

NA HLUBINU

REVUE

PRO VNITŘNÍ ŽIVOT

V OLOMOUCI 1928

VENI CREATOR SPIRITUS

*Hymnus jest bezpochyby od Rhabana Maura z IX. století. Dle jiných
připisuje se sv. Řehoři Vel. neb i Karlu Vel.*

Ó Stvořiteli Duchu, přijď,
u věrných svých se uhosti
a srdce, která jsi jim dal,
svou nebeskou plň milostí.

Ty nazýván jsi Těšitel
a Boha nejvyššího dar,
Tys pomazání duchovní,
zdroj živý, oheň, lásky žár.

Tys sedmitvárný v darech svých,
jsi moc v Otcově pravici,
Tys Otcův příslov slavnostní,
řeč hrdlům uštědřující.

Rozžehni světlo v rozumu,
vlij srdcím lásku plamennou
a slabým tělům sílu dej
svou mocí nevystiženou.

V dál nepřitele zaháněj,
dej mír nám beze prodlení,
ať všemu zlu se vyhneme
tvým světlem stále vedeni.

Ať Tebou samým, rač nám dát,
Otce i Syna poznáme
a Tebe Ducha obou dvou
v čas každý věrou vyznáme.

Buď Bohu Otci sláva, čest,
i Synu, který z mrtvých vstal,
i Duchu Utěšiteli
po všechny věky teď i dál. Amen.

Přeložil Ant. Štemberg.

O OSMERU

Nemáme práva si z evangelia něco vybírat a měřit jednotlivé kapitoly svými sympatiemi. Ale jsme jen lidé omezení, víme, že přijímáme dle nestejných schopností a nestejných milostí, víme, že Duch vane, kde chce. Některá místa zůstávají některým z nás zastřena, jiná zase se zjevují v nádheře, která se nám časem zdá až zázračně zřetelnou. Nemáme práva říkat: toto jest jedno z nejkrásnějších míst evangelia; byla by to opovážlivost; můžeme říci jen: toto mě nejvíce chytlo za srdce, tady jsem se tenkrát a tenkrát zvláště potěšil; jen s tímto omezením, neboť slovo Boží jest veskrze, vždy a všude stejně a úplně Boží, ryzí jako dýmánek; padne-li do našeho oka duhový třpyt některé plochy tohoto dýmánu, nesmíme z toho soudit o menší skvělosti ostatních ploch; ty se zase třpytí tomu, kdo se dívá s jiné strany.

Osmero blahoslavenství jest veliká útěcha; pro útěchu byla dána a v podobě útěchy vyslovena. Patří všem lidem v každý čas; dle lidského řádu jsou však nejsrozumitelnější těm lidem, kteří útěchy potřebují, v té době, kdy jí nejvíce potřebují. Jsou to vlastně všichni lidé vždycky, ale tady přistupuje ještě potřeba uvědomění toho stavu. Musíme si býti toho vědomi. A vědomí toho máme v době zármutku a sklíčenosti, v době, kdy svět a život nás odhání a žene na tato místa. Krásu osmera blahoslavenství jest tedy v životě lidském zpravidla viděti jen slzami.

Ale jejich božská moudrost se obrací též k rozumu, jako vůbec moudrost se neobrací nikdy výhradně k citu. Osmero blahoslavenství v sobě uzavírá vysoké učení o věcech Božích i lidských na nebi i na zemi, samo ukazuje vysoký řád hierarchický, jest zákonodárstvím, radou, proroctvím a zárukou. Je to bula či majestát, který upravuje stupně šlechtictví a vladařství duchovního.

Vidíme dvojí blahoslavenství, jež udílí království nebeské: blahoslavenství chudých duchem a blahoslavenství těch, kteří pronásledování trpí pro spra-

vedlnost. Slovo spravedlnost (justitia) se v některých českých textech nahrazuje slovem ctnost. Evangelium nepraví, že vejdou do království nebeského či že budou mít v něm účast, nýbrž praví: Jejich jest království nebeské. Jest to zajisté hodnocení velmi vysoké. První blahoslavenství chudých duchem jest nám zakryto clonou; chudoba duchovní jest ctnost převzácná, taková, že duše sama se ostýchá na ni hledět pro její nedotknutelnou krásu a jazyk se neodvažuje o ní mluvit, poněvadž je to vyhrazeno andělům a svatým. Slovo to pozbývá v našich ústech, v našich představách a v našem písmě svého svatého zvuku; jest to slovo nevýslovné.

Pokojným se slibuje, že syny Božími slouti budou; ale jaký jest to pokoj, toho nelze vysvětlit z řeči lidské, nýbrž jen z řeči Boží. Jest to ten pokoj, který se miní ve slovech: Pax Domini sit semper vobiscum! Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, dona nobis pacem! Není to jen pouhý pojem lidského pokoje, je to mír s Bohem, stav přátelství a spojení s Bohem.

Blahoslaveným čistého srdce se slibuje, že Boha viděti budou; to znamená, že bez čistoty srdce nelze Boha viděti. Zachráněné duše těch, kteří nebyli čistého srdce, ani po smrti v nebi nebudou na Boha názírat tak dokonale jak duše čistých srdcem.

Zvláštní, možno-li užítí slova zvláštní, jest blahoslavenství druhé: beati mites; slovo mites se překládá tiší, v jedné české bibli se čte: dobří, t. j. dobrosrdeční; znamená to také jemní, něžní. Těm se slibuje, že zemí vládnouti budou, že země jim bude patřiti. A platí to zajisté nejen o zemi nové, obnovené, nýbrž i o zemi nynější. Slovo k vladařům země, zákon: chcete-li vládnouti zemí, budte tiší. Slovo k tichým: vám bude patřiti země. Jest to určení k vladařství, jediná kompetentní kvalifikace z úst Božích.

Pak je blahoslavenství těch, kteří lačnější a žízni po spravedlnosti či ctnosti, neboť nasycení budou. Tato lačnost a žízeň sama jest pro nás příliš vznešeným, výsostným pojmem, poněvadž je to stav utajovaný,

stav palčivé a cudné lásky, o kterém se dovídáme jen vzácně a obyčejně až po smrti těch lidí.

Pak jsou dvě blahoslavenství ze soucitu Božího. Lkajícím se slibuje, že potěšení budou, a posléze milosrdným se slibuje, že milosrdenství dojdou. Tady jako by se brána blahoslavenství zavírala za posledními vcházejícími.

Ale ještě jedno zvolání se ozývá po těchto osmi královských slibech, které učinil Spasitel za všechny tři Božské osoby: jest to blahoslavenství, které činí jakoby sám za sebe:

Blahoslaveni jste, budou-li vám zlořečit, pronásledovati vás a mluvití všechno zlé proti vám, lhouce, pro mne: radujte se a veselte se, neboť odplata vaše hojná jest v nebesích!

Kdo drží kterýkoliv z těchto duchovních darů, chová příslib blahoslavenství; jest to jako záruka před zavržením. Jest třeba jen věrně držeti to, co z těchto darů máme.

Podle těchto darů můžeme posuzovati lidi, jejich skutky, povahu, dílo. Každý člověk by měl poskytovat naději na dosažení některého z těchto blahoslavenství. Každý člověk měl by je v sobě hledati, a pozná-li v sobě z vnuknutí Božího povolání k určitému blahoslavenství, měl by následovati. Vždyť jako by měl na vybranou. Vždyť se praví třebas, že milosrdní milosrdenství dojdou, to jest odpuštění, které by leckdy pro nedostatek jiné kázně či pro náhlost příchodu smrti mohlo býti silně ohroženo. A není člověka, který by neměl přirozené možnosti jíti po některé z těchto horských cest, když už jaksí svou přirozeností jest na ni postaven a uzpůsoben k chůzi po ní. Taková jest Boží moudrost a Boží láska. Takovým způsobem nás chce vytrhnouti z osidel smrti a pomáhati naší přirozenosti a povaze k dosažení ráje. To, že vyžaduje zvláštní zachování věrnosti třebas jen jedině z těchto osmi vloh, jest tak hlubokým projevem Nejvyšší lásky a soucitu, že nelze se skryti před tímto hlasem, nelze jej vytrhnouti z paměti, jeho milostnost a sláva stále se vrací do našeho srdce v urči-

tých chvilkách jako nezapomenutelná píseň lásky, ve vichřici i v utišení.

Jsou časy v životě lidstva, jsou chvíle v životě člověkově, že blahoslavenství je na dosah ruky, že může samo náhle spadnouti do klína. Na příklad milosrdenství nebo podstoupení pronásledování, třebaš i nekrvavého, pro jméno Boží. To jsou příležitosti, které nabízí Bůh v poslední chvíli před katastrofou a zvláště, když chce zachrániti mnoho lidí. Ale i v tom tak zvaném či domnělém všedním klidném životě vnučuje se služba blahoslavenství jako jediná záchrana před zoufalstvím a před odvrácením tváře od Boha, jako záchrana před úpadkem duše i před neštěstím rázu obecného nebo společenského. Blahoslavenství tato byla dána k útěše; zaznívají v době nouze zvýšenou mocí.

Ale těchto osm božských vět nebylo vysloveno jen nad nevidomými, jejichž oči jsou zastřeny slzami a srdce se dusí úzkostí a smutkem; byly promluveny ke všem živým a k lidskému rozumu, aby platily ve všech chvílích lidského života, nejen ve chvílích smutku. Pravá láska jest trvalá i platnost blahoslavenství jest stálá. Je-li blahoslavenství ve smutku útěchou, jest v ostatních dobách lidského života světlem vedoucím. Jest nutno jíti za blahoslavenstvím, některou z těchto osmi cest, ať kteroukoliv, třebaš tou, na které jsme se již ocitli, na kterou jsme osudem Božím postaveni. Chceme-li užívatí svého rozumu, musíme se v blahoslavenstvích vyznatí jako na mapě, abychom věděli, co které z nich slibuje, abychom věděli, kam jdeme sami a kam jdou jiní. Chceme-li znáti jiné lidi a celý duchovní běh života na světě, musíme stále vše měřiti podle těchto blahoslavenství; v nich jest nejstručnější a zároveň nejjasnější praktická moudrost, v nich je soud nad světem a hodnocení každého člověka. Učitel, kněz, vladař, rádce a každý, kdo obcuje s lidmi, má v osmeru nejlepší prubířský kámen, světlo k poznání.

A každý v nich má kompas pro sebe, poněvadž není člověka, který by nebyl postaven do blízkosti

aspoň jedné z těchto stezek, na které se může zachrániti. Vždyť těm, kteří po nich jdou, se neslibuje jen odpuštění hříchů a spasení, nýbrž slibuje se jim blahoslavenství.

Jaroslav Durych.

NOVÁ CESTA

Přátelství s Bohem. — I.

Proč je duchovní život u většiny nás tak ubohý a chudokrevný, proč je tak málo vroucně žijících křesťanů? Proto, že si neuvědomujeme dobře, co vlastně Bůh jest a čím jest pro nás. Málo si připomínáme, jaký poměr chce Bůh mezi sebou a duší. Chováme se tak mrazivě cize k Bohu anebo díváme se jen na jeho majestát a to s tajenou nedůvěrou a otrockou bázní. Příliš sebe odlučujeme od Boha. Proto žijeme tak povrchně a přirozeně neb zapomínáme, že jsme povýšeni k životu vyššímu, nadpřirozenému, že jsme povoláni k vnitřnímu, životnému vztahu k Bohu. Proto i naše plnění přikázání, když se děje, je tak ubohé, jakoby nucené, neb nemyslíme na to, že i přikázání jsou výronem nevýslovné božské lásky, která dává nám přikázání jako prostředky osvobozující a chránící k dosažení jeho. Kolikrát je nám Bůh jen trestající metlou anebo pouhým pomocníkem v časných nahodilých potřebách, když už nevíme, kudy kam. Shrňme to v doznání, že náš poměr k Bohu je stále dosud převážně poměr otrocký.

Otrocký duch je bacilem duchovní chudokrevnosti.

Novou cestu otevřel Ježíš všem lidem, novou cestu, když prohlásil svým učedníkům: Nebudu vás více nazývati otroky, nýbrž přáteli. Ve svaté krvi Ježíše Krista učinil s námi Otec přátelskou úmluvu, když nás přijal za děti své. Hle, cesta dítek Božích, hle, směrnice, jakou má postupovati náš duchovní život, hle, křídla duchovního rozletu k Bohu!

Sv. Tomáš vícekrát jasně prohlašuje, že dokonalost dítek Božích je především a vlastně v lásce. Vše ostatní je pouze podružné a má jen býti zárem roz-

dmychujícím onu lásku anebo září z této lásky nadpřirozené vyšlehující. („Consistit autem principaliter vita spiritualis in caritate quam qui non habet nihil esse spiritualiter reputatur“ a dále: „Simpliciter ergo in spiritali vita perfectus est ille qui est in caritate perfectus.“ De perf. vitae spir. c. 1.)

Opravdová a životná nadpřirozená láska k Bohu vysoko povznáší duši, nenechá ji plaziti se po zemi a hroudě, nýbrž vyzdvihne duši až k intimnímu obcování s Bohem, neb nadpřirozená láska je právě přátelstvím duše s Pánem. (Charitas amicitia quaedam est hominis ad Deum, 2. II. qu. 23 art. 1.)

Východiskem našeho duchovního života, našeho vzestupu je nedokonalé přátelství s Bohem, které má se životem v lásce postupně rozvíjet. Úkolem našeho duchovního života je stále prohlubovati a zdokonalovati naše spojení s Bohem, aby se jednou rozjásalo ve slávě chvalozpěvem Lásky dokonalé.

Přátelství s Bohem?

Co jest vlastně přátelství? Přátelství je spojení vzájemné dvou bytostí, jež se milují, protože je mezi nimi něco společného, co je vzájemně pojí. Přátelství je spojení v lásce, kde jeden chce druhému dobro. Přátelství je totiž láska blahovolná, kdy nechceme dobra přítelova pro sebe pouze, nýbrž chceme jeho dobro pro něho! Láska, která miluje přítele jen pro dobro, které od něho očekává, miluje vlastně sebe v té lásce a v onom dobru. Jest to láska dárková, zisťná.

Podkladem každého přátelství je dobro nějaké. Možné pak je přátelství pouze mezi tvory rozumnými, kde je možný výběr. Rozum pozná dobro. Pozná, že dobro milované osoby platí aspoň jak my, ba že platí kolikrát více než my a že si zaslouží naší lásky. Neb vše, co je dobré, je hodné našeho milování, což teprve dobro, o němž poznáváme, že je takovým vynikajícím dobrem, že je dobrem podobným našemu, neb je ještě převyšujícím.

Rozum náš hledá dobro, ve kterém bychom mohli spočinouti. Hledáme, a kolikrát je to hledání plné

hrůzy, bolesti a zklamání. Hledáme kolikráte dlouho, pijeme ze všech studánek, všech tvorů se tážeme: v tobě mám to dobro, které bych mohl klidně a bezpečně dlouho milovati? Nemůžeme žítí bez štěstí, bez lásky. Naše vůle se musí k něčemu přimknouti a v něčem spočinouti. Běda, jestli spočineme v něčem, z čehož nás brzo vypudí mrtvolný puch, jímž se rozkládá vše stvořené. Vše časné nás unaví, o všem se brzo přesvědčíme, že to není dobro, ke kterému bychom se mohli přikloniti celou bytostí. Vše stvořené má své hranice a své meze. My však jsme otevření pro dobro nekonečné. Vidíme to na denních radostech, na nichž ulpíváme. Jednu za druhou vystřídáváme a každá nám připravuje trpčí a trpčí zklamání. Znáte ty duše uštvané světem a jeho radostmi? Toť výmluvným důkazem naší potřeby přátelství v dobru vyšším. Věrou osvětlený rozum objevuje takové dobro nekonečné. Věrou dokonce poznáváme, že jsme byli povýšeni až tam, kam bychom si přirozeně nikdy netroufali. Víra dává nám dobro samo, dobro bez hranic a to štěstí, že můžeme se dokonce spojovati s podstatou samou onoho dobra. Láska chtějící obejmouti dobro, nachází dobro absolutní.

Bůh, dobro nekonečné, je naším přítelem. Chce naše dobro. Dobro nekonečné nám dává. Dává nám sebe. Může býti většího důkazu přátelství, než když nás tvory, kteří mu nemůžeme blaha přidati, pozdvihuje k sobě a je zové přáteli? Svátí se tolikráte podivují: Bože, co vidíš na mně, že mne zahrnuješ svou láskou? Pane, vždyť toho více nesnesu! Bůh dává se nám svým přátelstvím. A jako přátelé Boží musíme chtítí toto dobro Boží, musíme je chtítí Bohu. Přítel snaží se rozšiřovati dobro svého přítele. My musíme chtítí dobro Boží celou svou bytostí, v celém svém jednání, v jednání bližních! Musíme se snažiti, aby dobro Boží absolutní zvítězilo, aby stálo v popředí všech zájmů. Přítel musí milovati vše, co je přítelovo, a proto musíme chtítí to, co chce Bůh, zájmy jeho musí býti zájmy našimi, jeho vůle musí býti vůlí naší. Proto nesmíme chtítí svou vůli. Ve všem nechť zavládne

Bůh. Duše rozumějící přátelství Božímu, čím dále tím více odstraňuje své přirozené dobro a nahrazuje je dobrem nadpřirozeným. Nehledá sebe, svého dobra, nýbrž dobra svého božského přítele. Ano, on musí růsti, my pak se menšiti.

Velkou vzájemnost žádá přátelství. Přátelství je láska dvou, kteří se hledali a našli. Jsou to dvě lásky, které se navzájem prolínají, pojí. Jest to velké obcování duší, které si odpovídají. Přátelství činí z tohoto věčného přílivu a odlivu jedno moře milování, jednu duši, jedny city, jedno myšlení, jedny touhy. Přátelství s Bohem žádá výslovně, abychom tak smýšleli a tak jednali, jako bychom s Bohem srostli, s ním jedno byli učiněni. Dokud toho nebude, dokud naše jednání budou nésti pečeť pozemského světského ducha, není dokonalého přátelství mezi námi a Bohem. Přátelství totiž přidává k obyčejné lásce: „Určité společenství milujícího s milujícím . . . a to tak, že jednají po výběru a ne puzeni vášní.“ (St. Th. III, Sent. dist. 27, qu. 2. art. 1.)

Společenství s Bohem. Nadpřirozená láska je touto atmosférou, „jí člověk miluje Boha a Bůh člověka a tak povstává spojení člověka s Bohem“. (Tamtéž.)

Nuže, náš duchovní život se musí povznést k této vzájemnosti s Bohem, musí se státi spojení s Bohem, a to čím dále tím užším a životnějším. Více se nořme do Boha, více splácejme jeho lásku. Žítí láskou, obcovati s Bohem, je býti s ním spojen ve všech svých činech, žítí stále dle jeho vůle, žítí stále dle jeho přikázání. Volíce cestu jeho jako cestu jeho jedinou k dosažení jeho, dokazujeme mu svou lásku. Ten, kdo nechce jíti jedinou cestou k Bohu, ukazuje, že nemiluje Boha, že nechce vlastně k němu dojíti. Bůh nás zahrnul svými dary a to proto, aby nás tyto dary dovedly k němu, aby nám pomohly najíti daru nejvyššího, totiž blaženosti Boží v jeho slávě. Proto budeme těchto darů jen tak užívat, jak toho chce láska jeho nekonečná. Proto mu vrátíme vše, co nám dal, abychom přišli blíže k němu.

Ovšem to musíme milovati jeho samého, jej, pro

něho. Nezústaňme na životu bázně, neplňme příkazy jen proto, že nám hrozí jinak záhuba. To bychom vlastně milovali sebe, kdybychom chtěli hřešiti do sytosti a pak přece stále ještě myslili, že Bůh se s námi přece jen jaksi vyrovná v posledním okamžiku. Ano, strach ztratiti Boha je spasitelný a dobrý, ale nešlechtný je strach ztratiti trochu radosti sobecké i Boží.

Nepřehánějme však. Kvietisté zakazovali míti jakoukoliv myšlenku na sebe ve spojení s Bohem, tupili radost z Boží lásky. Chtěli, aby se člověk prostě vyloučil v milování Božím. Jako by to bylo vůbec lidsky a přirozeně možné! Milující dobro, třeba dobro nejvyšší, nemůžeme je jinak milovati než jako dobro též pro nás. Jinak by vůle vůbec se nerozběhla k onomu dobru. A dále, vždyť je to přirozený důsledek lásky, že jsme šťastni z lásky své, že se chvějeme radostí nad tím, že jsme milováni.

A nyní mi mnohý namítne. Není to však opovržlivostí mysliti vůbec na přátelství tvora ubohého a slabého s Bohem nejvyšším?

Přatelství buduje na něčem společném. Kde je společná vlastnost, tam je předpoklad pro lásku a pro přátelství, jako se přátelsky milují spolužáci společně studující, vojíni jednoho oddílu spolu snášející radosti i žalosti.

Duchovní přátelství, pravé přátelství žádá vnitřního obcování, vnitřního společenství. Milujeme své přátele, protože jsme v nich poznali část sebe, své úmysly, své sny, své myšlenky, milujeme své přátele, protože jsme v nich poznali spřízněné duše. Přatelství je totiž vnitřní příbuznost. (1. II. qu. 27. art. 3.)

Jaká jest však příbuznost vnitřní mezi Bohem a mezi námi? Již v přirozeném ohledu jsme jeho obrazy svým rozumem a svou vůlí, naše dokonalosti vytryskly z pravzoru dokonalostí Božích. Ovšem, to by nás ještě neopravňovalo k přátelství s Bohem.

Bůh nás povolal za své děti. Milostí posvěcující stali jsme se na křtu svatém dětmi Božími a účastni na jeho přirozenosti. Byli jsme povoláni k blaženosti ve slávě, kde máme požívatí blaha, jež má Bůh ze své

nekonečné dokonalosti. V této blaženosti vyvrcholí naše vnitřní obcování s Bohem, naše spojení s ním. Svátý Tomáš dí, „že láskou stávají se lidé podobni Bohu a tak se povznášejí nad lidi a jich obcování jest v nebi“. (St. Thomas in III. Sent. dist., 27. qu. 2. art. 1. ad 9.)

Jest něco mezi Bohem a námi, co nás pojí. Pojít-ko to pak je uloženo v hlubinách naší bytosti. Je to jejím největším klenotem. Sladká povinnost tento klenot celým životem opracovávat! Naší snahou má býti stále růsti v tomto přátelství Božím láskou, jež uzná dary Boží, miluje je a jimi jde k uchopení daru nesmírného, totiž Boha samého.

V tomto ročníku chceme vás soustavně a postupně vésti k pochopení tohoto přátelství Božího, k životu dle tohoto přátelství, k rozvinutí lásky jednotlivců. Pojdte s námi plni důvěry v Boha zvedajícího láskou, aby váš život se rozvinul dle plánů nekonečného milování Božího.

P. Silvestr M. Brait, O. P.

PRVNÍ KROKY

Přátelství s Bohem, 2.

Clověk rád vzpomíná na začátky; na začátky života, práce, přátelství. V začátcích bývá velmi jemná krása. V přátelství jsou začátky nejkrásnější, jsou svědectvím pro celé přátelství. A jsou též nejdůležitější; neboť vzpomínka na ně může obnovovati, jest jako dozorem.

Vzpomínáme na začátky přátelství duše s Bohem. I v něm první kroky jsou nejdůležitější, mnohem důležitější nežli v lidském přátelství; zůstávají totiž po celý život na zemi podmínkou, živnou půdou přátelství a také jeho nejjemnější krásou.

Snad není zbytečnou poznámka o poměru pojmu přátelství s člověkem a přátelství s Bohem. Že totiž mluvíme o přátelství s Bohem, ač obsah toho pojmu je nesmírně hlubší než obsah přátelství s člověkem; ale právem přirovnáváme obojí, právem zásady lid-

ského přátelství přenášíme na lásku k Bohu. Neboť přátelství jest největší láska, jaké je lidská duše schopna, jest vznětem duše, na němž jest nejméně nedokonalostí ze všech hnutí lidského srdce v poměru k jiným živým bytostem.

Přatelství začíná poznáním. Poznání nebo zkušenost probudí srdce a čím hlouběji proniká poznání nebo zkušenost, čím více poznáváme a zakoušíme dobro a krásu, tím více se srdce kloní, tím více miluje a touží. Ale ještě jednoho je třeba ku přátelství. Podstatnou složkou přátelství jest víra v poznané a zažité, víra v hodnotu přátelsky milovaného, nepočítání se zklamáním. Teprve tehdy je přátelství celé a zcela pravé, poznáním začíná, věrou se upevňuje.

Poznání a zkušeností o Bohu musí nabýti každý zdravě myslící člověk, poznání a zkušeností o nejvyšší bytosti, zdroji veškeré pravdy a dobra. Chybí tu však trojí: úplnější poznání, ujištění, že smíme, co bychom chtěli, dosáhnouti přátelské vzájemnosti a vyloučení obav zklamání.

Člověk by chtěl vykročiti a víra naučí prvním krokům. Bez ní není možný krok; důkaz jest obsažen ve výroku Aristotelově: „Za nesmyslné bylo považováno, kdy někdo řekl, že Jupitera miluje.“

Tolik, bohužel nepoznané, krásy je ve slovech Boha v Písmě, jimiž ujišťuje člověka, že smí člověk zatoužiti po Božím přátelství, že je skutečností div dobroty, touha Boha milovati člověka přátelskou láskou, že chce dáti člověku všechny krásy přátelství, důvěrnost a nerozlučnost věčnou. Nejrozumnějšími obraty to opakuje Písmo, mluvíc o Moudrosti zvoucí člověka, mluvíc u proroků o věrnosti a nevěrnosti, až k oné přímé výzvě, aby srdce člověka přilnulo k Bohu, až k onomu svou dojemností skoro zarážejícímu slovu, kde v obrazu otce praví Bůh člověku: „Dej mi, synu můj, srdce své“ (Přís. 23, 26).

Boží přátelství se podrobuje zákonům lidského přátelství. Lidskému přátelství podstatně nutná víra byla připravena srdci člověka ujištěním o Boží blahovůli. Ta víra se vyvíjí poznáním o Bohu, hodném

věřící přátelské lásky. Jest ovšem pravda, že „Bůh chtěl zůstatí Bohem skrytým“, aby tím větší krásy, záslužnosti a schopnosti vzrůstu nabývalo svaté přátelství. Ale člověk musí vědět, musí nějak poznati toto skryté Dobro a Krásno. Neboť, jak praví sv. Tomáš: „Nelze k něčemu lnouti nadějí nebo láskou bez poznání smysly nebo rozumem . . . proto před nadějí a láskou musí býti víra“ (I.—II. 62, 4). Toť další dva z prvních kroků.

Bůh vypravuje o sobě: Co nám pověděli proroci a Ježíš Kristus o Bohu-příteli duše, ukazuje jej sice jako skrze „slídovou destičku a jako záhadu“ (sv. Pavel); ale ujišťuje o netušeném bohatství dobra a krásy za „destičkou“, v „záhadě“ zaručuje tisíc řešení souladných, jedno nad druhé krásnější. A umožňuje tak to nejkrásnější z přátelství, víru v ono netušené a v ona řešení plná záře. Neboť víra je přesvědčení o jistotě tušeného a naznačeného.

Co nás nejvíce uchvacuje v lidském přátelství, to chce Bůh od duše, když jí nabízí své přátelství, když zrovna o ně prosí. To znamená věriti v Boha. Nejenom věriti Bohu, suše uměti odříkati, co Bůh zjevil. Věřiti v Boha a věriti k Bohu, podle hlubokého výkladu sv. Tomáše, tímto přesvědčením býti veden k Bohu jistotou, že, je-li kdo hoden našeho nejhlubšího přátelství, že je to on, Dobro a Krása bez proměnlivosti.

Touto věrou nabývá celé své ceny touha duše po přátelství s Bohem. Veškerým úsilím své svobody přilne k Bohu, aby se ukázala hodnou tak velikých darů Božího přátelství.

Jsou proto tyto první kroky nesmělé, nejisté, tápavé? Nic by nebylo osudnějšího. Bůh o sobě pověděl dosti, aby duše mohla věriti v Boha a k Bohu. A ve slovech Písma „okuste a vizte, jak sladký jest Pán“ jest obsaženo další. To je rozdíl mezi věrou v člověka a věrou v Boha, že, věříce v člověka, nakonec již nemáme co nového věriti, nebo musíme bojovati o udržení své víry v něho, když na dně přicházíme na kal; věříce však v Boha, nikdy nepřijde-

me na kal ani na dno, čím více věříme, tím pevnější se stává víra, tím více se blížíme k vidění, tím více okoušíme, jaký jest Pán, jak přesahuje všechno dobro a všechnu krásu. Láska pak předběhne víru. Víra stojí před „destičkou“, ale láska nemá v ní překážky, láska pronikne za ni a spojí se s Přítelem. Vykročí a pokračuje směle, rázně, odhodlaně, vytrvale.

Ale musí zůstatí pevným spojením lásky s vírou a víry s láskou. Neboť láska bez víry na zemi ztrácí živnou půdu a ztratí se zcela, aniž by člověk věděl jak. Proč porušení víry ukazuje vždy v dějinách jako nutný následek vyhubení květů lásky (a tím i lásky samé, protože láska bez květů není láskou)? Proč jediná katolická mystika je nesmrtelná a po tisících let vydává květy krásnější a svěžejší než ve své mladosti? Odpověď jest zřejmá. Mystika je pochopené a provedené přátelství, jež roste z pronikavé víry. A naopak také je zřejmo, že víra bez lásky nevede ku přátelství, neboť taková víra není víra v Přítele, nýbrž víra pouze o něm, a ještě velmi chudá.

Taková je teorie o prvních krocích přátelství s Bohem. Praktické důsledky pro duchovní život, aby duše se skutečně octnula na nové cestě za přátelstvím s Bohem? Božský Spasitel jednou řekl: „Mějte víru Boží.“ Je třeba mítí víru Boží, ne víru lidskou, která chce pro všechno odůvodnění lidské a lidskou průhlednost. Víru Boží, které postačí věděti: Bůh to řekl, je to v Písmě, učí tomu církev; a pak duše hladově hledá dále, hladově chce více věděti o tom, jenž je Dobro a Krása, toužící po přátelství člověka; hladově chce mítí zkušenosti o životě s ním, pevně věříc, že se nezkłame.

Kdo jednou jen pocítil sílu tohoto dojmu, pochopí, že jsou to opravdu první kroky ku Přátelství. A Přítel pak zároveň začíná vycházeti vstříc, po daru víry podává větší rozvinutí darů Ducha svatého, pěstuje přátelskou důvěrnost, po které duše tolik touží a v Přátelství vysehují plameny svaté vášně lásky.

A potom se pochopí také třetí důsledek: proč totiž musí Bůh žádati od člověka takovou víru nesmlou-

vavou, dětem světa nesnesitelnou, jak ji žádá katolická církev. Bez ní není přítel Božích, protože bez ní Bůh se člověku nestane Přítelem.

P. Em. Soukup, O. P.

V Á N O Č N Í H Y M N A

Rabanus Maurus.

Zasvitlo nám jasné světlo,
vyšla hvězda nádherná,
která celým světem září,
zaplašujíc noční tmou.

Kristus, král náš, narodil se,
raduje se celý svět.

Královská ho panna, matka,
v blaženosti zrodila,
Spasitele lidstva všeho,
Gabriel jež zvěstoval.

Kristus, král náš, narodil se,
raduje se celý svět.

Andělé mu sborem chválu
jásající zpívají,
slibují mír zemi naší,
nebi slávu vzdávají.

Kristus, král náš, narodil se,
raduje se celý svět.

Tvůrce nebes, tvůrce země
sedí ženě na klíně,
tvůrce sboru andělského
položen byl do jeslí.

Kristus, král náš, narodil se,
raduje se celý svět.

Ten, jenž nebe moh' by změřit,
celou zemi obejmout,
v bedrný šátek zabalený,
jako lidské dítě lká.

Kristus, král náš, narodil se,
raduje se celý svět.

Ten, jenž dělil stín a světlo
kdysi mocným rozkazem,
po matčinu prsu sahá,
její mléko chtěje pít.
Kristus, král náš, narodil se,
raduje se celý svět.

Blažená ty, máti Krista,
ženo z kmene Davida,
královno a chválo světa,
šťastná panno Marie.
Kristus, král náš, narodil se,
raduje se celý svět.

Jásá nebe s tisícerým
vzletným sborem andělským,
jásá celá širá země,
moře, hvězdy, řeky proud:
Kristus, král náš, narodil se,
raduje se celý svět.

Přeložil Otto F. Babler.

Pozn. překl. : Přeloženo z „*Monumenta Germaniae Historica. — Poetae Latini Aevi Carolini*,“ Tomus II.

KLID V DUŠI

Všemohoucnost Boží utvořila z ničeho vesmír. Bůh uspořádal a stanovil meze vodám a souši, takže povstal soulad ve vší rozmanitosti. Rozezvučel se okresek svou krásou hymnem a díkůčiněním Hospodinu : „poněvadž ho postavil a dal mu příkaz, jehož nepřestoupí — oheň, krupobití, led a vítr činí jeho vůli“ (Žalm 148, 6.—8.).

Bůh tvoří soulad a klid.

První člověk po svém stvoření zpíval rovněž z celé své krásné duše, naplněné milostí, účastenstvím na Boží přirozenosti, chválu, všechny jeho schopnosti a vlohy byly strunami velepísně a hymnu znějícími pod úderý Boží dobroty.

Nesmírné Boží milosrdenství po pádu člověka porádá znovu v jeho duši chaos, který povstal vyboče-

ním všech lidských schopností z poddanosti k Bohu. V lidském životě pro vzniklý nepořádek se ozval pláč a bolest, utrpení, smrt a všemožná narušivost, každá z jeho schopností se žene za svým předmětem, aby dospěla ukojení, však nezřízeným způsobem proti rozumu, který je dříve vedl. Pravý chaos vši nezřízenosti, nepokoj a bolest.

Znovuzrozením na křtu sv. pořádá Všemohoucí ruka nepořádek, podřizuje rozum Bohu a všechny lidské schopnosti rozumu, tvoří nového člověka, přijímá ho za syna, odívajíc ho účastenstvím na své přirozenosti, vlévá svého Ducha do jeho nitra, takže člověk znovu v důvěře volá k Bohu: „Otče!“

Všem lidským schopnostem se umožňuje konati dobré skutky. Celý člověk zase může pěti chvály Bohu Otcí. Bůh staví člověka do přímého poměru k sobě, poslednímu cíli, aby k němu směřoval a aby blaženě žil životem samého Boha. Duše s novou přirozeností dostává všechny schopnosti ve vlitých ctnostech, jejichž úkolem je stanovití přímý poměr člověka k Bohu, svému cíli, a udělití mu schopnost činiti nadpřirozené dobré skutky, přiměřené nadpřirozenému cíli.

Chaos však v lidské přirozenosti není tím zcela uspořádán. Lidský rozum a vůle, nejvznešenější schopnosti hluboce zraněné dědičným hříchem, neovládají despoticcky jiné nižší schopnosti a vášně, zuří krutý odboj nižší části v člověku vznětlivosti, chtivosti, smyslového dychtění proti rozumu a vůli tak velice, že nadpřirozené schopnosti a vlité ctnosti jsou zevně zdržovány od svých činů; nalézají překážky, takže člověk cítí s jedné strany náklonnost k dobru a k Bohu, s jiné strany odboj, tíhu tělesných hnutí a žádostivosti. Tato ho vleče za nezřízenými radostmi a rozkošemi. Nedospěje ovšem žádostivost k tomu, aby táhla člověka proti jeho vůli, avšak vůle zraněná zlomyslností, egoismem a slabostí, lákaná zdánlivým dobrem pod vlivem vášně uvádí i rozum do bludu, našeptávajíc mu, že to neb ono zlo v tomto okamžiku jest pro člověka dobrem.

Tím roste nevědomost, již jest zraněn rozum, zastírá se víc a více jasné poznání a tak se vysvětluje, proč tolik duší si libuje v blátě, ačkoliv byly pozdviženy, znovuzrozeny k Boží podobnosti, k účasti na jeho přirozenosti a životě.

Potřeba něčeho, co by uvedlo celého člověka do poslušnosti rozumu, jest tak veliká a jasná z celého vysvětlení nezřízených náklonností.

Pokoj, mír a poslušnost zavedou v člověku mravní ctnosti t. zv. „získané“, které uvádějí rozbouřenou hladinu žádostivosti, chtivosti a vznětlivosti do klidu. Slabost a zlomyslnost vůle, nevědomost v rozumu napravují získané ctnosti spravedlnosti a opatrnosti (*prudentiae*), vznětlivost (*appetitus irascibilis*) uvádí do mezí ctnost statečnosti, chtivost (*appetitus concupiscibilis*) ctnost zdrženlivosti. To jsou hlavní a základní ctnosti rozkazující bouři lidské duše a uvádějí ji do klidu a pokoje. Čtyři hlavní ctnosti léčí čtyři hlavní rány, které přirozenosti zasadil dědičný hřích a které krvácejí po každém novém, osobním hříchu. Nazývají se hlavními, poněvadž v nich nejvíce vyniká některá ze čtyř podmínek, aby náklonnost nějaká v člověku byla ctností.

Ctnost všeobecně jest *zběhllost* (*habitus*), dle níž člověk snadně, lehce s jakýmsi zalíbením jedná to, co jest správné dle rozumu.

Čtyři jsou podmínky ctnosti: Jednání rozumné, konání toho, co jest správné, taková duševní síla, aby se nezviklala obtížemi a nedala strhnout vznětlivostí a zároveň jakási zdrženlivost ve všem, co jest nezřízenou žádostivostí. V hlavních ctnostech jasně se ukazuje každá z těchto podmínek. V opatrnosti se jeví nejvíce rozumné vedení, ve spravedlnosti to, co jest *správným*, ve statečnosti síla, ve zdrženlivosti umírněnost. Všechny ostatní ctnosti jsou obsaženy ve čtyřech hlavních. Jsou to čtyři věřeje duchovní budovy, kolem nichž se klidně otáčí brána života. Uvádějí do duše klid a pokoj „*tranquillitatem ordinis*“, neboť podřizují rozumu všechno, co jest výstřední a neuspořádané. Lidská duše přichází bez rozrušení

svého klidu do styku s pozemskými potřebami a věcmi, které ji dříve rozrušovaly. Užívá pozemských věcí střídmo, k vyššímu cíli. Stává se schopnou rozjímati o Bohu, stává se šťastnou. Opatrnost ji činí vzácnou u lidí, poněvadž dává dobré rady, dobře všechno řídí a spravuje.

Jest oblíbenou u Boha i u lidí.

M. Habán O. P.

POKORA

Ctnost pokory dotýká se samých kořenů víry v Boha a v nesmrtelnost. Nedivu tedy, že jí v dávném pohanství neznali, že pohanství moderní má o ní názory převrácené. Klasické pohanství nemělo pro pokoru ani jména a dnešnímu světákoví připadá pokora jako „otročina“, jako „ctnost“ chudých, slabých, maličkých, jako něco, co stojí v přímém odporu s vědomím vlastní ceny, osobní neodvislosti, občanské důstojnosti. Avšak (vlivem toho zkaženého duševního okolí) i mezi věřícími křesťany ne vždy správně o ní souzeno. Reformní hnutí, známé pode jménem Amerikanismu, pohlíželo na ni jako na ctnost *pasivní*, nehodící se do rušné, podnikavé a vše si podmaňující doby přítomné. „Pokora,“ praví původce toho bludu (Vie du P. Hecker p. 308 nasl.), „je ctnost pasivní. Patří s nedůvěrou na iniciativu a podnikavost duchů, očekávajíc všecku spásu od pokorného přesvědčení, že sama nic nesvede, že potřebuje nezbytně, aby byla vedena. Jest na překážku osobní svobodě a neodvislosti jednotlivcově, té svobodě a neodvislosti, na kterých přece spoléhá veškeren vývoj moderního lidstva. V dobách, kdy církvi se bylo brániti proti protestantství, vykonala ta ctnost věci podivuhodné, do časů našich se však nehodí.“ (Viz též *Houtin*, *Américanisme*, p. 341, *Schell*, *Neue Zeit u. alter Glaube*, p. 7 nasl.)

Americký blud bylsice od sv. Otce Lva XIII. výslovně zavržen. („*Testem benevolentiae*“, zedne 22. ledna 1899.) Ale kolik je i mezi zbožnými a po dokonalosti

se snažícími dušemi takových, kteří si dělají z pokory podušku svého pohodlí, své slabosti, abych neřekl své vypočítavosti. Kolik i mezi nejpokročilejšími pravého pochopení této „nejútlejší, nejskrytější, nejkrásnější z ctností křesťanských“?

*

Není snadno podati vymezení pokory. Jeden z největších světců moderních, sv. Vincenc z Pauly, se kdysi vyjádřil, že padesát let už přemýšlí, co je pokora, a dosud že toho neví. (A ve škole ctností náleží svatým Božím nejen dle praxe, nýbrž i v teorii za každých okolností hlas, jehož nelze nedbati.) Sv. Terenzie nazývá pokoru „pravdou“. Je-li čistota srdce „krásou“, spravedlnost „silou“, láska „dobrotou“, je pokora „pravdou“. To je přívlastek jí přede všemi ostatními ctnostmi vlastní, udávající přesně, které je její místo, která její důstojnost mezi ctnostmi ostatními.

Touto svou vlastností, jako „pravda“, nabývá pokora zvláštní, *obecné* důležitosti v životě duchovním. Nic proti pravdě, žádná ctnost bez pravdy, tudíž ani ne bez pokory. Jen jedna jest ještě ctnost křesťanská, která (ovšem směrem opačným, *nahoru*, a ne jako pokora *dolů*) má stejně universální význam v životě křesťanském, je to láska. Ty dvě ctnosti se mají k sobě jako základ a budova, jako kořen a květ i ovoce, jako teorie a praxe. Jako líc a rub *jedné* mince, té *jediné* mince, za niž se kupuje nebe. Nikdy nenalézti jedné, aby tu nebyla druhá, nikdy nepotkati ctnosti, aby v nich obou neměla jednak svůj neúhledný počátek, jednak svůj nádherný, nebeský květ. Co *žije* duchovně, jimi oběma se počíná a uzavírá, jimi žije — jak jen si to vysvětlíme, že jedné z nich, třebaš na pohled nepatrné, ale přece životu dávající život, dostalo se přídomek ctnosti „pasivní“?

Opakuji, je-li láska královnou ctností, je pokora jejich teorií, *teorií duchovního života*. Ne formálně, ve smyslu vlastním, ale věčně, ve smyslu nevlastním. Tak jako láska není spravedlností, není čistotou, není

trpělivostí ve smyslu vlastním, formálním, ale jest jimi ovšem ve smyslu nevlastním, materiálním, když všech jich jest matkou a ve všech i všemi žije a se uplatňuje: tak není pokora poslušností, strídmostí, láskou ve smyslu vlastním, ale nevlastně, věcně je s nimi všemi a v nich všech, řídíc je, ukazujíc jim cestu, jsouc nezbytným jich předpokladem, nemají-li zblouditi. (Sv. Augustin, lib. de Virginit. c. 31. Humilitas pene tota disciplina christiana est.)

Tak tedy pokora, která dle sv. Tomáše Aquin. (S. theol. 2, 2, q. 161. a. 5. 4) jest jakési uschopnění člověka, aby se mohl svobodně oddati životu duchovnímu a přijati dary Boží (et sic humilitas est quasi quaedam dispositio ad liberum accessum hominis in spiritualia et divina bona) se všeobecně uznává za základ všech ostatních ctností, za principium et fundamentum duchovního života vůbec. „Zamýšlíš provésti vysokou stavbu (života duchovního)?“ táže se sv. Augustin (Sermo 10, c. 1.) „Pak se především postarej o základ pokory.“ A jinde (de Tpre Dom. q. Trin. s. 1) praví, že „chtíti konati dobré skutky, a nemíti pokory, je právě tolik, jako nositi prach na vítr.“ Podobně učí všichni vykladaelé sv. Písem a mistři duchovního života.

Není tedy správným názor, s nímž též častěji se potkáváme, jako by pokora byla jen pro duše dokonalé. Kristus nepřikázal jen některým, zvláště vyvoleným, estote perfecti, *budte dokonalí* (Mat. 5, 48). A tak i jeho vyzvání: *učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem* (Mat. 11, 29) neobmezuje se jen na řeholníky, ač život řeholní (formální povolání k dokonalosti) především na pokoře se zakládá. Nýbrž platí všem, kdož pod praporem Krista ukřižovaného žijí a bojují. „Propria et precipua christianorum virtus humilitas, vera christianorum sapientia haec est, pokora toť ctnost ve smyslu vlastním a obzvláštním křesťanská; toť *pravá křesťanská moudrost*“, praví kardinál Bona (Principia vitae christianae, pars II. c. XXV).

Pokora je ctnost výšin Božích, je ctnost horizontů věčných. Nebere člověku nic z toho, co opravdu má. Uzná-

vá plně všechny jeho dary a přednosti. Jen že ho vytrhuje z duševních temnot, tam kde jsou nejbezpečnější a kde nejtěžší se přemáhají. Vždyť již staří pohané uznávali, že věc nejtěžší a zároveň nejužitečnější je poznati sebe, noscere seipsum. To tedy je vlastně dílo pokory: vyrvati člověka sobě a své úzkosti, své obmezenosti, své polovičatosti, ba zaslepenosti a postavit ho do blízkosti Boha samého, osvítiti ho světlem oním nadpřirozeným, měřiti domnělé jeho bohatství měrou vyšší, měrou věčnosti. Jako když do zabedněného pokoje skulinou padne jasný paprsek slunečný: tak čisté, spořádané, krásné se tam v tom tmavém pokoji všecko zdálo — a nyní v tom paprsku se mihotá miliony prášků a pokoj je plný plísňe a neladu a různé nečistoty — Jako kdyby mravenček na úpatí alpských velehor, který dosud nic nepoznal než zásoby a chodby a úměrnost svého mravenčího kopence, nějakým zázrakem byl vytržen ze svého okolí a postaven na vrchol některé z těch velehor a místo oka mravenčího dáno by mu bylo patřiti okem orlím do nesmírných dálek, do bohatých měst, krásných zemí a říší — Je ten mravenčí kopencec mu ztracen? Nikoliv, ten dále stojí na svém místě a nic nebrání mravenčku vrátiti se do něho. Ten mu tedy vzat nebyl. Ale co mu bylo vzato, je iluze, je klam, kterým dosud žil, že mimo jeho kopence není života, není velikosti, není krásy . . . Iluze mu vzata a dáno mu poznati, jak je maličkým i on i ten jeho mravenčí kopencec, jak u porovnání s tím ohromným světem to, co dosud mu bylo vším, vpravdě není — *ničím*.

„Já tě naučím,“ praví Pravda, „co pravé a drahé je přede mnou.“

„Pamatuji na hříchy své s ošklivostí velikou a lítostí a nikdy o sobě nic nemysli pro skutky dobré.“

„Vpravdě hříšníkem jsi a mnohými vášněmi obklíčený i ohrožený.“

„Sám ze sebe stále k záhubě směřuješ; rychle kleš, rychle podléháš, rychle býváš zmaten, rychle zničen.“

„Vůbec nic nemáš, čím by ses chlubil, nýbrž mno-

ho máš, proč by ses ponížil: poněvadž jsi mnohem slabší, než můžeš pochopiti.“

„Nic tedy nechť nepřipadá ti velikým z toho všeho, co konáš.“

„Nic nepokládej znamenitým, nic drahocenným a podivuhodným, nic pozoruhodným, nic vznešeným, nic vpravdě chvályhodným a žádostivým, leč co jest věčného.“

„Zamiluj si nadevšecko věčnou pravdu, v oškli-vosti měj vezdy svou největší nehodnost.“

Tak kniha „*Následování Krista*“ (I. III. c. 4) o po-koře. Vše nám ponechává pokora. Ale ve světle věč-nosti jak je ten náš majetek maličký, jak přímo až mizí a ničím nepřipadá! A vlastně ten duševní náš maje-tek ve víře není ani naším, je Božím a Bůh jednou požádá z něho účet. Jak ten účet vypadne? Jak od-povíme za tolik hříšně promrhaných darů Božích? Jak obstojíme před Bohem nejvýš dobrotivým, ale i nejvýš spravedlivým a svatým? Nad propastmi se šine noha života našeho, nad propastmi bludů a hříchů, neznámých utrpení a neproniknutelných záhad a *jest milosrdenství Hospodinovo, že jsme od nich nebyli pohl-ceni*, (Pláč Jerem. 3, 22). Jaká tu příčina pyšně pozve-dati hlavu? To nebyla přetvářka ani lež, ba ani nad-sazování, když velicí svatí Boží, mezi nimi duše ne-vinné, které nikdy nedopustily se těžkého hříchu, se pokládali za nehodné, aby je země Boží nosila. To byl jen účinek onoho vyššího světla, jímž dobrotivý Bůh zkrušil duši jejich, to bylo jen ono měřítko věčnosti, jímž ještě za živa měřili dary, které přijali od Pána, a skutky, které jimi vykonali.

Tak léčil kdys moudrý Sokrates svého lehkomysl-ného žáka Alkibiada z jeho chlapecké domýšlivosti. Zavedl ho, pyšného, na své veliké majetky v Athé-nách, před mapu světa tehdy známého. A dal si po řadě ukázati nejdříve Evropu, pak Řecko, republiku Atickou, pak město Athény a konečně chtěl, aby mu ukázal i ony své usedlosti. Leč na *světové* (třeba tehdy ještě nedokonalé) mapě byla již Evropa dosti maličká. Menší a pořád menší bylo Řecko, dále atický kraj,

konečně jen pouhým puntíkem bylo slavné město Athény. A Alkibiadovy statky? Těch tam vůbec nebylo vidět. (Pokračování)

Dr. F. X. Novák.

UMĚLECKÁ SKLADBA

Mešní kolekty na svátek sv. Raymunda z Pennafortu.

(23. ledna.)

Kolektu lze rozčleniti takto:

Deus,

a) qui beatum Raymundum poenitentiae sacra-

menti insignem ministrum elegisti,

b) et per maris undas mirabiliter traduxisti,

concede:

c) ut ejus intercessione dignos poenitentiae fructus facere,

d) et ad aeternae salutis portum pervenire valeamus.

Jak na první pohled jest patrno, dělí se na dvě polovice, z nichž první začíná slovem *Deus*, druhá pak *concede*; první část vyjímá ze života světcova jednu vynikající přednost a jeden zázrak; druhá část navrhuje na to dvě prosby: Ke slovům, jež zdůrazňují mimořádnou zpovědnickou zdatnost sv. Raymunda, (poenitentiae sacramenti insignem ministrum . . .) druží se prosba, bychom přinášeli hodné ovoce pokání, ke slovům, připomínajícím, že světec přešel moře, (per maris undas traduxisti) pojí se prosba, bychom i my přešli šťastně mořem života (ad aeternae salutis portum pervenire).

Možno říci, že *modlitba skládá se ze čtyř stichů, paralelně* (myšlenkovým rýmem) *spjatých*: první stich odpovídá třetímu (ac) a druhý čtvrtému (bd).

Druhý stich zakončen jest rytmickým přízvukným závěrem, zvaným „*cursus velox*“, skládajícím se z jedné stopy krétské a ze dvou trocheů: mirabiliter traduxisti. — První stich zakončen jest daktylem a tro-

Z krátkého toho rozboru vysvítá, co umění slovesného a krásy se tají v této kolekci a jak nesnadno jest ji přeložiti, aby překlad všechny ty přednosti také vystihl. Budiž tu podán pokus:

jenž jsi svatého Raymunda za výborného rozda-

a dal mu zázračně přejíti mořské vlny,
dej,

ať na jeho přímlovu ovoce pokání hodné nosíme
a dosíci můžeme přístavu věčné spásy.

ZROZENÍ BOHA

Jest možná víra bez lásky. Jest možná i naděje bez lásky. Bez lásky však nejsou ctnostmi dokonalými. Ctnost každá se prýští z vůle a dokonává se láskou.

Co jest víra bez lásky?

Pouhý souhlas rozumu. Ctností se stane, přilne-li rozum k pravdě z rozhodnutí vůle.

Co jest nadzieje bez lásky?

Pouhé očekávání. Kdo čeká, na zásluhy spoléhá,

ať minulé, ať budoucí. Ale zásluh bez lásky dobytí nelze.

Rodí-li se Bůh v lidském srdci, rodí se láskou. Láska-li se nenarodila, co se může skrývat v srdci člověka než

mrtvá víra a mrtvá naděje ?

*

Předmětem víry jest Bůh. Proto věřím Boha.
Pohnutkou víry jest Bůh. Proto věřím Bohu.
Původcem víry jest Bůh. Proto věřím v Boha.

Otázka : Jak vzniká víra ? Proč věří člověk ?

Zdá se, že víra je především útěk z nejistoty a pochybnosti. Ne darmo se přirovnává království Boží k stromu, něčemu pevně v zemi zakořeněnému, co odolává větrům a jest útulkem ptactvu nebeskému. Člověk jest bytost činu. Má-li účelně jednati, nemůže se zastavovati a zdržovati pochybnostmi. Pochyboval-li by někdo, nezřítí-li se dům, ve kterém bydlí, jak by se tam mohl vyspati ? Avšak jde spat ve zřejmém předpokladu, že se dům nezřítí. Věřící prostě v pevnost základů, zdí a stropů. Ač nemá naprosté jistoty, že dům nespadne, jedná, jako by ji měl. To jest pastva pro pragmatisty, kteří posuzují činy dle výsledku, ne dle zásady. K této všední víře je těžko přirovnati víru náboženskou, aby nepovstalo nedorozumění. Ale myslím-li si, že víra náboženská vzniká z potřeby jistoty o příčině a účelu života, vyslovuji prostě zkušenost zjednanou pohledem do propastí života.

Víme na příklad, že lidé zcela vážní nejsou oblíbeni. Vyhýbáme se jim za jistých okolností. Člověka veselého každý chválí, neboť bolest je věcí soukromou. Radost je sdílivá a nakažlivá. Společnost lidí smutných je nemožná. Žal rozdrobuje lidstvo. To jest jedna z příčin, proč v neštěstí býváme opuštěni a proč pro své zármutky nalézáme málo pochopení. Zbývá nám leckdy jen hrdá osamocenost, útěk od stáda. A to jest konečně výhradou duchů mocných.

Potřeba útěchy v hoři pak jest neposledním motivem přechodu k víře. Tím se netvrdí, že by víra rostla jako netřesk jen na zříceninách lidského štěstí, či byla jen hořkým ovocem těžkých zkušeností a ziskem nemohoucího stáří. Schopenhauer nazývá sice stáří věkem nejlepším: nejen proto, že má člověk moudrost života, ale proto zejména, že ohně vášní pohasly a člověk nehledí již na svět skly marných snů mládí, je prostě zbaven klamných nadějí, jež by mu slibovaly, že to pravé teprve přijde. Ví, že má již jen smrt před sebou a nikoli život. V stáří je lehčí žítí a lehčí věřiti. Proto není stáří dobou ctnosti. Ctnosti lidí starých jsou mládeži k smíchu. Svatí, kteří zemřeli v rozpuku mládí, vždy působili tajemnou přitažlivostí. Mládí není jen doba zpěvu, úsměvů a tance. Mládí jest čas vášní a tudíž také slabosti. Avšak doba, kdy třeba růst a silít se. Doba, kdy zraje ctnost. Vždyť co jest ctnost, ne-li síla v slabosti?

Předmětem naděje jest Bůh. Proto očekávám Boha.
Pohnutkou naděje jest Bůh. Proto důvěřuji Bohu.
Původcem naděje jest Bůh. Proto douám v Boha.

Otázka: Jak vzniká naděje? Proč douhá člověk? Zdá se, že jen bolest dává lidskému životu jakýsi smysl. Bez ní nebyli bychom schopni doufati v něco mimo tento svět. Tomu porozumí jen ten, kdo nepokládá bolest za blýskavý přelud mladických veršů a komu jest životem, chlebem neklidných dní a chmurou bezesných nocí. Naděje v Boha roste, čím více trpíme. Představujeme-li si Boha jako Otce, nic není důslednějšího než považovati tuto zemi za macechu. Vstrastech své siroby tím vroucněji toužíme po objetí Otce — nemajíce sice příkazu nenáviděti té, která je zlá, ale příkaz majíce milovati Toho, jenž dobrý jest.

Touha spočinouti v něčí náruči, vyplakati svoji bídu, vyznati se z provinění, nesmírná, v řádu tvorstva neukojitelná touha vede k Bohu a v duších tisíců se opakuje podobenství o ztraceném synu. Touha tato jest předsíní mystiky. V pojmu mystiky netřeba hle-

dati ani vášnivého vytržení ani náměsíčnictví. Mystika je pravdivé pojetí Boha. Kristus nazval Boha Otcem a tak vytvořil nejskvělejší metaforu, z níž se prýští všechna vznešenost křesťanství. Bůh je Otec, to značí, že je dobrý a že miluje lidi jako své děti, pečuje o svět a zachovává jej. Ze synovství plyne bratrství. Milovati Boha a milovati člověka z rozkazu Božího — více není v Zákoně ani v Prorocích. A to jest obsaženo v jediném výkřiku lásky: Otče náš!

Jednou v Itálii mi bylo líto slavičků, které kočka v křoví našla a sežrala. Matka ptácat celý den v zahradě hledala a žalostně pípala. Kdyby Bůh byl lhostejný k našim bolestem, neměl by ani tolik lásky, kolik my lidé cítíme k tvorům nižším, když trpí. Bylo by třeba představovati si jej jako buddhistickou modlu, která je z kovu a usmívá se všemu neměnným, přihloupým úsměvem. Byl by méně, než jsme my.

Hledá-li člověk u Boha soucitu, jest to nejlepším důkazem Boží jsoucnosti. Člověk může býti tak slepý, že Boha popírá, ale nemůže býti tak silný, aby Boha nepotřeboval. Naše zatvrzelost je horší než naše nevědomost. Pravil-li svatý Augustin, že svět by nebyl nevěřící, kdyby nebyl nemravný, vyslovil tak pravdu, které se nepřestávám podivovati. Příčinou nevěry je zlá vůle. U dítěte není nevěry, poněvadž jeho život duševní převahou záleží v poznávání, nikoliv chtění. Dětem náleží proto ráj nebeský i pozemský. Jsme-li nešťastní, jsme nešťastní ne poznáváním, ale chtěním. Křesťanství učí své věrné odevzdanosti. Modlíme-li se: Buď vůle tvá, zříkáme se vlastní vůle a podřizujeme se vůli dokonalejší. To je cesta k pokoji. Kdo všechno ztratí, všechno nalezne. Zní to protimyslně. Snad proto, že naše poznání je příliš v zajetí žádostivosti a zdá se nám přirozenější napřed něco mítí a pak to ztratiti nežli naopak.

Trpěti musí člověk, aby si Boha zamiloval. Nemilovaným se musí cítiti, aby našel lásku. Bez lásky není schopen dokonale věřiti ani dokonale doufati.

Bůh se rodí po bolestném Adventu. Přichází po temné noci duše.

Kristus se nenarodil hned po hříchu Adamově. Člověk ponechán byl nejprve sám sobě, aby poznal nedostatečnost svých sil.

A když klesal, obdržel Zákon. Zákon však ho neuzdravil. Nemoc se zhoršila. Ne vinou Zákona, ale vinou přirozenosti. Poznáv slabost svoji volal člověk tím toužebněji po lékaři a pomoci nebes, až zrodil se Ten, jenž byl očekáváním všech národů.

Dominik Pecka.

SLUNCE NA ŠTÍTECH

Refulsit sol in clypeos aureos
et resplenduerunt montes ab eis :
et fortituto Gentium dissipata est.

Nádherný obraz: zasvitlo slunce na štítech zlatých a zazářily hory od nich . . . Bohužel, táhnou tak pohané k vyhubení lidu Božího, který pod hrdinným Judou Makabejským se vzbouřil proti nesnesitelnému jhu jejich. Nádherný obraz líčí jejich pochod. (I. Mak. 6, 39.) Ale před očima věčnosti nádhernější jsou ti, kteří v úzkostech řekli: „Lépe jest nám umřítí v boji než patřití na neštěstí národa našeho a svatyně. Avšak, jak bude vůle na nebi, tak se staň!“ A jeden se řítí pod břicho největšího slona a probodává zvíře, sám nalézaje smrt pod jeho mrtvolou. Juda, vrhaje se právě tam, kde vidí nepřítele nejsilnějšího, padá. Ale na místo jeho postupuje jiný a jiný, a jeden za druhým dávají svůj život v obět.

A svatý Ambrož v libro *Officiorum* dává nám je za vzor.

Velkolepý byl zápas jejich, bohatýry slavenými zůstanou po věky, a konečné vítězství jich také neminulo. Ale jak ubohé bylo vojsko jejich proti vojům nepřítele! Skoro to až mate, že i breviář v responsu tak často opakuje verš, který původně v bibli líčí náheru nepřítele. A myslím, že epickým veršem tím míní přec jen opěvovati neviditelnou náheru vojska jejich . . .

Buď tomu jakkoli! Řekl kdysi pasaček David na výsměch nádherně ozbrojeného Goliáše: „Ty přicházíš ke mně s mečem a s kopím a pavézou, já pak přicházím ve jménu Boha vojsk, která jsi pohaněl.“

Je tato zbroj snad méně nádherná? Ze zlaté a ocelové hmoty není. Ale jest hodna, aby na její oslavu vytržen byl ze své souvislosti verš, líčící moc a slávu nepřátel, tak jako i meč Goliášův vytržen byl z nádherné své pochvy Davidem.

Zasvitlo slunko na štítech zlatých a hory zazářily od nich . . .

A zasvitlo tak v dějinách nejen tenkrát, zazářily hory nejen judské . . .

Zasvitne ještě někdy, zazáří také jedny milé, drahé hory?

Slunko zasvitne jistě.

Mračna a mlhy mohou je na chvílku zastřít, ale zhasiti ho nemohou.

Zasvitne v slávě Ježíš, slunce spravedlnosti. Jen aby také našel *štíť* zlatý v rukou těch, kteří v soužení odhodlali se bojovati za potupenou svatyni, za pohanění lidu jeho!

Štít víry (Ef. 6, 16) — ale ryzí jako zlato; čistý štít, zářný štít víry žité, aby se v něm obrážeti mohlo Slunečko naše; štít jako srostlý s každým ramenem v odhodlání: buď s ním nebo v něm! — Zasvitne slunce na štítech zlatých — a od nich zazáří i ty hory, po kterých *bory šumí!*

Et fortitudo Gentium dissipabitur — moc a opovážlivost pohanů se rozplyne.

F. Odvahl.

ZJEVENÍ PÁNĚ

Hod Boží vánoční, slunce zimního období církevního roku, uplynul i se svými oběžnicemi, oktávami sv. Štěpána, sv. Jana a Mladátek. Již však se zažehuje libá jitřenka Nejsvětějšího Jména Ježíšova, a vtom jako oslňující kometa nás ozáří světlo Epifanie.

Zdálo se, jako by pohasínaly hlasy andělů, zvěstujících pokoj lidem dobré vůle. Utuchaly prostinké šalmaje zbožných pastýřů, život se vracel do obyčejných kolejí, ale církev zvolala: Hle, přišel jako vládce Pán, a království v ruce jeho, moc a vláda (Introit). Svět přijal s potěšením příchod spanilého Děťátka, ale, nese-li bez nevole jeho přítomnost, nic nemění na svém životě a drží si skoupě svoji suverenitu nezávislých červů. Polnice tříkrálového introitu nás vytrhuje ze spánku: Kristus nepřišel jen jako nevinné děťátko, nad nímž se budou rozplývati srdce sentimentálních křesťanů, kteří si možná hned po půlnoční pospíší rozdrtití na sta děťátek, deputátnických nebo hornických, ale zjevuje se i jako soudce: Bože, pravomoc svou králi dej; soudní moc svou Synu královskému. (Introit.)

Panovník Pán přišel, království v jeho ruce a moc a vláda, carství. Neomylná církev uvádí ihned důkaz svého tvrzení: Všichni ze Sáby přijdou, zlato a kadidlo přinášejíce a chválu Páně zvěstující (Graduale). *Omnes*, všichni, toť zástupcové veškerého vzdělaného světa, mudrcové od Východu. Nesou zlato, kadidlo a myrhu, a církev nás znovu ujišťuje: Králové arabští a sabejští dary přinesou. I budou se mu klaněti všichni králové země (obětování).

Kristus se zjevuje svatým třem králům, zázračně přivedených podivuhodnou hvězdou, a jeho království jest potvrzeno faktem, že se mu koří králové pozemští. Moc jeho zjevuje se po prvé v Káni Galilejské a carství jeho nad dušemi se projevuje při křtu v řece Jordáně, neboť Jan, prorok rozrušivší všechno Židovstvo, vydává jasné svědectví o svrchovanosti jeho poslání.

Církev se zmiňuje i o posledním zjevení Páně: popřej, milostivě, abychom, kteří jsme tě už věrou poznali, až k patření na krásu tvé velebnosti byli přivedeni. Mateřsky nám připomíná, že naše víra má žhnouti touhou spatřiti Boha tváří v tvář.

Oh, naše víra zbříděná tolika pomysly, výmysly a nesmysly! Jsme tak spokojeni svým věděním, že bychom se odbyli bez Boha po celou věčnost. Církev nás zná. Nemaří času dlouhým dokazováním, ale místo subtilních sylogismů zadýchne na nás svým netělesným gregoriánským chorálem.

Druhý tonus v introitu se výborně hodí na vyjádření Kristova majestátu. První tonus na př. si libuje ve velikých melodických krocích, právě tak jako tonus třetí, pátý a sedmý. Plagální tóny (2., 4., 6. a 8.) drží se úzkostlivě *dominanty* a nejvíce na ní ulpívá tonus druhý. Slyšíme stříbrné trubky hlasatelův, takřka vidíme královské žezlo při kadenci *in manu ejus*. Hlas se znovu zvyšuje při slově *potestas*, abychom nezůstali při titulech, nýbrž pomněli moci Kristovy. Melodická kontura slova *imperium* jest totožna s *neumami*, jež jsme zpívali na počátku při slově *Dominus*.

Kristova přítomnost nás vrhá v prach, ale *graduale*, vypsávši sběh veškerého vzdělaného světa k jesličkám, zajásá: *Surge et illuminare Jerusalem*. — Povstaň a sviť ó Jerusaleme! Pátý tonus jest prazvláštní sliťinou původní toniny s její dominantní paralelou (bereme-li poslední tón za toniku). Skladatel nikdy neopomene zajíti do dominantní toniny. Máme dojem čehosi nezkroceného, co se dere vzhůru, co jiskří, bují životem a energií. Vzestupná linie při „*illuminare*“ náleží k nejkrásnějším melodickým rozmachům v gregoriánském chorálu. Zajímavé jest také, jak autor vyjádřil slávu Boží vznášející se nad Jerusalemem. Dvě bistrofy na témže *hes* jako by prstem ukazovaly na oblak Boží velebnosti.

Aleluja jest melodicky shodné s aleluja třetí mše vánoční. O Hodu Božím se pěje: *venite gentes et adorare Dominus*. Svátí tři králové poslušni dobrého vnuknutí odpovídají: Viděli jsme hvězdu jeho na

Východě a přišli jsme s dary klaněti se Pánu. (Graduale.)

Offertorium jest v pátém tónu. Čteme-li je pozorně, uvidíme nejednu podobnost introitem. Ono ulpívání na dominantě děje se tu s touž ostinatností, jenže finále, místo aby zůstala na výši, na trůně, sklání se až k dolní kvintě, naznačujíc pokoření časných králův před věčným královstvím Kristovým. Při posledních slovech (*servient ei*) břitké *h* se mění v *hes*, aby se ještě lépe vyjádřila poddajnost a skromnost osvěcených mudrcův.

Myšlenka sebevzdání a oběti jest velkolepě rozvinuta o svátku Zjevení Páně a v jeho oktávě: mluví se o darech, jež přinesou v obět králové tharsičtí. Ihned potom v sekretě se mluví o svrchovaném daru z obětí, které jsou jen naznačeny zlatem, kadidlem a myrhou. V neděli v oktávě Zjevení Páně prosíme v oraci za osvěcení, abychom poznali, co nám jest činiti, a porovnajíce to, i činili. Svátý Pavel pak nás zapřisahá v epištole, abychom vydávali těla svá v obět živou, svatou, Bohu libou, a v dalších jeho slovech jest obsažena veškerá moudrost, veškero rozlišení potřebné k naplnění jeho rozkazu. Evangelium téže neděle podává nám příklad nejtěžší oběti, jakou lze přinést, totiž vzdání se dítěte pro Boha.

Ale vraťme se k Epifanii. Kněz pěje v prefaci: Neboť když se zjevil Jednorozený tvůj v našem smrtelném těle, novým nás obrodil světlem nesmrtelnosti (Preface): obnovil, obrodil nás novým světlem své nesmrtelnosti. Podivuhodná slova! Bylo by na výsost zajímavostudovati konkordance slova *lux* v Písmě svatém a v liturgii, od „Budiž světlo“ v genesi až do vznešeného *Exultet*, ve kterém hrají všechny reflexy toho nebeského symbolu.

Všimněme si však i hvězdy svatých tří králů, jak jest hudebně zobrazena chorálním *communiem*. Zvolen tu tonus čtvrtý, ale začátek jest zřejmě ve třetím tónu, neboť na vyjádření výsostné báně nebes by se byl nehodil omezený tonus čtvrtý, pohybující se jen mezi *e* a *a*. Začáteční motivek pěkně naznačuje

podiv mudrcův při spatření tak neobyčejné hvězdy, jež se stkví na nebi a jest namalována melodií stoupající až k dominantě authentického tónu. Ruče králové se vydávají na cestu nesouce dary, a to jest pěkně pověděno logickým rozvinutím motivu vidimus a povýšením třetí noty na kvartu a rozmachem až na c. Co darů, jako by se jim nepřičítalo příliš mnoho důležitosti: melodie sestupuje až k sutonice, ale nabývá ihned větší závažnosti při slově *adorare* a končí se lahodnou tajuplnou finálou na e.

Hymnus resumuje všechny fáze Zjevení Páně, vysloviv napřed svůj podiv, že ukrutník Herodes se bojí příchodu Boha Krále. Což bude vychvacovati smrtelné, pomíjející statky ten, jenž rozdílí panství nebeská? Zazní slavnostní fanfára *Reges Tharsis* Králové z Tharsu s bohatě ozdobenou finálou, a již antifona k *Magnificat* velebí Pána za tři zázraky: za to, že hvězda přivedla Mudrce k jesličkám, že voda se proměnila ve víno a že se Kristus ráčil dáti pokřtiti k našemu spasení. Slovo *miraculis* jest okrášleno týměž skoucím hroznem neum jako slovo *colimus*. Při *stella* melodie stoupá na dominantu, poklesá, když se mluví o proměnění vody ve víno a znovu se vymršťuje na dominantu při zmínce o křtu Páně. Syllabický motiv *in Jordane a Joanne* výstižně napodobí houpaní se vody ve velikých řekách. Epický první tonus doznívá s klasickým klidem a k textu druží se slavné *aleluja*.

Minula čarovná oktáva Epifanie. Svatá rodina uprchla do Egypta přes to, že jejich předkové z něho utíkali. Svatí tři králové, vyhnuvše se Jerusalemu, vrátili se do svých končin. Po nenadálém vpádu absolutna rozhošťuje se klid několika neděl po Zjevení Páně, již však přichází Devítník s děsivým *Circum-dederunt me dolores mortis*, (Obklíčily mne smrtelné bolesti,) a obloha se zastírá čím dál tím chmurnějšími mraky. Sláva Epifanie nalezne svůj pendant až ve slávě Kristova vzkříšení. Gregoriánský chorál, když byl zrcadlil po celý půst všechny etapy kalvarské tragedie a naléval balzámu do ran zkormoucených srdcí,

rozhrýří se v *Haec dies* takovým jásosem, že zapomíná rázem na právě vytrpěné trýzně, a Epifanie s Paschou nám splývají v též nádherný oblak velebnosti Hospodinovy.

Otto Albert Tichý.

MLUV, BOŽE MŮJ . . .

Mluv, Bože můj, jsem slov tvých žádostiva,
ať jakkoliv, jen mluv — mluv právem lásky své;
jen mlčení je kruté; šepot rozechvívá,
ó, vyslov se určitě, kam láska tvá mne zve!

Má celá duše v sluch se proměnila,
je napjata jak struna lkavé violy.
Tvůj šepot vnímám — v tom už pro mne síla,
však chci Ti rozumět, ať bolí — nebolí!

Mluv, Bože můj, na slovo tvé se třesu;
co po mně chceš? Je čas, je čas, ať odpovím!
Do ticha pouště srdce své, hled, nesu
a Tobě naslouchat se všechna hotovím.

Mluv, Bože můj! Už tichnou všechny hlasy,
pro každé slovo tvé klín duše nastavím,
ať kruté, sladké je; bych ticho zjednala si,
hled, Lásko má, i srdce zastavím!

B. Dlouhá.

POSLEDNÍ SOUD

Vepištole k Židům čteme : Uloženo je lidem jednou zemřítí a potom soud. (IX 27) Papež Benedikt XII. ve své konstituci dogmatické definuje, že duše obdrží odměnu neb trest za své činy již v okamžiku, který následuje po smrti. Nečekají na trest až do okamžiku soudu všeobecného na konci světa. Konečně všechna vyznání víry učí, že Ježíš Kristus přijde na konci světa soudit živých i mrtvých.

Dle katolického učení jsou tedy dva soudy rozdílné, jeden po smrti a druhý po vzkříšení. Chci ukázat v následujících dvou studiích oba tyto soudy.

Soud soukromý.

Setkáváme se často s podivnými a bujnými představami o tomto soudě. Vinu má na tom, abychom si to otevřeně přiznali, náboženská fantasie a náboženské obrazy, některé nábožné knížky, které se nestarají o přesnost v nauce, někteří kazatelé. Kdo si nepředstavoval soud soukromý ve světnici umírajícího? Duše představí se před svým soudcem zároveň s andělem a ďáblem. Anděl uplatňuje dobré skutky a satan snaží se udati každou i nejmenší vinu. Na vázkách spravedlnosti jsou položeny vina i zásluha a dle toho, co převažuje, jest slavnostně Bohem vynesena rozsudek, který platí pro celou věčnost. Toto líčení může mít svůj užitek, že působí na obrazivost a dává jakousi spasitelnou bázeň před Božím soudem. Jsou to však jen symboly skutečnosti, která je nekonečně vyšší, jež sice nelíčí Boha tak lidským způsobem, zato ale je ještě přísnější a důstojnější Boha.

Pokud žijeme, naše poznání a naše vůle je schopna přimknouti se k dobru anebo ke hříchu, můžeme milovati Boha nebo pohrdnouti jeho zákony. Tato svoboda přestává právě okamžikem smrti. Proto často předchází našemu předstoupení před Boha strašný zápas v smrtelných hodinách, zápas, jímž hříšník cítí strašnou ruku Boží spravedlnosti nad sebou. Je

přirozeně, že v tomto důležitém okamžiku ďábel se ze všech sil namáhá, aby dostal duši od Boha. Vyzvolává v duši vzpomínky na minulost, aby ji strhl k zoufalství. Ani největší svatí nebyli ušetřeni tohoto posledního útoku. Proto se modlí církev sv. v modlitbách za umírající, aby svatí Boží a andělé přispěli věrným umírajícím v posledním boji.

Tento vnitřní mravní boj končí upřímnou dokonalejší lítostí a vzplanutím čisté lásky k Bohu, jíž se umírající vrhá do náručí dobroty Boží a přijímá smrt jako velké zadostiučinění za hříchy celého života. Anebo se duše dobrovolně odvrací od Boha a odvrhuje poslední volání Boží, odmítá jeho lásku a uzavírá se v tupé nenávisti k němu. Je toto poslední rozhodnutí svobodné vůle totožné s posledním vydechnutím anebo předchází zastavení života smyslové části naší bytosti? Může duše ještě se rozhodnouti v onom okamžiku, kde nedává již známky své oživující činnosti a přece patří ještě k tomuto životu, pro Boha anebo proti němu, rozhodujíc tak o své cestě? Nemůžeme o tom říci nic určitého. Jisto je, že poslední úkon svobodný v tomto životě je úkon, jímž se vůle rozhoduje mezi Bohem a peklem a tak pečetí celý svůj osud pro celou věčnost.

V okamžiku, kdy duše opouští tělo, odhaluje pod světlem Božím, jež proniká vše, každý záhyb své bytosti, svého svědomí, vidí i nejmenší podrobnost svého života. Působením Boží moci vidí s neúprosnou jasností souhrn svých zásluh a svých provinění. Vzpomíná si všech projevů nekonečného Božího milosrdenství a toho jak přijímala toto milosrdenství, jak odpovídala lásce a milosti Boží. Zároveň vtiskuje se do duše Boží rozsudek s naprostou přesností a jasností, rozsudek, jemuž nemůže odporovati neb je pouze nevyhnutelným a přesným následkem celé minulosti. Toto rozhodnutí Boží zjeví duši odměnu neb trest, trest buď věčný, jestliže duše zemřela v nenávisti k Bohu, neb trest časný, jestliže duši zbývají k odčinění poklesky, které duši neodvrátily zcela od Boha. Takový je rozsudek Boží v celé své velkolepé prostotě.

A nedivíme se, že to tak jest. Když duše odchází s tohoto světa a přechází na věčnost, stává se účastnou onoho nekonečného a nezměnitelného trvání, jímž žije Bůh. Duše vyšla od věčného Boha a vrací se k Bohu věčnému. Mezi počátkem a cílem je čas, jímž duše má se ubírat a postupovat řadou činů a událostí. A nechť je jakákoliv tato cesta časného života, musí končiti vyústěním do věčnosti. Jen věčnost jest závěrem života, věčnost, která nás navždy staví do nepohnutelná. Když cesty života, jimiž duše šla, byly cesty lásky, život věčný musí vyústiti ve věčné lásce, duše bude věčně žíti láskou. Když se duše řítíla stezkou nenávisi, věčně bude pojídati tuto nenávisť a tato nenávisť bude její mukou a trestem. Soukromý soud je tudíž jen nutným důsledkem, důsledkem věčně trvajícím, pozemského života. Tu přestává kolísati naše vůle, která se pro všechny věky upevní, neb věčnost jest něco nezměnitelného, pevného a stálého. Soud Boží ukáže duši jen spravedlnost stavu, ve kterém bude pro celou věčnost dlíti.

Nezapomínejme, že my si svobodně tvoříme svůj život, a nemysleme, že Bůh zatratí hříšníka pro jedinou vinu, která člověku uklouzne třeba minutu před smrtí, jako by Prozřetelnost trestala minutu naší nevěrnosti minutou smrti a věčného zavržení. Jest sice pravda, že jediná vina dobrovolně nás odlučující od Boha stačí, aby nás vydala věčným trestům, jež spočívají právě v odloučení věčném od něho, tak nesmíme zase zapomínati, že Bůh zahrnuje hříšníka po celý život svými milostmi, že jeho milosrdenství přímo pronásleduje hříšníka, že Bůh je k hříšníkům nesmírně shovívavý. Bůh nechce smrti hříšníkovi, praví sv. Petr (II. ep. sv. Petra III., 9), nýbrž aby se polepšil a živ byl.

Každý, kdo zahyne, kdo bude zatracen, bude zatracen přes úsilí Boží, aby byl zahrnut věčným štěstím. Zavržený bude odsouzen svou nevděčností k Pánu, bude odmrštěn ne náhodou, nýbrž pro vytrvalou svou zlobu, pro zatvrzelost ve zlém. Pro duchovní náš život: Zde na zemi pracujem na své duši, na jejím ži-

votě. Tato duše je nesmrtelná. Proto jakou ji učiníme svým životem, taková bude po celou věčnost.

Soud veřejný.

Písmo svaté a ústní podání mluví naprosto zjevně osoudě veřejném. Musíme tedy věřit, že ke konci světa bude vynesena rozsudek nad dobrými a zlými. Souditi bude Ježíš Kristus, jenž přijde ve slávě, která způsobí radost spravedlivým a zahanbení zatracencům. Jest dosti snadno udati důvod a příčinu tohoto slavnostního soudu. Kristus přišel ponejprv v ponížení utrpení a kříže. Církev pokračovala v jeho díle uprostřed hrozných a stále trvajících pronásledování a proto je spravedливо, aby vítězství Kristovo bylo zjevno celému světu a to v poslední okamžik světových dějin. Ti, kteří následovali Krista v jeho mukách a utrpeních, budou též účastni jeho triumfu. Ti, co Krista pronásledovali a jeho nechtěli uznati, budou na věky zahanbeni.

Nevíme však, kde, kdy a jak bude se dít tento soud. Zcela neprávem snaží se někteří spisovatelé určit toto místo opíraje se o text proroka Joela: „Shromáždím národy všechny a svedu je do údolí Josafatského. Tam budu seděti k soudu nad všemi národy vůkolními.“ Když toto mluvil Joel, nebylo ještě dáno jméno údolí Josafatského údolí, které odděluje Horu olivetskou od Jerusalema, jež bylo odedávna místem pohřebním. Slovo Josafat znamená Jahve Soudce. Proto pojmenoval Joel tímto symbolickým jménem místo, nechť je kdekoliv, na němž bude Hospodin souditi národy země. Místo ono poznáme až teprve v poslední den. Evangelium praví, že, kde bude tělo shromážděno se i orlové. (Luk. XVII. 37). Na pokyn Páně vstanou z mrtvých těla lidská a budou spojena se svými dušemi. Rychleji, než prolétá rychlost blesku shromáždí se ještě jednou celé lidstvo k soudu, aby uslyšelo ortel.

Víme ještě, že bude tento soud současně s koncem světa. Pán chtěl, aby den ten zůstal skryt a neznám všem. Svátý Petr upozorňuje nás ve své epištole (II

Petr III. 10), že den Páně přijde jako zloděj. Již v řeči, kterou podává sv. Matouš v hlavě XXIV., dí Pán, že pouze Otec zná onen den a hodinu. Den ten překvapí celé lidstvo, přepadne lidstvo jako potopa. Proto velí Pán, abychom bděli a modlili se, dokud je ještě čas jeho milosrdenství.

Ohledně způsobu tohoto soudu víme jen, že Pán přijde ve vši slávě své a velebnosti, obklopen anděly a apoštoly a těmi, kteří si zaslouží býti soudci Izraele svou naprostou věrností k zákonu a dokonalým odříkáním. Víme též, že budou odděleni dobří od zlých, ještě než bude výrok soudní pronesen. Soud ten bude všeobecný. Bude se týkati celku všech vyvolených, aby byli povoláni k věčné slávě i se svými oslavenými těly, a i celku hříšníků, aby byli odvrženi i s těly svými i s dušemi do věčných plamenů.

Svatý Augustin dí, že tu dlužno mysliti na jakési zvláštní osvětlení, jímž se zjeví nám jasně vše co jsme učinili. Paměť naše bude ozářena tímto světlem Božím a všechny činy, myšlenky rychle se v paměti objeví a vystřídají, takže nakonec se myslí ukáže jasné poznání celého stavu našeho svědomí nás buď osvobozujícího anebo odsuzujícího. Tak bude každý souzen zvlášť a všichni najednou. (De civitate Dei Lib. XX c. 14). Bude výrok ten pronesen ústně neb jinak? Není jisto. Jisto je pouze, že výroky soudu budou se týkati hlavně lásky, kterou jsme prokazovali neb kterou jsme odmítali svému bližnímu. Zasloužíme si býti účastni slávy Ježíšovy v nebesích, jestliže jsme milovali bližního v Bohu a pro Boha, jestliže jsme mu udělovali almužnu duchovní i tělesnou, jak toho žádaly jeho potřeby.

P. Lacordaire říkal: „Z lásky budeme souzeni ke konci života.“

Praktický závěr z této studie :

Nesmíme se ztráceti v marných snech a fantasiích o posledním soudu. Kristus nám zjevil napřed, jaký bude jeho rozsudek nad námi, a musí nám postačiti : Lačněl jsem a dali jste mi jísti, žíznil jsem a napojili jste mne, nahý jsem byl a oděli jste mne, byl jsem

nemocen a navštívili jste mne, byl jsem ve vězení a přišli jste mne potěšiti . . . Amen, pravím vám, cokoliv učinili jste jednomu z nejmenších bratří mých, mně jste učinili! Pojdte, požehnaní Otce mého, a vládnete královstvím, které vám připraveno bylo od počátku světa. (Mt. XXV., 34-41.) *Ch. V. Hérís.*

K A R M E L

Na všech stranách pozorujeme návrat k mystickému životu. Jedině ten může ukojiti potřebu absolutna a duchovosti, potřebu vzniklou v duších po velikých zkouškách světové války. Rozjímavé řady jsou vyhledávány s obzvláštní zálibou.

Než, mezi dušemi, kterým Bůh hovoří oštěstí z opuštění všeho pro Jeho následování, jest mnoho těch, které se cítí povolány. Současně i k uchýlení do samoty i k věnování apoštolskému životu. Tužbě těchto duší odpovídá karmelitánský ideál.

I

Karmel patří mezi apoštolské řady, které také slují smýšlenými, poněvadž jsou určeny i k životu rozjímavému i k činnému. Jistě ne tak, jako by se šlo za dvojím úplným cílem nijak navzájem podřízeným. Ani se řád nevěnuje především kázání, neboť kázání samo v sobě a odloučené od rozjímání, které mu má vždy býti pramenem, jest dílem života činného a ne apoštolského, ani řád nepovažuje rozjímání za nutný prostředek k úplnému naplnění služby bližnímu, neboť není činného řádu, který by za tím účelem nenářizoval nějakou modlitbu. Ale toto jméno „smíšený“ jest oněm řádům dané proto, že se v nich činnost podřizuje rozjímání, takže podle rázovitého vyjádření sv. Tomáše „činnost pramení v plnosti rozjímání“ — *ex plenitudine contemplationis* — jako u Spasitele a u apoštolů. Jedině tak je apoštolský život úplnější než život pouhého rozjímače, (ale přece nám nesmí

uniknouti hojná spolupráce rozjímače na Božím hospodaření!). Důvod této přednosti tkví v tom, že „lepší jest osvětlovati než pouze sám svítiti“. Vnitřní život má býti v apoštolském řádě tím usilovnější, čím více má vzbuditi světla a života. Apoštol není nijak pozadu když čas, kterého poustevník užívá k ručním pracem, zasvěcuje tak vznešenému dílu, jako jest kázání; stejně sleduje první cíl oběma stejně společný: láska k Bohu a rozjímání o Něm.*

Sv. Bernard dává ve výkladu slov Velepísni „Vstaň, pospěš, přítelkyně má“: „Pravé a čisté rozjímání charakterisuje to, že v duši vznícené božským plamenem vzniká tak živé přání přivést k Bohu jiné duše, které jej také milují, že s chutí přeruší úkony lásky, aby se věnovala kázání. Vrací se pak zase k rozjímání s tím větším nadšením, když může pozorovati hojné plody své práce.“ To jest v hlavních rysech ideál Karmelu.

Vyložíme v této studii význačné znaky tohoto cti-hodného řádu, které jej staví mezi kartuziány a dominikány.

To, co tvoří skutečně podstatu Karmelu, je úzké spojení života poustevnického s apoštolským. Zdaž není jeho posláním pocházejícím od sv. Terezy a od sv. Jana od Kříže žítí vroucně z modlitby a vyučovati jejím cestám? To nám připomínával bývalý lektor našeho řádu. Když chtěl určití ducha Karmelu, říkal: „Duchem řádu jest vlastní způsob viděti, cítiti a chtěti. A Karmel je výlučně tomášovský a jest jím vlivem své vysoké mystiky. Veliká utrpení v Karmelu spočívají v očišťováních popsaných naším Otcem sv. Janem od Kříže hlavně v „Temné noci“. Radost Karmelu je v rozjímání, jež jest jeho celým životem a k němu má vésti a řídit i jiné. Contemplari et contemplationem aliis tradere — rozjímati a jiné rozjímání učiti — to je jeho heslo.“ — Jindy zase nám psal jeden veliký bohoslovec z řádu sv. Dominika: „Karmel jest řád věnující se bolestnému očišťování i milostnému rozjímání; trýzně, které tam potkáváme, jsou nesmírně

* Sv. Tomáš Akv.: Summa theol. II.—II., q. 188, art. 6. a 8. Salmaticenští: O stavu řeholním, Dist. II., Dub III.

prospěšné pro spásu hříšníků. Posláním Karmelu jest uchovati v církvi vysokého ducha modlitby.“

Uvidíme jak se s vyhraněním ideálu řádu v jeho prospěch v evropských zemích přeměnil život poustevníků hory karmelské v apoštolský život; a tato změna jako by se stále dala: Bosí karmelitáni se mohou obnoviti v naprostém tichu a osamělosti svaté Samoty i za prací jejich apoštolátu. Zmíníme se o jejich podivném rozšíření ve světě a pak pojednáme o karmelitánské liturgii a o karmelitánském umění.

II

„Převelebná Marie, matka Boha, která nevyslovitelným působem Ducha sv. počala Pána Ježíše Krista, přinesla ještě posvátný řád Blahoslavené Panny Marie z Hory Karmelu“ prohlašuje Sixtus IV. v bule „Attenta“.

Panna Maria jest onou zahradou, oním místem, které vyhledávají hladovíci po poznání Boha a po spojení s ním. To jest ta tichá a zavřená zahrada, kde se není více báti ani světa ani hada. Toť studnice Jakubova, kamž jsou volány duše vpravdě pokorné, aby zde pily živou vodu, která hasí žízeň a tryská až k svému věčnému prameni. Hortus conclusus et fons signatus. Ona jest opravdu znovunalezeným pozemským rájem.

Svatá Hora Karmel je skutečně náznačným obrazem této zahrady. V Královských knihách je psáno, že právě s vrcholu Karmelu uviděl Eliáš, jak se z moře zvedl malý obláček, jenž se vylil v spasném dešti, náznak to Panny, která měla poroditi. Také Duch sv. s oblibou srovnává svou choť se svatou horu; nazývá ji „Krásou Karmelu“ a ve Velepísni zpívají družky té, která úplně uchvátila jeho srdce:

„Tvá hlava je jako Karmel, vlasy tvé hlavy jak purpur; sám král je zajatcem kadeří jejích!“

Karmel, obraz Marie, je místem rozjímání a lásky. Tak vidíme, že za všech časů se po příkladu prorockých synů uchylují duše toužící po samotě na

úbočí této zázračné hory, jejíž jméno znamená „výborná vinice“, aby tam přeměnily v údy Kristovy Tou, již sv. Augustin nazývá „forma Dei“ — tvárnici Boha, a aby se u Ní naučily rozjímáním sdružení na božském díle spásy. Jakub de Vitry (z konce 12. stol.) praví, že „za příkladem a v následování Eliáše, svatého muže a poustevníka, žijí někteří poustevníci v ústraní na Hoře Karmel, že bydlí v malých celách ve skalách nablízku Prorokova pramene; jako včelky Páně snáší med duchovní sladkosti.“

Ještě před Jakubem de Vitry zaznamenal řecký poutník Focas, že jakýsi bělovlasý mnich v kněžské hodnosti žil na Karmelu společně s desíti bratry a že tam přišel na základě zjevení proroka Eliáše. Podle podání je tento mnich sv. Berthold z Malifay, původem limusan. Tento velebný anachoreta před smrtí odkázal sv. Brokardovi plášť a dvojí díl ducha Eliášova; sv. Brokard nezahrabal vědictví otců, neboť právě jeho přičinění máme děkovati za prvotní řeholi, opravdový zákoník karmelitánského ducha.

Tatořehole „Řádu blahoslavené Panny Marie z hory Karmelu“ byla kolem r. 1210 daná jerusalemským patriarchou sv. Albertem „Dilectis filiis Brocardo et caeteris fratribus Eremitis qui sub ejus oboedientia juxta fontem Eliae in Monte Carmeli morantur“ — Milovaným synům Brokardovi a ostatním bratřím poustevníků, kteří v jeho poslušenství žijí u pramene Eliášova na hoře Karmelu —. Brzy se zmíníme o jejich hlavních zásadách. Dne 30. ledna 1226 byla v Rieti potvrzena od papeže Honoria III.

Ale brzy se častými nájezdy Saracénů a nemohoucností křesťanských zbraní stávalo postavení karmelitánů čím dále pochybnějším. Jelikož klášter založený sv. Bertholdem u Eliášova pramene jim nedostačoval, pomýšleli se uchýliti do Evropy. První roj karmelitánů zamířil r. 1230 k Cypru, jiný k Aegalades u Marseille a k Valenciennes (1235). R. 1241 přivedli angličtí rytíři z družiny Richarda de Cornouailles několik karmelitánů do Anglie a r. 1254 sv. Ludvík si přibral na návratu do Francie šest francouzských karmelitánů.

Nový klášter byl na Karmelu zbudován r. 1263, ale po pádu Ptolemaidy (St. Jean d'Acre) v r. 1291 jej Saraceni spálili a poustevníky povraždili. Mniši umírali za zpěvu „Salve regina“.

Karmelitáni si po příchodu do Evropy pospíšili vésti co možno poustevnický život. Jako pravý svědek této věrnosti je ještě v Anglii v hrabství Kentském klášter Aylesfordu, kde byl r. 1247 zvolen za generálního převora sv. Šimon Stock. Poznáv nové potřeby, které řádu ukládalo nové postavení v Evropě, tu světec vyslal k tehdy vládnoucímu papeži Inocencovi IV. bratry Reginalda a Petra z Folsham, aby od něj vyžádali některé změny prvotní řehole. Papež tuto opravu svěřil Hugovi à S. Caro, kardinálu titulu sv. Sabiny, a biskupu antherskému; oba tito byli dominikáni. Od této doby se karmelitánský řád stal opravdu smíšeným řádem v tom smyslu, jak jsme se zmínili výše.

1. října 1248 Inocenc IV. potvrdil řeholi takto pozměněnou. — První základní místo v řeholi Karmelu je toto: „Maneant singuli in cellulis suis, vel juxta eas, die ac nocte in lege Domini meditantes et in orationibus vigilantes, nisi aliis justis occasionibus occupentur.“ — (Ať dlí jednotlivě ve svých celách nebo na blízku jich, ve dne i v noci rozjímající v zákoně Páně a bdíce na modlitbách, leč by byli jinými spravedlivými věcmi zaměstnáni.)

Když se poustevníci museli starati o životní potřeby a viděli činnost trantiškánů a dominikánů, oboujich tehdy v plném rozkvětu, věnovali se více činnému životu než rozjímání, což bylo v rozporu s jejich řeholí. Zdálo se, že zapomněli, že modlitba je nejlepší prostředek jak pomoci bližnímu a uznati jeho služby a — jak to jednoho dne řekl předseda grenadské rady sv. Janovi od Kříže — že ústraním karmelitánů je jejich okolí daleko více nutkáno je podporovati než jejich návštěvami; neboť se ví, že tehdy jsou na místě, které jim v církvi dal Bůh. A tak překročili myšlenku sv. Šimona Stocka, jenž tolik pracoval na zdaru řádu.

Již se uvnitř Karmelu začínaly utkávat směry zá-

sadně protivné, neboť ještě nebylo oné životní podřízenosti mezi rozjímáním a činným životem. A ovzduší je nabitó soupeřstvím a svody! Bylo třeba, aby se na pokornou prosbu sv. Šimona Stocka sklonila ke svým „bratřím“ soucitná Marie a dala jim záruku své všemocné ochrany — svatý škapulíř a aby Mikuláš Francouz vydal s hory Eratrof, kam se uchýlil, naléhavě a bolestně vyzvání k rozjímavému životu; to jest „Ignea Sagitta“ — Ohnivý šíp.

Vnější okolnosti — války, černý mor, západní schisma — rozdělují a oslabují právě tak Karmel jako samu církev. Přes všechno se však řád vyvíjí podle vůle Boží, až konečně dojde spojení poustevnického života s apoštolským podle ducha sv. Terezie a sv. Jana od Kříže.

III

Tři století uplynula od příchodu karmelitánů do Evropy. Sv. Terezie, řeholnice v klášteře Vtělení v Avile, cítí, že jí srdcem proniká touha žítí v úplné ryzosti prvotní řehole, zmírněné Evženem IV. pro dobové těžkosti. Její duše je veliká: Sicut arena quae est in littore maris — jako písčina na mořském břehu. Hoří touhou dáti „tisíc životů za záchranu jedné z těch luteránských duší“, které vidí hynouti ve Francii. Ale poněvadž Terezii bylo kdysi jako dítěti zabráněno jíti k Maurům za mučednictvím, rozhodla se žítí s bratrem Rodrigem „po poustevnicku“; dnes ví, že, chce-li býti cele apoštolem, jest třeba býti dokonalou a žítí v důvěrné jednotě s Bohem a tak 24. srpna 1562 zakládá pokorný dům sv. Josefa. „Způsob života, jaký chceme vésti“, píše v XIII. kapitole „Cesty dokonalosti“, „není jenom řeholnický, ale rovněž poustevnický.“ — „Vzpomeňme si na naše svaté Otce, ty dávné poustevníky, jejichž životy se snažíme napodobiti. Kterých utrpení oni nesnášeli a v jaké osamělosti!“ Ale první bosé karmelitky se ničeho nebály. „Jejich samota byla jejich štěstím,“ píše svatá reformátorka. „Ujišťovaly mne, že se jim nikdy neomrzelo býti samotnou. Návštěva i vlastních bratří či sester jim byla

mukou. Ta se pokládala za nejšťastnější, která měla více volna, aby mohla dlouho zůstat v samotě.“ Dne 12. dubna 1567 přichází do Avily P. Rossi (Rubeo), generál řádu. Navštěvuje svatou Matku a velice se raduje, když vidí znovu vzkvétati prvotní řeholi. Nařizuje sv. Terezii, aby ze všech sil pokračovala ve svém díle. Než nedlouho po jeho odjezdu došla světice knázoru, že její sestry by se s velkými obtížemi uchovály v tomto prvotním duchu, nebyly-li by vedeny řeholníky schopnými jim vysvětliti jejich zřízení, které by poznali z vlastního prožití. A sv. Terezie napsala P. Rossimu, aby si vyžádala dovolení podejmouti se reformy bratří. Generál dostal dopis ve Valencii a 16. srpna 1567 vystavil prohlášení (uvedeme obšírný výtah) tak správné a tak krásné, že stačilo k jeho slávě. Znak karmelitánského ideálu jsou tam vypsány zářivými výrazy: pevné oddání duše vůli Boží, která ji přitahuje, přeměňuje v sebe, snoubí se s ní, aby se s ní dělila o otcovství milosti a pak o dar zjevovati Mistrova tajemství, vésti duše vyprahlými pouštěmi a nocemi; prohlášení P. Rubea jest oslavou onoho dvojího podílu, které zároveň s Eliášovým pláštěm nacházejí v zemi karmelské ti, které tam Pán ráčil uvést.

„My, bratr Jan-Křtitel Rossi z Ravenny, generální převor a pokorný služebník řeholníků a řeholnic svatého řádu Panny Marie s hory Karmelu, přejeme každému, kdo bude čísti tento náš list a naše prohlášení, sladká vnuknutí Ducha svatého . . . Přáli bychom si, aby všichni řeholníci patřící k tomuto řádu byli jasnými zrcadly, zářivými lampami, hořícími pochodněmi schopnými osvěcovati a vésti ty, kteří jsou poutníky uprostřed tohoto světa. K tomu cíli je naším největším přáním, aby se věnovali stálému a důvěrnému styku s Bohem a aby se modlitbou, pěstěním svatých úvah a rozjímání snažili s Ním tak spojití, aby jejich duch ještě upoutaný k tělu již žil v nebesích a tělu sloužil jenom z holé nutnosti . . . Pohnuti těmito vroucími tužbami o rozkvět našeho řádu, cítíme se zavázáni vyhověti spravedlivým snahám několika osob,

které po nás žádají oprávnění a dovolení zříditi a převzíti několik domů bratří našeho řádu, aby se v nich mohli věnovati sloužení mši sv., odříkávání a zpívání různých služeb Božích a ve vhodné hodiny modlitbě, rozjímání a jiným duchovním cvičením, takže by se tyto domy nazývaly a skutečně byly kláštery rozjímavých karmelitánů. Tam mohou i přispěti bližnímu, když se naskytne, a budou dbáti dřívějších ustanovení, jak nařídíme. Ve zmíněných domech budou umístěni převor a řeholníci, kteří budou chtít žíti v úplné obnově a pokračovati v dokonalosti řeholního karmelitánského života.“

Světice se po vzdání díky táže, komu světit tento podnik. A Bůh přivolil sv. Janu od Kříže, jenž byl již na cestě ke Kartuzii, aby světici spatřil, vyslechl a pak přivolil státi se prvním bosým karmelitánem. (Pokr.)

P. Bruno de Jésus Maria, bosý karmelitán v Paříži.

P R A C O V N A

Především žijte náš časopis. Bylo by smutným, aby naše slova měla zapadnouti do duší neschopných života. Snažte se uskutečňovati slova a pokyny, které Vám podáváme. Uvažujte o všem. Čtěte pomalu a pozorně. Nerozumíte-li, napište. Pište nám upřímně a přímo, čemu nerozumíte. Pište nám o radu v otázkách duchovního života, které se vám naskytnou v životě i při četbě. Budeme zde odpovídati podobnými krátkými pokyny a radami a podávati náměty ke cvičení se v určitých ctnostech, k odstranění nedostatků.

Redaktor.

Proč Ty hledáš vědění ?

Svatý Bernard praví: Jsou lidé, kteří hledají vědění pro vědění, a to jest zvědavost. Druzí, aby prosluli, což je marnivost. Někteří, aby své vědění prodávali, a to je plebejská vypočítavost. Jiní opět, aby se vzdělali, a to je moudrost. Konečně pak jsou ti, kteří hledají vědění, aby vzdělali své bližní, a to pak je Láska.

Mír.

Mír — duše kroužící klidně kolem *své* osy. Mír — klid bytosti zakotvené ve svém středu a proto plné života. Mír Boží, mír lidí dobré vůle směřuje ke své, to jest, k božské ose, z níž rozšiřuje sílu kolem sebe. Mír — sjednocení bytosti v jednotě dokonalé, nepohnutelné a životadárné.

Neklid — rozbití osobnosti na tisíce věcí, po nichž dychtíme, pro něž truchlíme, jichž reflex nás trhá tisíci směry.

Neklid — rozeklání bytosti na tajemnou touhu po dokonalém štěstí a neklid hrůzy visící nad námi, hrůzy ze strachu a hněvu pro to, co nemáme a co bychom chtěli mít.

Neklid — hledání sebe a světa, nedůvěra v Prozetelnost, jež přece vše zařídí. Proč se bojíte, malověrní?

Mateřské duše.

Mateřství dává život, zahřívá a plní duši. Právě se rodí nový svět v novém šíleném hledání, jež převrací všechny hodnoty a všude hledá zlaté zrnko . . . Hledá, touží a zatím je tak chladno v krbu dnešních duší.

Na srdci Matčině zrodil se Ježíš. S tohoto trůnu svého září celému světu a tím ukazuje zřetelně na úkol každé duše přiklekající k jeslím a nemající srdce zatvrdlé sebou.

Nechť je každý z nás mateřskou duší, duší zrodivší v sobě Ježíše a dávajícího ho světu. Dejme Ježíše žiznivcům Boha a pravdy a krásy! Mateřskou duší zahříváme všechny ty, kteří jsou kolem nás, kteří se přibližují k nám, hledající u nás odpověď na svou palčivou otázku. Ruce naše ať mateřsky podpírají prvé kroky duchovních dětí, jež se kolem nás kupí neb řadí. Mateřskou něhou vytušme ránu stenajících bližních. Obvažme ji mateřskou odhodlaností a přiložme hojivý balzám. Jest důležitá mateřská jemnost, jest důležité nedotýkati se hrubě krvácejících ran!

Nechť každý z nás dá život duši, která k ní přijde. Ježíš pak zrozený v duších těch, obejme takovou mateřskou duši jako Marii.

München, 1927, in 4°, 15 měditisků, cena 6 Mk.) Hezoučký a případný vánoční dárek. V lux. vazbě, na nejjemnějším papíře vydaná knížka o Vánocích. Básník Federer a malíř Beckert, dominikán, druh Angelikův i svým duchem a uměním dali půvabné dílo kořící se dobrotě Jezulátka, které přišlo k nám do bída a zimy. Obrazy plné něhy, slova žhavá a nadšená a přece tak živná a proudivá. Doporučuji vřele jako krásný vánoční dárek. *Brailo.*

BRUDER EGIDIUS: *Es ist eine Ros entsprungen.* (Müller, 1927, str. 32, 9 obrázků, 1'25 Mk.) Nevím, jak poděkovati mnichovskému Müllerovi za jeho vydávání úhledných, krásných knížek, které přicházejí jako pomůcka k prožití krás církevního roku. Celá jásavá duše starých mystiků rozezpívala se v této nové vánoční sbírce. Co číslo, to klenot! Knižka zladí mile a hluboce vaši vánoční náladu. Vkusný a laciný dárek k Ježíšku. *S. B.*

BAHR HERMANN: *Himmel auf Erden.* (Müller, München, 45 str., 1 60 Mk.) Čtete tuto knížku skvostně vypravenou a každou chvíli se vám zdá, teď autor vyjede z kolejí, teď zdá se vám nemožno kladně vyřešiti nadhozené otázky debatujícího laika s bened. opatem. A přece, opat representant katolicismu věčného, vyrovnaného vítězí a vítězí v něm jedna ze základních myšlenek křesťanství: musí posvětit, duchem prochvíti hodnoty pozemské, jež nejsou špatné. Kniha je radostným vyznáním katolicismu nezlámajícího, nýbrž naplňujícího život. *S. B.*

WALZ DR. J.: *Die Furbitte der Heiligen.* (Herder, Freiburg, 1927, str. 168, velký 8°, cena 6 Mk.) Walz studuje otázku přimluvy svatých. Dokazuje, že úcta ke svatým vytryskla z církve samé, že se s ní setkáváme v nejst. dobách. Vidíme v díle, jak přimluva svatých je působivá mocí obětí Kristovy. Vyzývání svatých je sklonění před mocí Boží, rozlévající se na svaté. Spis poslouží vzdělaným laikům k porozumění této důležité otázky. *S. B.*

Kulturní problémy.

THARAUD: *Petite histoire des Juifs.* (Plon, 1927, 38. vyd., str. 282, cena 12 frs.) S nesmírným zájmem přečetl jsem tuto studii bratří Tharaudův o židovství. Otázky biblické by měli ovšem raději nechat s pokojem. Zato cenné a poučné jsou podrobnosti, které vysvětlují židovského ducha. Vedou nás do gheta, ukazují na pokusy židovství zmodernisovat, ukazují židovství jako prvek revoluční, věčně žijící po mesiáši. Kniha není jalovým a nekřesťanským antisemitismem. Spravedlivě snaží se pochopiti a oceniti židovství. Zdá se mi, že se to této knize zcela podařilo. *S. B.*

BARRÈS M.: *Les maîtres.* (Plon, 1927, str. 324.) Syn Barrèsův vydal otcovy poznámky a náčrtky, řeči a předmluvy, jež on sám sjednotil do sešitu nadepsaného „Mistři“. Barrès-otec by jistě nepojal ke konci života mezi mistry Rousseaua, Diderota, jistě by je vyloučil, jak sám jeho syn přiznává. Já jsem mu ale velmi vděčný za velkolepé poznámky o Danteovi, v němž vidí zosob-

něnou životnost věčného Říma, plného smělých konstrukcí. Krásně chápe sv. Terezii. Snaží se též rozuměti Pascalovi a přiblížiti ho dnešní duši, právě tak mučené pochybnostmi jako duše Pascalova. Kniha končí obdivem pro vnuka Renanova Psichariho. S. B.

TISCHLEDER: *Die geistesgeschichtliche Bedeutung des hl. Thomas von Aquin für Metaphysik, Ethik und Theologie*, (Herder, 1927, str. 38 a VIII, lex 8°, 1'60 Mk.) Sbíрка promluv před akademickou mládeží o významu sv. Tomáše. Řeči slavnostní z nedávného jubilea. Nejsou to studie, nýbrž výklady, směrnice, ale dobré výklady. Ukazuje hlavně velký význam sv. Tomáše pro život v jeho zásadě zlatého středu vrcholnosti v dobrém, prchající před výstřelky i před nedostatky v každé snaze. K. L.

ALFARIC-HOEPFNER: *La chanson de sainte Foy*. (Les belles Lettres, Paris, 2 sv., lex 8°, 375 str. a 205 str., 60 frs.) Skutečné obohacení dějin náboženství ve Francii vykonala štrasburská fakulta des lettres vydáním prastarého textu. Jedná se o texty z XI. století. Ličí život, utrpení, mučednictví a slávu sv. Věry (Fides, Foy). Filolog Hoepfner zhodnotil tento klenot lexikograficky a filologicky. Kriticky probral slovo za slovem a ukazuje prameny slovní hudebnosti a větné melodie. Zvláště cenná je studie jeho o autorově gramatice, především skladbě. Alfarc, odborník v dějinách náboženství, hodnotí dílo kulturně. Studuje autora, cíl knihy a prostředí, ve kterém dílo povstalo. Báseň je volným rozvedením matutinálních lekcí na den sv. Věry (6. října). Kněží pěli žalmy a lekce, lid pak zpíval při tom v raném středověku své písně. Takovým zpěvem je i toto dílo. Text byl střídán chorovým způsobem, to jest střídavě. Po slavnosti byl pak zpíván in venku doprovázen tancem. Chce rozžhavit životu víru v srdcích věřících. Klenot čisté, nevýslovné krásy. Jsme vděční oběma učencům za lásku, s jakou pracovali na vydání této památky vroucí lidové víry. S. B.

DR. JOS. FELDMANN: *Okkulte Philosophie*. (Schoningh, 1927, str. 240, cena 4 Mk.) Kniha veliké ceny historickými přehledy jednotlivých odvětví okult. od nejstarších dob, novými případy z vlastní zkušenosti, užitím Einsteinovy teorie k vysvětlení pohledů do minulosti a budoucnosti. Patří do knihovny katolického inteligenta. —es—

HENRI COLAS: *Prêtres et Chansons* (Bloud et Gay, Paris 1926, str. 200). Sbíрка vroucných písní oblíbeného pařížského písničkáře. Modlitby k Matce Boží z růží, k Matce Boží hornické, k svatě Janě z Arcu, písně velikonoční a vánoční, modlitby za padlé ve válce, písně rolnické a rodinné písničky. Všechny jsou zpívány na prosté melodie, připomínající ony zpola recitační nápěvy francouzských národních písní. — Ojb.

„GARNERED“, *Anthology by Alys Rodgers* (Cartwright & Rat-tray Ltd., Manchester s. a., str. 224). Lyrická anthologie pro mládež, obsahující dosti motivů náboženských. Tak na př. zastoupen je J. Hilaire Belloc („Our Lord and Our Lady“ atd.), Katherine Tynan („St. Francis to the Birds“ atd.), Fred E. Weatherly a mn. j. —

Ojb.

GILBERT K. CHESTERTON: *Culture and the Coming Peril* (University of London Press, Ltd., London 1927, str. 20, cena 1 s.) Příležitostná přednáška Chestertonova, ale jádná a bystrá. Nebezpečí, které dle jeho názoru hrozí kultuře západní Evropy a především světa anglo-saského, není přílišná demokracie, anarchie, ba ani bolševismus — „myslím,“ píše, „že zvláště u nás v Anglii nemáme ani ctnosti ani vady revolučnosti“ — hlavní nebezpečí je: *standartisace při nízkém standartu*. „Nebyla nikdy doba v celých dějinách lidského rodu, kdy bylo nutnější hájiti intelektuální neodvislost lidskou než v hodině, v níž žijeme!“ — *Ofb*.

MUDR. WALTER KRÖNER: *Das Rätsel von Konnersreuth* (Verlag der Ärztlichen Rundschau, Otto Gmelin, München, str. 90, cena 3 zl. m.) Jemnou taktností pravého lékaře a vážností skutečného muže vědy vyniká tento spis nade vše, co dosud bylo o stigmatizované Neumannově napsáno. Metodami psychoanalýzy se snaží objasnit bytost N. a poznatky parapsychologie se pokouší o vysvětlení vědecké. Opírá se o velmi správnou zásadu, že teprve tehdy můžeme mluvit o nadpřirozených (ve smyslu víry) vlivech u N., jestliže jsme vyčerpali všechny možnosti přirozeného vysvětlení a poznali, že žádnou z nich se nedá skutečný zjev vysvětliti. Na základě obrovských vědomostí a vlastních zkušeností parapsychologických zkoumá všechny zjevy u N. Shledává, že *všechny* mají své obdobnosti a veliké podobnosti v různých sférách okultismu, a uvažuje o možnosti vysvětliti zjevy u N. zmocněnou působností přirozených okultních sil. Ovšem by muselo býti vše kolem N. přesně kontrolováno — což dosud se neděje na největší škodu věci samé, neboť naprostým nedostatkem vědecké kontroly se umožňují ukvapené úsudky proti i pro. Autor sám nepronáší konečného úsudku, ponechává i možnost Božího působení ve smyslu katolickém a chválí církev za její zdržlivost. Přece však na několika místech se prozrazuje spisovatelova domněnka, že událost konnersreuthská je usilovným protestem „člověčenství“ (poněkud ve smyslu Platonovč, jak sám doznává) proti zhmotnění doby, a že je povinností, zjevy N. probádati všemi vědeckými prostředky, aby přinesly svůj užitek. Kniha zasluhuje veliké pozornosti právě pro svou vědeckou seriosnost a nikterak její ceně nevádí mimochodem naznačené názory autorovy o ústrojí vesmíru, poněkud podezřelé z pantheistického zabarvení. *Soukup.*

BOUŠKA Sig.: *Provençalské koledy* (lux. vydání, str. 227, cena 45 Kč, G. Franci, Praha.) Čistou a opravdu vánočně svatou radost připravil nám Sig. Bouška touto sbírkou. Seznamuje nás s klenoty hluboké, radostné, živé provençalské víry. Jak zapalují ty verše provanuté duchem zbožnosti vroucí a důvěrné s Božským dětátkem. Těžko říci, které číslo jest lepší. Cenu pro sebe má průvodní studie Bouškova o vánocích. Úprava jest hýřivá láskou, pečlivostí a vkusem. Cena 45 Kč jest na vydání s tolika teplými iniciálkami opravdu mírná. Odporučuji jako vzácný vánoční dárek. Kniha přišla v poslední chvíli a jen přání, abychom se zmínili o vánoční knize ve vánočním čísle, nutí nás odložit pečlivější posudek na později. *K. R.*

BABLER : *Strom ze Srdce* (Olomouc, Reslova 13.) Nová kniha Bablerova a nové překvapení. Babler miluje Krista. Naslouchal šumění tisíciletému Poesie, žijící svému Králi a vybral nejlíbeznější melodie lidové krásy, lidové lásky k Ježíši. Máte v knize všichni levný a krásný vánoční dárek. Potěšíte a očistíte duši svou i svých drahých. Doporučuji co nejvřeleji tuto knihu našeho spolupracovníka. *Brailo.*

J. C. B. MOHR (PAUL SIEBECK), TÜBINGEN : *Die Religion in Geschichte und Gegenwart* (Dabry, Dubois). Dokončení 1. svazku evangelické bohoslovné encyklopedie (přes 2000 stran) s pozoruhodnými pracemi o dějinách evangelické církve v Německu, dogmatu, descend. teorii. Upozorňuji opět na tuto vážnou, informativní encyklopedii. —es—

MESSER DR. A. : *Wissenschaftlicher Okkultismus* (Quelle et Meyer, Leipzig, 1927, str. 159, cena 1'80 Mk.) Přehledný, velmi bohatý nástin všech zpráv o okultismu a o pokusech vysvětlovacích. Pro první orientaci velmi cenný spisek, zdržující se veškeré kritiky.

Soukup.

PRADEZ : *Dictionnaire des gallicismes* (Payot, Paris, 1927, str. 387, cena 15 Frs.) Velmi dobrá pomůcka pro každého literárního pracovníka a pro toho, kdo se zabývá francouzskými knihami. Jest to velmi cenná pomůcka poznati pravého ducha francouzské řeči, abychom dovedli francouzštinu správně užít. Překladaatelé z franštiny měli by si dobře prostudovati tento sborník významných francouzských rčení. *H. R.*

DERMENGHEM : *Thomas Morus et les utopistes de la Renaissance* (Plon, Paris, 1927, str. 280, cena 15 Frs.) S velkou láskou a živým porozuměním uchopil se Dermenghem, autor života Marie des Vallées dobově příbuzného tématu, T. Mora a jeho následovníků. S pietou líčí jeho čistý, křesťanský život, který vyústil v mučednictví. M. duch nespokojený s přítomnou Anglií píše napolo ironii napolo přání dokonalého státu, ježž zve : „Nikde“. Konstruuje jej dle Platona na podkladě přirozeného náboženství. Z něho vzrůstají jiné utopie čistě komunisticky řešené, z nichž vzniká zvláště utopie dominikána Campanelly a G. Postela, tohoto podivného, záhadného ducha, který smetl na hromádku kdejaké kacířské neřádstvo a přece snad byl pouze vykolejeným geniem, který shořel v šilenství. Kniha jest vítanou v dobách dnešního hledání nových cest v pořádání lidské společnosti. *R. H.*

SMUTEK

Hermas: Pastor (Mand. X. 3. Ze 2. století po Kristu.)

Nuže, přioděj se veselím, jež jest vždy milé Bohu a jemu příjemné, ano, hýř veselím! Neb každý veselý muž myslí a koná dobro a pohrdá smutkem. Smutný člověk jest člověkem ničemným. Jest špatný, neb zarmucuje Ducha sv., jenž byl dán člověku plný radosti. Zarmucuje Ducha svatého nešlechetně jedná ani se nemodle, ani nejásaje Pánu. Modlitba zasmušilého nikdy nemá síly, aby vystoupila k oltáři Božímu. Proč nestoupá k oltáři modlitba smutného? Protože smutek usídlil se v jeho srdce a tento smutek mísící se s modlitbou nedopouští modlitbě stoupati k oltáři. Tak jako víno smíšené s octem nemá své lahodnosti, tak není stejně příjemná modlitba smíšená se smutkem. Nuže, očisti se od smutku tohoto zlého a budeš žíti Bohem a podobně Bohem živi budou všichni, kteří odvrhli zármutek a oblekli se veselím.

•

BŮH JEST LÁSKA

Přátelství s Bohem. — 3.

Křesťan smí a má se propracovávat i děti vésti k přátelství Božímu. Není to opovázlivost. Kdo žije z milosti, kdo poslouchá hlasu Božího, toho si vede Bůh sám, kam a jak chce.

Kdo se může odvažovati určovati hranice rozletu nadpřirozeného života? Nechtěj nic, než Boha, neurčuj si, kam chceš doletět, jdi jen klidně a oddaně jako dítě. Bůh si tě již přivede, kam chce.

Přátelství s Bohem? Jest možné a jest krásné.

Jest možné proto, že Bůh je sám Láskou. Víím, že se toho slova zneužívá, víím, že citlivůstkářství duchovní znehodnotilo toto slovo, ale proto přece nepozbývá svého vnitřního obsahu.

Bůh nejen že miluje, nýbrž jest podstatně láskou. Láska žije všude, kde někdo chce dobro. Milovati znamená chtít dobro. Tato láska — chtějící dobro vůbec, jest prvním hnutím dychtivosti. A jak by nebyl láskou Bůh, jenž chce dobro nejvyšší, jsa Dobrem samým?

Bůh jest láskou, protože svou vůlí a také svým dobrem. Bůh jest dobro nekonečné a dobrota nekonečná. Proto rozlévá svou dobrotu, chce i jiným dobro, jehož jest mořem, to jest, miluje. Krásně to vyjadřuje Dyonisius Areopagita: „Láska Boží nedá, aby byla neplodná.“ (De divinis nomin. c. IV.)

Bůh rozlévá svou dobrotu, chce jiné věci, chce, aby byly dobré, a jen proto, že je miluje, jsou dobré. Nuže, Bůh stvořil věci. Jsou. Mají bytí, mají různé dokonalosti. Tolik mají bytí a dobra a dokonalosti, jak je Bůh miluje. Mezi stvořenými věcmi Bůh věčností svou viděl i nás — lidi, tvory s duší rozumnou a nesmrtelnou. Od věčnosti chtěl nás Pán a od věčnosti nás miloval: „Láskou věčnou jsem si tě zamiloval“. Vše, co jest, napodobuje Boží dokonalosti, vše svým způsobem. Bůh ve všech věcech vidí odlesk sebe a proto ve všech věcech především sebe miluje. Ale

při tom přece miluje i nás opravdu. Chce nejen své dobro, nýbrž též dobro naše, chce dobro nám!

Láska spojuje milujícího s milovaným.

Slyšte sv. Tomáše: „Láska jest síla jednotící neb k sobě připíná jiné věci, k níž se má jako k sobě. A tak i Boží láska jest silou jednotící . . . když chce dobro jiných. Kdo někoho miluje, chce jeho dobro. A tak s ním jedná jako se sebou, podává mu dobro jako sobě. Proto sluje láskou silou jednotící.“ (I. q. 20. art. 1. ad 3.)

Bůh chce především své dobro. Svou bytostí celou to chce. A proto když nás miluje, spojuje nás se sebou. Hle, láska Boží jest spojením Boha s námi! Tušíte tu strašnou velikost tvora, jež Bůh chce se sebou spojit, svým dobrem opatřit, aby jej mohl milovati?

Více ještě! Milující tihne k milovanému jako k něčemu, co jest s ním jedno. Neb láskou svou spojuje se s ním, své dobro chce také milovanému předati. A v tom jest právě láska přátelská. Pouhá láska chce dobro, ale chtítí někomu dobro své, znamená připoutávati někoho k sobě, znamená obcovati s někým v tom, co jest nám vlastní. Bůh miluje vše, čemu dává bytí, neb jen proto, že chce toto bytí, jež jest dobrem, věci jsou, ale člověka miluje více.

Miluje člověka tak, že mu chce dáti dobro své, své štěstí, své blaho. Dal mu již věčným určením nadpřirozený cíl. Určil člověku, aby spojením s Bohem, štěstím a dobrem nejvyšším, požíval blaženosti Boží, aby poznával Boha, jak on se poznává, a miloval jej, jak on se miluje. Nemůže býti většího blaha pro tvora podstatně toužícího stále a neukojitelně výš a dále.

Ostatní pak věci pod člověkem jsou od Boha milovány jako prostředky k prokázání této velké lásky člověku. Vše ostatní pod ním má pomáhati, aby na něm byla dokonale zjevena Boží láska.

Bůh miluje vše, co stvořil, a nemá nic v nenávisti z toho, co stvořil. (Moudr. XI. 25.) Touto láskou tvoří věci, ona jim dává bytí a dokonalost. Jak tudíž velmi miluje nás, když podřídil lásce k nám nebesa i zemi!

Bůh dává, stále dává. Dává dobro, protože je nám přeje. Nuže, miluje nás, nesmírně nás miluje. Dává a ničeho od nás nenabývá. On dává vše, dává i to, že jsme mu milí, činí nás svaté a neposkvrněné. Vše jest jeho darem; dar: láska jeho. Stále nás zahrnuje svými dary, nuže, stále nás miluje. Dává stále a miluje stále, neb nikdy tu nejsme v takovém stavu, abychom více nepotřebovali, nikdy nebudeme míti dobra ani nejmenšího ze sebe a proto stále potřebujeme jeho obohacující lásky.

Bůh láskou svou dal nám přednost před ostatními tvory. Jen něco málo menší nás učinil andělů, praví žalm. Rozumu dal sebe, svá tajemství a slibuje i clo-nu s nich odhaliti, vůli zvedá k sobě, dobru, jež nehasne a nemate. Propast naší malosti volala na propast Lásky všemohoucí, která tu propast překlenula. Bůh zvedl duši přirozeně sobě podobnou, zvedl ji posvě-cující milostí k účastenství na svém intimním životě. Dovedete tušiti jen velikost lásky Boží k nám? Více miluje, kdo větší dobro přeje milému. Bůh chce nám, lidem, dobro samo, dobro nekonečné. Tušíte tu zdr-cující, k pláči a zase k jáсотu volající Lásku. A čím jest vlastnější milujícím se to, co je poji v lásce, tím zase větší láska. Bůh pak jest dobro samo, jak jest mu vlastní to dobro, jež nám chce. Jak tudíž jde ta láska opravdu z hlubin celé bytosti, jak jest mohut-ná, když jest to láska Boží!

Láska lidská se mění, kolísá, ochabuje. Bůh však jest nezměnitelný a věčný a proto od věků si nás za-miloval.

Člověk odvrátil se od Boha a Bůh jej přece neod-vrhl docela. Jeho láska dále objímala člověčenstvo. Láska Boží chystala Pannu nejsvětější, jesle a kříž. Láska Boží chtěla nám dáti sebe — dobro největší i přes naši vinu. Na kříž přibila Krista, jehož by tam hřeby jistě neudržely, kdyby ho tam nedržela Láska.

Tak jest Ježíš prostředníkem lásky Boží. Svou smrtí vykoupil nám přátelství Boží, zjednal nám opět dět-ství Boží, společenství Boží. Jest zdrojem milosti; z jeho plnosti jsme všichni obdrželi. Jeho kněžství

jest věčné, zůstává stále obětí a stále nám zprostředkuje lásku Boží.

Budete ještě malomyslně hleděti na sebe a jen s hrůzou vzhlížeti k nebesům. Proč se bojíte, malověrní? Ano, *ze sebe* ničeho nemůžete! Ale vždyť po vás se nežádá, abyste *jen ze sebe* něco dali. Jednoho jest třeba, abyste pochopili vše tvořící lásku Boží, která dává dobrou vůli i její provedení, která nás miluje, chce naše dobro a uskutečňuje je. Uchopte lásku věčnou, vnořte se do svatého přátelství Boha vše dávajícího a volajícího nás k sobě. Věřte lásce a od ní vše očekávejte a dejte: lásku za lásku.

P. Silu. M. Braitu O. P.

ZAJIŠŤOVATI PŘÁTELSTVÍ

Přátelství s Bohem. — 4.

Přátelství s Bohem se zajišťuje bázní. Není to takový protismysl, jak by se zdála napovídati slova. I u lidí je to obvyklý způsob zajišťování: buď láskou nebo bázní. V přátelství s Bohem se bázeň jeví jako vychovatelka pevného přátelství, ač by se zdála jeho překážkou — až se stane nejnežnějším výrazem dokonalého přátelství.

Bůh může státi před duší člověka jako Nejkrásnější i jako Nejohrovnější, podle stupně sobectví v duši. Mohlo by se říci, že je to zvláštnost Boží lásky, že vábí a hrozí zároveň; vábí Bůh svou dokonalostí každého a hrozí svou spravedlností každému, kdo vábení odmítá. Obraz nesmírnosti Boží dobroty a nesmírnosti slabosti člověka. Člověk i nechtě musí za dobrem. Dobro nejvyšší dovede odmítnouti a stanouti u malichernosti, která se mu pod drobnohledem sobectví tisíckrát zvětšila. Proto hrozí Bůh zlem člověku, aby pozornost každého (i toho nejomezenějšího rozumem a s nejslabší vůlí) připoutal k jedinému celému štěstí. Tak musela býti napsána dvě přikázání: Boj se Boha a Miluj Boha. Bylo člověku poručeno báti se, aby se naučil milovati a k milovanému Příteli přilnouti. To

je náčrt cesty bázně s láskou. Mysleme dále na podrobnosti cesty.

Máme právo i povinnost milovati sebe. Proti výstřednostem bezohledného sobectví je postavena hráz v prvním stupni bázně. Když člověk by nechtěl bráti ohled na Boha, když nechce viděti Boha jako pramen svého nejhlubšího a dokonalého štěstí, slyší slovo Boží: „Já vykonám pomstu svého času“ (5. Mojž. 32, 35.). Zatřese člověkem pomyšlení na pomstu Nejvyššího a začne se báti *o sebe*. Zmenšuje sobectví — ze sobectví. Bojí se o sebe a proto se podrobuje požadavkům Božím. Bojí se trestů. Proto se varuje skutků těch, kteří nemilují nebo nenávidí Boha, proto koná skutky, jaké konají Boha milující. Koná je ze strachu o sebe.

Ale přece se obrací k Bohu. „Počátek moudrosti je báti se Boha“ (žalm 110, 10) — duše bázní se učí odpírati bezohlednému sobectví. S uzarděním se přiznáme všichni, že jsme někdy stáli na tomto začátku, že jsou mnohdy nárazy a útoky sobeckých tužeb tak prudké, že potřebujeme touto bází vyvolati v sobě hrůzu před tresty Božími za hřích, aby se nám hřích zošklivil. Ale přece si hřích zošklívíme.

Cítíme nedokonalost, určitou nízkost takového poměru k Bohu, kdybychom chtěli plniti jen ono první přikázání: Boj se Boha. Máme tu Boha pouze jako *pána* a sebe jako *služebníka* shrbeného postoje. Do lásky přátelské je daleko z tohoto nepříjemného pocitu bázně před pánem a jeho trestající rukou.

A přece pevně zakotvena tato bázeň je začátkem zajištění přátelství s Bohem. Neboť víme o Bohu více než že je Nejvyšší Mocí zákonodárnou. Když z bázně člověk přestal hřešiti, když rozhřešením byla smyta skvrna s duše, když s milostí posvěcující dána do duše láska k Bohu, pak tato láska začíná pracovati. Láska učí duši chápati Boha jako *otce* a člověka jako *dítka*. Bázeň zůstává v duši, protože patří k její výbavě; mění však své názory, pohnutky, posunuje se na jiný předmět, mění se tedy sama.

Mění své názory. Duše již chápe, co se chce říci

slovy : Bůh, největší dokonalost, Dobro, jež nemá sobě rovného. Nehledí již jen na sebe, hledí k Bohu. Další krok od sobectví a příprava na přátelství s Bohem.

Mění své pohnutky. Duše se varuje hříchu ne již ze strachu před trestem, ne jenom k vůli sobě, nýbrž také k vůli Bohu. Nenávidí hřích, bojí se hříchu, ne že uvaluje na člověka tresty, nýbrž protože uráží Boha, milovaného, pečlivého, dobrého otce.

Posunuje se na jiný předmět. Duše se nebojí o sebe, bojí se spíše o Boha. Není to docela přesně řečeno, že se duše bojí o Boha, ale nemáme lepšího výrazu a odpovídá to našemu skutečnému citění. Bojíme se, že ublížíme hříchem Bohu, jenž si toho nezaslouhuje od nás, jimž dává všechnu svou péči a lásku a slitování.

Mění se tedy bázeň sama. Přestává býti výlučně sobeckou. V bohovědě se tomuto druhému stupni bázně říká synovská bázeň. Chceme býti hodnými dětmi nejlepšího k nám otce. Proto se bojíme Otce, bojíme se jej urazit, abychom neposkvrnili čest rodiny, docela tak, jako ve své lidské rodině dítě ze smyslu pro čest rodiny odmítá vše, co by otce rodiny zarmoutilo ; neboť miluje dítě svého otce.

Kde je v dětech pozemské rodiny taková bázeň, tam se nikdo nebojí o čest rodiny. Je to další zabezpečení přátelství s Bohem, je-li v duši takové smýšlení o Bohu : on otec a já dítě. Ale dosud i tato bázeň má své nedokonalosti, i bázeň tohoto druhého stupně kalí nejčistší a nejryzejší pojem přátelství. Neboť je v ní dosud cosi ze sobectví. Bojíme se, bychom neurazili Boha, otce *svého*, jenž je zdrojem všeho dobra *našeho*. Milujeme sice Boha jako otce, ale dosud přece se o něho bojíme z části též k vůli sobě samým : abychom nejednali nečestně vůči otci, proto se bojíme jej hříchem jakýmkoliv urazit, jemu „ublížit“.

Obraz lidské rodiny naše myšlenky dovede i ku pochopení konečného zajištění přátelství a výchovy ku přátelství samému. Dítě pozoruje činy otcovy, z toho, co otec rodině dává, učí se znáti a chápati vlast-

nosti otcovy, jeho povahu a jeho bytost. Jestliže je to otec ve svých poměrech ideální, zazáří v duši dítky zrovna ve světle svatozáře. A stává se to, co výchovatelské nauky označují jako ideál, vrchol poměru dětí k otci (a ovšem to stejně platí o matce): z rodiny se stane kroužek věrných přátel, spojených přátelstvím, nad něž není na světě intimnějšího, krásnějšího, pevnějšího. Je tu ovšem také bázeň, ale bázeň zcela očištěná, řekl bych, že bázeň dokonale vrácená svému původnímu ryze filosofickému významu prostého útěku před zlem hrozícím, ohrožujícím přítomný stav člověku drahý. Bázeň, obrácená jen ke svému vlastnímu předmětu, ke hrozícímu zlu, bez ohledu na toho, jenž jest ohrožen. Jde sice bázeň s láskou, ale jen láska bdí, široce otevřeným zrakem patří na krásy a dobra v příteli, jenž jest otcem; bázeň se probudí pouze tehdy, když se na obzoru objeví možnost roztržení kroužku.

To vložil Tvůrce do srdce a do duše lidí; toto přátelství rodiny jest otcem veškerého přátelství, podle toho ideálu vrozeného a obyčejně neuvědoměného, se tvoří každé přátelství dvou lidí z různých rodin. Co vložil do duší pro vzájemné přátelství lidí, to zachovává Tvůrce i v přátelství mezi Tvůrcem a tvorem.

Aby bylo skutečné ryzí přátelství svatosti mezi Bohem a člověkem, musí se octnouti vedle sebe ne již různá slova, různé pojmy: pán — služebník, otec — dítě, nýbrž musí býti takový poměr: *Přítel — přítel*.

První a výsadní místo dostane láska v duši člověka (u Boha je tomu tak od věčnosti, neboť „*Bůh jest láska*“, podle 1. listu sv. Jana 4, 8). Poznává vždy více Otce, poznává vždy více Dokonalost samu, Dobro největší. Člověk miluje Boha podle přesného významu toho slova: ne rozumem, ne pouhou vůlí, ne pouhým vnějším jednáním, nýbrž srdcem, citem, celým srdcem, vřelým citem.

Dříve se bála duše hříchu, k vůli trestům Božím, nebo k vůli své čestnosti. Nyní však se bojí hříchu proto, že by jím bylo roztrženo přátelství. Bázeň se

ozve v duši při jméně hříchu. A čím větší láska, tím větší hrůza; proto u svatých dovedlo pouhé abstraktní jméno hříchu způsobiti mdlobu a rozbolestnění celé duše. Bojí se duše i všedního nejmenšího hříchu, jest jí prostě nepochopitelné, jak by mohl někdo zhřešiti, maje Přítele.

Tím je přátelství s Bohem zajištěno. Ovšem ne tak zajištěno, že by nebylo více možnosti hříchu, neboť takové zajištění je výsadou spočinutí na srdci Přítele v nebi. Ale přece zajištění. Tak totiž, že jsou sice možná překvapení vzpoury „těla proti duchu“, ale jen překvapení, nikoli pravidelnost. Přátelství jest upevněno, upevněno vyspělostí lásky, jež „odstranila bázeň“, podle slov Písma. Působnost bázně před trestajícím Bohem je možná ve chvíli skleslosti malého přítele, působnost bázně o Otce je ponechána pro chvíle v nížinách, aby byl umožněn opětý vzlet. Dříme bázeň před zlem, dříme citlivě, a žije a vládne láska, vrchol přátelství až do nebe sahajícího.

To jest objasněná záhada přátelství a bázně — zároveň otevřená a upravená cesta pro tebe.

P. Em. Soukup, O. P.

V Z N E Š E N O S T

V hloubi lidské duše skrývá se vznešenost, vynikající nad královským rodem. Žádná duše není tak nízkou, aby jí nepřináležela vznešenost, o níž chceme jednat.

Zalíbení Boží vede celý vesmír k cíli. Cokoliv pozorujeme, ve všem nalézá naše mysl podivuhodný sklon k cíli. Každá žijící věc se otvírá k životu, aby dospěla svého cíle, má v sobě jistý sklon k určitému výsledku. Kdyby nebylo ve věcech tohoto sklonu, mohlo by se díti cokoliv z každé věci. Pak by bylo náhodou, kdyby na př. jablono přinesla jablka. Každá účinná příčina jedná pro nějaký cíl, Bůh, první příčina, vložil a určil celému běhu stvořených věcí náklonnost spěti k určitému cíli a dobru.

Dobrem pro každou věc jest to, co ji zdokonaluje. Úplnost a dokonalost jest cílem každého úkonu. Žádný čin není vyňat z tohoto zákona, každý spěje, ať chce nebo nechce k dobru, které ovšem může býti pravým neb zdánlivým. V každém činu hledá rozumný tvor svou blaženost. Blaženost jest skutečně cílem lidského žití a v tom se všichni shodují. Rozdíl jest v tom, v čem kdo vidí svou blaženost.

Dobro tedy, poněvadž činí věc úplnou, dokonalou, má v sobě příčinu, proč vše k němu směřuje, neboť každá věc od přirozenosti tíhne ke svému zdokonalení.

Proto již Aristoteles prohlásil, že všichni dychtí po dobru. Dobro může ukojiti přirozenou touhu živoucího tvora, který k němu od přirozenosti směřuje. Na prvním místě se jedná o lidské náklonnosti.

Je-li dobro takovým cílem, k němuž směřovala lidská touha, že ho člověk určuje jako prostředek k dosažení většího neb jiného dobra, jest to dobro užitečné (*bonum utile*).

Dobro však může tak býti cílem touhy, že se tato touha zcela nasytí, takže nastupuje zadostiučinění, jistá rozkoš z dosažení milého předmětu, pak máme dobro oblažující (*bonum delectabile*).

Jest však třetí dobro, mnohem vyšší, které jest cílem rozumných, vyšších tužeb člověka, jest to dobro vznešené (*bonum honestum*), přinášející s sebou vznešené zdokonalení vyšší, lidské části, ku př. ctnost neb pravé vědění.

Toť ona vznešenost v člověku, o níž jednali již staří filosofové, zvláště Aristoteles, jako o božské schopnosti, jíž se dostává člověku něčeho božského.

Dobro jako naplnění a zdokonalení všech věcí, zvláště pak lidské přirozenosti, jest středem všeho konání a všech hnutí, která mohou v člověku povstati. Jednajíce tedy o dobru dotýkáme se středu všeho života a dle dobra, k němuž člověk zařídí svůj život, povstává jeho život buď zcela praktický, jenž je určen jen k dobru užitékovému, neb povstane požitkářství, hledá-li ve všem jen rozkoš, nebo konečně povstane

vznešený, vyšší život, jímž člověk nežije jako člověk, nýbrž žije účastenstvím na něčem božském.

Pojednali jsme v minulém čísle o čtyřech hlavních ctnostech, které působí v duši klid ode všeho nezřízeného, můžeme připojit něco nového. Člověk v ctnosti žije dle rozumu, žije tak, že směřuje ke vznešenému dobru, jeho život se stává vznešenějším než všechny stupně vznešeného zrození.

Bez poznání spěje ke svému cíli vše, co jest neživé, a též vše, co žije pouze rostlinným životem. Tato stvoření ukazují moudrost Boží a slepě následují jeho vedení. Vyšší druh dychtění po dobru a cíli jest ve smyslovém životě, v němž bytost poznává věc, která jest pro něho dobrou. Na nejvyšším stupni jest touha rozumová, neboť poznává, co jest dobro, a proto směřuje nejen k té či oné věci, v níž nalézá dobro, nýbrž *všechno dobro*, neobmezené a absolutní dobro jest jejím předmětem. Jest to lidská vůle. Člověk se nerozhodne k činu, dokud nenalezne v předmětě, k němuž řídí svou činnost, dobro a to právě proto, že předmětem jeho vůle jest dobro vůbec, neomezené dobro. Pro tuto neomezenost v touze a snaze po dobru jest člověk svobodný rozhodnouti se pro toto neb ono dobro. Poněvadž zná význam dobra, protože zná jeho vztah ke všem možným prostředkům, jimiž lze dosíci dobra, proto jest mu vlastním vědomě směřovati k dobru.

Z vnitřní povahy člověka tedy plyne, že směřuje k cíli a k dobru. Lidská schopnost nutně tíhne k cíli a k dobru, poněvadž jest to v její přirozenosti. A nestačí jen jakýkoliv cíl, nutně směřuje k poslednímu cíli, k celé blaženosti, k náplni a dokonalosti.

Dobro, k němuž tíhne, buď ji uspokojí zcela, nebo ne. Spočine-li klidně v dobru tak, že jí nezbyvá více touhy po jiném, dosáhla svého posledního cíle, zbývá-li ještě tesknost a touha po něčem, je to známka, že touha není nasycena, že dobro jest jen částečné a proto jen malým prostředkem k úplné blaženosti. „Začátek nějaké věci,“ praví sv. Tomáš¹ „přirozeně

¹ (I. II., q. I., a. 6.)

táhne ke svému dokončení. " Člověk přirozeně táhne k naplnění svého blaha. Tím zase se ukazuje velká pravda, že předmětem vůle jest neomezené, naproste dobro.

Doposud pozorujeme ručičku lidského srdce, která se otáčí kolem dobra jako kolem své osy, neboť dobro jest středem lidského jednání, lidského života. Hraje nesmírnou úlohu v celku lidských tužeb.

Chceme - li ukázati vznešenost přirozených snah v člověku a z toho vznešenost ctnostného života, života dle rozumu, nesmíme ztratiti s obzoru tak často temný a mlhavý bod touhy po dobru a cíli, totiž: bláženost člověka. Ctnosti, které nás vedou k dosažení vlastního dobra, ukáží se vznešenými dobrem, k němuž vedou.

Ukážeme příště, že cílem člověka jest *dobro vznešené*. Proto ctnosti, vedoucí k němu jako strážcové, všechny lidské schopnosti, nesou odznak vznešenosti. (Pokračování.)

M. Habán O. P.

P O K O R A

Dokončení.

Jestliže tak na pokoru patříme, uvážíme-li, že místo očí mravenčích nám dává oči orlí, uznáme, že ta ctnost, kde je pravá, není nikterak věci duší slabošských, nesamostatných, neduživých a zakrnělých. „Non est vera humilitas, quae magnanima non est et ad sublimia non assurgit, není pravá pokora, která není velkodušná a nepovznáší nás k velikým věcem“, praví zmíněný již kardinál Bona (l. c. c. XXIX.) Nic není tak těžké, jako uznati nejen navenek, nýbrž i v nejtajnějších záhybech srdce svého, své nedostatky a chyby, svou slabost a naprostou odvislost, své dokonalé nic, zasluhující ode všech býti pošlapánu, když běží o hodnoty a cíle poslední, všerozhodující. Již toto samo předpokládá „ducha knížecího“ (žalm 50), onu velkodušnost, o níž právě vám mluvil kard. Bona. Již to o sobě jest znamením křesťanské sprá-

vedlnosti: *spravedlivý nejprve na sebe žaluje* (Přísł. 18, 17). A což teprv, když běží o *praktické důsledky* z takového poznání a sebeuznání? „Contemnere mundum. Contemnere neminem. Contemnere seipsum. Contemnere contemni. Povrhovati světem. Nižádným z lidí nepovrhovati. Povrhovati sebou. Povrhovati, jsme-li povrhováni“, tak nějak to krátce vyjadřuje sv. Bernard. Že takového něco není věcí malou ani že všedními dá se provést silami, uzná každý.

„Pokora,“ praví Max Scheler (*Vom Umsturz der Werte*, sv. II., str. 26 násl., Leipzig, 1919), „je ono hluboké umění, jímž nestačí duši dáti se pouze u násiti proudem životním. Ale snaží se uvolniti od toho proudu, aby se zasnoubila Bohu a věcem vyšším . . . Tím že dokonale přezívá lano kotevní, které svět vhodil do jeho duše, vzdává se člověk pokorný zmužile i sama sebe. Aniž pak se již bojí státi se kořistí rozbouřených vln, vždyť žije životem novým, je uschopněn teprv plně do hlubin životních se ponořiti a žádné ztráty při tom na duši své neutrpěti. To tedy je ctnost pokory, cesta, na které sebe dokonale ztrácíme, abychom se „nově našli v Bohu“. To není věc všední. Takové uvolnění se od světa předpokládá krajní zmužilost, vyžaduje odvahu, která se téměř stala životem duše. Ono radikální vzdání se síly vlastní a vlastní ceny rovná se naprostému poručení se Bohu, útekem pod křídla Kristovy ochrany a Kristova vedení. Jest vnitřní zázrak věčně nového obrozování z nekonečné zásobárny Boží při bezvýhradném zřikání se sebe a síly vlastní!

*

Zříkajíce se pokorou nároků na důstojnost, nalézáme *pravou důstojnost*.

„Pokora a důstojnost,“ píše proslulý pedagog Fr. W. Förster (*Christus und das menschliche Leben*, München, 1922, str. 200 násl.), „prýští z jednoho a téhož pramene: Kdo proniknut věrou v Boha sám se v Bohu posuzuje, získává obojí, i pokoru i důstojnost, které jako nejzralejší ovoce života nadpřirozeného mu spa-

dají do klína. Vždyť není jinak ani možno a naše přirozené sebevědomí musí se zlomit, jakmile patříme na svůj stav ve světle nároků a příkladů božských. Není jinak možno, než že všechna naše vlastní zásluha rozpráší se v niveč, jakmile poznáme, že vše, co máme, je darem a milostí shůry. Leč právě z takového odevzdání se životu vyššímu vchází do naší duše nová jistota a síla. Tu pak se člověk již cítí jako nádoba myšlenky božské, jako vykonavatel úlohy a odpovědnosti, která shůry mu byla dána. A tak na místě zmatené domýšlivosti nastupuje, ani nechtíc a netušíc, lidská důstojnost, neklamné vědomí všeho toho, čím jsme povinni oné vyšší úloze. Nastupuje uvolnění od ponižujících nároků sobectví, vysvobození z úzkosti před životem i před smrtí. A tato naprostá odhodlanost k oběti, k poslušnosti i k osamělosti dává pak duši onu vnitřní neodvislost, která nedá jí utonouti v úzkosti, ve zvířecí hrabivosti a chtivosti, v nenasytné náročnosti.

Kdo tak pokročil, od pokory k důstojnosti, kdo neustále sestupuje zase od důstojnosti k pokoře, očišťuje vědomí svého pozemského důstojenství smýšlením pokorným, ten dosahuje výsosti, k níž žádná lidská pýcha nemá přístupu. Vždyť vlastně to zbožňování sebe vraždí každou pouze lidskou výsost. Kdo jen pro svou smrtelnou osobu se cítí povýšeným, propadá bláznovské domýšlivosti a ponižující sebelásce. Konec pak obou je neuniknutelné hrubé chámství. Neboť vznešenost opravdová tkví přece jen v obětavosti, ve vědomí vlastní odpovědnosti, v tom, že nehledáme sebe. A všechna vnější znamení a ukazování výsostná lze snést jen potud, pokud jsou symboly toho, že máme vůli u vyšší míře sloužit. Stávají se však klamem a zneužitím, potahuje-li je někdo pouze na svou malichernou osobičku, nadýmající se poctami, které jí nikdy nenáležely.

S mizící věrou mizí i opravdová skromnost a skutečná výsost. Stává se řídkou jak pokora tak důstojnost — v jedincích i v národech. Na jejich místo nastupuje zcela nejisté sebevědomí, hned až k pato-

lízalství se snižující, hned až k nesmyslné a beztaktní domýšlivosti se nadýmající. Více než kdy cítí moderní člověk svou nicotu a bídu. Ale nemá dosti síly, aby snesl klidně pohled na ni. Proto hledá oporu jednou v zahazování sebe jinému, jindy zase ve vyhlaném vědomí významu vlastního. Přesně a jistě rozeznati, čím vlastně je povinen sobě, toho nikdy nedovede. Neboť takové poznání má vlastně své kořeny v nadpřirozenu. Človíček jen sebe uznávající nemá ani potuchy o tom, čím sobě je povinen, poněvadž vůbec nežije povinnosti a jen k právům a zájmům se hlásí. Teprve když víme, čím jsme zavázáni Bohu a bližnímu, pak teprv odkrýváme ve svém nitru sebe i vše to, čím sobě jsme dlužni. Člověk jen na sobě stojící pokládá tak mnohé za neslučitelné se svou důstojností, co přece opravdovým jejím je příkazem. Nechce se pokořiti ani tam, kde chybil. Nechce na sebe vzíti důsledky svého jednání. Zaměňuje vzdor a tvrdošijnost s důstojností a mluví o sebevážnosti, když ani nezná, jaký je rozdíl mezi tím, co opravdu zasluhuje vážnosti, a mezi tím, co hodno jest opovržení, trestu a zamítnutí. Proto též jako pýcha a náročnost má právě tak špatné svědomí, tak zmatený účinek, jako jeho poddajnost a úslužnost. Když tu nic není, čím by mohl měřiti svá osobní práva i své úkoly osobní, ztrácí správné držení a zbytečně se poníží, kde by si měl na čem zakládati, a zase hloupě se pyšní, kde by náleželo opravdu se pokořiti.

Zdravím a silou je pokora.

Pohledněte blíže do života tak mnohých mocných tohoto světa. Co je jejich slabostí, při všem nadbytku vnějších důstojenství a statků, co je jejich, řekl bych, dědičnou nemocí? Že neslyší, a snad ani slyšeti nechtějí celou pravdu. Co se jejich ucha dotkne, je sotva půl pravdy a tudíž i půl lži. Je pravda nemocná, slabá, napolo lži otrávená, kterou si mohou vyložit, jak sami chtějí, dle nezřízených svých choutek, málokdy dle opravdového svého (časného i věčného) prospě-

chu a dle pravého prospěchu věci, z níž někdy před Bohem budou odpovídati. Pravda pochlebníků a lidí zištných, jimiž tak rádi, na své neštěstí se obklopují. Svátá Terezie i své nepřátele pokládala za své dobrodince a modlila se za ně, poněvadž se od nich dověděla nejednu pravdu o sobě, které ani její nejlepší přátelé si jí netroufali říci. A mnozí z těchto ubohých mocných mstí se i svým přátelům za upozornění, třebaš trpké, avšak pravdivé, ba spásonosné . . . Zdravý organismus snese i ostrý vzduch, ba tuží se jím. Jen ústrojí chorobné neb chorobně změkčilé choulí a uzavírá se před každým ostřejším zavanutím a — hyne zamumlané a zabalené do své nemůžné a málo čerstvé soběstačnosti . . .

*

Není všecko pokorou, co se *rouchem* pokory odívá. „Jsem veliký hříšník,“ praví někdo o sobě a očekává, že se mu odpoví: „Jsi veliký světec.“ Říká se tomu posměšně „pokora hrbatá“.

Tu mužem mocným, ale buď obmezeným slabochem neb nesvědomitým tyranem (někdy bývá též obojí pohromadě) promrhávají se drahocenné statky ideální duší. A ti, kteří tomu mohli a měli brániti, hrbí se a nastavují sladké tváře a ladí ústa k pochlebným řečem — a to všecko v očekávání své budoucí „kariéry“, v naději na tituly a „barvy“, po nichž tolik touží srdce jejich. Tu už nelze mluvit o pokoře, spíše o zbabělosti, šplhavosti a možné i o proradě —

„Pokora nic nemá společného s vrtáckou malodušností, s oním zdánlivým vnějškovým křesťanstvím, které se obmezuje určitými formulkami.

Pokora je *odvaha*, která se nezdráhá nastavití policům levou a třebaš i pravou líc, žádá-li toho pravda.

Pokora je *neostýchavost*, která má dosti odvahy vzítí i provaz na hanobitele posvátných chrámů.

Pokora je *radost*, která v hodině příhodné vodu proměňuje ve víno.

Pokora je *síla v Bohu* . . . Je odvaha vyžítí se před lidmi plně v Bohu a dle Boha. Člověk pokorný je zá-

roveň člověkem silné, svobodné, veselé duše. A poněvadž jde zcela za oním vnitřním hlasem, jímž k němu mluví Bůh, jest i člověkem *opravdovým*. Pokora taktopochopená jest pravou protivou slabošské bázně lidské. A poněvadž nejhlubšími svými kořeny tkví v pravdě, nemůže jinak, než pravdě vzdáti čest, bez ohledu na užitek neb škodu, které z toho mohou vzniknouti.“ („*Das heilige Feuer*,“ roč. VII. č. 6.)

*

Pravým opakem není všecko pýchou, co se jí býti zdá. Jest i svatá pýcha.

„Zdaž není pravda, že my katolíci jaksi stydlivě, se skloněnou hlavou se plížíme světem? Činíme nezřídka dojem lidí, kteří se bojí, že by mohli býti polapeni jako věřící a následovníci Kristovi, a kteří každé chvíle jsou ochotni koktati: „Odpusťte, že jsem katolíkem, nehoršte se, že se odvažuji zemi Boží šlapati!“ Miliony a miliony je myšlenek slabošských, zapírajících, zrazujících Krista, jimiž tito se prohřešují, kdož by je spočítal!

Moudrý Tauler napsal kdysi: „*Co by prospělo, kdyby někdo i králem byl, a nevěděl toho?*“ My katolíci jsme opravdu králi a nevíme toho. Jsme králi a zahazujeme své královské sebevědomí pro všelijaké duševní mrzáky. To jsou věci smutné, které denně stokrát se opakují. Pod vlivem lidí duševně neuvědomělých neb zlomyslných věříme sami o sobě něco, čím nikterak nejsme. A v tom právě zasluhujeme známku „inferiority“. Co opravdu velkého, svatého, věčného chová lidstvo ve svém lůně, se jménem katolickým je spojeno. Ale kolik katolíků jest si toho vědomo, jest o tom též vroucně přesvědčeno? Kolik se mezi námi nalezne takových, kteří v sobě mají něco z oné mohutné, přešťastné vnitřní síly, již hořeli sv. apoštolé, oni mužové horizontů věčných, z níž žili a trpěli první křesťané, již naplněn sv. Pavel nebál se vyzvati svět . . . *Hlastež se, vy královští apoštolé našeho nádherného kreda, ať laici, ať kněží!* A proti prorokům zvěstujícím plamenně zbožnění člověka, civilisace a

požitku plamenně šířte oheň vyššího vědomí a konečného vítězství! Vystupte a řekněte těmto kazatelům dobou zpitým, kterak všecka jejich jistota a sebedůvěra je jistotou a důvěrou v obílené hroby a kterak *nám* a nikoli *jim* náleží budoucnost. *Vysmějte se jim*, ovšem ne ze zlomyslnosti, nýbrž z radostného lepšího poznání a z nadějně lásky. *Kdo se chlubí, v Pánu se chlub.*“ (1. Kor. 1, 31.) („*Heiliges Feuer*“, 1. c. č. 10.)

*

Ještě slovo k duševní atletice pokory.

Zkus to *neomlouvati se v srdci*, byl-lis pokořen na venek. I když neprávem se tak stalo: v tomto případě si pomysli, žeš jindy snad většího pokoření zasloužil.

Vzbuď častěji, s počátku jen v *duši své*, akt pokory. Rozpomeň se na své hříchy. Postav se do blízkosti Boha, pravd věčných.

Těžší než akty vnitřní je pokořiti se též *navenek*. A zase snadněji je, poměrně ovšem, pokoření nám učiněná *strpěti* (pasivně), než *sám se pokořiti* (aktivně). Vrchol ctnosti pak znamená *radovati se z* pokoření utrpěných a Bohu za ně děkovati. V tom smyslu jest jistě stálým pokrokem, když:

pokořující chování jiných vůči tobě i *navenek* tiše, bez omlouvání se před jinými, bez dlouhého vysvětlování a sebebránění, snese;

když *sám* nenápadně z lásky k Bohu *něco vykoná*, co ho může před jinými zahanbiti — aniž jiných pohoršuje neb na své stavovské a pod. cti (*která není tvá!*) si zadáváje;

když konečně za utrpěná pokoření Bohu v duši, třebaš bolestně se tetelící (není hříchem, že z rány teče krev, a není zmenšením zásluhy, když rány duševní pálí a bolí), vroucně poděkuje.

A na jedno při tom se nesmí zapomenouti. Že tu běží o boj proti vášni nejzavilejší a nejposledněji se vzdávající, proti pýše. Nez vítězí se v tom boji bez mnohé milosti Boží, o niž stále třeba Boha prositi,

Dr. Fr. X. Novák.

OBĚŤ NOVOZÁKONNÍ

Oltář.

Jestliže církev s bázní a úctou přistupuje k oltáři (*terribilis mensa, reverendum altare*), jestliže její služebník má si býti vědom své hříšnosti a nehodnosti k tak vznešenému úkonu, jakým je Oběť Nového zákona (*me peccatore sacris altaribus astare voluisti, dignum sacris altaribus fac ministrum*), nebude nám těžko chápati, že mše svatá znamená neporovnatelně více nežli všechny ostatní liturgické úkony a neliturgické pobožnosti. Listujeme-li pontifikálem, obřadní knihou biskupovou, postřehneme snadno, že nejctihodnější svátosti a obřady vkládá církev do mše svaté, aby se jim dostalo tím větší cti stykem se svatou obětí. Tak mezi mší svatou uděluje nižší i vyšší svěcení, žehná opata i abatyši, žehná a zasvěcuje panny, žehná a korunuje panovníky, žehná olej křtěnců, nemocných a křížmo. Ve mši svaté jako v jádru skrývala se celá ostatní liturgie, z ní vyrůstala, k ní směřovala a se vracela, protože oběť musí býti vždycky středem veškeré služby Boží.

Není pravidelně oběti bez oltáře, jako není oltáře bez oběti. I v církvi koná se oběť novozákonní na oltáři a oltář požívá proto zvláštní úcty. Snad bude vhodným úvodem následujících pojednání o mši svaté, všimneme-li si nejprve oltáře a jeho vývoje.

U Židů i u pohanů bývalo zvykem stavěti oltáře na vyvýšených místech. Tak i u křesťanů chrám a oltář byly položeny výše než jejich okolí (*ara od αἵρειν zdvihati, altare — alta ara*). Vždyť Bůh, jenž přebývá na výsostech a odtud shlíží na svoje pokorné služebníky, sklání se zvláště při oběti k oltáři, aby k sobě z prachu pozdvihl nuzného tvora a přijal jeho oběť. Je tedy třeba vystoupiti výše, symbolicky naznačiti přiblížení k Bohu.

Oltář byl vždycky podle lidského názoru místem

Boží přítomnosti. Tak jako ve Starém zákoně archa úmluvy, nad níž Bůh trůnil ve světlém oblaku, činila z vnitřní místnosti stánku velesvatyni, tak i v Novém zákoně teprve oltář s ustavičnou přítomností Bohočlověka povznáší prostoru chrámovou na svatyni svatých, jsa podle církevního nazírání sám na prvním místě velesvatyni (sancta sanctorum). Odtud jeho vznešená důstojnost jakožto trůnu Božího.

Prvním oltářem církve byla Golgota s křížem. Na tomto oltáři kříže sám Bohočlověk přinesl první oběť novozákonní, v níž došly naplnění všechny oběti, přinášené lidstvem před jeho smrtí. Jeho oběť se dnes obnovuje nekrvavým způsobem na tisícerych oltářích celého světa a jest jako klanění, jako úcta oslaveného Velekněze — Bohočlověka nejvznešenějším úkonem bohopocty. Z ní se pramení všechny svátosti i svátostiny. Na oltáři tedy trůní Kristus, tam žije ve své církvi, jsa středem její jednoty a kamenem úhelním: Za úhelní kámen v základ kámen Kristus poslán jest . . . (Hymnus o Posvěc. chrámu.)

Proto církev od pradávna měla oltář v úctě jako nejdůležitější chrámový předmět a zvláštním svěcením jej vyhradila výlučně konání svatých tajemství. „Sídlo těla a krve Páně, trůn milosti a milosrdenství Kristova“ požíval práva asyly, jež poskytovalo utiskovaným, pronásledovaným, ba i zločincům ochranu proti násilnému odvedení.

Různé doby a země zdobily oltář svým způsobem symbolicky a umělecky. V pohřebištích prvních křesťanů byly oltáře vysekávány ve stěnách. Byly to vlastně ve stěně vysekané prostory (rakve), jejichž hořejší otvor se po pohřbení mučedníka zakryl kamennou deskou, jež sloužila za desku oltářní. Poněvadž se nad takovým oltářem vysekala do určité výše stěna v podobě oblouku, byl nazýván obloukovým hrobem (arcosolium). Klenba i pozadí výklenku bývaly zdobeny ornamenty a obrazy. Ve výroční den smrti mučedníkovy konala se na jeho hrobě nejsvětější oběť. Pravidelné bohoslužby v době pronásledování nekonaly se však na těchto oltářích, nýbrž na dřevěném stole

před biskupským stolcem. Není pochyby, že takových dřevěných oltářů užíváno v prvních stoletích převážnou měrou; snad jenom oltářní deska měla být podle nařízení papeže Evarista z kamene. Tato deska pokrývána plátnem — hedvábí nebo barvená látka byla zakázána — aby se zabránilo možnému zneuctění nejvyšší Svátosti.

Když církev ediktem milánským nabyla svobody, stavěny nové chrámy s oltáři ciboriovými (méně přesně baldachýnovými), skládajícími se ze tří částí: Confessio, mensa, ciborium. Spodní část pod oltářem s hrobem mučedníkovým zvana confessio, poněvadž sv. Jan viděl ve svém Zjevení pod oltářem duše těch, kteří byli zabiti, protože slovy i skutky vyznávali svou víru. Nad konfesí byl oltářní stůl čili mensa, často ze dřeva. Oltářní deska bývala kamenná a spočívala na dřevěných, kovových nebo kamenných sloupcích, obepjatých stěnami (antependiemi) ze zlata, stříbra, mramoru nebo zlatotkaných hedvábných látek. Dutý spodek sloužil často za schránku sv. ostatků. Nad oltářem vznášela se na čtyřech sloupech střecha čili ciborium (κυβώριον, pohárovitý obal, nádoba nebo nástroj), mezi sloupy byly záclony (tetravela). S nebes (t. j. se stropu ciboria) visela kovová holubice, v níž se uchovávala nejsv. Svátost. Později stavěli na vyšší pozadí za oltářem oltář přecházející, skřínky s ostatky svatých. V době vlády románského slohu byly všude oltáře kamenné, podoby stolu nebo zděné tumbky. Ciboriové oltáře, charakteristická známka doby basilikové, většinou mizejí v době románské, ciborium přechází v látkový závěs — baldachýn. Vznikají oltáře retablové, t. j. vyšší pozadí za oltářem tvořící podstavec relikviáře, splývá s oltářní mensou jako její zadní stěna, původně dřevěná (retrotabulae), později kamenná. Tento ozdobný výstupek nad oltářním stolem zván horní frontálou oltáře. Zvláště v období gotiky stala se horní frontála oltářní vděčným polem pro pěstování a rozvoj středověkého umění, jak dokazují bohaté křídlové oltáře této doby. Na takových oltářích nebylo už místa pro sv. ostatky. Proto byly ukládány

v t. zv. hrobě (sepulchrum). Je to dutý prostor pod oltární deskou, uzavřený zvláštním kamenem (sigillum). Zastupuje dřívější konfesi - hrob pod oltářem. Rovněž holubice ciboriových oltářů nehodila se pro oltáře gotické. A tak se objevují svatostánky v různé podobě, stojící nejprve mimo oltář, pak na oltáři samém. Renaissance obnovila ovšem starověké umění i na oltáři. Zmizely štíhlé oltáře křídlové, na jejich místo nastoupily oltáře s vysokým, často až do stropu sáhajícím pozadím, před nímž mnohdy oltární stůl mizí . . . Také oltární obrazy, mramorové nebo sádrové sochy přinesla renaissance. Bujný barok přeplnil oltáře ozdobami a cop padělal mramor i kov . . .

S velkou pietou střežila církev oltář a vydala řadu předpisů o jeho úpravě, výzdobě, svěcení. Vždyť oltář, křížmem pomazaný, představuje samého Krista, jenž je zároveň oltářem, obětí i knězem naším (Breviář osvátku Posvěcení basiliky nejsvět. Spasitele.), v němž a skrze něhož jedině mohou věřící přinášeti Bohu příjemné oběti (Slova biskupova při svěcení podjáhna). Kristus je oltářem, poněvadž „na něm byla vylita krev, již sám byl skropen . . . Tak nazývá se Kristus aspoň obrazně oltářem Božím, protože na něm byla Bohu prokázána pocta ze všech nejvznešenější.“ (Salmant. De incarn. disp. 31, dub. 1, n. 8), Dodnes ještě dostává se Otcí nebeském na oltáři, symbolickém Kristu, stejné pocty, oltář je místem oběti svátostného Spasitele, je trůnem jeho lásky a milosti. Bude tedy nejnavštěvovanějším místem a jediným útočištěm opravdu věřící duše.

„Jak jsou milé příbytky tvé, Hospodine zástupů! Duše moje nyje touhou po síních Hospodinových. Srdce i tělo mé já sotem tíhnou k Bohu, který žije. Ano, vrabec našel si příbytek a hrdlička své hnízdo, do něhož ukládá své mladé — tvé oltáře, Pane zástupů, můj králi a můj Bože! (Žalm 83.)

P. Tomáš M. Dittl O. P.

Z GOGOLOVA „ROZJÍMÁNÍ O MŠI SVATÉ“

Slavnému tvůrci „Mrtvých duší“ nebylo přáno, aby toto Peklo duševní bídy, přehodnocené nedostižným humorem, doplnil, jak zamýšlel, dalšími dvěma díly, v nichž by provedl jednající osoby Očistcem mravních krisí do Ráje vykoupení. Ale básník jako by měl sám odpykati viny svých reků krutými mukami zúskostlivělého svědomí. Nenašel klidu ani v přísném zachovávání všech příkazů křesťanské nauky v její pravoslavné formě. Nepoznal pravdy ryzí, bez byzantské příměsi, pravdy plné lahody a síly, jaká inspirovala pěvce Božské komedie a tolik jiných velikánů Umění po všechna staletí. Chorobná askese, které se Gogol v posledních letech oddával, ničila jeho tvůrčí schopnosti, místo aby je stupňovala, líčíc mu jako ďábelské pokušení další práci, takže v záchvatu divého poblouzení pálil své rukopisy. Nicméně zachovaly se nám z tohoto období Gogolovy náboženské horlivosti práce mistrně vyrovnané a skvělé. Mezi ně patří též jeho stručný, hlubinně zářivý výklad mše svaté východního obřadu (Razmyšlenia o Božestvennoj Liturgii), z něhož zde podáváme tři malé ukázky. Překlad celého dílka vyjde v chystané knihovně „Hlubiny“.

1. Úvod.

Mše svatá jest v jistém smyslu věčné opakování velikého činu lásky, pro nás vykonaného. Lidstvo trpíc svými zvrácenostmi, odevšad, se všech konců světa volalo k svému Tvůrci. I ti, kdož přebývali ve tmách pohanství, zbaveni bohovědy, poznávali, že pořádek a soulad na světě může býti zaveden toliko Tím, který přikázal světům, od Něho stvořeným, aby se pohybovaly v náležitém souladu. Roztesknělé tvorstvo vzývalo svého Tvůrce. Neschopno rozuměti nejen vznešené mluvě událostí, každodenně na Božím světě se přiházejících a hovořících, nýbrž i nejmenší písmence, k jejímuž rozluštění třeba staletých úsilí, očekávalo poučení z úst samého Tvůrce. Křikem volalo stále k Průvodci svého bytí, a křik ten ozýval se hlasněji z úst vyvolených a proroků. Předvídali a věš-

tili, že, zjeví-li se sám Stvořitel osobně lidem, nezjeví se jinak, než v podobě svého tvora, stvořeného k Jeho obrazu a podobenství. Že Bůh se stane člověkem na zemi, nahlíželi poněkud všichni měrou, jakou se očišťovaly jejich představy o božství; ale jasně se o tom mluvilo jen u proroků vyvoleného národa. Též Jeho nejčistší vtělení z čisté Panny tušili dokonce i pohané, ale jasně se o tom mluvilo jen u proroků.

Volání bylo vyslyšeno: na světě zjevil se ten, jímž *svět učiněn byl*. Zjevil se uprostřed nás, nám podoben, v obraze člověka, jak předvíдали, jak tušili i v čiré tmě pohanstva, avšak ne v té podobě, v jaké se představoval jejich neočištěné chápavosti: ne v pyšném lesku a nádheře, ne jako karatel vin, ne jako soudce, přicházející jedny zahladit, druhé odměnit — nikoli, Jeho příchod stal se způsobem toliko jedinému Bohu vlastním . . .

2. Otče náš.

Kněz pak volá: *Učiň nás hodny, Pane, abychom se směle a beztrestně odvážili vzývatí Tebe, nebeského Boha Otce, a říkati . . .* A v tu chvíli všichni věřící, ne jako otroci, plni strachu, ale jako děti, jako čistá pacholátka, mají býti samými modlitbami, veškerou bohoslužbou a postupným vývojem jejích svatých obřadů dovedeni až k tomu nebesky vznícenému stavu duše, ve kterém člověk může mluvit s Bohem, jako s nejněžnějším Otcem, a tudíž vysloviti tuto modlitbu Páně: *Otče náš, Jenž jsi na nebesích, posvět se jméno tvé, přijď království tvé, buď vůle tvá, jako na nebesích i na zemi! Chléb náš vezdejší dej nám dnes, a odpusť nám naše dluhy, jakož i my odpouštíme našim dlužníkům, a neuvoď nás v pokušení, ale zbav nás od zlého!*

Tato modlitba obsáhla vše, v ní zahrnuto vše, co nám třeba. Prosbou: *posvět se jméno tvé!* prosíme za to první, zač především máme prositi: kde se posvěcuje Boží jméno, tam je všem dobře, tam totiž všichni žijí v lásce, neboť jen láskou se posvěcuje jméno Boží. — Slovy: *přijď království tvé!* přivolává se na zemi

království pravdy; neboť bez příchodu Božího nebylo by pravdy, neboť Bůh jest pravda. — K slovům: *bud vůle tvá!* přivádí člověka víra i rozum. Čí vůle může býti krásnější a světlejší než vůle Boží? Kdo zná lépe než sám Tvůrce, co je potřebí jeho stvoření? Komu bychom se svěřili, ne-li Tomu, který jest všecek blahodějným Dobrem a Dokonalostí? — Slovy: *Chléb náš vezdejší dej nám dnes!* prosíme za vše, co třeba k dennímu našemu životu jak duchovnímu, tak tělesnému. A naším chlebem duchovním jest Moudrost Boží, sám Kristus. On sám řekl: *Já jsem chléb, který jsem z nebe sestoupil; kdo jí chléb tento, živ bude na věky.* — Slovy: *odpusť nám naše dluhy!* prosíme, aby s nás byly sňaty naše hříchy, které nás tíží, prosíme za prominutí všeho toho, čím jsme se zadlužili samému Tvůrci, který každého dne a každé chvíle, v podobě našich bratří vztahuje k nám svou ruku, žádaje o milosrdenství a slitování. — Slovy: *neuvod' nás v pokušení!* prosíme, abychom byli zbaveni všeho, co rozrušuje našeho ducha a odnímá nám spokojenost. — Slovy: *ale zbav nás od zlého!* prosíme o nebeskou radost; neboť, sotvaže od nás odstoupí zlý,¹ tu ihned vchází radost do naší duše, a my jsme již na zemi jako na nebi.

Tak vše v sobě zahrnuje a vše obsahuje tato modlitba, kterou se nás naučila modliti sama Moudrost Boží, a ke komu se modliti? Modliti se k Otci moudrosti! Poněvadž všichni přítomní mají v sobě opakovati tuto modlitbu nejen ústy, nýbrž i vnitřními povzdechy čisté nevinnosti dětinného srdce, proto se má její pění ve sboru konati od hochů. Nemá se tato modlitba zpívati hlasy mužskými a hrubými, nýbrž hlasy dětsky čistými, hlasy jemnými, jakoby samu duši líbajícími, aby se v ní cítil jarní van samých nebes, aby se v ní snášelo políbení samých andělů; ne-

¹ V církevně-slovanském textě zní tato prosba: no izbavi nas ot lukavago! Lukavyj, t. j. zlý (ὁ πονηρός) bere se tu ve smyslu *dábel*; podobně i starší, cyrilometodějský překlad, *ot neprijazni*, zachovaný v slovanské mši u Chorvátů, značí tolik co *od ďábla*. P. př.

boť v této modlitbě nenazýváme již svého Tvůrce Bohem, ale říkáme Jemu: *Otče náš!*

Doslov.

Úkon mše svaté jest vznešený: děje se viditelně očím, před tváří celého světa i v skrytu. Sleduje-li věřící nábožně a bedlivě celý úkon, zmocní se jeho duše povznesená nálada, přikázání Kristova stanou se proň splnitelnými, jeho Kristovo sladkým a břímě lehkým. Po odchodu z chrámu, kde byl přítomen božským hodům lásky, dívá se na všechny jako na bratry. Chápe-li se svých obyčejných prací v službě nebo v rodině, ať je to kdekoli — uchovává mimoděk v své duši vznešený způsob obcování s lidmi, oživeného láskou, jaký přinesl s nebes Bohočlověk. Má-li moc nad jinými — mimoděk stává se k poddaným milostivějším. Je-li sám pod mocí jiného — ochotněji a s láskou se mu podrobuje. Vidí-li někoho prositi o pomoc — srdce jeho víc než jindy je nakloněno pomáhati. Je-li sám nuzný — vděčně přijímá i nejmenší dar, a nikdy s takovou uznalostí se nemodlí za svého dobrodince, jako tenkrát. A všichni, kdo slyšeli pozorně mši svatou, odcházejí mírnější, lepší ve styku s lidmi, přívětivější, tišší v celém chování. A tak pro každého, kdo chce pokračovati a státi se lepším, jest nezbytno. aby, pokud možná, často docházel na mši svatou a pozorně jí naslouchal. Ona samoděk pořádá a utváří člověka, a nerozpadla-li se ještě úplně společnost, nesoptí-li na sebe lidé plným, nesmířitelným záštím, jest toho skrytou příčinou mše svatá, připomínající člověku svatou, nebeskou lásku k bratřím. Pročež, kdo se chce posílit v lásce, ať bývá, pokud možná, často přítomen se strachem, věrou a láskou posvátným hodům lásky, a jestliže se cítí sám nehoden přijímati do svých úst samého Boha, který jest všecek láska, ať alespoň patří na to, jak jiní přijímají, aby se stával samoděk po každé dokonalejším.

Veliký a nevypravitelný může býti vliv mše svaté, ustanoví-li si člověk pravidlem uváděti v život, co

byl slyšel. Všechny stejně učíc, stejně působíc na všechna povolání, na všechny stavy, od cara do posledního žebráka, všem praví totéž, jedním a týmž jazykem: všechny učí lásce, která jest tmelem každé společnosti, skrytou pružinou všeho, co rovnoměrně pohání život veškerenstva.

Avšak působí-li mše svatá mocně na ty, kteří jsou přítomni jejímu sloužení, tu ještě mocněji působí na samého služebníka, čili kněze. Sloužil-li ji opravdu nábožně, se strachem, věrou a láskou, pak již po celý ten den zůstává čistým, podobně jako nádoby chrámové. Ať při plnění svých rozmanitých povinností pastýřských, ať v rodině, uprostřed domácích, ať mezi farníky, kteří jsou taktéž jeho rodinou — bude se jevití obrazem samého Spasitele. A ve všech jeho skutcích bude působiti Kristus, a v slovech jeho bude mluvití Kristus. Bude-li chtít pohnouti znepřátelené ke smíru, bude-li přemlouvati silného k milosrdenství se slabým, obměkčovati zatvrzelého, utěšovati žalem sklíčeného, nabádati k trpělivosti uhněteného — jeho slova naleznou moc hojivého oleje a budou na každém místě slovy pokoje a lásky.

Přeložil dr. Josef Vašica.

JAM SOL RECEDIT IGNEUS

Hymnus nešporní v sobotu ze VI. století.

Již klesá slunce ohnivě.
Ó, vlej, Ty světlo věčnosti,
Jednoto, svatá Trojice,
nám v srdce zář své milosti.

Tě zrána chvalozpěvem svým,
Tě večer vroucně prosíme:
ó, dej nám, ať Tě v pokoře
tam s nebeštany chválíme.

Buď Otci spolu se Synem
i Tobě, Duchu svatý, čest,
jak byla, budiž vždycky tak
po všechny věky, co jich jest.

Přeložil Ant. Štemberg.

ŽENA ZVEDAJÍCÍ

Po Kristu Ježíši, jenž vyzvedl svět s jeho hříchy na svá bedra, aby ho s kříže složil do lůna Otcova milosrdenství, nikdo výše nezvedl svět, než Panna Maria, neboť nikdo nepřinesl spáse lidstva větších obětí.

Ve svém lidském těle neposkvrněném stoupá do nebe. Jako v ní člověk vyzvednut je k Bohu s přirozeností neposkvrněnou, tak její stopou vystoupí k němu s přirozeností vykoupenou, očištěnou. V hierarchii svatosti i blaženství představuje Ona nejvyšší stupeň, k němuž se vzneslo lidské stvoření. To Ona zvedla do ráje těch stočtyřicet čtyři tisíce, již následují Beránka, kamkoli kráčí.

Žena zvedající . . .

Její cesta od země do oblak na stolec nejbližší Božímu trůnu je cesta pokory, jediná, jež vede k pravé slávě, odlesku to slávy Boží.

A na cestě pokory její rozlety, kterými zamířila

nejvýše, jsou víra, naděje a láska. V prvé své odpovědi na vzkaz Boží po andělu je celá: pokorná, věřící, plna naděje a lásky bez míry.

Cesta stoupajících vede za Ní.

✱

Všichni, komu bída života a stesk po nebi vkládají do úst ten výkřik k Panně na nebe vzaté: Naděje naše! — ti všichni instinktivně i vědomě očekávají od ženy vůbec, aby jim pomohla vzlétnout, povznést se, odraziti od země — hmoty, unikati kletbě její. Jako lék na zemitou kletbu v ráji byl příslib Ženy, jež potře hada. Touha po obrazu Ženy nohou hada deptající a nad měsíc vyvýšené, touha po odlesku tohoto obrazu v každé ženě zůstane v synech Evy, pokud svět bude světem. Žena zvedající je nesmrtelným snem dětí, básníků perem i životem, hrdinů, hříšníků, trpících, nešťastných. A i když zemí zatížení zběsile usilují o to, aby ženu strhli s výše, prvním činem jejich vůči klesající je pohrdání jejich, což je pomsta a trest za to, že nezůstala na výši, že neunikla výš . . . Všechno, co je v člověku lidského či spíše božského, má směr do výše. To zvíře v něm drží člověka při zemi. V nesmírném toužení lidstva k výšinám žena má předcházeti, zahajovati let. Toť její mariánské poslání.

Žena křesťanská ve stopách Mariiných, či spíše: na křídlech Mariiných byla vždy, jest a bude ženou zvedající. Nezvedá-li, zapřela ve svém poslání to nejzákladnější, nejkrásnější, nejpožehnanější, to právě mariánské, jiskřivý úkol jitřenky. Tak po ovoci poznáte ji, do jaké míry je křesťanskou, nepovznáš-li, není duší mariánskou a není ani křesťanskou.

Blažený národ, má-li ženy zvedající.

♦

Slovo „dívka“ má v křesťanském slovníku zvuk vzletný a povýšený. Buď bude „dívkou Páně“ v tom smyslu, že dá přímo Bohu své panenství, pozvedne tak ze zavržení svět obětí; modlitbou. Početřeholnica stav kongregací je vždy měřítkem křesťanství v národech.

Nebo je dívka pannou, jež se stane manželkou a matkou a bude povznášeti svého muže a děti; svou rodinou pak nepřímou povznese i svět.

Obě povznášejí v první řadě svou čistotou. Jejich čistota je cena jejich lásky.

Prvá ji nese vysoko a chrání před prachem země — věno nebeskému Ženichovi. Její „gesto výš“ je zvedání patény obětujícím.

Druhá — mnohdy instinktivně — a v tom je její Bohem chtěné kouzlo a krása — uniká s věnem svým dočasně, k oltáři, i pozemskému ženichovi. Zprvu uniká před houfem druhů na hrátkách; kdo ji sleduje do mravních výšek nejvytrvaleji, už tím se vybírá, aby byl vyvolen ke společnému letu; jeho záliba ve výškách je pro ni kriteriem výběru. Předlétá ho i po výběru v tom jedinečném období před spočinutím u oltáře. V té době tušení dlouhého společného letu s křídly vždy více zatíženými dává jí posvátné opojení, aby byla schopna zamířiti co nejvýše a tak podnikniti i druhá. Je důležité, na jakou úroveň až předlétne dívka svého snoubence před sňatkem, kam až pomůže mu vystoupit. Křesťanský instinkt, vždy orientovaný do výšek, jako ji vedl dosud, poradí jí i po svatbě, aby sestupovala, neslevovala morálně. Poradí jí Duchem rady, jak udržeti v nebeských sférách celou rodinu.

Dnešní dívka, jež sestupuje, třeba co nejnižší, aby jen získala druhá, bude vinna, že vymrou básníci a hrdinové.

Pro naši dobu a zemi je příznačno, že nemiluje už básni (ptejte se nakladatelů). Co se týká soudobé tvorby, věru: nemá co milovat. Lyrika je břídliská — povšechně — neboť žena nedovede už inspirativně zašeptat: Vína nemají. Epika pak, ten mužský živel poesie, mizí paralelně. Právem: přes všechny silácké výkony plné jáství, od boxerského až k aeronautskému, nic se neděje. Dění ve spojení s Bohem, tož Slovem, je od doby Lásky ukřižované jen dění v oblasti mravní.

*

Manželka nemůže předlétnout a zvedat skvěleji než důvěrou. Svou důvěrou v Boha a důvěrou, kterou sama vzbuzuje ve svém muži. „Důvěruje se v ni srdce muže jejího.“ Nic tak nebolí lásku, jako má-li žebrati o důvěru, nic jí tak neubíjí, jako nemůže-li se spolehnouti, důvěřovati. Důvěra povznáší, podpírá křídla. To „Sursum corda!“ v dialogu před prefací, pamatující se ve mši sv. od III. stol., je výkřik důvěry nad hlavami těch, kdo za chvíli snad šli k mukám a smrti, povzneseni nad slabost lidskou. Manželství ne-církevní zakládá se už na nedůvěře, jež si ponechává zadní vrátka; ochuzuje předem o ctnost důvěry v Boha i člověka. Kde není prvé, druhá ovšem není nikterak zajištěna. A přec láska Boží chce po nás důvěru tak mocně, jak je to její velikosti úměrno; nedůvěra v krajním svém výstřelku patří mezi neodpustitelné hříchy proti Duchu sv. Kolik obrácení manželů vyčkala, vymodlila si důvěřivá láska manželek! Neboť tak je tomu v kruhu mariánských ctností: Pýcha nesmí se stavěti v cestu víře; z víry pak rodí se naděje, to jest důvěra, a z obou láska, jež všemu zas věří, všeho se naděje, všeho trpělivě čeká.

Žena sestoupivší s výšin důvěry odbíhá netrpělivě od muže.

Žena opírající se důvěrně o Srdce Boží, povznáší srdce mužovo o její opření. Zvolila nejvyšší opěrný bod nepohyblivý a bude moci zvedat tíhu světů, tíhu duší jak své a svého muže, tak i dětí.

Mužův svět potřebuje dnes více než jindy cítit druhý dotek křídel, jimiž je nesen. Všechno ho strhuje dolů: nespravedlnost v řádu sociálním; nadvláda hmoty; krutost zápasu o chléb; hrubost požitků, jež se nabízejí. Mnohdy je žena jediná bytost, jež mu vytrvale ukazuje výš. Jen přes ni má spojení s výšinami. Nebláhá, jež tu selže!

Potřeba důvěry jako zvedací páky je pro ženu někdy ještě naléhavější v roli matky. Matka bez důvěry v Boha usadí své dítě příliš nízko na zemi. Jen matka plná důvěry dovede dítěti ukázati záchrannou stezku k výšinám, na nichž to dítě dovede zase stvořiti hrdi-

nu eposu, jednati, obětovati se, trpěti a mříti pro dobro. Matky jako ti, kdo plovati naučili se v nebezpečí utonutí, měly by vždycky zmoci to, čeho nedovedly milenky !

Život Marie Panny byl jediným nepřetržitým aktem důvěry v Boha. Ono oddané : „Aj, já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého,“ není jen sladké, já-savě důvěrné oddání se mateřství, jež bude v loktech chovati a laskati dítě — Boha, je to také přijetí toho mateřství, jež uzří Syna zmučeného na kříži. Ale důvěra udrží ji vzpřímenou pod křížem a tak její silné srdce bude nejbližší Povýšenému, jenž vše k sobě potáhne. Všechna slova i skutky Marie Panny, ba i mlčení její mají povahu důvěry, jež nese a staví ; nikde jediného slova, jediného gesta skleslého, destruktivního. Všechna mocně cílí výš. Inspiruje, přimlouvá se, povzbudí důvěře : Cožkoli vám řekne, učíte !

Zdá se, že doba naše zraje k prohlášení dogmatu o Nanebevzetí touže logikou, jakou vůbec v dějinách církve propast volá propast; touže logikou, jíž ženství ponížené a snižující volá k milosrdenství Božímu po ideálu Ženy stoupající a zvedající.

B. Dlouhá.

MISERERE

Jediný opovážlivý pohled na koupající se ženu stál, aby David, pomazaný Hospodinův, zbožný ptec, hrdina, jenž v tolika bojích zvítězil — vzplanul vášní a hluboko klesl . . . Cizoložství byl první jeho zločin. Bylo třeba jej ukrýti. Proto dopouští se druhého zločinu: úkladné vraždy toho, jehož manželská práva byl tak hrubě porušil. (2. Král. 11. n.) Tu přichází Natan, prorok, otevírá králi svědomí (2. Král. 12, 1 nn) a král sahá do nejhlubších strun svého srdce, ty struny zvučí bolestnou hudbou a zpívají :

3. Smiluj se nade mnou, Bože, podle své milosti;
že's velmi milosrdný, vymaž mé viny.
4. Pořádně oper mne od mé nepravosti,
a od mého hříchu očisti mne.
5. Nebo přestupků svých já jsem si vědom,
a můj hřích je přede mnou ustavičně.
6. Proti tobě samému jsem zhřešil,
a co zlé je před tebou, učinil jsem,
by bylo zjevno, že's spravedliv ve svých řečech,
že jsi bez úhony ve svých soudech.
7. V nepravosti, hle, bolestně jsem se zrodil,
a v hříchu počala mne moje matka.
8. Ejhle, spravedlnost v srdci rád ty vidíš,
nuže, moudrosti mou mysl nauč.
9. Rozhřeš mne ysopem, abych očištěn byl,
vyper mne, abych byl bělejší, než sníh jest.
10. Dej, ať slyším veselí a radost,
ať se radují údy, které jsi zkrušil.
11. Zakrej obličej si před mými hříchy,
a mé všechny nepravosti vymaž.
12. Srdce čisté vytvoř mi, ó Bože,
a ducha silného obnov v útrobach mých.

13. Nezavrhuji mne od svého obličej,
a ducha svatosti své mi neodpírej.
14. Navrať mi zase radost z ochrany své,
a duchem ochotnosti podepři mne.
15. Učit budu odpadlíky tvým cestám,
a tak se vrátí hříšníci zase k tobě.
16. Vytrhni mne z prolití krve, Jahve,
ať slaví jazyk můj tvou spravedlnost.
17. Pane můj, rač rty mé otevřítí,
a má ústa nechť hlásají tvou chválu.
18. Nebo nemáš zalíbení v žertvě;
i kdybych dal ti celopal, neměl bys záliby.
19. Obětí Jahvovi duch zlomený jest,
srdcem zkroušeným, Jahve, nepohrdáš.

Ústřední myšlenka tohoto zpěvu, základní jeho motiv, hlavní melodie dá se vysloviti slovy: „*Bože, buď milostiv mně hříšnému.*“ Tuto myšlenku opakuje básník několikrátě všelijakými obraty, variacemi: *Smiluj se nade mnou* (v. 3 a). — *Vymaž mé viny* (jako se vymazuje písmeno; setře-li věřitel na dlužním úpise písmo, přestává dluh; takový dluh jest i hřích, v. 3 b). — *Pořádně oper mne* (jako perou ženy pošpiněný šat; namočí jej ve vodě, mnou, tlukou kamenem nebo dřevem; v. 4 a). — *Očisti mne* (v. 4), *rozhrěš* (pokrop) *mne ysopem*, jako býval očišťován malomocný; jeť i hřích jakési malomocenství (v. 9; srv. Lv. 13, 6. 24). — *Zakrej si obličej před mými hříchy* (v. 11) znamená totéž, co jest řečeno slovy „*a mé všechny nepravosti vymaž*“ (tamže). — *Srdce čisté vytvoř mi* (v. 12 a). — *Nezavrhuji mne od svého obličej* (v. 13 a). — *Ducha svatosti své mi neodpírej* (v. 13 b). — *Vytrhni mne z prolití krve* (v. 16 a). — Čtenáři Ž. 50 (hebr. 51) jest, jako by slyšel symfonii, ve které jedna myšlenka tolikrát ve formě vždy a vždy jiné se opakuje (variaci). A tu myšlenku pěvec také rozvádí tím, že uvádí důvod za důvodem, proč má mu býti odpuš-

těno: *První* důvod jest velikost Božího milosrdenství, jež rádo odpouští kajícímu hříšníkovi (v. 3). — Žalmista uznává, že zhřešil (v. 5) — *druhý* důvod, aby mu bylo odpuštěno. — Dojde-li hříšník-pěvec odpuštění, ukáže Bůh na něm svou věrnost, která plní, co slovy (řečmi) slibuje: kajícímu odpuštění (v. 6). Tot *třetí* důvod. — Člověk jest bytost mravně velmi křehká, snadno klesá, lehce se dá zlákat ke hříchu (v. 7) *čtvrtý* důvod k odpuštění. — Bůh vidí v srdci člověkově raději spravedlnost nežli hřích (v. 8) *pátý* důvod k tomu, by žalmista byl ospravedlněn. Jinými slovy: Bůh raději vidí v duši lidské „moudrost“ nežli hříšnou pošetilost, do které žalmista hříchem upadl. Bůh vidí raději v duši radost, plynoucí z čistého svědomí, radost, které žalmista hříchem pozbyl (v. 10). — Hříchy svými básník ztratil mravní sílu, pozbyl ochotnosti k dobrému; jest i v zájmu Božím, aby zase nabyl „ducha silného“ a „ducha ochotnosti“, nebo tím získá jen Boží čest (v. 12 b, 14 b); vždyť bude žalmista ospravedlněný voditi hříšníky na cestu zákona (v. 15) — *šestý* důvod k odpuštění. — Odpuštěním zaváže si Bůh kajícího pěvce k vděčnosti, jež mu otevře ústa, aby děkovala a chválila Boha nejvyšší milosrdného (v. 17) — *sedmý* důvod. — Kající pěvec jest sice ochoten přinést Bohu smírné oběti. jaké zákon na odpuštění hříchů předpisoval; protože však jeho zločiny jsou tak veliké, že pro ně zákon oběti nepřipouští, ale žádá vykonati na zločinci trest smrti — proto žalmista podává Bohu to, co má nejvzácnějšího a nejcennějšího: *srdce plné upřímné, vnitřní lítosti* (v. 19) — poslední, *osmý, vrcholný to důvod k odpuštění*. V této pointě (v. 19) žalozpěv nad spáchanými hříchy vrcholí, dochází svého velikého „*finales mravního i uměleckého*“.

K ocenění *umělecké* ceny naší lyrické básně (Ž. 50) budiž dodáno, že v hebrejském originálu skládá se každý verš ze dvou trojstopých členů (stichů). Ten rytmus jest v našem překladě napodoben pětistopým veršem logaedickým.

Podrobnější výklad viz v „*Bibli české*“ II. sv. Praha

1921, str. 256—260. Tamže dočte se čtenář, že není třeba tento umělecký výtvar hebrejské lyriky upíratí Davidovi, jenž vládl od r. 1011—972 před Kristem (Viz Bible česká I. sv., Praha 1917, str. 1200.) Starobyllost dodává písni tím více ceny.

Snadno lze pochopiti, že Ž. 50 (51) pro svou vysokou nábožensko-mravní úroveň, žádající k odpuštění *vniternou hlubokou lítost*, pro svou uměleckou cenu, pro svou starobyllost, pro milovaného básníka (Davida) došel v synagoze u duší nábožensko-mravně založených povšimnutí a že církev starozákonná přijala jej za svůj vzácný majetek. Národ izraelský v zajetí citě živě národní svou vinu, jsa si vědom své hříšnosti, snažil se smířiti se s uraženým a rozhněvaným Bohem svým. Aby své city vyslovil, k tomu poskytl mu Ž. 50 (51) vítaná slova, nad jaká nesnadno bylo mysliti si něco dokonalejšího. Zpívala jej tedy církev S. z. po celá staletí nesčetnými rty svých bohoslužebných osob i všech věřících — až do příchodu toho, jenž nás naučil v podobenství o marnotratném synu tak názorně pravé kajícínosti a jenž svým dosti učiněním zjednal nám k ní potřebné milosti nadpřirozené.

Zpívali jej již judští vyhnanci, žijící v Babyloně; vroucí jejich touhou bylo, by Jerusalemem, jenž od roku 587 ležel v troskách, byl zase znova postaven; s Jerusalemem povstane také nový chrám a v něm budou podávány pravidelné řádné oběti, jak bohoslužebný řád káže a jak podávány byly před zkázkou chrámu. Bohem nadšený básník zformuloval si to přání slovy:

20. Dobro prokaž Sionu v milosti své,
vystavit rač jerusalemské zdi.
21. Pak budeš libovat si v řádných obětech,
tehďáž budou ti na oltář klásti býčky.

„*Dodatek*“ (v. 20 n) byl přidán k původnímu žalmu a v této formě zachoval se až do „plnosti času“. Církev nová, přijavši od synagogy její bohoslužebný

zpěvník, t. j. knihu žalmů, přijala od ní také tuto perlu světového básnictví lyrického do svých bohoslužebných knih a užívá ho velmi, velmi často již bezmála po dva tisíce let! Zpěv jeho hlaholil a hlaholí nyní po celé zeměkouli s milionů a milionů věřících rtů. Jest velmi pružný, ohebný, dá se použití za mnohých a mnohých příležitostí.

Ž. 50. jest nedostižný výraz *kajčnosti*; proto modlí se jej církev světová ústy svých služebníků zejména v dobách ustanovených k tomu, by věřící hříchů svých litovali a za ně dosti činili. Každou neděli od devátiku až po neděli Květnou, tedy v předposlání a v posle rozléhá se Miserere po celém světě na počátku „Chval“ (psalmus primus ad Laudes). Taktéž i každý všední den (feria) předposlání, postu, adventu, jakož i o vigiliích (koná-li se o nich officium). Žalmem 50. prosí církev Boha za smilování pro své děti každou středu ve třetím nokturnu (třetí žalm). — Zvláštního významu nabývá náš žalozpěv ve sv. třídění, na Zelený čtvrtek, Velký pátek a Bílou sobotu; v těch dnech církev má ustavičně na mysli Ukřižovaného, velikost a ohavnost hříchu, která přibila Boha-člověka na dřevo kříže. Církev se domnívá, že nemůže svou bolest z toho plynoucí vysloviti lépe nežli žalmem 50., jímž končí v ty dny každou hodinku (Srv. hodinky „temné“). — Každý den počíná církev jitřní hodinky (matutinum) vzdechem: „*Pane můj, rač rty mé otevřítí a má ústa necht hlásají tvou chválu*“ (v. 17. našeho žalmu). — Když církev slaví den, který pokládá za zvláštní den hojnější modlitby, volá při „*prosbách*“ k Primě:

V.: Pane, zakrej obličej si před mými hříchy.

O.: A mé všechny nepravosti vymaž.

V.: Srdce čisté vytvoř mi, ó Bože.

O.: A ducha silného obnov v útrobach mých.

V.: Nezavrhuj mne od svého obličej.

O.: A ducha svatosti své mi neodpírej.

V.: Navrať mi zase radost z ochrany své.

O.: A duchem ochotnosti podepři mne (v. 11—14).

I ve věnci modliteb, jenž ovíví nejsvětější oběť N. z., nalézáme květy vzaté z naší písně — zahrady. V úterý

po druhé neděli postní na př. krátce před obětováním prosí kněz : „*Smiluj se nade mnou, Pane, podle velikého milosrdenství svého ; zahlad, Pane, nepravost mou*“ (podle latinského znění). A hned po sv. přijímání ve čtvrték po popelci jakož i na desátou neděli po sv. Duchu opakuje v. 21. naší písně.

K oběti nejsvětější dlužno se připraviti, třeba omýti slzami lítosti srdce své. Proto kropí kněz v neděli přede mší sv. oltář, sebe i přítomné věřící zpívaje při tom „*Asperges*“, t. j. v. 9. našeho žalmu podle latinského znění : „*Pokrop mne ysopem, abych očištěn byl*“ . . . „*Smiluj se nade mnou, Bože*“ . . . I jindy, když jde o to, bychom si připomenuli potřebu mravní čistoty, bezhříšnosti, obmytí od vin, zaznívá Ž. 50: při svěcení zvonu, základního kamene kostela, oltáře atd.

Velmi často naplňuje modlitba naší básně tiché prostory domů kajícínosti, t. j. klášterů. (Na př. po obědě cestou do kostela.)

Jako na konci „*temných hodinek*“, tak dojemně zní Ž. 50. také v církevních hodinkách *za zemřelé* (první žalm ke Chválám) a při pohřbu, kdy se jej modlíme nebo zpíváme, bychom doporučeli duše v Pánu zesnulých nekonečnému milosrdenství Božímu. (Viz Modlitby za v Pánu zesnulé, Praha 1926, str. 62nn. 91.)

Kolikráte jsme již Miserere slyšeli, modlili se a zpívali ve svém životě ! Kolikráte jsme se však ponořili do hlubin jeho náboženskomravního obsahu kolikráte jsme si všimli jeho krásy ? Aby příště bylo čtenáři snáze zablouhati se do jeho melodií, bylo tu podáno několik řádků . . . Tolle, recita, canta.

Dr. J. Hejčl.

SVATÁ TEREZIE JEŽÍŠOVA

V dějinách církve jest pozorovati velice často, jak hlubokým vlivem svaté ženy zapůsobily, a jak často jim musíme vděčiti za obrodu a spásu velikého počtu duší. Sv. Helena, sv. Kateřina jsou dobře známy, než aby bylo třeba více se o nich rozepisovati ku potvrzení toho, co jest řečeno. A není méně známou ani španělská světice ze XVI. věku, která přetvořila, zreformovala Karmel, a která tím hluboce zasáhla ve vývoj katolicismu v dobách velice těžkých. Sv. Terezie Ježíšova jest vpravdě velkou ženou, jest světicí, k níž musíme vzhlížeti s obdivem. Ten obdiv se týká i jejího života, i jejího díla. Nejen díla psaného, nýbrž i díla jiného, staveb „zakladatelky“. Pokusím se v těchto studiích, pokud stačí mé síly, ukázati vznešenost a krásu obojího.

I

„Kdybych nebyla tak špatná, stačilo by, abych se stala ctnostnou, že jsem měla tak ctnostné a bohabojné rodiče, a že mi dal Pán takové vlastnosti. Můj otec čítal velmi rád dobré knihy, a tak měl i několik španělských knih, jež bychom mohly čísti i my, děti. Proto a poněvadž moje matka nás učila starostlivě modliti se a uctívati Pannu Marii a některé jiné svaté, počala jsem se probouzeti ke ctnosti u věku — zdá se mi — šesti nebo sedmi let. Prospívalo mi, že jsem neviděla u rodičů záliby než ve ctnosti. Měli mnoho ctností. Můj otec byl velmi laskavý k chudině a velmi milosrdný k nemocným a zejména ke služebným, takže se nedal nikdy přemluvíti, aby měl otroky; mělť s nimi velký soucit. Když přišla do domu kdysi otrokyně jednoho z jeho bratrů, zacházel s ní jako se svými dětmi; říkal, že je mu nesnesitelně líto, že není svobodná. Byl též velmi pravdomluvný. Nikdy neslyšel ho nikdo klíti ani pomlouvati. Byl nadmíru počestný. I moje matka měla mnoho ctností. Život její byl pln těžkých nemocí. Byla nanejvýš po-

čestná; ačkoliv byla velmi krásná, nebylo nikdy slyšeti, že by si někdy na své kráse zakládala; když umřela, bylo jí sice teprve 33 let, ale dívala se již jako starší žena; byla velmi útlou a měla bystrý rozum. V životě svém prožila mnoho útrap; umřela velmi zbožně.“

Takto začíná „Život“, který svěřice napsala sama na rozkaz zpovědníků, aby ukázala duším cestu k dokonalosti, cestu modlitby. Uvedl jsem tento delší citát, poněvadž ukazuje jasně ve světle čistém nejen pokoru sv. Terezie, která o všech užívá superlativů chvály, jen o sobě superlativů hany, nýbrž i napomáhá snáze chápati mnohé z jejího života. Její zbožní, obětaví a moudří rodiče dávali základy ctnosti, které rozvité šlechtí světici nesmírně. Utvářeli v rodině prostředí, dýšící láskou ke ctnosti a láskou k heroismu, jenž se tolikrát v životě svěřice projevil. Naučili ji snášeti bolest a těžiti z ní pro dokonalost duše. A hlavně učinili duši citlivou k velikosti a kráse.

Sv. Terezie se narodila v Avile, španělském městě, 28. března 1515 a prý, jak legenda vypravuje, zvony karmelského kostela zněly té noci daleko jásavěji a čistěji než jindy. Byla šestým dítětem rodičů, kteří dali světu dvanáct dětí. Don Alfons de Cepeda, její otec, a doña Beatrix de Ahumada, patřili k nejváženějším ve městě velikých tradic a krásného života. Jejím nejdražším společníkem byl bratr Rodrigo, o několik let starší, a vyznačující se zbožností a touhou po hrdinských činech. Snící malá Terezie si usmyslila odejít mezi pohany a umřítí smrtí mučednickou. Skutečně uprchli z domova, ale byli zadrženi dříve, než mohli uskutečnit svůj krásný záměr, tak příznačný pro duši a postavu nastávající svěřice. Když se nezdařilo toto, usmyslili si mladí hrdinové stát se poustevníky, aby dosáhli dokonalosti. Jejich touhy byly vzbuzovány láskou ke Spasiteli a touhou po spáse věčné a takovým jest podnět, který svěřici pobádal stále výše a výše.

Když bylo Terezii třináct let, zemřela jí milovaná matka. Bolest, která ji pronikala touto ztrátou, při-

poutala ji ještě důvěrněji k Matce Boží, kterou po smrti své matky si vyvolila za matku, a ta nová matka jí nikdy neopustila a vždycky ji vyslyšela. Neopustila jí ani ve chvílích, ve kterých se otevírala před dorůstajícím dítětem nebezpečná propast. Matka Tereziina četla ráda rytířské romány, kterých se tehdy v době, která se může právem chlubit heroismem a která viděla Španělsko svobodným, jednotným a zbaveným pohanské nadvlády, hojně vyrojilo. Otec, který vynikal přísností, neviděl rád těchto dobrodružných knih a zakazoval jejich četbu dětem. Ovšem marně a hlavně Terezie, která se oddávala vždy všemu celým srdcem, si zamilovala romány, které četla se svým bratrem Rodrigem. „Pohřížila jsem se tak výstředně do četby, že jsem, zdá se mi, nebyla spokojena, neměla-li jsem nové knihy. Počala jsem se strojit a zatoužila jsem zalíbiti se svou krásou; počala jsem pečlivě pěstiti své ruce a své vlasy a užívati voňavek a všech marnivostí, k nimž jsem se jen mohla dostat, a bylo jich dosti, poněvadž jsem byla velmi strojivá. Zlého úmyslu jsem však neměla, ana jsem nechtěla, aby někdo pro mne urážel Boha.“ (Život, 18.)

Touha po mučednické smrti — poustevnický život — nadšení pro rytířské a dobrodružné romány, které ji odváděly i od mučednické smrti i od mnišského života, i když neničily v ní lásku ke ctnosti a nepohřbívaly jejího idealismu. Ale rozšiřovaly na úkor lásky vyšší lásku k vlastnímu já. Terezie byla krásná; dovedla okouzlovati svým zjevem i svým chováním. Měla ráda společnost, měla ráda hojně přítelek, s nimiž ze bavila a poslouchala se zalíbením vypravování o jejich zažitcích a okouzlovala je svým vtipem. Hlavně jedna její příbuzná mravů lehkých jí byla a stávala se stále nezbytnější, ježto jí dopomáhala k nesčetným zábavám. Její dobrá výchova a láska ke ctnosti jí sice bránily klesnouti do propasti hříchu, ale odváděna byla nicméně od paprsků svatosti, ke kterým v dětském věku tak rychle spěla. Nepozbyla cti, neurazila Boha smrtelným hříchem, ale ztrácela zvolna bázeň

Boží. Snad by jí nebyla světská čest udržela, kdyby se nebyla ocitla v klášteře augustiniánek u Panny Marie Milostné, do něhož ji poslal otec, příliš starostlivý o spásu duše dítěte, které zvláště miloval. Bylo to v době, kdy Terezie neměla již žádného zájmu o život mnišský, a kdy snad leckdy si myslela na sňatek s některým z těch šlechticů, s nimiž se stýkala.

Jak přijala rozhodnutí otcovo? Nevzbouřila se proti němu, nezdráhala se. Byla již poněkud znechucena společností, která byla stále tatáž, a nebyla spokojena v hlubinách své duše se svou marnivostí. Cítila v určitých chvílích, že jedná špatně, odcizujíc se Bohu, a trpěla tím. Pobyt v klášteře jen, a to hned v prvních dnech, zesílil to uvědomění a i tu bolest. Zpověď ji utišila, vlila pokoj do jejího srdce, odvála smutek po domově. Život v klášteře ji začal blažiti, díky řeholnici Marii Briceño, která bděla nad dívkami, a která svou dobrotou i svou inteligencí okouzila Terezii. Tato řeholnice byla nástrojem Božím u Terezie a styk s ní působil, že šlechtična pomalu ustávala mysliti na možné manželství a začala mysliti na život v klášteře. Za půl druhého roku v klášteře vlivem rozmluv s řeholnicí a vlivem poznání nadšení a obětavosti některých sester se Terezie velice změnila. Připadalo jí sice ještě leccos přepjatým, leccos ji odpuzovalo od kláštera, ve kterém žila. Nestavěla se proti vstoupení do kláštera, ale v případě kladném chtěla vstoupiti do kláštera karmelitek, ve kterém měla jednu svoji velkou přítelkyni.

Ale Prozřetelnost měla s Terezii své cíle a jednala. Po půldruhém roku pobytu v klášteře Terezie onemocněla těžkou nemocí a bylo nutno ji odvézti z kláštera. Když se uzdravila, odjela na zotavenou ku provdané sestře, jež byla na venkově, a jež ji velice milovala. Pobyla u ní nějaký čas velice šťastná a vracejíc se zastavila se u otcova bratra, který zamýšlel vstoupiti do kláštera. Předčítala mu zbožné knihy a naslouchala jeho řečem o marnosti světské a blaženosti věčné. S počátku jí neuchvacovala ani ta četba ani ty rozhovory, ale nedala toho na sobě znáti. Bůh

ji hojně odměnil, neboť ten pobyt jí dal pochopiti, co již chápala v dětském věku, že totiž „všechno jest ničím, a že svět jest marnost, a že skončí brzy, a ulekla jsem se té myšlenky, že bych byla přišla do pekla, kdybych zemřela“. (Ibid. 25.)

V duši dívky rozpoutal se boj, tvrdý a neúprosný boj, který potrvál tři měsíce. Má odejít do kláštera či má zůstat u otce a později se vdát? A zvolí-li si první, který klášter má zvoliti? Viděla sestru velice šťastnou v manželství. Poznala i život v klášteře, který žádá mnoho obětí, a který jest velice těžký. Byla mladá a otvírala se před ní krásná budoucnost! Ale jak dlouho bude žít? A zda i jí život nezaleje hořkostmi a bolestmi? Jest všechno tak krásným, co se trpytí a co oslňuje? Jak on by byl věčný život, kdyby se minul cílem život časný? Peklo před ní vyvstávalo v plné hrůze, ale vyvstávala před ní i v celé kráse rozhodnutí, která ji činila tak šťastnou, když byla jako dítě nadšena pro spásu věčnou. Tři měsíce bojovala úporný boj a v něm na konec zvítězila. Rozhodla se vstoupiti do kláštera, a ježto otec jí nedal svého svolení, odešla do něho proti vůli svého otce. Rozhodnutí její bylo pevné a neodvrátila jí ani bolest, že opustí otcovský dům, ve kterém prožila tak krásné chvíle. „Vzpomínám si,“ píše, „jaký jsem měla pocit, když jsem odcházela z domu otcovského. Zdá se mi všechno, že byl, a vskutku byl tak bolestný, že, myslím, nebude tak bolestný ani pocit, až budu umírat. Zdálo se mi, jako by mi někdo trhal všechny kosti z těla. Ana jsem dosud neměla takové lásky k Bohu, aby ve mně přemohla lásku k otci a příbuzným, působila na mne veškerá láska k nim tak mocně, že by nestačily ani všechny mé úvahy, abych šla dál, kdyby mi nebyl přispěl Pán. Ale Pán dal mi tolik odvahy proti sobě samé, že jsem uskutečnila svůj úmysl.“ (Ibid. 26—27.)

Na Dušičky r. 1533 vstupuje osmnáctiletá Terezie do karmelského kláštera v Avile. Zavírá se za ní brána domu, cizího světu a tím okamžikem se končí první období života sv. Terezie. Bylo to v den Dušiček,

kdy církev ukazuje nejzřetelněji na světskou mar-
nost, kdy staví proti sobě život a smrt. Život, který
začíná s Bohem. Snad vyvolila Terezie tím plně tento
den, jehož smysl pronikala. Šla k životu. Šla čistá a
jistým krokem. Šla s láskou za snem, který krášlil
léta jejího mládí.

J. Krlín.

MALÍŘ — MYSTIK

Osobnost Fra Angelica da Fiesole.

Ke studiu osobnosti Fra Angelica da Fiesole nutí
nás jedinečnost jeho umění, o němž praví Burck-
hardt: „Zjev nejvyššího umění, jež nemá rovného
v celé historii umění.“ Každý, kdo se zadívá na dílo
Angelicovo, přichází k přesvědčení, že za tímto umě-
ním stojí zcela veliká osobnost a ne jenom dovedný
mistr techniky. Proto byl zjev Angelicův pojat jako
problém, dokud totiž nebyla ještě dostatečně prostu-
dována osobnost umělcova. Dnes dobře známe tuto
slavnou postavu, známe též již lépe náboženské a
umělecké prostředí středověku, vidíme ve Fra Ange-
licovi stále zřetelněji theologa, mystika, zkrátka člo-
věka náboženského par excellence.

Toto poznání způsobilo vzrůst zájmu o mistra
z Fiesole, jeho postava nezajímá dnes pouze historiky
umění, nýbrž ještě více odborníka vědy náboženské.
Fiesole se stal předmětem badání dějin náboženství,
protože je skutečně opravdovým náboženským člo-
věkem, jedinečným zjevem v lidských dějinách. Již
Burckhardt, znamenitý znalec renesance, na to po-
ukázal. Píše: „Krásná, ideální stránka středověku roz-
zářila se nádherně a plně v díle Angelicově, jsouc za-
hřívána dechem nové doby: z obrazů jeho můžeme
si učiniti přesný obraz o světě andělů a ráje a blaže-
ných, v němž žil středověký člověk. Obrazy Ange-
licovy nabývají tím prvenství mezi doklady nábo-
ženských dějin oné doby.“

Nemusíme se dnes tím již spokojovati, viděti v obra-
zech Fra Angelica odlesk doby a smýšlení jen všeo-

becným způsobem, nýbrž můžeme již teď poukázati na prameny jeho tvůrčí činnosti.

Umělec dominikánský jest ve svých základech inspirován filosofem a theologem Tomášem Aquinským. V řadě dostalo se mu důkladného scholastického vzdělání. Všechna jeho díla jsou proto plna theologického obsahu. Jako důkaz pro toto tvrzení uvádím především obrazy, které znázorňují postavy andělské. Jeho andělé jsou theologicky nejpřesněji a nejsprávněji kresleni. Nepředstavuje je jako dívky, ani jako malé děti, nýbrž v souhlasu s Písmem jako jinochy. Maluje je v rouších zlatem protkávaných, jež se podobají kněžské albě. Ve vlasech, na čele hoří jim plamen, na znamení jejich planoucí lásky. Mnozí badatelé Angelicovi poukazují právem na to, že každou hlavu andělovu zdobí jiná gloriola. Leč nikdo neví, proč.

Toto vypodobňování andělů jest zdůvodněno naukou Tomáše Aquinského, který učí: „V andělich není složení hmoty a formy, nýbrž spojení aktuality a potenciality. Proto je nemožno, aby byli dva andělé téhož druhu.“ Každý anděl jest tudíž pro sebe druhem. Tento rozdíl naznačil Fiesole důvtipně různým znázorněním glorioly.

Jako další doklad závislosti andělského malíře na andělském učiteli, jímž Tomáš Aquinský sluje, uvádím malbu Zvěstování v křestní kapli v Cortoně. Ukazuje souvislost Vtělení s prvotním hříchem. Eva s Adamem vyhnání z ráje dívají se jaksi ostýchavě, plni lítosti a očekávání na scénu Zvěstování. Sotva mineme se pravdou, tvrdíme-li, že tento obraz Angelicův jest barevným vyjádřením myšlenky Tomáše Aquinského: *In annuntiatione expectabatur consensus totius generis humani*. Při zvěstování očekával se souhlas celého lidského pokolení. Adam — Eva, prarodiče a jako takoví zástupci celého lidského pokolení — Marie, pronášející velké „Ano“ ke spasení i ménem celého lidstva. —

Dosavadní badání o Fiesolovi neznalo vůbec poměru mistrova k Danteovi. A přece nedají se popřít

tajemné souzvuky dosud nerozluštěné mezi nejspirituelnějším básníkem a malířem. Stačí přechází si Danteův Ráj a srovnati jej s Angelicovým luhem posetým kvítím při zachycování ráje. Oběma umělcům jsou velmi blízká a vlastní oblíbená líčení andělských chorodů. Dante popisuje tento nebeský ráj neméně než na šesti místech — a nemůže býti k tomu lepší ilustrace než jak ráj procítil Angelico.

Jmenuji ještě jiná místa z Danteova Ráje, která nalézají ohlasu u Angelica: Hymnus díků na začátku XXVII. zpěvu, dále líčení Scala celeste, líčení květnatého luhu, Oslava a Korunování P. Marie.

Ještě větší příbuznost, které si badatelé již více všímali, jest mezi Angelicem a mystikou, předně mystikou italskou. Za časů Angelicových četly se horlivě a s nadšením ve Fiesole a ve Florencii mystické spisy Kateřiny Sienské. Nepopíratelný je vliv Kateřiny opojené mystikou kříže na tvůrce tolika mysticky pojatých a procítěných scén ukřižování.

Měla i německá mystika naň vlivu? Časově bylo by to možné. Cituji k posouzení líčení ráje z Jindřicha Seuse: Knížka o moudrosti: Pohlédni na krásný nebeský luh, aj tu jásavá nádhera letní, zde nivy svěžího jara, zde pravé údolí rozkoše; hled, jak milý zírá k milému, tu harfy a housle, zde zpěv a rej a víření, radost dokonalá. Tu věčné touhy vzruch, zde láska bez bolu se stálou jistotou. Znal Fiesole toto místo? Či byl Dante společným pramenem i pro německého mystika i pro florenckého malíře? Spíše je pravděpodobnější vnitřní příbuzenství než vzájemná vnější závislost. Scholastická theologie Tomáše Aquinského odkojila stejně všechny tři velikány.

Stejně bohatě oplodňuje Danteovu nesmrtelnou epiku, Seuseovu lyriku a malířského genia Angelicova. Dnes je již prokázáno a uznáno, že Dante byl šťastně inspirován theologií Tomášovou. Poslední doba ukázala vnitřní souvislost a závislost mystiky a scholastiky. Z toho všeho nutně plyne, že Angelico bylo pravdu ovlivněn Tomášem Aquinským, což jest ještě potvrzeno faktem, že se mu dostalo téhož vzdě-

lání theologického jako Ekehartovi, Taulerovi a Seuseovi. Fiesole je sám mystikem. Vyšel z téže školy jako německá mystika. Jeho díla jsou nejlepším důkazem, že byl hlubokým mystikem. Jen opravdu hluboce duchovní genius mohl vytvořiti něco takového, jen tak láskou planoucí přemítání a slastičné prožití tajuplného mohlo něco takového nalézt. Tato plnost, žhavost a opravdovost ducha učinily z Angelica jedinečného mistra krásy vyjadřované barvou.

Jeho stravující touha po vznešeném a posvátném a této touze odpovídající život posvětily jeho štětec a vynesly jej do výšin čistého, nadzemského, netušného, božského. Nemůžeme lépe charakterisovati Fra Angelica, než když mu do úst vložíme slova jiskřící touhou po ráji z Dantea:

„Taková touha ve mně touhu zas stihá
býti již tam, . . . při každém kroku
rostoucí perutě k rozletu zdvihá.“

Aug. Scherzer O. P.

P R A C O V N A

Vir desideriorum

A. R.: Tolik toužím, přeji si býti lepší, dychtím po rozletu duše, jest to správné? Neměl bych se spíše přikrčiti k zemi, ke své ubohosti? — Proč byste se chtěl krčit? Dobrý Bůh vás stvořil orlem a ne slepicí. Ano, žádejte si mnoho, nekonečně mnoho, žádejte si vše, co možné, neb máte dychtiti po Bohu samém, jenž jest nekonečný. Proč byste poutal své touhy a svá přání? Dychtivá touha šlehající z duše výš a výš a stále výše jest jen přirozeným projevem nezměrného rozpětí našich schopností duševních. Nic částečného nenaplní lidskou duši, která bude se stále vzpínati výše, jak děcko se vzpíná na klíně matčině ke hvězdám. Vřelá a nezkrotná touha po zdokonalení, po vyplnění možností po nasycení schopností jest znamením, že duše ještě žije ve vyšší oblasti, že není zasypána ru-

mem všedního života. Touha po vyšším jest ohlas lepší částky naší bytosti, která uznává svou neúplnost a nedokonalost a touží vyplniti vyšším obsahem propasti volající v duši. Touha po vyšším je pokorné volání duchovního hladu. Jako se rozvíjí život organický a jako se tento vývoj hlásí svými pudy a sklony, neboli touhami vrozenými, tak se ozývá život duše po zdokonalování touhami ukazujícími jiné, lepší obzory a neobjevené dosud tajemné, krásné světy. Touhy jsou nám kompasem, větrem na plachtách našeho životního zacílení. Osvětlují rázem nové cesty, vedoucí lépe a rychleji. Ano, rozleťte se touhou, celá vaše duše ať se rozhoří touhou, ale tu touhu jen takto prostě vyjádřete : K tobě, k tobě, Bože, co nejbliže, a Bůh si vás již přitáhne jak a kam bude chtíti. —

Nejbolestnější jest býti bez domova : pták bez křídla, strom vyvrácený z kořenů a člověk bez času a bez věčnosti. Vše směřuje ke svému centru a v něm nalézá klidu : pták v rozletu, kdy křídla zdynamisují jeho bytost určenou k pohybu, oheň sálající do výše a splývající s éterem, strom ssající kořeny živinu z hlubin a rozrůstající se kolem své životní osy. A člověk ? Dva domovy mu byly dány a dva cíle, dvě ohniska. V čase má najíti věčnost, časem má koupiti si domova. Má poznati a prožiti a doceniti čas, který mu nesmí býti cizím a pouhou přítěží. Nešťastný, kdo nepochopí smyslu domoviny tohoto času, že zde má jednu, přechodnou domovinu, která je domovinou jen tehdy, když hledal a našel Domovinu věčnou, Boží. Omrzelost života jest : nepochopení života, jest nenalezením domoviny věčné v domovině přechodné, jest údělem lidí žijících bezmyšlenkovitě, tělem, pudově a proto — zvířecky.

Jak čísti ?

Několik proseb přišlo, poraditi jak čísti, zvláště Hlubinu. — Někteří si stěžují, že Hlubina jde příliš do Hloubky, že všemu nerozumějí. Jak mají čísti ? Nejprve před čtením vzývejte Ducha sv. Pomodlete se onen hymnus ; Přijď, ó Duše přesvatý, který jsme

úmyslně postavili do čela celého ročníku. Usebeřte se, nechte celý svět jít stranou. I vy máte právo na několik okamžiků pro sebe. A pak čtěte, zvolna, přemýšlejte o psaném, nepřecházejte přes obtížná místa. Čtěte po druhé i po třetí. Vezměte obtížnější místa zase po delší době do ruky a uvidíte, že jim lépe porozumíte.

Přirozeně, že náš časopis není pro ty, kterým chybí základní náboženské vědomosti. Má-li kdo pod sebou takové poddané, jest jasné, že jim nedá našeho časopisu, může jim však vybrati vhodná místa, přecísti a vyložit.

Časopisů populárně náboženských jest víc jak dosti a proto nechť mi nikdo nezazlívá, že se snažím dáti též něco těm, kteří touží po jiné formě. Koho by Hlubina mátlá, neb mu byla příliš vysokou, nechť časopis neodbírá. Píši to bez hořkosti a bez kousavosti. Ba považují za svou povinnost *důrazně* na to upozorniti.

„*Upřímnost*“

Kam až sahá povinnost upřímnosti? Budme především upřímní k sobě! Řekněme si bez obalu, jaký je náš duch. stav a dle toho se pak zařídme k lepšímu! Budme upřímní ke skutečnosti. Nechtějme se stavěti lepšími, než jak ve skutečnosti jsme. Upřímnost k Bohu žádá poctivě se postavit k jeho vůli, nesmlouvat se svědomím, nevyburcovati se z lásky jeho. Upřímnost k zpovědníkovi musí být naprostá, třeba odhaliti mu všechny záhyby duše, má-li ji dobře vésti. Upřímnost k příteli žádá podati pravdu ve vespolečném styku, dáti se celý a stále poctivě předávati příteli ono společné dobro, na jehož společenství bylo přátelství vybudováno. Ale upřímnost tato nemá práva na všechna tajemství, a nikdy ne na tajemství svěřená a stavovská. Upřímnost nesmí žádati sdělení taková, která poškozují často dobré jméno bližního. To již není upřímnost přátelská, nýbrž klepařská povídavost.

„*Lumen*“

Nikdy není Bohu a církvi jeho *méně* slouženo, vstou-

pí-li někdo do kláštera, ač by mohl ve světě dobře působiti. Obět sebe celého přinese církvi většího užitku než sebe obratnější činnost. Jen tehdy je činnost lepší života pouze skrytého, když propuká z náplně duše opojené Bohem. Kdo je blíže Bohu, více jeho milostí přebírá a protože jsme v církvi - těle Kristově spojení, rozlévají se milosti takto nabyté na celou církev. Kdo jí více pomůže? Kdo je Bohu a proto jí nejbliže!

Ž E Ň

Duchovní život.

Dobrou orientaci o životě křesťanství ve věřící duši podává posmrtné vydání studií P. L. DE GRANDMAISONA S. J.: *La Religion personnelle*. (Gabalda, 1927, str. 182, cena 10 frs.) Náboženství nevyplynulo ani ze společnosti, ani není výtvorem každého jedince, nýbrž je dané a každý je má osobně žiti. Autor provádí čtenáře projevy náboženského života v duši. Náboženství vede k zbožnosti a pobožnostem, chce se dostat blíže k Bohu a proto se očisťuje. Může se dostat ještě blíže, když se náboženství prožije ve vyšším spojení s Bohem. Ohledně mystiky jest autor rozumně střídlivý a zastává totéž stanovisko jako my: Člověk má se snažiti co možná nejdále, ať si ho dovede Bůh, kam chce. Ať ani netouží výslovně po nejvyšším darech, ale ať je též výslovně nevylučuje. Kniha jest nejlepší prvou informací. Mohu ji klidně doporučiti.

Kdo chce hlouběji poznati tyto otázky, může sáhnouti po dobré novince: SIEMER O. P.: *Die mystische Seelenentfaltung unter dem Einflusse der Gaben des hlg. Geistes*. (Albertus-Verlag, Vechta i. O. 1927, str. 176, váz. 3'60 Mk.) Kniha jest vážným a řekněme přímo zdařilým pokusem o teologii mystiky. Starý jest blud stavějící proti sobě scholastiku a mystiku, blud tvrdící, že Tomáš Aq. není mystikem, ani mystickým theologem. Pravda je ta, že sv. Tomáš přišel si byl vědom jednotnosti svaté vědy, která má ukázati člověku Boha, od něhož vyšel, a cestu, po níž se má k Bohu navrátiti. Sv. Tomáš položil správně mystiku jako vyvrcholení této cesty a jako nepsal zvl. morálky a dogmatiky, tak též ne zvl. mystiky. Pojednal však o všech otázkách rozvinutí duch. života v rámci nauky o darech Ducha sv. Siemer po vzoru Garrigou-Lagrange, Joreta a jiných jde toutéž tradiční cestou. Ukazuje, jak duše postupuje trojí cestou pod vedením Ducha sv., dle nárysů sv. Tomáše v 1. II. a 2. II. jeho Summy. Dílo postupně ukazuje úkol darů Ducha sv. v očisťování, kde se jeví zvl. působení darů bázně, pobožnosti a vědění, působení darů síly a rady na cestě osvěcující a darů moudrosti a rozumění na cestě jednotící. Dílo je krok za krokem podepřeno sv. Tomášem a jest proto vodítkem spolehlivým a dokonalým. Kniha jde s duší snaživou zvolna a opatrně, klidně a plna důvěry

v toho, jenž dílo v dětství duši začal, že je sám též dokončí, když duše půjde učenlivě a nebude klásti překážek. Kniha jest vydána novým nakladatelstvím německých dominikánů, kteří vydávají v neobyčejně rychlém tempu dobré knihy pro duchovní život, věrni staré tradici Taulerů a Eckehartů a Susonů, kteří kdysi strhli k Bohu tolik duší po celém Německu.

V téže sbírce upoutá na sebe pozornost jemná a hluboká kniha: H. WILMS: *Das Tugendstreben der Mystikerinnen*. (1927, str. 304, cena 4 20 Mk.) Autor vybral ze starých rukopisných kronik ukázky, jak po Bohu toužící duše žily dle oné nauky, která ze sv. Tomáše přešla do mystiků, jejich učitelů. Autor postupuje v ukázkách zase dle trojí cesty. Vidíme před sebou prosté a přece strhující příklady života, zmocňovaného ctnostmi, snahou po připodobnění se Bohu, podmínce to spojení s ním. Při četbě těchto středověkých, kronikářských záznamů ovane vás dech jiného světa a celá vaše duše zvedá se za nimi.

Skutečně hodnotnou duch. stravou pro toho, kdo chce se zlepšiti, jest třetí svazek oné sbírky: *Die Briefe des sel. Jordan von Sachsen*. (1927, str. 129, cena 3 80 Mk.) Bl. Jordán Saský byl druhým generálem dom. řádu. Organizátor, apoštol, světec. Měl v Bologni dvě duch. dcery, jež chtěl udržeti v žáru svatosti, neb patřily II. řádu dom., který měl kajicností a životem podporovati apoštolát bratří. Psal jim dopisy, které jsou opravdu klasickým vzorem duchovního vedení. Jaká prozíravost, rozumnost a vášnivá žárlivost pro svatost svěřených mu dcer vane z těch listů! Učí milovati Boha a dávati se mu. A jako pomohly tehdy z oněch dcer učiniti svěťice, pomohou k tomuž i dnes.

Bez lásky není duch. života. S jakou radostí pročítal jsem klasické dílo o koruně ctností, o lásce od WÖHRMÜLLER O. S. B.: *Das königliche Gebot*. (1928, Kösel, München, str. 324.) Autor učí podstatě lásky a hned přechází ke skutkům. Učí milovati v každé příležitosti, varuje před nepřáteli lásky. Jak oživuje duši přehled po ovoci lásky. Vidíme všechny, komu a jak máme lásku svou prokazovati. Ovoce lásky — láska Boží. Nemohla býti kniha lépe uzavřena než příklady z životů svatých, kteří jsou nám tu právem krásným vzorem. Dílo jest jedinečné krásy a ceny.

Duchovní život není nepřítelem lidským, jak se dnes leckdo domnívá. Pěkné čtení o tom vydal právě LINHARDT: *Christwerden u. Menschbleiben*. (Kösel, 1927, str. 223, 5 Mk.) Kniha jest jakousi duchovní čítankou pro celý církevní rok. Duchaplná forma jest vyvážena hloubkou obsahu. Ukazuje, že teprve křesťan se stává dokonalým člověkem, když v sobě vyjadřuje člověka nejdokonalějšího, protože byl zároveň Bohem, totiž Krista. Kniha jest dílo mužného křesťanství, nezbředlého a nepřeslazeného.

Užitečnou pomůckou jsou dvě EHRHARDOVY novinky: *Fondements scientifiques et objectifs de la Religion a La prière*. (1928, str. 292 a 254, cena 10 frs. a 6 frs.; Aubanel Frères Avignon.) Správná jest vůdčí myšlenka těchto výborných studií, že třeba více studia věnovati poznání Boha, že mnozí dnešní vědci se ztrácejí ve střepch, z nichž ničeho nevystaví. Žádá ponoření se do Boha.

Ukazuje, co jest náboženství, jeho hodnoty, jeho ovoce. Přechází k nábožnosti, obhajuje ji filosoficky a pak přechází k traktátu apologetickému o pravém náboženství. *Kniha o modlitbě* postupuje podobně. Definuje modlitbu, ukazuje její nutnost a požitání. Nato ukazuje klidně a přesvědčivě vlastnosti dobré modlitby. Končí rozbořením modliteb nejkrásnějších; modlitby Páně a pozdravení andělského. Cenné, dobré příručky, které poslouží i knězi ke kázání a promluvám.

Na zdroj duchovního života ukazuje dílo: THELLIER DE PONCHEVILLE: *L'hostie dans la cité*. (1927, de Gigord, Paris, str. 273.) Autor — slavný kazatel ukazuje působení nejsv. Svátosti na lidskou společnost. Ukazuje nedostatečnost lidských řešení v pořádání společnosti a záchranu v návratu k Ježíši. Není to řečnění, nýbrž vážný, budící hlas.

Ježíš svátostný byl středem církevní liturgie, jejíž nejstarší vývoj hledá VIGOUREL ve své studii: *Liturgies et spiritualité*. (1927, de Girord, Paris, str. 270.) Dokazuje, jak se nejst. liturgie skládala z proměňování, při němž se apoštolové modlili Otčenáš, jak praví sv. Řehoř Vel. V dalším vidíme jak se zvolna vyvíjela římská liturgie z apoštolských tradic, jak se vyvíjela dvojím sm. rem: kultu Kristu vzdávaného a dokonale bohopocty Kristem — obětí přinášené. Přechází k výkladu významu epiklese. Zajímavé jest pojednání o různých obětech, o ovoci obětí mše sv., o světle, jež vrhá na otázku dědičného hříchu, a o kněžství. Studie je plna pokory a posvátné opatrnosti. Čtenář se knihou poučí i posvěti.

Duch. život projevuje se pobožnostmi, jež jsou jeho vyjádřením. Jak sejevila zbožnost dříve různými těmito pobožnostmi? BUREL v: *Anciennes pratiques de dévotion* (1927, Aubanel Fils Ainé, Avignon, str. 100.) odpovídá bohatě na tuto otázku. Snesl neuvěřitelnou spoustu materiálu od nejst. dob. Dojemné a poučné jsou příklady posv. úcty starých věřících k nejsv. Svátosti. Tak si vážíli evangelia, že je stále na srdci nosili, neb aspoň jeho miniaturu. Autor ukazuje na úctu k sv. kříži, k sv. hrobu, prachu z těla světců. Provádí nás starými poutními místy. Nakonec jedná o úctě k svatým. Studie velmi poctivá, ze které se mnoho dovíme.

Prameny této staré zbožnosti studuje skvělé dílo LEBRETON: *La vie chrétienne au I. siècle de l'Église*. (1928, Grasset, Paris, str. 284, cena 12 frs.) Spis vyšel jako 2. svazek Grassetovy kolekce: *La vie chrétienne*. Dílo snaží se ukázat na prvních faktech křesťanského života v začátcích náboženského rozmachu životnost křesťanství. Líčí zápas Ježíšův o duše židovské, studuje království, které Židé čekali, a království, jež Kristus přinesl jako Syn člověka. Vyřstává před námi božská postava duchovního mesiáše. Velkolepé jest líčení obrácení sv. Pavla a jeho nauky, které organicky přechází k nadšení nad žhavým duchem, kterého rozžal Ježíš ve sv. Janu.

Do téže doby vydává se VÖLKER svým dílem: *Mysterium und Agapé*. (1927, Klotz: Gotha, str. 224.) Jsou to dějiny liturgie. Völker dokazuje v této nanejvýš zajímavé studii proti Lietzmannovi (též v této revui recensovanému), že společné hostiny lásky, o nichž jest řeč v křest. starověku, nebyly totožné se slavením mše sv.,

ba, že byly již v začátcích rozlišeny, ne, jak tvrdí Lietzmann, teprve později po různých nepřístojnostech. Völker — protestant, snaží se dokázati, že myšlenka o spojení s tělem Páně ve sv. hostině přešla do křesťanství teprve řeckými tajnými kulty, vlivem sv. Pavla. Zajímá nás pouze snešený materiál o posv. hostinách u Židů a pohanů.

Ukázkou silných osobností křesťanského starověku odkojeného životní silou křesťanství jest život sv. Porfyria, psaný jeho jáhnem MARKEM: *Das Leben des hlg. Porphyrios*. (1927, Bard, Leipzig, str. 132.) Nesmírným, hlubokým dojmem působí na vás biografie tohoto hrdinného světce z posledních zoufalých zápasů zmírajícího pohanství s křesťanstvím. Jest to cenný doklad náboženský, lidský i dějinně politický. Sloh velebný, posvátně zádumčivý, přenášející duši do jiných oblastí. Ohříváme se na síle takového světce, bojovníka a přece otce doby, která se k němu oddaně utíkala.

Jako exotické pokusy o duch. život vyšly v poslední době poslední dvě práce ĚLSA STECHERT: *Der aktive und passive Menschentypus i neuer Philosophie u. Mystik*. Filosofická analýse členění lidí na kategorie davově činných a davově trpných druhů lidstva. Vedle nich staví třídy lidí snažící se ne o sebe, nýbrž o přetvoření a obohacení okolí. V zásadě správně staví nejvýše lidi nazíravě činné. Ale mystika jest autorce něčím zcela subjektivistickým, jest to mystika bez náboženství. Skvělý sloh zatemňuje dosti průhlednou thesi vybudovanou na mod. filosofii. Doklad věleé touhy lidské duše vzletěti výše.

Z židovského mysticismu jest Buberovo vydání tradice Baal-Schemovy. M. BUBER: *Des Baal-Schem-Tow Unterweisung im Umgang mit Gott*. Buber, stoupenec chassidismu, vydal tradice velkého židovského myslitele, který vedl stále blíž a blíž k Bohu své žáky. Buberovi se podařilo sebrati a vydati celou tradici, která zbyla z 18. století po tomto vůdci hlubšího směru židovství, jenž se snažil pochopiti svět a přivésti jej k Bohu. Jest to nauka teplá, plna vzruchu a velkolepých obrazů, nauka hájící Boží velebnost.

Z různých polí.

P. ALBERTI: *Nová světla*. (Sestry Nep. P., Přerov, Šířava 7, 1928, stran 143, cena 12 Kč.) — Čím jsou svatí pro katolíky ne-li světlí? Světly na cestách k Bohu. P. Alberti dává čtenářům hrst paprsků ze „Světél“ blahověčených r. 1926. Devět zpráv o blahoslavencích dýše silou křesťanské hrdinnosti a nebude jednoho čtenáře, který by nedočel s probuzenou touhou po svém lepším.

ANSPRENGER: *Nach Uganda*. (Unter der Äquatorsonne 3 I, 1927, stran 75.) — Pro pochopení misijního díla v celku třeba znáti i kraj. Cestovní deník Sestry Restituty z družiny P. Marie Africké má mnoho dobrých vlastností a vyrovná se každému cestopisu. Má tu přednost, že autorka viděla svět očima misionářky. Sbírka „Unter der Äquatorsonne“ je velmi pečlivě vypravená i obsahem i formou, proto zasluhuje doporučení. J. F. P.

AUBANEL-FRÈRES, AVIGNON: *Le livre de piété du jeune homme*. (Stran 300, cena 8 fr.) — Vzor moderního „kancionálu“, jen tam dáti písně. Obsah: Každodenní úkony — neděle (s evangeliem!) a svátky — Přijímání svátostí — Velké katolické pobožnosti — Zásady a myšlenky. Všem, kteří pracují na knihách průvodcích pro život, je tato kniha nutná! Je to liturgické posvěcení života. —*es*—

BERGMANN-LEISEGANG: *Weltanschauung*. Philosophisches Lesebuch. (1926. Hirt, Breslau, dva díly, cena váz. 11 Mk.) Originelní pokus o nový způsob dějin filosofie. Místo mluvení o tom, co kdo učil, vybrali pořadatelé charakteristické ukázky z různých autorů, na nichž ukazují jejich ducha a jejich význam. Dosud vyšly dva díly, z nichž první obsahuje starověk a středověk. Obsahuje ukázky a to velmi dobré ze sv. Augustina, Tomáše Akv., z Eckeharta a z Theologie Deutschovy. Nato následují ukázky filosofie od Descarta přes Kanta až po Nietzscheho. Kdo nemá kdy projít všechny filosofy a přece by si rád učinil aspoň nějaký obrázek, nemá lepší příležitosti než pročísti tento výbor, který rychle a dosti dobře informuje o všem, co hýbalo lidským duchem.

BERNANOS: *L'imposture*. (1928, Paris, Plon, stran 318.) — Nahlédněte se spisovatelem do příšerných propastí lidského svědomí. Užijte, jak pokrytectví, dvojitý život duši otravuje, zabíjí a vydává v moc prvního lháře. Strašlivý román čerpající z psychologie pokrytectví nejvážnější naučení. Kniha byla přijata s jásotem i odporem. V časopise Akord podám obšírný rozbor této zdrcující a silné knihy. *Brailo.*

BLOY: *Lettres à Pierre Termier*. (1927, Stock, Paris, 15 fr.) — Vzácný doplněk k poznání tohoto hřímače Božího ve Francii. Vidíte v těchto listech celou jemnou, dětskou, stále v Bohu důvěřující duši, duši, která je přesvědčena o svém poslání a pro ně trpí a Bohu se obětuje. Podáme ukázky z těchto dopisů jen částečně známých z Bloyových deníků. *Brailo.*

BURCKHARDT: *Die Zeit des Konstantin des Grossen*. (Kroner. Leipzig, 1927, stran 505, 5 MK.) — Stěžejní dílo Burckhardtovo o době byzantského roznachu. Jest to obsáhlé líčení pozvolného zániku stárnoucí antiky, jež musí ustoupiti životnému křesťanství. Osobě Konstantina však nerozumí. Jeho křesťanství je mu čistě politickým tahem, ne vnitřním přiznáním a přilnutím. Dílo je plno barvitosti a svěžích obrazů. Snad moderní historie mnoho změnila na obraze Byzance, jak ji kreslil B., ale dílo stále podržuje svou cenu jako celkové líčení této důležité doby.

CESARE ROMANÓ: *Un Apostolo moderno dell' Africa Tenebrosa*. (Missioni africane, Verona, 1927, stran 344, cena 5 lir.) — Bohatě ilustrovaná biografie misionáře z řehole Synů B. Srdce P. Josefa Beduschi-ho. Životopisy misionářů se nikdy nepřesytíte; vždy najdete nové obrazy na těch skoro neznámých průkopnících Evangelia. Autor mnoho cituje listy P. Beduschi-ho, takže tím dílu dává zvláštní ráz; ale to je věc osobního názoru a celková svěžest díla tím netrpí. Přátelé misii najdou mnoho dobrého. *J. F. P.*

DEBOUT J.: *D'après les paraboles*. (Spes, Paris, 1927, str. 176,

cena 7 frs.) — Nové roucho odělo staré pravdy hlubokých podobností evangelií; otevřené oči vidí lidské činy v jejich stejné podstatě, jen osoby děje jsou dnešní a proto blízké a živé. Nazval bych tuto knihu „praktickým komentářem“. Nepochybují o jejím významu pro učitele a pro vychovatele. —a—

DRIESCH: *Die sittliche Tat*. (Verlag E. Reinicke, Leipzig, 1927, stran 210, 8'50 MK.) — Zralé dílo zralého člověka. D. šedesátník rozdává ze svých životních zkušeností. Chce, abychom tuto etiku cenili jako jeho „Vyznání“. Hlavní význam díla vidím v tom, že měří také časové problémy na měřítku pevných filosof. zásad (na př. válku, společnost národů). Kapitoly: „Osvěta“ a „Náboženství a osvěta“ jsou dobrým privatissimem pro módní-osvícence, ale též pro hurá-katolíky. —Asop.

Paillettes, d'or. (20me série. Stran 132, cena 6 fr.) V půlmilionovém nákladu ročně vycházející „Zlaté střípky“, hluboká, původní a z knih nasbíraná zlatá zrnka svaté moudrosti. Upozorňuji na tuto knížku zpovědníky. Vydal: Aubanel Frères. —es—

Ve škole Spasitelově. II. svazek. (Vydaly Sestry dominikánky, Olomouc-Řepčín. Cena 7'50 Kč.) — Po pronikavém úspěchu prvního svazku stačí říci: Hladově vztáhněte ruce po vroucí knížce o přátelství s Bohem. Je to trochu jako doprovod letošního našeho ročníku. —es—

FOLGHERA: *Newman: apologiste*. (1927, Desclée, Paris, str. 255, cena 12 frs.) Rozbor velkého životního díla Newmanova. Folghera žil dlouhá léta v prostředí nové katolické generace anglické a dobře viděl Newmanův vliv na ni. Vytyčuje ve svém díle metody apologetiky Newmanovy, rysuje jeho základní linie. Chutnáme svěží život Newmanovu, jež by ještě více vykonala, kdyby N. byl lépe chápán a podporován.

GODARD: *La Création*. (1928, Perrin, Paris, str. 316, cena 12 frs.) Oslava díla stvořitelova autorem filosofem a literátem. Dílo plné důmyslných distinkcí a jemností, mající býti literárním dílem apologetiky pro nevěřící vzdělance. Autor prohání opravdu svého čtenáře a nepopřává mu oddechu, vede ho celým tvorstvem, vede ho dějinami lidstva, vede ho fakty ducha a ukazuje na hlas, jenž ze všeho stvoření volá o stvořiteli, ukazuje na věčný hlad ve všem, co je po Bohu živém, zachovateli a udržovateli všeho. Dílo jistě vykoná své poslání.

GROSSE MARTHA: *Wir Frauen*. (J. Kösel & Pustet, München, 80, 144 str. brož. 2 M.) Žena, jež dovede jemně vyjádřiti živelná hnutí ženské duše jako manželky, matky a t. d. Dokument k ženské psychoanalýze.

KLEIN: *Zacharias Werner*. (1926, Rennebohm et Hausknecht, Bielefeld, str. 152.) Celý život hledal Werner, druh sv. Klementa Hofb. svou životní lásku, vymetl všechny kaluže a každé z nich se podíval na dno, není-li tam jeho hledaná perla. Nenašel ji, byl strašně zkrúšen, až si jej přitahuje Pán a dělá jej svým věrným, svatým knězem. Kniha je správně nadepsána: Román života. Sloh je velmi teplý a srdečný, což knihu dvojnásob doporučuje. —H. L.—

LENNOX ROBINSON : „*A Golden Treasury of Irish Verse*“.
(Macmillan & Co., Ltd., London 1927, str. 346, cena 3s 6d.) Přes-
cottova kniha vás obohatí. Pocítíte to nejlépe, sáhnete-li po jejím
přečtení po této anthologii irské poesie. Naleznete tam vzácné
skvosty čisté poesie Zeleného ostrovu — zastoupeni jsou W. B.
Yeats, Oscar Wilde, J. M. Synge, James Joyce, Katherine Tynan,
Padraic Colum a mn. j. Ke konci knihy krásné motivy nábožen-
ské. — *O f b*

LEROY : *Les visions du demi — omeil*. (1926, Alcan, Paris,
str. 126, cena 12 frs.) Důležitý příspěvek ke studiu psychologie
polospánkových stavů a visuelních představ, které se dosud zvaly
polospánkovými přeludy. Autor líčí přesně tyto představy od snů,
ale správně též dokazuje, že není dobře nazývat tyto stavy halu-
cinacemi. Velký význam má studie pro různé představy naše, jež
nás tísní a o nichž si dlužno říci dle této studie, že i tyto představy
polospánkové nejsou dobrovolné.

NIEDERGANZ : *Le clergé paroissial*. (Spes, Paris, 1927, stran
225, cena 11 frs.) — Francouzský nábož. život by se zdál hodně
odlišným od našeho, proto jsem začínal s jistou nedůvěrou čísti
tento „Guide pastoral raisonné et pratique“. Po přečtení jsem
změnil názor. Autor uložil v málu stran veliké (také přehledné)
množství životních zkušeností, z nichž může hodně čerpati — mu-
tatis mutandis — i náš duchovní ve farnosti; kniha mu dá nových
rad o poměru farníků ke svátostem a k dobrým spolkům — to je
hlavní téma díla. Právem doporučuji. — *a—*

PAASP. J.: *Padri Donatus Leberaho*. (Paulinus-Druckerei, Trier,
1927, str. 179.) — Účelem veškeré práce misionářů je obrácení
nevěřících a vytvoření domorodého kněžstva. Přítomný spis pou-
tává líčí povznášející osobu prvotní středoafričského kraje Ruandy
domorodce P. Leberaho. Jest třeba pročísti, abyste poznali cenu
práce Bílých otců pro církev mezi černochoy a cenu ovoce jejich
námah — domorodého kněze. Nakonec budete prositi, aby Pán
žní dal stonásobné milosti.

PAULY JAN: *Brána do štěstí života*. (A. Neubert, Praha, 1928,
80, 208 str. cena 19 Kč.) Zkušený kněz po dlouholeté pastoraci
v lidnaté farnosti dává všeobecně platné rady pro ty, kdo chtějí
založiti šťastnou rodinu. — *on—*

PRESCOTT : „*Poetry and Myth*“. (The Macmillan Company,
New York 1927, str. 190, cena 8s 6d.) Filosofický úvod do bá-
snictví a do mytologie. Mnoho zajímavých postřehů o vlivu nábo-
ženství na poetickou tvorbu. Autor vidí hluboko do zřidel básnické
inspirace a dovede odhaliti mnohé skryté vztahy duševního dění.
Slyšte, jak formuluje rozdíl mezi protestantismem a katolicismem:
„Moderní protestantismus je stérílní; snaží se, aby nalezl svůj cíl
v obezřelé morálce anebo „sociální službě“; morálka však pra-
cuje většinou s věcmi tohoto světa, kdežto náboženství stejně jako
poesie je sloučeno s vyšším světem . . . Římskokatolická církev
při všem svém trvání na dogmatech vždy zůstala poetická . . . Její
spisovatelé od sv. Augustina až po kardinála Newmana nemluvíli
nikdy tolik k duchu jako k srdci . . .“

SAÉYEYS M. M.: *Les pleurs du Rorate*. (1927, Giraudon, Paris, str. 87.) Žhavé parafráze liturgického volání po Vykupiteli, volání vyjadřující veškerou ubohost a žízeň duše bez Boha, duše, která se chce k němu probíti, neboť cítí marnost všeho bez něho. Dávno jsem nečetl tak vroucí a přece tak pravdivé knihy. Jaké meditace pro advent i jinou dobu, jaká odpověď duši, která se zmítá ve svých hříších a chce se rozletěti. — *S. B.*

SCHAUMANN RUTH: *Der Rebenhag*. (Jos. Kösel & Fr. Pustet, München, 1927, stran 220, cena 3.50 Mk.) — Co říci o této básniřce, před jejímž dílem Hermann Bahr chtěl býti „docela malý a tich a jen děkovat“? Co říci, jestliže, jako u každé duše živé, zážitky jsou úžasnější, řeč krásnější a přistoupí-li k tomu ještě vlastní grafické umění? — Zvláště díl třetí, Tvor Stvořiteli, je pro všechny, jejichž duše se modlí. — *ou—*

SOLERIO SILVIO: *L'Islamismo*. (Hoepli, Milano, 1928, stran 261, cena 16 lir.) — Dobrá příručka poučující o islamismu. Je to kniha, mající podati studujícím srovnávající náboženskou vědu, dějiny a nauku mohamedánskou. Kniha je psána s katolického hlediska. Autor provádí ihned kritiku mohamedánských zásad a ukazuje na jejich původ. Knihu možno doporučiti každému, kdo se chce informovati o islamu.

SORGE: *Unser Weg*. (1927, Kösel, München, str. 135, cena 3 Mk 60.) — Pietní a dokonale vypsání společné cesty velkého německého básníka a jeho oddané, jemu dobře rozumějící choti, jež píše toto dílo. Vidíme před sebou celý vývoj této bohaté a neklidné duše, jež se stále vzpínala a hledala pravdu a dobro naprosté. Jak strašná byla to cesta básníka, vyšlého od Nitzscheho a docházejícímu přes ztroskotání a vnitřní rozervanost ke Kristu. Velmi cenné jsou pro literárního historika zprávy o současných velkých literárních zjevech Německa.

ST. TOMAS-SERTILANGES: *La création*. (Překlad nového vydání Summy sv. Tomáše, a to obrázky I. 44—49.) Jest to jeden z posledních svazků tohoto vydání, jež vycházejí rychle po sobě, tak, jak autoři byli hotovi s překladem a výkladem. Překlad tohoto úseku je velmi pečlivý a poznámky všímající si i nejnovějších otázek, ukazující, jak je nutno dle sv. Tomáše řešiti, jsou z pera jednoho z nejlepších dnešních katolických filosofů. Obtížnější místa jsou vysvětlena zvláštními poznámkami, položenými až ke konci díla, aby nezatěžovaly textu.

TERRAMARE GEORG: *Eginhardt im Märchenland*. Se šesti čtyřbarevnými obrázky od Alfreda Hagela. (Kosel & Pustet, Mnichov, 80, 1927, stran 82, cena 6 M, celoplátěná 8 M.) — Moderní pohádka, kde se shledáš se začarovanými posluchačkami radia, kouzelníkem Antenariem atd., ale při tom i starožitným drakem, popelkou, princem a j. vybavená a vtipná i pedagogicky působivá, jež bude čtena se zájmem menšími i dospělými čtenáři. — *ou—*

I ve všedním životě lidském zaslechneme leckdy krátkou větu, která nás nutí zamyslet se nejen nad jejím obsahem a tónem, ale i nad jejími příčinami; zachytíme třeba zvláštní pohled nebo posunek neznámého člověka a přemýšlíme-li o tom, co znamená, vybavuje se nám v mysli celá stránka životní historie. To, co nám sahá do srdce, není nikdy věc zcela všední a nahodilá, a posloucháme-li ozvěnu ve svém srdci pozorně, poví nám naše srdce velmi mnoho, neboť duše jest schopna viděti a poznávati věci, které naše hmotné smysly zachycují jen velmi povrchně, a neúplně. A může-li všední, třeba i pouliční okamžikový a od jiných lidí třeba i nepozorovaný výjev mluvit k nám za celou knihu a rozechvívati celou naši zkušenost, poněvadž za tím výjevem tušíme velikou a hlubokou souvislost duševních stavů, tím hlubší a zajisté nekonečně úžasnější jest pozadí každé věty z evangelia. Chceme-li jako lidé lidsky žíti ve spravedlnosti s lidmi a milovati je tak, jako máme milovati milost Boží v sobě, pak jsme k nim pozorní a snažíme se zahleděti se do jejich duše ne jako soudcové a zvědavci, ale abychom v ní zahlédli něco z Boží podoby, která nás potěšuje v smutku a povznáší nad nás. Promluví-li k nám duše, či podoba Boží, pohlédne-li na nás, projeví-li se posunkem, dáváme pozor, zbystříme smysly a ještě za dlouhou dobu na to vzpomínáme. Neboť jest to náš anděl, který tuto naši pozornost vzbuzuje a chce, abychom plnili slova modlitby: Na tvá vnuknutí pozor dám. Tak nám ukazuje ne všední lidskou žalost, žebrotu, zbožnost, radost, chudobu a tesknost, ale pravou duchovní tvářnost těchto stavů na lidských obličejích, v lidských posuncích a v lidském hlase. Takové okamžiky otvírají okna do duše, ve které se zjevuje Boží podoba. A spatříme-li, poznáme-li či ucítíme-li to, stačí nám takový okamžik, aby nám na dlouho dal cítit něco z všudypřítomnosti Boží.

Co tedy platí o setkáních lidských, platí jistě mno-

hem více o slovech evangelia. K nám, k lidem byla promluvena lidskou řečí. Řeč Boží stala se lidskou či řeč lidská stala se řečí Boží. Za každým slovem jest nekonečnost a každé slovo či každý výrok má svou svrchovanost. Ale nutno vstoupiti do brány tohoto slova a zahleděti se do jeho nekonečnosti božské i do jeho lidských vlastností, či lépe řečeno: snažit se z jeho lidských vlastností poznávati svrchovanost Boží.

Poslední slova, která člověk pronáší před sjednocením s Bohem, jsou : „ . . . ale toliko rci slovem . . . “ Jsou to slova, která ústa pronášejí již v posledních vteřinách, když duše už je připravena. Nejšťastnější byla by smrt, kdyby s těmito slovy mohla duše odcházeti před soud. Jsou to slova lidská, lidského původu, která pronesl pohanský setník. Zajisté za jejich lidským původem byl původ božský, ale tím jejich lidská původnost zůstává nedotčena. Jsou to nejvyšší slova, která řekl člověk pohan. Ale jak nabyla této své výsostnosti, pro niž církev je umístila takřka na nejvyšším místě, lze-li mši svatou považovati za stavbu či horu, která roste od svého počátku stále výš a výše ?

Tato slova jsou jako mocná řeka, jejíž proud můžeme sledovati od jejího ústí k jejím pramenům. Její ústí jest v Bohu. Tato slova se vlila do Boha a Bůh je přijal s údivem a pochvalou. Tato pochvala Boží posvětila tato slova a dala jim jejich privilegium. To jest konec a závěr. Ale chceme-li plody míti, musíme semeno hledati. Semeni, rostlině a plodu se daří zajisté jen v milosti Boží, která jest sluncem požehnání. Ale símě jest lidské. Duše lidská má svá práva, určitou autonomii.

Pohan přišel k Bohu. Věděl, že jde k Bohu, a proto cítil svou nehodnost ; věděl však, že jde k Bohu, a proto cítil důvěru. Byl to však pohan, a ucítil-li důvěru k Bohu, která mu pomáhala nésti vědomí nehodnosti a která mu pomáhala, aby svého dosavadního vnitřního i vnějšího člověka ponížil veřejně a před svědky, dlužno se ptáti, co bylo pohnutkou, aby svou pohanskou nedůvěru přemohl a aby začal uva-

žovatí o osobě Kristově. A tu nalézáme vysvětlení v jeho slovech: „... a uzdraven bude služebník můj!“

Díváme-li se na to jako lidé na lidskou věc, pak tento podnět sám o sobě jest lidsky svrchovaně krásný a nedozírně poučný. Pohanský setník měl sluhu. Byl to jen sluha. A pohanský setník tohoto svého sluhu miloval jistě způsobem takovým, který byl Bohu příjemný. Není to zjev obecný mezi lidmi, aby pán miloval svého sluhu. A setník nepřišel prositi za ženu, bratra, syna, otce, nýbrž za svého sluhu, aby byl uzdraven z těžké nemoci. Tato lidská láska ho vedla, když hledal pomoc. Byla to asi dobrá láska, která ho přivedla rovnou k Bohu-člověku. Jistě byla tu úžasná milost Boží, ale dívejme se jen na to sítě lidské; dívejme se, co dělá lidská duše.

Milost vane jako vítr; duše se jí může nechat nésti, ale nemusí. „Na tvá vnuknutí pozor dávám!“ To jest to jemné upozornění a zároveň slavnostní slib. V tom jest ta krása zázraku, kterou my lidé můžeme pochopiti zde na zemi. Učme se ji viděti a hledejme ji okolo sebe, abychom poznávali projevy milosti a abychom poznávali i okamžiky, kdy milost k nám přichází sama. Jsme lidé, i Bůh se nám zjevil jako člověk a milost svou nám stále zřetelně a viditelně ukazuje na lidech. Chvalme Ho za to, co činí našim bratřím a obdivujeme jeho dílu. Mluví k nám řečí srozumitelnou, chceme-li rozuměti a dívati se. Neboť slíbil: „*Já s vámi* jsem po všechny dny až do skonání světa.“ Připravuje nám stále cestu k sobě a často toho ani netušíme. Připravuje ji druhým a ukazuje nám ji vnuknutím, když nám před oči staví pohled duše v její víře, odevzdanosti, pokoře, trpělivosti, v almužně, v úsměvu bolesti a cudnosti. Naší lásce připravuje cestu k sobě a není lidské schopnosti a lidské touhy, která by se nemusila zakončiti slovy: „Ale toliko rci slovem!“ Slovy, kdy se tají dech těla a duše se ocitá nad jeho smysly.

To vyznamenání, které Bůh a církve dala těmto slovům, vrhá svou září daleko, až na ty prvotní pohnutky příchodu setníkovy. A v tom jest naše lidská

radost a naděje zde na zemi. Tato záře padá i na věci skryté i na cesty budoucí. Bůh se podívil tak veliké víře. Čím se stal pohan schopen tak veliké víry či přesněji řečeno, jakou lidskou věcí se stal schopným, aby se mohl poddati vlivu milosti. Anebo snad nejpřesněji řečeno: Kdy počal jednati Bůh? A nelze říci jiného než to, že setník miloval svého sluhu.

Kéž naši lásku a touhu vede Bůh tak jako lásku setníkovu! A jistě ji tak povede, budeme-li jen plniti slova: Na tvá vnuknutí pozor dám!

Jaroslav Durych.

ROZUMĚTI PŘÍTELI

Přátelství s Bohem. — 5.

Poměr apoštolů k Mistru zůstane vždy vzorem práce duše, hledající Božího přátelství. Veškera výchova apoštolů směřovala k tomu, aby Mistr mohl konečně prohlásiti: Přestali jste býti služebníky, jste mými přáteli. Nebyla to výchova snadná ani krátká. Ani při ní nezáleželo Mistru nejvíce na tom, aby jej apoštolové milovali. Svou soustavnou vytrvalostí ve výchově chtěl dosáhnouti, aby mu rozuměli. Že to bylo hlavní, dokazují jeho smutné povzdechy: nevíte, čího ducha jste . . . nechápeš, co je Božího . . . jak jste pomalí v chápání. — To jest i náš úkol: rozuměti Příteli.

Je to slovo úžasné opovážlivosti: rozuměti Bohu. Ale Bůh sám je musel vysloviti jako přání, máme-li se opravdu státi jeho přáteli. Svatý Tomáš Akvinský (I. 18, 3) napsal, že Bůh je život, protože je pravda; před tím (I. 14) veškero tvoření Boží uvádí na rozum Boží. Má-li kdy člověk býti vpravdě Božím přítelem, *přizpůsobeným* a milujícím, jaksi stejným, jedním životem s Bohem žijícím, musí rozum člověka býti upřen k Bohu s „pronikavou a strašnou zvědavostí lásky“.

Přátelství začátkem bývá pozornost, prohloubení přátelství jest chápati bytost, pohnutky a jednání přítele, na vrcholcích přátelství stojí ono „rozuměti pří-

teli“, o němž svatý Tomáš (I-II. 28, 2) praví, že jest „trvalé přebývání milovaného v milujícím, podle slova svatého Pavla (Filip 1, 27): mám vás v srdci.“

To je stupnice našeho „rozuměti Příteli“.

Napřed pozornost. Mohli bychom to nazvat i navazováním styků i udržováním styků. Je to jediná cesta, která je nám otevřena k Bohu „jehož nikdo nikdy neviděl“, viděl pouze jeho díla. Upíratí tedy pozornost rozumu na Boha.

Nemůžeme se vyhnouti ani zde pohledu do duše v lidském přátelství. Kdybychom nevěděli, že je to přírodní zákon, žasli bychom a třeba bychom se i usmáli, pozorující, jak se člověk namáhá dosáhnouti přítomnosti přítele a ji si udržeti. V přítomnosti přítele vidí jen jej, na ostatní zapomíná; jako v Bethanii Maria se posadila k nohám Ježíšovým a Marta dobře vystihla stav její duše, když řekla, že se o nic nestará, že všechnu starost ponechala Martě. Jako je duch i smysl zaujat přítomným přítelem, tak do dálky se upírá duch na vzdáleného přítele se zdvojeným úsilím, aby nahradil i pozornost smyslů. Myslíme, co dělá, co mluví, co jej těší nebo rmoutí, při vhodné i nevhodné příležitosti se nám v duši objeví jeho obraz, rozjímáme každé slovo, které nám řekl nebo napsal, abychom pronikli celou bytostí přítele, aby nám nic nebylo tajno — abychom mu rozuměli.

Tou cestou a těmi způsoby musí jíti k Bohu pozornost rozumu. Proto má Bůh tak málo přátel, že člověk věnuje pozornost svého ducha sobě a tvorům, nedbaje ani jejich spojitosti s Tvůrcem; nemůže mítí Boha přítelem, kdo o Bohu skoro nic neví. Sv. Pavel napsal: „Ten, jenž přistupuje k Bohu, musí uvěřiti, že jest a odplacuje těm, kteří ho hledají“ (Žid. 11, 6). Odplatou hledání je přátelství; u Boha vždycky.

Pronikáme rozumem k Bohu, hledající. Hledá suchý a snad napolo pochybující rozum, a najde přece mnoho. Najde pravdy o jsoucnosti, velikosti, dokonalosti Boží. Najde dosti pro srdce, aby zatoužilo po sblížení.

Hledá rozum vedený naprostou oddaností tomuto

Bohu a najde v obrysech něžný soulad barev, okouzující podrobnosti. Je to nesmírně vábívé u lidí, jež máme za dobré a vynikající, hledati podrobnosti barev myšlenek, úmyslů a jednání; čím více musí vábiti u Boha? Nedivíme se duším, které dovedly třeba osm hodin denně prožiti v tichém noření myšlenek do moře Boží pravdy, napřed srovnávající díla Boží, potom srovnávající navzájem pravdy získané pozorováním díla Božího, až četli v Bohu-Pravdě jako v otevřené knize. Diviti by se mohl jen ten, kdo nikdy nepoznal rozkoše při jiskření světél pravdy.

Může nás vésti — a v začátcích nás musí vésti pozorná četba Písma, kde Bůh mluví o sobě slova božsky hluboké pravdy. Véstí nás mohou zkušenosti vyškolených v tomto spojování rozumu s Bohem. Chceme-li však získati Božího přátelství, musíme nastoupiti tuto cestu. Neboť nerozumí se příteli, není-li snaha porozuměti mu, a to znamená začátek konce přátelství.

Svatý Tomáš Akvinský praví: „Milující je svým rozumem v milovaném, když nespokojuje se povrchním poznáním milovaného, snaží se rozebíratí podrobnosti milovaného a tak proniká do jeho hlubin. Jako je psáno o Duchu svatém, že zpytuje i hlubokosti božské“ (I-II. 28, 2). Takovým způsobem povstane druhý stupeň rozumění Příteli, trvalé spojení rozumu s Přítelem.

Když milující člověk porozumí Bohu ve smyslu dosud řečeného, nepostačí mu, že poznal smysl všeho, co nám víra praví o Bohu. Ani by nebyl spokojen, kdyby skutečně byla ukojena ona „strašná zvědavost lásky“, chce, aby tyto pravdy o Bohu jako světlo prozařovaly všechny jeho ostatní myšlenky; své úsudky a odhady chce vždy zařizovati podle úsudků a odhadů Božích; chce všechny své myšlenky míti pod dozorem pravd a myšlenek o Bohu.

Mystici tu řekli divné slovo, aby naznačili tento stav: „posedlost božstvím“. Rozum tak jest proniknut pravdami o Bohu a myšlením na Boha, že nikdy není zcela vymaněn z jejich vlivu, že nikdy není do-

konale „roztržitý“, to jest, odtržený od pravd Božích. Mimoděk přijde tu na mysl rčení sice triviální, ale označující podobný stav v lidských malých rozměrech, když slyšíme, že je člověk za člověkem jako posedlý. —

Když duše tím způsobem rozumí Příteli, otevřela si cestu ke štěstí svatého přátelství. Rozumí, ví, co miluje, ví, proč miluje, a nastává onen slastně mučivý hlad po Bohu; nikoli hlad žebráka, jenž by jedl cokoli ve svém hladu, nýbrž hlad vypěstované chuti, nenasytost.

O Příteli pak musí mluvit všechno, i to, co není on, i to, co se zdánlivě nebo skutečně staví mezi něho a duši. Nenasytost hladového rozumějícího se stává vynalézavou. Mezi Boha a duši se staví hmota světa zdánlivě neprůhledná. Kdo porozuměl Příteli, usiluje o zprůhlednění; z tisíce povinností života každá mu ukáže Přítele, nehody a náhody, dílem Mistra a Prozřetelnosti bude vyplněn celý jeho život.

Rozvine se úžasná činnost rozumu. Když lidský duch se snaží nejhlobběji rozumět Příteli, rozvíjí v něm Příklad dary Ducha svatého: dar rozumu, bezpečný a pronikavý smysl pro Boží pravdy; dar moudrosti, spojující všechny pravdy s Bohem-Pravdou; dar umění, nalézající Boha ve tvorech jeho.

Vyvolená hrstka duší dospěje takovým způsobem až k tak zvanému nazírání (kontemplaci) již na zemi. Kde přátelsky vyspělá láska hledá porozumění Příteli, tam proudy milosti splývají s nebe, smývají stále více prach i zemi samu, všechny pomůcky, jimiž jinak rozum pracuje, stanou se na chvíli zbytečnými a duch rozumí Příteli tak, že lidská řeč již nemá slov na to, co duch vidí a poznává o Příteli.

Jaké štěstí pro celou bytost člověka to znamená! Když konečně tak rozumí Příteli, že tuší hloubky onoho tajemství Boží přítomnosti všude, že duch člověka opravdu přebývá v Bohu svými myšlenkami; když Bůh duchu člověka ukazuje stále větší hloubky své krásy a dokonalosti.

Proto svatý Pavel, když dospěl až sem, měl již jen

jedno přání: „Mám tužbu odebrati se a býti s Kristem“ (Filip. 1, 23). To jediné již jen zbývá jako poslední a nejvyšší „rozuměti Příteli“ — patřiti naň tváří v tvář nebi. Bez jakékoli překážky, bez jakéhokoliv omezení, kromě toho jediného, které plyne z rozdílu mezi Bohem a tvorem.

Hluboko viděl sv. Tomáš Akvinský, když učí (I-II 3, 8) že život věčné blaženosti je právě toto vrcholné rozumění Příteli, naplnění rozumu Bohem.

Rozuměti Bohu je tedy základním požadavkem života vpravdě křesťanský zařízeného; je půdou, z níž vykvétají největší krásy tohoto života, jenž se učí stále více milovati Pravdu; je kus ráje na zemi.

P. Em. Soukup, O. P.

CHTÍT PŘÁTELSTVÍ

Přátelství s Bohem. — 6.

Jsme stvořeni pro dobro. Vůlí jímáme dobro a spojujeme se s ním. — Ale můžeme hledati po celém světě a stále hledati štěstí, vše stvořené jen rozechvěje v nás hlad po štěstí a po dobru. To proto, že naše vůle má nekonečné rozpětí, jak jsem již několikráte psal. Co přirozenějšího, než že člověk, který běře vážné svůj život a který nechce své bytí promrhati bezúčelně, rozletí se k uchopení onoho dobra, jež je nekonečné, bez hranic, jež dovede nasytiti duši naši. Rozum hledal a našel ve víře a v poznání, jež dary Ducha svatého v této víře rozvinuly, Boha jako dobro nejlepší. Tu vůle člověka přímého a cílevědomého jde za oním dobrem, chce je, a to chce je dokonale, bez postranních úmyslů.

Jedině rozumné stanovisko člověka poznávšího dobro, hodné sebe, je pevné přilnutí k němu. A to musíme i vůlí a srdcem přilnouti k tomu, co jsme poznali.

Poznali jsme Boha jako dobro nejdokonalejší, jako lásku nejvyšší. Tato láska povolala nás ke svému přátelství. A jako je třeba znáti přítele, tak je též třeba,

když jsme jej poznali, jej si zamilovati. Musíme si zamilovati Boha, my musíme Boha chtít. Řekli jsme, že přátelství žádá, aby přátelé byli jedno srdce a jedna duše, musí je pojiti společná láska. Přítel musí chtít dobro přítelovo, musí mu přátí dobra a musí chtít jeho dobro, a to cele a dokonale.

Přítel se musí ztotožniti s vůlí přítelovou, neb musí se snažiti býti s ním jedno. Přítel, toť jeho názory, jeho úmysly, jeho snahy, jeho přání, jeho vůle, zkrátka vše, co jest jeho, co je jeho dobrem. Splynouti, toť ideál přátelství.

Abychom dosáhli pravého přátelství s Bohem, musíme chtít jeho dobra, chtít Boha celého. Boží jest však též vše, co Bůh chce, a proto i my musíme chtít vše, co Bůh chce, chceme-li býti pravými přáteli božími.

Podstatou přátelství je právě onen soulad, když srdce obou bytostí, které se spojily, jsou zladěna dle jedné základní toniny, když jsou spojena v harmonii. Soulad je principem vnitřního trvalého spojení a proto soulad mezi vůlí Boží a naší je základním prvkem života nadpřirozeného, života v lásce Boží. Podklad přátelství je takové přilnutí ke příteli, že se stal částí duše naší, že jeho dobro a blaho se stalo blahem naším, že naše štěstí je v tom, když vidíme přítele šťastného. Vůlí pak jest blaho uchopeno a prožito. Proto pravé přátelství je rovněž spojení vůlí. Přítel vůlí dychtí po štěstí a proto projev vůle je projevem jeho touhy po štěstí a proto projev vůle Boží je projevem dobra a blaha Božího. Vše, co Bůh chce, jest jeho dobrem, jest jeho blažeností a proto tvor, který byl povznesen k tomuto přátelství, musí si zamilovati onu vůli. Proto vrcholem lásky k Bohu je právě slovo: Buď vůle tvá.

Bůh chce dobro své a jako dobrý přítel i dobro naše, chce naši dokonalost; proto dal svá přikázání. Vše musí býti podrobno Bohu, vše musí k němu směřovati. Bůh jako nejvyšší dobro nemůže ani jinak chtít než své dobro, než uznání tohoto dobra a právě tím zase oblaží ty, kteří tuto vůli plní, neb vše, co se

přibližuje k Bohu, pokud a jak se k němu přibližuje, jest účastno jeho štěstí a blaha. Neb tím jest těleso žhavější, čím více se přibližuje k žáru.

Bůh je své dobro a to, že mu vše je od něho a k němu, jest též jeho dobrem. Proto tvor milující Boha láskou přátelskou musí chtít, aby vše směřovalo k Bohu, aby vše bylo Boží. Proto dal Bůh zákony, aby vše k němu směřovalo, aby vše k němu šlo a tak i došlo. —

Vůle Boží, jež chce své dobro, jeví se zákony a to dvojího druhu. Jedny nás zbavují překážek a hrází odlučujících nás od Boha a druhé nás připodobňují k němu.

Jsme postaveni na světě, kde vše nás láká, abychom položili svůj cíl a své blaho do věcí, jež jimi nejsou. Tolik věcí se nám nabízí za boha a za štěstí. Zákony Boží ukazují nám, jak smíme a máme používat věci stvořených, aby nás nepřipoutaly k sobě, abychom v nich neutonuli. Tak jsou nám přikázání Boží příležitostí, abychom ukázali Bohu svou věrnost, abychom ukázali, jak milujeme Boha a jak chceme jeho dobro, to jest to, že on je dobrem nejvyšším a posledním cílem našim. To nebyla Boží libovůle, která dala lidstvu zákony, to byla láska nekonečná, jež ví, jak věci mohou oblažiti a jak věci mohou duši zasypati, a proto upozornil člověka. Když nás Bůh určil pro sebe, musil nám dát ony zákony, abychom došli k němu.

A vedle těchto zákonů zakazujících a určujících náš poměr k věcem pozemským jsou jiné zákony, jež nás uvádějí přímo do tajemství Božích, jež nás připodobňují k Bohu, jež nás učí jednati, jako on jedná, jež nás zdokonalují a činí svatými.

Hle, dva různé výhledy do duchovního života přátelství s Bohem. Musíme chtít vše, co Bůh chce, a nechť nic, co on nechce. Jako třeba chtít dobro přítelovo a jeho štěstí, tak musíme nechť vše, co se protiví tomuto dobru. Bůh dal přímé rozkazy, co nesmíme chtít. Bůh nechce, aby se člověk oddal něčemu jako poslednímu cíli, co jím nemůže a nesmí býti. Nesmíme chtít něco více a spíše než Boha a než

projev jeho vůle. Opak toho sluje hřích. A protože jsou v nás sklony k tomu, co Bůh nechce, k tomu, abychom zapomínali na Boha, přissáli se křečovitě k něčemu tak, aby na chvíli nás to zcela zaujalo a zaplnilo, je třeba potírat v sobě ony sklony, které dávají přednost nám a věcem nižším před Bohem.

Jako přítel nesmí dávat přednost jiným před svým přítelem a nesmí chtít to, co uráží přítele, právě tak nesmíme chtít něco, co je nižší Boha, jako své štěstí životní, právě tak nesmíme chtít, aby vůbec někdo tak Boha vyřazoval a snižoval. A čím je větší naše láska, tím více nenávidíme vše, co přítele bolí, jej uráží a snižuje. Pravý přítel se snaží odstraniti příčiny urážek. My se musíme snažiti odstraňovati příčiny urážek Božích, to jest vypleti v sobě sebe a vše, co v nás vábí nás k sobě, vypleti v sobě vše, co nás odvádí od Boha a co se rádo roztoulá po snech a malichernostech.

Toť askese, neb vychovávání sebe a svých sklonů, toto umrtvování vlastního já, toto svlékání starého člověka, jenž se bouří a nechce sloužiti, a oblečení člověka přioděného Ježíšem svatým a podrobeným vůli Otcově. Askese cvičí tělo, aby bylo dobrým nástrojem duše, aby se proti ní nebouřilo a ji nevyrušovalo. Askese má připravit, otužiti duši, aby dovedla stát v boji, až přirozenost přijde líčiti krásu zapovězeného ovoce.

Ovšem to je pouze jedna stránka duchovního života. Duchovní život nesmí ustrnouti na askesi, na přípravě, na boji. Askese je více negativní stránka naší snahy duchovní. Jest pomůckou duchovního života, ale není celým duchovním životem. Láska žádá si více. Láska si žádá býti připodobněnu svému vzoru, láska si žádá spojití se s oním dobrem, pro něž jsme podstoupili takové boje.

Přátelství žádá si společenství onoho dobra, jež je přítelem nejdražším. Proto přátelství s Bohem žádá si společenství s Bohem v jeho svatosti. Proto dal Bůh celou řadu příkázání, která nás učí jednati podobně jako on, proto nám dal naše nadpřirozené určení a proto

k nám stále mluví svými vnuknutími a tolika milostmi, jimiž nás denně zahrnuje.

Přátelství si žádá stálého rozvíjení. Chtítí Boží přátelství znamená, chtítí stále více a více jeho lásku. Láska Boží žádá si intenzivní činnosti. Chce, aby vše bylo podřízeno příteli, jeho dobru a jeho blahu. Nadpřirozená láska k Bohu chce vše v nás podrobiti Bohu, chce, aby vše v nás, pokud jen je to možné, se shodovalo s Bohem a jeho vůlí. Láska ta nás dokonce vábí, abychom dali Bohu třeba i nejvyšší důkaz své oddanosti. Přátelství s Bohem tak spojuje duši s jejím pánem, že duše takřka hoří, aby jen již byla s ním spojena, a to co nejdokonaleji. A tak přetrhává všechny hráze a přeskakuje hory i údolí, jde rychle, šíleně v očích světa, neb ví, že jen jedno Bůh chce, aby totiž měl duši co nejbližší u sebe. A proto nedisputuje s Bohem, proto jde slepě, kam ji vede, proto mu dává vše velkodušně a bez reptání, dovede se usmívati i v slzách, dovede i sebe obětovati, dovede sebe dáti za podnož Bohu.

Přátelství stravuje duši v její lásce. Hoří pro Hospodina, Pána zástupů, a nedovede snést to, že není ode všech milován tak, jak by toho zasluhoval. Proto jde a spaluje vše svou láskou, strhuje, co jen strhnouti může, neb ví, že tak je vůle Páně, jež chce a musí chtítí sebe, jež je dobrem nejvyšším. Nezná únavy, dovede se zničití jako smírná oběť, stává se apoštolem lásky Boží, řítí se s planoucí pochodní světem a zapaluje vše, co se k ní přiblíží. To jsou svatí šílenci, žháři, kteří vzali s posvátného oltáře oheň Boží vůle a nesli jej světem. Svět je nechápe, směje se jim, smějí se jim i ti, kteří se rádi nazývají zbožnými, ale jaká krása v tom: hořeti ohněm Hospodinovým. Chápejte takové duše, až se s nimi setkáte a . . . buďte sami ohněm Boží lásky.

P. Silv. M. Brailo, O. P.

INVIO LATA

Prosa. — Z dominik. breviře. Zpívá se v sobotu v kompletěři.

Bezvadná, netknutá, čistá jsi, Maria,
Ty jsi všem nebeská brána zářivá.

Mateři Kristova, dobrá a předrahá,
přijmi, ó, prosíme, chvalozpěv, kterým Tě slavíme.

Aby se naše hruď i tělo — čistotou vezdy skvělo,
o to se k Tobě teď prosebně — ústa i srdce naše
rozepělo.

Skrze své sladké přimlouvání
na věky vypros slitování.

Ó Dobrotivá.

Tys jediná zůstala bezvadná. Aleluja.

Přeložil Ant. Štemberk.

V ZNEŠENOST

Lidské srdce touží po jarní kráse, svátečním klidu —
po šťastném životě. Utonouti musí v blahu, aby
se ukojilo, nestačí mu jen rosa.

Touha po nesmírném dobru, o níž jsme mluvili
předešle, jest nám úvodem k novým končinám po-
znání, že žádný tvor není schopen, aby naplnil celou
touhu duše.

Stává se dosti často, že člověk sbírá drobty, aby
nasytil nesmírný hlad. Neuvaží, že tím jen dráždí
svůj hlad.

Náplň, oceán všeho blaha, jest předmětem vůle. —
Je-li každé stvořené dobro jen drobtem, jen kapkou
rosy, musí duše uznati, že vyšší, nestvořené, neko-
nečné Dobro jest jejím předmětem, v němž může
klidně spočinouti. Všechno stvořené jest malým, čás-
tečným, omezeným dobrem a není možno ani na-

leznouti výrazu, kterak označiti prchavost a nestálost jakéhokoliv pozemského blaha.

Původce vši krásy a časného dobra rozsel v životě pestrých květů a bohatých klasů, aby se vzbudila lidská touha po vyšším dobru a vznášela se k Původci, v němž jest dobro nekonečné. Neb právě omezené dobro a omezená krása ukazují na náplň, na zdroj vši krásy a dobra, neboť více a méně předpokládá mnoho, dle něhož se vše měří a z něhož též pochází.

V nesmírném dobru dochází duše ukojení, dochází blaženosti. Blaženost jest tudíž nejvyšším a nejdokonaljším dobrem a cílem všeho života. Proto třeba k ní směřovati, pro ni samu a nikoliv jako k prostředku k dosažení něčeho jiného. Zajímavá jest tu poznámka Aristotelova: „Věci, které se líbí nízce smýšlejícím, navzájem si odporují, neboť povaha těch věcí nevzbuzuje sama ze sebe oblíbení, jenom kdo miluje vznešené, libuje si v tom, co se líbí prostě sebou, a to jest největší vznešenost.“

Pod různými směry touhy se halí vznešenost nejvyššího Dobra, Bůh jest jarem pro duši a jejím svátečním klidem.

Vznešené jest dobro, po němž toužíme. V člověku jest však i činnost, oděna týmž rouchem, kterou rozumný tvor dosahuje tohoto vznešeného dobra.

Poslyšte ještě Aristotela: „Dokonalostí a dobrem jest pro věc, která jest schopnou konu, jenž jí dle přirozenosti přísluší, skutečná činnost. Tak jest dokonalostí pro malíře, může-li *malovati nějaký kraj, když maluje*; nazýváme dobrého, dokonalého malíře toho, který *dokonale* maluje a ne proto, že *může* malovati.“ Činnost jest posledním zdokonalením činné schopnosti.

Člověk má činnou schopnost. Proto jeho posledním zdokonalením, v němž spočívá jeho nejvyšší blaho, musí býti činnost. Nestačí však jakákoliv činnost, neboť člověk má vznešenější schopnosti než ostatní pozemské stvořené věci. Musí to býti činnost, která dovede uvést člověka do hlubin dokonalosti

a blaha, musí odpovídati jeho výši, musí býti činností jeho nejlepší schopnosti, jíž jest rozum. Proto jest poznání činností přinášející blaho.

Celý logický postup ze všeobecného přesvědčení, které každý musí uznati, dospěl až k tomu, že člověk musí hledati svou poslední dokonalost a uspokojení v rozumové činnosti, v poznání. Tím však není věc u konce.

Blaženost jest nejvyšším dobrem pro člověka, nad něž nemožno mysliti lepšího. Oním nejvyšším Dobrem jest však jen Bůh. Proto, aby lidská činnost uvedla člověka do hlubin blaha, musí se zaměstnávatí tímto nejvznešenějším předmětem svých tužeb. Poznáním dospěti k Bohu, lépe, míti Boha v sobě poznáním, toť logický závěr naší úvahy. Jen to člověka oblaží.

„Takovým životem žije člověk ne jako pouhý člověk, nýbrž podobenstvím a účastí na něčem božském,“ volá zase Aristoteles.

Naše poznání věrou sahá až do hlubin vnitřního Božího života, tím ovšem naše blaženost je úplnější, dle různých ovšem stupňů, po nichž se vznáší duše více nebo méně se zaměstnávajíc rozjímáním o nesmírné Boží dokonalosti a jeho životě.

Nazýváme-li vznešeným to, co samo o sobě, samo pro sebe jest hodným naší touhy, co není třeba, aby se podřizovalo jinému dobru, co není prostředkem k dosažení jiného, nýbrž samo v sobě obsahuje vlastnosti, po nichž touží rozumný tvor, pak nejvznešenější jest nazírání na Boha, první Příčinu a Cíl všeho.

Z přír. rozumu již můžeme usouditi, že kontemplace Boha přináší nejvyšší blaženost.

Pozorujeme-li krásu zralých klasů houpajících se pod tichým letním vánkem, nebo ovocný sad v podzimním čase, hořící zlatem ovoce, to vše působí jistě zalíbení, rozkoš nad věcí zralou ve své dokonalosti. Rovněž v životě smyslovém a zvláště v rozumovém poznání přichází velké zadostučinění lidské touhy, neboť poznání je činností, posledním zdokonalením schopností, jak jsme uvedli, a proto působí rozkoš.

Poslední tedy zdokonalení vůbec přináší zalíbení. Podobně v kontemplaci Boha. Jest konem nejlepší lidské schopnosti, jest jejím posledním zdokonalením, nebo týká se nejlepšího předmětu, jaký vůbec může mít. Přirozeně tedy čím vyšší a vznešenější schopnost, tím větší a vznešenější radost, zalíbení a rozkoš.

Nazírání na Boha jest nejvznešenější činností, k níž jest volán každý rozumný tvor, to jest cíl rozumného tvora nesoucí odznak nejvyšší vznešenosti.

Aby se nám objevily mravní ctnosti oděné tímž purpurem, jest třeba uvážiti nejprve, že rozum lidský je nejvznešenější schopností mezi stvořenými věcmi. Celá vznešenost jeho souvisí s jeho posledním cílem, v němž jest poslední jeho zdokonalení, totiž v kontemplaci.

Vše tedy, co jest dle rozumu, nese na sobě známku Božího šlechtictví, jest něčím vznešeným, neboť vznešené dobro je to, co jest v souladu s rozumem.

V ctnostech pak jednou z podstatných věcí jest jednati dle rozumu. Kde není rozumu měřítkem, není pravé ctnosti.

Člověk tedy přirozeně toužící po blahu a dobru, hledající je ve všem, jest pln vznešených snah, touží po Bohu, ctnosti pak jsou jistými pouty, kterých užívá rozum, aby podrobil vše nezřízené svému vznešenému panství.

Ctnostný člověk spěje rozumovou činností ke svému blahu. Vládne v něm vznešená svrchovanost rozumu, odlesk Boží Moudrosti, jest šlechticem vznešeného rodu dítek Božích oplývajících hojností Božího domu.

P. Metod M. Habáň O. P.

VYVEĎ PRAMEN, BOŽE!

Odkryj už studny hlučných na náměstích,
kde duše — holoubci tak mdlí a smutni jsou.
Nech doufat! Prchlí po toulkách a scestích
což k fontánám se živým ani nesnesou?

Jsou všichni choří; světa kalné tůně
je morem ranily. Jím třeba čistých vod.
V té zemi bez vody vše žízní lásky stůně.
Kdy čirou napojíš ten holubičí rod?

Vyved' už pramen k vody rozdílení!
Ó, jak se k zřídlu slétne houfec malátný!
Jak zajásá, až ve vod zrcadlení
svůj pravý obraz Ducha uzří posvátný!

Jak křídla osvěží, se k letu vzpruží,
jak nohy okoupou se v prachu všedních cest!
Jak všechny lásky sen zas v jedno sdruží:
My, bratři, děti jsme a Bůh náš Otec jest!

B. Dlouhá.

ARNOŠT Z PARDUBIC

Kulturní i politický rozmach českého království za Kpanování Karla, Otce vlasti, mluví již pět století o této slavné době, kdy na trůně seděl vynikající syn Přemyslova rodu, jak se hrdě k tomu hlásil, a na stolci biskupském doplňoval jej Arnošt, první metropolita pražský. Mluvíce o jednom a nezmíniti se o druhém není možno, neboť jejich spolupráce nebyla vymezena hranicí úřadu světského a duchovního, nýbrž pracovali oba společně. Karel potřeboval důvěrného přítele a Arnošt pomocníka ve svých důležitých podnicích. Moc světská i duchovní utvořila tu ideální jednotu ku prospěchu národa i království.

Arnošt připravoval se dlouhá léta k svému významnému poslání; jeho studia a zbožný život tvořily národu nejkrásnější postavu kněze i biskupa, aby ctnosti jeho byly ozdobou i povzbuzením v době duchovního úpadku doby následující. Postaven na sloup, byl světlem daleko zářícím, a odlesk jeho ctnostného života odrážel se v duších mnoha zbožných Čechů, kteří stejně jako on horlili pro povznesení duchovního života v království. Konrád Waidhauser i Milíč z Kroměříže, slavní kazatelé doby předhusitské, jsou ozvěnou Arnoštovy duše, která všemi prostředky se snažila zabrániti hroící pohromě v duchovenstvu. Oni byli hlasateli, zatím co arcibiskup byl přísným soudcem i vzácným přítelem těch, kdo poznavše svoje bloudění toužili vyvléci se z okovů ďáblových a spočinouti v hřejivé náruči Boží. Pro ně Arnošt pracoval, za ně se modlil, jim věnoval práci celého života. Byl hlasem volajícího na poušti, napomínal, hrozil, ale zase napomínal. Před jeho zrakem se ukazovaly již tehdy pochmurné obrysy spoust a neštěstí, která se chystala na české království. Tím si vysvětlíme jeho životní práci, neboť o záchranu národa z duchovního rozvratu chtěl pracovat všemi prostředky, a tak, sledující běh jeho života, máme před sebou obraz bojovníka Ducha, který vyhledává stále nové a nové prostředky, jimiž by ztišil rozbourené moře vášní a v břehy uvedl rozlitou řeku.

Po smrti Jana z Dražic byl Arnošt biskupem pražským právě rok. Příštího léta potom české království téhož dne mělo tři důležité slavnosti: Arnošt slavně uveden na stolec metropolitý, položen základ ke katedrále sv. Víta nad hrobem dědice české země a posvěcen sufragán biskup litomyšlský. Tři slavné události v jediný den, jaké to vyznamenání národa. Vymanění z diecése mohučské, toť úplné osamostatnění z cizího vlivu na domácí život duchovní, základní kámen k nové katedrále, symbolu této samostatnosti, doplňující samostatnost politickou, a zřízení sufragánního biskupství mělo posílit pražského arcibiskupa v jeho snaze ozdravit duchovenský život. Hlavní osobou v tomto slavném díle byl jistě Arnošt, který již tehdy byl důvěrným rádcem Karlovým. Skutečně také jeho slavné jméno pronikalo stále víc a více za hranice, jak můžeme se přesvědčiti z úcty, kterou mu tam prokazovali světští i duchovní hodnostáři.

Ve svém podnikání doma dlouho Arnošt neotálel, a již 1349 vydává pro novou arcidiecési statuta v mnohém odlišná od ustanovení mateřské diecése mohučské, neboť znal již tak dobře domácí poměry, že stále hledí k poměrům zdejší, aby byla opravdovým řádem pro duchovenstvo, snad přísným, ale nutným, mělo-li se zachrániti z poměrů stávajících. Vystoupil proti vadám a neřestem duchovenstva s přísnými tresty, které nejen oznamoval, ale skutečně i prováděl. Za tím účelem zřídil úřad oprávců (korektora), aby soudil duchovní z přestoupení těchto ustanovení. Důkladné studium práva na italských universitách je tak dobře patrné v zachovaných knihách arcibiskupství: *libri erectionum, confirmationum i actorum consistorii* jsou vzorným příkladem, s jakou pozornou péčí upravoval i tyto důležité záznamy.

Jako dbal nad kázní duchovenstva a nebál se trestati každý přestupek, tak zase svým vlivem odstranil ordinalie — soud Boží — kde sběh náhod nebo šikovnost souzeného pomáhala mu k osvobození, a druhí bez souzení vrháni katu na pospas. Rádce císařův stále pracoval s ním na povznesení slávy království a tak trvalý

úřad arcibiskupa pražského jako kancléře Karlovy university jest právě odměnou zásluh, jakých si Arnošt získalo Vysoké učení. Zřídil při metropolitním chrámě dle ustanovení lateránského koncilu úřad lektora theologie, vypláceného ze zboží arcibiskupova, ježto stálými boji v říši bylo i jmění arcibiskupství zatíženo velkými dluhy. Mimo lektora a augustiniána Mikuláše ještě tři členové rozličných řádů přednášeli ve svých klášterích. Aby hmotné postavení university bylo zabezpečeno, uspořádána roku 1352 veliká sbírka duchovenstva v celém království, ke které povinně přispěly kolegiální kostely a řádové kláštery. Jako kancléř arcibiskup zakoupil za sebrané peníze zboží za 700 kop grošů českých. Na vysokých školách studovalo již tehdy mnoho chudých studentů, kteří asi těžko se tu probíjeli den ze dne, a tak z téže sbírky byl zakoupen dům a zahrada nedaleko hřbitova sv. Františka za 90 kop, což jistě byl objekt dosti velký, porovnáme-li ceny za nemovitosti té doby. Zde nejlépe se ukázala jeho láska k chudým. Pro chudé studenty použil peněz se sbíraných duchovenstvem, a tak z duchovního majetku jim umožnil lepší a klidnější život v Praze. Snad to měl být závazek pro studenty, aby nezapomínali, kdo má na péči jejich chudobu, že pražský arcibiskup jest jejich otcem, který bude vždy o ně pečovat.

Tak máme před sebou obraz prvního arcibiskupa náčrtnutý spíše několika tahy neumělé ruky než portret vynikajícího rádce císařova, slavného kněze a biskupa, podporovatele věd a umění. Prohlížíme-li jeho bustu ve chrámě svatovítském, neubráníme se, abychom nesrovnávali jej s jeho nástupci na stolci svatého Vojtěcha. Na každém nalezneme něco z jeho postavy, nějaká vynikající vlastnost, která zdobila Arnošta z Pardubic, objevuje se na jeho postavě, jako by ty setřelé barvy chtěly znovu a znovu se objevovat našim očím na odív. Slavná řada pražských arcibiskupů nemohla začíti slavněji než jím, jako prvé roky biskupství jsou nerozlučně spojeny se svatým Vojtěchem. Tím maně se nám nabízí srovnání těchto dvou biskupů české církve. Svatý Vojtěch, duše naplněná jedinou touhou sloužiti

a trpěti pro Krista, byl velikým světlem, ozařujícím nové cesty národa. Arnošt, syn českého rodu, stojí na rozhraní dvou věků, tak důležitých v budoucnosti českého národa i království. Byl všade tam, kde mohl přispěti k větší slávě království, věnoval rodinné jmění, jenom aby povznesl důstojnost prvních počátků jakési theologické fakulty, pečoval o chudé, i získával vážnost svému úřadu daleko za hranicemi jako důvěrník císařův i jako vynikající znalec církevních otázek.

Proto chápeme, jak důležité postavení měl i v církvi, kde těšil se veliké pozornosti papežů i sboru kardinálů. Dovídáme se o několika cestách do Avignonu, kde jako zástupce císařův byl rádcem i důvěrně spřátelen s některými kardinály, že po smrti Innocence VI. byl vážným kandidátem na stolec papežský. Poznali jistě jeho vynikající vlastnosti, a my nemusíme pochybovati, že by i tam, na vrcholku duchovní moci byl ozdobou apoštolského Stolce. Nedosáhl té hodnosti, aby snad tím více mohl prospěti svému národu. Hledejme umělecké památky, zanechané budoucnosti jeho dílem, vzpomínejme, jakým dílem přispěl na budování slavného království Karlova, abychom aspoň z části poznali, že první náš arcibiskup byl vznešenou postavou pravého otce církve české, a že snad jenom on a jeho nástupce Jan z Jenštejna usilovnou námahou zakořenili aspoň malé seménko do české půdy, které po hrozných útrapách národa ožilo a zbědovaný národ nalezl návratnou cestu, kde přešlo tolik českých mužů i žen, o nichž již pověst současníků vypráví jako o lidech svaté paměti. Arnošt z Pardubic je se svatým Vojtěchem úhelným kamenem arcibiskupského stolce, k jehož upevnění přispěl svojí úsilnou prací i vzorným životem, což vytvořilo i pro budoucí věky znamenitý příklad, před nímž mnozí a mnozí ještě budou stát ve zbožné úctě a doprošovat se Boha, aby aspoň část z těch vyznamenání, jimiž ozdobil duši Arnoštovu, udělil také jim. Arnošt si přál prožítí sklonek života v kladském klášteře, ale dosti náhlá smrt odňala mu berlu pastýřskou dříve, než ji mohl předati svému nástupci a v samotě klášterní prositi Boha za posílení

svých nástupců, aby boje, které téměř neodvratně se řítily na české království, nebyly zkázou církve. Jistě však u Boha se přimlouval se svatými nešťastného národa za vyvedení ze zajetí nepravostí a uvedení na cesty Pravdy. V zástupu svatých a světic národa stojí jistě i on, aby prosil za svůj národ. Nebyl postaven na oltáře našich kostelů, ale smíme jistě aspoň ve svých srdcích vzpomínati nesmírných jeho zásluh a prositi Pána Boha, aby byl zrcadlem, v němž by se obrazy ctnosti českého kleru, za něž on tolik horlil, jimž se tolik věnoval, aby zůstaly zachovány českému kněžstvu jako nejkrásnější ozdoba, jíž se mohou pyšniti a chlubit.

Arnošt z Pardubic nebyl jenom *prvním* arcibiskupem, ale zůstal jím i pro budoucnost první a slavný vzor a touha všech, kdož po něm seděli na stolci svatého Vojtěcha a řídili osudy církve české. Ale i Vysoké učení by nemělo zapomínat, že prvý jeho kancléř sbíral a staral se, jak by jeho počátky finančně zajistil. Církev i věda spojeny v jediný dík jsou nám obrazem jednoty, jediné, která nám může ukázati pravou cestu, kde není zápasu mezi vědou a věrou, ale přímá spolupráce, na níž se staví blaho národa. I za to musíme být arcibiskupu Arnoštovi zavázáni neskonalemi díky. Jeho služba církvi i národu zapsala se do srdcí našich a přetrvá jistě mnohé a mnohé pomníky, neboť srdce naše otiskují si jeho obraz spokojení a pokolení.

Bořivoj Benetka.

P Ů S T

*Ludvík z Granady O. P. — (Opera tom. III. 330. Coloniae Agrippinae.
Anno MDCXXVI.)*

Tato ctnost a jí příbuzné a blízké, totiž všechna tělesná sužování a útrapy, nejpodobnějšími nás činí Kristu, jedinému vzoru a zrcadlu vši dokonalosti. Neboť život Kristův, jak jest všem známo, byl od jesliček až ke kříži jedním ustavičným křížem. Nejenom, že měl před očima stále kříž a bolestné nástroje, jež ho očekávaly, ale že i jeho život byl plný bolesti, vyhnanství, drsnosti, pronásledování, slz, chudoby a jiných útrap, takže ho nazval prorok Isaiáš Mužem bolesti (Is. 53.) a prorok David o jeho osobě řekl: Chudák já, jenž od mládí lopotím se, snáším tvé hrůzy nevěda si rady. (Ž. 87., 16.)

Když je tedy život Pána našeho nejdokonalejším vzorem a zrcadlem dokonalosti, pak jistě, čím kdo mu bude podobnější, tím bude dokonalejší a (všeobecně mluveno) ten mu bude podobnější, kdo více bude z lásky k němu trpět. A mezi utrpeními ne na posledním místě jsou utrpení tělesná, kdyžť i sv. apoštol mezi svými útrapami vypočítává: noční bdění, posty, hlad, mráz a nahotu. (2 Kor. 11.) Toto vše musí trpět i ti, kdož touží býti živými údě těla Kristova, jak týž apoštol tvrdí: „Ti však, kteří jsou Kristovi, ukřižovali tělo své i s vášněmi a žádostmi.“ (Gal. 5, 24.) K témuž kříži zve nás sv. apoštol Petr řkoucí: „Poněvadž tedy Kristus za nás vytrpěl podle těla, ozbrojte se i vy touž myšlenkou“ (I. Petri 4, 1.) a sv. Pavel praví: „Spolu-li s ním trpíme, budeme oslaveni.“ (Řím. 8, 17.)

To jest ona sláva předurčených, které od věčnosti předurčil Bůh, jak praví týž apoštol, aby byli připodobnění obrazu syna jeho, jak v tomto, tak v onom životě: v tomto totiž, pijíce kalich jeho utrpení a bolesti, v onom, pijíce kalich jeho slávy a radosti.

Ačkoli je možno z tohoto kalicha pít různým způsobem, není způsobu snazšího, přístupnějšího a tak

často užívaného nad umrtvování a přísnější nakládání se svým tělem. K tomu není potřebí ani farizeů, Diokletianů a Antikristů, ani jiných pronásledovatelů kříže, není potřebí s apoštolem Pavlem jíti do celého světa a snášeti různé druhy útrap, neboť každý, kdo chce býti sám sobě Diokletianem, to jest katem a umrtvovatelem vlastního těla, z tohoto kalicha může píti ve svém příbytku. *Z latiny přel. Jan Merell.*

PEKLO

Víra učí, že peklo je a že je věčné. Tak učí církev ve vyznání víry sv. Ātanaše a tak prohlásila na IV. sněmu Lateránském.

Rovněž tak je článkem víry, že jediný těžký hřích zasluhuje pekla.

Dvojí pak trest čeká v pekle, trest zavržení a tresty smyslově pociťované. Trest zavržení je vyloučením z věčné blaženosti. Věrným svým a kajícím chystá Boží dobrota a milosrdenství nebe, to jest patření na Boha, požívání jeho v blaženosti naprosté.

Nebe jest mír v lásce, štěstí bez mráčku a bez soumraku, kde jsou spojeni blažení vzájemnou, vřelou láskou v oslňujícím světle Božím. Peklo je pak především zbavením toho všeho. Zavržení nevidí Boha a jeho světla, jejich rozum, toužící marně po pravdě, marně se snaží ji uchopiti. Zavržení jsou na věky zbaveni lásky Boží i jiné a to jest jejich největší mukou po celou věčnost. Nenávidí Boha, jenž je zbavil patření na sebe, a nenávidí i ďáblы, kteří ze závisti pracovali na tom, aby je tam uvrhli, kde právě jsou. Nenávidí i sebe a nikde nemohou spočinouti. A tak není pokoje ani pro ně, ani pro jejich poznání, ani pro jejich srdce. Hlodavý červ výčítky stále je pálí a mučí a odnímá každý stín útěchy. To vše pak je bez naděje ve vysvobození a změnu, muka ta budou trvati stále a věčně. Vždy nenáviděti a nikdy nemilovati, stále toužiti po světle a nikdy nevyjíti z hrozných a omamných temnot. Hle, to je trest zavr-

žení, muka nejstrašnější dle všech theologů, o nichž si můžeme učiniti jen slabý pojem a jenž již je s to nás zamraziti a hřích nám na věky zoškliviti.

Trest smyslové části je souhrn muk, jež zasahují zavržené v jejich části smyslové a jež pramení z hlavní muky, jež sluje trestem ohně. Tento trest se vysvětluje dvojí stránkou hříchu. Hřích je totiž odvrácením od Boha a přilnutím ke tvorům, jest nezřízené zamilování si dobra stvořeného. Když se člověk dobrovolně odloučí od Boha a nechce jej uznati za poslední cíl, zasluhuje, aby byl na věky odloučen od něho, když se ho sám zřekl. A protože se přivěsil k dobrům pomíjejícím a tím zneužil oněch věcí, které jemu byly dány, aby více přilnul k Bohu, je spravedливо, aby byl na věky zbaven i těchto dober, každého dobra stvořeného a to na věky.

Co třeba rozuměti oním pekelným ohněm? Někteří spisovatelé tvrdili po Origenovi, že oheň znamená pouze strašnou hrůzu pekelných muk. Církev naproti tomu považuje tento oheň ne pouze za symbol, nýbrž za skutečnost. Není sice o tom dogmatické definice, ale bylo by opovážlivostí držet se prvního názoru.

Jaký je však tento oheň? Není třeba mysliti, že tento oheň pekelný je též povahy jako oheň náš na zemi. Oheň není podstatou, nýbrž stav podstaty, jenž je různý dle různé podstaty, kterou provází. Proto je možné domnívati se, že oheň pekelný je jiný než oheň zde na zemi.

Proto též jinak působí oheň pekelný. Oheň tento může tak působit i na duše, na demony a duše odloučené od těla. Jak? Odpovídáme jen dohady. Svatý Tomáš praví, že pekelný oheň je nástrojem v ruce Božích, jenž zabraňuje zavrženým volnost pohybu. Zavržení v pekle jsou upoutáni na jedno místo, jsou upoutáni k tomuto ohni a jsou ve své činnosti naň též odkázáni, v něm a s ním vykonávají své činnosti.

Až budou pak spojena těla s duší v den poslední, budou pak i těla podrobena mukám ohně. Ale nezničí je. Toť vše, co můžeme říci jistého o tomto předmětu. Příšerná líčení jistých kazatelů, úděsná líčení Dan-

teho jsou především symboly, chtějící vyjádřit nějak strašně cítěnou a tušenou skutečnost.

Jisto je ještě, že tato muka jsou nesmírná a že převyšují, jak praví sv. Tomáš, veškerá muka pozemská.

Třeba však zdůraznit, že všichni zavržení netrpí stejně. Jejich trest je úměrný s jejich proviněním.

Jest pro zavržené možná nějaká úleva v jejich utrpení? Sv. Tomáš praví, že milosrdenství Boží se vztahuje i na peklo, neb Bůh ve své dobrotě netrestá nikdy tolik, jak hříšník by zasluhoval. Zavržení v pekle trpí i za své všední hříchy i za hříchy těžké, které jim byly odpuštěny, ale za které nevykonali dostatečného pokání. Tato muka když jsou vytrpěna, přestanou. Na věky však budou trvati muka za těžké hříchy, které nebyly odpuštěny. Někteří Otcové nebo theologové soudí, že Bůh může uleviti zavrženým v mukách, ale nic nás neopravňuje k názoru, že Bůh tak též činí. Vždyť církev přestává se modliti za zavržené!

Toto je nauka církve o pekle. Jest pohoršením pro nevěřící a protestanty. Namítají, že se to nesnáší s Božím milosrdenstvím a Boží dobrotou, aby někoho na věky zapudil, a to za vinu časnou a pomíjející.

Peklo je tajemstvím tak hlubokým, jako je hřích. Právě tak je nám tajemstvím Boží spravedlnost. Mimo to, jestliže tvrdíme, že jediný hřích zasluhuje věčného pekla, netvrdíme, že jediný hřích obyčejně též ve skutečnosti do pekla přivádí. Víme naopak z Písma sv., že Bůh nechce smrti hříšníkovi. Bůh učinil vše, aby nás vytrhl z hříchu, stal se člověkem pro nás, který za náš hřích umřel. Po celý život zahrnuje nás Bůh svými milostmi a přitahuje nás k sobě. Jest dobrým pastýřem, který hledá pečlivě ztracenou ovečku. Jest dobrým otcem, který rozpíná paže své marnotratnému synu, a v nebi je větší radost nad jedním hříšníkem pokání činícím než nad devadesátidevíti spravedlivými, kteří nepotřebují pokání. Není viny, které by Bůh zde neodpustil, když se hříšník z ní kaje. Ježíš přichází hledati ztracených ovcí, odpouští ženě cizoložné, Magdaleně, lotru na kříži a odpustil by

i Jidáši, kdyby se utekl k jeho lásce, jako se k ní utekl zapírající Petr.

Když tedy po tom všem se hříšník neobrátil, to proto, že sám nechce, že vědomě se odlučuje od Boha, že mu nechce dáti svoji lásku. To hříšník sebe zavrhuje, to hříšník se zatvrzuje ve svém srdci a nechce Boha. Bůh takovou láskou zahrnoval tvora a tvor se té lásce celý život vysmíval. Myslíte, že Bůh nechá bez trestu takovou opovážlivost? Hříšník vyhnal Boha od svého prahu a proto nemá práva naříkati, když je zapuzen zase on od prahů věčných. To je smysl slov Danteových : Mne stvořila věčná spravedlnost a prvá láska.

Pán miloval nás a pronásledoval nás svou láskou a proto, když jsme zavrhlí jeho lásku, zavrhuje nás i on. Smrtí hříšník patří věčnosti, a když jeho poslední okamžik bylo odvrácení se od lásky věčné, co jiného, než že toto odvrácení vykonané v ose věčnosti je věčné. Tedy, neříkat jen : věčné zavržení, nýbrž též věčné odvrácení. Tím padá a směšnou se stává námitka protestantů.

Hříšník vědomě a dobrovolně se odvrátil od Boha. Jestliže hřích byl spáchán pod návalem vášně neb nevědomostí tak, jak byla nezaviněna ona nevědomost, jak silně vášeň zmenšovala dobrovolné, tak se zmenšuje trestuhodnost. Budeme trestáni jen za viny, jež jsme spáchali zcela dobrovolně a s plným vědomím. A jen tehdy budeme trestáni věčně, jestliže jsme odmítali činiti pokání, jestliže jsme tvrdošíjně odmítali volání jeho lásky. Nikdo není zavržen než ten, jenž se dopustil hříchu proti Duchu svatému tím, že pohrdal vytrvale jeho milostmi a jeho dary, které jej volaly ku pokání.

Toto pohrdání věčnou láskou, láskou nesmírnou, která nás stvořila a vykoupila, je takovým proviněním, že ani dobře nechápeme této šílené zloby. A přece toto pohrdání tu skutečně je a ono samo si vyhloubilo propast pekelnou. Jako je věčná a nekonečná láska Boží, tak je nekonečné a věčné utonutí v ohni, ježž rozžalo pohrdání touto láskou !

Ch. V. Hérís O. P.

OBĚŤ NOVOZÁKONNÍ

Kněžská roucha a kalich.

Jako není pravidelně oběti bez oltáře, tak není oběti ve vlastním smyslu bez kněze, prostředníka mezi Bohem a hříšným lidem. Není kněží tam, kde není oběti, nanejvýše jenom pořadatelé a ředitelé veřejné bohoslužby, kteří jménem obce a v její přítomnosti konají modlitby a náboženské úkony.

Povahu prostředníka mají katoličtí kněží. Jenom jim v osobě apoštolů řekl Kristus v jerusalemském večeřadle, aby činili na jeho památku, co sám právě vykonal, tajemně zpřítomňovali oběť kříže. Jestliže měla Kristova oběť, její milost a přímlyvná moc v církvi trvati až do konce věků, musel Kristus ustanoviti stav prostředníků, aby ho, neviditelného prostředníka, přímlyvce a rozdače milostí, zastupovali a jeho jménem jako jeho viditelné orgány překlenovali propast, již rozevřel mezi Bohem a lidstvem dědičný hřích.

Z tohoto pojmu zprostředkujícího kněžství vyplynul požadavek nejen zvláštního, od laiků odděleného místa pro kněze ve chrámu při bohoslužbě, nýbrž i zvláštního bohoslužebného roucha, jež se liší od šatu laiků a vyznačuje kněze jako povýšeného nad lid, jako prostředníka, Bohu příjemného, jehož chválu, dík, smiřování a prosby Bůh rád slyší. V tom smyslu, zcela všeobecně, působila vzpomínka na bohoslužebná roucha, jež předepsal Hospodin kněžím Starého zákona, také na vznik liturgického oděvu církevního. Srovnání se starozákonními obřadními rouchy, jejich počtem, stříhem, barvou, nás ovšem přesvědčí, že nemohla býti vzorem pro bohoslužebný šat církve. Spíše je pravděpodobno, že už od nejstarších dob nosili biskupové, kněží i jáhnové při bohoslužbě zvláštní šat, jenž se lišil sice na první pohled od šatů laiků, ale ve svém vývoji byl určován ohledy na současný oděv světský. Jeho vývoj se končí v osmém století, další doba až do století dva-

náctého jej pouze doplňuje. Od té doby se mění pouze jeho forma a střih, bohužel ne vždy šťastně.

Po plátěném amiktu a albě, cingulem podkasané, obléká kněz hedvábná paramenta. Stará církevní tradice nedovoluje jiných látek pro manipul, štolu a kasuli než hedvábných, nanejvýše polohedvábných, Po příkladu středověku, jenž přikládal jednotlivým liturgickým rouchům symbolický význam, činí tak církev i dnes a vyjadřuje to modlitbami kněze při oblékání. Tyto modbitby připomínají knězi ctnosti, jejichž symboly jsou jednotlivá kněžská roucha. Jak je třeba knězi *naděje* na plnou spásu v úporném boji s jejími nepřáteli! Jak se musí ukládati často zdržlivost v řeči a střežiti svůj jazyk! K té opatrnosti ho vybízeli biskup při svěcení na podjáhna: Castigatio vocis. O tu naději, jež mu bude vítěznou přílbou v boji proti ďábelským nájezdům, prosí při oblékání amiktu, vzpomínaje na posměšnou roušku, jíž zakrývali kati Kristovu tvář, aby se mu dosyta vysmáli. Novým životem, životem v milosti posvěcující, má svítiti kněz věřícím, aby mohl jednou požívatí věčných radostí, zbělen v krvi Beránka, kterého kdysi Herodes přioděl posměšným bílým rouchem; to rouchu knězi připomíná alba. Aby mohl žítí tímto novým životem ve svatosti, spravedlnosti a čistotě, připraven na službu svaté oběti a na příchod Páně k soudu, musí ovládati převrácené smyslné a zvláště pohlavní žádosti. Cingulum je symbolem takové sebevlády, je obrazem bičů a provazů, jimiž byl trýzněn Kristus. Tedy pokání má činiti kněz, v potu tváře se slzami zasívati, aby jednou po trampotách pozemského života s jásotem přijal odměnu své práce. I za to bolestné pokání prosí kněz, oblékáje manipul, obraz pout Kristových. Vůbec povolání kněze je obětí, jež na něho doléhá jako jho, ale jho sladké, protože jho Páně. To hlásá knězi štola, vložená na jeho šíji a mluvící o Kristovu těžkém jhu, o jeho kříži. Ve středověku bývala často nádherně zdobena, upomínajíc na skvostné rouchu, jež daroval rozradostněný otec marnotratnému synu po jeho návratu, a jsouc tak obrazem ztra-

ceného a znovu nabytého šatu posvěcující milosti, nesmrtelnosti a oslavení v nebi, za něž se kněz modlí.

Vlastním kněžským oděvem je mešní roucho, kasule (casula — malý stan) nebo planeta (πλανήτην — sem tam se vlniti, splývati), kterážto dvě jména pocházejí z dob, kdy mešní roucho opravdu se podobalo malému stanu, zakrývajíc všechna ostatní liturgická roucha, a splývalo jako zvonovitý plášť k zemi. Je proto symbolem lásky, jež vyniká nad ostatní ctnosti a „přikrývá množství hříchů“. Protože se klade na ramena, naznačuje — jako štola — jho Páně, kříž, jenž také bývá na mešním rouchu znázorněn.

Dnešní krátká kasule, vykrojená jako basa a často tuhá jako dřevo, stěží může býti symbolem lásky a jména kasule ani nezasluhuje. Není už oděvem, měkce přiléhajícím a zakrývajícím ostatní bohoslužebná roucha. Nejdůstojnější a církevní symbolice nejvíce vyhovující je t. zv. gotická kasule, již se ovšem užívalo v době gotiky, ale také ještě dlouho v době renaissance a jež má s gotickým slohem společné pouze jméno. Ještě v 17. století byla kasule důstojným, značně dlouhým a řasnatým rouchem a teprve v 18. století se rozšířil dnešní její nehezský tvar.

Od dob svatého papeže Pia V. jsou předepsány pro hedvábná paramenta různé barvy: bílá (nikoli žlutá), červená, zelená, fialová (nikoli světle modrá) a černá. Také ty mají svoji hlubokou symboliku. Bílá barva je barvou světla a tudíž obrazem Boha a vtěleného Syna Božího, jenž se nazval světlem světa. Proto se jí užívá o svátcích Páně, jež se nevztahují na jeho utrpení, a o svátcích Boha trojjediného. Kristus, světlo světa, osvěcuje každého pokřtěného člověka, aby mohl na zemi žít jako syn světla a získati si právo na nebe, jehož obyvatelé jsou podle Písma sv. oděni bílými rouchy nevinnosti a svatosti. Proto se užívá bílé barvy jako symbolu čistoty a nebeského oslavení o svátcích andělů, Marie Panny, sv. vyznavačů, panen a vdov. Červená, barva krve a ohně, je v liturgii symbolem lásky Syna Božího, prolévajícího krev a z ní pocházející ohnivě lásky k Bohu,

již zanítil Duch sv. o letnicích v srdci věřících a jež sílila mučedníky, že dovedli za Krista krev vylíti. Proto se užívá červené barvy o svátcích sv. kříže, o svátcích, jež mají vztah k utrpení Páně, o svátcích Ducha sv. a svatých mučedníků. Zeleň jako prostřední barva mezi barvou bílou, černou a červenou hodí se pro dni, jež nemají ani povahy svátku ani povahy kající a smuteční. Jsou to obyčejné neděle a všední dny bez svátku mimo dobu adventní, devítníkovou a velikonoční. Zelená barva, barva bujícího osení, osvěžující lidské oko, byla vždy barvou naděje. Tak i v církvi, jejíž naděje se zakládá na zmrtvýchvstání Páně a na tajemném zmrtvýchvstání věřících s Kristem při křtu svatém. Obojího vzpomíná církev právě o obyčejných nedělích. Jako barvu kající zavedli už v pozdním středověku místo dřívější barvy černé barvu fialovou, která je sice tmavá, ale není docela bez světla. Tak i hříšný člověk, dokud žije na zemi, nepozbývá docela citlivosti vůči světlu Kristovu. Zvláště kající doby, advent, předposti a půst, svatvečery, suché a prosebné dni, vybízejí ho fialovou barvou liturgickou k pokání. Černé barvy užívá církev na Velký pátek a při bohoslužbách za zemřelé. Barva noci je symbolem vstupu do temnot, do noci tělesné smrti a hrobu.

Oděn liturgickými rouchy a prose Boha o všechny ctnosti, jež mu připomíná jejich symbolika, přistupuje kněz k oltáři, aby obětoval Otcí nebeskému chléb a víno, jež se promění v Kristovo tělo a krev. Kalich s paténou, jež jsou nositeli obětních darů, nositeli těla a krve Kristovy, připomínají mu hrob Spasitelův, neboť při jejich svěcení prosí biskup Boha, aby se staly „milostí Ducha sv. novým hrobem těla a krve Pána našeho Ježíše Krista“. (Pontifikál). A poněvadž mrtvé tělo Spasitelovo bylo zabaleno do plátna, jsou i korporál a palla (původně součástka korporálu) z plátna. Církev, pokud je to možno bez nebezpečí zneuctění těla a krve Páně, užívá při svaté oběti všeho toho, co výrazně představuje utrpení Kristovo.

P. Tomáš M. Dittl O. P.

K A R M E L

Pokračování.

Dne 30. září 1568 oblekl v Durvelo sv. Jan od Kříže chudé roucho stříhané a šité svatou Matkou. Bohu slibuje zachovávatí až do smrti prvotní řeholi. U sv. Terezie vykonává svůj noviciát a zvyká si novému životu; zachovával terezska zřízení, která chtěl P. Rossi dáti Bosým bratřím, když tato zřízení jsou podepsaná jeho rukou a mezi jeho papíry v Římě? Stěží dokazatelně, že by je byl úředně přijal, když světice prohlašuje v XXIII. kapitole „Zakládání“, že neví, že by je řeholníci byli měli od otce generála. Ať je tomu, jak chce, bezpochyby věnovali sv. Jan od Kříže a P. Antonín Ježíšův a později P. Mariano a bratr Jan z Bídy — tak naklonění rozjímavému životu, že toužili po Kartuzii a dokonce žili v samotě — denně tři i čtyři hodiny vnitřní modlitbě, jak toho požadují zřízení P. Rubeo. Potřeba poučovati ubohé vesničany, zbavené veškeré duchovní pomoci, je přece připravovala o část času. „Věděla jsem, že po jitřních hodinách neodcházeli, ale zůstávali v modlitbách na témž místě až do primy,“ praví sv. Terezie, jež navštívila Durvelo. Dodává: „Jejich modlitba byla tak hluboká, že někdy, když povstali k primě, měli šat pokrytý sněhem, aniž by si toho byli kdy povšimnuli.“ Rozjímání bylo potravou těchto pravých synů Eliášových a svatá Matka jásala. V rozjímání je celé bytí sv. Jana od Kříže; aby nám ukázal svou náklonnost k poustevnickému duchu a příčinou jeho největšího pokoření v celém životě byla jeho horlivá snaha přivést dva nehodné řeholníky k modlitbě a k ústraní. Sv. Terezie si vysoce vážila tohoto ideálního vůdce, který spojoval vědění se zkušeností v Božích věcech. Znal nezměrnou cenu Lásky a vznešenost rozjímání, které ona plodí a jež jí zase dává nový vzrůst.

IV

Rozjímavý duch požadovaný učením a celým životem sv. Terezie a sv. Jana od Kříže zavládl v obnoveném Karmelu a horlivost pro spásu bližního, již hořely tyto serafínské duše, se opravdu zrodila z jeho hojnosti. „Dobro,“ praví svatý Tomáš v „Contra Gentes“, „se z podstaty šíří (diffusivum sui) a čím je dokonalejší, tím plněji a hlouběji se sdílí a tím také i to, co z něho vzniklo, je s ním úžeji spojeno.“ Zřízení Karmelu jsou prodchnuta touto vznešenou zásadou. V předmluvě k nim čteme, že „hlavním účelem ústavu jest rozjímání a láska k Božím věcem, a druhým účelem je činnost, zvláště která směřuje ke spáse bližního“.

Ale, jak jsme výše podle Salamanských ukázali, řeholník činného života nikterak není za pouhým rozjímačem, pokud se týče péče o „jedno potřebné“. V prvním článku 182. otázky II. části II. knihy tvrdí zřetelně Andělský doktor, že rozjímač povoláný k činnosti proto nezmenšuje svého vnitřního života. „Cum aliquis a contemplativa vita ad activam vocatur, non hoc fit per modum subtractionis, sed per modum additionis.“ Nestačí tedy, aby karmelitán zasvětil modlitbě zvláštní hodinu večer a hodinu ráno; kadidlo tehdy položené má bez přestání hořeti a voněti ve všech jeho činech, tak aby jeho celý život byl rozjímavý, jak toho požaduje jeho Řehole. Řehole žádá ještě více. Proto, aby se v řádě uchoval a stále žil prvotní duch, a aby se pro řeholníky druhých klášterů zřídilo v zátíší místo, kde by mohli přijíti obnoviti se a posílit jako u svého pramene, Zřízení prikazují, aby „v každém území byla svatá Samota, kde by se věnovali jedině Božím službám a rozjímání. Tam jsou zakázána školní studia, ale možno se tam připravovati pro duchovní správu. Řeholníci v těchto poustevnách věnují za všechny věřící své modlitby, svá bdění a svá umrtvování. Všechny mše sv. se Bohu obětují s úmyslem, aby sloužily rozšíření církve a duchovnímu pokroku Karmelu, za povinnosti a za po-

třeby Samoty, za dobrodince shromáždění, aniž by však mohla býti přijata nějaká almužna odměnou za svaté oběti.¹

Podáváme popis svaté Samoty v Marlaigne (u Namuru v Belgii), vyňatý z padesáté kapitoly Pamětí (1692) Saint-Simon-ových.

„Marlaigne je klášter na malém a příjemném pahorku, v krásném lese, zcela obklopen vysokými stromy, má veliký park; byl založen arcivévodou Albertem a Isabelou pro samotu Bosých karmelitánů, jako ji mají oni řeholníci v každé ze svých provincií, kamž se členové jejich řádu čas od času uchylují na rok nebo na dva, někdy, s dovolením představených i přes tři roky. Tam žijí ve stálém mlčení, v chudičkových celách asi jako u kartusiánů (ale mají společnou jídelnu velmi střídmostou), téměř v neustálém postě, vytrvalí na službách Božích a jinak čas dělí mezi ruční práci a rozjímání. Každý má čtyři světničky, zahrádku a kapličku, v domě, okolo domu a v parku hojnost nejkrásnějších a nejlepších pramenitých vod, jaké jsem kdy pil, které většinou tryskají. Park je vysoký i nízký, s obrovskými stromy a obehnaný zdí. Je nesmírně rozlehlý. Uvnitř je rozhozeno osm či deset domků, jeden od druhého dosti daleko, rozdělené jako klášter, s poněkud větší zahradou a s kuchyňkou. V každém bydlí měsíc, zřídka déle některý řeholník, který se tam uchyluje na dovolení představeného, jenž jediný jej občas navštěvuje. Život je tam přísnější než v domě a v úplném odloučení. V neděli všichni přicházejí na služby Boží a odnášejí si z kláštera zásoby; sami si v týdně připravují jídlo, nikdy nevycházejí ze svého malého obydlí a tam slouží mši svatou; na tu vyzvánějí a soused, který uslyšel zvonek, mu přijde posluhovat a pak se zase beze slova vrátí. Modlitba, rozjímání, práce v jejich malé domácnosti a pletení košíků zabírají všechnen jejich čas.“

Svatá samota je jako vzkříšením hory Karmelu. Jest

¹ O této věci jedná zde nedávno recensovaná velmi zajímavá kniha P. Benedikta-Marie od Kříže: *Les Saints-Déserts des Carmes Déchaussés*.

to jeho prvotní život přenesený do Marlaigne, do Rigada, na Monte Virgineo, do Tarasteiy . . .

„Ó samoto posázená Kristovými květy!“ — zvolal sv. Jeronym, „Pustoto, kde se rodí tajemné kameny, z nichž je ve Zjevení vystavěno město velikého Krále! Svaté zátiší, v němž požíváme blízkosti samého Boha! Bratře, co děláš ve světě ty, jenž's větší než svět? Proč zůstáváš v dusivém stínu střeš? Proč jsi zajatcem v pozlacené kleci velikých měst? Věř mi, nevím, ale zřím zde více světla. Zde vzlétá k nebi duše zbavená tíže těla.“

Svět nezná jas a plodné bohatství samoty. Pohoršuje se, mluví o sobectví, když vidí, jak řeholníci opouštějí na čas styk s dušemi a uchylují se do osamělosti, tak jako by jim mohl býti uloupen některý člen stáde, když jsou na Karmelu! „Nec defuit quidquam eis omni tempore, quo fuerunt nobiscum in Carmelo — Ani jim žádný nechybělo po celou dobu, co s námi byli na Karmelu.“

Jest apoštolské rozjímání a lidé příliš často zapomínají na jeho velikost! Tvoří je úplná poddanost hlubokému působení Boha a to jest tajemstvím jeho plodnosti: opravdu nechati Pána v nás působiti dle jeho vůle, to jest již nechati okolo nás zářiti Boží život a neomylně zploditi duše. Byl to zcela vnitřní apoštolský život přesvaté Panny a rozjímavým duším jest dáno účastniti se v širším způsobu tohoto duchovního mateřství Marie. Rozjímač žije v takovém „fiat“ — buď — vůle Boží, že jistě spolupracuje na dobru, které se děje v církvi, a co jest ještě vznešenější, vzdává zvláště slávu Bohu, nejvyššímu dobru a v jistém slova smyslu mu obětuje všechno tvorstvo. Toto „fiat — staň se — je nejhlubší spoluprací na Boží činnosti, na Božím řízení. Bůh chce duše, které s Ním účinně spolupůsobí na zbudování mystického těla jeho Krista. Svátí ve světle slávy vidí v Bohu duše a něco podobného je u rozjímačů v pološeru víry. Aniž by opustil samotu, se cítí v důvěrném obcování s dušemi, zasahuje jich v hloubi jejich bytí a to vyliťím tohoto nadpřirozeného života, který stále čerpá

z Boha. „Světci se rodí ze světců podle nevyslovitelného rození z Boha.“ U rozjímačů je apoštolát, jehož míra je mírou Ducha sv. Bůh se z toho raduje, neboť dovrší všechno v člověku, který rozjímá o alfé a omeze, o Počátku a Konci. „Duše,“ praví Jan sv. Tomáše, „jest Mu poddána, je Mu vydána Jeho dary a v této duši zase nachází své dary: Accepisti dona in hominibus.“ Ovšem, Bůh chce duše následovnice Matky, dušerozjímavě činné jako Ona jenom rozjímající . . . Karmelitánův a karmelitánčin život modlitby a kajivosti má být nepřetržitým plozením. „Ó můj něžný Spasiteli!“ volá sv. Terezie. Čím se dnes stali křesťané? . . . Ó mé sestry v Kristu, pomozte mi pro ně na Pánu vyprositi milost jejich spásy! Proto vás sem shromáždil, hle, to jest vašim povoláním, to jsou vaše věci, tam mají směřovati vaše touhy.“ — „Stane-li se, že vaše modlitby, vaše přání, vaše tělesná trápení a vaše posty se více neponesou k cíli, jež jsem vám ukázala, řekněte si, že více neplníte účele, za kterým vás Pán sjednotil na toto místo.“¹

Avšak toto rozjímání plodné již samo sebou z Lásky, která je jeho stálým zdrojem, ve své hojnosti pudí karmelitána ven z cely nebo z poustevny. Jako jeho vzory, Náš Pán Ježíš Kristus a apoštolové, po letech ve skrytu a po svatém čtyřicetidenní, po útulku ve večeradle, kde Mariina láska „silná jako smrt“ uchvacuje jeho duši pro nový život, který přináší sedmitvarý Duch, tak i syn Eliášův sestupuje s Karmelu. Viděli jsme jej v modlitbě hořeti jako jeho otce Proroka horlivosti pro slávu Pána; nyní ve vykonávání poslání jako on vydává rozjímavé volání: „ať žije Bůh, v jehož přítomnosti žiji; horlím pro Hospodina!“ Vždyť, jestli horlivost o spásu duší jaksi charakterisuje modlitbu synů a dcer sv. Terezie, tu snaha přivést křesťany „více skutky nežli slovy“ na úzkou stezku modlitby, která vede lépe než co jiného k dokonalosti a ke spojení s Bohem, vyznačuje a řídí jejich vnější apoštolát. Sv. Terezie, mater spiritualium — matka duchovních lidí —, odkázala svým synům prá-

¹ Cesta dokonalosti kap. I, III.

vě jako sv. Jan od Kříže „knihy plné vpravdě nebeské moudrosti napsané o mystické bohovědě“ (oficiu svěřence). Všemohoucí „ji naplnil duchem rozumu, aby Boží církvi nenechala jen příklady svých ctností, ale aby ji také skropila hojnými vodami Boží moudrosti a to tím, že složila o mystické bohovědě a o jiných věcech díla plná zbožnosti, jejichž četba přináší v duších věřících hojné plody spásy a zaněcuje živou touhu po nebeské Vlasti“. (Kanonisační bula.)

Není-liž pak hlavní povinností uplatnění své dědictví? Právem se zvláštní poslání sv. Terezie a sv. Jana od Kříže udržuje i s jejich duchem u jejich synů, jako se poslání sv. Tomáše Aquinského uchovává u synů „slavného patriarchy sv. Dominika“. V církvi je potřeba rozjímáčů, kteří učí vnitřnímu životu. Nikdo nemůže dokonale učit tomu, v čem nemá dostatečné zkušenosti, třebaže podle sv. Terezie je věda pro svou nestrannost a neosobnost lepší než zkušenost. Pokřtění tak potřebují, aby byli zasvěceni do života milosti, aby jich někdo vedl „sedmi příběhy“ jejich duše, aby jim pomohl zdolat „výstup na Karmel“. Zdá se, že v této obrodě křesťanské mystiky, kterou pozorujeme okolo nás, Prozřetelnost uchovává zvláštní úkol synům té, kterou církev uctívá jako učitelku na cestách vnitřní modlitby. Toto hnutí dává tušiti, a abych tak řekl, zdá se vyžadovati obnovu starého Řádu Panny v současné Evropě. Rač, naše velebná sestřičko z Lisieux, přitáhnouti po vůni svých růží vznešené duše ke Karmelu!

Dobrodiní karmelitánského apoštolátu nemělo zůstat omezeno na několik krajů Evropy. Slovo se vtělilo pro všechny lidi a aby všichni měli život a aby jej měli v hojnosti. Věříme, že Bůh, aby ukázal, jak je vnitřní život naprosto potřebný tomu, kdo se pro něj snaží získati duše, dopřál bosým karmelitánům, velebným Otcům Petrovi Matky Boží, Tomáši Ježíšovu a zvláště Dominiku Ježíše Marie převážný podíl na založení a na uspořádání sv. Kongregace pro šíření víry (Propaganda), a P. Bernardu sv. Josefa, ba-byloňskému biskupu, činnou pomoc na založení se-

mináře pro zahraniční misie v Paříži. Jeho Svatost Pius XI. nám ráčil tyto slavné vzpomínky připomenouti v dopise z 31. března 1922, zaslaném u příležitosti třístého výročí naší svaté matky svaté Terezie našemu otci generálovi a celému řádu. (Dokončení příště.)

P. Bruno de Jésus Maria, bosý karmelitán v Paříži.

PRACOVNA

Předchut pekla.

Pekelná muka jsou tmou bytosti, která se zaryla do sebe. Zaryla se tvrdošíjně a neodvolatelně. Ví, že nenalezne v sobě štěstí, po němž přece každá bytost dychtí již svou přirozeností.

Peklem pak páchne život zabořený do bláta, peklem se dává duše, která se připoutala k tělu, je jím zotročena a točí se okolo něho jako větrný mlýn okolo skřípavého hřídele. Točí se, točí, navíjí se jako had na ostnaté kolo a stále mele totéž a stále mele naprázdno, neb símě a proto zrno *těla* jest *smrt*. Proto tělo nikdy neuspokojilo své služebníky. Honí je alejemi života, pohazuje jimi jako prázdným, vyschlým listím, jež pekelní zametači smetou na hniјící hromady do ohně, kde hoří ohavnost a vzdor.

Proto jsou otroci těla již zde nešťastní a proto je vidíme úpět a řvát a drásat si srdce okolo cest. Chtějí štěstí a zase je tělo stahuje a dává jim vědomí štěstí nedosažitelného. Neb tělo je porušené a dává hrubě cítit svou porušenost těm, kteří se mu slepě oddali. Nevěřte jim, když se smějí, to se směje maska, za kterou se šklebí ďábel rozervanosti, prázdnoty a šílího neštěstí.

Dni a roky.

Z ruky do úst žijí mnozí docela hodní i svatí lidé.

Ode dne ke dni žijí také mnozí. Jenže jedni přistupují ke dni takto: Co mi přineseš na darech, milostech, bolestech, aby je mohl zhodnotit pro cíl poslední. Žijí ode dne ke dni. Nestarají se v třesení, zda

přijde zítřek a co přinese. Vědí, že každá minuta je plná Boha, protože byla zapjata do nesmírného řetězce vůlí Boží. Kdo máš minutu, klaň se v ní Bohu. A jiní čekají plni děsu, čím je zase den zdrtí, neb otráveni čekají velkých vzrůsení. Den a rok jim přinášejí obědy a večere, lepší či horší, šaty vkusné či drahé, směšné zábavy a dlouhé nudy, ohavné jak užovky na mazlavém břehu podél špinavé a páchnoucí vody. Podívejte se na ty zkřivené hřbety, jak ponuře, hloupě neb herecky vyzývavě jsou připraveny jak hřbety soumarů nésti ten pytel života.

Ten ale, komu je život tvorbou, čeká také dny a roky, ale čeká je, aby je teprve učinil, ne, aby od nich se dal utvářet. Člověk má být Boží, hotový v jádře, nezávislý čím dál tím více na čase a proměnlivosti. Má přemáhati dny i roky. Co Bůh v nich dává, má schvátiti a vykořistiti pro věčnost, pro Boha. Nepodléhá dnům, ale dovede si je podrobiti. Prožije je božskou silou, jsou jeho, není jejich.

Kdo naříká nad zlými časy a nad dobou a stále mluví s příhanou o moderní době? Bůh zůstal stejný, nezměnila se ani podstata lidské duše. A stejně jako dřív i lidé dnes s námi žijící mají tytéž možnosti a síly a milosti to, co právě dnes nám přichází na cestu života, zpracovati. Jsou snad lidé současně s námi žijící, ale není moderního člověka. Jsem aspoň dosud přesvědčen, že člověk je pouze rozumný tvor mající duši a tělo. Proto na moderní dobu a moderního člověka naříkají ti, kteří nedovedou lidi ve svém kroužku a prostředí nejbližším naučiti tvořit život a nedat se jím trpně tvořiti.

Takový bude den, jak jsi naň připraven a co z něho uděláš, to ti přinese rok, co mu přinášíš do kolébky. Silný a velký uplete z nejprostších zdánlivě minut věnec Boží slávy a slaboch nechá jít nejslavnější minuty okolo, že ani o nich neví. Ano, *carpe diem*, urvi ze dne, co můžeš — pro Boha. S. B.

Obětovati sv. přijímání.

Již se to stalo ustálenou frází: „Obětuji za tebe sv.

přijímání“, považuje se to za největší dar duchovní, citové duše podávají duchovní kytice se značným počtem svatých přijímání. Jaký může mítí smysl toto „obětování sv. přijímání“? — Obětovati je zřící se něčeho ve prospěch druhého. Čeho se můžeme zřící ve prospěch druhého při svatém přijímání? Sv. Tomáš (III. 79, 7) se táže, zdali Svátost oltářní přináší užitek také nepřijímajícímu, a odpovídá, že Eucharistie jako oběť (mše svatá) přináší užitek i nepřijímajícímu, avšak jako svátost, to jest, jako osobní svaté přijímání, přináší užitky eucharistické *pouze* přijímajícímu: „Proto tedy, když někdo, nebo i více, přijímá tělo Kristovo, druhým nedostává se tím žádného užitku.“ Stejně učí na jiných místech a v komentáři 6. kap. evangelia sv. Jana (lect. 6.) končí: „Proto tedy se mylí, kdo přijímají tělo Páně za zemřelé.“ — Nauka svatého Tomáše a katolické církve jest, že tělo Páně je pokrmem, nasycením pro duši *přijímajícího*, z účinků tělesného nasycení se vyvozují všechny účinky vlastní přijímání Eucharistie. Jako tedy nasytiv se, nemohu svého nasycení a jeho bezprostředních a hlavních účinků se zřící ve prospěch druhého, aby on byl místo mne nasycen, tak není možno zřící se eucharistických účinků svatého přijímání ve prospěch druhého. Jinými slovy a přesně řečeno: Svaté přijímání nelze za někoho obětovati. — Jaký tedy smysl má toto všeobecně užívané rčení? Pouze takový: 1. Obětovati odpustky, jichž lze získati při svatém přijímání, pokud je lze obětovati za druhé; 2. obětovati Bohu své zásluhy ze ctnosti, nábožnosti, jejíž veliký skutek konáme, jdouce ke sv. přijímání; 3. vroucí sv. přijímání rozmnožuje v nás milost a lásku, činí nás Bohu milejšími a tím schopnějšími dosáhnouti od Boha více svými prosbami. To je hlavní a nejjistější smysl rčení „obětovati svaté přijímání“: vynasnažím se přijmouti tělo Páně co nejdokonaleji a pak se budu modliti co nejvroucněji jediné za tebe. (Jako nasytiv se, mohu nabytou silou více pro druhého vykonati.) Kdo toto nečiní, obyčejně mluví prázdná slova, říkáje, že obětuje svaté přijímání za někoho. *Soukup.*

Ž E Ň

Duchovní život.

JOANNES VOM KREUZE: *Werke*, Bd. II, III, IV. (Theatiner-Verlag, München.) Další tři svazky nového německého vydání spisů tohoto mystického učitele. Kdo neumí španělsky, bude vděčný za toto vydání, které pořídil podle krit. vydání karmelita P. Al. od nep. Početí. Překlad je plyný a zároveň nejlepším výkladem. Úprava je důstojná díla a čekáme jen netrpělivě na poslední svazek, aby byl tento překlad již úplný. Kdo potřebuje překladu děl sv. Jana, může směle sáhnouti po tomto vydání, které je daleko lepší vydání francouzského. Svätý Jan od Kříže měl bohatou školu ve svém řádě. Karmelitě vydávají nyní postupně své klasiky. Sborník „Carmelitana“ loni zahájený slibuje velké obohacení mystické literatury. Jako první svazek je dílo port. karmelity Josepha od Ducha sv. Enucleatio mysticae theologiae, Autor podává schol. mystický výklad nauky t.zv. Diviše Areopagity. Vlastním výkladem předchází a jej i dále provází spekulativní rozbor myst. teorií. Výklad je stručný, jasný, častěji však se uchyluje od názorů karm. školy Salamanské, hl. v otázce vlitých pojmů a představ v myst. nazírání. Jinak vodítko spolehlivé. Doporučuji vřele tuto sbírku, jež dává velkých 320 stran ročně jen za 25 lir. (Roma, Casa gen. dei Carm. scalzi.)

Dějiny mystiky stále a stále musejí se zabývat mistrem Eckehartem. Nedávno byl Karrerem znovu rozvířen boj o jeho odsouzení. Karrer snažil se dokazovati, že byl nesprávně odsouzen. Nyní vydal Grabmann pronikavou studii, která dělá převrat v tendenci chtějící očistiti E. G. našel staré Otázky (Quaestiones) Eckehartovy z dob jeho vyučování v Paříži. Našel též polemický spis proti němu. Z obojího jasně vysvitá, že již 25 let před svým odsouzením učil E. veřejně oněm názorům, které byly později zavrženy. Jeví se v nich stopy novoplatonismu a stopy averoistického idealismu, jenž páchl příchutí pantheismu. Studie je velmi pečlivě a klidně psána. Závěr je zcela správný. E. byl neklidný duch, jenž nejasně a nepřesně mluvil a sám si neujasnil, co vlastně chce. GRABMANN: *Neuauisgefundene Pariser Quaestiones Meisters Eckeharts und ihre Stellung in seinem geistigen Entwicklungsgange*. (Oldenbourg, München, 1927, 124 str. in 4°.)

Cenným příspěvkem k studiu mystiky, hlavně jejích prův. zjevů je nové vydání Görresovy Mystiky. GÖRRES: *Mystik, Magie und Dämonie*. (Oldenbourg, München 1928, str. 600, cena 16 Mk.) Nové toto vydání uspořádal jeden z nejlepších dnešních znalců mystiky Bernhart. B. učinil přístupné toto dílo užitečnými a naprosto nutnými škrtky v tomto moři fakt a legend, názorů a obrazivosti autorovy. V knize je snesen obrovský materiál o cestě očistné, o povolání k vyššímu duch. životu o ďábelských padělcích mystiky. Görres dlouho sbíral. Později sám přehlížel své dílo a dal ve svých zápiscích zákl. linie k revidi svého díla. B. vymýtil z jeho knihy vše nekritické, všechno jeho stařecké povídání. B. se

plně zdařil jeho pokus učiniti upotřebitelné toto dílo, jež odborníky odpuzovalo tím, že tam byla vedle sebe tak t. sně Wahrheit a Dichtung. Ti, kteří se dlouho marně pídili po knize po antikvariátech a platili za ni velké peníze, mají nyní příležitost si lacino pořídit tuto zajímavou knihu.

V patnáctém století rozkvetl nádherně duch. život v Holandsku a v Belgii v tak zv. „Devotio moderna“, z níž vyšel Ruysbroeck, Thomas a Kempis a jiní. Bylo to soustředění na Boha v klidném snažení k němu. Z tohoto hnutí vyšel též Jean Mombaer z Bruselu. Redemptorista Debongnie napsal právě jeho život, studie o jeho díle psaném a o jeho reformách řeh. kanovníků ve Francii. Život je psán opravdu s láskou a nesmírně životně. Postava velkého reformátora a opravdového světce stojí tu krásně před námi. Doporučuji ku poznání tohoto hnutí, jež se zvalo devotio moderna. Spis je vědecký, klidný a informativní. DEBONGNIE, CSSR.: *Jean Mombaer de Bruxelles*, (Louvain, 1928, str. 300, cena 12 belgas).

Postavu z dávných dob křesťanských kreslí BATIFOL: *St. Grégoire le Grand*, (Gabalda, 1928, str. 235, cena 7'50 frs.) Vře a velkolepě líčí nám B. osobnost sv. papeže Řehoře Velkého. B. prostudoval dobře jeho spisy a v nich našel jeho ducha, prostudoval jeho život a staví nám jeho vzor svatosti a právě velikosti v Kristu. Kniha je cennou po stránce historické, hagiografické i psychologické.

Sv. Terezie stále a stále vábí spisovatele i laiky. Posledně pokusila se o psychologii jejího života JEANNE GALZY ve svém spise *St. Thérèse d'Avila*. (Paris, Rieder, 1928, str. 250, cena 15 frs.) Jemnou ženskou duší prosvítla autorka duševní vývoj jedné z největších žen. Jde s ní její cestou za štěstím, ukazuje ji nám, jak o ni zápasí Bůh, jak ji přitahuje. Žhavě líčí nám její velkou, grandovskou lásku k Bohu, která ji zcela stravuje. Mnoho krásných výhledů do lidské duše, zasnoubené s Bohem. Kniha krásná a hluboká.

Zajímavým zjevem je, že ve Francii stále víc a více zajímají se mladí literáti o skvělou postavu patriarchy dominikánů sv. Dominika. Po Bernanosovi přichází nyní DUCLOS, jenž u Grasseta vydává svou visi velkého bojovníka za pravdu pod titulem *Le prieur de Prouille*. (Grasset, Paris, 1928, 253, 12 frs.) Kniha nadšená a plná teplé krve, tak žhavé, jak žhavý a velký je Dominik. Tato láska mladé generace k Dominikovi je příznačná. Mladí mají již dosti hučení a cukrování různých přesládlých velebitelů tichosti a sladkosti. Bůh žádá si mužnosti od každého, pravda chce jen sama se uplatnit. V dnešní době, kdy mnozí lidé zase sní o kompromisech se světem, kdy i katolíci jsou náchylni k nemístné toleranci, je dobré obživit si v paměti obraz tohoto velkého potírače kacířů.

P. Siv. M. Brailo.

F i l o s o f i e.

1. ROTHACKER, *Logik u. Systematik der Geisteswissenschaften.* (8¹, 171 str., Mk. 7.—).
2. SEIFERT, *Psychologie der Seele, Metaphysik.* (8¹, 97 str., Mk. 4.—).
3. HEIMSOETH, *Metaphysik der Neuzeit.* (8⁰, 104 str., Mk. 5'50).
4. DEMPF, *Ethik des Mittelalters.* (8¹, 111 str., Mk. 5'50).
5. PRZYWARA, *Religionsphilosophie katholischer Theologie.* (8⁰, 104 str., Mk. 5'50).

Všechno u nakladatelství R. Oldenbourg, München, 1926/28.

6. WÉBERT O. P., *Essai de Metaphysique thomiste.* (8⁰, 400 str., Frs. 16.—. Ed. de la Revue des Jeunes, Desclée, Paris 1927).

Przywarův spis jest dokladem obrozené scholastiky, ostatní dokladem, že již nemožno ji přehlížet. Seifertova práce vyznívá ve slovech: „Tento směr postupuje — odhodlaně nebo váhavě, vědomě nebo nepřiznaně — cestou, na jejímž konci stojí onen dosud pohrdaný princip, jenž kdysi ž i v b y l p o d j m ě n ě m : f o r m a e t e s s e n t i a.“

Dle intencí vydavatelů celého díla „Handbuch der Philosophie“ mají jednotlivé práce silný historický tón. Metoda jest historická — systematická.

Dempf zkoumá základy středověké etiky, kterými mu jsou spisy Nového zákona. Pak probírá intelektualistické systémy, objektivní řád života středního věku, asketické a mystické, symbolicky — církevní a teleologické systémy. Konečně jedná o rozkladu středověku a začátků nové doby.

Velmi důležitý jest spis Rothackerův. Nalézá kořen bojů o metodu v protikladech různého světového názoru. Obdivuhodná jest jeho znalost literatury.

Heimsoeth se snaží dokázati, že nový věk není bez metafysiky. Tvrdí naopak, že století nové doby mají obrovský význam pro vývoj metafysiky.

Rozkvět metafysiky jest však náhlý a krátký: v nové době dvojí: od polovice 17. až do začátku 18. století filosofie Descarta, Malebranche, Spinozy, Leibnize, Hobbes-a atd., na konci 18. a na začátku 19. století: Kant-starší, Fichte, Schelling, Hegel, Schopenhauer. Ostatně i v jiných periodách dějin filosofie občas vstupuje metafysika do pozadí a filosofie žije jen ve svých jednotlivých disciplínách a jejich systematici.

Przywarova filosofie náboženství jest dílem širokého rozhledu a souměrného vystavění. Východním bodem nábož. filosofie katolické theologie jest mu princip analogiae entis. Systematické části díla, která jedná o všeobecné problematice náboženské, dávám přednost před přehledem historických směrů katolického zdůvodňování, neboť zde přesnost pojmů trpí těsněním jich do forem filosoficky-theologicky-historických konstrukcí.

Webertovou zásadou jest: prožít nauku sv. Tomáše, dát se jí proniknout, znát rovněž současné směry a pak podat výtěžky s v ý c h filosofických meditací, nespokojit se pouhou kompilací,

kteřá nesblíží dnešní duši se středověkou moudrostí, nýbrž budí spíše odpor k „suché“ vědě scholastické. A. Scherzer.

Z různých polí.

JAROSLAV DURYCH: *Eva*. (Nákladem Bohuslava Durycha v Přerově.) Durych zasníl se do hlubokého a oslepujícího tajemství Evy, naší pramatě, a v tomto vidění procitl a uviděl cíp její krásy, kterou předvádí užaslým zrakům, jež nás vrhají na kolena s údivem před Stvořitelem. Velepíseň na ženu — matku všech živých, pramatě Marie i Ježíše. Doporučuji co nejvřeleji tento hymnus hlubokého zanícení a vrcholných visí. Knihy vyjde jen 100 ex. Proto si pospěšte s objednávkou. Všimněte si upozornění na 4 str. obálky.

Altrussische Kirchenlieder. In Nachdichtungen von PAUL ALTHAUS. (E. Diederichs, Jena 1927.) Knižka, vzorně vypravená, podává v zdařilém německém přebásnění výběr staroruských duchovních písní. Jsou tu písně o Adamu a Evě, o Kainovi, o Josefu Egyptském, o Kristu Pánu a Panně Marii, o posledním soudě, a pak řada duchovních písní (str. 45—72), kde ruský člov. k hovoří s vlastní duší o svém určení, opěvá krásu velikonoc, velebné zjevy mnichů a starců, svého venkovského kněze, i roj včel, které dávají „sladký med a zlatý vosk“ ke cti a slávě Boží. Též dva vzdálené ohlasy cizích, snad bogomilských skladeb (Taubenbuch a Traum Marias). Místy prokmitá jasný, lidový humor. Při čtení této ryzi, nedělané poesie, jež plyne v měnivých rytmech jak čistý potůček křišťálových vod, vzniká v nás mimoděk přání, abychom se dočkali podobného překladu těchto skvostů do češtiny, a to v míře ještě úplnější, než to činí tato sbírka Althausova. Do textu je vloženo osm celostránkových reprodukcí (světlotiskem) starých ruských ikon, mezi nimi zvláště titulní obraz s Madonou Vladimírskou (z r. 1662), na Rusi mnoho uctívanou. *Vašica J.*

BAX ARNOLD: „*A Christmas Carol*“ (píseň s průvodem píana, J. & W. Chester Ltd., London 1919, cena 2 s.) Týž skladatel: „*I Sing of a Maiden...*“ (pětihlasý smíšený sbor, Murdoch, Murdoch & Co., London 1924, cena 1 s. 6 d.) — Arnold Bax náleží k nejlepším skladatelům dnešní Anglie. První zde uvedená píseň je zhudebnění krásné anglické koledy z patnáctého století, počínající asi takto: „Vykvetla ze všech nejvíce růže, jež nesla Ježíše, res miranda, alleluia...“ Text druhé písně, chvalozpěvu na Matku Boží, pochází rovněž z patnáctého století. Hudební dikce těchto Baxových písní je prosta vši manýry, ale úchvatná právě svou nestrojeností. *Ojb.*

BOCKEMÜHL: *Die moderne Marien-Dichtung* (Klotz, Gotha, 1928, str. 146.) Sbírká hymnů, jásotu, pláče, radosti, díky Marii. Básník Bockemühl hleděl zachytiti celou harmonii mariánských chvalozpěvů, přimísil však řadu pazvuků do své sbírky, přijav čísla básníků, snažících se viděti v Marii něco jiného, než v ní vidíme my. Přes tyto kazy působí soubor na nás dojmem večerního Ave nad městem. Hluboké tóny duší sevřených poji se ladně s ve-

selým cinkotem drobných zvonků. Ano, Blahoslaviti tě budou všichni národově. S. B.

BOTTERILL D.: *Dedications — Poems*. Kytíčka milé lyriky, již básník věnuje svým přátelům. Kniha o 64 stranách je rozdělena na tři části: The Elements, The Garland, Dedications. Zvláště první část se stkví lepými motivy přírodními, mistrně zachycenými. Vnitřní krása odpovídá vnější úprava. Portret básníkův zdobí první list tohoto díla. Milovníkům anglické poesie doporučuji. Pr.

MACIOCE, ISOLA DEL LIRI: *Lupus ovina pelle detectus*. (Carnevale 1927, str. 195, cena ?) Podtitul „odmaskovaný protestantismus“ naznačuje obsah: obranu proti odpadlíkům k protestantství a proti protest. útočníkům na církevní učení a zřízení. Knižka je velmi osobitá, psalo ji břitké a vzdělané pero. Prospje těm, kdo musí být připraveni na různé útoky; zachycuje dnešní potřeby. — i —

CAYRÉ: *Précis de Patrologie*. (Desclée, Tournai, 1928 t. I. str. 740, cena 28 Kč.) Kolem význačných osobností seskupil autor popis nauky křest. a její formulace. Tím zachoval dílu vnitřní jednotu a přehled. Otce představuje nejen jako potírače kacířstva, nýbrž též a hlavně jako učitele neporušené pravdy. Prvý tento díl, jež budou následovati ještě další tři, studuje Otce prvních tří století. Vřele doporučuji jako příručku školní i k soukr. studiu. S. B.

CHARDONNE J.: *Le chant du Bienheureux*. (Stock, Paris, 1928, str. 302.) Hledáme štěstí, ale příliš daleko a příliš komplikované. Je na dosah ruky, ale my si je formulujeme dle zžitých zvyklostí a představ. Třeba je uchopit v jeho ryzí čistotě pravdy a skutečnosti. Tot' obsah novinky Chardonnovy, románu o štěstí jeho hledání a nalezení. K. L.

ETTLINGER - FUNK - FUCHS: *Wiederbegegnung von Kirche und Kultur in Deutschland*. (Eine Gabe für Karl Muth, Kösel-Pustet, 1927, str. 395.) Znáte redaktora německého kulturního a časopisového sborníku „Hochland.“ Slavil loni své šedesátiny, ke kterému příležitosti vydali různí němečtí spisovatelé a umělci dobrý pamětní spis. Hlavním tématem jest líčení, jak určití katolíci v Německu zasáhli do kulturního vývoje pochopením a rozlitím katolické myšlenky ve filosofii, umění a vědě posv. i světské. Kniha je krásným dokladem, co lze vykonati katolíkem, když se nevyklučují sami škorpivě z kulturního snažení. S. B.

Islam et les missions catholiques. (Bloudet Gay, Paris, 1927, str. 328.) — Islam je velmi vážným nepřítelem a strnou překážkou šíření evangelia. Deset konferencí na pařížském Institutě (a to konferencí odborníků) zachycuje některé momenty islamu v různých zemích, poměr islamu k sociálním požadavkům křesťanství (otroctví, žena) a nárys práce, jak získati mohamedána. Problém je už příliš vážný a je o něm pojednáno velmi důkladně a odborně; přátelům misii opravdu cenná četba. J. F. P.

Dr. FRANT. KRUS T. J.: *Marketa — Apoštolka*. (Knihovny Hlasů svatohost. č. 1. — Nákl. Hlasů svatohost. — Sv. Hostýn u Bystřice. — Cena 1 Kč.) Výtah z knihy Mart. Lekeuxa,

františkána Francouze, jenž napsal skvělý životopis apoštolky Markety. — *jec* —

JOSE FR. DE ISLA: *Historie Fray Gerundia*. (Lad. Kuncič. Díl I., 15 Kč. Další svazky v tisku). Čekali jsme, že snad II. díl bude brzy následovat. Dosud nevyšel. Je to roztomilá kniha — Hytí silným, ryzím, zdravým — inteligentním vtipem — duchem. — Vzdělaný spisov. líčí, jak se malý Gerundio vzdělával na slavného kazatele špaň. ve školách soukromých veleučenců městských i pak v klášteře. I. díl končí 15. rokem Gerundiovým. Lze se vskutku těšit na další. P. B. Kyselý je vzorný překladatel. — *j-c* —

J. C. B. MOHR (PAUL SIEBECK), TUBINGEN: *Die Religion in Geschichte und Gegenwart*. — První část druhého svazku prot. bohov dné encyklopedie s pozoruhodnými články (Eadmund — Engl. Litteraturgeschichte) o manželství, přísaze, majetku, sjednocovacích snáhách, anglickém duchovním životě. — *es* —

PRÉMOREL: *„La Merveilleuse Légende des Grands Boids d'Ardenne.“* (Printing Company, Liège 1927, str. 37.) — Legenda o vášnivém lovcu Hubertovi, jež zjevení jelena, majícího mezi parohy zářivý kříž, přivede na cestu víry; psáno jistě pod vlivem nedosažitelného vzoru Flaubertovy „Legendy o svatém Juliánu Pohostinném.“ Úprava krásná — dřevoryty Alfreda Martina. *Ořb.*

SAINT-HÉLIER MONIQUE: *„A Rilke pour Noel.“* (Éditions du Chandelier, Berne 1927, str. 25.) Vzpomínky na zemřelého básníka, v nichž ožívá celé kouzlo jeho ušlechtilé osobnosti. Knížka milá všem čtenářům Rilkeovým. *Ořb.*

SPES, Paris: *Pourquoi Rome a parlé.* (1928, str. 391, cena 15 frs.) — Již v loňském ročníku jsme referovali o spisech, týkajících se učení a odsouzení Action Française. A. F. se brání, proto vzniká kniha jednající o mravních a filosofických důvodech odsouzení A. F. I. kapitolu věnuje P. Doncoeur „Zákonu věrnosti“ papeži, II. kap. PP. Bernadot a Lajeunie rozebírají bludy Maurras-ovy, v III. kap. P. Lallement posuzuje bludy hnutí A. F. Chování A. F. vůči sv. Otci — věnuje IV. kap. P. Maquart; smysl a dosah odsouzení A. F. věrně pro katolíky živě vystihl J. Maritain v V. kap. První (pokud mi známo) důkladný a celkový rozbor ideí A. F.; pokládám za prospěšnou četbu pro politiky. — *i* —

LIBRAIRE TÉQUI, PARIS VI: *Guide pratique de la procédure matrimoniale en droit canonique.* (Par chanoine Henri Lanier. Str. 90, cena 4 fr.) — Velmi praktická kancelářská příručka o manželských procesech, shrnující církevní zákonodárství a podávající potřebné formuláře. — *es* —

Dr. P. D'Espiney, *La psychothérapie du Dr. Vütoz.* (Une philosophie pratique de la vie) str. 40, cena 2 fr. — Informační studie pro lékaře i pro nemocné nervově o možnosti vyléčení t. zv. kontrolou podvědoma vědomem, úpravou přijímání a vydávání v práci nervů. — *es* —

VAILHE: *Vie du P. Emmanuel, d'Alzon.* (Bonne Presse, Paris 1927, str. XVII + 602, cena 15 frs.) Životopis zakladatele kongregace Asumpcionistů P. d'Alzona. P. Vailhé věnoval mnoho námah, aby dílo bylo hodně dokonalé; kreslí pěkné osoby v jejich

dobovém rámci a vnitřní souvislosti, proto je dobrým příspěvkem i k poznání náboženského života ve Francii v XIX. stol. Vytvořil spis velmi cenný s každého hlediska. — o —

WEISS KONRAD: *Das gegenwärtige Problem der Gotik Augsburg.* (1927, Dr. B. Filser Verlag. 80 52 str. M. 2 40.) W. nemluví o gotice jako v sobě dokonané epoze umění, nýbrž o nadčasovém a proto vždy přítomnostním problému ducha uměním se vyjádřujícím. Konstatuje, že nový gotický duch se zatím neprojevuje na půdě katolické. Katolické umění doby je stále ještě synkretismem. Sop.

VESPER WILL.: *Der Heilige und der Papst.* (1928, Haessel, Leipzig, str. 115.) — Ve formě zápisků papeže Bonifáce VIII. a píše Benedikta XI., pokus jistě odvážný zhodnotiti přelom oné doby, jež sluje soumrakem papežské a císařské moci. Ukazuje na nemohoucnosti světcové a podobné nemohoucnosti silné osobnosti Bonifácové nemožnost záchrany. Nechutně však skresluje postavu obou. Z Celestina dělá mnicha-divousa a z Bonifáce mocí zpitého asurpátora. Ani jedno ani druhé není pravdivé. „Unam sanctam“ vykonalo svou sílu a má dodnes svůj význam a katolíci stále jsou na tuto bulu právem hrdi, neb jen pravda má právo na to, aby ovládla vše a obětování Celestinovo také přineslo své ovoce. Cenné jest v knize líčení současných kulturních a politických poměrů. Obraz za obrazem se střídá a skýtá dobrý přehled přes dobu.

ZIESCHE: *Das Konigtum Christi in Europa.* (1926, Manz. Regensburg, stran 126, cena 3 Mk.) — Kniha bije se za obrodný a záchranný význam katolicismu pro celou evropskou civilisaci. Napomíná, aby se při sociální práci, třeba křesťansky orientované, nezapomínalo, že křesťan nemá tu trvalého bydliště, že pro nás platí především cíle nadpřirozené, že nesmíme jít tam, kam jde socialismus. Kniha velkého významu, která by neměla u nás zapadnouti bez ohlasu.

STEFAN ŽEROMSKI: „*Elegie i inne pisma*“ (J. Mortkowicz, Warszawa 1928, str. 425.) Pro přátele nedávno zemřelého spisovatele sebral Wacław Borowý jeho drobnější spisy, pocházející ze všech období jeho tvorby a dosud po časopisech a jinde roztroušené. S hlediska čistě náboženského může zajímati jediné články „Magdalena“, datovaný z r. 1908. Objb.

O ČINNOSTI

St. Bernardus, In Cantica s. 18.

Jest se třeba stříci jak rozdávatí, co jsme přijali pro sebe, tak zase zadržovati si, co jsme přijali k rozdání. Jistě zadržuješ pro sebe věc náležející bližnímu, jestliže na př. jsi pln ctností a navenek vyzdoben dary moudrosti a výmluvnosti, snad ze strachu nebo z lenosti nebo z nepravé pokory zabraňuješ průchod slovu, jež by mohlo mnohým prospěti, neužitečným, ba zavržení hodným mlčením. Jistě zlořečený jsi, poněvadž schováváš obilí před lidem.

Naproti tomu rozsýpáš a ničíš, jestliže dříve, než jsi zcela plný, spěcháš rozlévati poloplný. Není divu, že zbavuješ sebe života a spásy, jež dáváš jinému, když prázden zdravého úmyslu nafukuješ se prázdnou slávou nebo se otravuješ jedem pozemské žádostivosti a hyneš smrtelným vředem nadutosti.

Jsi-li tedy moudrý, ukaž, že jsi nádrží a ne průtokem. Neboť stoka téměř současně přijímá i vylévá, nádoba však čeká, až je naplněna a pak, co nadbývá, rozlévá bez vlastní škody, vědouc, že je zlořečený, kdo ničí, co mu patří. A abys nemyslel, že má rada zasluhuje zavržení, slyš moudřejšího než jsem já: *Blázen, praví Šalomoun,¹ vybuchne s veškerou prudkostí svou, moudrý odkládá a schovává na potom.*

Věru, mnoho průtoků máme dnes v církvi, nádrží však velmi málo. Takovou lásku mají ti, skrze něž na nás stékají nebeské proudy, že chtějí dříve vylévati, než načerpali, jsouce ochotnější mluvit než poslouchati a hotoví učiti, čemu se neučili, a zpupně rozkazovati jiným, ač sami sebe neumějí ovládat . . .

¹ Přísł. 29, 11.

PŘÁTELSTVÍ POSVĚCUJÍCÍ

Přátelství s Bohem. — 7.

Přítel nesmí chtít nic, co jest namířeno přímo proti příteli, neb tak jej neuznává za své dobro, když toto dobro sám ruší. Vůle Boží, jeho majestát, jenž musí vyžadovati, aby vše se postavilo k Bohu jako k jedině pravému poslednímu cíli všeho, jest Božím dobrem, neb jest jeho nekonečnou právě podstatou a proto přítel Boží musí aspoň všeho se varovati, co dává přednost něčemu před Bohem. Neb toť podstata těžkého hříchu z opovrhnutí Bohem, jeho nekonečností, jež musí chtít sebe a povýšení tvora na trůn Boží.

Nic nesmíme chtít proti Bohu. Jinými slovy, nesmíme nic chtít více než Boha. Nic jiného nesmí uchvátit více naší pozornosti než Bůh. To by bylo podceňováním Boha a divné přátelství člověka, který vše více miluje než toho, komu lže přátelství.

Plyne však z toho, že musíme se vzdát každé jiné lásky, že musíme všechny i nejsvětější svazky přetrhati, že nesmíme nic milovati?

Nic by nebylo osudnější, než mysliti, že Bůh nás odřezává od všeho toho, mezi čímž nám dává žítí. Bůh nežádá, abychom se vzdali jiného milování, nýbrž žádá, abychom všechny lásky své posvětili láskou nadpřirozenou, láskou jeho!

V přirozeném řádu milování jedna láska jest nezávislá na druhé. Mohu milovati přítele a nemilovati jeho vědeckých metod, jeho uměleckého směru, neb jeho rodiny, vlasti.

Něco jiného jest v lásce nadpřirozené. A ta je právě řešení, zda a jak možno milovati něco jiného než Boha. Bůh žádá si nás zcela pro sebe. Chce, abychom jej milovali. Chce, aby v této lásce všechny ostatní lásky byly obsaženy a k ní směřovaly. Proto mizí přátelství Boží u toho člověka, jehož lásky nedají se spojit s láskou Boží.

Jak tedy milovati osoby a věci? V Bohu a pro

Boha. Tot tajemství lásky k bližnímu. Sv. Tomáš praví krásně, že ten kdo miluje přítele, nutně musí milovati i vše, co jest jeho. (De Char. art. 1.) Bližní pak jest dítkem Božím a hlavně jest určen, aby byl účasten Boží blaženosti. Tímto určením k němu především patří a proto jest třeba takto bližního milovati. Jest dlužno v něm viděti přítele Božího, jež musíme rovněž jako Bůh — přítel náš milovati.

Toto společenství blaženosti otvírá nám otázku, jak máme se chovati k lidem a věcem. Láska přirozená pro přirozené vlastnosti jest pro křesťana zřejmě nedostatečná. Tak milují i pohané.

Křesťan miluje proto, že Bůh miloval napřed a více to, co s ním spojuje v životě. Všichni lidé jsou Bohem stvořeni, všeobecným soudem Páně k jeho slávě určení, jejich blaho patří Boží vůli, jsou tedy Boží, a tak křesťan miluje Boha ve svých bližních. Když objímá Boha, objímá jej se vším, co jest jeho a proto i bližního.

Z této lásky nesmíme nikoho vylučovati, ani nepřátele. I jim chce Bůh své dobro i oni jsou jeho. Ublížili nám, našemu dobru. Přirozeně se v nás vzmáhá hněv, jenž hrozí propuknouti v nenávist. Co zvítězí? I nepřátelé jsou Boží, jsou dobrem Božím. Proto patří k lásce Boží, jež má vše jeho zahrnovati. Nenáviděti nepřátele znamená milovati více své dobro, jemuž nepřítel ublížil, než dobro Boží. — (De Char. art. 8.)

Nuže, všichni jsou milovatelní touto láskou k Bohu, jenž bližní miluje k své slávě a k jich blaženosti. Tyto bližní spojil Bůh s námi určitými svazky příbuzenskými, přátelskými, zájmovými. Kdybychom ulpěli jen na těchto důvodech lásky, jednáme lidsky, pouze přirozeně. Bůh žádá však více.

Proto spojil různé lidi s námi, aby nám pomáhali blíže k němu. Tím lze posvětit své lásky přirozené, dobré, aby se staly lepšími, svatými, nadpřirozenými. Stupněm spojení vzhledem k nadpřirozenému cíli jest dán stupeň lásky k bližnímu.

Tu zaujímají prvé místo rodiče a příbuzní, neb oni byli nám dáni proto, abychom jimi přijali život

a jimi jej měli udržovaný, život, který se má nadpřirozeně v Bcžím přátelství a jeho blaženosti rozvinouti.

A přátele své ostatní musíme tak milovati, jak jsou blízko Bohu a jak nás k němu přibližují. (De Char. art. 9.) Musíme je milovati jako pomocníky v cestě k Bohu. Dle toho pak si vyvolíme přátele. Jen v nadpřirozeném smyslu vyzní naplno krásná hodnota přátelství, kde dobro, jež milujeme v příteli, jest Bůh a cesta k němu. Proto prvou snahou přátelskou jest pomoci příteli k dosažení cíle.

Tak milujeme i ostatní lidi dokonalé, světce, neb oni nás zapalují pro Boha.

Nyní pochopíte, jak se staví křesťan k ostatním věcem. I ty možno milovati láskou nadpřirozenou a nadpřirozeně záslužnou, jako prostředky k oslavení Božímu, k zvroucnění lásky k němu, jako prostředky k spáse.

Tak miluje křesťan krásu, tak miluje přírodu, tak miluje umělce, neb mluvímu o Bohu, vedou hok Bohu. Tak miluje pozemské hodnoty, jež jsou mu dány k pořádku, aby jimi sám více miloval Boha. (De Char. art. 7 ad 4.) Miluje je jako příležitosti, v nichž může osvědčiti a rozšířiti svou nadpřirozenou lásku k Bohu a k bližním. Podporuje chudé, aby jim usnadnil mysliti na Boha, osvobozuje je od tísnivého a od Boha odvádějícího hledání nejpotřebnější skývy.

Milujeme věci proto, že jsou odleskem Boží všemohoucnosti, proto, že nám mluví hlasitě o Boží dobrotě.

Tajemné pouto Božího řízení sepjalo všechny věci a všechna dobra, neb všechna je Bůh zařídil k cíli poslednímu. Na dobro budujeme lásku k němu, proto jako jsou všechna dobra spojena v Bohu, i všechny lásky mají býti sladce a účinně zároveň spojeny, aby se rozezvuchely v nadpřirozeném souzvuku v Bohu, jenž jediný dává vlastní a nejhlubší smysl všemu.

Nadpřirozený život neruší lidskou lásku, nezavírá oči před krásou stvořenou, nýbrž otvírá zrak, abychom v dobro stvořeném viděli k Dobru nestvoře-

nému. Láska nadpřirozená obléká nekonečnou krásou a cenou všechny krásné lásky lidské. Nadpřirozené není přirozenosti, nýbrž zdokonaluje, povyšuje a přetvořuje ji.

Proto duchovní život, opravdově a dokonale vedený nedělá unuděné mrzouty, nýbrž světce, bytosti žhavé láskou nejobsáhlejší a nejčistší.

Silv. M. Braitó O. P.

PŘÁTELSTVÍ ŽIVÉ

Přátelství s Bohem. — 8.

Živý člověk může býti zároveň zle mrtvý. Dva živí lidé mohou míti mrtvé přátelství, ač se zdají skutečnými přáteli. Křesťanství je značkou přátelství s Bohem, a přece v křesťanu může býti toto přátelství mrtvo.

Mrtvé přátelství není věc, které bychom museli dlouho hledati. Byl kdysi zvláštním jménem označen názor, který soustavně pěstoval mrtvé přátelství — indiferentismus, každý poměr k Bohu prohlašuje za dostačující a správný, každé náboženství za stejné ceny. Soustava zmizela, věc zůstala a přešla množství lidí do krve.

Lhostejnost k Božím věcem, lhostejnost rozumu a lhostejnost srdce vyznačuje mrtvé přátelství. Je sice víra v Boha, není však zájmu, poznati celou pravdu. Zájmy jsou jinde. Náboženství se pocituje jako sbírka zákonů a nařízení. Bůh je pocítován jako zákonodárce ukrytý za svými zákony, nehledaný zaníceným zrakem. Jako člověk platí dluhy řádně nebo nepořádně, s tímž smýšlením se „dává svědomí do pořádku“, „člověk se smíruje s Pánem Bohem“, konají se, vynechávají se modlitby a náboženské povinnosti.

Ztrácí se smysl pro život z náboženství, protože je velmi vyvinut smysl pro záležitosti života ze zásad země. Když jen člověk je bezúhonný podle zásad

země. Zásady země se sledují se živým a neúmorným zájmem, není však zájmu promysleti až do posledních důsledků taje zásad evangelia Božího milosrdenství a vykoupení. V každém náboženství může člověk správně žít — a je přivalen velký kámen na hrob mrtvého přátelství.

Co tu chybí? Není tu řeč o člověku nevěřícím; proto jest oprávněna taková otázka. Je v duši víra, jest i jakási naděje, třebaš i jisté doufání nebe a pomoci Boží; a přece je přátelství mrtvo. Co tu chybí do živého přátelství? Mrtvému přátelství je Bůh cizí. Má-li se státi přátelství živým, musí se Bůh státi člověku blízkým. Svatý Tomáš (II.—II. 23, 6) praví: „Víra a naděje pojí s Bohem pouze tak, že od něho berou poznání pravdy a očekávání dobra; avšak láska utkvívá na Bohu samém, k vůli němu, nikoli proto, že z něho něco máme.“ — Přátelství je mrtvé i s věrou a nadějí, není-li proniknuto a živeno božskou ctností lásky. Ta vlastnost chybí mrtvému přátelství, protože ona jest životem přátelství.

Živé přátelství je tam, kde je *skutečné spojení*, kde jest jeden s druhým, ve druhém, kde se vlastně jen dává, kde jsou jen otevřená srdce, nikoli jen vztažené dlaně.

Jsou to již známé myšlenky, ale je třeba zdůrazniti důležitost a ráz jejich vlivu na přátelství. Důležitost proto, že živé přátelství s Bohem je nejdůležitější záležitostí křesťanského života i záležitostí nejdrahocennější. Vliv lásky k Bohu na přátelství s ním zasahuje hlavně víru a naději; neboť víra a naděje jsou prvními kroky a stálými základy přátelství. Láska prodlužuje a zrychluje kroky, upevňuje základy a na nich tvoří stánek Boha s člověkem.

Z obrazu spíše pochopíme, co to znamená. Uznáváme pravdu všude, kde se nám podává aspoň s vnějšími znaky pravdy. Když nám věrohodný člověk vypravuje nebo radí, vyslechneme se zájmem jeho zprávy, uznáváme oprávněnost jeho rady, snad se podle zpráv a rad zařídíme; ale ne k vůli člověku, nýbrž z lásky ku pravdě a vždycky s určitou opatrností.

Avšak bez opatrnosti, celou náhlostí oddanosti bereme za své, co vypravuje a radí přítel. Neboť jej milujeme — a láska ztotožňuje s milovaným.

Kdo miluje Boha, má všechny záruky, že neutrpí úhony jeho láska ku pravdě, když za své přijme, co Bůh vypravuje a radí. Věří Bohu jednou věrou, kdo věří a miluje i kdo pouze věří; ale není to víra stejná. Sv. Tomáš (II.—II. 4 a 5) praví, že víra bez lásky není dokonale ctností a že dokonalou je víra, dává-li jí láska větší ochotu, oddanost a důvěru. To jest ona živá víra, která podle slov Spasitelových přenáší hory a stejnou mocí člověka přenáší přes hory nesnázi, obětí a vzdáleností k nejvyšším cílům.

Láska k Bohu činí víru živou a tím se teprve začíná náboženský život. Mluví se o duchu víry jako požadavku náboženského života. Staří jménem ducha rozuměli to, čemu my říkáme impuls, nutkání, puzení do pohybu, udržování v čilém účelném pohybu, a tohoto ducha spojovali s vůlí. To je duch víry, tolik hledaný a tak životně důležitý pro náboženský život: láska k Bohu — Příteli. Ani sebedůkladnější úvahy rozumu o věrohodnosti Boží nám nedají té bezpečné a radostné jistoty, že věrou neutrpí naše láska ku pravdě; dá ji pouze láska k Bohu. Již nemáme pouhé přesvědčení o pravdě Boží, pravdy víry nabyly v nás života.

Jediná božská ctnost lásky způsobí, že obsah víry se nám stane opravdovým návykem, zářivým světlem života, jež samo a neodbytně se vždy přihlásí, aby při něm byly upraveny naše pohnutky, myšlenky, řeči a naše činy. Skoro tak, jako pravý profesor češtiny, ani nechtě, hledá chyby v tom, co čte, a upravuje čtené podle pravidel.

A teprve tehdy je člověku víra tím, čím ji chce mítí Bůh, když ji člověku dává: živou, životadárnou mocí. Jako nemůže v duši začítí víra bez součinnosti vůle, jako nemůže uvěřiti člověk, dokud nechce uvěřiti, tak nemůže mítí ducha víry a jím víry dokonalé, dokud opravdově a srdečně nemiluje Boha. To je poslední odpověď na otázku, proč víra a ná-

boženský život ochabuje; to je též jediný lék účinný: přivést člověka k srdečnému a silnému milování Boha. Všechno ostatní, co moudří podnikají, je slabé, je honěním člověka po vedlejších stezkách, kde mu na konec únavou všechno zevšední. Jen láska a cesta k lásce nezevšední ani neunavuje.

Živé přátelství, láskou dávajíc víře to, co duše dává tělu, zasahuje do druhé hlavní síly křesťanského života, do naděje. I největší hříšník může opravdově doufat, že jednou dosáhne odpuštění. Doufá, ale s obavami. Duše mající dar svatě lásky k Bohu doufá, její naděje však láskou dostala dvojí zdokonalení, ve své povaze a ve svých pohnutkách.

Není nadějí nesmělou, je smělou, bezpečnou, neochvějnou. Žádné pozemské zklamání jí nepohne, žádná překážka jí nezarazí, láska ji naučí právě v největších zklamáních a před největšími překážkami s obdivem vzhlížeti ku Příteli, jehož podivuhodnou velikost a vítěznou moc ukazují právě tyto překážky a zklamání, neboť on je všechny překoná. Lidská zklamání jsou jí zvěstí Božích triumfů.

Ztrácí se z naděje poslední zbytky sobeckých pohnutek v očekávání osobního blaha. Naděje se stává obdivujícím pohledem na všemocného Přítel, s nímž sjednocení zvítězíme a uvidíme, že se naše srdce neklamalo, když k němu přilnulo v bezohledné oddanosti.

Přátelství živé — hledáme to slovo v Písmě a nalézáme je u apoštola Pavla: „Nyní trvají víra, naděje a láska, tyto tři, ale největší z nich jest láska“ (1. Kor. 13, 13).

Hledající živého přátelství, musíme hledati lásky, abychom měli onu trojici, jež jediná vytváří dokonalost duše a života. Jak nalezneme lásku, abychom dosáhli živého přátelství? Nekatolíku je těžko dávat odpověď na tu otázku. Katolík však ví, že tu lásku vkládá do srdce lidského jen Bůh sám, že ji tam vloží při rozhršení, u stolu Páně, že každá svátost je rozmnožením fondu lásky, když zvětšená milost poskytuje nové výživy lásce. To je nesmírný

význam svátostí, že v nich máme neklamně jistou cestu k živému přátelství.

Kdy to všichni pochopíme ?

P. Em. Soukup, O. P.

PROLOG ČTVRTÉHO EVANGELIA

Prvních osmnácte veršů čtvrtého evangelia, jak každý čtenář na první pohled vidí, vystupuje zřetelně jako úvod čili prolog k dalšímu vypravování.

Poměr prologu k ostatnímu evangeliu nejlépe vystihneme, když jej nazveme, používše obrazu vzatého z moderní hudby, ouverturou k ostatnímu evangeliu. Čím jsou u Wagnera nebo Smetany tak zvané „vůdčí motivy“, které právě v ouvertuře jsou shuštěny a soustředěny, tím jsou jednotlivé věty prologu: každá z nich vyslovuje myšlenku pevně vyhraněnou a jakoby z kamene vytesanou, a každá tato myšlenka zase opět a opět se vrací v běhu dalšího vypravování, kde ji autor slovy často úplně stejnými nebo podobnými rozvádí a prohlubuje.

Když čteme hieraticky slavnostní verše prologu, tak prosté a při tom tak tajemné, tu zdá se nám — abychom zůstali při srovnání s hudbou — jako bychom slyšeli hudbu varhan v obrovské gotické katedrále. Zvuky jejich brzy zní jako mysticky tiché vanutí větru, jaké slyšel Eliáš na hoře Horeb, brzy opět ozývá se hromy a blesky, ve kterých mluvil Jahve na Sinai. Uchvacující a jímavé akordy oné hudby rozlévají se po všech prostorách chrámu, vrací se k nám tisícerou ozvěnou, vlní se jako oceán pod klenbou, vznášejí se do výše a doznívají kdesi v nekonečnu všehomíra u samého prahu Božího trůnu . . .

Ze čtyř tvorů, které prorok Ezechiel zřel ve svém vidění a jež od pradávna se užívají jako symbolická označení našich čtyř evangelistů, odznakem svatého Jana bývá orel. Jako orel dovede se vznésti výše než

ostatní ptáci a může svým bystrým zrakem prohlédnouti přímo do slunce, tak i svatý Jan povznáší se nad ostatní evangelisty svým velikým duchem do nejzávratnějších výšin božských tajemství. Hned v prologu vidíme mohutný rozmach jeho křídel, kterým vzlétá nade vše pozemské k zářícímu slunci Kristova božství!

Svatí Otcové počínaje Klementem Alexandrijským nazývají Janovo evangelium evangeliem „duchovním“. To proto, poněvadž jiní evangelisté všímají si více zevnějších událostí v pozemském životě Kristově, kdežto svatý Jan nechává věci pozemské stranou a snaží se místo toho co nejvíce proniknout do tajemství božské osoby Kristovy. Snaha ta jasně vystupuje hned v prvních verších evangelia.

Pozdější Otcové dávají svatému Janovi čestný název „theologos“ t. j. bohoslovec. A právě souhrn a třešť svojí „theologie“ předkládá nám svatý Jan už v prologu svého spisu!

Větší část prologu modlí se církev při mši svaté jako poslední evangelium: již tím jasně naznačuje, jakou váhu a důležitost přikládá právě těmto počátečním veršům čtvrtého evangelia.

Chceme v těchto řádcích prolog čtvrtého evangelia vyložit, pokud je to možno, stručným a přístupným způsobem a tak aspoň poněkud se čtenářem povznést se za orlem — svatým Janem — nad zemi do éterických výšin božských pravd . . .

*

Celý prolog pojednává o druhé božské Osobě, o Synu Božím. Svatý Jan označuje tu Syna Božího výrazem jedinečným a pouze jemu vlastním, když jej nazývá „Slovem“. Kristus sám se nikdy tak nenazval a také žádný z novozákonních svatopisců tohoto výrazu o Kristu neužil, vyjímaje právě jediného svatého Jana.

Mimoděk vtírá se tu otázka, co značí ono tajemné Slovo a jak svatý Jan připadl na myšlenku, aby historickou osobu Kristovu takto nazval!

V původním řeckém textu, v němž je čtvrté evangelium napsáno, čteme výraz *Logos*, které je do češtiny přeloženo „Slovo“. Než je nesnadno, ba nemožno řecké *Logos* přeložit do jakékoliv cizí řeči tak, aby jeho plný význam a obsah byl plně vystižen. V řečtině *Logos* znamená totiž nejen slovo pronesené ústy, ale také slovo, které je pouze v rozumu, aniž bylo rty vysloveno, tedy totéž, co naše : představa, myšlenka, idea. A svatý Jan, když nazývá Syna Božího Slovem, bere jistě slovo *Logos* v tomto druhém smyslu, t. j. jako myšlenku nebo ideu.

A tu opravdu svatý Jan nemohl nalézt vhodnějšího slova, když chtěl aspoň poněkud, pokud je to lidskému myšlení a lidské řeči možno, znázornit jediným výrazem poměr Syna k božskému Otci, z něhož Syn od věčnosti vychází ! Neboť vycházení Syna z Otce má jakousi podobu či analogii s tím, jak v rozumu vzniká myšlenka.

Rozum tím, že myslí, poznává sám sebe a uvědomuje si svou existenci dle onoho známého : *Cogito, ergo sum*. Rozum dále nemůže býti jinak na venek činným než prostřednictvím myšlenky. Myšlenka je posléze jakýmsi odleskem a obrazem rozumu, který ji vytvořil.

A podobně i Bůh Otec poznává v Synu sebe sama, Syn je princip, kterým se všechna činnost Boží na venek uskutečňuje, Syn je konečně dle Písma svatého „odblaskem slávy a výrazem podstaty“ Boží. (K Židům 1, 3).

Je zde tudíž podobnost, která oprávnila sv. Jana nazvat druhou božskou Osobu Slovem. Nesmíme se však oddávati klamu, jako by podobnost tato nám už vycházení Syna z Otce plně vysvětlovala !

Vedle podobnosti jsou tu totiž také podstatné rozdíly, hlavně pak rozdíl ten, že myšlenka vycházející z rozumu je jenom čímsi pomíjejícím a případkovým, kdežto Syn je novou, od Otce odlišnou osobou, která má však s ním tutéž božskou podstatu.

A pak Bůh je nekonečný, existující mimo čas a prostor, kdežto naše lidské myšlení a naše lidská řeč

jsou omezeny a vázány na čas a prostor : nemají proto žádné možnosti a žádných prostředků vystihnouti to, co je nekonečné, božské!

A tak i onen výraz Logos užitý svatým Janem, byť pravdivý a nad jiné vhodnější, přece nám dává pouze tušiti hlubinu tajemství, kterak Syn Boží z věčného Otce vychází!

Slova Logos užívali už řeční filosofové. Stoikové jím označovali božský intelekt, jak se projevuje ve světovém řádu. Také židovsko - řecký filosof Filo přijal do svého theologického systému výraz Logos. Než svatý Jan nepřevzal slova Logos ani od řeckých filosofů ani od Filona. Výraz Logos byl v tehdejších filosofických systémech běžným terminem, dobře známým každému řecky mluvícímu inteligentovi. Byl takto známým i svatému Janu. Svatý Jan vybral si tento výraz a použil ho, protože byl nad jiné případným na označení druhé božské Osoby. Nepřevzal však více než *pouhý* výraz, nikoliv jeho smysl, protože slovu Logos dal zcela nový, specificky křesťanský obsah. Slovo Logos je ve čtvrtém evangeliu jenom nádoba, které užívali také řeční filosofové, do které však svatý Jan nalil čisté víno křesťanské Pravdy místo rmutu pohanské filosofie.

To je tedy genese a to je význam slova Logos-Slovo v prologu k evangeliu svatého Jana.

Prolog čtvrtého evangelia dělí se na dvě části. První (verš 1.—8.) pojednává o Logu před jeho vtělením, část druhá (verš 9.—18.) mluví o Logu vtěleném, když přijal na sebe naši lidskou přirozenost a přebýval mezi námi na zemi.

Čtème nyní prolog verš za veršem.

1. Na počátku bylo Slovo a Slovo bylo u Boha a Bohem bylo Slovo. 2. Toto bylo na počátku u Boha.

Jako Mojžíš počíná svou první knihu slovy: Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi, tak i svatý Jan chtěje mluvit o věčném Logu, praví úmyslně o něm, že byl „na počátku“. Než tímto slovem evangelista

přenáší nás daleko před počátek věcí stvořených, o kterém mluví Mojžiš, daleko před vznik prostoru a času až k onomu věčnému, absolutnímu počátku, kdy mimo Boha nebylo ještě ničeho, kdy Bůh byl sám vším ve všem . . .

Už tehdy, tedy *od věčnosti* byl zde Logos, a Logos tento byl s Bohem Otcem co *nejúžeji spojen*, neboť jsa sám *Bohem* měl s ním tutéž božskou podstatu.

A ještě jednou praví evangelista s důrazem: Toto (Slovo) bylo na počátku u Boha! Je to významnou známkou slohu svatého Jana, že tutéž myšlenku rád opakuje a opětovně se k ní vrací, aby tím hlouběji v paměti čtenářově utkvěla. Tak je tomu i zde.

3. *Všechny věci skrze ně povstaly a bez něho nepovstala ani jediná věc, která povstala.* 4. *V něm život byl a život byl světlem lidí.* 5. *A světlo ve tmě svítí a tma ho nepojala.*

Plnost života od věčnosti v Bohu obsažená projevila se na venek stvořením všehomíra. Stvoření to stalo se skrze Loga, neboť Logos-Slovo je, jak už dříve bylo řečeno, principem, kterým Bůh na venek svoji vůli uskutečňuje. A proto vše, co povstalo, a vše, co existuje, vzniklo a mohlo vzniknouti jedině skrze věčné Slovo!

Slovo toto, jež samo bylo náplní života a pravdy, je také zdrojem, z něhož všechen život a všechna pravda v tomto světě jako z pramene tryská. Život, který proniká přírodu, ať duchový, ať fysický, má svůj původ jedině v Logu. A také všechna *pravda*, k níž lidský rozum přirozenou silou může dospěti, pochází od Slova. Jest pouze částíčkou oné pravdy, kterou Syn Boží má v celé její plnosti. Jest jenom slabým paprskem, který dopadl do lidského intelektu ze zářícího slunce věčné, absolutní pravdy božské!

Než vedle světla je ve světě i *tma*! Zápas mezi světlem a tmou od pádu našich prarodičů stále trvá a bude trvati až do konce světa. Tento gigantský boj je hlavním tématem světových dějin a je též středem, v němž se soustřeďují dějiny každého jednotlivého lidského srdce!

Člověk ovšem i po pádu měl a má schopnost i možnost dospěti k poznání pravého Boha a povznést se k mravnému životu, tedy k onomu *Světlu*, které božský Logos po světě rozlévá. Ale lidstvo zaslepené hříšnou žádostivostí a vášněmi onoho světla do sebe *nepojalo*, nýbrž setrvalo raději v temnotách bludu a hříchu, do kterých je hřích našich prarodičů uvrhl.

Tma světla nepojala! To je krátká, ale pravdivá charakteristika stavu, v jakém bylo pokolení lidské před příchodem Kristovým. Jednotliví ušlechtilí duchové a hrdinské ctnosti, s kterými se i u pohanů setkáváme, jsou pouze výjimky, které ničeho nemění na pravdě těchto slov. Jak smutný byl tento stav, a to jak u pohanů, tak i u Židů, o tom podává nám až příšerně chmurný obraz sv. Pavel ve dvou prvních hlavách listu k Římanům, které jsou jakoby ilustrací a vysvětlením oněch slov, že „tma světla nepojala“! (Příště dokončení.) *Dr. Tomáš Hudec.*

HOMINIS SUPERNE CONDITOR

Hymnus nešporní v pátek, jeria VI. Ze VI. století.

Člověka Tvůrče vznešený,
jenž řídě sám vše mocí svou
velíš, by země vydala
rod plazů a zvěř divokou
a krotké tvory velkých těl —
vše oživené slovem tvým —
a chceš, by v čase každý z nich
tvých sluhů byl vždy poslušným:

ó, zažeň všechny útoky,
jež smyslnost v nás vzněcuje,
buď že se vtírá do mravů,
buď že se v činy vplízuje.

Dej odměnou nám radosti,
dej darem hojné milosti,

ó, utuž pásy svornosti
a rozvaž pouta zlostnost

Ó, vyslyš, Otče předobrá,
a synu, Otci rovný, nás,
i s Duchem Utěšitelem,
s nímž kralujete v každý čas.

Přeložil Ant. Štemberg.

VZNEŠENOST MRAVNÍCH CTNOSTÍ

Vznešenost lidských snah a tužeb se ukrývá pod záclonou dobra a blaha, k němuž směřují. Cíl odpovídající snahám jest každému vyměřen. Jest to nekonečné dobro, Bůh sám, absolutní a neomezené blaho, které dovede ukojiti celou touhu a vyplniti celou propast potřeb lidského srdce.

Rozumný tvor musí hledati své blaho v Bohu a dosíci ho svým jednáním, tím, že poznává, nazírá na Nekonečné Dobro, na První Příčinu všeho vesmíru, kde se ukojí ohromná potřeba člověka vědění. Z něho vychází láska k Nejvyššímu Dobru a První Kráse, oblažující celou jeho bytost. Rozumný tvor jest blažen v činnosti své nejlepší moci, zaměstnávající se nejvznešenějším předmětem. Stupeň blaha závisí od hloubky propasti Boží Dobroty, kam až dospěje člověk ve svém nazírání na Boha. Nejedná se jen o nazírání přímé na Věčnou Jasnost v nebesích, nýbrž i o poznání z víry zdokonalené rozjímáním pod vlivem darů Ducha sv. zvláště daru moudrosti a rozumu, pod jejichž působením duše proniká do hlubin tajemství Božích, neboť obsahují život, a duše okouší, jak sladkým jest Pán.

Blažený a šťastný život v takových poměrech je částečným účastenstvím na blažené věčnosti.

Činnost lidská uzavírá v sobě zvláštní přednost přede vším stvořeným okrskem, člověk nese znamení podobenství Božího zvláštním způsobem tím, že je schopen poznávati svůj cíl a svobodně voliti prostřed-

ky, které ho k němu přivádějí. Rozumnost a svoboda jsou dvě větve štípené ze zahrady Božího oceánu života do duší lidských, aby rozkvetly v nevýslovné kráse podobnosti Boží, poznáním a láskou.

Veškerá činnost v přírodě jest jistou dokonalostí. — Již postup nejnižšího stupně života. jest oděn krásou, dokonalostí a účelností. Život smyslového dění, v němž tvor jest schopen vnímati jiné předměty a jistým způsobem přijímati dokonalost všech ostatních předmětů, jest označen vyšším znamením dokonalosti až konečně stvořený život dospívá vrcholu v rozumovém poznání, kde se člověk účastní dokonalostí a krásy všeho tvorstva, a jest si toho vědom. Zároveň jeho touha je vznešenější, nese se poznáním První Příčiny, zdroje vší krásy a dokonalosti, zařizuje se dle svého úsudku, jak by měl spěti ke svému cíli, ke svému blahu. Poznává totiž vztah mezi prostředky a cílem, k němuž je veden od přirozenosti.

Z tohoto vědomí odvislosti od posledního cíle a své svobody užívati prostředků k dosažení cíle dostává se jeho činnosti nového, vyššího způsobu, jeho činnost je činností mravní.

Závislost na posledním cíli je nepopíratelnou. Každý jedná veden cílem, t. j. blažeností. Rozumný tvor však musí přijíti k poznání pravého cíle, musí dospěti k přesvědčení, že posledním cílem a blažeností tvora je Nesmírné Dobro Původce všeho dobra, Bůh sám. Dle tohoto poznání musí logicky zaříditi celé své jednání. Aby jeho svoboda nevybočila ve hledání prostředků, rozum vede po pravé cestě k volbě prostředků vedoucích k Bohu.

Zatěmni-li se poznání pravého cíle pro nezřízenost vášní, člověk hledá svou blaženost jinde, pak ale nežije dle důstojnosti své výše, svého rozumu, člověk se zřiká své dokonalosti nad ostatní tvorstvo, stává se živočichem.

Jednání dle rozumu, řízení svobody rozumem jest nutností pro rozumného tvora. Tím se v jeho činnosti leskne nová krása, totiž mravný život. Mravnost ve své neporušenosti u dětí a u mládeže jest božsky krásná.

Lidskému konání, poněvadž jeho původcem jest svobodná vůle, přináleží ozdoba mravní krásy.

Přisuzujeme věcem dobro dle jistého vlastního měřítka. Dosáhne-li věc své míry, jest dobrou. Přirozenost věcí jest měřítkem základního dobra věcí. Rostlina neb živočich jest dobrem, má-li všechno, co vyžaduje povaha či přirozenost rostliny neb živočicha.

Mravní dobro závisí též od svého měřítka, jímž jest rozum. Poměr čili vztah lidských skutků k rozumu jest měřítkem mravní krásy lidských činů, neboť rozum jest osou lidských skutků.

Vůle směřuje k cíli, jenž se pak označuje. Vůli však pořádá k cíli rozum, jenž musí nejprve poznati dobro cíle, aby pak vůle se nesla k němu. Jest jisto, že po tom, co nepoznáváme, vůle netouží. Přednese-li rozum vůli jistý cíl jako dobro, které ji dovede zdokonaliti, vůle se nese samovolně za svým předmětem. jímž je dobro. Sv. Tomáš vyjadřuje krátkou větou celou hloubku psychologického jednání rozumného tvora: *Finis est primum in intentione*. Nejprve směřujeme k cíli a pak následuje činnost vůle jdoucí k cíli.

Plnost krásy lidské činnosti spočívá v tom, že jest svobodnou a shoduje se s pravým vedením rozumu. Chybí-li shodnost s rozumem, lidský skutek se stává monstrem, člověk snižuje se svým způsobem jednání na pouhého živočicha.

Že pak rozum lidský může býti správným vůdcem a mírou morálního jednání, pochází z toho, že jeho světlo jest účastí na Boží moudrosti, která vede všechno tvorstvo k cíli. Odlesk Božího jasu ozařuje lidskou bytost a činí ji schopnou kráčet k pravému cíli.

Hle, toť vznešenost nejvznešenější. Mluvili jsme o kráse celé lidské činnosti, o mravním dobru, které dostává z rozumu.

Mravní ctnosti, jak již jméno označuje, jsou zběhlostí jednati vždy dle rozumu, již si člověk získá opětovanými úkony, jak později vyložíme.

Krása morálního dobra jest oděvem čtyř mravních ctností, jsou jako královny ve své kráse, neboť vedou pevně člověka, který je má, k mravní výši. Známa je

ze zkušenosti síla návyku. Ctnost pak je návykem jednati ve všem dle rozumu. Je-li pevně zakořeněna, rozlévá na činnost i na zevnějšek člověka působ mravní vznešenosti.

Metod M. Habáň O. P.

SMUTEK

Smutek se vkrádá v duši. Vkrádá se — jiného slova těžko užití správněji. Zloděj je smutek. Ulamuje spony zavřených desk zapomenutí. Otvírá skřínky radosti a vybírá skvosty uložené v nich. Převrací relikviáře minulosti. Vylupuje drahé kameny zdobící stěny duše. Potichu jak byl přišel, odchází zanechávaje po sobě jen odporný nesoulad.

Smutek je cosi starozákonního.

Na pídě, hle, vyměřil jsi dny mé
a věk můj jako nic je před tebou. (Ž. 38, 6.)

Tak volá žalmista v zármutku a vědomí nicoty. Hořký pesimism některých knih starozákonních vnuká téměř myšlenku, že by se Starý zákon mohl nazývat Bolestnou Zvěstí právě tak jako se Zákon nový nazývá Zvěstí Radostnou. Červ jsem a ne člověk — lká David v bezútěšném hoři. Rosu dejte, nebesa — toužebně volá Isajáš. Marnost nad marnost — naříká Kazatel.

Smutek je cosi pohanského. Křesťan má naději. Jak by tedy mohl býti smuten? Křesťan má pravdu. Zná budoucnost. Nemusí se lekati příšer, které nic nejsou ve skutečnosti. Nevztahuje rukou po trpytných přeludech přítomnosti. Ví, že nic nemůže ztratiti, neztratil-li duši, a nic získati, nezískal-li Boha.

Volání Nového zákona: Buď vůle tvá!

Tot vrchol života. Vyplniti své určení. Dáti životu pravou hodnotu. Pochází-li člověk od Boha, nic nemůže býti cílem jeho bytí nežli Bůh.

Na otázku: Co jsi? odpovídám: Jsem člověk. Na otázku: Čí jsi? — Jsem Boží.

Dante končí svoji *Commedii* verši :

Ma già volgeva il mio disiro e il velle
si come ruota ch' egualmente è mossa
l'amor che muove il solle e l'altre stelle

Vůle básníkova pohybuje se úměrně s vůlí Boží jako dvě kola točící se stejným směrem a stejnou rychlostí. Dvě krajnosti jsou nebezpečny člověku : nepředbíhati, nezpoždovati se. Dvojího bludu se má vystríhati. První blud je v tom, že člověk Boha nedbaje vlastní silou chce dobýti, co považuje za svůj cíl. To je titanism. A druhý blud je v tom, že se člověk vzdává své vůle v domnění, že nemůže na svém osudu nic měniti. A to je fatalism. — Pravda je uprostřed.

Člověk náleží Bohu, ale Bůh ho nezabavuje svobody. Radostné uspokojení cítíme, vykonali-li jsme svoji povinnost. Výčitkami jsme štváni, jednali-li jsme špatně. Již tato denní zkušenost se jeví jako důkaz, že jsme svobodni. Voláme-li: Buď vůle tvá! nevzdáváme se své svobody. Bůh nás vede, ale netáhne. Řídí, ale nenutí. Prikazuje, ale nespoutává. Jsme synové, ne otroci. Dědici, ne vyhnanci.

A tak proti prvnímu bludu stojí pravda: Bůh tě vede! Proti druhému: Jsi svoboden!

A rada: Tak doufej, jako by všechno záleželo jenom na Bohu! Ale tak boj, jako by všechno záleželo jenom na tobě!

Dominik Pecka.

SV. TEREZIE JEŽÍŠOVA

II

Stránky „Života“, ve kterých světice vypisuje svůj pobyt v klášteře v prvních letech, svědčí o ohromném vnitřním štěstí. Skládala sliby s takovou radostí a rozhodností, že se jí ještě v pozdním věku při vzpomínce na tu chvíli zalévají oči slzami. Pán ji odměňoval za její rozhodnost, ale zároveň ji připravoval na chvíle příští, které ve dvou směrech byly proniknuty trny.

Terezii nesvědčila změna prostředí a života a těžce se roznemohla. Vedle srdeční vady sužovaly ji jiné těžké choroby, takže často upadala v bezvědomí a omdlévala bolestí. Musila být odvezena z kláštera ke slavnému lékaři, ale nemoc se nelepšila. Trpěla tak krutě, že se divila, jak jen mohla snést tak veliké utrpení. Lékaři se již vzdali vši naděje na její uzdravení. Prudkost srdeční vady a silné nervové nemoci působily jí pravé mučednictví. Ale vše snášela s radostí a odevzdaností do vůle Boží, nacházejíc sílu v četbě knihy Jobovy a v modlitbě, jež jí byla obzvláštní posilou. Zpovíдалa se často. Konečně jí byla udělena svátost posledního pomazání. Všichni, kteří stáli kolem jejího lože, očekávali konec života a modlili se: „Věřím v Boha.“ Ale nemocná nechápala nic. Chvílemi ji již považovali za mrtvou a připravili pro ni v klášteře hrobku. V jednom klášteře již za ni jako za mrtvou sloužili mši svatou. Ale Terezie se v té chvíli nejhorší obrátila se vši vroucností o pomoc ke svatému Josefu a byla vyslyšena. Ta, kterou pokládali všichni za odsouzenou zemřítí, se zázračně uzdravila.

„Po oněch čtyřech dnech, kdy moje nemoc dostoupila vrcholu, bylo mi tak, že ví pouze Pán, jaká nesnesitelná muka jsem cítila. Jazyk byl rozkousán na kousky. Poněvadž jsem ničeho nejedla a byla velmi zesláblá, stáhlo se mi hrdlo, až jsem se dusila, takže jsem nemohla polknouti ani vody. Zdálo se mi, že mám všechny údy vymknuty, že jsem duševně úplně

pomatená. Muka oněch dnů dodělala mne tak, že jsem byla celá zkroutená v klubko. Nemohla jsem pohnouti ani ramenem, ani nohou, ani rukou, ani hlavou, a když mnou nehýbaly, byla jsem jako mrtva.“ (Život, 41). Terezie byla dopravena od sestry do Avily do domu otcovského. Na začátku zimy r. 1537 odjela k sestře, u níž pobyla devět měsíců. Pak odjela do domu otcovského, odkud na neděli Květnou r. 1539 se vrátila do svého kláštera, ovšem ve stavu zuboženém: „Tu, již očekávaly mrtvou, přijaly živou; tělo mé však bylo horší než mrtvé, takže už pohled na ně zabolet. Nemohu ani vypovědět, jak nevýslovně jsem byla zesláblá; byla jsem jen kost a kůže.“ (ibid. 42)

Když byla odvezena z kláštera na venkov k sestře, neboť nedaleko bydlil lékař, který ji měl léčit, dostala od svého zbožného strýce knihu o modlitbě sebrannosti, nazvanou „Třetí Abecedář“ od P. F. Osuny. Tato kniha stala se jí studnicí poznání a učila ji přimati od Pána s láskou a trpělivě všechno, co na ni bude sesíláno i kdyby to bylo sebehroznější. Pán jí dal dar slzí a lásku, takže se brala cestami v knize naznačenými. Udělil jí i milost modlitby spojení, která sice trvala vždy jenom chvíli, ale „zůstavila tak veliké účinky, že se mi zdálo, že mám celý svět pod nohama... Snažila jsem se, seč jsem byla, zpřítomnit si v sobě Ježíše Krista, naše dobro a Pána našeho.“ (ibid. 30-31) Tu a tam se snažil ďábel rozrušovat její duši, ale se žádným zdarem tak nečinil. Terezie rostla ve ctnosti, mohutněla její vnitřní krása, která uchvacovala všechny, a která působila i na obrácení jednoho kněze, jenž žil špatným životem. Modlitba, četba, častá svatá zpověď a ta trpělivost v utrpení zkrášlovaly tak její duši, že se v ní rodily nové ctnosti. Úzkostlivě dbala, aby byla ke každému spravedlivou a nikomu neublížila. Její lítost, urazila-li Boha, byla nesmírná, takže se ani neodvažovala modlit, aby neurazila Boha. Vyplakala hojně slz a bděla přísně nad svým svědomím.

Když na přímluvu sv. Josefa se začala tišiti bolest a hojiti nemoc, Terezie stála duchovně na stupni dokonalosti velice vysoko. Milovala Boha celým svým

srdcem a zdálo se jí, že by mohla říci se sv. Pavlem : „Nežiji již já, ale ty, Tvůrce můj, žiješ ve mně.“ A přece měla znovu klesnouti.

Užívám toho slova klesnouti ve smyslu, v jakém ho častokrát užívá ve svém „Životě“ světice sama. Mení možno mysliti jím těžký hřích, ale sestoupení s vyššího stupně dokonalosti na nižší stupeň. Sv. Terezie oplakává horkými slzami lehké hříchy a má pro ně co největší odsouzení. Tak hluboce cítila velikost a lásku Boha hodného nade vše milování.

Po těžké nemoci otevírá se před člověkem úplně vyčerpaným nový život a on chce vychutnat všechnu jeho sytost, vyžítí všechnu jeho krásu, která ho přímo oslňuje. Ten život, který již zapadal, opět se ukazuje v nových, nádherných barvách. A člověk, sotva se vlekoucí vztahuje po něm obě ruce, jimiž by jej chtěl celý obejmouti. Není tudíž divu, že se Terezie po svém uzdravení radovala, a že leckdy ve své radosti se rozptylovala. Že ráda scházela do hovorny, kde na ni čekali její příbuzní, radující se z jejího uzdravení, že s nimi mnoho rozmlouvala, bavila se. Ale tím byla odváděna od samoty a mohlo se lehce státi, že by se jí znelíbil život v klášteře. Rozhodně vnitřně nerostla, spíše naopak, klesala.

Cesty Prozřetelností člověku vyměřené jsou podivuhodné. Bůh, který vše vidí a vše ví, minulé, přítomné i budoucí, vede člověka a často jediné nastoupení určitým směrem má rozhodující význam pro celý život. Takovou prozřetelnostní cestou svaté Terezie byla cesta k loži těžce nemocného otce, u něhož se setkala se zkušeným zpovědníkem. Neboť tím setkáním byl dán směr celému životu řeholnice, základ k jejímu růstu a zároveň základ k její mystice, jíž bylo zachráněno tolik duší. Východiskem k dokonalosti jest u sv. Terezie jako u ostatních světců přemáhání vášní. Ale sv. Terezie je káže přemáhati modlitbou, jež je aktem lásky. A P. Varron ji první uvedl na tuto cestu.

Ačkoliv život, kterým žila světice od svého setkání s P. Varronem až do své konverse, byl hrozný, přece

nikdy neopominula splniti příkaz, který jí byl jednou dán. Zpovíдалa se každých čtrnáct dní a pokračovala ve vnitřní modlitbě. V tom světle ovšem, neboť zpovědí a modlitbou se rozšiřují a zesilují světla v duši zahledala v pravém stavu krásu a dobrotu vznešeného Krále duší, jeho neskonale milosrdenství a jeho nevystihlou lásku a zároveň svoji vlastní malost, jež ji poutala ke světlu, od něhož se nedovedla odtrhnouti. Neboť dále sestupovala do hovorny, kde na ni čekali její známí a známé, jež oslňovala i svým zjevem — bylať krásná — i svými hovory plnými ducha. Tak podléhala tomuto zvyku, že se zlobila, když jedna zbožná řeholnice ji varovala, chápajíc plně nebezpečí tohoto zvyku pro duchovní život. Omlouvala se sama před sebou a před svým otcem svou rekonvalescencí a svou slabostí, která jí ostatně nikdy neopouštěla. Ovšem Bůh jí časem intenzivněji ukázal marnost jejího počínání a nedovoloval jí, aby úplně sešla s pravé cesty. Zjevil se jí jednou při zábavě s jistým šlechticem sám Spasitel a „dával jí na jevo, že ho to bolí. Viděla jsem ho, praví, očima duševními jasněji, než bych ho mohla viděti očima tělesnými a zjev jeho se mi vtiskl tak hluboko do paměti, že se mi zdá, jako by dnes ještě stál přede mnou, ačkoliv je tomu více než šestadvacet let.“ Jindy opět viděla něco jako velikou ropuchu, klerá se blížila, ale mnohem větší rychlostí než obyčejná zvířata (ibid. 52, 53).

Slovo dualism charakterisuje dobře tehdejší život řeholnice. Chtěla v sobě smířiti Boha se světem. Poněvadž se modlila, cítila nízkost tohoto počínání. Často se vrhala před křížem a hořkými slzami a vroucími slzami odprošovala Pána a litovala. Ale byla tak slabá, že opět klesala. Těžce se usebírala v modlitbě, nemohla vypuditi myšlenky na cizí osoby, s nimiž se stýkala. Toužila po horách, na které dříve vystupovala, po vnitřní radosti a pokoji, jež ji dříve zalávaly. Když si později vzpomínala na ten život, nemohla se ubrániti slzám. „Byl to život tak nedokonalý, že jsem skoro ani nedbala všedních hříchů. Mohu říci, že takový život jest z nejbolestnějších, jaký dle mého ná-

zoru si můžeme představit. Ani jsem se nekochala v Bohu, ani jsem neměla radosti ve světě. Oddala-li jsem se radostem světským, zabořilo mne, když jsem si vzpomněla, co dlužím Bohu. A obírala-li jsem se Bohem, zneklidňovaly mne náklonnosti světské. Je to život tak bolestný, že nevím, jak jsem jej mohla přetrpěti měsíc, neřku-li tolik let“ (ibid, 63.).

Nuže, ten stav trval plných patnáct let. Klesání bylo vystřídáno stoupáním, světská radost byla placena bolestí. Terezie vystupovala těžce na výšiny Karmelu, a sotva dostoupila určité výše, zřítíla se. Znova vykročila, dostoupila určitých výšin a opět se zřítíla. Ovšem, nehřešila těžce a pak milosrdenství Boží užívalo i té její bolesti k dobrému. Tak se stalo, že jednou vykročila, dosáhla určitého stupně a již se nezřítíla.

Boj, který vede duše, čistší její stránka, s vášněmi, bývá velice vyčerpávající. Po útoku dostavuje se často klid, který ukolébává duši, uspává ji a zatím se připravují vášně k novému náporu. Jest třeba utasičné bdělosti a je třeba vroucích modliteb. Jimi se udržuje bdělost a v jejich světle duch poznává všechny lsti nepřítelovy. Jest jimi zároveň posilována láska a vzněcována touha po svatosti, Terezie, ať jí působilo usebrání v modlitbě obtíže sebevětší, ať byla od nich sebevíce odpuzována, přece vždycky opět a opět, den po dni poklekala před Ukřižovaným, modlila se, odprošovala ho, plakala a umiňovala si, že pro něho zanechá svých špatných zvyklostí. Znovu a znovu se zapalovaly její rány, ale tou citlivostí a bolestí byla chráněna před úplnou vyprahlostí a před úplným pádem.

Byl v klášterní oratoři obraz Ukřižovaného, jehož tvář vyjadřovala nesmírnou bolest. Bylo možno vyčísti z ní celou hloubku Kristova utrpení pro duše a zahlédnouti propast jeho láskyk nesmrtelné duši. Před ním poklekávala a jednou, když cítila tíže než jindy celou zoufalost svého stavu, vrhla se před obraz s nadějí a s prosbou, vroucnější než dříve, aby konečně ji vysvobodil Spasitel z její bíd. Její naděje v té chvíli odvrhla veškeré spoléhání na vlastní síly lidské a upjala

se jen a jen na Boha. Dlouho mluvilak Ukřižovanému, prolévající slzy a cítila novou sílu. Od té chvíle oddávala se s radostí vnitřní modlitbě. Představovala si Krista osamělého, v zahradě se modlícího, přemýšlela o jeho utrpení. Její touha prodlévati s Bohem se zvyšovala a tím se umenšila touha prodlévati s lidmi. Pociťovala vnitřní slasti a útechy, kterých již dávno nepociťovala. „Přihodilo se mi, praví, že představa, o níž jsem se zmínila, a jež mne přibližovala Kristu, a často i při četbě že mne rázem pronikl pocit přítomnosti Boží, takže jsem nemohla nijak pochybovati, že Bůh dlí ve mně, nebo že jsem celá pohřížena v něm.“ Svátá Terezie to zove „mystickým bohoslovím“ (ibid. 74). Bylo jí tehdy přes 40 let.

Tím začínala její konverse, která zanedlouho byla dokončena. Začínal nový život, ale nebyl to již život Terezie, nýbrž život Boha v Terezii. Zvolna zesilovala jistota Boží přítomnosti a mizel vnitřní neklid. Ovšem pokušení stále ještě dorážela a leckdy jí napadlo, není-li ta její vnitřní slast dílem ďábla, který ji chce zaslepiti a oslabiti. Chtěla míti úplnou jistotu a toužila více než jindy po zpovědníkovi, jemuž by se svěřila. Její touha nebyla hned splněna. Prostřednictvím jednoho zbožného a dokonalého šlechtice setkala se se zkušeným jesuitou Kašparem Duzou, ale ten ji nechtěl vyzpovídati. Nabádal ji jako silnou duši, již v ní viděl, aby v ničem neurážela Boha a rázem vytrhla z duše, co ji snižuje. Terezie naopak cítila, že to nelze, poněvadž „ty prostředky byly pro duši dokonalejší“ a ona, ačkoliv „pokročila v milostech Božích, byla dosud na počátku ctnosti a umrtvování“. Zaléval ji proto smutek, který bývá často nebezpečným nadějí, ale který nezničil odvahy Terezie. Byla totiž přesvědčena, že velikou silou pro duši jest styk se svatými a dokonalými osobami a proto se stýkala a světovala dále onomu šlechtici, který jí do-
dával odvahy, ukazoval jak přemoci ďábla.

Dr. Josef Krlín.

KARMEL

Dokončení.

A ne že by karmelitáni byli jenom ukázali misijní cestu, oni jí také sami šli. Když byli na první generální kapitule v Římě (květen 1605) zavedeny misie do řádu, tu se všichni rokující otcové, počínajíc generálem, přísným to otcem Ferdinandem svaté Marie, zřekli svých úřadů a příslušných hodností, nabídli se k tomuto dílu a také se mu zjevně věnovali. Již za života sv. Terezie bylo na naléhání P. Jeronyma Gratien-a několik řeholníků posláno do Konga, ti však zahynuli při ztroskotání. Pokud se týče sv. Jana od Kříže: osobitý ráz „karmelských misí“ vyznačil, když na kapitule v Almodovar r. 1583 požadoval pro ty, kteří by tam byli poslání, bytí úplně vyhovující „apoštolskému“ rázu a ne jenom „činné“ jejich řádu. Synové poslechli světce. Dějiny ukazují, jak r. 1610 se tři bosí karmelitáni odebírají do Persie, „dbalí i přes nebezpečí smrti, které je obklopovalo v protestantském Německu a v polodivokém rozkolnickém Moskevsku, každé řeholní pobožnosti a neochabující v přísnostech řehole, spíše Boží andělé než smrtelní lidé.“ „Řeklo by se,“ dodává dějepisec, „že modlitba a kajícínost jdou společně dobývat duší.“¹ Jsou následování nebo aspoň podněcování nejduchovnějšími řeholníky řádu: ctihodným otcem Janem Ježíše Marie, obráncem a prvním dějepiscem misí, kterého Bossuet nazývá „velkým bohoslovcem a velikým mystikem“; ctihodným dominikánem Ježíše Marie, vrchní ředitel misí pro celou církev, od něj máme několik duchovních spisů; ctihodným Tomášem Ježíšovým, autorem slavného spisu „De procuranda salute omnium gentium“ a velmi významných pojednání o rozjímání; Filipem Nejsvětější Trojice, převorem noviciátu v Goa a visitátorem karmelitánských misí na východě, jehož jméno nese jedna Summa mystické

¹ P. Berthold, C. D.: *Histoire de la Mission de Perse*, Bruxelles 1885.

bohovědy; Antonínem Ducha sv., biskupem angolským v Kongu, spisovatelem „Mystického vůdce“.

Za rozmachu rychle za sebou následovala založení klášterů. Zmíníme se o některých. R. 1611 byl v Ormuz-u založen klášter, který r. 1622 zničili Angličané a Peršané, po desíti letech byl však zase díky šachově pomoci obnoven; v Goa byl r. 1620 vystaven pověstný klášter, kdež žili bl. Diviš a Redemptus, než odešli na Sumatru skliditi mučednickou palmu; misie v Mezopotamii byla založena r. 1623; v r. 1631 se P. Prosper zase ujal hory Karmelu a zbudoval tam svou poustevnu. Dnes bosí karmelitáni misie v různých končinách světa (Indie, Mezopotamie, Syrie, Kolumbie).

Karmelitán nesoucí až na kraj světa hřejivé a živoucí světlo svého rozjímání duším dychtivým po pravdě a po spojení s Bohem je věru synem Eliášovým, „prorokem podobným ohni a jehož řeč je jako planoucí pochodeň,“ čteme ve Starém zákoně (Eccli).

V

Liturgie bývá obyčejně vymezena jako „souhrn obřadů a výrazů, které církve přijala za své pro vnější uctívání Boha“.

Reforma Karmelu přijala římskou liturgii, k níž jest připojeno proprium řadových světců a světic. Kromě toho ceremoniál předpisuje, aby se řeholníci při mši sv. modlili „Zdravas, Královno“ (před posledním evangeliem) a aby je v sobotu a v předvečer každého mariánského svátku slavnostně zpívali shromáždění okolo oltáře, se svícemi v rukou a oblečení v bílých pláštích. V sobotu se také slouží záslibná mše sv. Panny Marie Karmelské a tato mše má býti zpívána. Omezujeme se na zaznačení mariánských zvláštností, které, jak jsme již řekli, jsou z třináctého a čtrnáctého století.

Karmelitáni mají po příkladu sv. Terezie a sv. Jana od Kříže velikou úctu a velikou lásku k „Opus Dei“ — k „Dílu Božímu“, které každého dne zbožně a vážně slaví podle klášterních zvyků. Vědí, že život rozjí-

mavý a klášterní se vzájemně živí a podporují a že v Karmelu — možná že více než kde jinde, se klade zvláštní důraz na druhý rys z dvojice podstatných rysů Božích služeb: úkon klanění a účinná příprava k láskyplnému rozjímání. Jako je nejsvětější obět středem a vzorem mystického života karmelitánova, tak Hodinky jsou jeho podporou a živí jej svým životem modlitby.

Pravíme, že modlitba církevních Hodinek výborně připravuje na rozjímání, poněvadž je zcela přiměřeným prostředkem k dosažení cíle. Pění žalmů, jehož pokojný rytmus sbírá hloubky duše, obsahuje jedinou mluvu hodnou přivolati Ducha svatého. Propast volá propast.

Slavná reformátorka byla hluboce oddaná liturgii: „Jsem dotčena velikostí všech církevních obřadů,“ píše ve svém Životě. Tisíckrát by podstoupila smrt, jen aby mohla dbáti nejmenšího obřadu.

Církev jest „tajemným tělem“ Kristovým, jež se liturgií zázračně stává přístupným smyslům. A pak není „Noci“, „Veliké temnoty“, která by tak pohlcovala duši, že by často nemohla spatřiti svaté Lidství Spasitelovo. Svatá Terezie to tvrdí na četných místech, neboť chce za každou cenu uvarovati ty, kteří myslí, že „jest lépe nezabývati se ničím jiným než božstvím a nechati stranou všechno tělesné“. — „Žítí odděleně od tělesnosti a ve stálém objetí lásky jest dobré pro andělské duchy, ale to není pro nás ve smrtelném těle,“ čteme ještě v šestém Příbytku. Může se státi, že některá duše se pozná nemohoucí podobného cvičení — prohlašuje světice o něco dále, „v tom by byla na omylu, když by řekla, že se nemůže zastaviti u těchto tajemství ani si je často přivolati na mysl; to zvláště v dobách, kdy je katolická církev oslavuje“.

Bylo by zajímavě studovati, jak liturgický život u sv. Terezie rámoval, abych tak řekl, její mystický život. Kromě toho, o čem jsme se právě zmínili, připomeneme jenom, že Pán Ježíš jí podle horlivosti vložené do oslavování velikých křesťanských svátků

odpovídal mystickými milostmi velmi vznešenými, když jí ráčil ve výročí svého umučení dáti chuť své drahocenné krve nebo když jí o Božím hodě svatodušním seslal Ducha svatého v podobě holubice. Tato poslední milost byla udělena sv. Marii-Magdalence z Pazzi, jakž dosvědčují čtení karmelitánského breviáře na den dvacátého pátého května.

Náklonnost sv. Jana od Kříže byla neméně hlubokou.

Svatá Terezie nám v popisu života světce a jeho druhů v Durvelo mimochodem, ale velmi vhodně ukazuje podíl liturgie na jejich životě modlitby. Píše: „Po Jitřních hodinkách vůbec neodcházeli, ale zůstávali na témž místě v modlitbách až do Primy.“¹ Sv. Jan od Kříže tedy byl jako jeho první synové věrným a pozorným vůči Dílu Božímu.

*P. Bruno a Jesus Maria,
bosý karmelitán v Paříži.*

OBĚŤ NOVOZÁKONNÍ

Mše svatá, jak dnes se slouží v celé církvi (i v obřadech východních), vyvinula se z prvotního typu, jenž existoval v celém křesťanstvu od třetího do pátého století a prodělával po staletí dlouhý vývoj. My si ovšem budeme všimati dnešní mše podle obřadu římského, objasníme si mešní modlitby a úkony kněze po stránce historické a neopomeneme ani mystického výkladu svaté oběti, kterou se tajemně obnovuje nejenom smrt, nýbrž i celé vykupitelské dílo Páně.

Už v prvních stoletích dělili mši na dvě části. První části mohli se účastniti křtěníci a kajícíci, druhá byla vyhrazena pokřtěným, údům církve. Snad to byly ze začátku dva obřady od sebe oddělené, později byly spojeny v jednotu. V takovém shromáždění křtěnců a kajících zpívaly se hymny a žalmy, četlo se Písmo sv. Starého i Nového zákona a vykládalo

¹ Zakládání kap. XIV.

evangelium. Po homilii byli propuštěni křtenci, kající, pohané a začalo vlastní liturgické shromáždění, mše. Tak můžeme rozdělit dnešní mši na mši katechumenů od začátku až do evangelia nebo credo včetně a na vlastní mši čili mši věřících od offertoria až do konce.

*

Znae svou nehodnost připravuje se kněz na stupních oltáře k vznešenému úkonu, ke vstupu do novozákonní svatyně — k oltáři Božímu. Dychtí po čistotě duše, zbavené hříchu a ozářené milostí a jeho touha mu klade do úst slova touhy žalmistovy, jenž by se rád vrátil k oltáři na svatou horu chrámovou v Jerusalemě. Je to vroucí prosba kněze i lidu o Boží pomoc proti všemu, co člověka Bohu odcizuje, mate a odvrací od svaté oběti, je to slib obětujících, kteří si umínají chváliti Boha za vyslyšení modliteb, jež s důvěrou očekávají. V dominikánském obřadě je to výkřik radosti a vděčnosti vůči dobrotě Boží, kterou mešní oběť připomíná: *Confitemini Domino quoniam bonus!* — *Quoniam in saeculum misericordia eius!* Chvalte Pána, zpívejte mu bez ustání, vždyť je tak dobrý! Jeho milosrdenství je věčné!

Hned nato pokořuje se kněz i lid a vyznávají Bohu i svatým svou vinu. Je to zvyk, sahající až do dob apoštolských. Kněz se při tomto vyznání své viny hluboce sklání, vzpomínaje na tíži hříchů, kterou vzal Kristus na sebe při svém příchodu na svět a tak hluboce se ponížil, aby mohl přinést pravý mír. Později vykládali vyznání hříchů hluboce skloněného kněze jako náznak úzkosti a modlitby Páně na hoře Olivetské. Ještě při vystupování k oltáři prosí kněz znovu o odpuštění hříchů a s oddanou důvěrou líbá oltář, symbolického Krista, uctívaje tak zároveň i světce, jejichž ostatky oltář kryje.

Dříve zpívala schola cantorum při průvodu kněze a jeho asistence k oltáři žalm. Z toho zbyla jen část žalmu, antifona a Sláva Otci. Je to tak zvaný introit (u kartusiánů a dominikánů synekdochicky officium

— služba Boží, t. j. její začáteční část místo celku, celé mše svaté). Jeho žalm bývá často, zvláště v moderních mších nahrazen jiným textem Písma sv. Dokud nebylo stupňových modliteb, začínala mše introitem. Odtud si vysvětlíme názvy mnohých nedělí. Byly pojmenovány podle začátečních slov svého introitu.

Introit vyjadřuje vždy po určité stránce myšlenku svátku či doby církevního roku, úmysl, v jakém církev toho dne svatou obět koná. Je proto zlořádem vynechávati zpěv introitu při zpívané nebo slavné mši svaté, kde by se bez nepřekonatelných obtíží zpívatí mohl, jako je vůbec zlořádem vynechávati nebo „odrecitovati“ části mešního propria, ponejvíce chorální. Chorál je úřední zpěv církve. V církvi, ve chrámu měl by tedy míti domovské právo. Ale — jaká ironie — nevypoví-li jej ředitel zpěváků leckde docela, odbývá jej často věru macešsky. Raději moderní vícehlasý zpěv, raději nějaký malý koncert bez ohledu na to, slouží-li kněz mši svatou třeba ve fialovém rouchu kajícího smutku . . . Tím se přilákají do kostela lidé . . . Opravdoví katolíci také? *Sentire cum Ecclesia?*

Mystický výklad vidí v introitu úpěnlivé volání lidstva po příchodu Vykupitele (levá stana oltární, kde kněz introit recituje, značí dobu před veřejným vystoupením Kristovým), později vykládali jej jako předvedení Spasitelovo před Anáše a neohroženou řeč Kristovu před tímto židovským veleknězem.

Plni pokory u vědomí své hříšnosti a slabosti prosí hned nato kněz i lid nejsvětější Trojici o slitování, Kyrie je zbytkem dlouhých litaní, jež se zpívaly na začátku mše svaté. Slyšíme je na Bílou sobotu a o vigílii svatodušní, kdy nahrazují introit. Kyrie eleison. Jako by staří patriarchové volali o smilování k Bohu trojedinému! Spojme se i my s jejich voláním k nebeskému Otci, jenž je v Kristu i naším otcem a my jeho dětmi, k Bohu Synu, jehož krví jsme vykoupeni a jehož bratry jsme se stali, k Duchu svatému, jenž vlitou láskou z nás učinil dítky Boží.

P. Tomáš M. Dittl O. P.

ŽENA - MANŽELKA

Kdyby Zjevení obsahovalo pouze zprávy o stvoření první dvojice lidí, už to by stačilo k označení jeho božského původu. Ze zmatků dnešní praxe v manželství a feminismu dlužno vrátit se až tam pro spasná světla a spolehlivé direktivy.

Žena byla stvořena, aby nebyl muž sám. Kdyby mu nebyla rovnocenná, jeho samota nebyla by vyplněna. Muž ji vítal jako kus sebe sama: Ejhle, kost z kostí mých, tělo z těla mého. Jen rovnocenná bytost mohla ho chápat.

Měla mu být „socia“, družka, „adjutorium simile“, pomocnice podobná jemu a s ním obrazu Božímu. Pomoc a podpora bytosti fysicky slabší mohla být podstatně v její radě.

Vše to předpokládá ženu statečnou, silnou duševně. Pro pořádek ve dvojici ponechal Stvořitel mlčky přimát prvostvořenému, když byl dvojici rovnocenné, harmonické, doplňující se požehnal a zakázal rozlučovati, co sám byl spojil. Ženu dal pod moc muže až za trest jejího zneužití rady.

*

Chválu ženy statečné pje Duch sv. v Přísloví 31, 10—31. Její vlastnosti mají se odnášeti k trojí úloze její: býti družkou, pomocnicí či podporou a proto rádkyní.

Její síla jako družky rovnocenné a přec podřízené je v její něze, mírnosti, sladkosti, dobrotivosti a trpělivosti: odměňuje muži dobrým a ne zlým po všechny dny života svého; otvírá ruku k nuznému a vztahuje dlaně k chudobnému; i na smrt se usmívá a může se usmívat v den nejposlednější; zákon milostivosti jest na jazyku jejím.

Je muži pomocnicí a podporou: důvěřuje se v ni srdce muže jejího; pracuje dle umění rukou svých; chleba zahálčivě nejí; i v noci vstává, když toho dům vyžaduje; kupuje a prodává samostatně, uvážlivši, že dílo její je dobré a tak vlastním přičiněním

rozmnožuje blahobyť rodiny; rozdílí pokrm a obstarává šat pro rodinu, i sebe rozumně zdobí; výtežkem rukou svých samostatně vládne. Je však také rádkyní: přepásává silou bedra svá, má-li raditi proti vůli mužově, vztahuje ruku k silným věcem, veřejným, pozdvihuje hlas varovný v důležitých záležitostech, i když ruka její drží vřetenem. Slovný je v branách muž její a sedá s radními země, muž té, jež otvírá ústa svá k moudrosti. Za to ji muž její chválí; dochází k přesvědčení, že taková žena je nad bohatství; že klamná je milost a marná krása, ale žena bojící se Hospodina ta chválena bude.

*

Ze všech způsobů družnosti, podpory a pomoci je rada nejcennější; ponechává nám naši důstojnost, pomáhá skrytě: bystří naši inteligenci, hýbe naší vůlí.

Na ženě jest raditi, na muži rozhodovati.

První žena zradila poslání, k němuž byla stvořena. Zpronevěřila se své roli inspirátorky, rádkyně: prostřednictvím těla dala se v područí zlého ducha a radíc muži ke zlému, vrhla člověčenstvo v nebezpečí zatracení.

Odtud až do Panny Marie žena po celém světě a jen s kusými výjimkami, jež jsou buď předobrazeními nebo potvrzují pravidlo, ztrácí svou trojí důstojnost a vliv manželky. Muž poníživ svoji družku na předmět své rozkoše, obklopuje se pýchou samoty; odsoudiv ženu k nevědomosti, je bez pomocnice a sám v oblastech myšlenky a práce; rozhoduje sám, bez její rady i proti ní a dopouští se tak i odsouzení Boha (Pílat).

Přichází Maria, Návrat spasení našeho.

Maria — manželka? . . . Zdá se, že nemá co říci, patří na panického Josefa u svých nohou a ne po svém boku . . . A zatím — Ona má říci všechno a praví to tak, že jsme oněměli.

Opak Evy, vyňata ze zákona přirozenosti, z pout tělesnosti, uniká moci zlého ducha výsostným, svrchovaným způsobem: Snoubí se s Duchem svatým,

Úžas, tajemství. Poklekněme!

Choť Ducha svatého . . . Jak, probůh, tato dívka zalidní Boží samotu?

A přece se zdá, jako by Bůh, jenž mohl tisíci jinými způsoby spasiti svět, byl příliš sám k tomu dílu, jako by Jí potřeboval!

Maria chápe Jeho myšlenku Vykoupení, přijímá ji za svou, podpírá ji nejvyšším utrpením a obětí, jaké je člověk schopen, bolestí mateřskou. Nejsvětější Trojice přijímá její společenství na největší myšlence, jaká kdy byla, na Boží myšlence Lásky.

Maria je družkou Boží; je podporou dítěti Ježíši a pomocí jeho až pod ten kříž a hrob; je sladkou inspirátorkou Divotvorci.

Právě v roli rádkyně jako by měla svou odměnu. Tato její důstojnost je rozšířena na celý svět. Je Stolicí moudrosti pro muže, nesmrtelným vzorem žen. Její rady jsou šepot Ducha svatého. Choť Jeho, vládně statkem Jeho, má v rukou svých všechny Jeho milosti; stává se Branou nebeskou.

Choť Ducha svatého je nejdokonalejším vzorem manželky.

Křesťanská manželka nemůže státi výše, než je-li snoubenkou myšlenky mužovy. Křesťanské myšlenky křesťanského muže: uskutečňovati království Boží na zemi.

Každá jiná myšlenka ústí na konec v té, jak vyrobiti smrtící bomby; pak ale nadarmo ženy rodí děti. Žena, kterou snoubí s mužem myšlenka jiná než praktické křesťanství, je nesmyslná, převrácená, z kořenů vytržená. Spěje k smrti a vrhá tam rodinu i společnost lidskou.

Manželství dle těla lidského má dva cíle.

První je rodina, pokračování lidského rodu, jenž Kristem vykoupen má tvořiti království Boží na zemi, předchut království nebeského. Křesťanská manželka má sloužiti velkodušně, pokorně, odevzdaně a statečně tomuto cíli. Veliká, posvěcující myšlenka krá-

lovství Božího v duších dětí přiblíží ji Marii a jen tak budou děti její plozeny méně z vůle muže a z vůle krve a více z Ducha sv.

Druhotný cíl tělesného manželství je ukojení žádostivosti. Tedy lék, ne podnět. Co chce křesťanská manželka s koketní módou? Jak bude pomocnicí mužovou v boji s tělem? Jak bude moci býti jeho rádčyní, jeho svědomím, je-li její vlastní svědomí tupé?

A přece má přinášeti muži svému „dobro a ne zlo po všechny dny života svého“: Declina de malo et fac bonum . . . Má se opásati i silou a v čas potřeby zahřmíti s prorokem: Běda těm, kteří dobro jmenují zlem a zlo dobrem!

Toť úlohou všech žen, od manželky dělníkovy do ženy ministrovy.

V propastech duchů ozývá se volání po ženě — družce, pomocnici, opoře, rádčyni; chvěje se v něm touha po manželství duší, jež živé i životodárné je možno jen mezi křesťany. Svět, který vykolejil ke své záhubě vinou pyšného, odbojného, Boha neuznávajícího rozumu mužova, bude musit býti uveden na cestu k spáse pomocí ženy; ne její prací vedle muže a místo muže a po mužsku, ale prací v duši mužově a skrze ni. Jako pomocnice mužova, aby ho nenechala osamělého v práci, je-li stavitelem, nepotřebuje žena studovati architekturu; její intuice jí poví, staví-li muž dům Boží nebo věž babylonskou. V prvním případě její vroucí zájem dá mu netušených inspirací pro celek i detail, ve druhém bude jeho neutuchajícím, nepokojným, bolavým svědomím.

A tak všechna její družnost a pomoc i podpora bude v její inspiraci a radě, kterou ona i neporušenou intuicí i křesťanským úsilím čerpá bude z Ducha sv.

Zdá se, že se ohlašují daleké červánky křesťanského matriarchátu světa. Kdo ví? Množí se znamení? Života druh končívá, kde počal, u matky. Marií nám život počal. Maria vše k sobě přivede, aby podala Bohu. Toť Žena usmívající se smrti vstříc.

B. Dlouhá.

MYSTICKÝ ŽIVOT

Nechci předbíhati milost Ducha sv., ani uváděti do života mystického ty, kteří doň mají ještě nesmírně daleko, nýbrž chci osvětliti, co jest to mystický život, o němž se dnes tolik píše, abych mnohého uvaroval bludu a aby konečně bylo dáno aspoň všeobecné poučení o otázce, jež dnes hýbe tolika myslmi.

1. Život nadpřirozený a život mystický.

Život nadpřirozený a život mystický nejsou pojmy souznačné. Positivisté se velmi mýlí, když myslí, že mysticky žije každý, kdo žije nadpřirozeně.

Než i křesťané jsou v mnohém omylu v této otázce. Kolikrát si myslí lidé zcela zaujatí shonem a prací a kteří z náboženství mají jen určité výkony, že každá trochu zbožná osoba je mysticky zanícena.

A ještě jemnější omyl! Vizte dvě osoby duchovně žijící. Obě se snaží po Bohu. Mají však různé povahy a různé vychování. Majíce různé povolání, jdou různými cestami. Jedna považuje svůj duchovní život za jakousi mravní kázeň, stále více a přesněji zachovávanou. Druhá považuje svůj duchovní život za obcování s Bohem živým. Prvá duše postupuje rozjímáními metodickými, jež řídí přesné zpytování svědomí, praktickými předsevzetími, aby napravila své mravy a odstranila své chyby. Druhá osoba živí svou duši vnitřní modlitbou prostší a volnější, zcela zaujata svým Bohem, s nímž se chce spojovati stále větší láskou.

Prvá zdá se užívati jen milosti pomáhající, jako by očekávala od své iniciativy, své energie, své ukázněnosti dosažení svatosti. Druhá žije svůj duchovní život v provádění ctností vlitých, božských i mravních. Askese první osoby lehko by sváděla k mylnému domnění, že duchovní život druhé osoby je mystickým zanícením.

Ale, mystický život to ještě daleko není. Ten začíná teprve nadpřirozeně trpným stavem.

2. Trpná stránka darů Ducha sv. a mimořádných milostí.

Jest však dvojího druhu ona nadpřirozená trpnost. Jest trpnost darů Ducha sv. a trpnost charismatická neboli mimořádných milostí povahy zázrakové.

Vysvětlení. Každá duše ve stavu milosti posvěcující je obdařena s vlitými ctnostmi též sedmerem darů Ducha svatého.

Byly jí dány dary poznání, vědění a moudrosti, jež jsou dary pro nazírání. Vedle nich jsou dary pro činnost, to jest dar rady, a pak dary nábožnosti, síly a bázně Boží. Tyto dary směřují k životu činnému. Tyto dary jsou v nás jako vlité ctnosti různé schopnosti, různá trvalá uschopnění (habitus), schopnosti, jež se pojí se schopnostmi přirozenými, které zdokonalují a přetvořují. Avšak jsou to schopnosti rozdílné od ctností. Ctnosti jsou bezprostředním zdrojem činnosti, kdežto dary Ducha sv. jsou uschopnění k vlivu Ducha sv. Z toho vyplývá druhý rozdíl mezi ctnostmi a mezi dary. Svě zběhlosti ve ctnostech můžeme kdykoliv použití, kdykoliv chceme, kdežto v darech Ducha sv. jen tehty můžeme jejich silou pracovat, když se to zlíbí Duchu sv., když se mu zalíbí uvést nás svým osvětlením na své cesty. Pokrok vlitých ctností odpovídá postupu našeho rozumu, kdežto v činnosti darů Ducha sv. obdivujeme přímý a bezprostřední způsob působení Božího.

Od darů Ducha sv. liší se mimořádné milosti, zázračného rázu. Sv. Tomáš je roztrřídí takto: Milost poznání, jímž jest proroctví, milost slova, to jest dar řeči, a mimořádné milosti činu, dar zázrahu.

Charismata neboli mimořádné dary nepatří k řádu milosti posvěcující, nýbrž k řádu zvláštnímu, tak zvaných milostí darmo daných. Nemá jich každá duše ve stavu posvěcující milosti. A naopak může je obdržeti člověk nejsoucí právě v posvěcující milosti. Ovšem Bůh je dává pravidelně svým přátelům, ale nedává tyto mimořádné dary k jich vlastnímu bezprostřednímu prospěchu, nýbrž k užítku jiných. to jest církve celé. Nejsou též měřítkem osobní svatosti osoby, jež jest obdařena těmito milostmi.

Činnost pod vlivem těchto mimořádných milostí

není záslužnou, kdežto velmi záslužná je činnost pod vlivem darů Ducha sv.

Mimořádné dary mají onu podobnost s dary Ducha sv., že obojí jsou provázeny počáteční pasivitou, trpností. Tato trpnost jest ještě více zdůrazněna v darech mimořádných, neb tam je člověk pouhým nástrojem Božím.

Ale tato trpnost obojích darů neopravňuje obojí dary zahrnovati pojmem mystiky. Mystický život je pouze život darů Ducha sv. na základě života posvěcující milosti.

Nebylo by však správné zcela odlučovati tyto dary. Jest běžným zjevem, že mystický život darů Ducha sv. bývá provázen u mystiků různými mimořádnými dary, jako viděním a pod. Sv. Terezie dokonce praví, že ony mimořádné zjevy vykonávaly velmi blahodárný vliv na rozvoj jejího duchovního života.

Ale mystický život nežádá si oněch mimořádných zázrakových darů.

3. *Vlité ctnosti a dary Ducha sv.*

Mystický život je rozvoj života posvěcující milosti v duši. Láska nadpřirozená projevuje se životem vlitých ctností a životem darů Ducha sv. Bylo by nesprávné oddělovati tyto dvě formy, jimiž žije nadpřirozená láska v duši. Duše žije vlitými ctnostmi, ale proto není uzavřena působení darů Ducha sv. Bůh podává občas a to v přestávkách a jako na ochutnání působení svých darů a to kolikrát i u lidí ještě nedokonalých.

Život mystický se objevuje teprve tehdy, až působení Darů ducha sv. se stává pravidelné, trvalé a stálé. Ctnosti vlité nepřestávají ovšem nikterak ve své činnosti. Ony jednají v přestávkách mezi mystickými návštěvami působení Ducha sv. Ctnosti nadpřirozené zůstávají základem nadpřirozeného života.

Ale nesprávné je klásti do jedné řady ctnosti vlité a do druhé působení darů. Správné je rozlišovati působení vlitých ctností samotných a působení jich pod vedením darů Ducha sv. Proto mystické poznání není úkonem daru poznání, nýbrž úkonem božské

ctnosti víry, uzpůsobené ve svém vlastním úkonu darem Ducha sv. a to darem poznání, rozumu a moudrosti. Musíme odstraniti dualismus z našeho přesvědčení o nadpřirozeném životě duše.

4. *Nazíravý a činný život mystický.*

Udívá to snad někoho, ale mystický život odívá se v obojí formy. Utvořil se již jakýsi předsudek, že mystický život jest jediné život nazíravý. Ale vždyť vedle darů určených k nazírání jsou též dary určené činnosti. Jeví se to nejlépe u daru rady, jenž zdokonaluje nadpřirozenou vlitou ctnost opatrnosti. Totéž platí o darech, jež jsou určeny pro dobro vůle, totiž dary nábožnosti, síly a bázně Boží. Tyto dary vedou a zdokonalují ctnosti mravní a pak božskou ctnost naděje. Tyto dary jsou všechny řízeny k podpoře činnosti. Všechny dary jako všechny ctnosti jsou v druhé řadě a prostředně určeny k činnosti. Proto nic nevádí, že ten či onen světec byl Bohem spíše povolán k činnosti. Přes to přece mohl být povolán k hlubokému životu mystickému. Nesmíme totiž zapomenouti, že celá svatost spočívá v dokonalé lásce.

Po této lásce vždy dokonalejší se snažme a po ničem jiném. Koho chce si Bůh přitáhnouti, přitáhne si ho sám, jak a kdy chce.

A. Lemmonyer O. P., Le Saulchoir, Belgique.

P R A C O V N A

Katolický smysl.

Bůh vše chápe, neb jeho moudrost postavila vše na základy podstat, jež láskou spojil a vzájemně zapjal, aby dobrem všechno k němu vedly. Ví, co je ve věcech a co je v člověku. Rozumí jeho omylům. Proto je Bůh spravedlností a proto je též Prozřetelností. Právě proto je také nekonečně milosrdný.

Rozumí básníkům, kteří se zmítají ve věcech kolem sebe jak ptáčata v tenatech, proto tak shovívavě odpouští hříšníkům, kteří si pomlsali na sladkém jedu hříchu. Proto je také nekonečně spravedlivý, když vyvrhne věčné štvance rozkoše, jež tisíckrát vyssáta jim tisíckrát řekla: nemám nic pro tebe, jdi přece dále a výše. Rozumí Bůh pláči vděčných dětí, které šlípí po úsměvů a proto si je vede k sobě, Láске čistě.

Chápete nyní, že hledající, unavení, lačníci, tak krásně vždy rozumí Bohu? Nedivte se, že rozkošníci a hříšníci nejdivočeji milují Boha, když všeho okusili a když je všechno zklamalo. Nebylo zadarmo to zklamání, pálilo strašně, každou tu krůpěj štěstí musili draze krví svou zaplatiti. Jejich rozkoše jim zpusťtošily a vypálily srdce, rdousily duši a neúnavně honily nitro a celou bytost.

A vy byste chtěli, aby je Bůh zatratil jen tak beze všeho, snad jen proto, že nebyli ve hříších svých tak nudní a kostnatí jako vy, že si našli hříchy veselé a burácející? Proč zaháníte bouřliváky od Božích prahů? Proč jste tak tvrdí k těm, kteří bloudili? Bloudili, ale aspoň chtěli žít. Ale, je to vůbec život, a duchovní k tomu, jít podle Boha jako podle kamenné sochy a kolem lidí jako kolem smečky zatracenců? Kolik jisker zla nakřesali do duší lidí zdánlivě pobožní tvrdým vystupováním, nepochopením, svou hrubou duší!

Kolikrát šli podle nich duše zoufající, plakali kolem nich a zuřili vztekem, rouhali se a plivali k nebi, šli schválně podle nich, neb chtěli vyprovokovati jejich dobrotu, když si říkali, že jsou Boží, a když tedy

u nich právem hledali pokoj. A lidé zdánlivě zbožní a zdánlivě svatí jim neporozuměli. Svraštili obočí, pronášeli velebné kletby, soudili, odsoudili a ztratili. A pak se dále šli opíjet modlitbou, hledati své slasti.

Svatí jednali jinak. Lidé žijící milostí žijí zárodkem života božského. Proto jejich život je životem Božího poznání a Božího milování. Proto mají lidé Boží rozuměti věcem podobně, jako jim Bůh rozumí. Mají mítí jako on otevřené srdce, jako jest otevřená láska Boží.

Kdo žije milostí, vidí jako skrze Boha, vidí tak vše, vidí podobně jako Bůh. Slabosti a zloba je nematou, otvírají náruč všem krupějším života v kráse. Žije v nich pravda a proto o ně nikdo krvavě nenarazí. Proto mohou v jejich očích všickni čísti slovo a toho jsou lidé unavení světem tak lačni.

Člověk Boží přijímá bídničky i slabochy, děti i obry skřípající zuby.

Kdo jde mimo, cítí, že ho volají lidé Boží. Neznají jej jménem, ale znají jej jako dítko Boží. Jsou ztraceni v Bohu a proto je nalézají všichni, kteří hledají Boha.

Musili přemoci sebe a všechny věci a proto je milují cenou oběti, kterou je stály. Slzy a bolesti všech, protože tekou ze srdce otevřeného dýkou touhy po štěstí, jsou jejich slzy, neb slza je krupěj srdce otevřeného Bohem dosud neschváceného. Neumějí se tvrdě smáti, jejich úsměv i když drtí, drtí pro Boha, drtí lidi v náručí Božím, aby zdrcenou masu lidského srdce přelili do formy božské.

Lidé Boží jdou na všechny křížovatkylidských myšlenek. Nikoho neznají a na všechny myslí, všechny přijímají, aby si se všemi pohovořili o pravdě. Vědí, že všechna stvoření svým kladným bytím napodobují Boží nekonečnou podstatu. A protože je tato podstata nekonečná a nesčetného napodobování schopná neudíví je různost ve světě. Nechtějí vše stočiti dle svého kadlubu, nechtějí vše narážeti na formu svého osobního názoru svých osobních vkusů a chutí. Vědí,

že v království Božím jsou různé příbytky, že Hospodin má nesmírné možnosti ve svých darech, a proto ve všech se koří Tvůrci a nic neztracují, v čem se chvěje dech Boží. Rozumějí povahám nejroztodivnějším, oslavují Pána ve všech schopnostech, ve všech povahách a všemi dovedou pracovat pro Boha, se všemi dovedou se snést neb aspoň nechati je pracovat vedle sebe. Vědí, že každý dar Boží, jsa svým způsobem napodobením Boží podstaty, má svůj smysl a svůj úkol. Jim různost a rozmanitost v Božím světě je jen pohnutkou k větší vděčnosti k Bohu.

Protože vidí vše v Bohu, prožívají nejvíce bolest v hříchu. V lásce k Bohu chvějí se hrůzou nad prašivinou dědičného hříchu, jenž stále rozežírá lidi, až je rozleptá v obecné smrti, aby duchovní vítězství Ježíše Krista si stvořilo tělo nové a svět nový, jenž bude konečným a dokonalým strávením hříchu.

Myšlenka na strašnou otravu prvního hříchu učí je objímání hříšníky a léčení je. Nekřiví tváře své k pokryteckému a prázdnému vzdychání nad zkázou světa.

Proto jsou obleženy zpovědnice arských farářů, kteří se nespokojují s nadutým horlením nad hříchy. Oni hřích vykupují svou bolestí, svou svatostí, svým zadostiučiněním v krvi Kristově. Vodí vlčice ke studnicím léčivým a životadárným.

A přece to nejsou snilkové ani upovídání řečnilové, ale také ne bezzubí stařečci. Silní podobně jako Bůh uchvacují pro Boha, co se uchvátit dá po dobrém nebo po zlém. Dovedou vše vytyšiti v tvorbu a využití pro Boha celého člověka.

Viděli Pána a slyšeli jeho hlasu, jenž jim otevřel zrak duše a rukou jejich dal sílu svou v své lásce.

Člověk Boží vše dovede, neb láska vše dokáže. Zachytí svět, zachrání z něho, co má být zachráněno v jeho strašném dnešním umírání.

Silo. M. Brailo.

Ž E Ň

Duchovní život.

Velkou událostí jest pro studium asketiky a mystiky německý překlad epochálního díla GARRIGOU-LAGRANGE O. P. *Mystik und Christliche Vollendung* (Haas & Grabherr, Augsburg 1928, lex 8. str. 553, cena 15 Mk). Netřeba znovu chváliti dílo G. L. Jen na ně znovu upozorňujeme, neb tímto překladem se stává přístupné i těm, kteří frančtiny neovládají. G. L. postupuje obojí metodou i spekulativní i psychologicko-historickou. Jeho stylisace jest jasná a přesná. Snesl obrovský počet textů mluvících pro jeho thesi. Velkou cenu má jeho ukázání na mystiku sv. Tomáše Aq. a na to, kde ji třeba hledati. G. L. definitivně pohřbil blud, že Tomáš Aq. nebyl mystikem. Překlad P. Obersiebrasseho je velmi pečlivý a přesný. Výprava knihy je nádherná. Kéž najde i u nás hojně čtenářů a prováděčů myšlenek tohoto velkého a obezřetného vůdce duchovního, jenž právem je zván dnes nejlepším mistrem v otázce posvátné otázky mystické.

Krátko po vydání tohoto překladu vyšel překlad jiného spisovatele o duchovním životě, Francouze MAUMIGNY: *Katholische Mystik*. Vydal ho jezuita P. Richtstätter. Knize své přidal velmi zajímavý život P. Maumigny a pak několik článků polemických se směrem P. Garrigou, Saudreau a jiných. Místy si práci ulehčuje jedním citátem z jiného autora, jedním citátem ze sv. Terezie, jejíž ostatně i P. G. loyálně uvádí se spoustou ještě jiných, proti nimž pak staví pro svou thesi řadu pro něho znějících sentencí. Kniha *vlastní* je nesmírně dobrou příručkou a vodítkem pro řízení duší. Zcela schvaluji, že není možno dosti odporučiti opatrnost při mluvení a psaní o mystických otázkách, opatrnost, kterou jsme vždy až úzkostlivě zachovávali a ještě více zachovávatí chceme. Všechny ty diskuse pak o metodách zdají se mi pro praxi tak málo užitečné, když přece Duch Boží vane, kde chce, a když přece nikdo rozumný nebude do mas házetí intimnosti mystických tajemství. Ve vlasti tam nebude již těchto sporů ukazujících jen naši ubohost a malost.

Z mystické literatury můžeme poukázati na velmi dobré vydání spisů Taulerových, jež ve francouzském překladě podávají francouzští dominikáni Théry, Huguény a profesor Corin z university v Li. ge. Prvý svazek obsahuje kritické uspořádání T. kázání a to od vánoc do Nanebevstoupení. Překlad je velmi pečlivý a tak doporučuji toto laciné vydání těm, kteří marně po antikvariátech shánějí dobré vydání Taulera (*Sermons de Tauler*, t. I. Desclée, Paris, str. 365, cena 16 frs.).

K otázce stigmat rozvířené případem v Konnersreuth vydala ČAT v Praze překlad dobré a informativní brožurky jesuity PFÜLF: *O stigmatisaci*. Kniha informuje o tom, jak se katol. teologové dívají na tento zjev. Všele odporučuji všem, kdož se zajímají o tuto otázku. Dosti bohatý je redakční stůl tentokráte na životopisv, ať svatých, ať osob svatě žijících.

Stará Říše vydala v překrásné úpravě *život sv. Antonína poustevníka* v překladu Pastorové. Tolik toužíme po oživení mnišství a řádů u nás. Místo všelijakých léků dejme lidem do rukou takový životopis otce mnichů, a máme-li jen trochu dobré vůle, zahojíme Boží láskou jako velký světec Antonín. (Adresa: Dobré dílo, Stará Říše na Moravě. Cena asi 15 Kč).

Nevím, jakým způsobem, ale stalo se, že zároveň dostali jsme tentýž životopis, psaný sv. Athanášem Vel., vydaný Ladislavem Kuncířem v překladu P. Stříže. Myslíme, že je u nás více než 2000 lidí čtoucích ještě vůbec knihy, aby se obě vydání brzo rozebrala.

V Itálii vydali stručný výtah ze života velké a krásné ženy *Sestry M. Cristiny*. (Suor M. Cristina dell' Immacolata, Napoli, Edizioni Chiurazzi). Zároveň s tímto výtahem poslal nám autor tohoto životopisu své velké dílo. (Gaeta Salvatore: Suor Cristina dell' Immacolata). Život plný duchovního vzruchu, kreslicí život zakladatelky velmi cenné a důležité kongregace sester smírných obětí Ježíše svátostného. Pohnutí, slzy i hluboká vděčnost k Bohu, smilovávajícím se nad námi hříšnými a posílajícím nám své hrdinky obětující se za nás jest ovocem četby této krásné knihy. Nevím ani, jak vřele doporučiti obě knihy i onu stručně informující i velké dílo.

Pařížská Bonne Presse překvapila dvěma krátkými životopisy a to sv. Ireneje od L. Cristiani a sv. Hermíny od Fr. Veuillota. Cristiani je dobrý odborník v otázkách křest. starověku a načrtnul nám hutně velkolepou postavu sv. Ireneje, biskupa a učitele církevního. I Veuillotův spisek je dobrým poučením o této hrdinné světici.

Přerovské sestry N. P. P. M. chtějí vzbuditi zájem o laickou výpomoc v duch. správě spisem: LEKEUX: „*Markétka*“, str. 214, Kč 20. Překlad knihy P. Lekeuxe: „Maggy.“ Tomuto úchvatnému životopisu apoštolskou láskou planoucí dívky nemohu dáti lepšího doporučení, než mu dala pí B. Dlouhá svým článkem v II. ročníku „Na hlubinu“ (str. 142). Ve Francii má tato kniha za dvě leta 117 vydání. Podobného úspěchu jí přeji i u nás. — Tamtéž vyšly žalmy ke cti sv. Josefa: „Pojďte k Josefovi“ pro čitatele tohoto „pomocníka ve všech potřebách“, str. 32, Kč 1. (Sestry N. P. P. M. v Přerově). (J. J.)

BL. BERNARDETTA SOUBIROUSOVÁ. Překlad z franc. originálu. (Vyd. Českoslov. akc. tiskárna.) Knížka podává stručný nástin života malé pasačky z Lurd, jejích zjevení, života v klášteře, jejího apoštolátu, utrpení a smrti. Odporúčujeme zvláště těm, kteří chtějí býti rychle informováni. Úprava pěkná. Š. M.

Jistě vás zaujme něžný a přece mužný život mladého seminaristy, jenž v krátkosti naplnil časy mnohé: P. HERBINIÉREEMIL, C. S. Sp.: *Un apôtre de 15 ans, Charles-Henri de la Bonillière* (1928, Téqui, Paris, 80 str.) Ředitel francouzského semináře v Římě podává životopis jednoho ze svých žáků. Je to život od raného mládí neobyčejně jednotný a soustředěný k touze po kněžství v řádu sv. Dominika. Pán učinil ho dříve obětí než obětíkem,

ale jeho životu dává působiti kněžsky a apoštolsky. Knižka bude drahá nejen všem upřímným seminaristům, ale i jejich matkám.

—ou—

K red. závěrce došly mne dokončující sešity nového vydání českého *Pasionálu*. Nakladatel Kotrba zaslouží si tímto vydáním, při němž nešetil, nákladu opravdového uznání. Jen ve volbě obrazů k tak starému textu bylo by radno reprodukce více se k starobytnosti textu hodící. Všele doporučuji do každé rodiny tento poklad životů svatých. I cena jest velmi přístupná. Týž nakladatel (V. Kotrba, Praha) zahajuje další svazek, obsahující jiné staré české legendy a životy svatých psané prosou i veršem.

E. MISSEREY: *Soeur Claire de Jésus*. (Collection „Pax“ 1928, Brugges, prix 8 fr. str. 186.) Pod mocným vlivem milosti vyrůstají vznešené duše, jež uchváceny krásou Boží opouštějí svět a prchají, aby spočinuly v milostném objetí Božím. Sestra Klára, benediktinka, jež zemřela 28letá r. 1923, je takovou duší. Vyrůstá v buržoasní rodině, ztrácí takřka víru plýtkým životem, až konečně zachvácená Boží milostí hledá, prosí, modlí se — dochází vyslyšení a spěje od pochybování na výšiny Božího poznání, k hluboké kontemplaci. Životopis je opravdu úchvatný a zaslouží největšího doporučení.

R. D.

S. THERÈSE DE JÉSUS: *Vie écrite par elle-même. I.* — Trad. R. P. Gregoire de S. Joseph, Carme dech. — (Desclée, Paris 1928, cena 5 frs, 400 str.) Ve sbírce Chefs-d'oeuvre ascétiques et mystiques vychází nové vydání všech spisů sv. Terezie Velké v novém přesném překladu. Překladatel karmelitán se snaží reprodukovat co nejdokonaleji myšlenky velké světice, což se mu výborně daří. Ne posledním účelem tohoto vydání je: dát zájemcům co nejlaconější spisy sv. Terezie. První svazek obsahuje 24 kapitol životopisu světice. Další svazky budou vycházet brzo po sobě. Kéž by našla sv. Terezie i u nás hodně čtenářů! R. D.

Z různých polí.

BENDA Julien: *La trahison des clercs*, (Grasset, Paris, 1928, str. 300, 15 frs.) Duchaplné, až vážné essaye zpytující svědomí všech, kteří tvoří veřejné mínění, ve vině na vzájemném nenávědění dnešních lidí nenávistí třídní, národní. Chce najíti jiný zdroj šovinismu a socialismu a pod. moderních vývratů než v odvrácení srdcí od Boha. Bystré postřehy, netušené detaily, ale celkem strašně uplakané. Slabší čtenář snadno dostane z toho rýmu.

—Br.—

BLOSIUS (Blois), *Le Guide spirituel, traduit par P. de Lamenais*, 1927, prix 3 50 fr. Nepěkné vydání (v překladu) pěkné ascetické knížky ctih. Ludvika Blosia, benediktinského opata 16. století, autora mnoha ascetických a mystických pojednání. R. D.

BOUGAUD: „*Ježíš Kristus*“ a „*O bolesti*“. Oba tyto spisky jsou vyňaty z velikého díla Bougaudova: „*Le christianisme et les temps présents*.“ Opětne jejich vydání v českém překladě jest pro ně nejlepším doporučením a důkazem, že věrně plní svůj úkol,

poskytující útěchu duším trpícím, jistotu a odvalu duším zmítaným pochybnostmi. (Č. A. T., Praha.)

COCTEAU Jean: *Oedipe-Roi*, (Plon, Paris, str. 206, cena 18 frs.) Cocteau podniká modernisaci starých otčelých kusů klasických. Odívá je moderním rytmem, vyloupí z nich rovnou linii, základní krásu. Prvý pokus, jenž byl proveden na Romeo a Julie, byl přijat s různými pocity. Staří kritikové, vážní pánové, byli pohoršení, co prý se to dělá se starým klasickým materiálem, většínou se ale uznávalo, že jest to jediný prostředek zachrániti takto kusy, které nepěstaly býti pravdivé svou podstatou, nýbrž jen byly zatěžovány zastaralou mrtvou formou. Braitó.

JOS. FRÖBES S. J.: *Psychologia speculativa*. Tomus II. *Psychologia rationalis* v 80 (VI—344 S.) M. 5'20, vázaná v plátně 6'70. Tímto svazkem Fröbes doplňuje své slibně započaté dílo, knihu určenou pro začátečníky v psychologii. Probírá napřed nauku o rozumu, pak o vůli, zvláště důkladně podává nauku o svobodě vůle, a na konec o duši, její podstatě atd. Mistrným způsobem F. uplatňuje své zkušenosti, získané za své dvacetileté práce v psychologii i empirické i spekulativní. Pěkně rozebírá významnější systémy, jako tradicionalismus, ontologismus atd. Ve velkém počtu uvádí námítky protivníků, jež luští, obeznamuje tak aspoň, pokud možno, čtenáře i s nepřátelským táborem. Celkem vzato, zhodil se F. pěkně svého úkolu, totiž podaří malou učebnici spekulativní psychologie, až na to, že, ač na počátku prvního svazku slibuje uváděti i cizí autority, při probírání látky je sice jmenuje i uvádí jejich nauku, ale neuvádí míst, odkud čerpal, čímž kniha hodně ztrácí. Je ovšem přirozeno, že na některých místech by přísný thomista nebyl úplně spokojen. F. D.

DR. ALFRED FUCHS: *„Paneuropa či eurasié“*? Spisek pojednává o duchovních problémech majících vliv na světovou politiku. (Č. A. T. v Praze)

GRABER: *Im Kampfe um Christus*, (Moser, Graz, 1927, str. 230.) Člověku je líto toho času, co musil vynaložiti na tuto práci učenec takového jména jako je Graber. Apřece je to nutné. Kniha Graberova odpovídá na útoky Drewsovy proti historické existenci Kristově. Prochází všechny tak zvané důvody D., ukazuje, jak libovolně a lehkomyšlně Drews pracuje. Důležitá kniha pro studium apologetiky. Vyvrátí mnohý blud a zapudí mnohé pochybnosti. —B—

KNEIPP: *Der lebendige Gott*, (Horenverlag, Berlin-Grunewald, 1928, str. 128, cena 6 Mk.) Krok za krokem jde básník s člověkem a s Bohem. Život člověka celého s duší, tělem, pod božským dechem Prožitelnosti. Verše čisté, bez falešného tónu, vonící polem a vesnickou světnicí, verše intimního života s Bohem, života náboženského v realitě denního víru. Již dávno jsem nečetl od básní Mercierových něco tak pravdivého a krásného. Vidíte a slyšíte z veršů těch opravdu živého Boha našeho. Braitó.

LAVERGNE O. P.: *Synopse des quatre evangiles*. (Gabalda, Paris 1927, 15 fr.) Synopse evangelií jest nejen nezbytnou pomůckou pro vědecké studium Nového zákona, ale má svůj vý-

znam i pro čtenáře Pisma svatého, který si chce utvořit jasnou představu o chronologickém průběhu pozemského života Kristova. Řecká synopse vydaná před nedávnem vynikajícím exegetou P. Lagrangem je určena pro potřeby vědecké, její francouzské zpracování, které nám tu Lagrangeův řeholní spolubratr podává, má na zřeteli širší kruhy čtenářstva. Francouzský text je reprodukcí onoho textu, který má Lagrange ve svých komentářích. V synopsi je za podklad chronologického seřazení událostí vzato evangelium svatého Lukáše. Exegetické poznámky pod textem tvoří vítaný doplněk pro čtenáře laika. Doporučujeme.

H.

LINHARDT: *Das Geheimnis des Kelches*, Herder, Freiburg, str. 150, cena 2'40 Mk. Kniha o utrpení Páně, kniha ze života a pro život, hluboce prožitá a proto hluboce dojmavá. Dobrá příručka pro mládež a kázání o utrpení Páně. Knihou vane dech starých mystiků, jež L. dobře zná, a volání dnešních lidí po síle v bolesti.

MAZEAN: *Hélène de Jaurias, l'heroïne du Pé-Tang*, 1928, Pierre Tequi, Paris VI, str. 302, prix 10 fr. — Misionáři se považují často za odrodilce, „zrádce vlasti.“ Jakou službu však mohou národu a vlasti v cizině prokázat, ukazuje pěkný životopis sestry sv. Vincence z Pauly. Zakládá sirotčince pro opuštěné dívky, zařizuje školy pro mládež, nemocnice, jež přišly francouzským vojinům při expedici r. 1860 velmi vhod. Čínská vláda se odvděčuje obětavým Evropanům podporováním spiknutí t. zv. boxerů k ubíjení všech cizinců. Dílo vyznamenáno francouzskou akademií. K. E.

PASTRE J. L. GASTON: *L'éternel féminin* (1927, druhé vydání, Téqui, Paris, 153 str., cena 6 fr.) Tyto „krátké poznámky k feminismu“ jsou výbornou pomůckou k jeho studiu; ústí v radu, aby ženské hnutí žádalo direktiv od sv. Otce. Křesťanství, světlo z Říma, jež dovedlo ženu osvobodit, dovede také vnést světlo do jejího vývoje.

—ou—

PERRAUD: *Méditations sur les Sept Paroles* (Téqui, Paris, str. 265, 1928, cena ?) Bloudící a nalézající Perraud, mistr slova, zapaluje duše láskou ke Kristu trpícímu. Vše podává s opravdu uchvacující pravdivostí a prostou nestrojeností. Vřele doporučuji pro púst.

RIESSLER PAUL: *Altjüdisches Schrifttum ausserhalb der Bibel*, (Dr. Benno Filser Verlag, Augsburg, str. 1342, cena 32 Mk.) Velké překvapení přichystal nám čilý vydavatel B. Filser. Bylo dosud velmi obtížné sháněti doklady staré židovské mimobiblické literatury. Zde jsou všechny spisy židovské apokryfie, apokalyptiky a poesie v jeden svazek shrnuty. Pořadatel vynesl pouze Philona Alex., což přece jen jest nedostatkem, třebaže omluva jeho velkou rozsáhlostí je přijatelná, což zcela a bez výhrady uznávám při vypuštění Josefa Flavie, neb ten již ani k vlastnímu židovskému písemnictví nepatří. Překlad jest velmi vybroušený, věrný a zcela spolehlivý a směrdatný. Bylo nám tím zase sblíženo mnoho krásy a mnoho kulturní dokumentace. Velice důležitá kniha pro studium biblistiky, pro pochopení židovské touhy po královském

mesiaši, pro odmítnutí Ježíše Krista, jenž se tak lišil od toho, co samozvaní proroci a básníci pěli izraelskému lidu. Uprava je neobyčejně praktická a elegantní. Braitio.

P. DELSUC: *La rude nuit de Kervizel*, (Spes, Paris, 1927, str. 236, cena 10 frs.) — J. DRAULT: *Mon raid au Paradis Rouge*, (1928, str. 256, cena 10 frs.) Oba romány pro mládež vycházejí ve sbírce „des Fleurs et des Fuits“, řízené známým P. F. Kleinem. I. Mladí skauti — povinni pomoci bližnímu — osvobozují vězněného inženýra — vynálezce. Dosti dobrodružství, ale dobrodružství postavených do služby dobra. Živý ráz děje a sympatické osoby zaujmou mladého čtenáře, a snad i nadchnou k dobru. Hodí se pro jinochy. II. Ne tak jsem byl spokojen z „Výpadem do rudého ráje. Pravda, i zde dosti napětí, ale mi to připadlo příliš málo spojitě vnitřně. Autor chce zprotiviti komunismus; z části se mu to podaří. Přece jenom chybí kus toho ducha Delsuc-ové „Tuhé noci“. Obě knihy jsou slušně ilustrované. Delsuc se hodí pro mladší studenty, Drault pro starší; řeč velmi přístupná. — a.

WEISMANTEL LEO: „*Die Blumenlegende*“, (Kösel & Pustet, München 1927, str. 124.) Knížka libezných legend o květinách, o jejich stvoření, tvarech a vlastnostech. Řada krásně zpracovaných motivů starých, ale také legendičky nové. Hezký dárek pro děti. Ilustrace Alfreda Hagela hýří radostnými a jasnými barvami. Ofb.

ZACHERL DORIS: *Magnifikat*. S 8 obrazy. (Müller, München, 1928, str. 64, cena 1'50 Mk.) Pěkné rozjímání pro dívky o nejsv. Svátosti, ale ještě pěknější obrázky, nadýchané něhou a životem, jež namalovala pro knížku Ida Bohatta-Morpurgo. Hlavně pro ty obrázky veliké ceny doporučuji knížky. Takové dílko může opravdu teple se dotknouti dívčího srdce. Když je Ježíš teplo a žár, proč se o něm tak studeně píše? Zde je vzor, jak se hřečivě má psát a malovat pro Lásku jeho. Braitio.

TISSIER MGR: *Grands Sanctuaires français*. (Téqui, Paris); 1928, stran 223, cena 10 frs. — Osm slavnostních řečí na vynikajících poutních místech. Bohatá zásobnice momentů o duchovní ceně svatých, k nimž putuje celý národ. Řečník a kazatel zde může načerpat hojně bystrých myšlenek, přiučiti se na dobrém vzoru. — c —

RIMBAULT LÉON: *Outre-Tombe!*. (Téqui, Paris); II. vyd., 1927, stran 170, cena 3'50 frs. Neveliká knížka; zato vzácný obsah. Očistec, málo dogmaticky určený, je tak často v našich myslích skreslen. Autor chce poučit, potěšit, varovat. Málo knih o záhrobní jsem četl s tolikým zájmem a duchovním užitekem. Nejvyšší vhodná četba na doby smutku a na měsíc Věrných zemřelých. Myšlenky jsou podány poutavým slohem. — a —

MARIE MAD. SAYES: *Les sept parolez*. (Girandon, Paris, str. 136, 1928, cena 9 frs.) Nový svazek žhavých meditací, plných náboženské lyriky, přehlušované však přísnými tóny postními. V této knize mluví srdce i rozum. Kniha poskytne hodně nových myšlenek a námětů. Odporuji všle knihu pro její cenu myšlenkovou i literární. — S. B. —

MODLITBA BL. ALBERTA K NEJSV. TROJICI

Ó nejsvětější Trojice! Bože nejvyšší, nejmilostivější, nejdobrotivější, Otče, Synu a Duše svatý, jediný Bože, doufám v tebe.

Vyuč mě, veď mne, podpírej mne!

Otče, upoutej svou nekonečnou mocí na sebe mou paměť a naplň ji svatými a božskými myšlenkami.

Synu, ozař svou věčnou moudrostí můj rozum, dej mi poznání tvé naprosté pravdy a mé vlastní ubohosti.

Duše svatý, jenž jsi Láskou Otce a Syna, strhni ve své nepochopitelné dobrotě mou vůli na sebe a zažehni ji neuhasitelným žářem své lásky.

Ó můj Pane a můj Bože, můj počátku a můj cíli! Ó svrchovaně jednoduchá podstata, svrchovaně tichá a svrchovaně láskyhodná! Propasti nejvyšších rozkoší, mé nejmilejší světlo a naprosté štěstí mé duše, moře nevyjádřitelných radostí, dokonalá naplni všeho dobra, můj Bože a mé vše, co mně ještě chybí, když mám tebe?

Tys mým jediným a nezměnitelným dobrem.

Nic nemusím hledat než tebe.

Nehledám a netoužím než jen po tobě.

Pane, přitáhni mne k sobě!

Tluku, Pane, otevři mně. Otevři sirotku, jenž tě prosí. Ponoř mě do propasti svého božství. Dej, abych měl téhož ducha jako ty, abych se mohl uvnitř v duši radovati z tvých rozkoší.

BŘETISLAV ŠTORM

Uchylte se do stínu Matky Páně

Sv. Jan Zlatoústý.

K MÁJOVÝM SLAVNOSTEM

Můžeme-li poznávati slávu Královny nebes mezi lidmi, nemůžeme zde na světě znáti její slávu nebeskou. Slibuje-li Bůh spravedlivým to, čeho oko nevidělo a čeho ucho neslyšelo, to jest nikoliv jen to, čeho oko nemůže viděti a ucho slyšeti zde na zemi ve skutečnosti, ale co si tyto smysly po čas života pozemského nemohou ani v obraznosti, v rozjímání a v povznesení představit, pakli sláva ospravedlněných duší, které dříve patřily i hříšníkům, jest našemu poznání i tušení nepřístupna, jaká asi musí býti sláva Královny nebes, kterou církev v litaniích nazývá Královnou proroků, mučedníků, vyznavačů, všech svatých, andělů, archandělů, domem zlatým, věží ze slonové kosti!

Pozorujme tedy lidskými smysly jen její slávu mezi námi, tu slávu rozumem snáze pochopitelnou, neboť si Ji umíme představit jen jako Pannu bez poskvrny hříchu prvotního počatou a jako Rodičku našeho Spasitele, tedy jako bytost lidskou, podrobenou tíži a bolesti života a smrti, jako bytost z našeho lidského pokolení, stejného s námi původu od našeho praotce a naší pramatě!

Celé lidské pokolení nabývá ceny a váhy jen dílem vykoupení, bez něhož nemá ceny, nemá váhy ani podoby. Dílo vykoupení vrátilo lidem vnitřní hodnotu podoby Boží, která bez tohoto díla byla by jen podobou zevní bez hodnoty vnitřní, jen pouhou památkou na stav před pádem. Královna nebes jest z celého pokolení jedinou bytostí z otce lidského, pro kterou bylo celé pokolení lidské zachováváno na světě. Byla od počátku vyvolenou chotí Ducha sv., a když Bůh tvořil svět viditelný a člověka, viděl především ji. Neboť pro člověka stvořil zemi a člověka stvořil pro svou lásku, kterou viděl od věčnosti. Člověk jest obrazem Božím, i lidská láska jest obrazem lásky Boží a jako lidská láska se dovršuje zrozením dítěte, tak i láska Boží k člověku se dovršila zrozením Syna Božího v těle, a jako člověk vybírá si choť svou dle

obrazu vnější i vnitřní krásy jako jedinou a lásky nejhodnější, tak Bůh, který ve své vševědoucnosti, moudrosti, všemohoucnosti a svatosti nepodléhá omylům lidských smyslů a jejich žádostivosti, nýbrž ze své moci vidí a činí, co chce, vybral si, to znamená: učinil svou choť a dal jí, aby se stala takovou, jak se sluší pro choť Boha nejvyššího, dav jí krásu nejčistší a nejsvětější, takovou, že jí vyniká nad všechno dvorstvo nebeské. Bylo-li celé pokolení lidské odsouzeno k smrti a zavržení pro dědičný hřích, byla Královna nebes z této kletby vyňata již tenkrát, kdy Bůh předvídal hřích prvních lidí. Byla postavena mimo pokolení lidské, takže bytosti s tělem lidským až do zrození Syna Božího byly od ní odděleny v očích Božích. Teprve jejím svolením státi se Matkou Boží mohly všechny bytosti živé i zesnulé i nenarozené vydechnouti ze svého prokletí a Bůh se přiblížil k člověku, aby ho spasil.

Pro náš věčný cíl jako by celého pokolení lidského před zrozením Královny nebes nebylo. Ona byla první skutečnou bytostí lidskou od té doby, kdy první lidé svým hříchem propadli nicotě. Bez ní byli bychom jen stíny, a to jen stíny stínů, pro které bylo by škoda Boží země, slunce a všeho stvoření. Ona byla jedinou ženou, požehnanou mezi ženami: *benedicta tu in mulieribus*, když ostatní ženy byly *maledictae* čili proklety.

Bůh se chtěl státi člověkem. Stvořil člověka k obrazu svému proto, že ho chtěl milovati. Potěšení mé jest mezi syny lidskými. Chtěl se v osobě svého Syna státi člověkem a proto viděl ze své věčnosti i svou Matku. Pádem lidstva nemohly se změnit Boží úmysly a Boží láska; neboť lidská láska jest poddána tělesné slabosti a nestálosti, lidskou lásku rozleptává a ničí pokušení, neřest a nevěra; láska Boží jest však nejvyšší věrná a neměnitelná, Bůh neodvolává své slovo, svou přípověď. A proto celé dějiny lidstva až od zrození Královny nebes jsou jenom očekáváním jejího příchodu, očekáváním plným naděje i bídy, očekáváním nevěrným a nestálým, ale kdyby nebylo té naděje, že

Královna nebes přijde, nebylo by lidstva, nebylo by proroků. Neboť jako člověk očekává svoji nevěstu, tak i Bůh ji očekával s touhou a láskou. Jaká to musila být bytost, na kterou Bůh tak dlouho čekal! Byly to skoro čtyři tisíce let věrného božského čekání. A když přišel čas, poslal svého archanděla Gabriela z nebe k ní se zvěstováním.

Můžeme přemýšlet jen o její přecitlivělosti a přesvaté kráse mezi námi, o její slávě mezi námi, o jejím uctívání mezi námi, ale až do chvíle vzkříšení k životu věčnému bude nepřístupno rozumu i tušení našemu, jaká jest krása Královny nebes před očima dvorstva nebeského, neřku-li před očima kůrů andělských a před očima Boha nejvyššího.

První žena nebyla stvořena z hlíny země jako první muž, nýbrž z těla mužova. Pádem svým pozbyla této cti, když jí Bůh řekl: Pod mocí muže budeš. Královna nebes jest zase první ženou po stvoření Evy; jest Královnou, nad níž nikdo moci neměl než Duch sv. Nebylo třeba pozemského otce, ale pozemské matky. Jen ženy bylo třeba mezi lidmi, aby se narodil Bůh, a tím Královna nebes se stala jedinou bytostí z pokolení lidského, kterou Bůh potřeboval, která dala lidstvu smysl existence a vrátila mu čest.

Pro duše křesťanské není tedy jiné ženy mimo Královnu nebes, ženu požehnanou. Mimo ni jsou pro duši jen duše, ať jsou to duše žen či mužů, a vše ostatní se týká jen tělesnosti časné. Královna nebes jest však žena, kterou církev oslavuje a vzývá v její úhrnnosti tělesné i duchovní, blahoslavíc ji ve svých nejvznešenějších modlitbách, které Duch Boží vnuknul svatým, a na obou kolenou klečí kněz denně, když se modlí slova evangelia svatého Lukáše:

Blahoslavený život, kterýž tě nosil a prsy, kterých jsi požíval!

A blahoslavený Grignon z Montfortu v nejvýznamnější knize, která o uctívání Panny Marie byla napsána, píše, že pravou slávu a čest Panny Marie nemůže Bůh lidem zjevit za trvání časného světa, poněvadž to jest nad způsobnost lidského chápání. Jest Ona

zajisté v hodnosti své postavena mezi Bohem a nejvyšším kůrem andělským a to nejen jako duch, nýbrž i jako Panna neposkvrněná a Matka Boží svým oslaveným tělem. Milost, které nedal Bůh svým andělům, vyhradil jen pro svou Matku, která nám svým slovem pomohla k vykoupení a stala se nejen Matkou Syna Božího, ale i všeho pokolení lidského, vrátivši nás zase Bohu, takže tím se stalo pokolení lidské pokolením jejím a Kristus se mohl zváti Synem člověka. Stala se Matkou nás všech po Evě a nad Evou jako Matka milosrdenství, zůstávajíc Pannou.

A nám v tomto životě smyslů, hříchů a zápasů nechť stále se vrací přemítání: Je-li všechna krása a žádoucnost tohoto světa jen stínem, je-li i světlo našeho rozumu a tušení malé, takže i nejčistší stavy naší duše jsou jen pološerem a i nejtěkavější krása lidského srdce jeví se krásou jen v milosrdenství Božím, jaká byla a jest i jen sama ta viditelná a časnými smysly a rozumem poznatelná vznešenost Té, ze které se Bůh narodil jako Dítě! Neboť to, co chápati můžeme, jen jako lidé chápeme podle obrazu lidského. A na Královně nebes jediné byla za života časného zachována pravá, neporušená a nezastřená skvělost a úplnost obrazu Božího, neboť Kristus, Syn její, byl Bůh sám.

Jaroslav Durych.

VE VZPOMÍNKÁCH

Přátelství s Bohem. — 9.

Ne ve vzpomínkách v plochem významu toho slova, nýbrž ve vzpomínkách, které sblížují s Přitelem, protože jsou více než pouhé opakování prožitého. Ve vzpomínkách, v nichž se člověk na chvíli ztrácí, ve smyslu slova svatého Augustina: „Kde miluje, tam žije.“ Jež jsou výživou i odměnou přátelství. Mohlo býti napsáno „v rozjímání“, ale bylo by to asi dosti záhadné a odpuzující slovo, protože je nemnoho duší, kterým rozjímání je zálibou a ne záhadou.

Cesta přátelství s Bohem jde přes rozjímání. Duše

musí býti napřed uvolněna, ustálena ve směru k Pří-
teli. Jako se člověk uvolňuje, aby nebyl rušen, jako
očisťuje své myšlenky, aby zdárně pokračoval k vy-
tčenému životnímu cíli, tak rozjímáním se uvolňuje,
čistí a ustaluje duše, její myšlenky a její směr. Kdyby
nebylo jiného užitku z tohoto ponoření *ve vzpomín-
kách*, tento sám by byl dostatečně mocným lakadlem
do něho. Vždyť i duše dosti málo pozorná vidí, jaké
mraky prachu země se víří v paprscích světla, při-
cházejících k nám z Božství jako sliby a výzva.

Očištění a ustálení je vyzývavostí pro prach a oře-
sy. Proto je opět a více třeba ponoření *ve vzpomín-
kách*, aby místo vyloučených prvků zaujala Boží prav-
da, místa věcí působících ořesy aby ovládlo Boží
přátelství.

Neumí každý člověk býti správně a pravidelně *ve
vzpomínkách*. Jen jemné a citlivé duše se dovedou
tak ztratiti myslí, že se o nich řekne: je ve vzpomín-
kách — a myslí se při tom na mysl i srdce, na upření
zraku duše i žáru srdce. V náboženském ohledu se
může každý vychovati k takovému umění býti *ve
vzpomínkách*, neboť náboženství zjemňuje každou du-
ši, jsouc soustavným a důsledným sbližováním s Nej-
jemnějším, s Bohem.

Ke každému umění je třeba dvojího: zručnosti a
výběru vhodného předmětu. Zručnosti se nabude
zachováváním určitých pravidel, vybírati předmět
učí umělecký smysl. I k umění býti *ve vzpomínkách*
jest obojího třeba. Ale mnohem jednodušším způso-
bem, neboť zde platí: chtěj milovati; láska ti dá návod
i smysl ve volbě předmětu, aby se duše užitečně ztra-
tila *ve vzpomínkách*. Neboť býti *ve vzpomínkách* není
jen práce lidského mozku, vyvolávajícího obrazy a
přemítajícího o předložených pravdách. Je to hlavně
práce srdce, ne pouze lidského srdce, nýbrž zvláště
a hlavně Božího Srdce. Býti *ve vzpomínkách* je býti
v Bohu, míti chvilku přátelské důvěrnosti s Bohem.

Nezáleží na tom, podle jakého vzorce to konáš.
Více záleží na volbě předmětu a vzorec je takový:
chci míti více rád.

Podle stupně lásky, podle pokročilosti přátelství se volí předmět. Otvírá se nám tím pohled do práce duší přátel Božích a zároveň se vysvětluje, proč od přátel Božích nemáme podrobných vzorců rozjímání.¹

Jsou tři období přátelství s Bohem. První je doba přechodu ze hříchů nebo vlažnosti. Láska Boží s velikým úsilím překonala hřích, ale je v nádobě křehké. Duše je plna obav, aby se dobrá vůle nezvrátila. Sv. Tomáš určuje úkol ponoření *ve vzpomínkách* pro toto období: „Především se musí člověk snažiti, aby se vzdálil od hříchu a odpíral jeho žádostem, jež táhnou k opaku lásky; to náleží začínajícím, v nichž je třeba lásku živiti a posilovati, aby nebyla zničena . . .“ (II-II. 24, 9). Předměty, jimiž se tu duše obírá *ve vzpomínkách*, mají upevniti srdnatost ctností; hledá Boha v jeho dobrotivosti, milosrdenství, blahovůli, aby vzpomínkami na divy Boží lásky vroucněla láska k Bohu. Proti žádostem starých hříchů se *ve vzpomínkách* staví hrůza Boží spravedlivé odvety.

Ve vzpomínkách duše naplněná prvním blahem z opět nalezeného Přitele po urážlivé zradě plesá v jistotě jeho pomoci, vděčně se klaní Příteli, jenž ve své velkodušnosti zapomíná na zlou minulost a nabízí bohatství svého přátelství.

Pravá láska stále roste, nezná ustrnutí na určitém stupni. Tak *ve vzpomínkách* prvních dob přátelství najde duše upevnění svých sil a chuť, dáti těmto silám větší práci. Nemyslí již hlavně na možný pád a obranu, myslí nedočkavě na možnosti rozvoje a výbojů. „Další snahy vedou člověka k usilování o pokrok v dobrém. To náleží pokračujícím, kteří hlavně usilují, aby láska v nich rostla a sílila“ (Sv. Tomáš, tamtéž). Duše *ve vzpomínkách* svou láskou se snaží chápati dobrotu a vlídnost Boha nejbohatšího; snaží se poznati nejen v hlavních obrysech písmeno Božího zákona a svých povinností, nýbrž ducha a dosah zákona ve všech jeho důsledcích a pokynech; *ve vzpo-*

¹ Objednejte si u sester dominikánek, Olomouc-Řepčín 2. svazek „*Ve škole Spasitelově*“, kde jsou vzácné a praktické pokyny o vzorcích a předmětu pro duši „*ve vzpomínkách*“. (Kč 7/50.)

mínkách čerpá světlo a sílu, aby ve sterých podrobnostech se projevila hodnou vždy většího sblížení s Přítelem, duší osvědčené přátelské důslednosti a věrné ochoty.

Ve vzpomínkách tohoto období je pro duši zdroj vynalézavosti v nejrůznějších způsobech odříkání, sebezáporu, trpělivosti, odevzdanosti, hluboké a nenasytné touhy po úkonech ctností. Řekli byste, že nejen *ve vzpomínkách*, nýbrž kudy chodí, tudy myslí duše na cesty, na kterých by se stala ještě lepší, umrtvenější, bohatší. *Ve vzpomínkách* se vychovává duše v neúprosné askesi a nenasytné dychtivosti.

Tušíme, jak se v tomto období rozvíjí láska a pochopení pro Přítele a jeho cenu. Nezastaví-li se duše, podlehnuvši námaze, ani dobře nevědouc jak, přejde do třetího období. „Třetí pak snaha jest, že člověk hlavně usiluje, aby se sjednotil s Bohem a požíval ho. To náleží dokonalým, kteří mají tužbu odebrati se a býti s Kristem . . .“ (Sv. Tomáš, tamtéž.)

To jsou již obzory daleké, ale každému možné a dosažitelné, obzory hodné veškerého nejušlechtlejšího úsilí duše. *Ve vzpomínkách* se noříc, připravuje si k nim cestu a síly. Říkáme o věcech, které máme dobře promyšleny a prožity: Jen se podívám a již vidím, co je a co bude. To budiž dosti slov o duši *ve vzpomínkách* třetího období lásky: vroucí nazírání, dlouhé pohledy lásky.

Přátelství s Bohem musí jíti přes pravidelně přestované a dodržované chvíle *ve vzpomínkách*. Ty chvíle musí mít celou náladu lidsky cítěného stavu v lidských vzpomínkách. A protože Bůh všude chce mít své přátelské bytosti, musí se ztráceti *ve vzpomínkách* duše za silnými zdmi kláštera rozjímavého řádu stejně jako duše křesťana, jenž nemá snad jiné volné chvíle, aby se octl *ve vzpomínkách*, než své denní chvíle modlitby ranní a večerní a nedělní mši svatou. Dlouhé hodiny i krátké chvíle *ve vzpomínkách* vykonají vždy svůj účinek, povedou duši po cestách přátelství s Bohem. Jen když jsou pravidelné a vroucí, když jsou opravdovými chvílemi důvěrnosti s Bohem.

Chvilky důvěrnosti s Bohem při nejsvětější oběti, před našima očima obnovujícím dobrovolné mučednictví za naše hříchy, záruku vykoupení. S Bohem ve svatostánku, s Bohem tak blízkým, tak nápadně ukazujícím ochotu a sílu své božské lásky. S Bohem při různých modlitbách, kdy se sklání k našim šepotům důvěry a výkřikům prosby, jako Přítel vždy připravené podporující a zdvihající ruky. S Bohem v důvěrnosti při rozjímání, *ve vzpomínkách* a v dlouhých pohledech lásky, kdy Bůh před naším duchem odhaluje závoje svých svatyní a hasí žízeň srdce božsky nevýslovnou něžností lásky.

Kdosi řekl že *ve vzpomínkách* se děje podivuhodná záměna, naznačená v evangeliu svatého Jana slovy: „Přebývá v Bohu a Bůh v něm.“ Potřebujeme ještě svědků a důkazů?

P. Em. Soukup, O. P.

SILOU BOŽÍ VEDENÍ...

Přátelství Boží. — 10.

Stěští nekonečné našli jsme ve svém Bohu, neb chce býti naším dobrem, chce naši volající žízeň naplniti svým nekonečnem.

Vůle pak uchopuje toto dobro. Abychom však je mohli uchopiti, je třeba, aby rozum přivedl vůli k poznání, že předmět je opravdu milování hodný. Co krásnějšího v řádě lidského dění než onen stálý příliv a odliv, ono věčné sprádání a vzájemné zapadání činnosti rozumu a vůle. Chceme dobro vychutnati a tu rozum zkoumá dobro, odhaluje stále nové a nové pohledy a stále více a více, a vždy novým způsobem láká vůli, aby se přiklonila k dobru, které jí podává.

Aby se láska udržela, je stále třeba nového poznání, a aby vzrůstala, je třeba vždy hlubšího pronikání do tajemství bytosti milované.

Láska k Bohu a přátelství s Bohem, jež je přátelstvím vystupňovaným, jde podobnými cestami. Tolik touží člověk, který opravdu našel v Bohu svůj střed a kterému není Bůh Bohem cizím, aby pronikl

co nehlouběji v jeho tajemství, aby jej stále hlouběji a dokonaleji mohl milovati.

Je nezbytné rozjímání, pro každého kdo nechce ochladnouti ve svém vnitřním životě, jenž buď jest stálým přibližováním k Bohu, nebo titěrným hračičkářstvím. Stále a stále úporně sestupovati do svatých pravd, do Božích tajemství, toť cesta k dokonalejšímu přilnutí k Bohu.

Když se zamyslíme nad Boží láskou, nad jeho dokonalostmi, nad tím, co máme bez Boha, nad hladem a žízni těch, kteří bloudí daleko od štěstí v pravdě a dobru podstatně a nekonečném, musili bychom mítí opravdu vůli zlou jako ďábel, abychom ani poněkud svou lásku k Bohu nezahřáli. Proto je pravdivý výrok sv. Terezie, že ručí každému, kdo denně aspoň půl hodiny rozjímá, že těžce nezhřeší. Neboť když rozum lidský se poctivě a upřímně zamyslí na celým světem, nad Bohem a nad sebou, těžko jíti proti vlastnímu štěstí, to jest, proti Bohu.

Jsou ovšem různé cesty rozjímání, dle různých stavů, v nichž je právě naše duše. Člověk, který povstal z těžkých, snad příšerně strašných hříchů, jest drcen Boží dobrotou, jest na kolena a k lítosti puzen myšlenkou na Boží spravedlnost, která musí od sebe zapudití vše, co nechce býti jeho, jež musí odsouditi to, co se samo odsuzuje k neštěstí, když se spojuje s tím, co je prvkem neštěstí a neladu, totiž s hříchem. Hřích jest ďábelským dílem a jako takový musí vésti ke vzpouře proti vlastnímu blahu. Hřích je pokus o popření a popření dobra a proto jeho ovoce jest hrůza, nelad a smrt.

Kdo prožil hrůzu hříchu ve svém srdci a kdo se povznosl již výše, jest uchvácen Božími vlastnostmi. Jaké moře nových poznatků! Od dobrých vlastností lidských zvedá se rozjímající člověk k vlastnostem Božím. Povyšuje ony vlastnosti dle zákona o obdobnosti bytí, na nekonečnou. Vidí v Bohu zdroj všech milostí, vidí, jak jen pravé dobro může nás naplniti a proto se noří do života Božího, jenž mu skýtá stále nové pohledy. Rozjímavá duše ustavičně objevuje

v Bohu nové a netušené krásy. Tak jest pak duchovní život stále novým a novým objevem. Láska pak se rozhoří v tom Bohu, jenž je nekonečně krásný a nevyčerpatelně dokonalý. Proto jest člověk až k závratí stržen nad možnostmi, jež mu podává dobro Boží. Proto stále jest možný vzrůst, a nikdy nevypijeme dokonale štěstí, které se rozlévá z Boha.

Divíte se pak ještě, že člověk chce přetrhnouti lidská pouta, jež mu dávají patřiti na vlastnosti dokonalosti Boží stále pod tou záclonou tvorů a lidských pojmů? Víte, jak jest nedokonalý lidský pojem. Nikdy nevyčerpá celé podstaty věci, jejímž jest obrazem. Rozum náš chce osvoboditi svůj pojem Boží ode všech nedokonalostí, chtěl by patřiti na pravdu samu, aby se k ní nemísilo nic nedokonalého, nic, co nám zúžuje představu Boží. A jako ponoření se do věci jakékoliv po dlouhém cviku a po dlouhé zkušenosti upře náš duchovní zrak zkušenosti a prožitím věci do věci samé, že se do ní takřka vpijeme a s ní se takřka ztotožníme, tak také duchovní snažení o proniknutí do Božích hlubin pudí duši ku překlenutí všech lidských, pozemských hranic, takže řízení po patření, po nazírání.

Duše jest již takto spojena s Bohem. Prahne po něm. Nic ji již netěší, nic na světě jí více nezajímá a nic jí víc ničeho nedává. Má před sebou jenom Boha. Teď poznává, že ho vlastně zná velmi málo, že ho zná velmi nedokonale.

Porovnejte s lidským přátelstvím přátelství Boží!

Přítel zná tak dokonale velkou bytost toho, kterého miluje, že leží před ním jako otevřená kniha. Nic mu již není tajno. Zná hnutí, přání, záliby, odpory přítelovy. Zná směr jeho bytosti. Tak se kolem přítele svého ovil, že se s ním jakoby ztotožnil. A tak do jeho duše se přelily jeho snahy a jeho láska. Tuší proto vše, co se děje v nitru přítelově. Zná jej do nejtajnějších záhybů a nyní usuzuje dále. Ví v každém případě, co se jistě děje v nitru přítelově, ví, jak by jednal v těch či oněch okolnostech. Dle nejmenší známky hned pozná, co se v příteli změnilo, stačí mu jen slovko, jen pohled, jen pokyn, a již mu je vše jasné.

Láska proniká, láska ztotožňuje a proto vidí hluboko, proto prohlédá na dno.

Něco podobného jest v mravním životě. Ten, kdo je zvyklý mravně jednati, kdo jest již zběhlý ve ctnostech, vžil se již do ducha oné ctnosti. Přešla mu do krve a tu člověk přirozeně tuší, co jest ve shodě s ctností a i v případech obtížných rozhodne pak onen zdravý smysl, jenž jest výsledkem dokonalého spojení s dobrem prožitým. Hluboce zakořeněná ctnost poví, co je třeba dělati v těžkém spleťtém případě. Kolikrát kněze, výborného vůdce duší, překvapí tato jistota u duší, které se zasnoubily se ctností.

Láska Boží spojila podobně jako přítel a jako ctnost se sebou naši duši. Dovede nás toto přátelství s Bohem k podobnému soužití duší, dojdeme automaticky k onomu pronikavému poznání Boha, dojdeme sami k Bohu, do jeho tajemství jen tím, že Boha milujeme? Máme pravdy víry. Těmi nás Bůh poučil o sobě. Ale tyto pravdy jsou nám podány slovy a slova lidsky vyjádřená jsou pro nás hranicemi. Chceme přece více a chceme dále. Proniknem svým přátelstvím dále, co nám ukazuje povrch slov víry?

Byli bychom sváděni k tvrzení, že i přátelství s Bohem musí se řídit obdobnými zákony, a že tudíž automaticky, samo sebou, duše žijící Bohem, jej proniká. Toť omyl mysticismu, oné neblahé snahy, která zmátla již tolik duší. Co lidí si myslí, že jsou v Božím náručí, co lidí si myslí, že, když se varují jakž takž těžkého hříchu, že jsou již na vrcholcích svatosti. Slyší prý hlas Boží. Slyšíte pak od takových dušiček o jich vívěních a zjeveních, o přímém styku s Bohem, zamítají i kněze, který prý jim nerozumí, chtějí se vésti sami. A zatím je to tolikrát vše jen plané snění, četba mystických knih jest jim uměleckým požitkem, opíjejí se svou sladkostí, kterou jen v Bohu hledají. Ovzduší nezdravé, které zkušený kněz hned rozpozná dle toho, že jest v něm nevolno jeho dogmatice, jeho zdravému úsudku.

Přátelství s Bohem je přece odlišné od přátelství lidského. Přátelství lidské je dílem naším, kdežto přá-

telství s Bohem je dílem Božím. A jako přetvoření stavu duše chladné v přítelkyni Boží jest dílem Nejvyššího, tak jest Božím dílem též každé utužení, každé zvroucnění našeho přátelství s Pánem.

Rozjímání a život z víry sám přivede nás k poznání lásky a nekonečnosti Boží. To vše však není pronikání do hlubin Božích. Ještě stále je před námi Bůh jako něco neproniknutelného, jako něco nekonečného a nevyvážitelného.

Víra zastavuje nás na hranicích přátelství nejobyčejnějšího. Ono vzájemné proniknutí, které nacházíme u přátel lidských, to ještě nedává víra. Správně řekl to v minulém čísle P. Lemmonyer: není tolik mystiků, jako je zbožných lidí, a dodávám: není ani tolik do Boha se nořících lidí, co jest lidí ve zbožnosti pokročilých.

Ale tak jest tedy nemožné v přátelství Božím to, co korunuje přátelství lidské? Proto v nás Bůh rozpálil onu touhu po sobě, abychom nemohli k němu? Proto nám dal návnadu své dobroty a své nekonečnosti, abychom vědouce o ní, zmírali touhou po ní v šíleném stesku?

Bůh, který započal, on sám dokončuje a zdokonáluje. Přitáhl k sobě duši přátelstvím. Duše ona lační po jeho objetí, chce vše z Boha znáti, nemůže se smířiti s žádnou hranicí, když ji Bůh pro sebe a pro své štěstí určil. Jako otevřel Bůh nitro naše pro sebe, tak je též zasypává sebou. A abychom mohli to dobro nekonečné Boží vychutnat a je prožiti, pokud naše konečnost to dovoluje, přichází na pomoc naší ubohosti svými zvláštními dary. Theologie klesá zde v údivu nad dary Ducha sv., jež jsou rozvinutím duchovního života, pomůckami užšího spojení s Bohem.

Bůh posílil dary Ducha sv. rozum i vůli, aby se spojila s ním, aby šla jeho cestami a aby se mohla do něho nořiti a s ním se stále lépe a lépe spojovati. Dary pro rozum ukazují nám Boha jako nekonečnou pravdu. Uschopňují rozum bez omylu poznati Boha, viděti jej všude jako poslední příčinu a cíl všeho, učí nás viděti Boha ve všem, co v nás a kolem nás. Dary

Ducha sv. trhají materiální vrstvu slova a pojmu, vedou stále hlouběji. Dávají tušiti veškeré bohatství v Bohu, dávají nám světlo o svatých pravdách, chrání nás palčivých omylů, ukazují dobro v celé jeho nekonečnosti, ukazují cestu, prostředky sblížení s Bohem, činí z nás dítky Boží. Dary Ducha sv. se dají krátce a srozumitelně vyjádřiti jako uschopnění duše milující žíti životem poznání a lásky Boží, poznávati a milovati Boha tak, jak on se poznává a jak on se miluje.

Silvestr M. Brailo O. P.

AVE MARIS STELLA...

Mariánský hymnus v nešporách. Skladatel jest neznámý; připisuje se původ jednak Venantiovi Fortunatu, jednak králi francouzskému Robertovi II.

Zdrávas, hvězdo mořská,
Matko Boží drahá,
Panno ustavičná,
nebes bráno blahá.

Berouc ono Ave
ze rtů Gabriela,
mír dej, měnic jméno,
které Eva měla.

Rozvaž hříšným pouta,
uděl slepým světlo,
všecko dobré vypros,
zla zbav, jež by hnětlo.

Ukaž se být matkou.
Skrz Tebe ať vzíti
prosby chce, jenž pro nás
Synem tvým chtěl býti.

Panno jedinečná,
nade všecky jemná,
čiň nás jemné, čisté,
prosté hříchu temna.

Nevinný dej život,
cestu uprav jistou,
bychom zřeli Krista
s radostí tam čistou.

Buď čest Bohu Otci,
Kristu Pánu sláva,
svatému též Duchu,
všem třem jedna chvála.
Amen.

Přel. A. Štemberg.

SEN ŽIVOTA

1.

Zivot lidský je bdělý sen. Má všechny vlastnosti pravého snu. Sen je lež, jejímž účelem je zachování spánku. Je obratný přestrojovač, který rušivé popudy zvenku i zevnitř přeměňuje tak, že spáček je pokládá za něco jiného. Spadne-li pokrývka, neprobouzíme se pocitem chladu. Přichází sen a praví: Zdá se ti sice, že tě zebe do nohou, ale je to pouhý sen. Ve skutečnosti jdeš bos po sněhu. Odtud ta zima. Spi jen klidně dále. Zazní budíček, který jsme natáhli na pátou hodinu. A sen z toho rychle udělá obraz večerní krajiny, do níž zaznívá tiché klekání. Ležíme na levém boku, vážne oběh krve. A sen, věrný ochránce spánku, nás přesvědčuje, že je to něco jiného: že běžíme do zpacení, poněvadž nás někdo honí. Sen je travestie, pustá fraška, která se končí probuzením libým nebo nelibým, dle toho, oč ta fraška byla horší nežli fraška života.

Sníme, kudy chodíme. Nevíme nikdy, co se s námi děje. A nikdy sebe samých dokonale neznáme. Co ve spánku sen, to ve stavu bdělém pýcha života. Byli bychom sice schopni poznati své chyby právě tak, jako poznáváme chyby jiných lidí, ale přichází pýcha, přestrojuje naše neřesti, přelichuje tvářnost hří-

chů našich a my je pokládáme za ctnosti. Pravdu má La Rochefoucauld, když píše v čelo svých MAXIMES: Nos vertus ne sont le plus souvent que des vices déguisés. (Přečasto jsou ctnosti naše jenom přestrojené neřesti.) My všichni spíme spánkem smrti a pýcha rozstírá své černé peruti nad námi, abychom neviděli, že jest již den a s výšin jasnícího se nebe že zaznívá hlas: Vstaň, osvět se, Jerusaleme, neboť přišlo světlo tvé!

2.

Sníme často ve stavu bdělém. Psychoanalytikové si s tím lámou hlavu. Nebude na škodu vyslechnouti, co říkají: Toto snění, tak vysvětluje Freud, počíná se v době před pohlavním zráním, často již na sklonku dětství, trvá až do věku dospělého a pak přestává, někdy zůstává až do nejpozdnějšího stáří. Obsah jest určován motivy velmi průhlednými. Jsou to scény a události, v nichž se ukojují sobecké, ctižádostné a panovačné tužby. U mladých mužů převládají obyčejně ctižádostné fantasie, u žen, které obrátily svoji ctižádost na úspěchy v lásce, fantasie milostné. Dosti často jest i u mužů milostná žádost podkladem, neboť všechny hrdinské činy a výboje mají za účel obdiv a přízeň žen. Jinak jsou tyto denní sny velmi rozmanité a rozličně se utváří. Buďto některý z nich brzy zaniká a nahrazuje se jiným, nebo zůstávají a rozvíjejí se v dlouhé příběhy a přizpůsobují změnám životním. Jdou takřka s dobou a doba jakož i nové postavení životní jim vtiskuje svůj ráz. Jsou hrubou látkou básnického tvoření, neboť z denních svých snů tvoří básník situace svých novel, románů, divadelních kusů tím, že zjinačuje, přeměňuje a vylučuje. Hrdina denních snů jest však vždy hlavní osobou buď přímo nebo v zjevném ztotožnění s osobou jinou. (Dr. Sigm. Freud, Vorlesungen zur Einführung in die Psychoanalyse, Wien 1922, S. 99/100.)

Je-li toto pravda, jest již jasno, proč některé ctnosti naše jsou přestrojenými neřestmi. V mládí jsme si

všichni hráli v duchu na slavné vojevůdce, řečníky, herce, spisovatele, vynálezce a bůhvíco ještě. Bylo to snění, řekne se. Byla to pýcha, řekněme určitěji. S pohlavním zráním se rodí smělé plány. Začínají se představy o krásné budoucnosti. Přecenění sebe. Zrození snu života, v němž hrubost je silou, drzost statečností, opovážlivost odvahou, marnotratnost štedrostí, lakota šetrností, vzdor stálostí, chvástavost upřímností, zloba spravedlností, lenost mírností, zbabělost opatrností, podlízavost pokorou, nerozvážnost horlivostí, lhostejnost klidem.

3.

Kdybychom neměli pýchy, znali bychom se. Viděli bychom své nedostatky s toutéž určitostí, s jakou je vidíme u jiných. Žijeme tedy životem neprobuzených, chvílemi jen nahlízejíce do zrcadla skutečnosti. A jako všichni spáči milujeme tmu.

Pokora je skutečnost. Majíce oči zamženy spánkem pokládají lidé temnot pokoru za nedostatek skutečnosti, jako by záležela v podceňování nebo titěrném ponižování sebe. Pokora je správný úsudek o sobě. Náležitě zhodnocení vlastní osobnosti. Záleží v tom, že člověk dobré svoje vlastnosti připisuje Bohu, špatné pak sobě. Člověk v Boha nevěřící nemůže být pokorný. Pokora má smysl, jen když věříme.

Člověk pokorný se nezarmucuje hanou a potupou, kterou ho zasypávají lidé dobří i zlí. Myslí si: Ti lidé mne dobře znají a vědí, že ani o jediném vlasu své hlavy nemohu říci, že bych ho byl neobdržel od Boha. Jsem nic, které se zdá něčím. Člověk pokorný netouží po chvále a uznání. Vykonal-li co znamenitého, ví, že to vykonal mocí Boží.

Bůh je jsoucí. Ten, který jest. Všecko, co jest, od jsoucího jest. Bůh je moře jsoucnosti. Člověk jest jen kapkou v tom moři. Ba ani tou ne. Neboť by se mohl domýšleti, že něčím jest.

Často se cítíme uraženými. Kdybychom měli dosti pokory, byli bychom nezranitelní. Jsme-li zraněni, znamená to obyčejně, že s námi bylo jednáno, jak zasluhujeme, ale že jsme toho nečekali. A nebo to znamená, že jsme čekali, čeho nezasluhujeme, a nestalo se nám. Člověk pokorný jest nezranitelný, neboť bdí. Podobá se vojáku stojícímu na stráži, který je připraven na rány a ne na hlazení. Kterýsi král se dával lehtati na šlapkách, když šel spat. Škoda, že nevíme, jak se jmenoval. Byl dokonalým obrazem ješitnosti. To chceme všichni: ticho a sladké šimrání. Chceme spáti na poduškách vzdutých domýšlivostí a nepřejeme si býti rušeni. Vymyslili jsme si sebe, aby-
chom nevěděli o sobě. Do tohoto výtvoru své obraznosti jsme zamilováni jako Pigmalion a žárlíme na něj žárlivostí Mouřenína benátského. Nedáme mu ublížiti. Jsme hotovi podstoupiti pro něj mučednickou smrt. Neboť věříme, že jsme to my. Je to ALTER EGO (druhý já). Vysněný, vymyšlený, milovaný, křehký a něžný ALTER EGO. Je tak krásný, že jest hříchem neodpuštělným ublížiti mu. Dal nám mnoho práce, než jsme jej vyrobili. Musili jsme pro něho zapomenouti, jací jsme. Musili jsme zapomenouti své nicoty a ubohosti, z bláta skutečnosti se povznést k výšinám snu. Musili jsme vystoupiti na strmé hory. Musili jsme opustiti samy sebe. Musili jsme zraditi pravdu. Proto jej tak milujeme. Stačí dotknouti se ho a krvácíme z nesčíslných ran. Jsme k politování.

Hodně zřetelně se jeví nedostatek pokory netrpělivostí. Přiznáváme sice, že vše se nemůže dít dle naší vůle, ale připadáme si tak často zneuznanými, odstrčenými a opuštěnými jen proto, že jsme nemohli prosaditi svou. Zapomínáme, že bychom vůbec ztratili vládu nad sebou, kdyby se vše řídilo podle nás. Lehko bychom se mohli domnívati, že jsme neomyl-

ni, spravedliví, moudří. Nezdary v životě jsou jistě aspoň k tomu dobré, že se přestáváme spoléhat výhradně na sebe. Trpělivostí možno dosáhnouti všeho. Člověk trpělivý je člověk silný. Proto vždy vítězí.

Ve vzpomínce se nám jeví nesnáze minulého života malichernými. Co kdysi rozrušilo a nesnesitelným se zdálo, je zmenšeno a zeslabeno. Či lépe řečeno: je přiblíženo pravdě. Zdá se tím, čím bylo. Věcí, která způsobila mnoho neklidu a utrpení. Ale příčinou nebyla věc sama, nýbrž my. Pýcha nám ji představila v ohromných rozměrech. Štípnutí mouchy zdálo se bodnutím dýky. Slovíčko pomluvače těžkou urážkou. Chladný pohled hlubokým pohrdáním.

Velikost křivdy záleží na velikosti nespravedlivého činu a na velikosti osoby, jíž bylo ukřivděno. Jde-li o osobu naši, pýcha se snaží zveličiti obojí: i věc, která se stala, i vlastní naši osobnost. Odtud mocné napětí mysli vyvolávající pocit hořkosti a hněvu. Pomíne-li toto napjetí, vidíme vše v jiném světle.

Jsmo příliš v zajetí přítomnosti. Víme zcela dobře, že za pět let nám bude lecco lhostejno z toho, co nás nyní skličuje. Přesně vzato, může-li nám něco lhostejno býti za pět let, proč by nemohlo i nyní?

Avšak v zajetí přítomnosti bychom nemohli býti, kdybychom nebyli v zajetí pýchy.

6.

Poznání reflexní zdálo se již Sokratovi býti základem vši moudrosti a ctnosti. Ne neprávem. Pouhé poznání ovšem nestačí. Ctností jest vždy jen to, co nějakým způsobem vychází z vůle. Ctnosti nenabýváme rozumem, ale chtěním. Pokora tedy není jen pouhá znalost sebe. Míti správný úsudek o sobě není ještě ctností.

Jak často slyšíme: Nejsem sice žádný světec, ale tohle si líbiti nenechám! Jaký smysl může mít, přiznáváme-li se k své ničemnosti, ale vyžadujeme-li, aby se před ní smekalo jako před Gesslerovým kloboukem?

boukem ? Jaká zásluha, když máme sice správný úsudek o sobě, ale když se hněváme, mají-li jej o nás také jiní ?

Nestačí jen viděti modlu ALTER EGO před sebou a věděti, že to nejsme my, ale je třeba, rozbíti ji s odvahou.

Odvaha taková se může zdáti šílenstvím. Jacopone da Todi, blázen pro Krista, úmyslně vyhledává posměch, chodí nahý po ulicích a ošklivá děcka za ním pokřikují a házejí kamením.

A přece to není šílenství. Šílení jsme my, kteří jinak myslíme a jinak jednáme, kteří pod rouškou ctnosti stavíme rozum na hlavu a šlapeme pravdu. Jsme již tak prosáklí lží života, že důslednost pokládáme za bláznovství a ryzí ctnost za přepjatost.

Nejsme-li blázny pro Krista, myslíme, že nám docela dobře sluší, napodobíme-li ty, kteří spali v Getsemane.

Dominik Pecka.

PROLOG ČTVRTÉHO EVANGELIA

Dokončení.

6. Vystoupil člověk poslaný od Boha, jméno jeho bylo Jan. 7. Ten přišel na svědectví, aby svědectví vydal o světle, aby všichni uvěřili skrze něho. 8. Nebyl on světlem, ale aby svědectví vydal o světle.

Jako ostatní evangelisté, tak i svatý Jan klade neobyčejný důraz na úkol, který byl od Boha svěřen Janu Křtiteli, předchůdci Páně. On měl vydati svědectví Ježíši jako zaslíbenému Mesiáši a tak měl vyvolený národ — a skrze vyvolený národ i pohany — tedy *všecky* přivést k tomu, aby v Ježíše uvěřili a tak došli věčného života. Že Jan Křtitel působil na současníky neobyčejným dojmem a že jeho činnost měla mimořádný úspěch, je patrné z toho, že jej mnozí považovali za zaslíbeného Mesiáše. Jan se proti tomu ohrazoval, nazývá se pouze přítelem ženicha-Krista, jemuž měl lidstvo jako nevěstu zasnoubiti (Jan 3, 29.), a v pokoře vyznal: On musí růsti, já pak se menšiti.

Ale přes to učedníci Janovi z přílišné lásky k svému mistru pohlíželi na činnost Kristovu s jakousi žárlivostí a i nadále, jak se zdá, v srdci Jana považovali za Mesiáše. (Jan 3, 26.) S těmito učedníky Janovými setkáváme se ještě po dlouhé době. Takovým byl Apollo i oněch dvanácte učedníků, s kterými se svatý Pavel setkal v Efesu. (Skutky ap. 19, 2.) Nelze se tudíž diviti, že svatý Jan ještě ke konci prvního století, kdy psal svoje evangelium, proti učedníkům Janovým prohlašuje: „Jan nebyl světlem, ale aby svědectví vydal o světle.“

9. *Bylo tu světlo pravé, osvěčující každého člověka, které přicházelo na svět.* 10. *Na světě bylo, a svět skrze ně povstal, a svět ho nepoznal.* 11. *Do vlastního přišel a vlastní ho nepřijali.* 12. *Kteříkoli však ho přijali, dal jim moc stát se dítkami Božími, těm, kteří věří ve jméno jeho.* 13. *Kteří se zrodili nikoli z krve ani z vůle těla ani z vůle muže, ale z Boha.* 14. *A slovo tělem se stalo a přebývalo mezi námi, a viděli jsme slávu jeho, slávu jakožto jednorozeného od Otce, plného milosti a pravdy.*

Veršem 9. počíná svatý Jan líčiti činnost a působení Loga po jeho vtělení. Mezitím co Jan Křtitel kázal a připravoval lid na mesiáše, přicházelo už na svět světlo pravé, totiž Ježíš Kristus. Jan byl jitřenkou zvěstující východ slunce, Kristus byl sluncem, které v ranní zori počínalo se na východě zvedat, rozlévající svoje paprsky po celém světě.

Kdy a jak Logos na svět přišel, udávají slova: *A slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.* Verš tento shrnuje v sobě celé tajemství vtělení Božího Syna. Slovo přijalo na se naši lidskou přirozenost, tělo i duši. Kristus tím, že sloučil ve své osobě lidství i božství, překlenul onu nekonečnou propast, která dělila všemohoucího Tvůrce od ubohého a slabého tvora. Bůh snížil se k nám, aby nás pozvedl k sobě. Logos přijal přirozenost naši, nejen aby ji očistil, ale aby ji povznesl až k samé účasti na přirozenosti božské!

Ale *svět* vtěleného Loga *nepoznal*, ba i jeho *vlastní* ho *nepřijali*! Jaká hluboká tragika a jaká bolest za-

znívá z těchto slov svatého Jana! Svět, t. j. lidstvo hříšné, od Boha odvrácené, v temnotě bludu a hříchu pohřížené, z velké části nepřijalo toho, který mu přinášel blahou zvěst osvobození a spásy! Ba i národ vyvolený, z něhož Kristus podle těla pocházel, a který měl s otevřenou náručí přijati a uznati mesiáše, po němž po staletí vzdychal a toužil, i tento národ Krista odmítl a jeho lásku splatil nenávistí, která vtělenému Synu Božímu přichystala nejpotupnější smrt, smrt kříže!

Než slova svatého Jana nevztahují se pouze na jeho současníky, ale jsou to slova prorocká, jež platí pro všechny doby a časy až do konce světa. Jako v době jeho pozemského života tak i v budoucnosti hříšný svět bude nenávidět a pronásledovat Krista, přinášejícího všem mír a lásku. To je právě část onoho zápasu mezi světlem a tmou, který bude trvat do skonání světa, kdy Kristus zvítězí nad temnotami úplně a navždy.

Než je to pouze jedna část lidstva, která zaujme takové nepřátelské stanovisko k božskému Slovu. Jest mnoho i těch, kteří světlo přinesené Slovem přijmou, kteří v Krista uvěří, k němu srdcem i duší přilnou a v něm naleznou mír duše i věčnou spásu.

Takovým dá Logos *možnost státi se dítkami Božími*. Ze slabého a křehkého tvora Slovo učiní dítko nejvyššího Boha. Lze-li si mysliti co vznešenějšího a více oblažujícího než býti dítkem samého Boha!

Dítě přichází na svět zrozením. A tak i člověk, jenž se chce státi dítkem Božím, musí se znovuzrodit. Než toto zrození k důstojnosti dítko Božího není zrozením tělesným, zrozením „z krve, z vůle těla a z vůle muže“, ale je to nadpřirozené *znovuzrození z Boha*, který člověka milostí posvěcující povznáší k sobě a činí jej účastným své přirozenosti vlastní. Je to ono znovuzrození z vody a Ducha svatého, o kterém Kristus mluvil v hovoru s Nikodemem.

Kristus při svém vtělení utajil a skryl v lidské přirozenosti svoji božskou slávu, kterou měl od věčnosti u Otce. Bylo to ono „zmaření sebe sama — kenosis“ —

o němž mluví svatý Pavel v listu k Filipským (2, 7). Než tato skrytá božská velebnost přece jen prosvítala a prozařovala v jeho pozemském životě. Bylo ji vidět v jeho zázracích, v jeho božské moudrosti, viděli ji učedníci při proměnění Páně na hoře Tábor, nejjasněji pak zasvitla v Kristově slavném zmrtvýchvstání. Svatý Jan a všichni ti, kteří byli svědky pozemského života Kristova, *viděli tuto slávu*, kterou měl jednorozený Boží Syn od věčnosti u Otce a která i zde na zemi se projevovala na venek. Nadpřirozená sláva, jejíž odlesk viděli u Krista, přesvědčila je, že je vpravdě Synem Božím!

Logos, který je od počátku původcem všeho života, po svém vtělení dává těm, kteří v něho věří, vyšší, nadpřirozený život *milosti*.

A mimo to Logos, který dává každému člověku přirozené světlo rozumu, poskytuje jako vtělený Syn Boží člověčenstvu pravdu vyššího řádu, *pravdu zjevenou*, které by lidský rozum sám sobě zůstavený nikdy nenašel.

Tot ona *náplň milosti a pravdy*, kterou Logos poskytuje dítkám Božím, tot dvojí poklad, které vtělené Slovo dává těm, kteří uvěřili a věrou byli znovuzrozeni k nadpřirozenému životu.

15. *Jan vydává svědectví o něm a volá řka: To byl ten, o kterém jsem pravil: Ten, jenž přijde po mně, přede mnou jest, prolože byl dříve než já.*

Verš tento, v němž evangelista znova se vrací k svědectví Janovu, jest patrně vsuvkou přerušující souvislost vypravování. Někteří, jako Belser, proto mysleli, že původně byl někde u verše osmého a že jakýmsi nedopatřením opisovatele dostal se na toto místo, kam vlastně nepatří.

Zdá se však, že věc se má zcela jinak. Prolog svatého Jana má patrně retorický a hymnický ráz a to nejen v jednotlivostech, ale v celé stavbě. Všimneme-li si obou míst, jež pojednávají o Janu Křtiteli, t. j. verše 6.—8. a pak 1., 5., tu vidíme, že prolog je jimi rozdělen symetricky na tři části. Nazveme-li ony tři části strofami, tu ony verše jednající o svědectví

Janově tvoří jakési antistrofy, kterými trojdílný prolog je případně rozčlankován. Část první (v. 1.—5.) jedná o Slovu před vtělením, druhá (v. 9.—14.) o vtělení Slova, třetí část konečně (v. 16.—18.) o působení Slova vtěleného v lidstvu. —

16. *Ano, z plnosti jeho my všichni jsme přijali, a to milost nad milost.* 17. *Neboť Zákon byl dán Mojžíšem, ale milost a pravda přišly skrze Ježíše Krista.*

Verš tento navazuje na to, co bylo v předešlém řečeno o jednorozeném Synu Božím, plném milosti a pravdy. Všichni, kteří věrou v Krista se stali údy jeho mystického těla, stávají se také účastnými nadpřirozeného života milosti a pravdy. Jako miza proudí z vinného kmene do ratolestí, tak i ona milost a pravda rozlévá se oživujícím tokem do duše věřících, a to v míře tak hojné a překypující, že milost se hromadí na milost, že po jedné milosti hned následuje jiná, jak toho věčná spása křesťana vyžaduje. —

Mojžíš byl zakladatelem *Starého zákona* a byl pokládán od Židů za největšího muže lidstva. Původcem Nového zákona je Ježíš Kristus. Oč Kristus jako Syn Boží převyšuje Mojžíše, o tolik je Nový zákon vznesenější Starého. Starý zákon byl zákonem ve strohém slova smyslu; stanovil předpisy a káral jejich přestoupení, ale nemohl dát ani nadpřirozeného života milosti ani poskytnouti plného poznání pravdy. Byl zákonem nedokonalým. Nový dokonalý zákon, založený Kristem, dává i *milost* potřebnou k nadpřirozenému životu i plnou *pravdu*, po níž lidský duch touží. Milost a pravdu v plném rozsahu přinesl lidstvu teprve Kristus.

18. *Boha nikdo nikdy neviděl. Jednorozený Syn, jenž jest v lůně Otcově, ten to zjevil!*

Těmito slovy uzavírá svatý Jan prolog. Odpovídá jimi na dotaz nebo i možnou námitku čtenářovu, odkud ona hluboká tajemství, týkající se věčného Slova, čerpal: autor je přece také smrtelným člověkem jako jiní lidé a *nemohl viděti tvář v tvář Boha* tak, aby mohl zvěstovati takové pravdy o podstatě jeho bytnosti, jak to činí v prologu!

A tu evangelista proti tomu praví, že pramenem, z něhož pravdy ony převyšující všeliké lidské poznání zvěděl, jest sám jednorozený Syn Boží, který je s Otcem co nejúžeji spojen, který jako pravý Bůh také všechna tajemství Boží naprosto zná a který to *zjevil* Duchem svatým inspirovanému evangelistovi a tím i svojí církvi.

Jako lidský otec drží v náruči a na lůně svém objímá milného syna, ukazuje mu tak svoji lásku, podobně je to věčná láska, která slučuje Otce i Syna v jednotě téže božské podstaty. V tomto smyslu dí evangelista, že jednorozený Syn, který je pravým Bohem, je „*v lůně Otcově*“.

*

Vše, co svatý Jan ze zjevení, kterého se mu dostalo, zvěděl o věčném Slovu a o jeho vycházení z Otce, to nám v prologu evangelia zaznamenával. Byl si jistě sám nejlépe vědom, jak jeho slova jsou slabá a nedostatečná, aby vystihla nekonečnou hloubku božských tajemství.

A také my při čtení prologu čtvrtého evangelia musíme míti stále na mysli, že se tu jedná o tajemství, v jehož skutečnost věříme, jehož podstatu však zde v tomto životě rozumem nikdy nepostihneme. Nezbývá nám než říci tu s pokorou :

Tantum ergo *mysterium*¹
veneremur cernui!

Vše, co o Bohu poznati můžeme, je pouhé vědění „v zrcadle a v hádance“, jak dí svatý Pavel. Teprve v nebeské slávě bude náš rozum uschopněn chápati a vnímati Boha a božské pravdy přímo a bezprostředně. Naše poznání o Bohu na tomto světě, i když je pravdivým, je pouze nepatrnou kapkou z nekonečného oceánu absolutní Pravdy, jehož hlubiny tušíme, ač do nich proniknouti nám nelze.

O našem pozemském poznání Boha možno právem užití slov Götheových :

¹ Takovému tedy *tajemství* se koťme hluboce.

Alles Vergängliche ist nur ein Gleichnis!¹

Teprve na onom světě, kde budeme na Boha patřiti a jej poznávati tvář v tvář, stane se skutkem to, co týž básník dí hned v následujícím verši:

Das Unzulängliche, hier wirds Ereignis!²

Dr. T. Hudec.

VZNEŠENOST MRAVNÍCH ČTNOSTÍ

Člověk vyniká nade všechna stvořená díla, jest korunou všeho stvoření. Doplnuje svou krásou harmonii, soulad a krásu okrsku. Nad hvězdnaté nebe, nad pestré lučiny a zelené hory vyniká krása člověková, neboť jest v něm účast na vlastním, vnitřním Božím životě. Člověk poznává svůj cíl a svobodně k němu spěje. Tím se mu dostává nového půvabu, lidská duše jest mravně krásnou, jest to zvláštní odlesk Boží krásy, Boží moudrosti a svobody.

Činnost lidská má svůj nutný vztah k blaženosti, ke svému poslednímu cíli. Blaženost pak lidská musí spočívat v nejlepší lidské činnosti zaměstnávající se nejlepším předmětem. Tento vztah k blaženosti objasňuje více vznešenost a pojem mravních čtností, které přivádějí člověka k nejlepší činnosti, neboť lidský úsudek o věcech, o prostředcích k cíli, závisí na pořádku a harmonii vnitřní činnosti.

Aristoteles³ rozlišuje v člověku různé činnosti, aby ukázal, která z nich jest člověku vlastní a kterou člověk dosahuje blaženosti. Ve dvou z nich mohou býti čtnosti.

Jest v člověku činnost, která se nedá vésti rozumem, na př. vzrůst. Touto činností se podobá člověk všem ostatním živočichům, není člověku vlastní.

¹ Vše pomíjející jest pouhým podobenstvím.

² Zde nedostizné se stává skutečností.

³ Ethica Nicom. II., Virtus, XII.

Žádný nenazývá člověka dobrým nebo špatným, protože je malý nebo velký.

Jiná činnost v člověku odporuje rozumu, podobá se ochrnutým údům, chce-li jimi nemocný pohnouti napravo, hýbají se nalevo. Zvláště u lidí žijících nezřízeně se přihází tato nesrovnalost. Nezřízené touhy se ženou za svým předmětem beze všeho ohledu na rozum, který vidí a poznává nezřízenost a zlo.

I zde uplatňuje svůj vliv rozumová činnost, neboť u člověka zdrženlivého poslouchá rozum.

Rozum dovede si podrobiti nižší část a vede ji jako otec dítě výchovou, napomínáním, důvody a tresty.

Tato nižší část přirozené žádostivosti jest též jistým způsobem účastna rozumové činnosti, neb od ní závisí její pořádek.

Rozumová činnost jest vůdkyní člověka, stkví se v ní účast na Božím jasu pravdy, obsahuje pravidla a prvé zásady pravdy a činnosti, jež jsou v ní vepsány rukou Stvořitelovou.

Poznává věci, čím jsou, poznává dobro a usuzuje. Nutno konati dobré a varovati se zlého. V této prvé mravní zásadě poznává v různých příležitostech i dobro, které má konati, i zlo, kterého se má varovati.

Ted' poznáváme, v čem spočívá ctnost, vede-li totiž člověka k dobru, je-li jistou zběhlostí, dle níž člověk koná *dobro dle rozumu*.

V jakékoli činnosti, vynikající čin se nazývá virtus, síla, ctnost, která ukazuje dokonalost schopnosti, od níž pochází. Skutky nesoucí známky dokonalosti, nikdo nenazve ctností. Aby tedy skutečně čin mohl býti nazván ctností, jest nutno, aby byl *dobrým* ve svém řádě. Svatý Tomáš¹ nazývá ctnost v nejširším pojmu „perfectio potentiae“. Jediným činem nevzniká ještě ctnost, čili zběhlost. Vynikající dobrý skutek, shodný s rozumem připravuje v duši půdu, náklonnost k podobným skutkům, lidská činnost se kloní pomalu k podobnému činu.

Opakováním skutků kloní se lidská, rozumová čin-

¹ I. II. q. 55. a. 1, 2.

nost k zběhlosti, která se stává druhou přirozeností, trvalým uschopněním (habitus).

Pojem ctnosti, jako zběhlosti v lidském jednání souhlasně s rozumem, ukazuje, že jenom rozumová část v člověku může býti zdokonalena ctnostmi a to rozum a pak část dychtivá, která se dá vésti rozumem.

Dle schopností, v nichž mohou býti ctnosti, rozděluje sv. Tomáš ctnosti na ctnosti mravní a rozumové. Rozum se zdokonaluje ve své činnosti v poznání pravdy moudrostí, rozumností a opatrností. Opatrnosti užívá více k jednání. Dychtivá část (appetitus sensibilis) se přivádí do mezí ctnostmi, zdrženlivostí, statečností, vůle lidská, která následuje poznání rozumové, se zdokonaluje spravedlností.

Mezi rozumovými ctnostmi jediná opatrnost jest pravou ctností, jíž přináleží celý pojem ctnosti, ostatní jsou ctnostmi neúplnými, takže jsou čtyři hlavní ctnosti: opatrnost, spravedlnost, zdrženlivost a statečnost. V každé z nich se nachází zvláště jedna z hlavních podmínek potřebných ke ctnosti.

Poměr ctností k lidské přirozenosti je teď jasný, není proti přirozenosti, ani od přirozenosti, nýbrž zdokonaluje činnost přirozenosti dle rozumového vedení.

Celá činnost lidská je tím úplně uspořádána, všechny schopnosti jsou zdokonaleny čtyřmi hlavními ctnostmi.

Ctnost jest mravní činností vedoucí člověka k dobru a tím ho vede zároveň k blaženosti, jež jest právě v rozumové činnosti, totiž v nazírání na Boha.

Dr. Metod M. Habáň O. P.

OBĚŤ NOVOZÁKONNÍ

Obětující kněz i lid prosili trojjediného Boha o slito-
vání a víra je přesvědčila, že jejich volání vyslyšel.
Nevýslovná radost naplnila jejich nitro a nalezla výra-
zu v radostném hymnu, t. zv. velké doxologii Gloria
in excelsis Deo — Sláva na výsostech Bohu! Pokoj
všem lidem přímého srdce, kteří upřímně a bez zálud-
ností usilují o pravdu! Vítězný tento hymnus, zvaný
též andělským podle svých začátečních slov, jež zpí-
vali andělé při narození Páně, oslavuje nebeského
krále, Boha Otce všemohoucího, velebí milosrdnou
dobrotu jednorozeného Syna Božího, jenž snímá naše
hříchy a nezapomíná na podstatnou Lásku obou, Du-
cha svatého. Je zřejmě východního původu a pro svůj
radostný ráz se vynechává ve dnech kajícího smutku.
Ať už v něm vidíme s mystickými vykladači připo-
mínku Kristova narození a jásavého zpěvu andělského
nebo slavnostní výrok Kristův před Kaifášem, jímž
prohlásil svoje božství, je třeba, abychom byli při něm
proniknuti náladou a obsahem svátku, který se slaví,
abychom si uvědomili, z jakého podnětu se svatá oběť
koná, a s těmi pocity Boha chválili, jemu děkovali a
jej prosili.

Po slavném chvalozpěvu přejí si kněz a věřící lid
navzájem milost Kristovu, aby se dobře a účinně mod-
lili. Činí tak liturgickým pozdravem Dominus vobis-
cum — Pán s vámi (biskup pozdravuje slovy Kristo-
vými Pax vobis — Pokoj vám, jichž užíval Spasitel
po každé při vstupu do shromáždění apoštolů a učed-
níků).

Hned nato modlí se kněz s rozpiatýma rukama jako
představitel Krista, modlíciho se na kříži, první mod-
litbu nad lidem, shromážděným k svaté oběti (collecta,
collectio = shromáždění věřících). Podle tohoto shro-
máždění a pak proto, že kněz v duchovním spojení
s lidem jaksi sbírá prosby všech přítomných, aby je
prostřednictvím Kristovým předložil nebeskému Ot-
ci, nazvali tuto modlitbu kolektou. Jak mocným do-
jemem působí staré ctihodné kolekty svou stručností,

svou přesností! Ty jistě nebyly skládány u pracovního stolu jako leckterá vyumělkovaná a rozvláčná kolekta moderní . . .

Kolekta je důležitá pro poznání povahy svátku nebo rázu doby církevního roku. Zdůrazňuje se v ní určitá stránka celého vykupitelského díla a vzhledem k ní prosí se o určitou milost, nebo — o svátcích světců — vyprošuje se tato milost pro jejich zásluhy a na jejich přímluvu. Jednoduché dogmatické jádro církevních svátků a dob halí se v kolektě v nádherné a mnohotvárné liturgické roucho a precisuje se nevyrovnatelně hlubokým způsobem. Proto bývá českému překladateli často těžko přesně vystihnouti smysl latinského originálu. Kolekty jsou symbolem skrytého života Páně, nebo jeho modlitby, kterou prosil v duchu za svoje žalobce před Pilátem. Mohou nám býti nevyčerpatelným zdrojem myšlenek při rozjímání.

Po kolektě nebo kolektách je epištola, čtení z Písma sv. Nazývá se tak proto, že je vzato nejčastěji z některého listu (epistola) sv. Pavla nebo z listů katolických. S výjimkou neděle svatodušní čte se o všech ostatních nedělích církevního roku z některého novozákonního apoštolského listu. Mystickým vykladačům naznačuje epištola kázání předchůdce Páně sv. Jana Křtitele a proto také předchází vznešenějšímu čtení, vlastním slovům Spasitelovým v evangeliu.

V uspořádání mše katechumenů, tohoto svým původem aliturgického shromáždění, postřehneme vůbec snadno stupňování: zpěv, modlitba, čtení Písma sv. a posléze nejvznešenější inspirované knihy, evangelia. Kristus žije eucharistickou obětí ve své církvi nejen jako velekněz, nýbrž také jako nejvyšší neomylný učitel.

Aby mysl účastníků byla udržována ve zbožné sebranosti a neunavovala se stálým čtením, byl vsunut mezi epištolu a evangelium zpěv, t. zv. graduale s malým aleluja nebo traktem, velkého aleluja v době velikonoční. Graduale byl původně celý žalm, vybraný se zřetelem k svátku nebo období církevního roku. Patří mezi nejstarší části mešní, a nahrazují-li jej často ředi-

telé kůru k vůli domnělému zvýšení slavnosti hudebními produkcemi, mnohdy málo náboženského rázu, nebo cizorodými vložkami, jež nikterak nesouvisí se svátkem, který se slaví, projevují sice velmi mnoho smyslu pro hudbu, ale bohužel velmi málo liturgického pochopení a citu.

Tento žalm zpíval se responsoricky, t. j. předzpěvujícím odpovídali kněžstvo a lid, opakující, co zpíval praecentor, nebo odpovídající mu jiným veršem, vhodně zvoleným. Proto se také nazývá v dominikánském obřadě dodnes *responsorium*, v římském slove *graduale* podle místa, stupňů ambonu, kde se zpíval.

Hned nato následuje zpěv malého aleluja s veršem, aby jakožto *cantus laetitiae* připravil po vážnějším *graduale* (*lamentum poenitentiae*) srdce účastníků na radostnou zvěst, *evangelium*. V době plné radosti velikonoční zpívá se místo *graduale* a malého aleluja velké aleluja. Mystický výklad vidí v *graduale* kající vzdechy, vyvolané kázáním Předchůdce Páně a ve zpěvu aleluja radost ze zázraků, jež vykonal Kristus ještě za živobytí Janova.

Ještě několik slov o sekvencích. Poslední slabika zpívaného aleluja se odedávna neumovala, t. j. koncové *a* se zpívalo dlouhou a hodně dechu (πνεῦμα = *ve,μ,x*) vyžadující řadou not. Měla se těmi jásavými melodiemi naznačiti nebeská radost, již slovy vyjádřiti nelze. Byly nazvány *jubili* nebo *sequentiae* (řady not). Těmto melodiím se podkládal od 9. stol. přiměřeně dlouhý text, stejně nazvaný *sekvence*, jinak též *prosa*, poněvadž nebyl původně skládán řečí vázanou. Teprve od 12. století mají texty sekvencí rým a strofy; byly totiž od té doby pořizovány napřed a potom teprve skládány jejich melodie. Dnešní římský misál zná pět sekvencí, velikonoční *Victimae paschali laudes*, svatodušní *Veni Sancte Spiritus*, Božího těla *Lauda Sion Salvatorem*, o bolestné matce Páně *Stabat mater dolorosa*, zádušní *Dies irae*. V dominikánském obřadě jsou ještě tři další, vánoční *Laetabundus exultet fidelis chorus*, o svatém Dominiku *In coelesti hierarchia*, o svatém Františku *Sanctitatis nova signa*.

Od neděle devítníkové do velikonoc, v některé jiné dny povahy kající a při zádušní mši svaté nastupuje místo jásavého aleluja vážnější tractus. Prosba o osvobození z pout hříchu, duch kající, důvěra v Boží pomoc, stesk trpícího Spasitele bývají jeho obsahem.

Nejurčitěji bývá vyjádřena myšlenka svátku v evangelii. Evangelium je z nejstarších a nejcitlivějších částí mešních. Kniha evangelií bývala vždy ve velké úctě, její vazby zářily zlatem a drahokamy. Vždyť je to slovo samého Boha. Proto se při slavné mši sv. okurčuje, akolyté mají v rukou světla, v dominikánském obřadě se přináší k evangelii i kříž, neboť nestačí jenom slyšet slovo Boží, nýbrž je třeba také je vyznávat i uskutečňovat v životě, a kdyby nutno bylo, zpečetiti i krví!

P. Tomáš M. Ditl, O. P.

SV. ATHANÁŠ VELIKÝ

Duchovní fysiognomie sv. Athanáše Velikého, biskupa z Alexandrie v Egyptě, vystupuje z řady podivuhodné galerie svatých IV. století jako osobitý, *silný* — do mědi vtepaný relief svatého bojovníka za Božství Ježíše Krista.

Je dítětem křesťanského starověku — dítětem rozbořného IV. století. Narozen mezi r. 293 — 298 v Alexandrii. Alexandrie jej vychovala rychle z dítěte na Athanáše-bojovníka. Alexandrie, v níž se třely všechny národnosti a všechna náboženství: Židé, pohané, křesťané (pravověrní i heterodoxní, manicheovci, gnostikové atd.) Vliv egyptského prostředí, řecká kultura, ale zvláště učení a život křesťanský kovaly na jeho dětství a jinošství. Čistota a jasnost řecká se v něm slučují a doplňují s řízností a zdatností egyptskou. Dále dobově nepřítel vzdálená persekuce křesťanů za císaře Diokleciána ve svých ozvěnách z út starších památek jest též poučnou a vlivnou školou. Jinak byl příliš rozumářský, aby se dal svést vnadou nějakého domíchaného mysticismu. Před běžnou náboženskou exagerací jej zachraňuje jistě jen hloubka

křesťanského smyslu a poučný příklad asketů, hledajících pravou cestu beze světa, bez těla a bez počouchlých filosofii —

Neměl, myslím, ani 26 let, když byl zvolen za sekretáře starého alexandrijského biskupa Alexandra. Apologeta se v něm dlouho neutajil. První jeho výstupy jsou proti Židům a pohanům. — Než Židé a pohané neodvedli jeho síly. — *Heretici!* Rozlézající se bludaři, rozdupaní štvavými agitacemi východních bludařů. V Alexandrii se zrodilo mnoho separatistických vln — Začaly jako vlnky, aby nárazy osobních aspirací, nižších vznětů — se vybouřily v příboj, jehož vztek se silně opřel o samu skálu církve, aby se o ni konečně přece jen roztřískl. Mezi nejhoršími bludaři, a jsou jich řady jak světél nad bahnisky — nejhorší Ariáni. *Arius!* To je bolestná, velká rána na historii východní církve. Arius nadaný *pekelník*. Přísný asketa (v počátcích), populární, sympatický — zvláště ženám a pannám, jež dokonce silně bojovaly o jeho návrat, když byl vyobcován — Arius intelektuál a reprezentant starého učení začíná nebezpečný podkop na poli dogmatickém — Jeho hrdý, fanatický hlas letí z Alexandrie do Syrie, Antiochie a obořuje se přímo na základ křesťanství, na Božství Ježíše Krista — Hlásá: „Boží, Slovo“ není věčným! Jestvořeno Bohem Otcem v čase. Zasluhuje proto — a to jen snad metaforicky — názvu, Syn Boží“ — To byl požár — Ježíš Kristus tvořem! Co vše s tím učením padalo!

Pravověrně cítící biskupové hrozí se těch důsledků — Ale zakročují přiměřeně hned v začátcích — sněmem v Alexandrii — (asi 100 biskupů z Egypta). Arius vyobcován z církve. Prchá do Cesarey — kde je *čestně* přijat — To je už náznak nejednotnosti postupu a neujasnění pojmů u mnohých — Biskupové syřští prohlašují nevinu Ariovu! Pravověrnými svolán nový sněm do Antiochie (r. 324 — 325 v zimě), kde odhlasovány nové exkomunikace hlavních přívrženců Ariových — Boj začínal rychle a na široké frontě — Co vše leželo na duši mladého Athanáše? Bystrý, hbitý jeho duch radí biskupovi Alexandrovi,

stylisuje resoluce, neváží si vůbec fysických sil při pracích o seskupování východu a západu v jedné orthodoxní víře — Na scénu přichází sám císař Konstantin Veliký. Báse bojů, jež už několikrát zakrvavily Afriku. Chtěl smíření Ariova s biskupem Alexandrem. Tušil, že spraví vše blahovolnými listy — Ale bylo třeba už koncilu. Došlo k němu r. 325 na jaře v *Niceji*. Konstantin sám předsedal prvnímu zasedání — Ariova otázka přišla na přetřes první — závěr všeho: i přes moc jeho protektorů Arius *padl* — Exkomunikace jeho potvrzena. A do budoucna na obhajobu a na kritérium orthodoxie vydáno skvělé symbolium — vyznání víry, v němž Božství věčného Slova zasvitlo leskem věkovitým, jasným, zřetelným — — — Athanášova úloha na koncilu? Nebyla asi taková, jak jsme o tom zpraveni sv. Řehořem Naziánským — Byl mladíkem — diakonem — Možnost mluvit a hájit a rozhodovati na takovém sněmu měli asi jen biskupové, jako jedině oprávnění pastýři. Ale nezasahoval-li ostře sv. Athanáš, jistě se *mnohému* pro budoucno jako bystrý pozorovatel naučil. Jeho život tam našel formaci v předsevzetí: Obhajuj ideu, pravdu! A to činil i pak, když nastoupil na biskupský stolec alexandrijský (r. 328). Mnoho vášní čekalo na uvolnění při smrti starého biskupa Alexandra. A uvolnily se v míře a způsobech velmi mrzkých — Vskutku možno je nazvat jedním slovem: vlnobití — bouře, jež načas srážely Athanáše z přední hlídky do útrap exulanta, aby jej slavně vynášely a oslavovaly při triumfálních návratech a přijetích — Císařská politika kolísala mezi přáním pokoje a nutností vítězství pravdy — Kolísala slabošsky — I biskupové — mimo egyptské — se představili v těchto zápasech jako lidé málo hbití k obhajobám orthodoxie, dvorští šplhavci a neposlušní nedůvěřivci, pohrávající si s arianismem. Synody stíhaly synodu, repliky ke dvoru císařskému chodily z obou stran, i sám papež (Julius I.) zatažen — po prvé v dějinách vých. církve — k rozhodování — Nepřátelé Athanášovi pracovali s pekelnou houževnatostí na jeho odstranění, aby nerušeně šla-

pali pravdy nejsvětější — Athanáš pětkrát vypovězen nebo násilím vyhnán do vyhnanství z Alexandrie, aby se po kratších nebo delších údobích vrátil do vlasti — A to už jako sedmdesátiletý stařec — Stařec — ale živý, vždy plný ohně mladíka, šlo-li o pravdu. Věc svou pokládal za věc církve. Vítězství svá a své porážky pokládal oprávněně za vítězství či zneuctění pravověrnosti — Lid, kněžstvo Alexandrie a celého Egypta je mu nejvěrnější. — Ba i mnišstvo egyptské — ti svatí asketé pořádají zvláštní manifestace loyality — Ba dokonce srpen r. 338 je měsícem, kdy Alexandrie v nesmírných zástupech vítá svatého divotvorce poustevníka *Antonína*, přišedšího, aby projevil — on, muž legendami i pravdou o své svatosti opředěný — Athanášovi, svému příteli, oddanost, lásku a *podiv*! A když už zloba pekla, vtělená v přímo nesčetné duchy heretiků vyhání Athanáše — již starce — z rodného a sídelního města — tu se Alexandrijští nebezpečně bouří, žádajíce o jeho návrat — Posledních 7 let jeho života už je klidnějších, nerušených útěky a exilem — — Umírá 2. května r. 373 — s vědomím, že i celý život pro Krista obětovaný, protřpený, probíjovaný — není životem promarněným — Athanáš pokládán za největšího muže své doby a za jednu z největších osobností lidstva vůbec — Lze jej — snad šťastně — přirovnati pevnému lamači vln, zřízenému k ochraně přístavů — Vlny neustále se měnící alternativy: úspěchu, pocty a nevděku, pohan a neucty — Čin nad proměnlivostí lidských citů — Jeho úloha se dá konečně definovati: žil, aby svědectví vydal Pravdě a Světlu! Jeho život to jest intesivní reflektor na temný chumel lží, tápání a nevěry staré doby! V době všeobecného kolísání a i sesutí opor církve je Athanáš nepohnutým a nepohnutelným „sloupem církve“ — „mužem Božím“ — Byl to takový vůdce egyptský. Stačilo jeho slovo, gesto, aby Egypt od moře až po katarakty Nilu byl ochoten rychle poslechnouti — všichni: biskupové, kněží — mniši . . . Hned po své smrti jest ctěn jako světec, ač nebyl mučedníkem — Ve slavnostním chvalo zpěvu,

proneseném 2. V. 379 zařazuje jej sv. Řehoř Naz. do šiku patriarchů, proroků, apoštolů a mučedníků, kteří bojovali a trpěli za pravdu. I dnes je i jeho obrovské literární dílo živé — Ale nejživější je jeho vzor, jenž opájí grandiositou, eminentní důsledností lásky k víře ve věčné Slovo — Ve zmatky našich dob, v náboženskou nedůslednost, v neuvědomělost katolicity — hřmí slavnostní tóny Athanášova životního zpěvu — dle nicejského vyznání: víra v Ježíše Krista, jediného Syna Božího — — Světlo ze Světla — — skrze Něžž vše bylo učiněno.

Jaroslav Cella.

B L. M L A D A

Naše první římská poutnice.

Svatá Ludmila příliš zářila do tmy pohanského barbarství, aby se nerozněcovaly nové a nové plameny v srdcích českých žen. Víme, že světlo její duše šířilo jas i do sousedních zemí, kam zalétl mnohý řevavý uhlíček, aby i tam roznítil lásku k Bohu. Ale naše lhostejnost hraničí s neznalostí mnohdy dosti bolestnou. Ta světélka, planoucí za temných nocí před očima českých žen, nutno zase oživit, rozdmýchat k novým plamenům! Rádi slýcháme o ženách hrdinkách, odvážných a neohrožených. Proto snad i slabý můj obrázek bude moci v nitru oživit touhu sblížití se s jednou z těch panen ostražitých, která zbožnost spojila s odvahou, aby mohla svému rodu i národu získati nových výhod u hrobů apoštolů.

Ushla-li mnohá ratolest na krásném kmeni rodu Přemyslova, jiná zase ji nahradila, zazelenavši se nejkrásnější zelení, obklopující květ rajských krás. Na suché ratolesti bratrovraha vypučel podivuhodný květ, který přičinil se nejlepší cestou smýti vinu, tak těžce lpící na svém rodě. Cesta do Říma nebyla tehdy ani pro vojenskou výpravu pohodlnou poutí, ale značně nebezpečnou výpravou. Což však říci, že tam daleko na jih se odvážila panna knížecí se svým průvodem? Ona první se vydala na pout do věčného Města, aby

získala pro sebe prvenství mezi českými ženami. Že cesta ta byla připravována, její účel jasně vytyčen, není třeba uváděti. Již sama poutnice výchovou svojí i srdcem od přírody ušlechtilým slibovala, že její oběti nebudou marny. Kronikář Kosmas, vypravuje o Mladě, Miladě, sestře Boleslava II., rozplývá se chválou starého vyprávěče, ale jistě nepřeháněl, když poukázal na to, že panna byla „sacris litteris erudita“, v svatých písmech vzdělaná, neboť již prabába její pečovala o vzdělání na dvoře knížecím. I jiné ctnosti, jimiž kronikář okrašluje postavu knížecí panny, nebudou daleko od skutečnosti, neboť sebevětší dary jistě nemohly by získati laskavost svatého Otce tak, jak jej na prvé setkání získala Mlada.

Krev svatého Václava lpěla stále nesmyta na rukou těch, kdož po něm drželi žezlo jeho moci v rukou. Zlý čin, černá skvrna, volaly, aby kdosi vystoupil a odčinil i očistil rod od toho neštěstí. Na dvoře knížecím byla holubička něžná, nevinná jako první bílý kvítek, rozkvetlý ještě ve sněhu a mrazu. Nic dosud z toho prachu lidské bídy se neusadilo na jeho duši. Snad přímluva její prabáby jí vyprosila, aby mohla svýma rukama odčinit, zahladiti, co kdysi tvrdá ruka spáchala v nepochopitelné vášni. Tam na severu vypustili něžnou holubičku, aby zalétla přesněžné Alpy k náměstku Toho, který slíbil útěchu a pomoc všem, kdo je hledají srdcem pokorným. Kdybychom si mohli představit tu cestu z Prahy do Říma, všechny ty nástrahy, které číhaly na každém kroku, jistě bychom lépe chápali oběť Miladinu. Tehdy chvělo se mnoho srdcí zde v Čechách, a když se donesla zpráva o příchodu na určené místo, děkovalo se v chrámech, kníže modlil se se všemi, jimiž zdar pouti měl přinést útěchu i radost. Hle, tak důležité poslání, a v celém národě nebylo nikoho, komu by je svěřili, až tu mladičká dívka vzala na sebe všechny útrapy cesty, všechny prosby a jednání.

„Přišla do Říma za příčinou pobožnosti,“ praví náš zpravodaj. Jak krásně to zní! Nebyla diplomatem, ale prostou poutnicí k hrobům svatých apoš-

tolů. Nepřišla vymáhat výhod, přišla si je vymodlit. Chápeme taková poselství?

Přibyvši do Říma vyhledala sobě klášter, kamž vstoupila pod řeholním jménem Marie, aby poznala reguli sv. Benedikta, již se ony sestry řídily. Ale cesta domů nesměla zarůsti. Svatý Otec požehnáv ji před sborem kardinálů na abatyši, odevzdal ji řeholi svatého Benedikta a opatskou berli. Přijavši apoštolské požehnání vracela se do sladké vlasti s hojným komonstvem, v němž byly již vyvolené sestry, které s ní měly osídliti klášter u kostela svatého Jiří na hradě pražském. Kostel byl zřízen knížetem Vratislavem, a snad již dříve měl svůj ženský klášter, možná že slovanského obřadu. Kdybychom měli jistotu o listině papežské, jak ji uvádí Kosmas, mohli bychom pevněji souditi. Znajíce však jeho nepřízeň slovanskému obřadu, těžko přijímáme citovaná slova: „ . . . aby pod pravidlem sv. Benedikta a pod poslušenstvím dcery naší, abatyše Marie, zřízen byl sbor svatých panen. Však ale ne dle řádu neb sekty lidu bulharského neb ruského (!), aneb *jazyka slovanského*, nýbrž spíše zachovávaje řády a nařízení apoštolské . . . “ Není tu možno rozprádati historické rozhovory, ač právě přítomná doba potřebuje již i v tomto oboru zpracování. Není však následovníků vectnostech, jak teprve těžko je toužiti po pilných pracovnících, zahloubaných do skutečného studia Historie?

Přijmněme však zatím to, co nám dosud je přístupno, a nemusíme dlouho dokazovati, že první osada mnišská v české zemi latinského řádu nebyla bez velkého významu.

Prvý ženský klášter nebyl snad pouze stromem cizí vzdělanosti, určeným k tomu, aby vyséval do panenské země latinskou vzdělanost. Spíše byl semenkem, z něhož rozrostl se asketický život ženské mládeže v zemi.

Netrvalo dlouho, kdy také svatý Vojtěch přivedl s sebou z Itálie benediktinské mnichy, jistě již po prvním svém pobytu v San Alessio. A v údobí vymezeném založením prvních dvou klášterů latinského

ritu v Čechách dokonáno polatinštění země. Cesta Mladina měla přispěti také k rozřešení definitivní úpravy diecesního obvodu českého. I když snad v té věci hrály svoji úlohu ještě jiné zjevy, není možno abatyši Marii upříti veškeru účast na založení biskupství, neboť její známosti, získané v Římě, umožnily při nejmenším vyjasnění té otázky.

Není mnoho zpráv, z nichž bychom mohli čerpati pro život Mlady-Marie. Ale jistě dílo její je výmluvnějším svědkem života než dlouhé životopisy, oživující před námi podrobnosti, ale snad někdy přílišnou obsáhlostí oddalují pozornost od věci hlavní. Jest s podivem, že někdy u těch, jichž život máme chápati vyššími smysly, že právě při nich sledáme zdánlivě málo současných zpráv. Kronikář vytkl jenom hlavní body, o ostatním mlčí. Znájíce Kosmu, víme, že rád slohem květnatým pouští uzdu své výmluvnosti. Co by byla však platna jeho výmluvnost, když viděl tak blízko působnost toho díla, jímž si pojistila Mlada-Marie obdiv a lásku přítomných i budoucích? To dílo mluvilo k němu výraznějšími slovy než nejlepší klasikové, jichž byl nepochybně velkým ctitelem.

Psáti o životě abatyše Marie a těch mnohých a mnohých českých ženách, které s ní závodily ve ctnosti a službě Bohu, dnes jest pomalu nemožno. Rozběhl jsem se, abych cosi z toho, co mohlo moje srdce pojmouti, předal těm, kdož chtějí proniknouti dále, než bývalo v Čechách zvykem. Nahlédne-li kdo jenom trochu blíže ke skutečné historii, poznává, jak dosud v mnohém a mnohém stojí bezradně, že přešlo se prostě přes ty zjevy, které nemohly se proslaviti mečem.

Mlada, jeden z těch pohozených květů, jimiž by se jiný národ pyšnil a hrdě položil jako ozdobu nejkrásnější při oltáři národních světců, ta panna svaté pověsti přece se modlí za nás za všechny, ale my snad už nestojíme o její modlitby, neboť nyní už se málo chodí do kostela, jak nedávno významně řekla jedna dáma, vyměňujíc duchovní knížku za výbor spisů českého spisovatele. Do kostela budou snad chodit jenom chudí, neboť chudoba nemá ničeho, co by ji

bránilo v lásce k Bohu. Mlada také odložila v Římě knížecí diadém a přijala chudobné roucho svatého Benedikta.

Mohl-li bych prosit o něco členy jejího řádu, přál bych si, aby aspoň oni nám pomohli oživit zapomenutý obraz abatyše Marie, aby aspoň pod jich péčí zase se její památka osvěžila. Věřím, že z této služby by měly prospěch jak řád, jemuž by zase zazářilo nové světlo krásných ctností, tak také národ, nebo aspoň jeho chudí, jimž by blažená panna byla novou nadějí i pro jejich duchovní život.

Bořivoj Benetka.

KNĚŽSTVÍ KRISTOVO

Máme velekněze velikého, který pronikl nebesa, Ježíše, Syna Božího.

(Žid. IV., 14.)

Jestliže některá zjevená nauka nám může dát tušit celou velikost oběti mše sv., pak je to nepopíratelně nauka o kněžství Ježíše Krista. Velcí theologové 13. století jako sv. Tomáš právě před bludem luterským nám zanechali nauku o oběti mše svaté dosti málo rozvinutou, zato však mnoho řekli o kněžství Ježíše Krista po tom, co nám praví zjevení v listě k Židům, jehož nejkrásnější texty byly často vykládány svatými Otcí. Jsou zde bohaté nauky, které mnoho osvětlují eucharistickou obětí a z nichž můžeme lépe pochopit, co slavně definoval sněm tridentský (sess. 22. c. 2.) proti luteránům: „Při božské oběti, jež se koná při mši sv., Kristus, jenž se obětoval na oltáři kříže a prolil za nás svou krev, je obětován způsobem nekrvavým *„incruente immolatur“*. Je to táž obět, je to také týž kněz, *„idem nunc offerens sacerdotum ministerio“*. Obětoval se sám na kříži a nyní se obětuje prostřednictvím svých služebníků; pouze způsob obětování se liší.“ (Cf. Denzinger, n. 940.) Je to v podstatě táž obět, poněvadž je týž obětní dar a týž kněz, jenž pokračuje nyní ve svém obětování prostřednictvím svých služebníků.

Abychom mohli vytušit výši, moc a lesk kněžství Kristova, připomeneme si nejdříve v podstatě, co řečeno v listě k Židům, cele zasvěceném tomuto předmětu, a připomeneme si pak nauky theologické, zvláště nauku svatého Tomáše.

I. Kněžství Kristovo v listě k Židům.

Tento list aplikuje na Kristovo kněžství velké myšlenky, vyslovené sv. Pavlem v listech k Římanům, Korintským, k Timoteovi o Kristu Vykupiteli, všeobecném prostředníku, hlavě církve a o nutnosti víry v Krista ke spáse: Jeden zajisté jest Bůh, jeden též prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Kristus Ježíš, jenž dal sebe sama ve výkupné za všechny.“ (I. Tim. II. 5.)

První část listu k Židům má za účel ukázati svrchovanost kněžství Ježíše Krista, prostředníka nové smlouvy nad všemi služebníky, jichž Bůh užíval ve Starém zákoně, aby se zjevoval lidu. Ježíš je zde označen vyšší než andělé, vyšší než Mojžíš a všichni proroci, vyšší než všichni kněží Starého zákona. Je zřejmo, že tento list byl především určen k utvrzení Židů nově obrácených a často pokoušených vrátiti se k obřadům kněžským a levitským.

Zdůrazněme podstatné body:

1. *Ježíš je vyšší než andělé*, jež jsou pouze služebníky Božími, kdežto On je Syn Boží svým původem a přirozeností, Stvořitelem a Mistrem všech věcí. „Kterému z andělů řekl kdy Bůh: Syn můj jsi ty, já dnes zplodil jsem tebe? ... A kterému z andělů řekl kdy: Sed na pravici mé, dokavad nepoložím nepřátele tvých za podnoží tvých nohou?“ (Žid. I. 5, 13.) — Jestliže tedy slova andělů, častých vyslanců Božích, vyžadovala poslušnosti, oč více slova Ježíše Krista! Převyšuje anděly nejen tajemstvím Božího synovství a vtělením, nýbrž i tajemstvím vykoupení, poněvadž trpěl z lásky k nám a jeho utrpení má nekonečnou cenu záslužnou. Ponížen za svého pozemského života je nyní korunován slávou pro smrt, kterou vytrpěl.

„Proto se měl ve všem připodobniti bratrům, aby byl milosrdným a věrným veleknězem v záležitostech u Boha ke smíření hříchů lidu. Poněvadž totiž trpěl byv zkušén, může pomoci těm, kteří jsou zkoušeni.“ (Žid. II. 17. 18.)

2. *Ježíš převyšuje Mojžíše*, poněvadž je budovatel a hlava domu Božího, kdežto Mojžíš, největší z proroků, byl pouze služebníkem. Nenapodobujme tedy vzhledem k Ježíši Kristu nevěru a neposlušnost starých Izraelitů k Mojžíšovi! Ježíš nás vede k jiné zaslíbené zemi, neporovnatelně vyšší, než byla první; naslouchejme jeho hlasu, „neboť živé jest slovo Boží a účinné a říznější než každý meč dvojbrýtký; proniká až do rozdělení duše a ducha, kloubů i morku a rozeznává myšlenky a úmysly srdce“. (Žid. IV. 12.) Kdežto Mojžíš koktal slovo Boží, Ježíš je Slovo podstatné, Slovo věčné, jež sestoupilo k nám, aby nás spasilo a tajemství srdce jsou zjevna před jeho očima.

3. *Ježíš je neporovnatelně vyšší než velekněží Starého zákona*, pro tři snadno pochopitelné důvody. „Tento však má kněžství nepomíjející, poněvadž *zůstává na věky*. Proto také může dokonale spasiti ty, kteří přistupují k Bohu skrze něho, *jsa vždycky živ, aby za ně orodoval*.“ (Ib. VII. 24.)

Dále, kdežto velekněží Starého zákona museli konati každý den oběti nejprve za hříchy své a pak za hříchy lidu, Ježíš, velekněz, jenž nám přísluší, je *svatý, nevinný, neposkvrněný*, oddělený od hříšníků a vyvýšenější nad nebesa . . . Přinesl svou oběť najednou a za všechny, obětuje sama sebe, ne za sebe, nýbrž pouze za nás. (Ibid. VII. 26—27.)

Konečně za třetí, obřady a oběti mosaického kultu byly mnohonásobné, ale samy v sobě neúčinné přes vnější lesk, jímž byly obklopeny. Byla zde *oběť smírná*, jež příslušela kajícím. Byla zde *oběť pokojná*, obětovaná Bohu jako díkučinění dušemi již očistěnými. A byl zde *celopal*, spálený cele ke cti Boží na znamení, že člověk je cele poddán svrchované vládě Nejvyššího a že se mu musí cele obětovat v dokonalém klanění. A neméně různost byla v samé látce

obětní. Obětovali se holubi, jalovice a o velikonočních beránek, předobraz tajemného Beránka budoucího, jenž měl smazat hřích lidstva. Všechny tyto oběti měly význam pouze předobrazný jediné oběti, jež měla být obětována ne ovšem s velkým vnějším leskem, nýbrž v největším nedostatku na Golgotě. „Kristus však vystoupiv jako velekněz budoucích statků... vešel jednou provždy do velesvatyně ne skrze krev kozlů neb telat, nýbrž skrze vlastní krev, zjednav vykoupení věčné.“ (Ib. IX. 11—12.) (Pokračování.)

P. Reg. Garrigou-Lagrange O. P.

PRACOVNA

Maria — Matka.

Krásného milování je Maria matkou. Matka, která vrátila nás Bohu, která otevřela nám ráj. Dala srdci štěstí nekonečného možnost. Jest matka Ježíšova, matka Lásky nejdokonalejší, jež dala nový smysl našemu celému životu. Maria matka Lásky věčné jest matkou i věrného a dokonalého milování všech v lásce Kristově objatých.

Proto nikdo, kdo chce se dostat bližší k Bohu, nemůže přejíti Marii. Proto zbožnost protestantská jest zbavena svého ladicího tónu, proto je tak hluchá. Proto jest zasmušilá a prázdná zbožnost falešně přísných Jansenistů. Maria jest ukazatelem, že křesťanství není tvrdou, suchou cestou, nýbrž Boží láskou zavlažovanou cestou, že Boží láska dovede vyvésti vodu i ze skály nejtvrdí.

Mariinýma rukama prošlo tělo Ježíše Krista, její bolestí prošlo i jeho vykoupení na kříži a proto jest matkou krásného milování Ježíše Krista, jest matkou jeho oběti, neb obět Synova, obětí matčinou. Jest nejblíže oběti Synově i své a proto nás dovede nejlépe přivínouti k této svaté lásce.

Nikdy nebude dosti napsáno o Marii, nikdy nikdo dosti nevyzpívá svou vděčnost a svou oddanost k zprostředkovatelce milostí, k spoluobětující Marii

na Kalvarii. Odložme starý, nerozumný strach z úcty mariánské a jděme si klidně k Marii pro lásku k jejímu Synu. Svou celou lásku mu dala za to, že vykoupil lidstvo, a proto nejlépe nás přivede k této nepochopitelné Lásce, proto jako nejbližší Ježíši ukáže nám nejbezpečnější cestu k němu. A to jest celý náš duchovní život.

Horečná činnost.

Víte, komu se podobají ti pilní, stále mluvící a píšící lidé, které všude vidíme, ve všech schůzích slyšíme a ve všech žurnálech a časopisech čteme? Podobají se oslíku nosícímu pytle nejlepššího zrní do mlýna. Stále shánějí, stále je vidíme zaměstnané, ale sami si ani nepopřejí času usednouti klidně a pojíst trochu z toho vzácného zrní, kterého nabrali v cizích sýpkách. Stále a stále chodí s týmiž pytly do mlýna obecnosti křesťanské; ty pytle jsou již děravé, ale oni sami si ani nevšimnou, jak se jim ta zrna trousí, a když se utrousí, ani jich neokusí. Podobají se ti věčně spěchající a jako soumaři táhnoucí oslíku, který stále nosí vzácná zrna do mlýna, ale sám se spokojuje tím, že po cestách tu a tam ukusuje bodláčí a doma pak trochu plev. Strašný omyl činnosti, všem chtít dávat a stále dávat a sám se krmiti odpadky. Je to život opravdu důstojný oslíka, ale rozhodně ne člověka, a muže Božího již teprve ne. Musí zdechnouti krom té nesmrtelné duše jako ubohý oslík na cestě, jestliže velké milosrdenství Boží, které vedle cesty svatosti, kajícího trpí ještě třetí cestu hlouposti, nevezme na milost takové ubožáky.

Jméno Boží.

Strašné, hrozné je jméno Páně. Jen s bázní a třesením směl velekněz jednou za rok vysloviti jméno, jež anděly Boží sráží na tvář. A křesťané si udělali ze svatého jména Božího *úsloví*. Pohazují jím jako cárem, vyslovují je při každé příležitosti. Je to tak hloupé a zároveň tak děsné. To znamená, že našim křesťanům Bůh již ničím není, že před ním ani úcty

ani bázeň již necítí. Svaté jméno Boží je snižováno na nejprázdnější a nejvšednější frázi. Je to klackovitost a u křesťana nedověra. Divíte se, že váš život duchovní kolikráte nejde vpřed? Svatá Panna bolestně si stěžovala na La Sallettě, že křesťané tak zneuctivali svaté jméno Boží. Mnoho trestů a šlehů poslední doby jsou jistě následky odcizení Bohu, jež se jeví takovým chováním k jeho svatému jménu. Jak *my* jsme se chovali k svatému jménu Páně? Kolikráte i *my* jsme je vyplivovali jako nejvšednější citoslovce! Zamysleme se občas nad jménem Božím, nad jeho velikostí, jež sklání říši andělskou i pekelnou, a nebudme v tom horší ďáblů, kteří sami se před tímto jménem hrůzou chvějí. Zbožně se ponořte do slov nejsvětějších, abyste v nich našli sílu Boží, která poráží peklo a dobývá bran slávy.

Brailo.

Ž E Ň

BELLOC: *Wels et Dieu.* (Chroniques V., Paris, Plon, str. 208, cena 18 frs.) Velmi dobré číslo Chroniques. Nad obsahem ovšem vyniká břitká, kousavá a hluboce pravdivá kritika Welseva poměru k Bohu. Belloc potírá bůžka scientismu, jemuž Wels vytrubuje opožděnou chválu. Ukazuje na Welseovi, jak scientism přímo znemožňuje rozumět historii a pravdě vůbec. K Bellocově studii řadí se hrst drobnějších prací nejmladší lit. generace francouzské. Vyjímám dobrou studii Ménascovu a Sionismu.

Bibliothèque catholique des Sciences Religieuses (Bloud, Paris, 1928.) Čilé Bloudovo nakladatelství dává zase vítanou novinku. Po vhodném slovníku, poučujícím stručně o pravdách, liturgii a zřízení církve vydává vzdělávací knihovnu. Svazčky po 200 stranách chtějí podati monografie psané odborníky a uvádějící i laiky do zajímavých otázek víry a života z ní. Sbírkou zahajuje známý patristik *Bardy* pečlivou studii o *starokřesťanské řecké literatuře*. Užaslým zrakům předvádí celou obrovskou práci prvních Otců, myslitelů, bojovníků za Krista. Není to suchá profesorská kniha, nýbrž dílo, jež učí milovati naše Otce v Kristu a jíti za nimi. Podobně jest zajímavé dílo jesuity P. D'Alès: *Baptême et Confirmation*. Dílo jest souborem dogmatickým, historickým i liturgickým o sv. svátostech křtu a biřmování. Sv. Pavlu věnuje kritickou a hutnou studii *A. Tricot*, kde líčí žhavě a poutavě jeho život, spisy, práce a utrpení. Sbírka obsáhne asi 100 sv. Všele ji doporučuji.

S. B.

DÜRR: *Religiöse Lebenswerte des Alten Testament.* (80, 156 str., Herder — Freiburg 1928. Mk 3.—.) SOIRON, *Das heilige Buch.*

(80, 152 str., Herder — Freiburg 1928. Mk. 3.—.) Cenné přednášky dvou známých odborníků o Písmě sv. Dürrova kniha jedná v 1. díle o významu St. z. pro přítomnost a o jeho jedinečném místě v dějinách náboženství. 2. díl ukazuje na jeho specifické hodnoty: život s Bohem a v Bohu, praktická životní moudrost, mravní výše. — Soiron dává návod ke čtení Písma sv. a tím také k homiletickému výkladu N. z. Probírá trojí metodu: kursorickou, systematickou, pragmatickou. Theoretická pojednání dokládá praktickými příklady.

J. G. FRAZER: *L'homme, Dieu et l'immortalité*. (Librairie orientaliste Paul Geunther, Paris (VI. c.), 13, Rue Jacob. Str. 350, cena 30 fr.) — Zák anglického učenice složil z jeho spisů jakousi anthologii, chtějící dokázati, jak osobní, společenské a přírodní vlivy poněkud působily přechody z přirozených k nadpřirozeným poznatkům a k náboženství. Teorie animistická, která však ve vědeckém světě dnes jest již přežitá. P. Schmidt S. V. D. Frazera ostře kritizuje, řka, že si ani nedal práci, aby své teorie rozvedl a dostatečně odůvodnil. —es—

HARLAIRE ANDRÉ: *En Croix*. (Plon, Paris 1928, stran 286, cena 18 frs.) Cesta mladého člověka, kterého okolí, ohlupující výchova pokroku zmitají bouří a pochybnostmi. Nicotnost a malichernost různých lidiček, kteří se honí za ubohoučkým životem z ruky do úst, kteří lhou život, slaboši a darebáci otvírají pomalu oči hledajícímu mladíku k jediné zachraňující síle k Bohu. Není to pobožnostkářská kniha, nýbrž silné umělecké dílo 22letého nadějného literáta Harlaira.

S. B. HRADSKÝ — JEŽEK: *Ostach*. (K. H. Ježek, Hlučín 1927, str. 59, cena 6 Kč.) Drama z dob pronásledování křesťanů; tři jednání a živý obraz. Není nadbytek dobrých českých náboženských her; „Ostach“ podává osudy rodiny sv. Eustachia (120). Bylo by si snad ještě leccos na „Ostachovi“ přáti — laudanda tamen voluntas a dobrý režisér si pomůže. Lidu může býti „Ostach“ milým svou prostotou. p.f.

LEISEGANG: *Deutsche Philosophie im XX. Jahrhundert*. (32 vyobr., 152 str., Ferd. Hirt, Breslau 1927, Mk. 3'50.) Smělý pokus podati celkový obraz ještě tvořící se filosofie dneška. L. kreslí vývoj filosofie od materialismu k vitalismu, od kritismu k idealismu, od naturalistického pozitivismu k idealistickému pozitivismu, od psychologii k phaenomenologii. Další statek jedná o životní a kulturní filosofii. Radost působí přidané fotografie 32 vedoucích filosofů přítomnosti. Sop.

R. LIERTZ: *Psychoneurosen*. (Fragmente einer verstehenden Erziehungskunde. 80, 479 str., Kösel-Pustet, München 1928, Mk. 14 50.) Konečně máme katolického Pfistera. Dosavadní psychopathologie snažila se — úplně v duchu materialismu — vykládati veškeré psychoneurosy jako následky tělesných poruch. Liertzova hlavní zásluha spočívá v tom, že dokazuje duševní původ psychoneuros. Při tom však si všímá dokonale všech obvyklých tělesných vad, na základě kterých mohou se vyvinouti nemoci duše. Zvlášť vysoké ceny je vědecký materiál z Liertzovy praxe: ana-

lyse psychoneuros určitých pacientů. Jelikož mnoho duševních nemocí má svůj kořen v mládí člověka, věnuje L. tomuto věku zvláštní pozornost a zdůrazňuje důležitost studia psychoanalýzy a individuální psychologie pro pedagogiku.

A. S.
J. C. B. MOHR (PAUL SIEBECK) TÜBINGEN: *Die Religion in Geschichte und Gegenwart*. 25.—28. sešit evang. bohovědné encyklopedie s pozoruhodnými statěmi o vývoji, teorii poznávání, vykoupení, výchově, eschatologii, etice, evangeliích, rodině.

—es—

PAPINI G.: *Život Kristův*, (III. vydání, Praha, Lad. Kuncif, str. 420, cena 30 Kč). Nové vydání tohoto velkolepého výkřiku srdce šťvaného prázdnotou okolí a klesšího u sv. nohou Kristových. Kniha je ohništěm, dobrým chlebem. Některé vady a kazy člověk rád odpustí hořícímu básníkovi. Měl by knihu tu číst každý, kdo chce více si zamilovati Krista Ježíše a lépe ho poznati. Cena jest opravdu neobyčejně laciná a přístupná i širšímu kruhu čtenářů.

S. B.

PRAT: *Svatý Pavel*, (přeložil Karel Vrátný. 1928. U Ladislava Kuncif v Praze. Stran 202.) F. Prat se vynasnažil zhustiti životopis sv. Pavla, jeho osobnost, apoštolské práce a spisovatelskou činnost. Je to skutečně životopis. Život apoštolův je tu zasazen do rámce jeho tehdejší současnosti, ale ani tento rámec postřehů náboženských, kulturních, drjinných, zem. pisných není přetížen okázalou učeností, nýbrž je opravdu vkusným rámcem, který ladně splývá s obrazem velikého apoštola, jej zdůrazňuje, ne za tlačuje do příšeří.

MOMME NISSEN O. P.: *Dürer als Führer*. (Mit einem Brief von Hans Thoma und 80 Bildern in Kupfertiefdruck. Verlag Josef Müller, München.) Uspořádání obrazů, z něhož jest viděti Dürerovu duši, naplněnou vroucí žádostí krásy mravů a životosprávy. Krásné a výrazné reprodukce obrazů, z nichž některé jsou jen méně známy, ukazují nám Dürera jednak jako největšího mistra německého výtvarnictví, jednak jako člověka s netušeně hlubokým a jemným smyslem pro krásu věcí viditelných v jejich poměru k Zjevení a Věčnosti. Připojen velmi cenný Dürerův vlastní životopis. Bohatství krásy Boží i lidské, velmi účelně v této knize uspořádané.

Dch.

SÉBASTIEN ROBERT: *La Chapelle des Saints-Anges*, (Plon, Paris, 1928, str. 270, cena 18 frs.) Sebastien je konvertita posledních let. Jako jiní konvertité pospíchá poděkovat Bohu veřejně. Jeho román ukazuje na mladém, po velikosti vášnivě se ženoucím muži, že lidskému srdci nestačí než Bůh. Kniha má vysokou uměleckou hodnotu, není to svatá kniha, ale přece vážná. Četba této knihy povznese duši, dá jí procítiti nedostatečnost a ubohost všeho, k čemu se tu připínáme. Doporučuji vřele tuto knihu.

STEHR HERMANN: *Der begrabene Gott*, (Horen-Verlag, Berlin, 1928, str. 330.) Skvělou literární formou vypravované dějiny duší ponurých, zasypaných poddáváním se drtivé ruce běd a neštěstí. Tvrdost k hroudě přissátého sedláka je tu mistrně podána. Katolická zbožnost je tu kolikrát skreslována. Nepocho-

pením, neb autor jest snad protestant. Na tomto nepochopení naší zbožnosti, jejíž plytkost, tu a tam se vyskytující, autor ze všeobecně, staví pointu svého díla. S. B.

SPALE ANT.: *Kniha poutníková*, II. díl (zemědělské knihkup. A. Neubert, Praha, 1928, 450 stran lex., 120 obrazů, 5 mapek a nákresů, cena 88 Kč, vaz. plát. 112, celokož. 148.) V ložiském ročníku jsme psali o prvním díle v naší literatuře ojedinělé práce P. Spaly. Zde díl druhý. Není to nechutné rozředění ani zmodernisování, pouze moudré ucelení biblického líčení doby proroků, usnadnění četby tím, že mnohá vysvětlivka vhodně splývá s biblickým úryvkem; věci hodné od nás odlehle či pro neodborníka nevýznamné pominuty a tím se děj stává spádnějším. Osa zjevení — učení a vykupitelské dílo Pána Ježíše, na nějž připravoval Starý zákon, je podána ve formě tolik oblíbené evangelní harmonie. Možná říci, že jest dokonale provedena; znění evangelií je nezměněno a před zraky roste úplný a jasný obraz Spasitele. Výprava knihy je velmi pečlivá a odpovídá obsahu. Cena je poměrně hodně přístupná i méně zámožným. Jest třeba ještě doporučovat? Tož činím tak ze srdce. J. F. P.

SCHULEMANN GÜNTHER: *Vom inneren Leben*, (O. Borgmeyer-Verlag, Breslau, 1927, str. 174.) Velmi dobrá kniha s láskou a hloubkou vedoucí všechny lidi dobré vůle k pokladům, jež víra dává ve svých hodnotách lidské duši. Probírá otázku bolesti, touhy po štěstí. Mluví o modlitbě, milosti a svátostech. Věnuje dokonce i pěknou studii askesi a mystice. Krátce, kniha, která hned informuje o všem, co duše od víry chití může a má a čeho se jí též od ní dostává. S. B.

VERLEY CLAUDE S. J.: *Paul Bertrand*. (Spes, Paris, 1927, stran 257, cena 12 frs.) Obraz inženýra-křesťana, který má živou víru. Apoštolát představeného na vojně a v továrně, apoštolát u druhů, u dělníků. Myslím, že jest málo tak vhodné četby pro dospělejší studenty a pro mladé muže, jako tato kniha; neboť jsou to zachycené „žité“ d. jiny věřící duše ve světě. Bude to cenný dárek pro přítele na prahu povolání; lituji, že nemohu rozdat aspoň sto výtisků našim studentům. —a—

Občanská tiskárna v Brně. L. WALLACE: *Ben-Hur*, (3 díly, brož. 42 Kč, v pův. vazbě 78 Kč). Dobře vypravené dílo vychází ve IV. vydání. Čtenáři vypráví podrobně a pravdivě o hrdinech románu z doby Kristovy, o jejich lásce i nenávisti, slávě a utrpení, o boji a vítězství. Knihu provázejí ilustrace dle filmových obrázků. V. St.

WORLITSCHKE: *Personlichkeitspflege*. (8° 144 str. Herder, Freiburg, 1928. Mk 8.—) Po přesném stanovení pojmu ideálu osobnosti jedná W. o tom, jak vychovati ducha, vůli, charakter, svědomí, srdce, vášně, paměť, mluvení, mlčení a konečně i tělo. Dobrá, srozumitelná knížka zvláště pro mládež. O. H.

WUST: *Die Krisis des abendländischen Menschentums*. („Neues Reich“-Bücherei Nr. 4, 48 str., Innsbruck, Tyrolia 1927, Mk 1.) Známy kolínský filosof jedná o chaosu v názorech dnešního lidstva a napomíná k návratu ke Kristu. Až.

HLEDAL JSEM JEŽÍŠE...

*Úryvek z Chvalořeči R. Rolle de Hampole
na Jméno Ježíš.¹*

Spravedliví hledají slávu a život a nalézají je v Ježíši, jehož milují.

Bloudil jsem, veden bohatstvím — a nenalezl jsem Ježíše. Běžel jsem k radostem tělesným — a nenalezl jsem Ježíše. Trávil jsem život v propasti rozkoší — a nenašel jsem Ježíše. Usadil jsem se u množství těch, kteří žijí v radosti — a nenalezl jsem Ježíše.

Na všech těchto místech jsem hledal Ježíše a nenalezl jsem ho, poněvadž mi dal poznati svou milostí, že jej nelze nalézt na zemi u těch, kteří žijí v hojných rozkoších.

Dal jsem se tedy jinou cestou. Hledal jsem jej v chudobě a našel jsem jej jako dítě, jež přišlo na svět „zabalené v plénkách a položené v jeslích“. (Luk. II. 12.) Šel jsem k trpělivosti a námaze a našel jsem Ježíše unaveného cestou, vydaného hladu, žizni, zimě, nasyceného nejhroznějšími potupami. Usedl jsem si stranou do samoty a našel jsem Ježíše v tuhém postu a pohrouženého v modlitbu na hoře. Běžel jsem k bolesti a pokání a našel jsem Ježíše spoutaného řetězy, zbičovaného, zraněného, napájeného octem, přibitého na kříž, visícího s kříže, umírajícího na kříži.

Ne, u bohatců nenalezneme Ježíše, nýbrž u chudáků. Nenajdeme jej u lidí oddaných rozkošem, nýbrž u kajících, nenalezneme jej u těch, kteří se veselí a žijí v radostech, nýbrž u těch, kteří jsou v hořkosti, a u těch, kdož pláčí — nenalezneme jej uprostřed davu, nýbrž v samotě — — —

Od té doby, co jsem našel Ježíše a si ho zamiloval, čím více vystupuji v jeho lásce, tím je mi jméno Ježíš sladší a líbeznější a až do tohoto dne mě toto sladké Jméno neopustilo.

Kéž je požeňnáno Jméno Páně!

¹ Richard Rolle de Hampole, eremita anglický, žil na konci 13. a na začátku 14. století. Toto dílko je z počátku 14. stol. a řadí se k nejpěknější mystické literatuře anglické.

PŘÍTEL OTVÍRÁ

(*Přátelství s Bohem — 11.*)

Umírající Lacordaire mocně vykřikl své poslední slovo: „Otevři, Pane — otevři!“ To byla stálá touha i stálá zkušenost jeho svatého života, v posledním okamžiku vyvrcholená v jediný zájem před tváří věčnosti. Kdo pochopil ono slovo o „strašné zvědavosti lásky“, vycítí tajemství toho výkřiku i smysl věty o otvírajícím Příteli.

Lukášovo evangelium (11, 5) zjišťuje skutečnost otvírání Přitelem, zdůrazňujíc Boží ochotu o tolik větší, o kolik je Bůh větší nežli člověk. Je ovšem dosti daleko do otevření, je třeba cesty nocí a dlouhého volání a tlučení na dům Přítelův. Sledovali jsme toto úsilí duše, a nyní se zatajeným dechem slyšíme: Přítel otvírá.

Kdo otvírá? Bůh trojjediný je cílem lidského úsilí o přátelství s Bohem. Kdysi jsme měli sestaven vzorec: *Otec* (Příčina, Moc, Divotvorce): *člověk* (padlý rozum, slabost, víra); *Syn* (Obraz, Moudrost, Pán církve): *člověk* (padlá paměť, nevědomost, naděje); *Duch svatý* (Dar, Láska, Posvětitel): *člověk* (padlá vůle, žádostivost, láska). (Na Hlubinu roč. I. str. 284). Měly býti naznačeny Boží léky na rány lidské duše, je zároveň dána odpověď na otázku, kdo otvírá, když má duše vstoupiti do předsíní domu Přítelova. Otec a Syn pošlou Ducha svatého, aby otevřel a uvedl příchozího, neboť slabý rozum usiluje o štěstí v Moudrosti, aby duše v přátelské lásce našla svatost a štěstí z darů přátelství. *Posvětiteli* náleží svými *dary* slabému člověku poskytnouti síly na život v důvěrnosti svaté *lásky* přátelství s Bohem.

Dary Ducha svatého otvírají duši cestu dále, když síla Boží milosti přivedla její úsilí až na konec průměrného sblížení s Bohem a učinila ji schopnou volati: Otevři, Pane; dychtím po více!

Učení církve vypočítává dary Ducha svatého: moudrost, rozum, umění, rada, síla, pobožnost, bázeň

Boží. Mladý křesťan před svátostí biřmování je poučován, že svátostí křesťanské dospělosti se mu dostává blahoslaveného sedmera. Kdo je si vědom, že touto svátostí je zakončeno duchovní dětství, že dary Ducha svatého jsou duši dány jako podstatná složka duchovní dospělosti? Kdo cítí povolání skrze tyto dary vystupovati stále výše k chápání Boha a ke svatým bojům za Boha v obraně i v útoku? Kdo ví, že v darech Ducha sv. je dána duši základna k vystoupení až na vrchol spojení s Bohem, jaké jen je možné na zemi — základna, k níž u skutečně tam dostoupivších nepřibýlo více nic, než úplné rozvinutí darů svátosti biřmování, t. j. svátosti upevnění? Tři smutné otázky, protože mají smutné odpovědi.

Nebudou tak smutné, až budeme rozuměti pojmu duchovní dospělosti. Nelze nyní rozbírat tento pojem ostatně ne příliš těžký pro člověka pozorujícího rozdíl dětství a dospělosti života přirozeného. Musíme předpokládati vědomí toho rozdílu, protože chceme viděti, jak Přítel otvírá skrze Ducha svatého darem rozumu.

Ve svém křesťanském dětství se duše naplní úsečnými větami Božích pravd, jež tím jsou hlubší, čím jsou stručnější. Dětský věk si prostě tyto pravdy opakuje, ale dospělost neumí opakovati, dospělost chce a musí zpracovávati. Hodí se sem kousek hudebního názvosloví. Dítě v hudbě hraje věty hlubokého obsahu, ale jsou pro ně dětsky upraveny. Dospělý v hudbě musí transponovati, překládati do stupnic složitých, obsahujících složité stavy a nálady života. Tak musí dospělý transponovati pravdy víry, aby slyšel harmonii víry a života, Boha a člověka. Snadno a velmi často se tato velebná harmonie chybným transponováním přemění v trýznivé disharmonie, v kočičinu nebo nějaký foxtrot! Protože rozum sám na tu práci nestačí.

Prvním úkolem daru rozumu jest chrániti duši před omyly a bludy v záležitostech náboženského poznání. A býti duši pomocí ku pronikání do hloubky, aby poznávala dosah Božích pravd vždy více. Sv. Tomáš

Akvinský (II - II. 7, 1) to praví: „Přirozené světlo našeho rozumu má omezenou sílu, proto může dosáhnouti jen určitých mezí. Aby člověk pronikl k poznání pravd, na něž přirozené světlo nestačí, potřebuje nadpřirozeného světla. A to nadpřirozené světlo se nazývá dar rozumu.“ Otvírá Přítel duši dosud vzdálené, záře světla jeho bytosti, byť jen vzdáleností tlučená, se stává ochranou a posilou rozumu člověka, jenž usiluje o jasnost a soulad, jenž opravdu se snaží zpracovávat Boží pravdy a zrnko Boží do duše vložené přivést do lodyhy, květu a plodu.

Dar rozumu je z důkazů pravdy, že Bůh nezná zastavení na cestě, že každému pohybu poskytuje možnosti dojít až na konec k cíli. Začátek pohybu daného darem rozumu je naznačený první jeho úkol. Není pak již mezery až k onomu vrcholu, jemuž dáno jméno mystického poznávání Boha, kdy rozum člověka pouze vnímá záplavu jasnosti Boží pravdy. Láska žádá tím větší důvěrnost v poznávání, čím více roste. Duše se dovolává takové pronikavosti poznání svými stavy „ve vzpomínkách“. Přítel jí vychází vstříc a otvírá dosud zahalený smysl víry. Myšlení přechází v bystré pronikání. Tajemné světlo plní duši a nejednou, hlavně v začátcích, mívá duše dojem velmi podobný rozdílu mezi popisem a obrázkem na zavřených dveřích stkvělé zahrady a pohledem do náhle otevřených dveří. Darem rozumu Přítel vyučuje, uskutečňuje ono nezasvěcenému záhadné slovo zkušeného apoštola Pavla (2. Kor. 3. 18): „My pak všichni, patřící jako v zrcadle (věrou) s tváří odkrytou (darem rozumu) na slávu Páně, přetvořujeme se v týž obraz od slávy ke slávě (stále jasněji apodrobněji poznávající slávu dokonalosti Boží), jako od Ducha Páně.“ Ovšem, až do smrti zůstává všechno světlo jen světlem víry. Ale poklady a obsahy sestávají skutečným majetkem duše; snad bychom mohli říci, že se stávají jakýmsi vědomím přináležejícím rodu Boha. Poněkud tak, jako se říká, že členové rodu nejlépe chápou tradice svého rodu, nebo že členové řádu, jemuž patřil sv. Tomáš, nejspíše mohou proniknouti do hlubin jeho nauky.

Víra zůstává. Byť se dětské opakování a učňovské hledání proměnilo v nazírání, všechno se děje pouhým zesíleným světlem víry. Proto dar rozumu má třetí úkol, utvrditi, pevně zakotviti víru. Opět píše sv. Tomáš Akvinský (tamt. 2.): „Daru rozumu náleží dáti člověku jasnost, že žádná vnější zdánlivá obtíž nemůže jej odvrátiti od přesvědčení víry.“ I nejpevněji věřící člověk má chvíle, kdy se mu poněkud zatočí hlava nad propastí tajů víry; nebo na první pohled strhující námitky a obtíže jej přivedou do vnitřních rozpaků. Tu Přítel otvírá duši jeho, aby nabyla širšího rozhledu, aby zbavena byla nervosity, jež působí závrat, aby sklidem samozřejmosti člověk byl bez váhání ochoten i život položit za každou pravdu víry. Přestává veškera, i nevědomá těkavost ducha, člověk pevně stojí na základech víry, na prahu domu školy Přitele, může jíti dále, ničím nerozptylován.

Snadno se pak jde. Rozum takto upravený darem rozumu může pověděti srdci podivuhodné věci, aby se rozhořovalo žárem stále mohutnějším. A Přítel může otvírati stále více.

Také proto se musíme modliti: „Přiď, Duchu svatý.“

P. Em. Soukup, O. P.

UMĚNÍ A MOUDROST PŘÁTEL BOŽÍCH

Přátelství s Bohem, 12

Víta víra roznítíla v nás palčivou, neukojenou touhu viděti již Boha, znáti vše z něho. Když jest člověk nerozlučně spjat s Bohem, když do něho takřka vrostl, všude Boha vidí, všude k němu chce proniknouti.

Duše hledá Boha. Má k tomu své nitro, svůj život a celý svět. Tím vším má si klestiti cestu k Bohu. Má víru svou, která ji má řídit na této cestě. Ale jak klamou věci pozemské, jak nás odvádějí od Boha, jak dovedou od něho odváděti i věci o sobě svaté, když

je odetneme od vnitřní spojitosti s Bohem. I horlivost ovšem čistě vnější, domu Božího a bližních, může dát nám zblouditi. A má-li nás víra přivésti k Bohu, jak potřebujeme kolikráte věděti, co jest a co není pravdou Boží.

Jest to *umění* znáti dobře pravdy Boží, třeba *uměti* žít, užívat věcí, jít světem. Proto spěchá na pomoc Duch sv. a vlévá do duše svůj vzácný dar Umění. Má jej každá duše ve stavu posvěcující milosti, jak praví výslovně sv. Tomáš. (2. II. q. IX.)

Dar Umění vlévá nové, silné světlo, jež hned nám praví, jak bráti určité nauky. Odtud ono rozlišování, jež by se zdálo pouze ovocem zdravého smyslu prostých babiček, jež žijí poctivě se svým Bohem.

Umění věřiti! Věřiti jen to, co jest nutno věřiti, věřiti pevně. Umění spočívá v určité zručnosti, jistotě úkonu. Tak potřebujeme věřiti, abychom nekolísali, stále nehledali, co věřiti, a nemuseli si toho stále zdůvodňovati. Nic tak nezdržuje duchovní život jako víra tápavá. Dar moudrosti sdělí člověku paprsek jistoty Božího vědění. Umějící to, co dlužno věřiti, jest opřen o Boha a může se klidně v něj již zadívati. Neb pohled do Boha si vyžaduje klidu. Dar umění uzpůsobuje nás uměti věřiti. Proto musí ještě uschopniti nás, abychom uměli tuto víru žíti.

Proto jest důležitým úkonem daru Umění pomoci nám správně oceňovati pomůcky, prostředky, cíle našeho života.

Především dává nám základní jistotu víry, že Bůh je posledním cílem všeho tvorstva. (2. II. q. IX. art. 2.) Umění učí nás dověsti, uměti dáti vše na své místo. Rozlišuje božské od lidského, cíl pravý od zdánlivého, cíl poslední od cílů podřadných.

Tak dovedeme, umíme užívatí všech tvorů, víme, jaký mají smysl. (Ad scientiam proprie pertinet rectum iudicium creaturarum—Vlastním úkonem umění jest správně souditi o tvorech. 2. II. q. IX. art. 3.)

Dar umění vede nás tak k Bohu světem a stvořením, abychom o ně neklopýtli, abychom v jejich houštinách nezboudili. Ukazuje nám jejich pravou tvářnost vě-

cí omezených, nedostačujících lidskému nitru. Umění žítí věrou jest umění jítí k Bohu přes všechny překážky, jest uměním „zachovati se neposkrvněným od tohoto světa“.

Proto praví sv. Tomáš (art. 4.), že daru Umění odpovídá Blahoslavenství: Blahoslavení lkající.

Ti, kteří umějí věřiti a žítí dle víry, jdou vážně životem. Jejich oči jsou plny slz nad blouděním vlastním i bližních daleko od Boha ve věcech stvořených. Vědí, co věří, umějí to oceniti a proto jest jejich srdce těžké bolestí nad omyly a vzdory. Protože vědí, že ve tvorech není pravého štěstí, nevýskají, nekřepčí jak ti, kteří jako by nevěděli, proč žijí, jak vysoký a vznešený mají úkol. Proto jdou vážně životem, neb vědí, že bojem jest život člověka na zemi, že tu není vyřešení, že tu není absolutní blaženosti. Jak se může veseliti, kdo je vyhnanecem, jak můžeme „zpívatí písni v zemi cizí“?

Dovedeme, umíme věřiti (kéž umíme!), umíme dáti věcem pravý jejich význam. A ještě to nestačí! Věci nemají vlastního významu, vlastní hodnoty odmyslně od svého zřídla, od svého Původce. Až v Bohu má všechno svůj smysl. Nám nestačí jen věděti, že věci nejsou Bohem a cílem naším, nestačí věděti, že Bůh jím jest. Toužíme tohoto Boha svého, s nímž nás spojovala láska, všude viděti, všude poznávati. Umění zbavilo nás nebezpečí, abychom na této cestě se příliš nezdrželi u květin vroubících pěšinku k Bohu.

Nyní již jen Boha chceme všude, víc a dokonaleji. Jsme tak spjati s Bohem, že nechceme ani na okamžik od něho býti odděleni, chceme jej viděti i v jeho stopách ve světě, v přírodě, v našem životě.

Připjali jsme se k Bohu a tak toužíme spustiti se do jeho závratných hlubin, chceme stále dychtivěji píti z jeho pravd, více a lépe jej stále poznávati.

Láska chce vše poznati o svém miláčku, chce všemu rozuměti. Naše láska k Bohu chce věděti, jak se všude Bůh jeví, jak všude jest poznatelný. Vše si chce sestaviti dle Božího plánu, ráda by jej znala podrobněji, chtěla by věděti, proč to a ono, jak vše jest sestaveno

v absolutní Boží synthesi. Láska k Bohu naprostému, k Moudrosti samé, nutně se rozhoří touhou poznati vše dle této Moudrosti, znáti nejhlubší smysl všeho, najíti poslední vysvětlení celého vesmíru a všeho dění v něm pod zorným úhlem Božím.

Filosofie i theologie jsou částečnými moudrostmi, neb sestavují svět do stupnic bytí dle nejvyšších příčin, dávají poslední a konečné vysvětlení jistého řádu, ale, ale kam nás mohou přivést filosofie a nadřená theologie? (Překládám tak dost neuctivě: *Theologia mentis*.)

Jiné moudrosti potřebují ti, kteří nemají vlohy, času, chuti lidsky hledati, se hádati o slovíčka, jiné moudrosti potřebují i ti, jichž mysl je plna theologických závěrů.

Toužíme cítiti takřka, chutnati onu nejvyšší příčinu, býti s ní v nejdůvěrnějším styku, býti jí oživenu, jí takřka žíti, v ní vše viděti, neb v ní vše tušíme.

Duch sv. zmocňuje se i této touhy a zaplavuje lidskou mysl darem ze všech nejvyšším, totiž darem Moudrosti.

Pod dotekem tohoto daru duše se rozlétá k novému, velkolepému životu. Moudrost vidí v Bohu nejv. příčinu, neb tím jest právě: „*Ad sapientem pertinet considerare causam altissimam, per quam de aliis certe judicatur et sec. quam omnia ordinari oportet* — Moudrý musí vše pozorovati dle nejvyšší příčiny, již o ostatních věcech usuzuje a dle níž vše musí býti uspořádáno“ (2. II. q. 45. art. 1.).

Moudrost daru Ducha sv. vede duši světlem této prvé, naprosté příčiny.

V tomto světle vidíme vnitřní logiku všech pravd Božích. Cítíme, že každá jest na svém místě, že každá musí býti, že nemožno ani jednou pohnouti, nemá-li se zřítiti celá výstavba víry. Hmatáme takřka svým rozumem spojitost všech pravd, jak jedna z druhé vyplývá, nutnost jich však jest pro nás zřejmostí. Ze všeho se na nás usmívá Láska Boží a jeho Absolutnost.

Protože vidíme moudrostí Boží, protože jsme tak-

řka jí proniknutí, tušíme dosah Písma sv., chápeme význam tradice ve sv. Otcích a v církevní nauce.

Nalézáme Prozřetelností Boží výklad, objasnění celých dějin nebes i země i lidstva. Vše se nám vysvětluje. Nyní víme, proč to či ono na nás Bůh dopustil.

Nevidíme ve světě slepou náhodu, osud, nýbrž moudrou ruku, která vše řídí, aby vše přivedla k sobě dle svých plánů odvěkých. Tak chápeme pak i prikázání jako projevy velké lásky Boží, která chce nás přivést k sobě cestou bezpečnou a proto dává rozkazy jak jít, abychom šli jistě a vyvarovali se toho, co by nás vzdalovalo, odvádělo od Boha, co by nás zdrželo na této cestě.

Moudrost *přiblížila* nás k nejlepšímu chápání Boha, prvou příčinu, svou láskou a dobrotou. Nyní věříme, že Bůh je Otec a že vše jest nejlépe tak, jak On to zařídí. Proto Moudrostí ozářený člověk oddává se dokonale Božímu vedení. Nechce nic než Boha a jeho vůli. Nechce ani mnoho ani málo, ani utrpení ani radost, ani život ani smrt, jen Boha, jen Boha!

Duše totiž spojená s Bohem v lásce nadpřirozené posvěcující milostí jest takřka vpita do Boha a tak jakousi vnitřní sympatií podobnosti a úzké blízkosti soudí o všem jako on. (2. II. q. 45. art. 4.)

Moudrost není darem jen pro poznání, nýbrž i pro činnost naši, čili jak praví sv. Tomáš: „conspiciendis et consulendis divinis“ — má dát patřiti na Boha a raditi o něm. (2. II. q. 45, art. 3.)

Moudrost uspořádá vše dle Boha, uspořádá vše mimo nás i v nás, což jest hlavním úkonem jejím. Všude hledáme Boha a proto jej všude vidíme.

Tak nás již nemate ani bolest, ani neštěstí, ani smrt. Nechť si přijde cokoli, vše najde své místo u nás v plánu Božím, v lásce Boží. Proto daru Moudrosti odpovídá blahoslavenství: Blahoslavení pokojní . . .

V Bohu ve všem a za všech okolností zakotvení, ztišíme se v jeho náručí. Všem rozumíme, vše objímáme, ve všem jdeme k Bohu. Neb Moudrostí vše vidíme v Řádu; Rád pak viděný a cítěný dává uklidnění, mír, pokoj.

V pokoji pak mluví Bůh. Nyní může duše ztišená,
do Boha ponořená, vždy a všude naslouchati jeho
hlasu.

Ano, mluv, Pane, neb slyší služebník tvůj!

P. Silvestr M. Braito O. P.

OBĚŤ NOVOZÁKONNÍ

Není-li při mši svaté Credo, končí mše katechumenů evangeliem. Na mnohých místech bývá, aspoň v neděle a zasvěcené svátky, po evangeliu kázání. Vyhovuje to přání církve, jež v obřadní knize biskupově předpisuje kázání pravidelně mezi mší svatou, a to o evangeliu.

V neděli, o svátcích Páně a Panny Marie, andělů a svatých Nového zákona, kteří se zasloužili o rozšíření a hlubší odůvodnění víry, bývá při mši svaté Credo čili vyznání víry (symbolum) nicejsko-cařihradské. Můžeme si je vykládati jako slavnostní projev víry, slavný souhlas kněze i lidu s tím, co právě slyšeli při čtení evangelia, nebo jako vstup k následujícímu obět-nímu úkonu, poněvadž vyznání víry jako duchovní oběť je vhodnou přípravou k oběti skutečné, jež z víry vyplývá. Credo je původu východního, v římské liturgii se objevuje až v jedenáctém století. Mystičtí vykladatelé vidí v symbolu víru synagogy, jejíž lepší část uvěřila kázání Kristovu.

Vše, co předcházelo, je příprava, jež má umožniti věřícím sledování a chápání vlastních tajemství. Kdysi zpíval na tomto místě kněz dlouhé přímluvy za veškeren křesťanský lid, jak je slyšíme ještě na Velký pátek. Dnes vybízí sice kněz shromáždění také k modlitbě, ale zmíněné přímluvy se nekonají, jenom krátký úryvek žalmu modlí se kněz před obětováním, jímž začíná vlastní mše svatá, mše věřících.

*

Druhá část mše svaté záleží v obětování chleba a vína knězem a lidem, ve vlastní oběti Kristově, jež se

uskutečňuje při proměňování a kterou církev podává, obětuje nebeskému Otci, a posléze v obětní hostině svátostné, jež záleží ve společenství, v úzkém spojení s obětovaným Kristem ve svatém přijímání.

Krátký úryvek žalmu, t. zv. offertorium, jež se kněz modlí před obětováním a jež zpívá chór při obětování chleba a vína, býval kdysi jenom úvodní antifonou celého žalmu, který se zpíval, když věřící přinášeli své oběti. Také offertorium vyjadřuje povahu doby, svátku nebo motiv svaté oběti. Radostnou náladu obětujících měly vyjadřovati bohaté jeho melodie. Proto naznačuje zpěv offertoria jásos zástupů při vjezdu Kristově do Jerusalema nebo jásos pohanů, že se jim dostalo evangelia.

Kristus ustanovil nejsvětější svátost pod dvěma způsoby. To proto, aby jasné označil Eucharistii jako oběť totožnou s obětí kříže, jež se uskutečnila oddělením krve od těla. Toto oddělení krve od těla naznačuje dvojí konsekrace, proměňování chleba a vína. *Dvojí konsekrace* patří k podstatě mešní oběti.

Eucharistie měla býti naplněním nekrvavých obětí Starého zákona. Poněvadž ty oběti záležely v chlebu a víně, užil i Spasitel chleba a vína, jako viditelného znamení, jako symbolu, pod nímž je po proměňování svátostně přítomen. Chléb a víno jsou nejrozšířenější prostředky výživy našeho těla. Nejsvětější svátost byla ustanovena nejenom jako oběť, nýbrž také jako obětní hostina k výživě, k rozvoji života naší duše. Proto zvolil Kristus chléb a víno za hmotný podklad Eucharistie. K zhotovení chleba je třeba mnoho obilných zrn a také víno vzniká spojením mnoha drobných kapek z četných vylisovaných zrn hroznových. Tato jednota chleba a vína, vytvořená spojením mnoha součástek, je symbolem tajemné a skutečné jednoty, v jakou spojuje Eucharistie údy tajemného těla Kristova (církev) s jejích hlavou, Kristem a v jakou je spojuje mezi sebou.

Kvas je v Novém zákoně symbolem hříchu, kvašení symbolem poruchy a zkázy. Proto užívá západní církev při svaté oběti chleba nekvašeného, aby tím zře-

telněji vynikla pravda, že svátostné tělo Kristovo je tělo neporušitelné, oslavené.

Přimísení vody do vína naznačuje spojení Krista s lidmi při vtělení, při oběti a při svatém přijímání, ale také původ církve, jež vyšla z probodnutého, obětovaného srdce Spasitelova.

Příprava obětních darů byla až do vydání misálu sv. Pia V. podle diecézí různá. V dominikánském obřadě připravuje kněz kalich při tiché mši svaté hned na začátku před stupňovými modlitbami, při zpívané mezi epištolou a evangeliem. Dokud nebylo pro obětování chleba a vína zvláštních motliteb, následovala po zpěvu offertoria hned tak zvaná secreta, kterou se kněz modlil tíše za Boží požehnání darů, obětovaných věřícími. Většina secret je starobylého původu. Zato pozdějšího původu jsou dnešní modlitby kněze při obětování a po něm. Vznikaly ponenáhlu jako náhrada za pomalu ustávající oběti věřících. Jenom modlitba kněze, když přidává vody do vína, je starou vánoční kolektou, velmi dokonalou po stránce theologické i literární. V dominikánském obřadě je vše velmi zjednodušeno. Jednou formulí obětuje kněz současně chléb i víno a umývá si hned nato prsty, jimiž se bude dotýkatí těla Páně, ujišťuje Boha, že má mravní čistotu, nutnou k svaté oběti, a jeho zbožné smýšlení že dokazuje láska, jakou má k domu Božímu. Činí tak slovy 25. žalmu. Potom vybízí věřící, aby se s ním spojili na modlitbách, aby Bůh jeho a jejich obět přijal a požehnal.

Celý obětní úkon vykládali mysticky jako obraz hostiny v Bethanii, nebo jako obraz poslední večeře, při níž chystali učedníci chléb a víno, jež potom Spasitel proměnil ve svoje tělo a krev. V tiché secretě viděli odchod Kristův do tiché pouště efraimské, kam se uchýlil krátce před svým utrpením před nástrahami Židů. Podle vykladačů, kteří vidí ve mši svaté jenom utrpení Páně, znamená offertorium bičování Páně a korunování trním, Lavabo naznačuje, jak Pilát si umýval ruce, Orate fratres připomíná, jak Pilát představoval Krista lidu se slovy, „Ejhle člověk“, a secreta

tiché duševní utrpení Spasitelovo při všech těch událostech.

Posecretě, ukončené doxologií, začíná preface, slavnostní liturgická modlitba chvály a díků. Kdysi děkoval biskup nebo kněz jménem lidu Bohu za to, že dal člověku chléb, víno, vodu a vůbec všechno tvorstvo, že mu poslal svého Syna, jenž v předvečer své smrti posvětil chléb a víno slovy: Toto jest tělo mé, toto jest krev má. Takový je původ této velkolepé modlitby. Z Kristovy modlitby při poslední večeři známe jenom konsekrační slova. Není vyloučeno, že římská preface a nejstarší preface (anafory) jiných liturgií obsahují smysl Kristovy modlitby v této posvátné chvíli.

P. Tomáš M. Dittl O. P.

LISTY SV. TEREZIE JEŽÍŠKOVY

Dosud neotištěné listy duch. bratru-misionáři.

I

25. dubna 1897.

Musím Vám vyznati, že ve Vašem dopise je věc, která mně způsobila bolest: že mě nemáte za takovou, jaká jsem ve skutečnosti . . . Ó můj bratře, prosím Vás, věřte mi, dobrý Bůh Vám nedal za sestru velkou duši, nýbrž maličkou a velmi nedokonalou . . .

Vyloudila jsem Vám úsměv zpívajíc o „svých zbraních“. Nuže, rozesměji Vás opět, když Vám řeknu, že jsem v mládí snila o zápasení na poli válečném . . . Když jsem se počala učit dějinám Francie, uvádělo mě v úžas vypravování o hrdinských činech Johany z Arku. Cítila jsem v srdci touhu a odvahu následovat ji. Zdálo se mi rovněž, že mě Pán určil k velkým věcem. Neklamala jsem se. Ale místo hlasu s nebe, zvoucím mě k boji, uslyšela jsem v hloubi srdce hlas ještě sladší, silnější, hlas Snoubence panen, jenž mě volal k jiným činům, k slavnějším výbojům v poušti Karmelu. Pochopila jsem, že mým posláním nebylo přivést ke korunovaci smrtelného krále, nýbrž způ-

sobit, aby byl milován nebeský Král a aby mu bylo podrobena království srdcí.

II

21. června 1897.

Nemyslete si nikdy, že mě nudíte, ani že mě činíte roztržitou, mluvíte-li o sobě. Bylo by možno, aby se nezajímala sestra o vše, co se týká bratra? A co se týká roztržitosti, nemáte se proč báti. Naopak Vaše listy mě spojují více s dobrým Bohem, dávajíce mně patřiti z blíзка na divy jeho lásky . . .

Když jsem přečtla Váš první dopis z 15. října 1895, myslela jsem si totéž, co Váš duchovní vůdce. Nemůžete být svatým napolo; musíte jím být zcela, nebo vůbec jím nebudete . . . Nemyslete si, že mě polekáte, vypravující mi „o svých krásných letech promrháných“. Nikoliv. Děkuji Ježíši, jenž na Váššhléd laskyplným pohledem, jako kdysi na mladíka v evangeliu. Jste šťastnější než on, neboť jste věrně odpověděl na pozvání Mistrovo. Vše jste opustil, abyste jej následoval a to v nejkrásnějším věku života — v osmnácti letech. Ó bratře, jak můžete pěti o dobrodiních Páně . . . ! Vhodíme-li své chyby s dětinnou důvěrou do výhně lásky, mohly by zůstat nespáleny?

Vím, že byli světci, kteří za života konali úžasná umrtvování, aby shladili své hříchy. Ale co chcete: „V domě nebeského Otce je mnoho příbytků.“ Ježíš to řekl a já se ubírám cestou, kterou mně naznačuje. Snažím se o to, abych se už v ničem nezabývala sebou, a vzdávám se Ježíši, aby sám ráčil působiti ve mně, neboť nevyvolila jsem si přísný život, abych smývala své hříchy, nýbrž hříchy bližních.

Čtu právě znovu své psaníčko a táži se, zda mně porozumíte, neb jsem se velmi špatně vyjádřila. Nemyslete si, že Vám vytýkám lítost, kterou máte nad svými hříchy, a touhu je smýti. Ó, daleko jsem od toho. Však víte, nyní jsme dva: dílo bude rychleji postupovati a já svým způsobem vykonám více práce než Vy. Pak doufám, že jednoho dne Ježíš Vás uvede na tutéž cestu jako mě.

III

18. července 1897.

Vaše bolest se mne velmi dotýká. Než vizte, jak Ježíš je dobrý! Dovoluje, abych Vám mohla ještě napsat, abych Vás potěšila a bezpochyby to není naposledy . . . Kdybyste několik okamžiků mohl čísti v mé duši, jak byste byl překvapen! Myšlenka na nebeské štěstí nejen že mi nepůsobí radosti, nýbrž táži se i často, jak budu moci býti šťastnou bez utrpení. Ježíš bez pochyby změní mou přirozenost. Jinak bych naříkala po utrpení a slzavém údolí. Nikdy jsem nežádala od dobrého Boha, abych zemřela mladá; zdálo se mi to zbabělostí. Ale on sám od mládí mně vnukl přesvědčení, že má pozemská pout bude krátká. Jedinou mou radostí je myšlenka: plniti vůli Páně . . .

Jak ráda bych Vás dnes potěšila! Ach, jak bych byla šťastna, kdybyste přijal mou smrt, jak ji přijímá matka Anežka Ježíšova! Nevíte asi, že je dvojnásob mou sestrou a že v dětství mně zastupovala matku. Naše matička (Marie Gonzaga) se vždy velmi obávala, že její citlivá povaha a velká příchyllost ke mně jí učiní můj odchod velmi hořký. Štal se opak. Mluví o mé smrti jako o svátku a to je mně velkou útěchou . . .

S radostí bych Vám darovala, co ode mne žádáte, kdybych neměla slibu chudoby . . . Avšak naše matka Vám může vyhovět a vím, že splní vaše přání. Jistě s ohledem na mou blízkou smrt fotografovala mě jedna sestra k svátku naší matky. Novicky křičely, že jsem vzala svůj přísný pohled. Zdá se, že jsem obyčejně usměvavější. Ale věřte, bratře, že, neusměje-li se na Vás má fotografie, má duše se neustane na Vás usmívat, až bude blízko Vás. Sbohem, drahý bratře, věřte, že budu po celou věčnost Vaší opravdovou sestřičkou.

KNĚŽSTVÍ KRISTOVO

Pokračování.

Neboť Ježíš Kristus nevešel do velesvatyně rukama udělané, která by byla napodobením pravé, nýbrž do samého nebe, aby se ukázal nyní před Bohem za nás. (24.) — Naproti mnohonásobným obětem starozákonním, samým v sobě neúčinným, obětí Kristova je jedna a dokonalá. Počala, když při vstupu na svět pravil: „Obětí krvavých ani darů ani obětí zápalných a za hříchy jsi nechtěl ani sobě nezalíbil . . . Potom však řekl: Hle, přicházím, abych vykonal tvou vůli.“ (X. 7.) Tento úkon obětování neustal nikdy zde na zemi v srdci Kristově, a třebaže není záslušnější v nebi, zůstává vždy v tom smyslu, že Ježíš se za nás neustává přimlouvati.

Celá tato nauka se shrnuje v prvních řádcích listu k Židům, jež liturgie často opakuje: „Druhdy Bůh na mnohokrát a mnoha způsoby mluvil k otcům skrze proroky, v těchto však dnech poslední doby k nám skrze Syna, jehož ustanovil dědicem všech věcí, skrze nějž i světy učinil, jenž, jsa výbleskem slávy a výrazem jeho podstaty, udržuje všechno svým mocným slovem . . .“ Je nemožno přáti si jasnějšího ujištění o božství Ježíšově nad to, v němž mluví sv. Pavel k tomuto prvnímu pokolení křesťanskému jako o dogmatu už přijatém, jako o nekonečně vzácném pokladu mladičké církve.

II. Kristovo kněžství je nejdokonalejší, jež si možno představit.

Učení listu k Židům je vysloveno tím, co theologie a zvláště sv. Tomáš nám praví o kněžství všeobecně a o prvcích, jež stanoví jeho dokonalost.

Vlastní povinností knězovou je býti prostředníkem mezi Bohem a lidmi, obětovati Bohu modlitby lidu a zvláště přinášeti obět, jež je nejdokonalejším úkonem ctnosti, zbožnosti, zprostředkovati lidu věci božské (sacerdos-sacra dans), dáti v kázání světlo pravdy

a přisluhovááním svátosti zprostředkovati milost, nutnou k plnění zákona Božího. (Cf. S. Thom. III. q. 22. a. 1.)

Je dvojí *prostřednictví*: *vzestupné* a *sestupné*, jež vyžaduje vnější a obecný kult, povinný Bohu. Člověk, pozůstávaje z duše a z těla, je povinen Pánu kultem vnějším i vnitřním a poněvadž žije přirozeně ve společnosti, je mu povinen i kultem sociálním, poněvadž Bůh je původcem a dobrodincem právě tak společnosti lidské, jako duše a těla každého jednotlivce. Kněz je tedy nutný, aby spojil v jedno modlitby lidu, klanění, díkučinění, chvály, dostičinění, aby doplnil jaksi svou svatostí nedokonalost těchto zbožných úkonů, poněvadž je zvláště posvěcen Pánu, aby mu je obětoval, jakožto výraz duše veškerého lidu.

Povinností kněžskou není pouze dát lidu božské věci, světlo a milost bez padělání jich a bez smíšení s věcmi lidskými, ať už jakkoliv velkými, třeba s lyrismem povahy entusiasty anebo se sentimentalismem člověka, jenž hledá ve zbožnosti sama sebe. — Kněz musí býti opravdu jako „sůl země a světlo světa“. (Mat. V. 13. 14.)

Avšak tento dvojí úkon prostředníka se naplňuje především obětí; prostřednictví vzestupné přinášením obětí, prostřednictví sestupné udělováním darů věřícím z přinášené oběti, aby i oni byli ve spojení s Pánem.

Tak jako kněžství je činnost posvátná po výtce, par excellence, tak i oběť, jak vyjadřuje její jméno (sacrificium) je úkon posvátný par excellence. Není kněze bez oběti, ani oběti bez kněze, neboť oběť předpokládá kněze obětujícího a obětní dar neboli žertvu, přinášenou a obětovanou knězem Bohu.

Proč tato oběť a toto zničení neboli obětování vnější? K patrnému vyjádření vnitřní oběti a vnitřního obětování. Již v úkonu poklony, projevené pokleknutím, vyznáváme, praví sv. Tomáš, svou slabost v porovnání s Bohem a padáme na tvář, jako bychom pravili, že sami ze sebe nejsme nic, *quasi profitescentes nos nihil esse ex nobis*. (II. II. q. 84. a. 2. ad 2.)

Jestliže takový symbolismus obsahuje pouhé poleknutí, jak poměrně daleko větší je v *oběti klanění*, již vyjadřujeme daleko dokonaleji, než může sebečistší tvor vyjádřit, že ze sebe nejsme nic, že pouze Bůh je bytí, *Ten, jenž jest*, a že ve srovnání s ním nejsme nic: „Substantia mea tamquam nihilum ante te“ (Ž. 38. 6).

Po stvoření nebylo *více bytí než před ním*, poněvadž *bylo již* Bytí nekonečné; po stvoření bylo více bytostí, ale nebylo více bytí. Bylo více žijících, ale nebylo více života. Více rozumných, ale nebylo více moudrosti ani více svatosti ani lásky. Tuto nesmírně hlubokou pravdu o nekonečné plnosti Boží můžeme zde na zemi vyjádřit nanejvýš způsobem negativním, mluvíce o nicotě tvora, tvrdíce, že by nebylo méně bytí a dokonalosti, kdyby všichni tvorové byli zničeni. A na tomto nic, jež jsme, musí se uskutečňovat nejvyšší vláda Boží. Hvězdy ho poslouchají, nejsouce si toho vědomy; my musíme ho poslouchat vědomě a svobodně. Aby vyjádřil člověk nekonečnou velikost Boží, jeho svrchovanou slávu a naproti tomu svou slabost a nicotu, nabízí se Bohu, obětuje mu věci mimo sebe, aby se strávily a jaksi zničily, jako by pravil: Bůh sám je Ten, jenž jest, já jsem ten, jenž nejsem. Toto *naznačené* zničení pje svým způsobem o nekonečné velikosti Nejvyššího. A tato obět klanění musila by býti, i kdyby nebyl člověk zhřešil.

Z této vzpomínky na svrchovanou moc Boží musí vycházet *díkučinění* za vše, co jsme od něho obdrželi. Vždyť i svým dobrodincům dáváme, co máme nejlepšího, abychom jim vzdali díky.

Obětí *vyprošuje* si také člověk od Boha nové milosti, potřebné k setrvání v dobrém. I před hříchem jsme povinni Bohu touto trojí obětí, praví sv. Tomáš,* podle přirozeného práva, jež určuje poměr tvora k Tvůrci.

Avšak po smrtelném hříchu nestačí člověku uzná-

* Il. II. 9. 85. a. 1.: „Naturalis ratio dictat homini, quod alicui superiori subdatur, propter defectus, quos in seipso sentit, in quibus ab aliquo superiori eget adjuvari e dirigi . . . Et ideo ex naturali ratione procedit, quod homo quibusdam sensibilibus rebus utatur, offerens eas Deo in signum debitae subiectionis et honoris . . .“

vat pouze, že nic není; musí vyznat i svou bídu, svůj hřích, jenž je daleko hnusnější a zavržení hodnější než sama nicota. Musí poznat, že, když se pozvedl proti principu veškerého řádu, zasluhuje zavržení, trestu úměrného vině. Když pohrdl láskou Boží a dal přednost sobě před dobrem nekonečným, ztratil život milosti a nemá již práva na přátelství Boží, naopak, musí zaplatiti dluh svrchované Spravedlnosti. Za pomoci milosti pomáhající, jež pomáhá člověku litovati, aby vyjádřil žal svého zkroušeného a pokorného srdce, vybírá člověk mezi zvířaty, jež mu náležejí, nejkrásnější, nejčistší, nejtišší, jako by chtěl obtížit toto ubohé zvíře svou vinou, a obětuje je Pánu, aby si vyprosil odpuštění. To je obět usmíření nebo dostičinění.

To jsou čtyři velké pohnutky oběti: klanění, díkyčinění, prosba, usmíření. Tento čtverý cíl byl často představován rozličnými oběťmi Starého zákona. Nyní jsou všechny spojeny v jediné oběti Nové smlouvy, jež tak podivuhodně uskutečňuje dvojí prostřednictví mezi Bohem a člověkem: obětuje Bohu klanění, díky, dostičinění a přináší člověku odpuštění a vždy nově milosti, aby vytrval a rostl v dobro.

*

S tohoto hlediska je snadno pochopiti, že obět Ježíše Krista je nejdokonalejší, jež si možno představit. A totéž dlužno říci o jeho kněžství. — Odkud pochází tato dokonalost?

Snadno to můžeme viděti, uvažujeme-li trojí spojení kněze s Bohem, s obětí, již přináší, a s lidem, za něž obětuje.

Tyto úvahy jsou časté u svatých Otců a theologů.

Čím je kněz světlejší úžeji spojen s Bohem, tím je obět dokonalejší, neboť kněz má svou svatostí doplnit nedokonale klanění, díkyčinění, usmíření a prosbu lidu.

Čím je obět čistší, cennější a dokonaleji strávena ke cti Boží, tím je obět dokonalejší. Celopal byl nejdokonalejší obětí starozákonní, neboť celá obět zde byla zničena ke cti Boží na označení, že člověk se má obětovati Bohu celý.

Čím užší je spojení mezi knězem a žertvou, tím je obět dokonalejší, protože vnější obětování a zničení žertvy jsou pouze znamením naprostého obětování vnitřního knězova srdce, jenž plní nejvyšší úkon ctnosti zbožnosti.

Konečně čím užší je spojení mezi knězem a lidem, tím je obět dokonalejší, poněvadž kněz má spojit všechna klanění, díky, prosby a zadostčinění věřících vjedno a povznést je k Bohu, jsa takřka duší veškerého lidu. Ovšem také čím četnější je lid spojený s knězem, tím větší je hold a tím jsou účinky oběti všeobecnější a na více duší se rozlévají.

Stačí aplikovati tyto principy na kněžství Kristovo, abychom mohli učiniti bezprostřední závěr, že je nejvyšší, jaké možno pochopiti.

Ježíš Kristus, kněz, není pouze naprosto čistý, bez hříchu dědičného a osobního a bez jakékoliv nedokonalosti, nýbrž je *svatost sama*. Ovšem je knězem jako člověk a ne jako Bůh, neboť kněz je prostředníkem a jako takový je nižší než Bůh. Než člověčenství Kristovo přísluší božské osobě Slova, jež se stalo Tělem. Kněžské úkony Ježíše Krista, jež vycházejí z jeho lidského rozumu a lidské vůle, měly zde na zemi nekonečnou cenu záslužnou a zadost činící, neboť prýštily z božské osoby Slova. Ani dnes neustává vtělené Slovo svou lidskou duší se za nás přimlouvati.

Ježíš Kristus jako hlava církve přijal *plnost milosti stvořené*, již má rozlévat na nás, a vznešenou moc ustanoviti svátosti, dáti jim sílu, aby mohly působiti a rozmnožovati život Boží, dostal moc ustanoviti kněžství nepomíjející až do konce světa, kněžství, jež je účastenstvím na kněžství jeho. (Cf. III. 9. 64. a. 4. a Supl. 9. 35. a. 2.)

Jeho obět smazává všechny hříchy světa: *Ecce Agnus Dei, qui tollit peccata mundi*. A jestliže hřích pokračuje, to neznamená, že by síla této oběti byla nedostatečná jako obět starozákonních, nýbrž že lidé často nechťejí přijmouti jejích plodů. Není tedy možno si představit kněze světějšího.

Obět kalvarská je hodna tohoto kněze. Ježíš nemohl

obětovati za nás jinou obět než sama sebe. Malý Izák, předobraz Kristův, nechal se obětovati jako žertva; Ježíš obětuje sama sebe na kříži. „Proto mě miluje Otec, že dávám svůj život, abych jej zase přijal. Nikdo ho neodnímá ode mne, nýbrž já jej dávám sám od sebe. Mám moc jej dát a mám moc jej zase vzít. Tento příkaz jsem dostal od svého Otce.“ (Jan X. 18.) — Tato přecistá obět má nekonečnou hodnotu, neboť je to tělo Slova Boha Otce, je to jeho krev, je to jeho srdce, rozervané bolestí. Ježíš, ponořen zcela v bolest a naprostou odevzdanost, je obětním darem nejdokonalším. „Můj Bože, můj Bože, proč jsi mě opustil?“

Toť úplné obětování v náhradu za pýchu života, žádost těla a žádost očí. Toť nehlubší pokorení, vyčerpávající utrpení a nejdokonalější nedostatek, přijatý z lásky k nám. Nedovedli bychom si představit čistší, vzácnější, dobrovolnější ke cti Boží. Obět Ježíšova je nejdokonalší celopal v nejvyšších bolestech tělesných i duševních.

Spojení kněze s obětním darem nemůže býti intimnější; pouto mezi vnější a vnitřní obětí nemůže býti užší, neboť sám kněz je obětním darem a nejen jeho tělo, nýbrž i srdce a duše: jeho nejživější bolestí jest bolest lásky, vzhledem k nezměrnému zlu, jež má smazati. — Proto kněz, služebník Spasitelův, stane se v té míře živým obrazem svého vznešeného Mistra, v níž bude obětním darem jako on, což vidíme u všech svatých kněží. To jsou mučedníci srdce pro hříchy bližních, neboť bez utrpení nebyl by jejich apoštolát opatřen známkou Spasitele, ukřižovaného za nás.

Spojení kněze a obětního daru jeví se víc a více při poslední večeři, na Kalvarii a po zmrtvýchvstání. Eucharistie ve večeřadle je počátkem umučení, jež je jejím důsledkem . . . Láska připravuje na utrpení a utrpení zdokonaluje lásku . . . Měřítka lásky je měřítkem utrpení a měřítko utrpení je měřítkem lásky . . .

Duše, která miluje Boha a je milována od něho, oddává se zde na zemi utrpení, jako to činil Ježíš, náš Spasitel a náš vzor. Mluví svým vybraným přátelům o své lásce a svém umučení, dává jim cítiti, že je

chce učiniti účastny na nich co nejužěji. — Nelze si pomyslití dokonalejšího sjednocení kněze s obětím darem než v Ježíši Kristu.

Konečně nemůže býti užšího *spojení mezi knězem a věřícími*. Ježíš je hlavou mystického těla, my jsme údy. S něho na nás stékají neustále plody oběti, život milosti, poskytovaný ve svatém přijímání a zároveň jeho prostřednictvím stoupají k Bohu naše klanění, díkučinění, prosby a zadostčinění, jež, spojeny s jeho, přijímá Bůh se zálibou a běře na milost hříšníky.

Zvláště při mši svaté se uplatňují slova sv. Pavla. „Vy jste tělem Kristovým a údy jeho podle údělu.“ (I. kor. XII. 27.) „Vzrůstejme v lásce ve všem k němu, ke Kristu, jenž jest hlavou.“ (Efes. IV. 15.) „Kristus je hlava církve, on je Spasitelem svého těla.“ (Efes. V. 23.) Zvláště při oběti mše svaté, která je pokračováním oběti na kříži, se budou neustále uskutečňovati až do konce věků jiná slova sv. Pavla: „Kristus miloval církev a vydal sebe sama za ni, aby ji posvětil, očistě ji vodou křestní, aby sám sobě představil církev jako slavnou, jako takovou, která by neměla poskvrny ani vrásky neb něco podobného, nýbrž aby byla svatá a bezúhonná“ (Efes. V. 26.).

Při oběti mše svaté je též obětní dar, jako při oběti na kříži, je zde podstatně přítomen. *Je rovněž též hlavní kněz, jenž se neustále za nás přimlouvá a jenž se neustále obětuje za nás prostřednictvím svých kněží*, uděluje nám plody svých zásluh a dává se nám za pokrm, jak praví koncil tridentský, sess. 22. c. 2.: „Una enim eademque est *hostia*, idem nunc *offerens* sacerdotum ministerio, qui seipsum tunc in cruce obtulit, *sola offerendi ratione diversa*. Cujus quidem *oblacionis cruentae*, inquam, fructus per hanc *incruentam* uberrime percipiuntur; tantum abest ut illi per hanc quovis modo derogeretur.“

Na kříži byl zřejmý pouze obětní dar a jeho zničení, kněz a jeho úmysl podati obět za celé lidstvo byl tajemný a skrytý pro mnohé. Většině se jevil Kristus na kříži spíše jako přemožený, jehož dílo je již zničeno, než jako vítěz nad hříchem a ďáblem. Po zmrtvých-

vstání naopak zřejmý je při mši svaté kněz, služebník Krista, hlavního kněze a úmysl podati obět dokonalou; tajemné je nekrvavé, mystické obětování proměněním rozděleným chleba ve svaté tělo Ježíšovo a vína v jeho drahocennou krev. Kristus na oltáři je představován ve stavu smrti a neustále se obětuje za nás až do konce věků prostřednictvím svých kněží.

Vnitřní úkon obětování nepřestal v srdci Ježíšově od té doby, co přišel na tento svět a pokračuje v nebi, protože Kristus neustále žije, „aby se přimlouval za nás“. Tento úkon není již záslužný, neboť Kristus dospěl cíle své cesty, ale zprostředkuje nám zásluhy ukřižování. Je stále klaněním nesmírné ceny a jen tato obět je hodna obětovaného daru. „Idem nunc *offerens sacerdotum ministerio*.“

Ježíš Kristus obětuje spolu i své trpící údy, církev bojující, která bojuje, aby dokončila, „co zbývá z jeho útrap“ (Kol. I. 24). Ne, že by utrpení Ježíšovo bylo nedostatečné samo v sobě; je až nadbytečné, ale chybí mu jeho vyzařování, jeho přivlastňování nám během věků. Proto dokončuje Ježíš sám na svém mystickém těle, co zbývá trpěti, abychom byli opravdu podle něho utvářeni.

Po poslední mši svaté po konci světa nebude již oběti smírné ani prosebné. Nebude již oběti v pravém slova smyslu; hodina náznaků a předobrazů a svátostí uplyne, budeme viděti Boha tváří v tvář. Již nebude vyprošovati Kristus na Otci odpuštění hříchů, milost k uchránění se před hříchem. Ale jeho kněžství nebude méně věčné: *Tu es sacerdos in aeternum*.

Tys knězem na věky (Ž. 109. 4.) Nebude již oběti, nýbrž dokonání oběti a Ježíš v dokonalém úkonu klanění a díkyčinění bude pokračovat v obětování sebe vnitřně. On, i celé jeho mystické tělo bude oslavené. Bude to klanění a věčné díkyčinění, o nichž mluví sv. Augustin v knize *Opředurčení svatých* a církev nás dříve ke kultu vyvolených, když nám dává zpívati při mši svaté: *Sanctus, Sanctus, Sanctus* . . . (Cf. III. 9. 22. a. 5.)

„Christus est assistens Pontifex futurorum bonorum“ (Žid. IX. 11.). Kristus je velekněz budoucích

statků. Vešel jednou provždy do velesvatyně a jím bude trvat věčně sláva, která obohatí duši blahoslavených, ta sláva, již nám posloužil a jež je cílem, dokonáním jeho oběti. „Claritas Dei illuminat civitatem sanctorum et lucerna eius est agnus — Jas Boží osvěcuje město svatých a světlem jeho jest Beránek,“ (Apok. 21. 23.). (Příště dokončení.)

P. Garrigou-Lagrange O. P.

RADOST Z UMĚNÍ

Bratře Lve, ovečko Boží, i kdyby menší bratr mluvil jazykem andělů a vzkřísil člověka ležícího čtyři dny v hrobě, hle, zapiš si to dobře, v tom by nenalezl dokonalé radosti.

Kdyby umělec zjal ve svém díle všechno světlo nebeské a veškeren půvab rajský, nenašel by dokonalé radosti, protože jest pouze na stopě moudrosti a teprve hledá vzdech vůně, leč nemá jej posud. Kdyby filosof znal všechny poznatelnosti a možnosti bytí, ještě by neměl dokonalé radosti, protože jeho moudrost jest moudrostí lidskou. A kdyby theolog znal všechny obdoby vycházení božských Osob a znal důvody všech činů Ježíše Krista, stále by neměl dokonalé radosti, protože jeho moudrost jest sice božského původu, ale jest oděna lidským způsobem a lidským hlasem vyjádřena.

Ach, hlasy, zemřete již, když jste smrtelné . . !

Jen chudí a tiší mají dokonalou radost, protože mají moudrost a nazírání výsostné, v tichu tvoří a v hlasu lásky. Jsou bezprostředně spojeni s Pravdou podstatnou, poznávají sladkost, kterou dává Bůh, a blaživou rozkoš Ducha sv. To přimělo sv. Tomáše zvolati krátce před smrtí o své nedokončené Summě: Připadá mi to jen jako plevy. Mihi videtur ut palea.

Jen lidskou plevou je Parthenon i N. D. de Chartres, Sixtinská kaple právě tak, jako Mše Palestrinova, neb vše to bude sžehnuto v den poslední! „Tvorové nemají líbeznosti.“

Středověk znal tento řád. Renesance jej porušila. A po třech stoletích chtělo umění bloudící jak mar-
notratný syn státi se posledním cílem lidským, jeho
Chlebem i Vínem, soupodstatným zrcadlem oblažu-
jící Krásy. Ve skutečnosti však je pouze rozmetalo.
A básník hladový, jenž žádal od umění mystickou
náplň, kterou jen Bůh může dáti, nemohl jinde vy-
ústiti než nad propastí. Mlčení Rimbaudovo značí
snad konec staletého odpadu. Rozhodně však uka-
zuje, že jest šílené hledati v umění slova věčného ži-
vota a spočinutí lidského srdce, to znamená, že umělec,
nechce-li zničiti své umění a svou duši, musí býti i jako
umělec to, čím jej chce umění míti, to jest, dobrým
dělníkem.

Ale, tu hle, dnešní svět, jenž všechno slíbil umělci,
pomalu mu nenechá ani z čeho by mohl být živ.
Moderní svět staví na dvou nepřirozených zásadách
o plodnosti peněz a užitečného, rozmnožuje do neko-
něčna potřeby a služby, ničí pokoj a mír duše, hmot-
né konání odloučil od řídítka, jež se přizpůsobovalo
úměrně cílům lidského bytí, uložil člověku spěch
strojů a zrychlený pohyb hmoty a tím vtiskl lidské
činnosti způsob vlastně nelidský a směr vpravdě ďá-
belský. Neboť co jiného je cílem konečným tohoto
veškerého šílení než zabrániti člověku, aby si nemohl
vzpomenouti na Boha.

Dum nil perenne cogitat
seseque culpis illigat.

Proto musí důsledně považovati za naprosto zby-
tečné a proto za zavržené vše, co nese jakýmkoliv
způsobem známku ducha.

Patricijství v řádě konu, ale barbarství naprosto
demokratické v myšlení, hle, toť úděl příštích časů!
Snílek, myslitel bude moci přistě žíti jen za cenu své
bezpečnosti a svého blahobytu. Místa, úspěch neb
sláva odmění jen ohebnost komediantovu. Více než
kdy jindy odpyká si světec neb hrdina svou hrdost
chudobou a osamocněním.

A tak snad umělec pronásledovaný jako mudrc nebo třeba jako světec, pozná nakonec své bratry a najde zase své pravé poslání. Neb jistým způsobem též není ze světa, neb onou chvílí, kdy pracuje pro krásu, jest na cestě, jež vede k Bohu duše přímé a jež věcmi viditelnými jim ukazuje věci neviditelné. A proto nechť jest sebedméně těch, kteří nechťejí se líbiti šelmě a obracet se po větru, tím, že pracují nezištně, bude v nich dále žítí lidské pokolení.

J. Maritain.

M A T K A

Stvořitel, jenž z ničeho stvořil svět, z hlíny Adama a Evu z žebra Adamova, když přikázal lidem: „Rostte a množte se!“ měl zajisté tisíce způsobů, jak zaříditi rozmnožování lidstva a trvání lidského rodu.

Ale zdá se, že Ten, jenž měl Marii od věků před očima, Marii, Matku svého Syna, nechťel jinak, než dáti mateřství zvláštní a tajemný vztah ke své tvůrčí moci a plodnosti.

Proto „skončiv ráj svůj v srdci tvém, Evo“ (Durych), když chtěl dáti život dětem Adamovým, přiblížil ženu svému tvůrčímu aktu nesmírně důvěrně. Tvors Tvůrcem tvořit směl . . .

Vdůsledku této spolutvůrčí role vybavil matku ještě jedním plus ze své podstaty: dal jí srdce, jež je zárazkem lásky, takže když Duch svatý chce lidem dáti pojem lásky Boží, dovolává se nejvyššího lidského pojmu lásky v lásce mateřské, aby ukázal mez, kterou jen ještě Bůh dovede překročit: „Jako matka nosí dítě ve svém lůně, tak vás ponesu v srdci mém . . . Jako matka láská a těší dítě, tak já vás potěším, budu vám matkou, jež dítě své kojí a chová na svých kolenou . . . Může-li matka zapomenouti se nad dítětem svým a neslitovati se nad synem útrob svých? Nuže, i když matka zapomene dítěte svého, já na vás nezapomenu . . .“ (Isaiáš.)

Bez lásky není života. Životu je třeba lásky k jeho

vzniku i k jeho trvání. Tož, je-li Bůh v lásce své dár-
cem života, stojí-li láska Boží u jeho vzniku, dává Bůh
život přece nejínak, než skrze matku a svěřuje jej lásce
její po jistou dobu způsobem úplným a bezprostřed-
ním, před nímž otcovství oněmělo.

V tom je důstojnost matky a velikost její.

V lásce, jež dává, živí a chrání život. V lásce, jež
je tady na světě nejdokonalejší obdobou lásky Boží.

*

„Učiňme člověka k obrazu a podobnosti svému,“
řekl Bůh — a mluví tu v pluralu majestatis božské
Trojice — když chtěl dáti život člověku. A člověk měl
do věků odpovídat: Signatum est super nos lumen
vultus tui, Domine! (Komplet.)

K pochopení důstojnosti mateřské náleží, pochopiti
nesmírnost úmyslu Božího v těchto slovech. Co chce
Bůh od matky, přidruživ ji ke své tvůrčí práci?

Nic víc a nic méně, než aby pomáhala obraz a po-
dobenství Jeho vtiskovati do duše dítek svých.

Jak vypadne fysický obraz Boží ve tváři dítěte, to
není v moci její, ani pokud dítě tvoří část její fysické
bytosti, ani pokud ona to dítě živí ze své fysické pod-
staty.

Jsme u nové propasti lásky Boží. Co jiného chce
tedy Bůh od matky, než aby „světlo tváře Boží“ za-
žila, rozněcovala, rozlévala po tváři dítek svých, to
znamení synů Božích?

A mohl zároveň důstojnost mateřskou chtítí důstoj-
nější? Není teprve tímto druhým mateřstvím, duchov-
ním, matkou dokonalou? A nepřevyšuje duchovním
mateřstvím sama sebe v mateřství fysickém? Není ono
právě božskou stránkou jejího důstojenství?

Všechno to je obsaženo v podivuhodných slovech
matky mučedníků Macchabejských: „Nevím, jak jste
se objevili v mém lůně, ani jakou skrytou mocí Bůh
stvořil vaše údy a váš život; ale vím, že je to On, který
to učinil; to Jím žijete a dýcháte a On to jest, jemuž
se máte klaněti.“

*

Matka, láska a bolest jsou jednoho rodu.

Není větší lásky, než láska trpící. Boží láska musela být ukřižována. Láska jeho Matky byla provázena proroctvím: Duši tvou pronikne meč . . . Po utrpení Božím její bylo největší, uměrné k její lásce. Ale také největší lidský podíl na božském díle vykoupení je podíl její.

U nohou této Matky je místo všech lidských matek.

Aby vtiskla „světlo tváře Boží“ do tváří dítek svých, aby je předznamenovala pro nebeské blaženství, bude posvěcovati sebe, aby dovedla pracovati o svatosti jejich na zemi. Bude to cenou, za niž dá svoje panenství a dominantní myšlenkou před jejich početím, její modlitbou, pokud je v lůně nosí. (Matka sv. Dominika.)

Křesťanská matka zazpívá s Matkou Páně Magnificat za každý dar nového života, který jí Bůh svěří. Svatost dětí jejich bude jedinou její starostí od jejich zrození do její smrti, jako sv. Ludmile; bude je tolikrát znovu v bolestech roditi k novému životu duše, kolikrát uzří je odumírat v těžkém hříchu, jako svatá Monika. Bude je inspirovat k zázrakům lásky, kterými voda života stává se vínem, jako Maria v Káni. Bude vždy ochotna ustoupiti do pozadí, smazati se, skryti se vedle svých dětí, jako Denice před Sluncem. Půjde pronikána ustavičně mečem bolesti s dětmi svými a za nimi cestou kříže, cestou spravedlivých. Nepřitíží jim svým zármutkem, ale bude státi pod jejich křížem.

Láska křesťanské matky je nejnežnější a nejsilnější zároveň; je zároveň věrou a nadějí. Matka poslední přestává věřit v obrácení dítěte, kdyby mu celý svět klnul. Její ochota k oběti pro ně půjde až za hrob.

A protože láska mateřská je nejnezištnější, bude jí dáno všechno: pozvedne rodinu a jí i národ; dá světce a světice pro radost zemi a na slávu nebe.

A jako se v životě držela za ruku Matky Boží, tak konečně podá své děti na Její srdce; a odtud je už možno jen jediné mateřské gesto sladké: to Matky Boží, jímž podá duše na Srdce Boží, v náruč Otcovu. *B. Dlouhá.*

ZÁKLADY KŘESŤANSKÉHO SVĚDOMÍ

I. Závaznost povinnosti.

Co v sobě mohu objeviti, když se pozoruji ve své činnosti? Mé dni jsou naplněny myšlenkami, které táhnou duchem, city, které zmítají srdcem radostně i žalostně, činy všeho druhu hmotnými i duševními. Ty myšlenky, ty city, ty činy odpovídají ve mně přáním, která je vyvolala, chtěním, která je uskutečnila. A potom svým uvažováním ovládám všechnu tuto činnost a svobodnou vůlí ji řídím k cílům, které určuje rozum.

Ale hle: dva hlavní proudy se dělí o tok mých činů, jak jdou za sebou. Jakkoliv jsem jedna osobnost, vidím, že jsem dvojitá. V jistých chvílích jednám podle své vrtošivé záliby nebo pošetilého zájmu; v jiných okamžicích se zase cítím nutkánou jednati podle vnitřního zaujetí, které nazývám povinností a o němž vím, že je platno nezávisle na osobě i když se mu vědomě nepodřídím. Jsou ve mně dva lidé: rozumec, který, když třeba, pranýřuje své slabosti, připomíná mravní zákon vyvolává její závaznost a naléhání; potom naproti tomuto strohému kazateli je jiné já, které uniká před mravním pravidlem a pokouší se, jak se dá, omluviti svá vybočení. Rozpor, boj, vítězství nebo porážka, pád, potom povstání s větším či kratším přerušením ústupků choutkám; tak vypadá pohyblivá a klikatá čára naší mravní činnosti.

A přece cosi stálého ovládá a jímá celý tento vývoj, i když se snažím vyvléci, toto cosi prohlašuje svou přítomnost a soudí mne: to je mravní pravidlo.

Dělejme cokoliv, při všem se cítíme ovládaní závazkem činiti dobro, i když toho nedbáme; závazek, jenž se nevzdává bytí, i když podléháme vlivům, které mu odporují.

V nejnepohotelnějším středu naší tajné osobnosti stojí tato jasná zásada: čini dobro a vyhýbej se zlu! Odkud ta zřejmost? Ze samého našeho rozumu.

Od chvíle, kdy máme rozum, nemůžeme uniknouti tomuto rozkazu, jenž je závěrem samočinného úsudku: máme činiti dobro, jež požaduje náš rozum, a nečiniti zla, jež on zakazuje.

Ovšem toto prvotní přesvědčení nám vždy vskutku nezabrání činiti zlo, neboť vidím-li, že mám činiti dobro, ještě neznamená, že je vykonám. Avšak kdybychom i byli ponořeni v nejzakořeněnějších neřestech, nemůžeme v sobě uhasiti onoho světla a oné jistoty závazku rozumem poznaného dobra. Také můžeme odkládati uznati jeho účinnost a zaříditi podle toho své jednání, ale přece jest pro nás nemožno, abychom v sobě utlumili naléhavé volání tohoto závazku. Museli bychom v sobě vyhladiti rozum, abychom vyhladili závaznost, a náš rozum to jsme my sami, tož bezprostřední vědomí sebe samých.

My to dobro, které nám přikazuje rozum, nazýváme přirozeným zákonem, zákonem přirozené mravní počeťnosti.

Třeba jej zdůrazniti, viděti jeho mravní závazky, závazky, které vážou každého rozumného člověka. Tam je první základ mravního vědomí. Bude nám brzy říci, že sám o sobě je tento základ nedostatečný na podepření účinnosti svědomí; ale také především je třeba co nejpřesněji poznati jeho dosah.

Každý rozumný člověk je přirozeností zavázán k jistému počtu povinností, které tvoří první zákony mravní počeťnosti. Tyto hlavní povinnosti můžeme takto rozdělití ve tři třídy: povinnosti k Bohu, k sobě samým, k bližnímu.

Rozumný člověk má se v poměru k bližnímu spravovati přísnou spravedlností. Musí si zakázati klamání, dvojakost, věrolomné způsoby, podezřelými podniky obohacování nepravým ziskem a poťouchlostí v dobrých věcech; nepodřívati vážnost bližního utrhaním, tou potměšilou lstí, zlehčováním, pomluvou, jež je nejnížším projevem nenávisti k bližnímu a mravní vraždou. Musí si osvojiti cit pro právo jiných, přesvědčiti se, že všichni jsou mu určením rovni, nežáviděti jim štěstí, nezelenati pro jejich radost, prokazovati jim služby,

činití jim dobro vkládaje v to cenu nezištnosti a zapomnění sebe. Tak vypadá po jedné stránce mravní počestnost, požadovaná pouhým rozumem.

Počestnost není stejnou jenom se spravedlností vzhledem k bližnímu. Mravnost nespočívá cele ve vnější spořádanosti, že by si pak každý v soukromí mohl dovoliti jakékoliv výstřelky a nepořádnosti. Rozum žádá, aby si člověk zajistil důstojnost v sobě samém. Abys byl počestným člověkem, tu nestačí dbáti jen slušnosti. Máš uměti potlačiti nepořádek ve svých vášních, ve všech svých vášních. Netřeba býti tvorečkem prosáklým pýchou, nafouklým domýšlivostí a pokládajícím se za střed vesmíru, ale přesvědčiti se, že všechna lidská hodnost, i když tě to svádí, abys ji přisvojil, nepředstavuje nikdy víc než poměrnou a proměnlivou přednost. Nebuď tím zamračeným sobcem až po krk zapadlým ve svém já, barbarským a krutým zbožňovatelem svého stínu a nesnesitelným všem. Nepěstuj a nechovej všechny ty tělesné pudy, které nechťejí uzdu a volně se oddávají nestydatosti tužeb a činů, hrubé nebo dráždivé nemírnosti, požívačnosti nebo smyslnosti ve všech podobách. Býti správným, jemným, ukazovati nedotknutelný zevnějšek — to vše může býti jenom klamem. Co se skrývá za tou papírovou stěnou? Není to jen obílený hrob? Míti navenek i uvnitř správnost chování a tuto správnost dovésti až k jemnocitu — toť počestnost.

Konečně nabudeme lidskou důstojnost, budeme-li přesvědčeni, že jsme jen zrnkem písku zakutáleným v nesmírnosti světa, časově nepatrní, podrobení slabosti a smrti; jestliže chápajíc svou nekonečnou malost — tací vlastně jsme — budeme nad sebou hledati nekonečně Velikého, Boha, který nás stvořil a jehož Prozřetelnost drží naše bytí a řídí každý náš krok; budeme Jej hledati, abychom Jej poznali a uctívali.

Cítiti se poddaným jednoho Boha, míti vnější i vnitřní správnost mravů, zacházeti s druhými podle všech požadavků počestnosti: to jsou řídicí rysy přirozeného mravního zákona, prvotní základ svědomí, podstatný požadavek každé lidské přirozenosti.

Neboť je třeba říci rozhodně: tato povinnost důstojnosti života se člověku ukládá jen ve jménu rozumu. Ovšem náboženská Víra zasazená do svědomí ujasní tuto povinnost, rozšíří její předpisy, uvede podrobně jak jí v životě užití; nad to křesťanské svědomí žijící ze své Víry — o tom pojednáme — najde ve vědomí Boží přítomnosti, v lásce k jeho Zákonu a ve vnitřní moci milosti nadbytek síly — jediné úplně účinné síly, aby v chování zvítězila tato dokonalá počestnost. Avšak tím není méně pravdivo, že člověk jest vázán přirozeným mravním zákonem již před náboženskou Věrou a to ze závaznosti rozumu. I když někdo není věřící, nesmí krásti, utrhati, pomlouvat, býti pyšným, sobcem, zuřivcem, požívačem, smyslníkem. Nepochybně bude ovšem křesťanské svědomí tím více povinno se varovati těchto nerozumných vybočení; ale již předtím se k tomu cítí každé lidské svědomí zavázaným: to je v něm první základ mravnosti.

Vychovatelství má pečovati, aby pěstilo tyto první požadavky mravního svědomí. Vychovatel má stále a důrazně dítě učit, že jeho skutky se nemohou měřiti potěšením, které mu přinášejí, že lidské chování je podrobno zákonu počestnosti, který mu prikazuje stálé oběti. Když se projeví chyby dětí nebo jejich pokusy o ctnost, tu má vychovatel dáti zazářiti těmto zásadám počestnosti, tomuto požadavku rozumnosti, těmto závazkům spravedlnosti, lidské vzájemnosti, úcty k bližnímu, povinné nápravy pýchy, sobeckých anebosmyslných pudů.

Dobře vím — a brzo to řeknu — že v tom není dostatečný a úplný základ mravního svědomí. Ale nebylo by nikterak záhodno je pod záminkou, že je neúplné, klásti za vedlejší veličinu v prostředcích mravní výchovy. Neboť tak vzniká nebezpečí: předpokládám, že se podařilo v dítěti vytvořiti svědomí dokonale křesťanské (a k tomu ideálu třeba mířiti); předpokládám, že se dítě ve všem, co činí, stane dbalým vůle a zákona Boha, kterého miluje. To je velmi dobré. Než právě tak je zde možnost, že se jednoho dne zatemní Víra, zmenší mravnost. Předpokládám, že svědomí

nebude mít pod opěťovanými nárazy pokušení více dosti síly, aby odporovalo a vedlo si křesťansky; co se stane v tom zmatku, když uzda náboženské mravnosti bude zlomena a když dokonce nebude na přehrazení srázu ani přesvědčení o mravní počestnosti, kterou je zachovati za všech okolností? Snadno uhodnouti: zavládne rozvrat, život nevolnický a zapadlý v neřestných zvycích. Ale bylo-li trpělivě vpraveno přesvědčení o mravní počestnosti tak, aby jím bylo svědomí prosáknuto, tu výčitka zvrácenosti se stane ostřejší, poblouzení potrvá jen chvíli, povstání bude snazší. Mnoho mravních obrátů k lepšímu — ti, kteří mají zkušenosti s dušemi, to často pozorují — má první příčinu v citu mravní důstojnosti, v názorech o počestnosti vložených do duše rodinnou výchovou a které dlouho vytrvají i v nejhorších poblouzeních, aby konečně zahradily stálé přetékání nepořádku, aby vzkřísily svědomí a znovu mu otevřely cestu dobra.

Přirozený mravní zákon je tedy prvním nutným základem mravního svědomí. Ale jest dalek toho, aby mu byl dostatečnou oporou. Jest na místě, abychom ještě prohloubili svůj vnitřní rozbor a poznali, jestli křesťanská Víra, když se ujala řízení svědomí, nezvětšuje jeho dokonalost a neposkytuje mu pevnější podporu, jinakza ručenou jistotu vykonání dobra. (P. d.)

H. D. Noble O. P., Le Saulchoir, Belgique.

MODLITBA A ČISTÉ SVĚDOMÍ

Verše následující jsou malou ukázkou ze staročeské básnické skladby o 673 verších, zvané „Ludvíka z Pernštýna naučení rodičům, jak od nich zvedenu býti sobě žádá“, vzniklá okolo r. 1500. Zdravé zásady křesťanské výchovy jsou zde podány vázanou řečí, plnou zralé sladkosti, poklidu a životní jistoty. Místy se zastkví povýšený humor. Báseň ta, stejně málo známa, jako jiné plody české kultury, vyjde v Dobrém Dile u pana Jos. Floriana ve Staré Říši. J. Vašica.

Dobře jsem počat a dobře jsem se narodil:
dajž, pane bože, v tvém přikázání abych chodil,
život ctnostný maje v paměti!
Dajž mi k tomu radostně svoliti,
ať jest mi kratochvil, když se mám tobě modliti!
Při modlitbě popřej mi, pane, srdce čistého,
ode všech marných věcí vzdáleného:
při modlitbě mysl stálú abych měl, služebník
račiž to dáti, pane bože muoj! tvojoj,
A za to račiž se dáti modliti,
což mým bližním i mně se muož hoditi,
abychom, uvedeni jsúc v laskavé srovnání,
plnili rádi tvá svatá přikázání,
jeden druhého zlé v nenávisti maje,
veliké odplaty v tom od pána boha čekaje;
všichni spolu láskú abychom se spojili
a zlému ďáblu ve všem se protivili,
zpomínajíc na tvá svatá dobrodiní,
o nichž nemuož býti na mysl vstúpení.¹
Člověk jakú lepší za ně odměnu mohl by dáti
než tu, aby mohl bez hřichuov smrti dostáti?²
Platnějšít při smrti čisté svědomí,
nežli všeho světa bohaté jmění,
a toť nás jistě při konci nezmýlí,³
bychom jedno dobře živi byli.

¹ = dobrodiní, jež mysl si nemůže ani představit.

² = dočkati se.

³ = nezkłame.

Tať nám nejvíc na tomto světě zdědí,⁴
 zač odplaty čekati máme v nebi:
 všickni, starší i my děti,
 měli bychom tam to rádi chtieti!
 Tohoť třeba žádati dítěti malému,
 aby nejvíce rostlo k dobrému;
 aleť ho šetřiti, co před mrazem květu,
 aby se škodně nevrhlo od boha k světu.

SV. TEREZIE JEŽÍŠOVA

Svatá Terezie, jak sama řekla, od té vroucí modlitby před Ukřižovaným byla proměněna. Její vnitřní modlitba byla vroucí a zažívala při rozjímání nevyslitlých slastí. Pozorovala na sobě všechny známky spojení duše s Bohem, jak je sděluje Bernardin de Laredo v knize „Vstup na horu“, kterou právě četla. A právě tyto dary vzbuzovaly nedůvěru šlechtice i těch, jimž šlechtic o nich hovořil. Zdá se, že tento muž nebyl tak hluboký, aby pronikl taje velké duše Tereziiny, a že její pokora, zdůrazňující ustavičně nedokonalosti, mu představovala světici nedokonalější, než byla. A takovou představovala ji i knězi, s nímž se šlechtic radil. Myslili oba dva, že jest klamána ďáblem. Bylo to bolestné pro Terezii, ježto modlitba se jí stala nezbytnou a dávala jí nejen slast, nýbrž i sílu. „Trpěla jsem tak, dí, že jsem nevěděla, co si počíti, plakala jsem a plakala. Když jsem tak zarmoucená a nevědouc, co se se mnou stane, meškala v oratoři, četla jsem v knize, již — zdá se — dal mi do rukou sám Pán, výrok sv. Pavla, že Bůh jest věrný a nedá, aby ti, kdož ho milují, byli oklamáni ďáblem. Utěšilo mne to velice.“ (Ibid. 188.) Připravovala se na svatou zpověď.

Jan de Padranos, jemuž se svěřila, byl muž moudrý, který hned pochopil, že v ní působí duch Boží, a radil jí, aby neopomíjela modlitby, z níž prýští duši nesmírné milosti. Třeba rozjímati každý den o umu-

⁴ Tať = ty věci; zdědí = půjdou k duhu, poslouží.

čení Páně a využití rozjímání k vlastnímu prospěchu. P. Padranos pochopil Terezii, vedl ji cestou lásky. Duše její zakoušela při modlitbě velikých radostí, Pán ji tak zahrnoval blažeností, že jí byla celá obklíčena. Umrtvovala se, jak jí radil zpovědník, a činila tak ráda, jako by jí k tomu radil sám Pán. Byla ujištěna, že jde správnou cestou, a P. František Borgiáš, s nímž se tehdy sešla, a který byl zkušený ve vedení duší, ji jen utvrdil, domlouvaje jí, aby již neodporovala vůli Boží a poddala se Bohu úplně. Takovou byla i rada P. Baltazara Alvareza T. J., který se stal jejím zpovědníkem po odchodu P. Padrana.

III

Červencový večer objal Avilu, město světic a hrdinek. Město oddechovalo po celodenní práci a únavě a Terezie připravovala dílo, které mělo změnit Karmel, a které v důsledku té přeměny se mělo stát a skutečně se stalo pramenem nesmírného dobra nejen pro Španělsko, nýbrž pro celou Evropu a pro celý svět. Tím červencovým večerem r. 1560 jest učiněn první krok k reformě Karmelu, karmelitánek i karmelitánů.

V cele sv. Terezie se sešlo několik řeholnic a rozmlouvaly o svatosti života, o dokonalosti. V té rozmluvě Marie d'Ocampo projevila přání a touhu po přísném životě, jakým žijí sestry sv. Kláry, které byly před nedávnem povolány sestrou Filipa II. do Španělska. Terezii se zalíbila tato myšlenka, a sama již dříve několikrát tak uvažovala, puzena touhou po záchraně duší.

Líbilo se jí sice v klášteře, ve kterém žila, ale láska k duším byla silnější. Doporučila Bohu svůj úmysl a byla v něm utvrzena viděním po svatém přijímání, při němž jí řekl Pán, že nesejde se stavby kláštera, jenž bude pod ochranou svatého Josefa a Panny Marie, a „jenž se stane hvězdou, která zazáří oslňující září“. Od té doby častokrát mluvil o tom Pán svatě Terezii, a rozptyloval všechny její obavy. Zpovědník, jemuž se svěřila, rovněž nic nenamítal, a ani provin-

ciál, jenž „byl přítelem dokonalého řádu“, neměl protivných námitek. Petr z Alcantary, kterému světiče napsala, schválil rovněž ten úmysl a zdálo se, že uskutečnění jest otázkou několika dní. Ale zatím se schylovalo k bouři, která hrozila rozmetati svaté a smělé plány. Mělo se splnit, co jednou řekla Boží Velebnost světici, že „bude viděti, co vytrpěli svatí, kteří založili řády, že jí bude snášeti mnohem více pronásledování, než by si pomyslna, že však toho nemá dbáti“. (Ibid. 27, 5.)

Jest si třeba uvědomiti, čím byly ženské kláštery v době svaté Terezie, a pak teprve pochopíme dosah reformy, světici zavedené, a vzbouření proti ní. Ve svém „Životě“ vytýká leckdy svatá Terezie některé vlastnosti tehdejšího klášterního života. Nebylo v něm klauzury a řeholnice mohla podle libosti odejiti z kláštera ke svým příbuzným. Hovorny se měnily v salony, ve kterých se scházeli šlechtici a vedli s řeholnicemi duchaplné rozhovory o všemožném, v prvé řadě o rytířských románech, které byly tehdy vášnivě čteny a vyhledávány. Řeholnice mohla přijímati ve své cele, ve svých pokojích své přítelkyně. Chudoba nebyla přísná, řeholnice si ponechávala věno, které s sebou do kláštera přinášela, přijímala dary a mohla je i udělovati.

Klášter, ve kterém byla svatá Terezie, byl jedním z nejlepších a přece víme, jak světiče si stěžuje. Proč tomu tak bylo? Kláštery byly spíše pensionáty než kláštery ve vlastním slova smyslu. Chudší šlechtické dívky, nemající dosti peněz, aby se provdaly, jakož i dívky měšťanské, vstupovaly do kláštera, kamž jim jejich věno postačilo, dosáhly určitých hodnot a žilo se jim poměrně dobře. Byly zaopatřeny. Povolání řeholní nerozhodovalo o vstupu do kláštera, rozhodujícími byly otázky rázu sociálního. Ký div tedy, že nebyl kladen takový důraz na přísnost života, na klauzuru? A nemůžeme se tedy ani diviti, že hned, jakmile vešla ve známost zpráva o chystané reformě svaté řeholnice, nastalo v Avile vření. Neboť nejednalo se toliko o klášter, který měl býti založen a v němž měla

býti zachovávána přísná chudoba, čistota a klauzura, nýbrž hrozilo nebezpečí, že reforma zachvátí i ostatní kláštery. Zdaž zarazí něco mocný žár lásky?

Nuže, záměr světice vzbudil neslýchaný odpor ve městě a výsledky se začaly hned jevití. Provinciál, který se dříve radoval, zdráhal se dáti řeholnici svolení. Zpovědník sv. Terezie jí též radil, aby přestala mysliti na založení nového kláštera. V klášteře ji nenáviděly četné sestry tvrdíce, že „jim dělá hanbu, že tu může též sloužiti Bohu, kdyžtž jiné jsou lepší než ona, že nemiluje kláštera, a že by bylo lépe, kdyby našla důchod jemu než jinému klášteru“. (Ibid. 279.) Terezie ale byla klidná a dostávalo se jí četných milostí od Pána, jemuž svěřila celý svůj plán. V četných viděních ji posiloval Bůh, jemuž se líbila její poslušnost a její důvěra. A zároveň ji posiloval nový její zpovědník P. Ibaněz, který konečně jí přikázal podniknouti všechno k založení kláštera.

Jednala. Dala tajně sestře, žijící mimo město, peníze na zakoupení domu. Stalo se tak a dům byl připravován. Terezie tušila, jakou nevoli vzbudí, až vše oznámí, a někdy tím příliš trpěla. Nedostávalo se peněz dělníkům, ale byly vždy opatřeny zázračně přímo, jak sděloval sv. Josef světici, kterási ho zvolila za ochránce chystaného kláštera. Konečně dosáhla světice i svolení biskupa, staříckého a svatého kněze, a v srpnu došlo breve z Říma, kterým bylo povoleno zříditi nový klášter. A na svátek sv. Bartoloměje, dne 24. srpna 1562 bylo přeneseno Tělo Páně do kláštera sv. Josefa v Avile a několik panen přijalo nový řeholní šat. „Bylo mi tehdy,“ dí světice, „jako bych byla ve slávě Boží, když jsem viděla, že jest nejsv. Svátost uschována a že jsou zaopatřeny čtyři chudé sirotky — byly přijaty bez věna — a velké služebnice Boží... Teď jsem dokonala dílo, o němž jsem věděla, že bude sloužiti Pánu a bude ke cti hávu jeho slavné Matky, a právě po tom jsem toužila. Bylo mi též velikou útěchou, že jsem vykonala, co mi Pán přikázal tak přísně, a že jest v našem městě více o kostel, a to o kostel mého otce, sv. Josefa, jenž tu dosud neměl kostela.“ (Ibid. 309—310.)

Ale její radost byla podrobena drsné zkoušce. Neuplynulo ani pět hodin od chvíle, ve které složilo několik panen sliby, a město bylo již na nohou. Byly zavřeny krámy, lid se vyhrnul na ulici, srotil se před novým klášteřem, táhl městem a hrozil strhnouti klášter. Představená kláštera, ve kterém dříve světice byla, rozkázala jí, aby se hned vrátila. Uposlechla, obětovavši všechno své utrpení Bohu a v radosti, že jest jí možno pro Něho trpěti. V klášteře se měla odpovídati před provinciálem a sestrami, že jednala proti svému řádu. Byla odsouzena, a ač byla přesvědčena, že ne-spravedlivě, přece nereptala.

Večer zahalil Avilu a lid se trousil do domů, aby si odpočinul. Zatím se sestry u Svatého Josefa vroucně modlily a modlila se i Matka Terezie. Neboť dobře tušily, že rozhořčení lidu není utiшено. Konečně, lid nebyl tolik nebezpečný, ale proti novému klášteři se postavili i vedoucí města. Starosta svolal radu a členy kapituly a všichni seshodli, že klášter nesmí déle trvati, že musí z něho býti odnesena největší Svátost. Veliká rada, která se sešla 26. srpna, a jíž se účastnili vysocí úředníci a hodnostáři církevní, usnesla se, aby byl klášter stržen. Toho se též bála světice, ale byla uklidněna Pánem, jenž jí děl: „Nevíš, že jsem všemohoucí? Čeho se bojíš?“ a ujistil ji, že klášter nebude zbořen.

Starosta obce přišel osobně sděliti sestrám, že musí opustiti klášter, který má býti stržen. Ale sestry ho neuposlechly a odvolaly se k biskupu a ke králi. Starosta rozzuřen svolává nato juritu, shromáždění notablů, dvou zástupců z řádů, kanovníků, zástupců měšťanů a lidu. Žádá, aby bylo odhlasováno vypuzení řeholnic z kláštera sv. Josefa, a jako výstrahou, aby byly strženy jeho zdi. Téměř všichni souhlasili, když tu povstal dominikán P. Bañez. Hájl řeholnic a potíral návrh starostův, který nelze ničím odůvodniti. Jeho slova měla kladný výsledek: Věc jest přenechána k rozhodnutí králi.

Jaký důvod měli obyvatelé Avily ke svému odporu proti několika řeholnicím, které byly chudé, a které

žily životem milým Bohu? Svatá Terezie několikrát mluví o působení ďábla skrze lidi, a netřeba jí nevěřiti. Neboť ďábel dobře tušil, jakým nebezpečím a jakou překážkou jeho činnosti bude řád, který vážně pojímá slova Páně a život podle vůle Boží. Ostatně, nemýlil se. Neboť neuplynulo mnoho let a reforma Tereziina byla přijata v několika klášterech ženských, a i byla přijímána v klášterech mužských. A chceme-li zvěděti — uvedu jen jedno dobrodiní reformy sv. Terezie — co zabránilo protestantismu rozšíření ve Španělsku, dostaneme odpověď: Obrozený karmelský řád.

Sv. Terezie zavedla ve svém řádu přísnou klausuru, přísné mlčení a naprostou chudobu. Pokud se týče chudoby, byla dlouho na rozpacích, a když byl již založen prvý její klášter, přemýšlela ještě o důchodu. Upustila však úplně od té myšlenky po radách, které jí ve zjevení dala sv. Klára a sv. Petr z Alcantary, který před nedávnem zemřel. I Pán jí oznámil svou vůli, aby byl klášter úplně chud.

Půl roku trvalo vření a srocování, ale zvolna lid zvykal. A nejen zvykal, nýbrž začal i milovati klášter a sestry, které se v něm modlily hodinky. Ba dokonce změnil Bůh i smýšlení těch, kteří je na počátku nejvíce pronásledovali, takže je hojně podporovali a udíleli almužny. „Říkali, že již poznávají, že náš klášter je dílem Božím, poněvadž se zalíbilo Boží Velebnosti, aby klášter vzkvétal přes takový odpor. A dnes už není nikoho, kdo by se domníval, že by bylo bývalo dobré nezakládati kláštera, a proto nás zásobují pečlivou almužnou. Nemáme ani schránky na milodary, ani o ně neprosíme, a přece Pán pobízí lid, aby nám je poslal do domu.“ (Ibid. 320.)

Ovšem, nastaly v budoucnosti zlé chvíle. Když reforma sv. Terezie se zmocňovala jednoho kláštera po druhém, když se zmocňovala i klášterů mužských, rozzuřil se nepřítel a řádil neuvěřitelně. Řádl tak mocně, že někdy se zdálo, že malá lodička bude převržena. Klesali na mysli mnozí z těch, kteří byli nadšeni změnou, ale nikdy neklesala a neklesla na mysli veliká světice. Byla hromádkou kostí, abych tak řekla, ta še-

desátiletá stařena, která tělesně ustavičně nesmírně trpěla, ale její důvěry nedovedl a nemohl nikdo zdotati. Řídila kormidlo pevně a její ruce se ani nezhvěly.

A r. 1176, čtrnáct let po založení prvního kláštera, mohla říci svěřence: „S milostí Boží máme již přes 200 reformovaných Karmelů.“ —

Dr. J. Krčin.

KARTUZIÁNI

Divný sen se kreslil v duši sv. Hugona, biskupa v Grenoble. Spadloť mu ve snách k nohám sedm jasných hvězd a zase se zdvihly a daly se na pout přes hory, až stanuly na pustém místě zvaném Chartreuse-Kartouzy. Hned se objevují andělé, stavějí dům a hvězdy jej ověncí. Svatý biskup tuší velikou věc, prosí Boha o poučení, ale neslyší odpovědi. Tu k němu po několika dnech vstupuje sedm poutníků. V jejich čele jde bývalý remešský kancléř Bruno a přednáší společnou prosbu: „Dej nám, Otče a Pastýři, místo, kde bychom v samotě a v odloučení pěli Bohu chválu a přemáháním těla připravili své duše pro nebe!“ Sv. Hugo vede poutníky do chartreuské pustiny a žehná začátkům jejich veliké Cesty. Jsou postaveny skrovné chyše a prostá kaple; zbudována ne před r. 1084 kolébka proslaveného řádu.

Sv. Bruno toužil po životě rozjímavém a kde se lépe daří stálému, celý věk trvajícimu rozjímání, než v samotě, v odloučenosti. Odtud sídliště Kartouz většinou v pustých, zapadlých místech, ať vzpomene Grande Chartreuse v náručí Alp, či Certosa Sta Maria dell' Eremo ukrytá v pusté Kalabrii. Teprve později se objevují blíže měst — Kolín, Mohuč, Řezno, Vídeň, Praha, Brno, Dolany u Olomouce — než i v tom případě jsou na odlehlejších, tišších místech.

Kartuzián je poustevníkem i řeholníkem, poustevníkem potud, že sám bydlí v domečku, tam sám jídá, sám pracuje, sám se modlí Oficiem, vyjma Matutinum a nešpory. Řeholníkem je potud, že má

společnou klausuru, scházívá se se spolubratry na některé části Oficia a na sváteční mši sv. Ve sváteční dny společně všichni jídávají a chvíli si pohovoří. Nadto je kartuzián zavázán k poslušnosti vůči představeným.

Kartuziánský řád je svou podstatou řádem rozjímavým. Proto nemá duchovní správy, nepůsobí v misiích. Není naším úkolem obhajovati právo na bytí rozjímavých řádů; obraz z Kristovy návštěvy v Bethanii bude do konce světa obhajovati Boží autoritou duše, které usednou u nohou Mistrových a naslouchájí Jeho slovům . . .

Život kartuziána? Každý Otec žije sám. Ke křížové chodbě přilehají jejich poustevny: malá zahrádka, kde Otec pracuje a kde se procházívá. V přízemí domečku dvě komůrky, v jedné z nich hoblovací stůl a soustruh a v druhé dříví a uhlí. V prvním patře je vlastní obydlí Otcovo. Zase dva pokojíčky. V prvním je stůl, skříň a socha Panny Marie, před níž se Otec modlívá Zdravas po každé, když se vracívá z venku. Druhá místnost je vlastní celou. Tam má Otec klekátko, malou knihovnu, tam spává; zde se modlívá, zde studuje, zde je sám u Boha.

O 23. hodině vstává po čtyřhodinovém spánku. Jitřní a Chvály z mariánských hodinek. Nelze pominouti veliké úcty kartuziánů k Panně Marii. Kromě denních hodinek se modlíávají celé mariánské hodinky, denně se sloužívá společná mše sv. k Panně Marii, každou sobotu společná zpívaná mše sv. k P. Marii, na každý mariánský svátek se připravují postem, věrni zvykům od dob vzniku řádu.

Čtvrt hodiny před půlnocí zvoní po druhé. Kartuziáni se scházejí do chrámu, aby společně zpívali Jitřní a Chvály, aby ani v noci nepřestaly hlasy lidí opěvovat Boží moc a lásku. „Hodiny v chóru jsou opravdu hodinami věčného klanění, jsou trvalou ozvěnou oběti chvály, díků, smíru a prosby, kterou přináší na oltáři ve dne v noci Beránek Boží.“ Mezi Jitřní a Chvály denního officia se každého dne vkládají hodinky za zemřelé. Zemřelým věnují kartuziáni mnoho vzpo-

mínek, ať jsou to denně hodinky za zemřelé, ať hojně mší sv., ať třicetidenních mší sv. (řehořských) za zesnulého člena řádu. Po hodinkách za zemřelé je kratší tichá adorace, již vystřídají Chvály. Mních se vrací do své poustky, aby ještě dopřál tělu potřebného odpočinku.

Ani druhý spánek kartuziánův netrvá příliš dlouho, asi půl čtvrté hodiny. Ve třičtvrti na pět jej probouzí hlas zvonu. Nato mnich recituje Primu z denních a Terci z mariánských hodinek; modlitbu breviře zakončí „Andělem Páně“ a do sedmi hodin setrvá na rozjímání.

V sedm hodin zazní zvon a svolává kartuziány do kaple. Po čtvrtéhodince adorace před svatostánkem se modlí společně litanie ke všem svatým a hned po nich je konventní mše sv. Kolem osmé se Otcové rozcházejí a v kaplích slouží tiché mše sv.; přede mší sv. se s ministrantem modlí u oltáře Terci z denních hodinek. Při mši sv. se ministrant modlí Sextu z mariánských hodinek. Otec se ji pomodlí až po díkůčinění, které konává prostřen na zemi. Tento způsob je kartuziánům milý, neboť značí i velikou pokoru i povinnou bázeň a úctu k Božimu majestátu.

Do devíti hodin si může mnich v cele odpočinouti, od devíti do půl desáté je studium. Po studiu se Otci věnují tělesné práci buď ve své zahrádce, buď u hoblice či na soustruhu, buď váže knihy nebo dělá cokoli jiného, spojeného s fysickou námahou. V deset hodin se na znamení zvonem skončí práce a kartuzián se v cele pomodlí Sextu z denního oficia.

Oběd se rozděluje u okénka poblíže brány. Jest pravda, že kartuziáni nesmějí nikdy, ani v nemoci, požívatí masitých nebo tučných jídel; řádové stanovy jsou v této věci velmi přísné. Právě pro tu přísnou životosprávu jsou kartuziáni daleko řidčeji a méně nemocní než jiní lidé.

Po obědě je zase chvilka oddechu, kterou ve sváteční dny prožijí všichni společně. Kromě toho bývá jednou za týden čtyřhodinová procházka. Na ní ve společném čistém veselí a v bratrské lásce okřeje roz-

hovorem ducha a tělo se občerství pohybem na svěžím vzduchu. Na procházce a při společných volných chvílích po obědě mohou si, jak naznačeno, kartuziáni povykládat. Jindy jsou však povinni zachovat přísné mlčení, což není ničím obtížným pro lidi toužící po dokonalosti. Sv. Bruno poznal, jak mlčelivost napomáhá usebranosti ducha, a proto zavázal své duchovní syny k téměř ustavičnému mlčení.

Vždy je kartuziánovi nejmilejší společnost s Bohem, které právě dociluje v samotě a v mlčení. Sv. Bruno nazývá samotu „stanem úmluvy, školou Ducha sv., rájem na zemi, matkou rozjímání, učitelkou sv. mlčelivosti, dárkyní pokoje, pramenem duchovní usebranosti, ochránkyní ctnosti, branou nebes.“ Nedivno tedy, že se jeho duchovní synové tak od všeho stvořeného odlučují.

V jiné dny zvoní ve dvanáct hodin Anděl Páně a po něm se mniši v celách modlí Nonu mariánských a denních hodinek. Po hodinkách je do jedné hodiny duchovní četba a za ní hodina studia. O dvou je duševní námaha vyrovnávána tělesnou prací, jež trvá do půl třetí, kdy se mniši začnou modlit mariánské nešpory. Ve tři čtvrti na tři zase svolává zvon kartuziány do kostela na zpívané nešpory a na hodinky za mrtvé. Kolem čtvrté hodiny se mniši vracejí do cel k večeři. Večeře v pravém slova smyslu bývá jen v době od velikonoc do svátku Povýšení sv. kříže (14. září). Od Pozdvižení sv. kříže až do velikonoc, ve všechny pátky a ještě v jiné stanovené dni bývá půst, totiž jí se jen v poledne a po nešporách bývá místo večeře t. ř. collatio, svačina. Při kolaci přijde na stůl jen chléb a trochu zředěného vína. Ve sváteční dny bývá i v tuto dobu postu — vyjma advent a čtyřicetidenní půst — dvojí společné jídlo. Nad to bývá po celý rok jednou v týdně, a to obvykle v pátek veliká újma — abstinentia — kdy bývá jedinou potravou chléb a voda. Nemocní mohou být od této újmy osvobozeni, ale ani těm není dovoleno jísti v ony dny mléka či vaječných pokrmů; v adventě a v postě se mléka a vajec zdržují všichni mniši.

Po večeři či po kolaci je chvíle oddechu a potom studium do půl šesté. Tehdy začíná konec kartuziánova dne. Půl hodiny duchovní obnovy zpytováním svědomí, duchovní četbou či přípravou na příští meditaci; v šest hodin modlitba Ānděl Páně a kompletář denních a mariánských hodinek; po nichž se ukládá ke spánku na tvrdé, prosté lože.

Neslyšně ubíhá den rozdělený modlitbě a práci. Vidno, že kartuziánská řehole není mučírnou. Dává však opravdové duši přiměřené prostředky, jak se rozletět k Bohu. Kořenem řeholní dokonalosti je dle direktoria vnitřní umrtvení.

Kartuzián se má zvláště snažiti po prostotě, která je osobitým rysem celého řádu. Právě tato prostota dává duši onu životní rovnováha sv. Brunona; píše o něm kterýsi životopisec, že byl „*aequalis vitae, et semper festo vultu, sermone modesto*“, byl vyrovnaného života, veselého obličej askromným ve slově.

Těžko kartuziánovi zapomenout na věrné zachování svých povinností. Vždyť kolikrát za den přejde podle němeého a přece tak výmluvného kazatele — klášterního hřbitova v nádvoří křížové chodby. Tam dříme tolik Otců a bratří, známých i neznámých, a všichni stejně očekávají veliký Den! Tam dříve či později se ukryje také tělo toho, který se právě podíval oknem na tu tichou Boží zahradu. Sotva zavře mnich oči, hned jej oblekou do jeho hábitu; hábit mu na zemi připomínal pokoru, chudobu a pokání a po smrti má býti jakýmsi doporučením před Božím soudem. Kapuci stáhnou nebožtíkovi na obličej a do složených rukou mu vloží růženec, na němž za života uvil tolik vonných věnců Královně věčného máje. Na prostých nosítkách zanesou tělo do chrámu, postaví je v chóru; dnem i nocí dlí u zesnulého spolubratra mniši na modlitbách, až nadejde den pohřbu. Bez rakve spustí tělo do hrobu a nad rovem bude státi dřevěný kříž bez nápisu. Celý život chtěl býti zapomenut světem, pohrdal jeho radostmi a jeho shonem — hle, ani po smrti nemá svět vědět, kde odpočívá.

Do řádu lze vstoupiti až po osmnáctém roce. Novicmistr zavede žadatele do jeho cely, za zpěvu 50. žalmu Miserere — Smiluj se nade mnou, Bože — mu omyje nohy a potom jej oděje černým pláštěm, který žadatelé — postulanti — nosí na chórové služby Boží. Postulant žije hned od první chvíle jako ostatní mniši a tak již za týden ví, jak bude vypadati celý jeho budoucí život. Po měsíci rozhoduje Capitulum — shromáždění — řádu o žadatelově prosbě za řeholní roucho. Tajné hlasování rozhodne: buď bude propuštěn, buď přijat a tehdy jej celý klášter vede do jeho cely; tam také dostane nové jméno. Noviciát trvá rok a zase mniši hlasováním rozhodnou, může-li novic složiti první sliby. Až po třech letech od prvních slibů může vykonati profes slavné sliby, které jej na věky spojí s údělem Páně.

Bratři-laici (frátri) mají jedenáctiletou zkušební dobu a ani po uplynutí jedenácti let nejsou povinni skládati slavné sliby. Jejich život se velmi podobá životu Otců, až na to, že se více věnují tělesné práci a nejsou vázáni stálým mlčením.

Nepřiliší dlouho od vzniku řádu, snad již za pátého velkopřevora Quiqua, vznikla i ženská větev Kartuzie. Slibně se rozšiřovala, ale kapitula z roku 1368 zakázala budování nových ženských klášterů. Jejich život byl spravován stejnými pravidly jako u mnichů, vyjma že řeholnice pracovaly a jídaly společně. — U kartuziánek se uchoval i starý způsob zasvěcování, které vykonával sám biskup. Při zasvěcování dostává řeholnice korunu se závojem, štolu, manipul a prsten; tyto odznaky zasvěcení sestru doprovázejí i na poslední cestě. Zasvěcené sestry mají výsadu zpívati na svých konventuálních mších sv. evangelium, ale bez manipul. V XIX. stol. se věnovaly výchově dítek.

*

Závěrem buď několik dat z dějin řádu. Základem kartuziánské regule je regule sv. Benedikta, kterou jednak sv. Bruno, jednak jeho nástupci upravili duchu řádu. Kartuziáni nepodléhali právně biskupům,

nýbrž výlučně řeholnímu představenému. O věcech celého řádu rozhoduje velická kapitula (či Capitulum), sestavená ze zástupců všech klášterů. Jí přísluší voliti velkopřevora, udílí povolení zbudovati nový klášter a rozhoduje sporné a pochybné věci.

Řád se brzy rozšířil po celé Evropě, takže v době rozkvětu měl šestnáct řádových provincií. Do našich zemí uvedl kartuziány Jan Lucemburský, jenž je usadil v Praze (Mariánská zahrada mezi Újezdem a Smíchovem). Na Moravě byli v Králově Poli a v Dolanech u Olomouce. Husitské války řád kartuziánů u nás většinou vyhubily. (O mučednictví kartuziánů srvn. Neuman: Katoličtí mučedníci doby husitské str. 38 nn). Rudolf z Valdštejna vybudoval novou Kartuzii ve Valčicích u Jičína, ale náboženské „reformy Josefa II. dokončily dílo husitů. Na památku zbyly budovy změněné v kasárny a trestnice. Podle zprávy z r. 1925 má řád 15 kartuzií (Italie, Španělsko, Anglie, Švýcarsko, Rakousko a Německo) se 750 mnichy.

Z Kartuzie se církvi zrodilo mnoho světců. Mnohé požehnání svolali mniši svým životem. Boží Prozřetelnost je odměnila slávou nebes; my prosme, aby jim Bůh požehnal k novému rozkvětu. Jak budeme bojovati proti Protivníkovi, nemajíce neviditelné, ale zato silné duchovní zálohy rozjímavých řádů?

(Zda dočkáme se toho, aby i u nás dostalo se kartouze těm, kteří dychtí po samotě a sebezničení, z něhož vzrůstá život? Pohltí všechnu snahu a všechny peníze a všechny nadšence jen vnější činnost? Kartouze je nám potřeby jako soli. Až ji budeme mít, jistě se u nás krásně rozvine vroucí, hluboký náboženský život. Pozn. redaktorova.)

J. Papuca.

PRACOVNA

Otevři srdce a já je naplním.

Milovat = chtít dobro. Jen jedno jest dobro naprosté a proto jen jedna absolutní láska. Kdo ono dobro chce nekonečné, rozpaluje duši požárem neuhasitelným, který duši strhuje k obzorům nedohledným. Zapaluje k dobru naprostému, dokonalému, vše oživujícímu. Láska = primum analogatum, jež realisuje vůli k dobru svrchovanému. Dle ní, ve stupni, jak se co blíží něco k dobru, můžeme mluvit o lásce pravé. Vše ostatní jest jen omyl, osudný omyl srdce. Láska mýlící se vyčerpává, sráží zvolna, vysušuje, vystřebává. Jest neplodná, neužitečná, tragická.

Láska k Bohu milujícího zvedá k Boží úrovni. Vše pak vyzdvihuje k oné úrovni. A tak jest milujícímu Boha všechno Boží a vše lásky čisté hodným. Jeho krása nepohoršuje, nezná chudoby jiné než prázdno duše bez Boha. Láska svedla do jeho srdce všechno tvorstvo, neb vše je Boží a v něm má svůj účel. A tak každý tvor i nejdrobnější jest aspoň záchvěvem v hymnu, jímž se duše rozjásala. Má srdce široké tak jak oceán, jak písek na břehu mořském jsou touhy jeho, vše miluje, vše objímá, všemu rozumí, za vše děkuje, neb ve všem slyší, vidí Pána, jež — miluje. Srdce nejbohatší, nejžhavější, plné života a pravdy. Jen ono vlastně žije, jen ono ví o štěstí.

Proto kdo lačníš, neuspokojen tím, co máš v sobě a co sis našel kolem sebe, otevři srdce své, otevři je dokořán, šíř, víc, aby doň mohl vstoupit Pán, Bůh vstoupí tam, rozepne si nekonečnou propast tvého nitra. Bůh je nejen pokrmem, nýbrž též nasycením, nejen pokladem, nýbrž též oblažením. Přijde, vyloubí, vypálí nitro a přetvoří v sebe.

Nelze již jíti dále. Láska vrcholící, duše v štěstí spočívající. Sen? Bohem to můžeš uskutečniti!

Braito.

Bolest.

Ježíš jest mužem Bolesti. Bolesti dokonalé. Přejal všechny naše hříchy a hřích je původcem bolesti.

Protože pak vzal na sebe všechny naše hříchy, přijal všechnu bolest. Bolest všech lidí, bolest očišťující, zvedající a zadostčinící.

Proto všechna bolest naše má téci na Kalvarii. Proto všechna bolest naše má býti očištěná, jak byla Kristem, má býti výkupná nás i bratří.

Bolest jest stesk nad pozbyváním sebe, nad potíráním nás.

Cítíme tělo a jeho tíži, víme, že smrt nemůže býti odpovědí absolutní na náš život. Proto bolest z umírání. Chtěli bychom jako sv. Pavel nebýti svlékáni smrtí, nýbrž jen převlékáni Slávou.

Zatím však Sláva nemůže nám dáti svého pláště na naše hnilobou nakažené tělo. Musí je zničití prve služebnou svou, Smrtí. A všechny bolesti jsou jen svlékání těla smrtelnosti a duše v něm se chvějící pod jeho tíhou.

Bolest musí hlodat, musí pokořovat, nebyla by jinak bolestí. Po pokoření Kristově trpí se sice dále, víme však proč. Trpíme k očiště. Bolest musí zničití na nás vše, co ještě není úměrné Slávě, musí nás ukřižovati. Muka křesťanova jsou spojena s utrpením Kristovým, jsou okoupana v slzách Panny nejsvětější, jež přijala nás za syny, když se stala Matkou Hlavy nového lidstva. Přijala nás v Ježíši s našimi vinami a proto i bolestmi. Tak vytrpěla bolesti naše a v ní, matce Sedmiboletné můžeme se ukrýti se svou hořkostí a vzdechem, aby již byla konečně zdrcena nepřítelkyně Smrt, jež nás trýzní. Pro modlitbu její byly ukrácení dnové očekávání Ducha sv. Její prosby ukrátí i chvíle našeho očekávání dokonaného v nás vítězství Kristova nad hříchem, bolestí, vinou.

Braito

Ž E Ň

Duchovní život.

Sdílují s velkou radostí, že již jest ukončeno posledním sešitem „Carmelitana“ skvělé dílo mystické teoretiky od JOSEFA A SPIRITU STO.: „*Eucleatio Mysticae Theologiae*“. Karmelitáni učinili tím velmi záslužný čin. A nyní oznamují další zprávu ještě radostnější, že ve zmíněné kolekci „Carmelitana“ budou postupně ve čtyřech svazcích ročně vydávati celé dílo jiného Josefa a Spir. Sto., nejhlubšího znalce mystiky. Všele doporučuji všem kněžským a klášterním knihovnám. Roční předplatné na 4 svazčky po 80 fol. stran jest 25 lir. Adresa: Casa dei Padri Carmelitani Roma (34) Corso d' Italia 38.

Jinak z teorie duch. života můžeme zaznamenati pouze menší knihu: ABBÉ NEYEN: *Une méthode de vie spirituelle* (Aubanel Frères, Avignon, 1928, str. 160, cena 6 frs.) Autor obrací se k lidem ve víru denního života a dává jim dobrou poučení, jak i oni mohou zvýšiti intensivu svého vnitřního života. Dílko je velmi praktické a hodně zdůrazňuje metodu a metodické postupování v duchov. životě. Ostatně jedná se o metodu sv. Františka Saleského a proto možno knihu opravdu doporučiti.

Všichni jistě vědí, že liturgie a život z ní mnoho působí na duch. život. Proto jsme zavedli liturgické články a proto též upozorňuji na poslední novinku: DOM PUNIER O. S. B.: *La liturgie de la Mosse*. (Aubanel Fils Ainé, Avignon.) Opat Punier zhustil na 230 stranách vše nejdůležitější, čeho třeba věděti k porozumění mši sv., z dějin obřadů mše sv. a z jejich symboliky. Kniha zaslouží si, aby byla přečtena od těch, kteří chtějí se prohlubovati ve znalosti mše sv. na základě našich článků.

Jak se kdo modlí, tak žije. Světci se svatě modlili a proto svatě žili. Proto jest dobré a potřebné při modlitbě jíti jejich cestami. Jsem rád, že se mi dostala do ruky úhledná knížka, sbírka modliteb svatých: *Gebete grosser Seele*. (Ars Sacra, Müller, 1924, 3 60 MK.) Nádherná sbírka, plná zlatých, sršících jisker lásky, oddanosti, důvěry. Autor musil mnoho čísti a pečlivě vybírat. A výběr je opravdovým veledílem. Každá stránka vám něco řekne, každá vás zachytí a zanítí.

K letnicím vydala „Tyrolia“ (Innsbruck, 1928) úhlednou knížku dobrých a potřebitelných námětů k rozjímání, duch. čtení, případně i ke kázání. Jest to 4. sv. sbírky: Liturgische Lebensbücher, a sluje: *Im Feuer des hl. Geistes*. Obsahuje liturgické zážitky svátků a dnů světců celého svatodušního okruhu. Doporučuji všele i tuto Oberhammerovu knihu.

Znovu upozorňujeme na 2. svazek Zlaté české legendy, které právě vydává V. Kotrba v Praze, a jichž vydal zase čísla 4, 5 a 6. Kniha si opravdu zaslouží hojného rozšíření. Jen tak budeme moci doufati pokračování ve vydávání této cenné sbírky, jejíž četba zase může nás sblížit se světci, jak s nimi byli sblíženi naši Otcové.

Braito.

Z různých polí.

DURYCH JAROSLAV: *Eva*. (Bibl. vydání u Boh. Durycha, Přerov, 1928, 75 Kč.) Na ostří nejhlubší theologické spekulace, jak jen Božím duchem drcený básník dovede, zpívá Durych svou žhavou lásku k Evě — matce — světici. Vidíte Evu velkou láskou i v utrpení, vidíte ji zasypanou naší bolestí. Durych až k závratí vyzpíval své pochopení: O felix culpa, vidí Evu v paprsku dvacíti hvězd Marie přesvaté. Jaká vise ženy v Bohu, v jeho plánu, jedině správné, protože absolutní hledisko. Je to modlitba, sklonění, tušení Vítězství. Ovšem „národ“ půjde dále a ani si neuvědomil, že za mnoho a mnoho let v záplavě slov promluvílo zase Slovo v Básníkovi. Jen jedno mám přání, aby se Durych postaral co nejdříve o všem přístupné (t. j. cenou a počtem exemplářů) vydání. Dodatečně se dovídám, že kniha vyjde v Dobrém Dile ve St. Říši. Braňo.

BERNADOT, DESBUQUOIS, RIQUET: *Le joug du Christ*. (Spes, Paris, 1928, stran 160, cena 9 frs.) Události související s církevním odsouzením Action Française přinesly také mnoho dobrého; snad ani tak dogmaticky, jako pro praktický náboženský život. Ve „Jhu Kristově“ pojednávají tři význační theologové o katolické poslušnosti vůči Neomylnému, proti němuž se občas staví „zdravý smysl“! Kniha je velmi cenná, zvláště pro ty, kteří mají být dobrými vůdci. Kdy bude každý katolík mít v srdci to „Sentire cum Ecclesia“? — Cítiti s církví! Tož aspoň se tomu učme a proto si této knížky o jhu poslušnosti Krista a k Náměstku zvláště vážím. —pf—

DUPLESSY E.: *Le catéchisme en problèmes*. (Téqui, Paris, 1927, stran 305, cena 10 frs; totéž: *Livre du maître*, 1928, str. 299, cena 10 frs; totéž: *Résumés de Catéchisme*, 1928, stran 58, cena 1'50 frs.) Tři knížky pro nábož. vyučování; obsahem i určením patří k sobě. Lituji, že jsem se nedostal k odborné kritice z francouzských kruhů a proto soudím jen po našem. Na první pohled odráží strašné množství otázek, někdy až příliš podrobných; tedy málo vhodné i pro náš vyšší stupeň. Ale zase je v tomto katechismu sneseno mnoho námětů z bible, z denního života, zvláště oceňuji časté navazování na nedělní evangelia, resp. na kostelní písně. Tak se může vytvořit veliký fond asocičních ideí pro život po vyjití ze školy. Každý katecheta najde v Duplessy-ově katechismu hojně drobných myšlenek, schopných života v našich poměrech. —pf—

EVERS-MARIA: *Die Mutter*. (Ars Sacra, München, 1928, str. 30, cena 1'50 Mk.) Jedna z nejnežnějších knih napsaných o matce. Autorka — jemná ženská duše vyzdvihuje ženu-matku, rozezpívá se nad duchovním mateřstvím matky tělesné. Jaká hrdost ženy, jaká vznešenost dýše z každé řádky. Četba zdravá a zušlechťující. Vřele odporuji. B.

DE GAILHARD BANCEL H.: *Quatorze années de défense religieuse à la chambre des députés*. (Spes, Paris, 1928, stran 287, cena 22 frs.) Vzpomínky z politických bojů za práva církve ve Francii v pohnutých letech 1901—1914. Úryvky z řečí a z článků, celá

obránná pojednání proti odlukovým a protirečným zákonům — to vše ještě nepozbylo své vnitřní a praktické ceny. Celým dílem vane duch věrného katolicství. Politik a kdo se zajímá o veřejné postavení církve, s chutí přečte toto dílo. —pf—

HUTCHINSON: *Das wachsende Reich*. Roman. (Drei Masken-Verlag, Berlin, str. 560, cena 7 Mk.) Rostoucí království Boží s věrou v Boha a s láskou k lidem jest jediná cesta k vyrovnání nesrovnalostí v jednotlivci a ve společnosti. Hrdina románu se stal apoštolem této myšlenky, až z války přišel bez víry. Kniha je více sociologická studie ve skvělém románovém podání a zaslouží největší pozornosti. —es—

LEHMANN-ISSEL: *Theosophie, Anthroposophie und Christengemeinschaft*. (Walter du Gruyter & Co., Berlin, stran 132, cena váz. 1.50 Mk.) Přes nepřesný názor o mystice zajímavá a věcně sřízlivá studie o theosofii, původní její přeměně na západě v kosmosofii, anthroposofii a německé „křesťanské společnosti“, jimž autor připisuje úkol převodu z materialismu k víře. —es—

LUDWIG E.: *Der Menschensohn*. Geschichte eines Propheten. (Ernst Rowohlt Verlag, Berlin W 35, str. 280, cena 6 Mk.) Spisovatel (Israelita) píše, že nechce bráti víru v božství Ježíšovo těm, kteří v ní žijí, nýbrž jako skutečného a člověka že jej chce ukázati těm, kteří jej mají za smyšlenku; nechce ličiti nauku jeho, nýbrž jeho vnitřní život jako člověka. Literárně je to kniha krásná, ale myšlenkově chce vše v osobnosti Ježíšově stlačit do formiček pouhé lidské duše. Je tím zmrzačena osobnost Prorokova a kdo jen trochu ví, co může být a co ne, usměje se útrpně této práci. Neboť právě tato kniha utvrdí v domněni, že Ježíš musí být pouhou smyšlenkou, neboť Ludwigův Ježíš se skutečně hodí jen za hrdinu pohádky pro děti, které dále nemyslí. —es—

J. C. B. MOHR (PAUL SIEBECK), TÜBINGEN: *Die Religion in Geschichte und Gegenwart*. (Liefer. 29/30. Fessler-Frauenfrage.) Obšírná pojednání o slavnostech, formulkách nábož., Francii, ženské otázce —es—

NEYRON GUSTAVE S. J.: *Histoire de la Charité*. (Spes, Paris, 1927, stran 203, cena 10 frs.) Dějiny lásky k bližnímu! Stačí vyspat pero? Aspoň skizzu života lásky lidstva chce podati učený autor. Pěkně oceňuje to dobré, co mají či měla různá vyznání a potom zběžně probíhá staletími charitativního života církve. Knižka — ač nevyčerpává úplně všechnu látku, nebylo to možno — je velmi milá zvláště dnes, kdy odstrkují církev od jejích chudých a potřebných. Kniha zasluhuje povšimnutí též u nás, nemáme — pokud vím — takového díla. —pf—

TRÁVNÍČEK JAN E.: *Láska učitele-kněze*. (K. H. Ježek, ř. šk., Hlučín, 1928, stran 152, cena 12 Kč.) První svazek dvoudílného románu mladé duše, týrané rozporem mezi ideály a skutečností. Román má v sobě mnoho dobrého, se zájmem jsem jej pročítal. Konečný úsudek podáme po vyjití druhého dílu. —pf—

VALLIS GÉO: *Élévations*. (Bloud et Gay, Paris, 1928, str. 215, cena 12 frs.) Hluboké meditace skutečně básnické, snívá a proto tak jasně vidoucí duše. Básník jde krajem, městem, životem a po-

slouchá hymnus zvonic, soumraků, luk a hvozdů. Čistý, měkký lyrismus prochvřený silnou osobitostí. Meditace vyznívají tak vše křesťansky, v tichém, čistém světle víry. Všele doporučuji tuto knihu mladého básníka.

S. B.

VÉVODA-MASÁK: *Matka Boží v české poesii*. (Občanská tiskárna, Brno, 1928, str. 360, cena 18 Kč.) Můžeme být vděčni Masákovi za toto druhé vydání vzácné knihy. Dílo jest jezerem českých slz a díků a jásotu českého srdce rozechvělého v chvílích nejušší laskou k Madoně. Nejsou všechna čísla nevhodnější, ale i ty prosté zpěvanky jsou dokladem mariánské úcty u nás. Kniha jest doplněna o poslední novinky, a to velmi šťastně. Přejeme krásně vypravené a při tom přece laciné knize rychlého rozebrání.

S. B.

WURM DR. ALOIS: *Worauf es bei der Kunst ankommt*. (Ars Sacra, München, str. 120, cena 2 Mk.) Vskutku křesťanským realismem psaná kniha, zachycující rozhodující momenty v různých oborech umění. Učí dívat se na umění, chutnat je a obohatit jím vnitřní život. Zároveň informuje o všech moderních směrech a snahách umění. Dobrý přítel!

S. B.

PĚŠINA LÁSKY

Cožkoliv jste učinili jednomu z nejmenších, mně jste učinili.“

Krása lidská je založena na tom, že člověk byl stvořen k obrazu Božímu a jeho krása jest odleskem krásy Boží. Tento odlesk Boží krásy nebývá však vždy zřejmý; jednak proto, že jest zeslaben následky hříchů, jednak tím, že i náš zrak je zeslaben tak, že jí dobře nevidíme a nepoznáváme.

Jest krása, která nasycuje rozum; není však krásy, která by nasytila pouhé smysly bez rozumu; krása hmotná a živočišná, která zapaluje žádostivost lidských smyslů, není schopna nasýtit lidské smysly svých samých; není-li ta krása spojena s něčím, co lidskými smysly proniká dále a výše až do našeho rozumu, pak je to krása marná a škodlivá; může smysly ještě více rozpalovati, ale nikdy jich nemůže ukojiti a utišiti a nejen že nemá co dáti rozumu, ale zakaluje i jej, neboť zkalené smysly zkalují rozum. Rozum však poznává blud a marnost touhy po takové kráse, i když nemůže donutit vždy smysly k poslušnosti. Poznává, že ta krása, která neslouží zákonu, že člověk jest a má býti obrazem Božím, jest marná a ztracená; tato krása se může ještě trýpyti, ale je to již trýpyt hvězdy vyhaslé. Jest však krása, kterou smysly jen nejasně tuší, ale zato rozum ji poznává a sdílí pak se smysly o svou radost z ní.

Cílem naší naděje ve vykoupení jest obnova toho stavu, kdy člověk byl učiněn pravým obrazem Božím. Radost z nabytí této podoby jest radostí nebeskou. Ale tato radost nebeská se podobá věži, která má několik poschodí a jejíž okna jsou obrácena na všechny strany. Radost duše netkví jen ve vyjasněném vědomí, že je opět očištěným obrazem Božím, ale v tom, že vidí Boha, ať již přímo nebo v jiných Jeho obrazech. Čím jasnější obraz Boží vidí, tím jest její radost vyšší a čistší. Neboť v nebi není závisti, naopak, vědomí, že blažení vyššího stupně jsou krásnějšími obrazy Božími, zvyšuje radostný úžas blažených nižšího stupně; čím je kdo vyšší a krásnější, tím více jest milován a toto mi-

lování jest takové, že, kdyby bylo možno, aby ti nižší mohli ze své krásy dáti něco vyšším, aby jejich krásu pokud možno ještě zvýšili, bylo by jim to novou a další radostí. Je tomu jako na světě. Milujeme krásu, poněvadž tento cit nám dal Bůh jako obraz lásky nebeské. I na světě by dal člověk milované bytosti všechno, co má, a nejen že jí krásu její nezávidí, ale ještě by jí přidal ze svého. A jako na zemi blaženost milované bytosti nespočívá v jejím uspokojení vlastní krásou, nýbrž ve vědomí, že její krása je zřídlem lásky a radosti milujícího, tak i v nebi radost nejvyšších blažených z jejich krásy nespočívá ve vědomí povýšení, dané Bohem, nýbrž ve vědomí, že jsou milováni a že jejich krása a jejich povýšení jest zřídlem věčné radosti těch, kteří je milují.

Krása a láska patří Bohu, Bůh ji propůjčuje lidem a skrze lidi a přijímá ji od nich a skrze ně. Bůh dá člověku krásu přímo, anebo mu pošle člověka, kterému ji už dal. Také svou lásku mu projevuje buď přímo, nebo mu pošle člověka, který ho miluje na Jeho místě. Rovněž tak žádá lásku zpět, aby Ho člověk miloval buď přímo, nebo aby miloval člověka, jehož mu pošle vsťříc. Podobně požaduje počet i z krásy a ze všech darů.

Bůh jest milován ve svých tvorech a to už jest poznání, které nám ukazuje, že jest jistý rozdíl mezi láskou pozemskou a láskou nebeskou. Svatá Terezie na několika místech vysvětluje ze své vlastní zkušenosti povahu této lásky nebeské a jako známku pravé lásky k Bohu uvádí, že tato láska nikdy necítí utrpení žárlivosti. Duše, která Boha miluje pravou láskou, je tím šťastnější, čím více jiných duší Boha miluje a čím více jsou tyto duše milovány od Něho. Toho není v lásce pozemské, která se nesnaží, aby osobu milovanou někdo jiný miloval, a tím méně, aby osoba milovaná ještě někoho milovala se stejnou oddaností, neboť lásce pozemské dává zákony smrt. Bůh tedy není milován jako osoba omezená, upoutaná na určité místo prostoru, nýbrž jako bytost, jejíž podstata převyšuje naše smysly. A bylo-li už na zemi svatým k radosti

vědomí, že Bůh miluje všechny tvory, tím větší radostí jest jim to v nebi, kde Láska vládne věčností a nikoliv smrt Láskou. Proto jejich radostí jest i to, že Bůh miluje všechny, i to, že oni sami mohou milovati všechny. A čím více bytostí mohou nezkaleně milovati, tím jsou šťastnější.

Proto milují i nás na této zemi, bojí se o nás, aby chom nebyli ztraceni pro jejich lásku a aby chom nepozbyli své vlastní lásky, kterou máme přinést do nebe Bohu a jim, poněvadž tam jest láska majetkem společným.

V tom, že nás mohou milovati, jest též veliký díl jejich štěstí. Vidí nás ze své blaženosti a poznávají v nás obrazy Boží svým zrakem nesmrtelným, očištěným a oslaveným. Vidí v nás obrazy Boží jinak a lépe, než je můžeme viděti my. Vidí i to, co jest z velké i největší části setřeno, zaneseno, zakryto. Drahý jest jim obraz Boží v nás, dražší než nám, poněvadž znají jeho pravou krásu. Bojí se o nás a milují nás. Kdyby mohli, vrátili by se zpět k nám, vzali by na sebe smrtelné tělo a znovu by žili a umírali pro nás, aby nám pomohli. Jejich blažeností je též to, že mohou za nás prositi a nám pomáhati.

Co jest člověk, že ho celé nebe miluje ?

Kdo někoho miluje, touží po tom, aby stále byl s ním. „Rozkoš má jest mezi syny lidskými.“ Rozkoš Boží je tam, kde je nebe, nebe je tam, kde je rozkoš Boží, to jest mezi syny lidskými. Proto nebe jest vlastně i na zemi mezi námi a svatý Filip Neri praví, že každý z nás může mítí nebe ve svém srdci. Ano, my se téměř procházíme nebem, jsme jako v nebi, ale nebe není dosud naše, je nám skryto, nevidíme ho a můžeme ho pozbyti dočasně i věčně. Bůh je mezi námi, s námi i v nás, i svatí jsou jako by mezi námi a dívají se na nás a my ničeho nevíme a netušíme. Ale přece někdy tušíme, neboť máme anděly strážné, kteří nás upozorňují, a my se máme modliti slova: Na tvá vnuknutí pozor dávám. Přece někdy tušíme, že něčí oči, něčí hlas, něčí posunek je veden k nám působením Božím, působením některého svatého, nebo působením andělským.

Nebe je na zemi, ale ještě není ustáleno ve své formě věčné. „Viděl jsem nebe nové a zemi novou.“ Tedy přece jen zemi, třebas novou. Věříme v těla vzkříšení. Tedy v těle svém budeme bydleti na věčnosti. V těle vzkříšeném na zemi nové máme žítí na věky. Proč má tělo býti vzkříšeno a země obnovena?

To je ta pěšina lásky. Jako z doby lásky dvou milenců nevyhladitelnou zůstává vzpomínka na cestu, kudy chodil milující ke své milované, na cestu, která je opěvována písněmi, tak i v lásce věčné neustále září a bude zářit vzpomínka na cestu lásky k Bohu, na lidský život na této zemi. Život lidský vlastně je či má býti cestou do nebe a tato cesta do nebe pro krásu lásky má býti zachována nejen v písních, ale na věky. Proto bude země obnovena a těla vzkříšena. Svatí toužili po tom, aby mohli Boha požívatí již na zemi, i budou Ho požívatí na zemi obnovené.

A možno pátrati dále. Jakým způsobem kdo miloval a ctil Boha v životě časném, tak bude Ho milovat a ctít v životě věčném. Ovšem způsob života časného jest jen podobenstvím způsobu v životě věčném, kde bude zrušena moc smrti a všechna nedokonalost, bída a omezení. Kdo se Bohu zalíbil jako opatrovník dětí, bude se i v ráji skvíti tímto úkolem, kdo byl do ráje povolán jako dítě, bude i tam zářiti dětstvím, nelze dost dobře a jemně říci, jaké nové cti tam dojdou různá zaměstnání lidská, jimiž vedla cesta lásky k Bohu. Budou-li v nebi almužníci, jistě tam budou i chudí. To pak nebude k hanbě a úhoně jako v životě časném, ale třebas to bude cti, ze které se budou radovat andělé. Bůh nezahanbí těch, které vyvolí, a sotva by změnil stupnice hodností a moci, kterou sám uděluje. Řád hierarchický zůstane nezměněn a Spravedlnost bude vítězit. Poddaný bude milovat a ctít svou vrchnost a důstojenství nebude v nebi odňato od nikoho. Může se ovšem státi, že sluha dosáhne vyšší hodnosti nebeské než pán, ale to se nedotkne řádu, který byl dán už na zemi. Pastevce může zářit prudším jasnem svatosti a blaženosti než král, ale bude ho ctít jako krále i v nebi s láskou a oddaností a nevznikne žád-

ná porucha a změna v tomto poměru; pastevec přišel do nebe jako pastevec a král jako král. Jeden pro svou poslušnost a věrnost, druhý pro svou spravedlnost. Poslušnost a věrnost prvního byla třebas silnější než spravedlnost druhého, proto nebeská odměna pastevceva jest vyšší. Ale poněvadž právě svou poslušností a věrností došel do nebe a donesl si je jako své poklady, nemůže je nyní změnit ani vyměnit, jako nelze změnit či vyměnit věčnou lásku. To je ten zářak Boží spravedlnosti, který jest ve své úplnosti a slávě možný jen v životě věčném. A právě tak ten král, který došel do nebe pro svou spravedlnost, právě pro tuto svou spravedlnost se bude radovati, že pastevec došel skvělejší odměny než on, a nebude sváru ani závisti, nýbrž jen úžas lásky. Neboť každý z blažených v nebi rmoutil by se, kdyby mu bylo dáno něco, co bylo odňato jinému z jeho hodnosti. Jediná je pouze výjimka, kdy se někomu něco odnímá a dává tomu, kdo má nejvíce. O této výjimce mluví evangelium v podobenství o hřivnách; hřivna se odnímá jen tomu, kdo ji zakopal. Ale kdo ji zakopal, ten nevejde do království nebeského a na toho se nevztahuje řád lásky. Neboť ještě jest jedna příčina blaženosti svatých v nebi, a to příčina, na kterou zde v životě můžeme pomyslet jen s hrůzou a třesením: jest to jejich vědomí o spravedlnosti věčného zatracení těch, kteří odmítli lásku Boží.

Nebe jest tedy kolem nás, ale kolem nás jest i očistec a peklo. V očistci jsou duše těch, kteří do nebe nedošli, ale přece jsou jim tam místa přichystána. Šly pěšinou lásky, ale kolísaly. Musí nyní po smrti pokračovati v cestě do nebe. A protože cestou do nebe je náš Spasitel, jdou s námi jsouce skrze Ježíše i s námi spojeny. Proto jim můžeme pomáhati. Pomáháme-li jim čímkoliv, prokazujeme službu lásky Boží a celému nebi. Sloužíme-li za ně Bohu, přemáháme-li své vášně a snášíme-li své utrpení, otvíráme jim brány nebes. A ony dříve mohou pomáhati nám jak v životě časném, tak i tenkrát, až kolem nás bude očistec. V očistci vidí duše nejen svou pěšinu lásky, ale i hrůzy a oškli-

vosti své nevěry a nestálosti. A snad jsou muka jejich zvýšena též tím, že vidí jasně i naši bídu, neochotu a naše nebezpečí.

Tudy se tedy ubírá pěšina lásky. Je často zarostlá trním a kopřivami a všelijaká havěť jedovatá u ní číhá, ale vede do nebe a je tak krásná, že i svatí se k ní obracejí s nebe a jdou s námi. Dívají se na nás z očí lidí, zrcadlí se v nich, milují nás v nich a dávají nám v nich znamení. Někdy jen chvilíčku. Jindy nám pomáhají a to je to praktické uskutečňování Božího požehnání v naší práci. Bez Božího požehnání by švec neušil pořádnou botu, vozká by ztratil vládu nad spřežením a nikomu z nás by nepomáhala píle a učenost. Svatí s námi pracují v dílnách, provázejí nás na cestách spolu s anděly. To jest jejich radost. Nebe jest jejich vlast. I oni slouží Bohu tak, jak si to přál, když řekl: „Cožkoliv jste učinili jednomu z nejmenších, mně jste učinili.“ A těmi nejmenšími jsme my, hříšníci tohoto světa. Jaký to div, že služba nám patří z takové radosti blažených!

Ale jak jíti po této cestě, když máme jen hmotné smysly, pozemské oči a pozemský rozum? Tady je to! Bůh je na zemi, sídlí na ní jako na místě své Lásky. A duše, která Ho chce požívatí už v tomto životě časném, v tomto životě hmotném, slyší ta tajemná a přece tak jasná a pochopitelná slova:

„Cožkoli jste učinili jednomu z nejmenších, Mně jste učinili!“

Jaroslav Durych.

BOJOVNÍCI O RADOST

Přátelství s Bohem 13.

Svatý opat Bernard z Clairvaux pravil jednou svým bratřím: „Poznal jsem mnoho lidí, jež poznání pravdy činilo jen smutnějšími, protože nemohli se utíkat k výmluvám na nevědomost, vědouce, k čemu je pravda nabádá, a nekonajíce to.“ Je to skoro zákon, že čím větší poznání, tím větší smutek. Aspoň v duši citlivé pro důsledky a požadavky pravdy.

Přátelství s Bohem má obsahovati obojí: bohatou jasnost pravdy a radostné žití v přátelství. Vidíme, že se i zde musí postaviti v cestu smutek. Zde více nežli kdekoli jinde, protože v Božím přátelství poskytovaná pravda je velmi jasná a velmi náročná. Někdo musí uvolniti zatarasovanou cestu k radostnému žití v přátelství. Tak úsilí o přátelství se stává usilovným bojem o radost, jako bojem o radost je vůbec každé poctivé úsilí o život z mravních zásad. Boží přítel je z povolání bojovníkem o radost. Zbraní jeho jest pěstovaná svatá láska, průvod této královny uvolňuje zatarasovanou cestu.

V čistě lidských záležitostech života láska je matkou síly, nalézá cesty ve zdánlivých nebo skutečných bludištích, překonává každý odpor, zdolá úžasné množství úkolů. A tím otvírá cestu z ryze lidského smutku k ryze lidské radosti, stávajíc se matkou ryze lidských ctností.

V záležitostech života v přátelství s Bohem vyniká pravda mnohem více nežli v ryze lidském životě. Bůh sám jasně ukazuje předmět lásky, cestu k lásce, ukazuje ve zjevení důsledky požadavky zjevených pravd o Příteli. Na obzoru duše se objevuje možnost božsky hluboké radosti, ale zároveň povstává hluboký smutek. Vidíme velkolepé obzory, cítíme touhu po nich, mnohý rozmach podnikáme, bychom se k nim přiblížili — a zjistíme, že čím dále více chápeme jeden smysl slova apoštola Pavla: „Shledávám tedy v sobě pravidlo, že, když chci činiti dobré, je při mně zlé“ (Řím. 7, 21); cítíme, že mu rozumíme, když končí: „Já nešťastný člověk!“ Chceme pokračovati a nevidíme pokroku, dlouho, velmi dlouho nevidíme pokroku.

Neboť do záře pravdy zjevené Přitelem se postaví stíny jako hory, stíny odporu, slabosti, zmatku, obav z množství úkolů.

Máme v sobě neúpornou *oposici*. Rozum ukazuje cesty, po nichž je třeba jíti, světlo víry a darů Ducha svatého otvírá hluboké, velmi těžko schůdné, ale právě proto stkvělé perspektivy. Ale kolem počnou se rojit bludičky, rýsují se nejsvědnější obrazy. To oheň

vášni v člověku rozhazuje své jiskry, aby zanítil oheň jiné, pozemské lásky k pozemskostem. Pravda o přátelství ukazuje velmi vysoko; oposice vášní chce poukázat k nížinám, bezohledným zdůrazňováním jejich radostí.

Musí Přítel podati pomocnou ruku, aby duše rozuměla výšinám Boží lásky. Podává ji *střízlivost*; upevňuje v duši ochotu a sílu odolávat radostem nížin, byť ve světle vášní se zdály sebežádoucnější.

Máme v sobě divnou *hrůzu z obětí* a z dlouhodobých úkonů. Je to zdroj všeho kolísání a útěku, když ve světle vášní se ukáže zdánlivě nekonečná nudná délka cesty, když se vynoří obludy překážek a obětí. Přátelství s Bohem žádá odklon, ne-li odloučení od země. Žádnou námahou by se člověk nevychoval k pevnému ovládnutí hrůzy z obětí a nudy cesty, kdyby Bůh neujal se výchovy.

Ujímá se jí, dává duši *statečnost*, učení mluví pak o vlité ctnosti statečnosti. Objeví se nebezpečí, bolesti, oběti, třeba i oběti, rovnající se obětování života; duše střízlivá a statečná však nepozbývá radosti Přátelstvím žádané. Radostně vytrvá v odříkání a v odolávání nárazům překážek.

Tak Přítel vyzbrojí bojovníky radostí, ctností střízlivosti a statečnosti vybuduje organizaci života vášní člověka. Božsky mocná tato organizace zabezpečuje přátelství a jeho pravou radostnou náladu, sílu i výbojnost.

Nikdy nebylo tak jen na sebe omezeného člověka. Kolem nás se kupí doslova nepřehledná rozmanitost úkolů a povinností vnějších, obsažených ve jménu bližního a Boha, jenž jest naším „bližním“ prvním, nejvyšším, celé nás ovládajícím; úkoly rozumu, úkoly vůle, slova i činu; úkoly denního života v soukromí a v kruhu lidí.

To vše musí býti nejen zabarveno na povrch, nýbrž musí býti zcela proniknuto přátelstvím, svatou láskou. Neubránila by se duše pádu do smutku, vidouc tolik pravidel, tolikery požadavek nikde a vůči nikomu neporušiti práva.

Boží láska ukládá do duše třetí část své družiny, *spravedlnost*, smysl pro právo a spravedlnost všude a vůči každému. Boj o radost se stává úspěšným, neboť spravedlnost jest radost v každém oboru, v lidském i svatém. A nemůže duše podlehnouti ničivému smutku, vědouc, že nestojí před ní nerozumné požadavky, nýbrž spravedlivé požadavky, a majíc z Boží svaté lásky sílu, zachovati všude náležitou rovnováhu.

Střízlivá, statečná a spravedlivá duše není ještě celým bojovníkem o radost. Neboť nehodí se všechno všude a na každého. Každá chvíle, každý člověk, každé místo, každý čin má své zvláštnosti. Tak bojovník o radost potřeboval ještě *opatrnost*, aby byl střízlivý, statečný a spravedlivý tak, jak toho žádá tento okamžik, tento a takový člověk, toto místo a takový skutek. Je-li střízlivost mírou, statečnost silou, spravedlnost universalností, jež provádí láska, jest opatrnost okem lásky. Ne v tom smyslu, že by láska sama to vše konala, nýbrž láska má čtvero hlavních pracovníků, z nichž každý opět má své podřízené, aby život ve svatém přátelství s Bohem nebyl pouhou teorií, aby byl činem přítele, činem podobným činům Přítele.

Čemu učí tato úvaha, na pohled suchá, nehodící se do dosavadní řeči o přátelství s Bohem? Že přátelství s Bohem je vážný život, plný práce. Že není citovostí, nýbrž spravedlností, statečnou a opatrnou střízlivostí. Že jest nalezením a milováním Boha v každém činu, duchovním nebo hmotným, velikém nebo nejvšednějším. Že cesta k radosti jde přes čtyři zplnomocněné pracovnice lásky. Kdo čteš, rozuměj, a nerozumíš-li, hledej. Neboť proto jsme tak slabí, že nevíme o čtyřech pracovnicích lásky. Dotíráme se jen na lásku, její pracovnice necháváme bez práce, a i láska zůstane beze zvláštní práce. Nemáme, nebo nevíme, co dělati, ke škodě přátelství s Bohem. Proto také život mnohých zbožných lidí je životem otroků smutku a kamenem úrazu.

P. Em. Soukup, O. P.

OPORA NAŠE

Přátelství s Bohem 14.

V dokonalém spočinutí v Bohu jest náš cíl. Máme se vůli co nejhrouževnatěji zachytiti Boha, abychom co nejhrouževněji pohroužení do něho mohli z něho co nejvíce a co nejlépe poznati.

Mravní ctnosti mají odstraniti překážky, jež tělo, svět a ďábel vrhá v cestu našeho přiblížení k Bohu, a zároveň mají nás činně přivést k Bohu, připodobňující nás jemu následováním a napodobováním jeho dokonalostí.

Náš mravní život záleží v úkonech zamítání zlého a získávání dobrého dle vzoru Boží dokonalosti. A jako Bůh vede poznání, tak též vede činnost naši, vede boj mravních ctností.

Chceme dokonale poznati Boha a tu jest nutné býti mu podobnu i povahou a její činností, neboť tím více pronikáme něco, čím je příbuznější naší povaze, naší bytosti.

Ale co překážek a nečekaných obtíží tíží naše kroky k Bohu. Proto jako nás Bůh osvěcuje dary svými v poznávání sebe, tak nás upevňuje ve vůli dychtící po něm.

Ctnost prozíravosti vede vůli k Bohu. Usměrnjuje naše jednání, provádí nás obtížemi, různými okolnostmi, z nichž tvoří krásné spojení v nadpřirozeném světle. Prozíravost zná poslední cíl, ví, že vše má k Bohu cíliti, a proto zařizuje život dle tohoto cíle. Předvídá překážky a boje a včas jim staví v cestu léky a pomocné prostředky. Zná lidskou sílu, lépe řečeno slabost, a vyhledává účinné vyléčení této slabosti. Zná lidské prostředky, ví, co má člověk k ruce, a dle toho zařizuje postup.

A přece jest i tato ctnost prozíravosti, i když je ctností vlitou, někdy slabou a nedovedla by nás udržeti a nás správně vésti v určitých chvílích. Někdy se dostaneme do okolností tak spleťtých, že se marně díváme vpřed, marně přemýšlíme, jak jednati v dané příležitosti. Dobrých rádců v nadpřirozeném životě též není mnoho.

Proto se kolikráte marně ohlížíme i kolem sebe, když jsme v sobě rovněž odpovědi a cesty nenašli.

V této nesnázi léčí Duch sv. naši slabost, neschopnost naší vůle svým darem Rady. Jím dostává se nám světla Božího, jím duše naše jest účastna Moudrosti Boží. Bůh nám ji sděluje a jeho moudrost stává se moudrostí naší. (S. Th. II. q. 52. art. 1.)

Bůh sám vede vůli, aby určovala správně, čeho právě třeba učiniti, jak se zachovati v trapné záležitosti. Vede nás, abychom správně volili místo, čas i způsob činu.

V té chvíli jistoty Boží nepohnutelnosti zalévá nitro a provází náš čin, který vykonáme s klidem a mírem Božím. Jest konec váhání, hledání, kolísání, neb dar Rady není k tomu, abychom hledali správné cesty, nýbrž abychom ji především *našli*. (III. Sent. dist. 35. art. 4. q. 2, sol. 1.) Jak vzácná a nutná je tato jistota v našem nadpřirozeném snažení, jak jest důležitá především v mimořádných podnicích, ve chvílích změny způsobu života, volby povolání, před rozhodnutím k hrdinskému nějakému úkonu, k němuž nás volá církev neb vlast neb bližní v nebezpečí duch. či tělesném. Dar Rady vede světce v jich lidsky šílených podnicích, hrdiny, básníky, vidoucí žene jak žhavý vítr, aby vyřkli proti celému světu své strašné poslání. V takové chvíli je třeba jim naprosté jistoty v jejich poslání. Sami sobě důvěřovati nemohou po smutných zkušenostech vlastních i cizích a tak potřebují dechu Boží Rady.

Jak lépe bychom šli životem, kdybychom více spoléhali ve svém rozhodování na světlo Boží rady, kdybychom vroucně prosili o působení daru Rady v nás. Oko Boží jediné jasně vidí, vidí vše. Proč se tak pachtíme a namáháme hledět vpřed svým slabým lidským zrakem, když můžeme viděti moudrosti a prozíravosti Boží?

Je těžko vystihnouti příslušné zachování v určitých okolnostech. Ale, i když víme kolikráte, co dělati, těžko jest nám dle toho jednati, když celé hory překážek nás zastavují, když vidíme v celé příšernosti vlastní slabost, jež nás zahanbuje až k pláči. Konati dobré a zlé-

ho se varovati dá se často draze vykoupiti. Cesta k Bohu jest dlážděna oběťmi s naší strany. Zkoušky, rány, nárazy provázejí smělé, svaté, krásné rozhodnutí. Někdy se celé peklo spojí se zlem pozemským proti naší ctnosti, neb jen snaze o ni. A přece třeba státi v dobru a růsti v něm. Při všech obtížích. A právě jimi! Ctnost Statečnosti vede tento boj. A přece by někdy nevydržela. Přece by ani ona nestačila, když se někdy stanou obtíže, když se boj rozpoutá se všech stran. Stane se, že nás v takových chvílích všichni opustí, že nikdo za námi nestojí, že všude vidíme jen rozpačité tváře přítelů bojících se kompromitovati námi. Jednat však musíme, a to tak, že jdeme proti všem a všemu.

Že to přesahuje lidské síly? Právě proto dává dle sv. Tomáše Aq. Bůh dar Síly, jímž se nám dává síla Boží. „Dar síly měří činy Boží silou, v jejíž pomoc doufá.“ (III. Sent. dist. 34. q. 3. sol. 1.)

Ctnost síly přemáhá vnější obtíže, dar však síly má ještě zvl. úlohu, zlomit obtíže rodící se v nás.

Síla vůle Boží přelévá se darem Síly do lidské duše, jež užívá pak této vůle Boží jako své (ibidem, sol. 2.), a proto vyrovná tento dar duši, vlije jí důvěru a tak klid nadpřirozený. (2. II. q. 139. art. 1.)

Dar Síly schvátí dokonale člověka, že touží vykonati co nejvíce pro Boha, že chce mu vše přivést, vše přemoci, vše zlomit, co se staví proti jeho království. Silný darem Božím byli světci, kteří stále lačněli a nikdy nebyli nasyceni svou šlechetností k Bohu. Vše mu dali, obětovali, ničeho si nenechali. Jak správné jest slovo sv. Tomáše (2. II. q. 139. art. 2.), že dar síly odpovídá blahoslavenství velebicí lačníci a žízňáci!

Chcete u nás něco změnit? Jen několik bláznů pro Krista potřebujeme, několik světců, kteří by se vrhli zcela do stravujícího a vše žádajícího žáru Boží lásky, kteří by se nespokojili s lehkou, lacinou a pohodlnou svatostí, kteří by vášnivě a hltavě odvažovali se skutků nejmělejších pro Boha a spolublžní. Svatost a zbožnost nejsou zábavou a lehoučkou hračkou. Nutno žít po svatosti Boží, dávat jí stále více a úplněji sebe, až do zničení, v němž budeme nasyceni Bohem.

Prosme Pána o dar Síly, abychom se stali svatými, neb jen tímto darem se jimi můžeme státi. A jenom svatí zachrání nás!

Dobrota Boží! Abychom se lépe oddali Bohu vedoucímu propastmi své miláčky, vlévá jim hrůzu a strach před možností nejděsnější, ztratit ho, ochabnout v jeho lásce, urazit ho! Stále víc a více dychtit po něm jest jedině možné tehdy, když procítíme, co je to Bůh a co to znamená jej ztratit, neb od něho se jen poněkud vzdáliti! Dar Bázně podporuje dar Rady ukazující cestu a dar Síly ženoucí nás touto cestou. Někdy se pokušení tak shluknou a nám se představí v barvách tak lákavých, že by se jim podařilo zapuditi myšlenku na Boha. Dar Bázně zachvívá nitrem, ukazuje strašnou propast duše odpadlé od Boha do sebe neb do tvorů. Rozněcuje lásku, probouzí ji, když usíná. (2. II. q. 19. art. 5. ad 2.) Kdo se bojí urazit Boha, boje se, aby ho hříchem neztratil, dává Bohu dokonale přednost přede vším. Vyprázdnil nitro své od všeho, co není Bůh, a proto těm, kteří se bojí Boha, platí: Blahoslavení chudí duchem. Nic si nepodrželi, všeho se vzdali ve svaté bázni, aby ponechajíce si tvory neztratili Stvořitele. (2. II. q. 19. art. 12.)

Tato Bázeň není však bázní otrockou. Jest jen synovským chvěním o klenot největší. Neb synovská bázeň jest výronem a projevem velké lásky k Bohu.

Proto není bázeň posledním slovem člověka snažícího se za Bohem. Duch sv. zapaluje srdce a myslí lidí Bohu oddaných a žijících a jednajících dle vůle Boží žhavou a nevypověditelnou láskou.

Každý úkon lásky k Bohu ukazuje naši oddanost. Nábožnost připoutává nás sladkým poutem k němu. Po Bohu touží pobožnost, po něm se vzpíná ve svých úkonech. Chce ještě více Duch sv. Nejen po Bohu se snažit máme, vrhnout se na něho musíme, vrhnout se na něho, jako se vrhají na srdce otcovo děti oddané a milující. Dar Nábožnosti proměňuje celý poměr člověka k Bohu v jásavý, důvěryplný poměr k Bohu.

Bohu nikdy dosti neprokážeme své lásky, nikdy jej nemůžeme dosti dokonale milovati. A konečně, milu-

scholasticky, jež jsou pravdivé pouze v mluvě mystické, kde se bere zřetel k hyperbole. To proto, že mystická mluva chce především vytušit skutečnost tak, jak by se jí dotýkala, aniž by ji vyjádřila, kdežto filosofická mluva snaží se ji vyjádřit, aniž by se jí dotýkala. S toho hlediska je důležité poznamenati, že v té míře, jak jest slovo upotřebeno, především aby dalo cítiti nevyjadřitelné, pouhé a prosté vyslovení toho, co jest pro slovo asymptotickou hranicí. Mluva se nepouští do hloubky logického vyjádření, nýbrž se zastavuje, aby vyvolala obdobnosti, aby vzbudila obrazy a představy, které míjejí před duchem, jsouce plny smyslu, ale jež rychle zase mizejí.

Tak třeba pokusiti se o rozluštění obrazného smyslu Písem. Tímto obrazným smyslem živil Léon Bloy neustále svou myšlenku. Zůstává pánem svého vlastního slohu. To ho naprosto vzdaluje filosofů. Kdo by chtěl posuzovati jeho texty jako obyčejné oznamovací věty, vydával by se v nebezpečí velkých omylů. Není esoterismu u Léona Bloy. Bloy věřil a tvrdil jen Apštolské vyznání a nic jiného. Nechtěl nic jiného uzavřítí do svých tvrzení, než ustavičné opakování článků víry. Celé jeho literární snažení bylo vrhání paprsků oné temnoty podstatně zářivé, jež sluje božskou věrou, do zrcadla záhad a podobenství, zatím co očekával den Patření.

*

Bylo jistě nutné, aby Léon Bloy, obklopen trním zlořečení, žil dlouhý čas sám a skoro bez přátel. Byl to jakýsi stav odloučení, jež mu bylo uloženo již povahou jeho svědectví, jež měl nésti uprostřed světa a proti světu.

Bloy prošel literárními kruhy časů Chat Noir a stáří Barbeyova. Opustil je od svého vydání Zoufalcova, vychrliv proti nim nejdokonalejší opovržení.

Jest přirozeno, že někteří pozůstalí těchto zašlých dob, více méně otřeni časem neb úspěchem, vydávají o mládí Bloyově různé vzpomínky a anekdoty, znetvořené pamětí kamarádkou, jež samovolně sni-

žuje. Jak by mohli vytyšiti tajemství duše, skryté v nejtemnějších krajích duševní pouště? My, kteří jsme znali stáří této Olivy, víme, že ovoce vydává svědectví o mize a o kořeni.

Dvacátého pátého května 1905 stoupaly dvě děti dvacetileté po schodišti velkopamátném, jež stoupá až k Sacré Coeur. Nesly v sobě onu bídu, jež jest jediným vážným plodem moderní kultury, a jakousi hybnou zoufalost osvícenou pouze nevysvětlitelnou jistotou, že jim bude jednou ukázána pravda, po níž hladověly a bez níž by jim bylo nemožné přijmouti život.

Udržovala je slabě jakási estetická morálka, jejíž myšlenka sebevraždy jim dávala jediné východisko po různých pokusech, jež byly příliš krásné, než aby měly úspěch.

Zatím očistily si ducha, díky Bergsonovi, od vědeckostních pověr, jimiž je živila Sorbonna. A přece věděly, že bergsonistická intuice jest jen velmi nestálým útočištěm proti myšlenkovému nihilismu logicky přivedeným moderní filosofií.

Mezitím považovaly církev, skrytou jejich zrakům ubohými předsudky a zdánlivostmi mnohých slušně smýšlejících lidí, za baštu mocných a bohatých, jichž jediným zájmem bylo udržovati duchy v temnotách středověkých. Šly k podivnému žebráku, který pohrdaje vši filosofií křičel po všech střeších božskou pravdu, a jsa katolíkem naprosto poslušným, odsuzoval svou dobu a ty, kteří mají zde svou útěchu, a to s větší smělostí, než všichni revolucionáři světa. Strašně se bály ty dvě děti toho, co měly potkati. Ještě se nestýkaly s literárním geniem a hledaly něco docela jiného. Nebylo v nich ani stínu zvědavosti, byl v nich jen pocit, který je naplňoval vážností, totiž soucit nad velikostí bez přístřeší. Prošly starobylou zahrádkou a pak vešly do skromného domu, jehož stěny byly ozdobeny knihami a krásnými obrazy, a hned ze začátku se srazily s takovou velkou bílou dobrotou, jejíž klidná vznešenost na ně velmi působila, jíž byla paní Bloyová. Její dvě dcerušky, Veronika a Magdalena, je pozorovaly svýma velkýma udivenýma očima.

Nemožno vypravovati to, co jim odhalil. Byla to něha křesťanského bratrství a toto určité chvění milosrdenství a bázně, jež se v nás rozmáhá před duší poznačenou Láskou Boží.

Bloy se nám zdál něco zcela jiného než ostatní lidé, kteří skrývají své poklesky proti duchu a tolik vin neviditelných pod nátěrem pečlivě udržovaným společenských ctností. To nebyl obílený hrob jako farizeové všech dob, nýbrž katedrála zvětralá, zčernalá. Uvnitř však bylo bílo, uvnitř tabernáku.

Když jsem překročil práh tohoto domu, jako by neviditelným trhnutím byly přestavěny veškeré hodnoty. Tehdy jsme věděli, tušili, že jest jen jediný smutek, ten totiž, že nejsme svatí. Vše ostatní se stmívalo . . .

J. Maritain.

BLAHOSLAVENÍ ČISTÉHO SRDCE

Moudrost a prozřetelnost Boží vše spravuje, řídí a vede k cíli. Kristus mluvil lidu o všemohoucí a pečlivé ruce Otcově pod obrazy z přírody: „Pohledte na ptactvo poletující ve výšinách, nesejí, nežnou, neshromažďují do stodol; Otec váš nebeský je sytí. Ne-ní-li člověk více než ptactvo?“¹

„Pohledte na lilie, jak rostou, nepracují, nepředou a přece ani Šalomoun ve vši své nádheře nebyl oděn podobně.“² Stromy, ptactvo, kvítí, údolí a hory vypravují o neustálé otcovské péči nebeského Hospodáře. Prozřetelnost jest Boží vlastnost a předpokládá nesmírnou jeho moc a moudrost.

Člověk stvořený k Boží podobnosti jest účasten jistým způsobem Boží prozřetelnosti; poznáváje svůj cíl, může hledati prostředky, jak by k němu dospěl. Vede sebe i jiné k cíli.

Jak vznešenou vlastností jest účast člověka na Boží prozřetelnosti, již nazýváme opatrností, můžeme vyčísliti z nesčetných okolností našeho života. Říditi svůj

¹ Mat. VI, 26 ² Mat. VI, 28—29.

život plný tužeb, žádostí, citů, vášní, uprostřed lidí s různým chováním a vychováním, sympatických neb protivných. Celý život náš podobá se nejpestřejšímu okolí, jímž plyne tok dnů našich někdy klidně, někdy bouřlivě, pískem i kamením. Okolnosti životní vyžadují v člověku jisté dokonalosti, schopnosti a síly, aby šel jistě na své životní dráze. Potřebujeme vůdce. Naděje nás pozvedá, zklamání nás sráží, láska nás obveseluje, nenávist šíří, radost a bolest se střídají jako podzimní větry, strach ohromuje často naše jednání. Lidský život kolikrát připadá jako labyrint. A právě jako Boží moudrost se stará o nejmenšího broučka v pralese, tak člověku dává účast na své prozřetelnosti, vlévá mu již na křtu sv. celý průvod nadpřirozených ctností, z nichž každá mu dává možnost pohybovati se v jistém prostředí, spravovati svůj život v jisté věci. Víra mu dává poznání nadpřirozeného cíle, naděje záruku, že dospěje s pomocí Boží ke svému blahu, láska ho pojí s nesmírným dobrem, jímž jest Bůh. Tok našeho života dostává svůj cíl, směřuje k Bohu. Avšak výtok je vzdálen od ústí a rovněž život lidský, ačkoliv směřuje k Bohu, přece je ho vzdálen, musí rozmanitostí k němu se dostat.

Jak třeba řídit lodičku srdce, aby člověk dospěl k Bohu?

Boží dobrota uděluje lidské mysli schopnosti, ctnosti, které mu umožňují užívatí všech věcí jako vhodných prostředků k cíli. Rozum je vůdcem, schopnosti čili nadpřirozené ctnosti ho naklánějí, aby následoval ve všech bouřích vůdcovství rozumu, opatrnost právě se vyznačuje radou, úsudkem a rozkazem všem rozbouřeným lidským chytčím následovati rozumu. Spravedlnost uspořádá poměr k bližnímu tím, že naklání lidskou mysl dávati každému, což jeho jest. Zdrželivost uvádí do poddanosti rozumu nezřízenost, bojující proti němu. Statečnost upevňuje člověka, aby nebyl zdolán ustavičnými boji s nebezpečím, zvláště pak upevňuje mysl proti největšímu nebezpečí, totiž smrti. Tato vnitřní schopnost jednati dle rozumu následkem opakování činů přemůže všechny vnější obtíže a člo-

věku se dostane vnější snadnosti čili sběhlosti, jednati ve všem dle rozumu. Zdrželivý člověk na příklad, následuje-li vnitřního vedení ctnosti zdrželivosti, dospěje pomalu opakováním skutků k utišení vášní bouřících proti rozumu v užívání smyslných rozkoší.

Celý tento životní organismus ctností je navzájem spojen, jako jsou spojeny tělesné orgány. Onemocní-li jeden, celé tělo trpí. Rovněž, chybí-li člověku jedna z ctností, nemá žádné, neboť ve všech ctnostech je třeba opatrnosti — řízení rozumu — a na druhé straně opatrnost je nemožnou, není-li celá hladina lidského žití uklidněna jinými ctnostmi, neboť opatrnost stává se jistou, je-li celý směr a sklon, cit a vůle člověka podřízena rozumu.

Stává se někdy, že člověk nenásleduje prakticky toho, co uznává rozumem za správné. Proč? Právě proto, že jeho nitro je znepokojeno smyslnou žádostivostí, chybímu zdrželivost a tím i opatrnost, neboť zde v určitém případě usoudí, že jest lépe pro něho jíti za rozkošemi, byť by to bylo i proti rozumu.

Spojení všech ctností v opatrnosti vypěstuje lidskou duši ve všech i nejtajnějších záhybech. Člověk sestává dobrým členem lidské společnosti, neboť ctnost spravedlnosti ho činí přímým i v obcování a v poměrech k jiným.

Nejen v přirozeném poměru se stává člověk přímým, nýbrž spěje i k podobenství Boží dokonalosti dle rozkazu Kristova: „Buďte dokonalí, jako Otec váš nebeský . . .“¹

Mezi počátkem a skutečným uskutečněním dokonalosti je dlouhá cesta. Člověk začíná se nejprve očišťovat od hříchů a nezřízených náklonností, v této době opatrnost řídí lidskou mysl k rozvažování Boží dobroty a lásky, odvracejí ji od pozemských myšlenek, které jí překážejí ve vyšším snažení, učí pohrdati věcmi, poněvadž myšlenka na ně nepřináší pravého blaha, jsou marností. Zdrželivost odvrací nejen od smyslných žádostí, nýbrž i nepotřebných rozkoší, které samy o sobě nejsou nedovolenými; neboť čím více se člověk očistí

¹ Mat. 5, 48.

od pozemských rozkoší, tím více se raduje v Bohu a okouší jeho sladkosti.

Statečnost upevňuje mysl v této první době cesty k Bohu, aby se neodstrašila obtížemi, aby zmužile pokračovala na cestě k Bohu. Spravedlnost uvádí duši, aby se zcela oddala svému úkolu, neboť jest to vhodným a správným.

V další cestě, když duše dospěje k Boží podobnosti, pokud je to možno na naší cestě, uvádějí ctnosti duši do stavu „purgati animi“¹ čistoty srdce, o níž platí Kristovo blahoslavenství: „Blahoslavení čistého srdce, neboť Boha viděti budou,“² což se vztahuje nejen na budoucí život v nebesích, jak vykládá svatý Tomáš, nýbrž i na částečné, nedokonalé požívání, vidění Boha v láskyplném intimním poznání nazíravého již zde na zemi.

Dr. Metod M. Habáň, O. P.

ZÁKLADY KŘESŤANSKÉHO SVĚDOMÍ

Dokončení.

Vždyť, co chce po nás Bůh?
Činí z nás své dítky, své syny láskou. Jsme určeni na Něj věčně patřiti. Život Boha bude naším životem ve společenství stejných myšlenek a stejných citů: nejvyšší blaho, oblažující vlastnění podstatné Dobroty. Tím je náš úděl obzvláště povznešený. Již nejde více jen o to, aby každý z nás vedl život v mravním důstojenství. Jde o to, a ještě o více: máme si dobýti Boha, věčné patření životem, který je zasluhuje a jest ho hoden.

Vedle přikázání Desatera dává Boží zákon i nová přikázání, jejichž požadavky nám uvádí ve známost církev svatá ve svém učení, které bez zastávky pokračuje za toku našich žití: nová přikázání, která nás v poměru k nadlidskému a nadpřirozenému cíli zavazují k prostředkům přiměřeným k tomu cíli, to jest do-

¹ Viz sv. Tomáš I—II, q. 61, a. 5.

² Mat. V, 8.

býti si a uchovati milost schopnou přiměti nás k mravnímu životu úměrně k určení, které nám připravuje Boží láska. Jestliže zrak víry ozařuje naše svědomí, od té chvíle nemůže svědomí odezíratí od nutného vztahu mezi našimi skutky a nadpřirozeným cílem, který nám dovolují zhlédnouti Boží zaslíbení. Nestačí pouze souditi, jsou-li nebo nejsou-li naše činy přiměřené zákonu lidské důstojnosti; ale jest se tázati sebe samých, jestli nás naše činy vedou k získání Boha nebo nás od Něho odlučují, jsou-li ziskem pro konečnou spásu nebo prohrou, která nás bude státi odsouzení. Naše skutky, celé naše počínání se jeví podrobené Božímu soudu současně jako soudu vlastního svědomí. Bůh nás pozoruje a dohlíží na nás; čeká, zda se naše činy budou snažiti se Mu zalíbiti nebo zda nijak se nepozastaví nad výčitkou, že se Mu nelíbí a že Ho urázejí.

Tímto způsobem poznáváme, jaký pevný základ, jaký vytrvalý opěrný bod uvádí víra do mravního svědomí. To více není jenom můj rozum, který беру za svědka svých úkonů, ale výše — беру si za svědka Boha. Podle Jeho soudu a Jeho oceňování se snažím řídití svůj život.

Vychovatel má při vytváření mravního svědomí dítě navykati, aby se cítilo v přítomnosti Boží, aby se přesvědčilo, že nejvyšší Soudce zná jeho chyby a že tím méně Mu unikají dobré skutky dítěte. A podaří-li se vychovateli vštípati dítěti toto přesvědčení, bude v něm tato náklonnost k dobru jinak zaručena než pouhým pobízením k vážnosti rozumového zákona. Ještě jednou opakuji: rozum není více sám na požadování účty k mravní povinnosti, i Bůh uplatňuje před svědomím tuto povinnou úctu, On potvrzuje její nároky vznešeností svého přikázání.

Dříve než budeme pokračovati v rozboru, naznačme si přesně, k čemu jsme došli.

Prvním základem mravního svědomí, prvním přesvědčením, které má býti vštípeno dítěti výchovou, jest mravní zákon, výraz požadavků rozumové přirozenosti a ten nás za všech předpokladů a za všech okol-

ností zavazuje zachovati počestnost. Nesnese umenšení: jest rozkazem dobra, naléhavým připomínáním povinnosti.

Jest ještě druhý základ mravního svědomí. Je projevem víry v našem nitru. Dejme tomu, že jsme předurčení k životu, který se má dovésti dobytím Boha; tu má naše jednání dbáti této nadpřirozené vyhlídky. Dobro, ctnost a mravnost se nám nemají více jeviti jako požadované jedině rozumem, ale Bohem, jehož mravní zákon představuje výslovnou vůli. Více neovládá a neřídí naše svědomí sám rozum, ale řídí a ovládá je Bůh a jeho zákon. S tohoto nového hlediska se naše svědomí cítí pobídnuto k úsilí za dobro s větším vzmachem než pod pouhým rozkazem rozumu, poněvadž všechno naše konání se má díti před Božími zraky.

Ano, ale jak se má naše svědomí k Bohu?

Uvidíme, že jest více způsobů, jak dáti Boha do našeho svědomí, jak jej chápati jako vládnoucího našemu svědomí. A tak se kladou čím dál tím dokonalejší nové základy mravního svědomí.

III. Bůh již ne trestající Soudce, ale Bůh milovaný v lásce.

Víra nám praví: Bůh nás miluje a volá nás k podílu na svém životě v lásce. Tudíž bychom jej nemohli beztrestně urážeti: jsa soudcem našeho svědomí, stane se i vykonavatelem spravedlnosti, jestliže neposlechneme jeho Zákona. Tak se v nás vytváří cit bázně před donucovacími prostředky Boží spravedlnosti. Musíme si potom říci, že je to šílená sázka urážeti mravní zákon, jenž jest Božím zákonem; neboť to značí svolávat na sebe bouři přísných trestů věčné spravedlnosti.

Nestydíme se přiznati, že naše svědomí někdy ve chvílích třeštění potřebuje v nás probuditi spasitelný úděs, aby zahnilo příliš urputná pokušení. Svědomí tak činí pohledem na tresty, jimiž by pohrdnutá nekonečná Láska ztrestala naše nepravosti. Strach před

Božími tresty se v jistých chvílích stává záchrannou brzdou, tvrdou a náhlou uzdou, která zastavuje naše sklouzávání do záhuby, stává se tím „Stůj!“, jehož třeba umět poslechnouti, když se stane, a již jsme hotovi podlehnouti svůdnému a lichotivému vábení pokušení.

Tento strach před Bohem, ta bázeň před konečným potrestáním dává mravnímu vědomí mocnou důraznost a posiluje jeho snahu za dobrem. Vychovatel nemá zapomínati, aby dítěti často opakoval, že Bůh potrestá jeho přechýlky a že každá chyba bude věčnou spravedlností nevyhnutelně potrestána. A my již kvůli sobě samým musíme v sobě vzněcovati tuto bázeň, abychom se takřka nabyli elektrickým nábojem síly k povstání a k odporu.

Stačí však jen to? Budeme tak míti dokonalý základ křesťanského svědomí? Když při řízení svého jednání budeme dbáti Boha jen ze strachu, sklánějíce šíji před tvrdou pěstí jeho příkázání a před vyhrůžkou jeho přísné spravedlnosti?

Ovšem, že ne. To je jen nedostatečné křesťanské svědomí. A odvážím se říci, že utkvíti pouze na tom stanovisku by bylo velikým nebezpečím pro mravnost, pro trvání mravnosti.

Neboť, co vidíme? Jsou věřící, kteří mají Víru, kteří věří v Boha, ve věčnost, a kteří tím méně svému svědomí nedovolují odbočiti. A jsou zase lidé, kteří mají něco z náboženství, nazývají se katolíky a přece žijí v nemravnosti, v rozvrácenosti smyslů, přece každodenně urážejí lásku a spravedlnost. Ovšem, jest možno býti věřícím a při tom nebýti vzorem mravnosti.

Odkud tato zručnost, ba, řekl bych, takový pohoršlivý zjev? Povím to zcela zřetelně:

Pokládáti Boha jen za soudce a za trestající moc může se některému věřícímu jeviti mravní pohnutkou bez veliké důraznosti. Vždyť, hle: Bůh jest trestající moc; nepochybně; ale až na konci života, po smrti. Než u každého živého člověka vzniká sama sebou představa, že smrt je stále velmi vzdálená. A před tou dalekou smrtí je život, život právě den ze dne prožívaný. A den co den se ozývají lákavá pokušení, nu-

tivé vášně, žádosti po rozkoších. A poněvadž Boží spravedlnost je ještě daleko, ukazuje se ještě tak daleko, až se zdá, že netřeba se jí obávat. Tak se ostří strachu zmenšuje, otupuje a mizí. Pokušení a lákání zla mluví hlasitěji než strach. Možná, že v některých chvílích, v některých obdobích života, zvláště když se smrt nezdá bájí, nýbrž kdy cítíme, že nám hrozí velmi zblízka, v takových chvílích může strach před Boží spravedlností hodně otrástit duši a někdy i přivodit mravní obrácení. Ale hříšník nejčastěji umírá ve svých neřestech proto, že si po částech zahaluje představu smrti i trestu a dokonce si dodává odvahy setrvatí ve svých nepravostech. Činí tak v naději, že se obrátí v poslední chvíli stále oddalované, až na konci života, aby co možná nejpozději udeřila hodina odřeknutí neřestem. Spekuluje s Božím milosrdenstvím, a namlouvá si, že za minutu lítosti může při rychlém kněžském rozhřešení zahladit celý nepořádný život.

Ať je tomu jakkoliv, sama bázeň před Bohem není dostatečným základem ani oporou trvalé mravnosti, i když je důležitým opěrným bodem mravního snažení a zvláště mravního obrácení. Neboť míti mravní vědomí neznamená obrátiti se ve smrtelném zápase, když předtím byl Bůh a jeho zákon neustále urážen, ale znamená to, po celý život a po všechny dny až do konce vytrvati v nutném boji, uhýbati bez úhony na čestnosti. Býti mravním člověkem není nositi odznak věřícího a při tom žíti v trvalém mravním bezvládí. Ten jest věřící, kdo se podle logiky Víry přičiňuje býti celým vystupováním vždy a všude počestným člověkem.

Nuže, běží o souvislý mravní život, o trvalou a úplnou počestnost; uhodnete konečně, kudy se má ve svědomí bráti živá Víra! Nyní je to říci a tím i vytknouti nevývratný základ mravního vědomí.

Strach před Bohem nemůže býti leč počátečním stavem křesťanské Víry. Ustrnouti a nepokročiti s tohoto hlediska značí, že Boží srdce nebylo vůbec pochopeno. Bůh jest především dobrota. Bůh jest láska. A co on po nás žádá, je zase láska. Tím, že se k nám sklání a přita-

huje nás k sobě, nechce nás přivést k otroctví, nýbrž k přátelství. Předpokládejme tedy, že se roztoužíme po životě v onom přátelství a že naše srdce konečně vybuchne pod dotekem Milosti a celé se otevře volání nekonečné Lásky, aby jí oplácelo láskou . . . Hle – naše mravní vědomí hluboce změněné v základech posuzování, v rozhodujících hlediskách, v hodnotných zásadách.

Jsme křesťany jen podle jména, stavíme-li Boha do života jednou za dlouhou dobu a to jakoby náhodou, když máme své náboženství osvědčiti nějakým náboženským úkonem, vyvolaným zděděnými zvyky. Poměr takového křesťana k Bohu je bez přitažlivosti a bez důvěrnosti. Bůh ho nezajímá. Náboženství je přijato mezi vnější výzdobu života, mezi vedlejší věci; ani neovlivňuje jednání ani se nestává životním pravidlem. A chápeme, že nemá přímého vlivu na mravní povahu chování.

A zase naopak, jestli věřící doopravdy miluje svého Boha, miluje-li Jej konečně tak, jak milujeme, když vpravdě milujeme, tu se vůle Boží, to jest Jeho Zákon, láska k Jeho Zákonu, nutně stane prvním zákonem svědomí. Bůh milovaný jako zcela blízká a živá bytost stojí před svědomím jako uctívaná Bytost, již lidské srdce chce všechno přinést a všechno dát.

Neboť láska k Bohu se řídí zákony každé lásky.

Milujeme. Není-liž naším prvním samozřejmým zákonem, abychom odstraňovali všechny nesprávnosti, které by se přičily přáním milovaných osob? Vše, co ony zavrhnou, se nám stává protivným, a každý náš čin, který by je mohl zarmoutiti, se nám jeví jako nesnesitelný nesmysl, jako urážka, jež jest rozhodně zakázaná; neboť urážka přítele je popřením samého přátelství.

Smrtelný hřích je popřením lásky k Bohu, nesnesitelným nesmyslem, rozhodně zapovězenou urážkou. Smrtelný hřích se tedy nesnese s Láskou; určitě je zapuzen svědomím, které miluje Boha.

Milujeme. Není-liž druhým samozřejmým zákonem snaha, abychom svou vůli sjednotili s vůlí přátel? Nic

nám neleží více na srdci, než abychom cítili, jako cítí přátelé, abychom pochopili jejich myšlenky a těm přispůbili své myšlení.

Nuže, co s námi zamýšlí Bůh ? Co jest jeho vůle ?

Vyjadřuje ji jeho Zákon : chce nás k sobě přiblížiti dokonalostí a posvěcením našeho mravního života. Obsah Božího zákona před nás více nestaví tíživého příkazu, nýbrž prostředky, jak si máme ve všem vésti pod vlivem této Lásky. Je to povinnost milovati své bratry, jež i Bůh miluje, a býti pohotově ke každé oběti pro jejich nadpřirozené dobro ; povinnost mravní počestnosti v šetření všech práv bližního, v blahovůli a ve společné svépomoci ; povinnosti naší osobní mravnosti podrobovati vášně, řádně užívati smyslové složky své bytosti, povinnost odvahy snášeti denně břímě lidských námah, zkoušek a utrpení ; stavovské povinnosti, to je dokonale plniti závazky rodinné, osobní či společenské a které se týkají našich zájmů časných i věčných.

Když láska v nás rozsívá živou lásku k Bohu, tu v nás budí odpor ke každé urážce Boha, budí snahu, abychom se posvěcovali svými ctnostnými a zásluhnými činy.

Zde konečně vidíme dokonalý základ mravního vědomí, opěru vítězného úsilí. Ta láska k Bohu, kterého milujeme jako přítomnou bytost, ta láska bude nejvůdčivějším důvodem v mravním rozhodování.

Proč je důvod z povinnosti poznáné rozumem tak málo účinný ? Poněvadž je to skoro pomyslná představa. A silná a účinná láska se netýče věcí pomyslných, nýbrž bytostí skutečných a živých.

Proč pouhý strach před trestem Boží spravedlnosti za hřích není s to, aby zabránil úpadku nebo mravnímu rozvratu ? Poněvadž tuto spravedlnost vidíme, jako by byla ještě daleko, a také se zdá býti čímsi pomyslným, co nemá ničeho právě v dané chvíli odstrašujícího.

Jedině láska k Bohu, k Bohu uctívanému a nyní milovanému, láska, jež vkládá do duše nadšení, ruch a horlivost, se může ve stálém boji proti vášním stát

jistou zárukou trvalého vítězství mravního svědomí, křesťanského svědomí.

*

To jsou tedy ony tři základy mravního vědomí: cit povinnosti, bázeň Boží a láska k Bohu.

Vychovatel je má u dítěte co nejvíce zdůrazňovati.

První dva základy jsou potřebné a zasluhují pozornosti. Neboť tvoří náhradní zásobu skryté opory a síly, jež přetrvávají mravní kolísání a svým časem pomohou k návratu a k obrácení. Ale snesou se bohužel s nejprostřednější mravností. Může se státi, že volání povinnosti nebo připomínka na Boží spravedlnost nebudou před některými obtížnými povinnostmi či před některým prudkým pokušením míti žádného účinku.

Ale buď svědomí dítěte na konci výchovy trvale zakotveno v lásce k Bohu, v potěšení z Jeho živé a pocítované přítomnosti. Ať milost věrně uchovávaná sváže přátelství mezi duší dítěte a Bohem. To jest jistou zárukou svědomí, které může ihned poznati pád — vždyť každý lidský tvor je křehký a náklonnosti jsou silné — ale ve své lásce k Bohu a v milosti, která je podporuje, dovede najíti sílu, jíž potřebuje k povstání a na setrvání v dobrém.

Sladkou a strašnou silou je láska. Nic neodolá její moci a jejímu vmachu. A to je pravdivé o lásce k Bohu, jež vchází do lidského svědomí, aby se ho celého zmocnila, slila plameny nadšení a všechnu sílu vedla na výboj za ctností.

H. D. Noble O. P.

Z CÍRKEVNĚ-SLOVANSKÝCH HODI- NEK K SVATĚMU VÁCLAVU

V kultu svatého Václava jeví se podivuhodným způsobem jednotnost prvotní církve, nepetržená ani dočasným, spíše jen osobním, schismatem Fotiovým. Svatý Václav, kníže i světec tak typicky západní, byl od malička důvěrně obeznámen prostřednictvím své vychovatelky svaté Ludmily s východními řády, jak je u nás zavedli sv. bratři solunští, a byl jim přízniv až do svého raného mučednictví. Vděční slovanští kněží sepsali, záhy po jeho smrti, stručný, ale nejvš pravdivý a věrný jeho životopis, potom složili, ještě v 10. století, i jeho službu, t. j. officium k jeho počtě, a tato služba přešla pak z jihu, kde byla rozšířena mezi balkánskými Slovany, na Rus. Tam se nám zachovala v jednom rukopise liturgických minejí již z roku 1095—6, a v mnoha pozdějších opisech. Podáváme z ní překlad slovan-
ských církevních hymnů k svatému Václavu, určených především ke zpěvu a komponovaných na melodii, udanou v motu. V kánonu druhá píseň se vynechávala; B. značí „Bogorodičen“, řecky Theotokion, t. j. sloku (tropar) ku počtě P. Marie, kterou se končila každá z osmi (nebo devíti) písní kánonu.

J. Vašica.

Sědalna.

Rychle předstihni . . .

Dnes andělé zároveň s lidmi se radují v společném veselí. Nebe i země jásavě plesají v památný tvůj den, svěťče! I my, hříšní, vroucně k tobě voláme: Oroduj za nás, uctívající tvou přejasnou památku, u Pána, aby nás zbavil nástrahy viditelných i neviditelných nepřátel!

Kondak.

Sbor andělů . . .

Přebýváje s kůry andělskými, ó blažený, opájíš se nevýslovnou dobrotou Boží, a načerpav odtud blahostné dary zázraků, vyléváš na všechny, kdo se utíkají do tvé svatyně, milost uzdravení.

Stichiry.

O přeslavné . . .

Jasem třikrát stkvoucím přenádherně ozdoben, více než slunce, předivný Václave, jsi se zastkvěl stíženým

bědami, zprošťuješ nespravedlivě spoutané a všelike nemoci zaháníš od těch, kdo tě s důvěrou vzývají o pomoc a s láskou opěvují tvůj blažený skon.

Pojďte všichni věřící, slavme dnes duchovně předivnou památku Kristova služebníka Václava, neboť opustiv pomíjející službu na zemi, přijal království nebeské a do rukou Vládce odevzdal dnes svou čistou duši, chvále Boha, jenž tolik zvelebil jeho památku.

Ráj, který jest v Edenu . . .

Veden láskou k nejvyššímu povolání, šel jsi, ó přebahý, do chrámu Kristova, u něhož jsi přijal korunu královskou, neporušitelnou a nehynoucí, a touto korunou jsi se zastkvěl jako slunce na Západě i v končinách severních, a stkvoucím jaseм svých zázraků jsi zalil ty, kdo opěvají tvou slavnou památku, svatý Václave, nepřemožitelný! Prolitím své přečisté krve, Václave přeslavný, okrášlil jsi Kristovu církev jako nějakým královským nachem. Jím jsouc okrášlena, sezývá všechny kraje na ples, aby slavily skvěle tvou přesvatou památku a s důvěrou volaly k Dobrodinci a Stvořiteli všech: Sláva ti, Kriste, jenž jsi tolik zvelebil památku tohoto světce!

Jako chrabrý bojovník . . .

Jako velkého pomocníka v bédách jej chvalme všichni shromáždění, neboť přijal od Krista Spasitele dareм milost zachraňovati bédné a zkormoucené utěšovati a hojiti všechny bolesti těch, kdo jej s důvěrou vzývají o pomoc a s láskou světí jeho divuplný svátek.

KÁNON KU POCTĚ SV. VÁCLAVA

Píseň první.

Jako po suchu . . .

Radostně plesejme, věřící, jasnou duší opěvajíce Spasitele v dnešní předivnou památku Kristova služebníka Václava.

Mukám Páně, ó slavný, podoben jsi se stal, jako ne-

poskvrněné jehně byv nespravedlivě zabit, proto nyní se veselíš, blahoslavenče Boží, se sbory mučedníků.

Smrt, prostřednici života, přijav, u Vládce veškerenstva přebýváš nyní v slávě, které abychom dosáhli i my, jižto slavíme tvou předivnou památku, vypros nám, světče!

Kdo vypoví, ó slavný, tvé bezpočetné zázraky, které činíš na světě? Neboť dáváš ustavičně všem věřícím hojná uzdravení.

B. Pozdvihni mne kletými skutky upadlého mezi vražedníky a tonoucího v smrti, prosím tě, Paní, oroduj za mne u svého Syna a Boha!

Píseň třetí.

Není svatého jako . . .

Láskou Kristovou k církvi svaté byl jsi stále rozněcován, a v ní, ó přeblahý, hleděl jsi jako nevinný beránek vstříc svému nespravedlivému zabití.

Stkvoucí tvou krví ozdobený tvůj chrám vysílá jasné paprsky zázraků na ty, kdo opěvají tvou památku, ó chvályhodný!

Zmlada prozářen jasem Trojice, stal jsi se následovníkem Kristovým, ó přesvatý: pros jej, ať sešle pokoj našim duším!

B. Div tvého božského porodu, ó čistá, přesahuje všecek přirozený řád, neboť Boha nadpřirozeného jsi počala v svém životě, a zrodivši jej, zůstáváš vždy Pannou.

Píseň čtvrtá.

Kristus mně silou, Bůh, Pán . . .

Blaze od malička v čisté víře vychován, čistými svými trudy jsi s láskou následoval Pána a nadějí v něho jsi zahanbil lstivého nepřitele.

Zastkvívaje se jasností, svatý Václave, osvět nás, hříchem zatemnělé, neboť tobě přáno se sbory mučedníků se za nás modliti!

Meči rozsekán, světče nepřemožený, zlého nepřitele mečem trpělivosti jsi rozsekl; proto jsi přijal korunu z ruky Věšvládce.

B. Vpravdě, nevýslovná a nepostižná, jak Bůh, jsou, Rodičko Boží, tajemství tvého porodu pozemšťanům i nebešťanům.

Píseň pátá.

Božím světem . . .

Za tvé utrpení, ó přeslavný, dostalo se ti odměnou života bez bolestí. Svatý Václave, staň se ochráncem všech strádajících, kteří tě důvěrně o pomoc vzývají!

Přeskvoucím jaseš svých zázraků, ó blahý, nad slunce jsi osvětil sever i jih i západ. Nuže, světče, ozaruž i nás, světicí tvou památku!

Vbídě jsoucích byl jsi pomocníkem, nuzných krmitелеm, smutných útěchou. Proto i po smrti vysvobuješ všechny, důvěrně tě na pomoc volající.

B. Spas, dobrotivá panovnice světa, nás, kteří z duše vyznáváme, že tys Rodičkou Boží, neboť vpravdě jsouc Rodičkou Boží, ó neposkvrněná, jsi naší záštitou!

Píseň šestá.

Životního . . .

Postem si získav čistý život, divuplný Václave, stal jsi se spoluobčanem andělů. S nimi pros za spásu našich duší!

Opustiv dočasné panování zemské, přijal jsi z pravice Vladařovy ozdobu královskou a svou moudrostí za statky pomíjející jsi získal věčné.

Přijmi, světče, chválu z ubohých rtů toho, jenž není s to, aby složil něco důstojného k tvé chvále, a pros milostivého Boha, ať nám udělí své veliké milosrdenství!

B. Přechistá Panovnice, která pozemšťanům zrodila Kormidelníka a Pána, nastroj mým chťičům kruté zahanbení a dej utišení mému srdci!

Píseň sedmá.

Rosu dávající . . .

Starý strůjce zla, závidě ti tvůj svatý život, navede zběsilou sebránku, aby tě zavraždila, a ty s čistým svědomím, však mlčky, jsi volal k svému Tvůrci: *Požehnaný Bůh Otců našich.*

Vesele plesá dnes Praha, přeslavné město tvé, uctívajíc tvou památku a nádherně záříc tvými zázraky, a všechny kraje sezývá, aby volaly : *Požehnaný Bůh Otců našich.*

Lstí arcizlostiníka byla kdys země rudě zbarvena rukou bratrovražednou, a nyní zbrocená krví, přináší Kristu oběť libovonnou, volajíc : *Požehnaný Bůh Otců našich.*

B. Tebou, Panno, vysvitlo nám zatemnělým světlo, neboť tys porodila Původce všeho, Boha, u něhož, ó přecista, ustavičně oroduj, aby seslal nám věřícím veliké své milosrdenství !

Píseň osmá.

Z plamene svatých . . .

V krásách slavnostního veselí, ó přeslavný, zastkvěl jsi se nad slunce v zemi české záblesky milosti s hůry, *vyvyšuje Krista na věky.*

Svaté tělo tvé, ó blahý, dnes přijala Praha, proslulé město tvé, jež zvěstuje světu tvé předivné zázraky, *vyvyšuje Krista na věky.*

Tichostí ozdoben, ó předivný, a zbožným poznáním osvícen, stal jsi se vpravdě hlasatelem nejsvětější Trojice, *vyvyšuje Krista na věky.*

B. Ze světla Dárce světla, Slovo, jsi počala a způsobem nevypravitelným jsi zvolila Nadpřirozeného. Duch zajisté Boží, ó Panno, se usídlil v tobě, proto tě opěváme, ó čistá, po všechny věky.

Píseň devátá.

Přijavše . . .

Veliké milosti stal jsi se hodným, ó slavný, a celý okresek zemský jsi osvítil, skýtaje všem hojně uzdravení.

Přijal jsi, světče, radost andělskou a přebýváš u svého Tvůrce : pros za nás, kteří tě velebíme !

Přijav nyní pokoj blažených, neustávej orodovati za nás, ó přeslavný, abychom se stali účastni my, tvoji velebitelé, navždy blaženství svatých.

B. Rodičko Boží, která jsi skrze slovo nad slovo zro-

díla svého Stvořitele, vypros, ó Panno, od něho, aby
spasil naše duše!

Světilna.

Se země byl jsi vzat . . .

Se země odešel jsi ku Pánu, blažený Václave: přijď
nyní duchovně a navštiv svou milostí ty, kdo dnes
opěvají tvůj vzácný svátek.

KNĚŽSTVÍ KRISTOVO

Dokončení.

II. Podstata Kristova kněžství.

Theologové hloubali, co stanoví podstatu kněžství
Ježíše Krista, což u něho odpovídá kněžskému
karakteru jeho služebníků. Je to *podstatná milost osob-
ního spojení se Slovem*, jíž je Ježíš svatý, posvětitel a
prostředník, nebo spíše *habituelní milost stvořená*, při-
jatá jeho svatou duší, jíž je hlavou mystického těla a
ovlivňuje bezprostředně údy tohoto těla?

Karmelitáni salamanští (Salm., de incar. XXXI.,
dub. I.) myslí, že habituelní milost stvořená (*gratia
capitis*), v tom smyslu, že předpokládá a zahrnuje mi-
lost spojení. Podle toho by byl Kristus knězem toutéž
milostí, která jej činí hlavou církve.

Jiní theologové, mezi nimiž mnozí tomisti, se do-
mnívají, a zdá se, zcela právem, že podstatným základem
kněžství Ježíše Krista jest *milost spojení*, jíž jest
svatý posvětitel a prostředník, neboť kdo praví: „kněz
a všeobecný prostředník, schopný přinést obět ne-
konečné ceny“, praví více než: „hlava člověčenstva“. Adam
ve stavu nevinnosti byl hlavou lidstva (*caput
naturae elevatae*), aniž mohl jako kněz a prostředník
přinášeti obět nekonečné ceny. Zdá se tedy, že for-
málním základem kněžství Kristova je *milost podstat-
ního spojení se Slovem*, jež činí z něho „Pomazaného
Páně“. Tato milost spojení obsahuje ve skutečnosti
jediné povolání kněžské a je principem habituelní mi-

losti stvořené, již Kristus, hlava církve, působí bezprostředně na své údy, nebo se sdílí s nimi o nadpřirozený život. Všech těchto darů je třeba k jeho kněžství, ale první z nich je formálním základem.

Taková zdá se býti i myšlenka sv. Tomáše, když jedná o Kristu, všeobecném prostředníku. (III. q. 26. a. 1. et 2.) Podle něho Ježíš jako člověk je prostředníkem mezi Bohem a všemi lidmi milostí hypostatického spojení, čímž se dotýká dvou extrémů, aby je spojil nebo usmířil: Boha a lidstvo. Toť podstatná milost spojení se Slovem, která posvěcuje Ježíše, která mu nedává svatost vedlejší, případnou (jako milost, která vychází v nás z habituelní milosti stvořené, akcidentu naší duše, božského roubu, jež přijala duše), nýbrž *svatost podstatnou*, která je principem nekonečné ceny jeho lidských skutků záslužných a zadostčinících. Než mezi jeho skutky obět na kříži, jež v podstatě pokračuje na oltáři, je kněžský úkon par excellence. Ježíš tedy není ustanoven knězem jako jeho služebníci kněžským charakterem, nezrušitelným akcidentem nebo známkou vtisknutou v duši, nýbrž podstatnou milostí spojení, která jej činí *Svatého svatých*.

Je tedy knězem již vtělením a jeho kněžství je podstatné jako jeho svatost. Úkonem, jímž Bůh stanovil vtělení, pozval Ježíše ke kněžství a ke všeobecnému prostřednictví. Než aby se s námi sděloval Ježíš o svatost, musí býti také hlavou člověčenstva, milostí habituelní, jež je blízkým principem jeho záslužných a zadostčinících skutků. (cf. III. q. 8.)

Bossuet nemluví jinak, když vykládá, co jest kněžství Ježíše Krista, ve svých *Élévations sur les Mystères*, XIII. semaine, 1. et 6. élev.:

„Ó Kriste, ó Mesiáši, jenž jsi byl očekáván a dán pod tímto svatým jménem, jež znamená pomazaného Páně, pouč mě ve vznešenosti svého pomazání o původu a základu křesťanství . . . Ó Kriste! . . . Žalmista tě viděl pod tímto jménem, když pěl: *Trůn tvůj, Bože, na věky věkův, proto Tě pomazal Hospodin, Bůh tvůj, olejem radosti*.¹ Když svatý anděl Gabriel oznámil přes-

¹ Ž. 44. 7-8.

ný čas tvého příchodu, vyslovil se, že *Svatý svatých bude pomazaným a že Pomazaný neboli Kristus bude obětován*.¹ A ty sám nekázal jsi o tom v Synagoze, když jsi vysvětloval své poslání? Nekázal jsi na tento krásný text Isaiáše: *2 Duch Páně mě poslal a proto mě Hospodin pomazal? . . . Duch mu není dán na míru*, praví sv. Jan,³ nýbrž bez míry a v dokonalé náplni . . . Ježíš je tedy pomazán Duchem svatým, jenž přebýval v něm svým božstvím . . . Proto jej Bůh učinil Kristem . . . Tímto božským pomazáním je Ježíš Kristus králem, veleknězem a prorokem . . .

Přijď, Ježíši, věčný Synu Otce, bez matky v nebesích a bez Otce na zemi; na tobě spatřujeme a poznáváme královský původ; ale co se týče kněžství, máš je od toho, jenž řekl: *Syn můj jsi ty, já dnes zplodil jsem tebe*.⁴ Pro toto božské kněžství je třeba býti zrozenému z Boha; a ty máš své povolání svým věčným rozením. Pocházíš rovněž z kmene, jemuž Bůh nic nepřikázal ohledně obětnictví. Tvé kněžství má privilegium býti stanoveno přísahou jako nezměnitelné, nezvratné a neodvolatelné: *Přísáhl Hospodin a nebude toho litovati; zákon jeho kněžství je věčný a neporušitelný*.⁵ Ty jsi sám; než přece zůstavuješ po sobě kněze, již jsou však pouze zástupci, nemohouce přinést jiné oběti než tvou obět na kříži, kterou ty přinášíš na věky na pravici Otcově.“

Svatý Otec Pius XI. pravil rovněž na své alokuci 28. prosince 1925.: „Že se vylilo a vylévá na Ježíše Krista ono nevyčerpatelné, nekonečné, podstatné pomazání dle slov theologů, které mu uděluje kněžské posvěcení, jest jediné proto, že se vtělil *Homousios*, jak praví sněm nicejský“. (Civiltà catolica, 1926. str. 182.)

*

Abychom ukončili praktickým pokynem, doporučujeme co nejvíce vnitřním duším, aby měly velkou úctuk *proměňování*, jež je samou podstatou mešní oběti a nejslavnějším okamžikem každého dne. „Tot“, praví Bossuet, „úkon, kde Ježíš Kristus klade své tělo na

¹ Dan. IX. 21-26. ² 61. 1. ³ III. 34. ⁴ Ž. II. 7. ⁵ Žid. VII. r3-24.

jedné straně a svou krev na druhé, silou svého slova představuje sama sebe před oči Boží pod obrazem smrti a pohřbu, vzdává mu čest jako Bohu života a smrti a uznává nejvyšším způsobem jeho svrchovanou velebnost, když se mu představuje v nejdokonalější poslušnosti . . . až k smrti kříže . . . Druhá obět (na oltáři) je smrtí a obětí mystickou. Nicméně, je zde Beránek . . . Je zde krev všechna, která se vylévá, ale způsobem skrytým a tajemným, aby se přivlastňovala všem, co bylo za všechny jednou obětováno.“ (Expl. de la Messe.)

Ježíš ustanovuje Eucharistii, pozvedl oči k nebi, jeho tvář zářila a měl velmi živou touhu zničit se jaksi pod způsoby chleba a vína až do konce věků, aby takto zůstal skutečně a podstatně mezi námi, dává se nám za pokrm. Proto v okamžiku proměňování má kněz, všeobecný služebník a prostředník, jako on pozvednouti oči k nebi se žhavou touhou spojit se s obětí Krista, jenž stále žije, aby se přimlouval za nás, a jenž neustále podává svému Otci obět sebe a všech údů živých svého mystického těla, zvláště těch, kteří trpí, jako on trpěl.¹

Věřící, kteří se účastní mše svaté, musí se rovněž spojit v okamžiku proměňování s *touto obětí podávanou věčnému Otci*, jež se neustále obětuje prostřednictvím kněží, jak praví koncil tridentský. Duše vnitřní musí ve spojení s Ježíšem Kristem obětovati Otci jeho svaté tělo a drahocennou krev a obětující samy sebe podle vnuknutí Ducha sv. mají si žádati lásku ke křížům, jež jim Prozřetelnost od věčnosti určila pro budoucnost, aby je očistila a uschopnila spolupůsobiti v jisté míře na velkém tajemství vykoupění. Duše a společnosti, které žijí tak hluboce spojeny s tímto úkonem proměňování, budou se těšiti v nejvyšší míře z lásky Kristovy, „přijmou vždy nové milosti“, jak

¹ Podle sv. Ambrože, sv. Augustina, sv. Tomáše a jeho žáků, sv. Bonaventury a velké většiny theologů nespokojuje se oslavený Kristus v nebi tím, že připomíná Otci modlitky, jež konal za nás zde na zemi, nýbrž neustále se za nás modlí modlitbou v pravém slova smyslu. Cf. II. II. q. 83. a. 11., Salm. de Incar.

se praví v krásné modlitbě k eucharistickému Srdci, budou pronikat hlouběji a hlouběji do „tajemství božského spojení“ a tam naleznou hluboký klid i uprostřed zkoušek. Připraví se rovněž k obnovování tohoto úkonu, se zvláštní horlivostí v okamžiku smrti, aby z něho učinily dokonalou obět chvály, prosby, dostičinění a díkučinění, jež jim bude moci otevřítí ihned brány nebeské. *P. R. Garrigou-Lagrange O. P.*

OBĚŤ NOVOZÁKONNÍ

Ve východních liturgiích máme dvě či tři ustálené formy anafory (preface), kdežto v západních liturgiích se různí podle tajemství, jež si církve podle různých svátků nebo dob připomíná, a jsou tudíž také kratší než východní anafory. Prvotní typ eucharistické modlitby, jak se zdá, uchovaly lépe východní než západní preface, ač i v těchto najdeme její námět, jak nám jej podání dochovalo, ovšem jinak rozvinutý.

Účelem preface, tohoto chvalozpěvu a modlitby děkovné, je vzbuditi v duši povznešenou náladu, aby se mohla s nadšením a láskou oddati svému Vykupiteli, jenž přichází se obětovat na oltáři. Tomu napomáhá také bohatá melodie preface. Rytmus, vzestupný pohyb, tajemství, vyjádřené dvěma nebo třemi větami, dogmaticky hlubokými, uchvacují svou jedinečnou krásou a přesností. Římský ritus má dnes čtrnáct prefací mešních a mimo ně ještě jiné preface, tak na př. při žehnání palem, při žehnání křestní vody atd.

Všechny mešní preface začínají stejně a končí stejným způsobem, vyznívajíce v nadšený chvalozpěv andělský. „Svatý, Svatý, Svatý Pán, Bůh zástupů“. Původ tohoto zpěvu je velmi starý; ovšem na svoje nynější místo dostalo se Sanctus později, snad až ve čtvrtém století. Předtím tvořila eucharistická modlitba dokonalý celek, začínající prefací a končící doxologií a slovem Amen, jež odpovídali věřící.

Podávám pokus o sestavení prvotní modlitby eucharistické na základě prefací římského misálu :

„Jest hodno a spravedливо, slušno a spasitelno, aby-
chom ti vždy a všude díky vzdávali, Hospodine svatý,
Otče všemohoucí, věčný Bože, jenž s jednorozeným
Synem svým a Duchem svatým jeden jsi Bůh, jeden
jsi Pán; ne v jedinnosti jedné osoby, nýbrž v Trojici
jedné podstaty. Neboť, co o tvé slávě podle tvého zje-
vení věříme, to o Synu tvém, to o Duchu svatém bez
rozdílu v rozeznávání smýšlíme, takže pravé a věčné
Božství vyznávající klaníme se i zvláštnosti v osobách
i jednotě v bytosti i rovnosti ve velebnosti, kterou
chválí Andělé a Archandělé, Cherubové a Serafové,
kteří bez ustání den ze dne volají, jednohlasně pravíce:
Svatý, Svatý, Svatý Pán, Bůh zástupů. Plna jsou nebesa
izemě slávy tvé. Hosana na výsostech. Požehnaný, jenž
přichází ve jménu Páně. Hosana na výsostech.

Tys věru svatý, věru požehnaný, věru podivuhod-
ný a hrozný, Bože, jenž tajemstvím vteleného Slova dal
jsi zazářiti novému světlu jasnosti své v očích mysli
naší, abychom poznávající Boha viditelně, jím uchva-
cováni byli k milování věcí neviditelných.

Jenž jsi dal Jednorozenému svému v podstatě naší
smrtnosti se zjeviti, aby nás novým světlem své ne-
smrtnosti obnovil.

Jenž jsi spásu pokolení lidského na dřevě kříže za-
ložil, aby, odkud smrt vzešla, odtud život povstal, a
aby ten, jenž na dřevě zvítězil, na dřevě byl též pře-
možen skrze Krista, Pána našeho.

Onť jest pravý Beránek, jenž sňal hříchy světa; jenž
smrt naší svou smrtí zničil a život svým zmrtevých-
vstáním obnovil.

Onť po Vzkříšení svém zřejmě se učedníkům ukázal
a před zraky jejich vznesl se do nebe, aby nás svého
Božství účastnými učinil.

Jenž vstoupiv nade všechna nebesa a usednuv po
pravici tvé, Bože, slíbeného Ducha svatého na přijaté
dítky vyžil.

Jenž den předtím, než trpěl, vzal chléb do svých
svatých a ctihodných rukou atd. . .¹

V tomto pokusu o rekonstrukci prvotní eucharis-

¹ Dom Jean de Puniet, La liturgie de la Messe.

tické modlitby vidíme zřetelně souvislý postup všech tajemství, zakončený připomínkou poslední večeře, tohoto památníku veliké a milosrdné lásky Boží. Věru vznešená chvála Boží, jež je s to, aby vzbudila v duši hlubokou vděčnost a oddanost!

Preface tvoří jenom začátek dnešní eucharistické modlitby. K ní se těsně připíná Kánon mešní, v němž vzpomínka na živé a na mrtvé (Memento) jsou jenom vložkami a jehož středem je proměňování a zakončením doxologie před Pater noster. Nepouštějme se zřetele tuto podivuhodnou jednotu eucharistické modlitby! Jen tak pochopíme správně nejctihodnější část mše svaté.

Preface upomíná na vjezd Páně do Jerusalema nebo na děkovný hymnus (hallel), který se zpíval na konci velikonoční hostiny, nežli Spasitel odešel s apoštoly na horu Olivetskou. Podle užšího výkladu znamená preface radost a dík, s jakým vzal Kristus svůj kříž na ramena a hluboce sehnut (úklona kněze při Sanctus) potácel se s ním na Kalvarii.

Po Sanctus slovy „Te igitur clementissime Pater...“ začíná mešní Kánon, nejstarší a nejdůležitější část eucharistické oběti. Kromě vlastních slov Páně (při proměňování) obsahuje mnohé prvky, sahající až do dob apoštolských, ale teprve tvořivá ruka církve, vlastně jednotlivých papežů, dala mu dnešní jeho podobu. Jaký byl jeho vývoj v jednotlivostech, těžko s jistotou říci. Teprve s konce 5. století (sakramentář Gelasiův) známe jeho znění, málo odchylné od dnešního; od dob papeže Řehoře I. má Kánon svoji dnešní podobu.

Viděli jsme, že mystický výklad jednotlivých částí mešních se často různí. Jenom Kánon byl vždycky jednomyslně vykládán jako symbol utrpení a smrti Páně. V misálu vidíme před jeho začátkem obraz ukřižovaného Spasitele; četná znamení kříže, jež koná kněz mezi Kánodem nad obětními dary před proměňováním, jednak naznačují, připomínají utrpení a smrt Páně na kříži, jednak jsou i účinná, majíce stále více posvěcovati dary, připravené k proměňování; po konsekra-

ci skoro výlučně naznačují totožnost oběti, přítomné na oltáři, s obětí Kristovou na kříži. Sv. Tomáš Akvinský vykládá duchaplně smysl těchto křížů: Tři kříže při slovech „haec dona, haec munera, haec sancta sacrificia illibata“ znamenají vydání Krista na smrt, uskutečněné Bohem, Jidášem a Židy; tři kříže při slovech „benedictam, adscriptam, ratam“ naznačují prodání Krista Pána kněžím, zákoníkům a farizeům, nebo také prodejní cenu třiceti stříbrných; dvojím křížem žehná kněz obětní dary při slovech „ut nobis corpus et sanguis“, aby naznačil osobu Jidáše prodávajícího a Krista prodaného; při konsekraci těla a krve Páně uslova „benedixit“ vyjadřují oba kříže, že při poslední večeři bylo utrpení Kristovo už napřed naznačeno; pět ran Kristových naznačuje pět křížů při slovech „hostiam puram, hostiam sanctam, hostiam immaculatam, panem sanctum vitae aeternae et calicem salutis perpetuae“; rozpětí těla Kristova na kříži, vylití krve a ovoce utrpení jeho vyjadřují kříže při slovech „corpus et sanguinem sumpserimus, omni benedictione“ atd.; trojí modlitbu Spasitelovu na kříži za nepřátele, za osvobození od smrti, za dosažení slávy (námi, jež zastupoval) naznačují tři kříže při slovech „sanctificas, vivificas, benedixit“; třemi kříži při slovech „per ipsum, et cum ipso, et in ipso“ vyjadřují se tři hodiny, kdy pňel na kříži; a následující dva kříže mimo kalich naznačují oddělení duše Kristovy od těla; posléze zmrtvýchvstání třetího dne je vyjádřeno třemi kříži při slovech „pax Domini sit semper vobiscum“. (Srov. Summa theol. III. q. 83. art. 5. ad 3.)

P. Tomáš M. Dittl, O. P.

P R A C O V N A

Proč sv. Basil a většina sv. Otců a sloupů církve nebyli umučeni? Myslím proto, že jest jedno mučednictví, které sluje mučednictvím lásky, v němž Bůh udržuje život svých služebníků a služebnic, aby tak pracovali na jeho slávě, a tak je dělá zároveň mučedníky i vyznavači... Božská láska proniká nejtajnější

a nejskrytější záhyby duše a odlučuje nás samé od sebe.

*Sv. Františka Fremiot de Chantal,
Oeuvres I. str. 355.*

Jednota.

Bůh jest zcela prostý, Bůh jest jedno a proto, kdo se k němu přibližuje, musí se přibližovati k této jednotě, prostotě. Třeba odtrhnouti se od mnohosti v cílech, slovech, počinech. Naše jednání musí tak vykristaliso-ovati, aby nebylo jiného úkonu v nás, než milování Boha každým krokem, každou myšlenkou. Nutno se soustřediti k němu jedinému, oprostiti svou osobnost od všeho, co jest zbytečné a škodlivé, jako sochař ote-řává mnohost hmoty, aby vykouznil jednotu skrytou v ní, jednotu krásného Díla.

Soustředme se v Bohu, nehledejme ani vpravo ani vlevo, neb on jedno jest vše a to musí dostačiti.

Všechna mnohomluvnost, všechno neklidné hledá-ní jest známkou, že jsme dosud nezakotvili v přístavu božské Jednoty.

A když takto najdeme svou Jednotu, najdeme v ní vše a všechny. Bůh jest středem, z něhož vše vychází. Čím jsme bližší tomu božskému středu, tím jsme si též bližší i mezi sebou.

Paprsky vzdalující se od svého střediska vzdalují se úměrně i od sebe. Proto si tolik nerozumíme, pro- to jest tolik nelásky, tolik štiplavosti, posuzovačnosti mezi tak zvanými zbožnými.

Kdybychom byli v božském středu, nutně bychom byli též navzájem v sobě, v čisté, rozumějící, chápající lásce. Až vejdemo do svého Boha, nebude třeba tolik vzájemného hledání, dorozumívání.

Proto se snažme zjednodušiti celý svůj život na ži- vot nadpřirozené lásky k Bohu, jež vše ovládá, řídí a vede k Bohu a v něm vše podobnou láskou pro Boha objímá.

Brato.

Kyselé hrozny.

Proč tolik lidí i dobrých vyhýbá se těm, kteří jsou vyhlašováni za zbožné? Protože kolikrát jejich spo- lečnost dává pocit požívání kyselých hroznů. Svátí též

kárali, i přísně bouřiti, ale sladkost vroucí lásky, metající výčitky a hrozby činila přijatelné pokárání.

Nic nepravdivějšího než zakaboněný, ubručený, hrdý, kousavý „světec“. Kyselost jest známka nedozrálého vína. Jste-li pichlaví, nelaskaví, podezřívaví, vězte, že láska Boží nezalila vás, že vaše hrozny jsou natlačeny žlučí ďáblovou. Mírnost, vlídnost, laskavost, úslužnost, jež činí jedině snesitelný život ve společnosti, jsou sladkosti ovoce vyzrálého na slunci Božím.

Brailo.

Ideál.

Ideály jsou výšiny. Strmými a neschůdnými stezkami třeba jich dostoupiti. Kdyby byly na dosah ruky, neuchvacovaly by duši.

Jsou neměnné a nepřizpůsobitelné. Kdykoliv ztrácejí lidé víru v sebe, pokoušejí se snížití předmětný řád mravní a přetvořiti jej k obrazu své ubohosti. A kdykoli nechťejí lidé hleděti ke hvězdám, říkají, že ideály jsou sny, něco neskutečného a vysněného, mající sloužiti k potěše slabochů. A kdykoli jsou lidé zotročeni hmotou a spoutáni řetězy pozemskosti, domnívají se, že pravým ideálem jest nemíti ideálu.

Ideály nebývají zcela uskutečněny. Četl jsem kdesi, že ideál uskutečněný by nebyl již ideálem. Tato věta se mi zdála býti útěšnou. Jak by mohla potěšiti i ty, kteří zoufají nad slabostí lidskou, mohlo by zřejmě býti teprve výzkumem, co si kdo chce odpustiti a jaké nedokonalosti zastříti. Jsme milovníci úlev a promíjení. Pátráme svědomitě po okolnostech polehčujících. Integrity nás děsí. Je vyčítavá a neúprosná. Útěšnost věty, kterou jsem kdesi četl, není v jejím slovném znění, které je pravdivé, ale ve způsobu, jak člověk hledající úlevy jí rozumí. Ideál uskutečněný by nebyl ideálem — tomu se rozumí takto: Ideály jsou na to, aby se neuskutečňovaly.

Není divu, že Kristus-Ideál se nám nejeví v integrální své podobě. Vybíráme si z něho jen to, co je konejšivé a dispensující. Představujeme si Krista, jak odpouští hříchy, má soucit s lidskou bídou, uzdravuje neduhý duše i těla, jak je tichý a pokorný. To však

není Kristus úplný. To není Kristus Evangelii. Tam je také Kristus planoucí svatým hněvem, mávající bičem, převracějící stoly penězoměnců a praskající do znesvěcovatelů chrámu, Kristus volající sedmeré *běda* farizeům a zákoníkům, předpovídající záhubu Kafarnaumu, Betsaidy a Korozainu, Kristus odmítající ty, kteří by ho milovali méně než otce nebo matku, bratra nebo sestru, Kristus-soudce mluvící o zkáze Jerusalema a hrůzách posledního dne, hrozící temným žalářem, kde bude pláč a skřípění zubů.

To je Kristus Evangelii, Kristus nezmenšený podle přání duší neopravdových a nerozhodných, Ideál nezkomolený a nesnížený.

Dominik Pecka.

SMYSL ŽIVOTA

Ven. Lud. Blossius.¹ Institutio spirit. c. V.

Běda, jaká je naše zaslepenost a nedbalost! Jsme stvořeni k tomu, abychom požívali Boha a poznávali jeho propastnou dobrotu a již v tomto vyhnanství se s ním spojovali a již napřed zakoušeli jaksi budoucí blaženost. K tomu je nám dána paměť, abychom si na Boha vzpomínali. K tomu udělen rozum, abychom věrou a nazíráním pokračovali v poznání Božím; k tomu nám poskytnuta vůle, abychom si Boha vyvolili a zamilovali.

Proč tedy necháváme v sobě uvadat tyto nejvznešenější schopnosti duševní a honíme je k úvaze, poznání a milování jen nízkých věcí? Proč je noříme i do hnijícího bahna? .. Buďme přece pamětlivi své vznešenosti, rozvažme, že naše duše je nádherným obrazem Božím! Střesme se sebe malátnost, odvrhněme překážky a snažme se pravou láskou přilnouti k Bohu.

O to, pravím, neúnavně usilujme, abychom vše-

¹ Ctih. Ludv. Blossius je výtečný reformátor 16. století, benediktinský opat, autor mnoha spisů o duch. životě. Institutio spirit. patří mezi nejlepší jeho díla a řadí se právem k nejlepším duchovní literatuře. Vyniká zvláště uceleností a jednotou duch. života, který vede ke spojení s Bohem.

stranným umrtvováním sebe dospěli k dokonalé lásce Boží. Ten Boha opravdu miluje, komu je Bůh tím, co jest, komu chutnají nebeské věci a oškliví se pozemské, kdo dovede vnější smysly uzavřítí, vnitřní všeho zbaviti a všechny své síly upřítí na Boha. Kdo, poznává, že přemítá o marnostech a vychází z usebranosti, ihned dává všemu sbohem, noří se až do hlubin své duše a s čistým úmyslem se obrací k naprostému dobru, jímž jest Bůh. A výsledek? Sladkost Stvořitele obrátí vše stvořené v hořkost.

VÝZNAM UNIONISTICKÉ OTÁZKY

Rímská svatá Stolica skoro od samého počátku svého trvání neochvějně hlásá nutnost vnější a vnitřní jednoty Kristovy církve. Podobné hlásání ve své podstatě není ničím jiným než ušlechtilou snahou splniti všechny odkazy Spasitelovy. Náboženské svědomí katolického světa nedovoluje nikdy člověku dodržovati pouze některé přikázání, nýbrž nutí ho k dosažení nejvyšší možné mety. Tato důslednost, která plyne ze skutečně upřímného, náboženského citu a je vlastně jen horoucí touhou „co jest Božího dáti Bohu“ — byla vždy a jest doposud příznačnou pro katolickou církev jako celek.

Tyto ideální pohnutky nenacházely však patřičného ocenění ze strany dissidentů a tak otázka sjednocení byla Východem vždy odbývána pouhým poukazováním na „panovačnost a vládyctví Ríma“. Křesťanská láska katolíků byla podceňována a chápána pouze jako ctižádostivost; projevy této lásky zdály se býti jen dobře promyšlenou diplomacií. Následky podobné nedůvěry jsou ty, že nejvroucnější přání Ježíšovo „ut omnes unum sint“ — do dneška jest nesplněno.

Pozorujeme-li bedlivě soudobý život jednotlivých protestantských a pravoslavných církví, vidíme, že nutnost vnější církevní jednoty stále více a více vniká do náboženského uvědomění věřících. Jest to zjevem pouze poslední doby. Není tomu dávno, co každá od-

padlá církev, každá nahodile vzniklá sekta považovala se za výhradní ochranitelku pravdy Boží. Podobná jistota o své neomylnosti hnala je k tomu, že na půdě protestantismu rozšířilase řada drobných církví, které asi sotva měly práva na název sekty, poněvadž byly to spíše jen soukromé spolky filosofického anebo kulturního rázu.

Nyní se situace částečně pozměnila. Rozkolnické církve nezanechaly sice svého předsevzatého odporu vůči Římu, avšak idea sjednocení jest jim již psychologicky bližší, než byla dříve. Toto uvědomění není doposud ani správné ani úplné; pravoslavní a protestanté spokojují se pouhými kompromisy, spočívajícími na prázdných slovech, neschopných k dostatečnému ukojení skutečné potřeby. Tyto snahy nekatolického světa jsou většinou spoustou chybných pokusů a nejasných názorů jednotlivců — nám však běží hlavně o to, že otázka sjednocení jest již posunuta s mrtvého bodu. Nelze očekávati, že v brzku zmizí propast, vzniklá během století mezi katolíky a pravoslavnými. Dnešní doba jest jen epochou přípravy k tomuto sblížení, musíme proto vítati každý psychologický posun, i kdyby nevyhovoval v plné míře. Čím pevněji bude trvati katolicismus na svém stanovisku, čím horlivěji bude hlásati onu věčnou pravdu, která skryta je v jeho učení, tím blahodárnější bude míti vliv na rozvoj unionistického uvědomění odpadlých církví. Jediné nebezpečí hrozilo by právě v tom případě, kdyby sv. Stolice přistupovala ke kompromisům. Toho však díky Bohu býti nemůže a proto klidně lze očekávati vítězství pravdy Kristovy. Již nyní možno pozorovati, že i mezi pravoslavnými ujímá se více a více katolické hledisko nemožnosti jakýchkoliv kompromisů. Důkazem toho jest jednání pravoslavné delegace na losanské konferenci, kde nebyl přijat protestantský názor, že všechna vyznání jsou stejně chvalitebná a správná. Řekl bych, že s losanským projevem Východňanů mohl by úplně souhlasiti každý katolík.

Ačkoliv většina pokusů o sblížení jest zásadně nesprávná a chybná ve své podstatě, přece nutno za-

chovati si jistý optimismus. Nemůžeme očekávat, že dřívější fanatická zaujatost proti Římu zmizí ihned a beze všech následků. Je to již v povaze člověka, že, musí-li ustoupiti v něčem, snaží se zastříti svoji porážku přívalem slov.

Později, kdy otázka církevní jednoty přestane záviseti na vlivu jednotlivých osobností a stane se všeobecným přesvědčením, zmizí samozřejmě i většina dnešních potíží. Katolická církev má v rukou nejúčinnější zbraň — pravdu a upřímnost, není jí proto zapotřebí užívat diplomacie, nebo získávat si přízně nejvyšších církevních činitelů a politiků. Postačí, bude-li nutnost Unie takovým způsobem hlášána, aby to všichni slyšeli. Nejvíce ujímá se unionistická myšlenka mezi laiky dissidentských církví; laické hnutí konečně strhne za sebou i konservativní klerus. Důkazem toho jest filokatolické hnutí v Anglii a mnozí se konverse mezi protestanty. Dle určitých úkazů lze tvrditi, že i v Rusku brzy dojde k utvoření pravoslavného filokatolicismu. Řekl bych, že ruská emigrace počíná chápati, že jediná správná cesta do Moskvy vede přes Řím.

*

Názory na uskutečnění církevního spojení jsou trojí. Především uvedu hledisko katolické. Celá pravda Boží jest shrnuta v katolictví, proto nutno, aby ostatní vyznání zřekla se bludů, uznala primát sv. Stolice a vrátila se k věrouce, kterou hlásá Řím.

Pravoslavný názor jest v zásadě velice podoben výše uvedenému, ačkoliv na prvý pohled jeví se jeho pravým opakem. Rozdíl spočívá v tom, že pravoslaví považuje své, nikoliv katolické učení za správné. Přes vnější rozdíl však vidíme, že podstata názorů je táž, totiž přesvědčení, že jenom jediná církev může býti správnou a že budoucí ekumenická církev má býti jedinečnou. Pro nás jest důležitá jen tato podstatná shoda a proto oba názory spojuji dohromady. (Příště dále.)

Valerij Vilinský.

ŽEŇ

Duchovní život.

Stále a stále vleče se spor o tom, zda existuje mystické nazírání získané. Žák ned. zesnulého velkého odborníka Arintero shrnul v nové knize názory a studie o této otázce a vyslovuje se proti existenci získaného myst. nazírání. Dílo: *Unidad específica de la contemplación cristiana* (por Menéndez-Reigada, Madrid, 2 pes., str. 106) jest ovocem pečlivého studia srovnávacího nauk učitelů duch. života. Svou these opřel autor o filosofii, kritické studium mystických spisů. Kniha jest jasná, klidná a přesvědčivá.

Bojovnější jest odpověď karmelitánovi Vicute de Jesu Maria o škole pseudokarmelské: *La contemplación adquirida y la escuela pseudoterresiana* (Salamanca, o 40 pes.). Autor živě polemizuje, opírá se o autority, ale lépe by knížce svědčilo, kdyby vše osobní bylo z ní vymýceno a jen bylo bojováno o zásady. Jest mým pevným přesvědčením, že tyhle veřejné tahanice o otázkách nejintimnějších nás vůbec nikam nedovedou.

Daleko cennější jest pozitivně historicky osvětliti otázku duchovního života. Takového rázu jest prvotřídní studie benediktína URMSEER BERLIERA: *L'ascèse bénédictine* (Desclée, Paris 1927, str. 282, 20 frs.). Studie objímá dobu od kolébky řádu do 12. stol. Noříme se s autorem do zdrojů bened. rázu zbožnosti, do řehole, liturgie, meditace, práce. Velmi poučná jest kapitola o zvláštních benediktinských pobožnostech. Kniha poctivě psaná, pečlivě připravovaná. Historický podklad jest svědomitě sebrán a organicky zpracován.

Rovněž klidnou, ač spekulativní cestou jde spis P. GALTIERA S. J.: *L'habitation en nous des trois personnes* (Beauchesne, 1928, str. 256, cena 14 frs.). Po knize Gardeilové o duši a přebývání a působení Božím v nás přichází kniha Galtierova, jež mluví o zvl. způsobu přebývání Ducha sv. v osobách spravedlivých. Druhá část studuje, jak se liší zvl. přebývání Boží v spravedlivých od přebývání všeobecného v lidech. P. Galtier staví se proti redukci zvl. přebývání B. v duších na přebývání ve formě předmětu poznatelného a žitého a staví svou these přebývání Boha zvl. způsobem již stavem a realitou milosti.

Zajímavou studií o mystice jest spis laika-ženy E. STECKERT: *Vom Wesen handelnder und schauender Mystik*. (Berlin, Dünnhaupt, 1928, str. 62, cena 2 MK 30). Steckertová rozděluje mystiku na dva typy, aktivní a pasivní. Předepisá všeob. úvod o mystice. Rozšiřuje její pojem, aby odňala katolicismu dobře jí vytušené výsadní právo na ni. Snaží se dokázati, že vedle kontemplativní mystiky musí býti mystika činná. Kdyby autorka pronikla katol. nauku o vnitřním životě, kdyby rozuměla jí nejbližší, protestantské nauce o něm, musila by věděti, že křesťanství velí oddati se zcela Bohu, ze kteréhožto oddání tryská pak z nadbytku lásky k Bohu žhavá, činná láska k bližnímu.

Naše zbožnost živi se vroucností starozákonních žalmů, pro-

rockých a ostatních spisů. Dr. RUPERT STORR předvádí nám krásu a hlubokost této starozák. zbožnosti: *Die Frömmigkeit im Alten Testament* (M. Gladbach: Volksvereins-Verlag, stran 295, cena 6'50 Mk). Vidíme v celku velké poklady modlitby, lásky a oddanosti Otců našich. Vidíme též, jakou cenu mají i pro náš duch. život a proč církev tolik miluje žalmy, proč uvíla liturgii z těchto jisker starozák. zbožnosti.

O filosofické prozkoumání mystiky a asketiky snaží se SCHJELDERUP: *Die Askese* (1928, Walter de Gruyter, Berlin, str. 249). Autor podává klíč k pochopení nutnosti těla pro dosažení pravé mystiky. Dochází k závěru, „že proměna v nového člověka“ či duchovní znovuzrození jeho spočívá v sublimaci naší pudové části, v produchovnění jejím, t. j. v povznesení na vyšší úroveň. Pro hloubkově psychologické chápání vnějších zjevů mystických je to kniha zvláště cenná. — Dr. Hynek.

Dobrym obohacením duch. pokladů ve Francii jsou překlady učitelů duch. života, jež nyní vycházejí.

Dnes jest dosti těžko zakoupiti si a čísti orig. španělské vydání sv. Terezie. Desclee v Paříži vydává dobré vydání spisů sv. Terezie. Vyšel právě druhý díl. Vřele doporučuji tento ladný a spolehlivý překlad do knihoven soukromých i klášterních.

Mile překvapil Gabalda novým vydáním knihy zvané THEOLOGIA DEUTSCH (Theologia Germanica), jež pořídil Paquier. Původně dílko objevil Luther. Myslí se, že je sám zkonstruoval. Našel se však originál, odlišný sice v detailech od vydání Luthe-rova, ale v jádře stejný. Dílko bylo napsáno po 1350 od německého nějakého rytíře. Kniha podává krásně nadpřirozený vztah tvora k Bohu. Učí odvracet se od sebe a přimykati se k Bohu. Knižka stojí několik franků a způsobí mnoho radosti a duchovního užitku.

Do prostředí doby této knihy uvádí překrásná kniha J. A. HUS-TACHE: *La vie mystique d'un monastère des Dominicaines au Moyen-Age* (Perrin, Paris, 1928, str. 212, cena 12 frs.). Kniha jest psaná dle vzácné kroniky z Töss, kde působením Boží milosti, slov a příkladů bl. Susona, Taulera a jiných rozkvetl nádherně vyšší duch. život. Při čtení knihy zapomenete na svět, jste v jiném ovzduší, skoro na prahu ráje. Kniha spojuje úžasnou sečtělou mnohých rukop. kronik, něm. mystiků s velkým literárním talentem. Doporučuji co nejvřeleji všem k poučení a rozletu.

Podobným duchem jest provanuta kniha GHÉON: *Le Saint Curé d'Ars* (Flammarion, Paris, 1928, str. 225, cena 12 frs.). Ghéon svými studii starých životů svatých osvojil si jich přímý pohled do osobnosti, zvonivou díky a velkou lásku k svatým. Není to plané povídání, nýbrž skládání dobré mosaiky. Svatý farář z Arsu tu není bigotně omšelý, jest silný, velký, životný, právě jako světec.

Lad. Kuncíř překvapil mile všechny čitatele sv. Terezie Ježíškovy vydáním překladu Bernovillova jejího životopisu. BERNOVILLE (přel. B. Dlouhá): *Sv. Terezie Ježíšková* (str. 100. cena 10 Kč). Jedná se o zcela nový způsob vylíčení života této světice. Není to limonádový životopis, nýbrž ukázání světice silné, velké, mužné. Autor-

laik odhrnul clonu s utrpení Tereziina, odhaluje věci v běžných životopisech neznámé. Nemohu dosti vřele doporučit tuto knihu přeloženou češtinou zvučnou a živou.

Mariánskou úctu, její význam a smysl dobře předvádí dílo WEINGARTNEROVO: *Marienverehrung und religiöse Kultur* (Herder, 1928, stran 68, cena 1 MK 80). Vidíme, jak se úcta k P. Marii organicky vyvíjí z života, z jádra křesťanství k různým formám projevu.

K red. závěrce došla nás rozjímání evangel. autora: MONOD: *Priere et silence* (Fischbacher, Paris, str. 230). Lesklým, barevným a lehkým slovem podává náměty k rozjímání. Dívá se křesťansky na celý život a snaží se jej posvětit myšlenkou na Boha. Myšlenky jsou původní, bohaté.

Časopisy.

STIMMEN DER ZEIT. (Juni, Juli, August.) Herder. Z obsahu Albert Veliký. — Antike Grosstädte im Spiegel der Chrysostomushomilien. — Rom und Rumänien. — Die Rechte der Minderheiten. — Drei Richtungen der Phänomenologie. — Maurische Kunst. — Stil in der Philosophie. — Zionismus.

HOCHLAND. (Juli, August.) Hermann Bahr, Der Weg in seinen Dramen. — Das Bild Stefan Georges. — Astrologie als Tatsachenforschung. — Die Menschheit am Scheideweg. — Streit um Savonarola. — Orplid. — Wege der Geschichtsrevision.

BONNER ZEITSCHRIFT FÜR THEOLOGIE U. SEELSORGE. Schwann, Düsseldorf. Der Untergang des Alten Orients. — Religion und Strafrechtsreform. — Das Problem einer Revision der Psalmen. — Pius XI. zu den Wiedervereinigungsbestrebungen der Gegenwart.

LINZER QUARTALSCHRIFT. 1928/3. Religion und Politik. — Zur praktischen Durchführung der Frühkommunion. — Die Feuerbestattung vom Standpunkt der Moral betrachtet. — Heimexerziten.

PHILOSOPHISCHES JAHRBUCH. 1928 3. Fulda. C. Gutberlet †. — Nink, Die intellektuelle Erkenntnis. — Sawicki, Das Irrationale in der Grundlagen der Erkenntnis. — Max Scheler †. — Philos. Sprechsaal.

THEOLOGISCHE REVUE. 1928/5., 6. Münster. Aschendorff. Zum Problem des Johannesevangeliums. — Dibelius, An die Kolosser. — Mystik als theologische Wissenschaft. — Ostkirchen u. Rom.

SCHÖNERE ZUKUNFT. Wien, Pustet přináší v každém čísle zajímavá pojednání předních spisovatelů střední Evropy.

Filosofie.

RICHARD WILHELM: *K'ungse und der Konfuzianismus*. (Str. 104, Berlin, W. de Gruyter, Sammlung Goeschen 979, MK 1'50.)

Wilhelm, jeden z nejlepších znalců čínštiny, podává v tomto spisku stručný životopis K'ung-tse - ho, přehled literárního díla jeho a školy jeho, systém jeho nauky a ukázky z textu. Dobrá informace.

PAUL FRIEDLAENDER: *Platon. Eidos-Paideia-Dialogos*. (Str. 278, Berlín, 1928, W. de Gruyter. MK 12'50.) Již jsme potřebovali nového Platona. F. slibuje další svazek: „Die platonischen Schriften“, který jest v rukopisu hotový. I. sv. podává systém. Zvláště poukazuje na kapitoly: Sokrates u Platona, Dialog, Mythos. Každá doba rozumí velikánům dějin jinak; zde je nám Platon ukazován tak, jak ho vidí badatel naší doby. Je známo, že právě Platona vykládají různě a toho je třeba si uvědomiti při četbě tohoto díla, jehož cena spočívá v tom, že je psáno filologem, který má jemný sluch pro barvivost každého slova a dovede vyčisti smysl pojmu v jejím původním významu lépe než leckterý filosof.

PETER WUST: *Die Dialektik des Geistes*. (Str. XV a 752, Augsburg, 1928, Dr. Benno Filser.) Známý kolínský filosof pokračuje ve svých metafysických pojednáních, začatých spisem: „Naivität und Pietät.“ W. jest jeden z předních zápasníků metafysiky v dnešním Německu, německý Giovanni Gentile, ovšem ve zcela jiném smyslu než filosof fašismu. Jádrem celého díla je soustavný rozbor dvojitého protikladu: intelektualismus — voluntarismus a objektivismus — subjektivismus. 1. kniha: „příroda a duch“ jedná o podstatě ducha vůbec, o osobitosti, o stupních bytí. O podstatě člověka jedná pak celá 2. kniha. W. vychází z „metafysické anthropologie“, by dospěl k dialektice ducha. Při svém badání bere stále ohled na dějiny filosofie. V třetí knize staví svoji konstrukci filosofie dějin do služeb své these a končí „dialektikou historického poznání“. Vřele doporučujeme toto důkladné dílo!

ROBERT SAITSCHICK: *Errungene Lebenswahrheit*. (Str. 316, Darmstadt, 1928, Ernst Hofmann.) Zralí duchové rádi podávají své životní zkušenosti, svá nejhlubší poznání ve formě dialogu. I Saitschick si zvolil tuto formu, by se rozhovořil o osobnosti, o člověku, o sebepoznání i o náboženství. A má opravdu právo, hráti roli mudrce!

JOHANNES REHMKE: *Der Mensch*. (Stran 62, Leipzig, 1928, Felix Meiner, MK 1'50.) Stručné, syté pojednání starého, zkušeného psychologa.

F. J. J. BUYTENDIJK: *Erziehung zur Demut*. (Str. 88, Leipzig, 1928, Der Neue-Geist-Verlag, MK 2'30.) Úvahy o pedagogických idejích moderny.

RAINER FETSCHER: *Der Geschlechtstrieb*. (Stran 156, Muenchen, 1928, Ernst Reinhardt, MK 3'—.) Biologicky dobře informační spis pravého odborníka. Filosofie jeho však neuspokojuje ve všem.

FRANZ SAWICKI: *Philosophie der Liebe*. (Str. 130, Paderborn, 1924, Ferd. Schoeningh. MK 3'80.) Tuto malou a přece tak bohatou knížku bych si přál viděti v rukou každého myslícího člověka. Jasnost pojmů, zdravý realism potřebujeme v nazírání na to, co hýbe životem.

J. Novotný.

Z různých polí.

BARTMANN, *Die Schöpfung*. (VIII a 204 str.) Münster 1928, Bonifaciusdruckerei. M 4'80. „Bůh, svět, člověk“ zní podtitul tohoto spisu. B. jest nad ostatními theology povolán, psátí populární theologii. Máme již od něho populární christologii, mariologii, nauku o milosti. Tato kniha pokračuje popularisací theologie — tak nutnou —: obsahuje nauku o stvoření.

BERTAUX F.: *Littérature allemande*. (Kra, Paris, 1928, str. 325, cena 18 frs.) Panorama věrné a přesné, obrazyjící ducha německé literatury. Literatura jest zrcadlem doby a národa. Bertaux jest ale spravedlivý a dovede oceniti pravé hodnoty. Jeho kniha není suchou příručkou literární pseudokritiky, nýbrž je to snaha o porozumění touze, hledání německých literátů. Autor nevšímá si jen beletrie, nýbrž i filosofie, teorie umění a theologie. Doporučuji.

DURYCH JAROSLAV: *Ejhle, člověk*. (Lad. Kuncíř, Praha, 1928, cena 30 Kč.)

Víš, jak je ten oficiální „člověk“, oficiální člověk, kdy „lid“, v němž se shlíží vše, co jest stádovitě, poslušné, přihrbené dle nařízení staré, skřípající korouhvičky? Jest jako ten, co hledá tělo, co si hraje se skutečností nejsvětější a nejstrašnější, je to ten, jenž legrací, sbíranou jako plané moruše, do ošklivosti přecpává průměrného Cecháčka... Salonní básník a kritik v širokých kalhotách, jenž zamáčkne vše, kam se obrátí, a po němž neroste sedm let tráva, kam sedne... Děsná kniha. Děsnější, že ji „lidé“ nechápali, že ji nezničil ten „člověk“, že se nerozběsnil a nezačal slintat po Durychovi. To by byla poslední, nejsmutnější kapitola pro „Ejhle, člověk!“ Jest mi smutno při té knize a jen geniální nepřítel, jaký dosud se v literatuře objevil a ježž nám budou po letech záviděti, mě sílí, abych dočetl strašnou knihu, která, jako by říkala: Mene, Thekel, Phares! Komu?

Brait.

GARRIC R.: *Belleville*. (Grasset, 1928, Paris, str. 250, cena 12 frs.) Zakladatel sociálních kroužků ve Francii oslňuje tu svými krásnými zkušenostmi ve své snaze všude rozševati dobro, sblížovati nízké před lidmi s těmi, které lidé staví vysoko. Skromnost, dobrý postřeh a bohaté zkušenosti činí z knihy poutavé a vtipné sebranou učebnici provádění lásky k bližnímu, kterou dnes tak hloupě překřtili na „sociální práci“.

JEAN DE ST. THOMAS: *Introduction à la Théologie de St. Thomas*. (Přel. Lavand O. P., Paris, 1928 u Blota, str. 470.) Jeden z nejlepších žáků and. učitele, jenž mu nejlépe rozuměl, shrnuje nauku celé jeho sumy, ukazuje genetický vývoj myšlenek sv. Tomáše, vnitřní souvislost celé sumy i jednotlivých artikulů. Děkujeme překladateli za to, že znovu přivedl ke cti a ve známost toto magistrální dílo.

—r—

LALOY L.: *La musique retrouvée*. (Plon, Paris, 1928, str. 300, 15 frs.) Kdo chce poznati cesty a snahy franc. hudebního tvoření posledních let, najde s povděkem v této knize všechny hudební etapy francouzské. Filosofická tendence ustupuje místy sladkému vychutnávání bohatství zvukové koloratury umělců, kteří se dá-

vali, ale nezahazovali, a proto jsou opravdu s to dáti nám něco, po-
těšiti, občerstviti a zvednouti. S. B.

LEON BLOY: *Lettres a ses filleuls*. (Stock, Paris, 1928, str. 210.)
Maritain vydal na prosbu pí Bloyové tyto listy zaslané jemu a Ho-
landanu P. Van der Meer. Vřelá, stravující láska k nesmrtelné duši
sálá z těchto řádků a poráží znovu ubohou námitku, že L. Bloy ne-
uměl milovat. Jak se tu chvěje o duše, o spásu všech, jak se modlí
v těch listech, jak napomíná. Co důvěrností nadpřirozených cítíte
vanout z řádek třeba i narychlo psaných. Vřele doporučím tuto
novinku všem, kdož milují L. Bloy. S. B.

SCHWOB RENÉ: *Profondeurs de l'Espagne*. (Grasset, Paris,
1928, stran 235, cena 15 frs.) Do hluboké studně umělců nahlédá
Bohem nadaný visionář a hledá pochopení Španělska. Vidí hlu-
boce zakořeněnou katolicitu, t. j. absolutnost, pravdivost a touhu
po absolutní pravdivosti ve velkých španělských mistrech. Žádá
analýze umění mě ještě tak neokouzila. Podáváme v textu jeho
závěrečné rozjímání.

SILVESTRE CH.: *Le vent du gouffre*. (Plon, Paris, 1928, str. 286,
cena 15 frs.) Zralý román mladého autora. Román vítězství odříkání,
sebezapírání, hledání v Bohu nad zoufalstvím prázdnoty, nad sta-
hujícími vichry propastí lidské ubohosti. Kniha delikátní, povzná-
šející. Silvestre se již propracoval od psychologisty k nazírači ži-
vota. Blahopřeji a těším se na další výstup. S. B.

VERLAG J. C. B. MOHR (PAUL SIEBECK), TUBINGEN:
Die Religion im Geschichte u. Gegenwart. Bd 2. Lief. 31—34. Frauen-
frage—Gesellschaft s články o ženské otázce, protestantské volné
myšlence, zednářství, modlitbě, protireformaci, darech duchovních,
duchových bytostech, zpěvu, dějepisectví. —es—

CONSIDINE DANIEL S. J.: *Frohes Gehen zu Gott*. (Ars Sacra-
Müller, München, 1928 str. 144 a 11 hlubotisků, váz. 2'40 MK.)
Cesty duchovního života jsou různé; dobře tomu, kdo najde tu
svou. Considine-ova knížka, drobný svazček, je takovým prů-
vodcem, průvodcem prostým, milým, ochotným a — jsem o tom
přesvědčen — mnohé duši potřebným. Kapitoly krátkých záblesků
myšlenek a kapitoly soustavného pojednání. Bolí tě něco v tvém
duch. žití? Vezmi a čti, jak s radostí spěti do domu Boží lásky. —ca.

MORICE HENRI: *La croix ou le drapeau couge*. (Aubanel Frères,
Avignon, str. XI a 201.) Není to první Morice-ovo dílo o sociálně-
mravních otázkách. Rudý prapor mravního rozvratu jedince, rodiny
a státu nebo kříž povinností, sebezáporu? Věci skoro vymáčené,
ale Morice má bystrý zrak, aby uviděl zase cosi hlubšího hlodatí na
kořenech dnešního lidstva, a dovede toho ve svých úsudcích užití.
Mám jej rád pro jasnost myšlenek a obratný soud. —pf—

VLTAVA — sborník jihočeského odboru Zemského spolku
katol. učitelstva. (Českosl. akc. tiskárna, Č. Budějovice, 1928, str.
66 a 2 dřevoryty, cena 10'80 Kč.) Zdaž lze neuznati projev života
jihoč. spolku katol. učitelstva! Sborník nemůže pojmáti všechno, jen
výběr jejich tvorby ať pedagogické či poetické, a za to, co dali, co
ukázali, zasluhují uznání a pochvaly. Ničeho nevytýkám? O to se
postarají jiní. —ca.

MARTINŮ Dr. JAN: *Manželské právo církve katolické*, I. díl (Vlast. náklad, Olomouc, Slovenská 14, 1928, str. 154, cena 14 Kč. Deset let uplynulo od vydání církevního zákoníka, než jsme se dočkali důkladného zpracování části o manželství z pera řádn. univ. profesora dr. Martinů. Dílo rozvržené asi na šest svazků vydává svědectví o důkladnosti a neúmorné péči. Není rozvláčné; je určeno hlavně našemu katolickému duchovenstvu, proto bylo nutno obšírně pojednat o důležitých základních otázkách manželství (z dějin, nerozlučitelnost, jednota atd.) nutno dbáti českosl. manželského práva i církevního před kodexem. Odtud rozsáhlost díla, které kromě teorie přihlíží k praktické potřebě duchovních správců. Jsem přesvědčen, že svědomitý správce duší se bez tohoto spisu těžko obejde, zvláště v naší době hlodající na samých kořenech manželství. Veliký dík zasluhuje vldp. profesor za svůj podíl na české theologické literatuře. —jop—

JON ARMAND: *Au diable vert*. (Spes, Paris, 1928, stran 256, cena 11 frs.) Román z kanadského prostředí; zápas starého ducha kanadského uchovaného na venku poloostrova Gaspésie s amerikanisovaným městem. Děj rušný, ušlechťující, jazyk vonící kanadským prostředím. Milé pro mládež. —a.

LEGRAND GEORGES: *Les Grands Courants de la Sociologie catholique à l'heure présente*. (Spes, Paris, 1927, str. 181, cena 9 frs.) De Tourville, Bureau, Pottier, Toniolo, de la Tour du Pin, de Mun — jména vynikajících katolických učenců sociologů XIX. stol. Legrand podává nárys jejich sociálních nauk, nárys ne příliš rozsáhlý, ale dostatečně podrobný pro povšechné poznání jejich názorů. Dobrý informativní spis, snad by si jen bylo přáti, aby se autor byl zmínil také o německých katolických sociologích.

ECOLE NONUALE SOCIALE: *Commentaire pratique de l'Encyclique Rerum novarum sur la condition des ouvriers*. (Spes, Paris, 1927, str. XXIV a 203, cena 9 frs.) Forma otázek s odpověďmi má do sebe cosi na víc nad pouhé sdělování; celá věc se stane bližší, přístupnější. *Commentaire* sociální školy je katechismem encykliky Lva XIII. „Rerum novarum“, doplňuje, vysvětluje. Bude velmi cennou pomůckou pro sociální pracovníky. —pf—

GRIVEC-JEMELKA: *Sv. Cyril a Metoděj*. (Exerciční dům, Hlučín, 1928, str. 32, cena 50 hal.) O brožurách „Životem“ hlučinského expedičního domu jsme již několikrát psali. Přibyla nová knížečka, jakýsi výtah z velkého Grivcova díla o slov. apoštolech. Mezi lidem vykoná svůj úkol přístupným slohem a láci.

GUITTON GEORGES: *Léon Harmel (1829–1915)*. (Spes, Paris, 1928, cena sv. I. 15 frs, II. 20 frs.) Dvoudílná historie praktického sociologa Harmela, známého z nedávného minula. První svazek líčí osobu a dobu Harmelovu před encyklikou „Rerum novarum“, druhý po encyklice až do jeho smrti. Nebyl to snadný úkol zachytit osobu s celým prostředím, se všemi idejemi. P. Guitton zvládl veliké množství látky a krásně podává vznešený život Harmelův. Možná, že čtenář napoprvé nebude s leccíms souhlasiti, ale osoba „Otce Harmela“ proto nebude menší ani ve svém katolictví, ani v lásce k dělníku, „... jenom vůli mějme všichni rovnou!“ Vzácná

četba v knihovně každého, kdo přijde ve styk s dělníky; jestliť silnou kapitolou sociální apologie církve. —pf—

PRUNEL MGR. LOUIS: *Pour l'Église et pour la Patrie*. (Tèqui, Paris, 1928, str. VI a 275, cena 12 frs.) Sbíрка promluv k mládeži; různých předmětů se týkají, ale poji je láska k církvi a k vlasti. Řeči jsou myšlenkově i formou velmi pěkné. Vhodné pro studenty a pro vůdce-vychovatele mládeže. —a.

MYRIAM DE G.: *Vingt-deux ans de martyre*. (Vitte, Lyon, 1928, IV. vyd., str. XXVI—311, cena 10 frs.) Co napsat o dějinách duše podjáhna Girarda, jenž dvaadvacet let čekal na veliký Výstup do domu Hospodinova? Kniha o utrpení pro Boží vůli, životní píseň očistujícího sebeodevzdání a oběti. Duchovní posila pro trpící a nemohoucí, mapa nových obzorů pro bohoslovce a každého duchovního. Čistí a meditovati stránky psané na duši chvějící se po Boží náruči. Tolle! —ic—

*. *: *Mgr de Marion, Comte de Brésillac*. (Missions Africaines, Lyon, 1927, str. 302, cena 10 frs.)

GUILCHER RENÉ: *Un ami des Noirs Augustin Planque*. (Missions africaines, Lyon, 1928, str. 297, cena 12 frs.) Těžko oddělití tyto dva životopisy. — Mgr de Marion, misijní biskup v Indii, potom zakladatel afrických lyonských misii, pravá zápalná obět na oltáři oběti za obrácení pohanů, Augustin Planque, první superior lyonských afr. misii a apoštol z velké triady Afriky XIX. stol. ctih. Libermann, kardinál Lavigerie a Plangue. Bída Afriky odvolala mgr. de Marionu z biskupského stolce coimbatorského a zavedla jej k jeho hrobu v Sierré Leoně; opuštěný prapor zvedl P. Planque, nedávno slaveno století jeho narození. Oba životopisy uhlazeného slohu jsou pomníky živého křesťanství velikých apoštolských duší. Netřeba ani doporučovati, ani chváliti. J. F. P.

BOUCHER Mgr A.: *Au Congo français — les missions catholiques*. (Tèqui, Paris, 1928, str. 206, cena 12 frs.) Nová řada dojmů z cest mgr. Boucher-a, nár. ředitele díla Šíření víry, chcete-li, tož pokračování k dílu „À travers les missions du Togo et du Dahomey“. Je dosti cestopisů různých autorů, ale málokterý z nich si všímá toho, co vidí oči duše nadšené pro evangelium. Pestré dojmy, bdělé pozorování a hluboké vzdělání nedají odložití knihu před koncem. J. F. P.

LAVEILLE E., S. J.: *Le Pere de Smet*. (Museum Lessianum, Louvain, 1928, str. XIV—480, cena 20 frs.) Vzpomínky na chlapecký věk — idejí o dobrodružstvích v dálavách — zavanuly duší při četbě života apoštola Indiánů P. de Smet-a. „Božím záleškem“ jsem jej nazval pro sebe, vždyť konal strašné cesty po moři i pustinou Západu pro jméno Boží a pro spásu duší. Román, fantasie? Nikoliv, skutečný život oběti a ctností misionáře-řeholníka. Krátká recenze není s to obsáhnouti všechny dojmy, postačí říci, že byly ty nejčistší. Talentu P. Laveille-a i hodnotě díla nejlépe dosvědčuje čtvrté vydání obsáhlého spisu. Přečtete kapitoly své mládeži, uvidí vzor nadpřirozené statečnosti, zasnívá jí světla ideálů. J. F. P.

ZÁVĚREČNÁ ÚVAHA

Z knihy: Profondeurs de l'Espagne, 1928.

Vše jest mi ničím z této klamavé věčnosti pohybu, jehož vítězství mi připomíná tolik nepohnutelných obrazů. Dychtím již po těch dnech, kdy dobudu vítězství, jež jedině může ztroskotati mé srdce, dychtím, abych dovedl dokonale odmítnouti a pochovat se v Bohu, bez omezení sebenepatrnějšího.

Přišel jsem dnes k nohám Grecovým, jako k jediné bytosti, k němuž se přibližuje má úzkost. Neb trpím především nedostatečnou věností svému podstatnému trvání, vlažností po tolika zázračných osvětleních, vzdálením od své radosti, v němž jsem pohroužen.

Cítím, jak v hloubi mé duše povstává nenávist Obrazoborcova.

Všechny obrazy nechávají bez odpovědi mou otázku, marné jest mé hledání upírající se nad tolik forem, hledání tajemství, které mi uniká.

Nejsou nic více než snižení a než svatokrádež? Jest možno, Bože, jinak tě vyjádřiti než v palčivé extasi mlčení? Každé gesto jest zneuctěním Čistoty, jež obsahuje všechna gesta.

Bože můj, dej mi tajemství, jež jsem již ztratil, jak tě cítiti ve zjevení zla, jimiž se tě již tři měsíce dotýkám, jak bych se rozlil a shořel.

Miluji přiblížení tvé krásy, ale v tom, co nejsou.

Nenávidím je pro jejich nedostatečnost. Všechny smyslové radosti zanechávají ve mně více popele, měně zapalují ohně.

Duše má netoužila dáti pevné místo obrazům, nýbrž vášni, z níž spodem řinuly se vody zapálené, že plují na hladině, jak trosky.

Chci odhaliti vášeň po Bohu, oheň, jenž stravuje srdce, lásku a její tajné výbuchy, hlodavý žár jejích výlevů, jen Boha chci odhaliti a celou sílu v Duchu sv.

Stále se scvrká nadšením, způsobeným zpěvem bližních, když zmlkli.

Bůh hoří ve mně a já ještě stále neumírám.

R. Schwob.

PO NEJLEPŠÍ CESTĚ

Přátelství s Bohem. — 15.

Jak roztráštěný, neujasněný a neklidný je život mravní bez Boha. Známe mnoho lidí s přirozenou mravností, která jest zbytkem mravnostního vychování křesťanského. Zdají se býti lidmi vyrovnanými, dokonalými, ale, jak mylí toto zdání! Jejich mravnostní život jest jaksi zmechanisován, tolik pak v něm bývá setrvačnosti anebo i jiných proudů. Mnoho lidí jedná dobře v různých ohledech z přirozené vlohy. Jsou přirozeně mírní, nebo dobrotiví nebo stateční a pod. Jiní zase jednájí dobře z vypočítavosti nebo ze strachu. Jak mnohým pak jest mravnostním vodítkem snaha o policejní zachovalost, jak mnohým jest mravnost čistě občanskou hodnotou. Jednájí dobře i šlechetně, ale ty všechny jejich úkony jsou tak osamocené, ojedinělé, jsou bez vnitřní spojitosti.

Jim podobně jednájí i mnozí křesťané. Zdá se jim, že vrcholem duchovního života jest určitý počet ctnostných, hlavně vnějších úkonů. Jejich celý vnitřní život bývá tak rozbit a neucelen, chybí jim tolikrát jednotné, vyšší hledisko.

A přece mají v rukou jednotící prostředek. Předpokládejme, že mají milost posvěcující. Milost posvěcující zažehla v duši veškeré nadpřirozené ctnosti božské, základní a mravní.

Milostí posvěcující byl nám vlit směr nejvyšší, jímž se máme ubírat k dobru nejvyššímu a snažiti se o cíl nejvyšší. Byli jsme určeni přímo pro Boha. Boha poznati a jej jednou obejmouti. Pod tímto zorným úhlem má se pak vyvíjeti celý náš život. Ctnost dává dobře činiti a i toho, jenž dobře činí, činí dobrým dle výměru sv. Tomáše o ctnosti. Každá ctnost má za účel dosažení jistého dobra.

Má něco pozitivního dokázati, anebo má něco odstraniti, co by překáželo rozvinutí dobra v nás. To jest bezprostřední účel každé jednotlivé ctnosti.

Ale, nač jsou veškeré ctnosti, proč máme k nim určité sklony? Proč jest ona celá organisace ctností,

onen velkolepý věnec jejich? Dobro společenské neb jednotlivcovy nejsou dostatečnou odpovědí na onen celý souhrn ctností, na jejich přísné požadavky.

Kdo se blíže zadívá na ctnosti, uvidí, že jedna s druhou souvisí a že jedna jest druhou podmíněna. Jedna druhou potřebuje a všechny se vzájemně doplňují. Doplňují se v nádhernou, velebnou stavbu. Výš a výš stoupá vrchol skupiny ctností. Všechny směřují k dosažení neb ochraně dobra. Mají pak tyto ctnosti uto-
nouti v dobru přirozeném? Anebo tažmeseskromněji, mají tyto ctnosti jen kolem člověka se otáčeti anebo mají vyšší účel?

Jestliže rozum náš poznává dobro vyšší, než jsou věci stvořené, jest mu ihned jasno, že, má-li rozum se snažiti po tomto dobru, i vůle za ním musí směřovati. A jsou to právě ctnosti, které usměrňují vůli k dobru. Je-li tedy nám podáno rozumem dobro nejvyšší i vůle musí vzlétati za ním.

To platí již v řadě nadpřirozeném. Co však by se lidský rozum nikdy sám neodvážil hledati, toť skutečnost křesťanství, že my můžeme s tímto dobrem nejvyšším, jež nám rozum přirozený již podává, vejíti ve styk zcela jinak důvěrný a blízký. Milostí jsme dítkami Božími a dědici jeho dobroty a jeho velikosti. Proto se má vůle snažiti po tomto dobru. Proto mají ctnosti naše, jež realisují touhu vůle, vyšší úkol spojití nás s tímto nepochopitelným, nesmírným dobrem.

Láska nadpřirozená spojuje pak člověka s Bohem, proto tato láska nadpřirozená jest zřídlem nového, vyššího mravního snažení, jest pochodní a živícím ohněm celého boje o dobro nejvyšší.

Láska nadpřirozená dává člověku nejvyšší zdokonalení. Připoutává totiž nás způsobem nejdokonalejším k předmětu nejdokonalejšímu, Bůh jest přijat v duši křesťanově organicky a životně. Není v nás Bůh mrtvě, není v nás jako nějaké cizí těleso, jež se nemůže včleniti do naší duše. Bůh učinil nás milostí svou účastny své podstaty a proto můžeme růsti k němu, dle jeho obrazu, dle jeho podobnosti. Proto také můžeme růsti jím a dle něho a v něm.

Ono spojení pak nadpřirozené milosti se projevuje láskou, to jest vyjádřením tohoto účastenství na Boží podstatě. Láska nadpřirozená spojuje vědomě duši s Bohem, jde k němu a prokazuje mu činy ono spojení.

Láska spojuje duši naši s Bohem. Zastavme se u tohoto fakta, abychom z něho viděli velikost lásky a způsob, jak žítí v duchu této lásky, jak dle ní zaříditi celý svůj duchovní život, aby byl ucelenější a uvědomělejší a tím také plodnější.

Láska nadpřirozená zaručuje smysl a život ostatních ctností.

Máme dojít k Bohu. Proto musíme milovati Boha nadevšechno a celým životem, jenž nám byl dán jen proto, abychom v něm a jím dokazovali Bohu svou lásku, jíti k tomuto Bohu. Vše musí se státi prostředkem k dosažení Boha a k prokázání mu naší lásky. Tak nabývají ostatní ctnosti naše smyslu. Láska oživuje a zvedá a povznáší veškeré ctnosti naše.

Není cílem posledním, různých mravních ctností jen dosažení nejbližšího výsledku, řekněme třeba potlačení nemírné touhy po požitcích ve ctnosti zdrženlivosti. Kdo se hlouběji zamyslí, musí si říci, proč jest předepsáno potlačování oné nemírné touhy? Pouhé dosažení onoho výsledku není samo osobě ještě mravnostním důvodem. Zdraví pak a jiné důvody nemožno dostačiti, neboť jest jasno všem, že dle celého uspořádání člověka a přírody není člověk ani společnost lidská posledním dostačujícím důvodem všeho bytí a dění na zemi.

Jak krásný a vznešený důvod dává tu nauka naše o Lásce nadpřirozené k Bohu. Jsme povoláni k tomu, abychom celým životem spěchali k Bohu a abychom jej již zde milovali tak, jak to jest zde možné jednomu každému dle jeho darů. Všechny činy naše mají jíti tímto směrem, což právě koná ctnost lásky nadpřirozené. Nadpřirozená láska totiž určuje a vede všechny ostatní ctnosti. Nebo lépe řečeno, má je i uvědoměle vésti a řídit.

Celý náš mravní život má býti řízen láskou. Ctnost-

ný člověk proto jinak jedná v podstatě činu, než člověk bez lásky. Zdržuje se v požitcích tak jako člověk tohoto světa, ale zcela z jiného důvodu. Ne proto, aby si neublížil na zdraví, ne proto, že to snad není sociálním strhnouti na sebe nesmírnou řadu požitků v poměru k ostatním lidem, nýbrž především proto, že mu požitek není posledním cílem proto, že jeho srdce opanoval Láskou nadpřirozenou Bůh. Protože Boha miluje, neoddává se slepě radostem a požitkům. Nevidí v nich posledního cíle. Ví, že, kdyby se oddával požitkům střemhlav anebo proti vůli Boží, že by tím urážel Boha, že by dával přednost před ním, dobrem nejvyšším, věci poměrně ubohé a pomíjející, jež může býti jen v určitém měřítku dovolenou posilou nebo odměnou za jiné, vážné povinnosti a oběti.

Člověk v lásce nadpřirozené žijící usměrňuje a vychovává své vášně proto, aby jej nezřízené neodvedly od Boha, jež vroucně přece miluje.

Kdo miluje opravdu Boha, u toho veškeré ctnosti jsou krásně zladěny, u něho jedna ctnost nevzrůstá na úkor druhé, čili u něho žádná ctnost nezvrhá se v opačný výstřelek, v němž ctnost přestává již býti ctností. Spravedlivý jest shovívavý, ale není slabošský, jest energický, ale není krutý a bezohledný. Jeden čin pak vyplývá ze druhého.

Tím dostává se pokroku v duchovním životě velké síly a hybné páky. Musí to ovšem býti láska uvědomělá. Musíme míti na zřeteli svého Boha jako poslední cíl, naše činy musí opravdu k němu směřovati. Potom nadpřirozená láska určuje, co třeba vykonati v daných okolnostech, potom láska vedena k činu hýbe jednotlivé ctnosti, jichž úkon jest právě nutný nebo užitečný a prospěšný pro duševní rozvoj.

Člověk opravdu milující Boha, u něhož jest láska životnou, určuje si, jak se bude v daných bojích a obtížích brániti. Vychovává proto ctnosti obranné, ctnosti, jež mají negativní, to jest zapuzující a odmítající úlohu.

Jaká to má býti láska?

Plodná a pro duchovní život silná láska je ta, kde člověk celý život opravdu vrhnul na dráhu Boží, kde

se člověk stále a stále táže : Bože, co chceš ode mne, jak mohu ti prokázati svou lásku ?

Musíme se často zpytovat, jak naše láska k Bohu vzrůstá neb zda se umenšuje. Musíme znáti své slabosti, své pokušení, své obtíže. Láska pak hned najde prostředky, hned dá povel, jakým směrem zaříditi boj.

Takováto pak láska jest činorodá, jest velkorysá. Když představí láska rozumu a víře nekonečné dobro, když utvrdí naději očekáváním pevným dobra nejvyššího, pak se již snáze bojuje. Člověk, který prožil vroucně lásku k Bohu, snadněji se dá pohnouti k velkým nadšeným činům. Co nám zde v Čechách právě chybí, jest právě hluboká, činorodá láska k Bohu, jež dovede se odvažovati velkých, krásných věcí pro Boha. Proto jsme tu v Čechách ve všech náboženských podnicích tak malí a malicherní. Proto i náš časopis vedoucí výše, byl přijat i tam, kde by měl býti pochoopen, s takovou nedůvěrou. Chtějí míti takovou zbožnost a svatost, která by nebolela, která by mnoho nestála. Neuvědomili si naši katolíci namnoze, co jest Bůh a že ten Bůh nejvyšší má právo na celé lidi a že se mají mu duše oddané zcela dáti a že nemá nikdo práva je zdržovati a je udržovati jen v tom nejnižším, jako nejjistějším. Je to pohodlné. A jisté také. Ano, zajistí nám to zde třeba na věky naši polovičatost, naši ubohost v duchovním životě. Proto nemáme světců, proto nemáme řádů kontemplativních, proto máme jen jeden Karmel, proto se nezmůžeme ani v Praze na ustavičné klanění, o němž se již dlouho jedná a schůzuje. Položme si lásku nadpřirozenou jako cíl, jako cíl nejvyšší, mající ovládnouti celý život, mající dáti život všem ctnostem, dáti jim nového vzruchu, nového vzletu a bude ihned lépe.

A ještě jednu poznámku praktickou z tohoto článku, jenž jest teoretickým jen zpolovic. Když láska řídí všechny naše činy, každý čin pak nabývá nesmírné ceny, každý náš čin nabývá nadpřirozeného posvěcení. Tak i čin ctnosti nejnižší stává se velkolepým démantem, neb je to čin vykonaný z lásky k Bohu a proto je to vlastně úkon lásky nadpřirozené. Pak

nabývá nesmírné ceny nejmenší, nejnepatrnější skutek lásky k bližnímu, drobná sebezapření, krátké povzdechy k Bohu uprostřed práce, uprostřed utrpení.

Je to tak snadné. Stačí žít v milosti Boží, stačí občas vše obětovati Pánu, posvětití jeho láskou a tato královská ctnost vše pozlatí. Vždyť Bůh má na to právo také! Vše nám dal, tolik milostí zasel do naší duše, tolik ctností nám uštědřil. Proto jest jen spravedlivé, když pěstujeme tyto ctnosti, a když je hlavně ožívujeme vznešenou ctností lásky nadpřirozené.

Život v lásce, život, v němž každý úkon a každý tep srdce jásá naši lásku k Pánu, jest rychlým, závratným výstupem k Bohu. Toť ona cestička sv. Terezie Ježíškovy, cesta drobných činů třeba, ale velké lásky, jež všem dává božský život a jež vše zmocňuje na nekonečnou, protože láska tone v Bohu a ten jest nekonečný.

P. Silv. M. Braito O. P.

NESMRTELNÍ

Přátelství s Bohem. — 16.

Jméno nesmrtelnosti podmaňuje i ty, kteří v ni samu nevěří. Nesmrtelnost svého díla hledá vědomě nebo podvědomě každý. Myslí se ovšem na tak zvaná veliká díla. Nesmrtelnost každého svého díla má zajištěnu duše přátelstvím s Bohem spojená — i tak zvaného nepodařeného díla. Tato stránka přátelství s Bohem by se zdála dopuštěna pro zbytky sobectví v člověku, ale je to skvělá stránka přátelství s Bohem. Působí, že se přítel nemusí tak zoufale stydět pod Přítelem.

Nesmrtelnými nás a naše díla činí *zásluhy u Boha*.

Snad někomu to slovo zní obchodnický. Ale ten pojem a to zařízení není výsledkem počítání, je chloubou a výsadou přátelské lásky. Ten, jenž přišel duším říci, že se nemají nazývat služebně podrobenými, nýbrž přáteli jeho (Jan 15, 15), naznačil tuto záležitost Přátelství, když pravil: „Neskládejte sobě pokladů na zemi, kde rez a mol kazí a kde zloději vykopávají a kradou, ale skládejte sobě poklady v nebi, kdež ani rez ani mol

nekazí a kdež zloději nevykopávají aniž kradou. Neboť kde je poklad tvůj, tam bude i srdce tvé“ (Matouš 6, 19-21). Mezi lidmi zásluha ovšem znamená právo na odplatu za službu byť i vykonanou s nenávistí v duši. Mezi Bohem a člověkem je právo pouze jednostranné, právo Boží. Bůh nemusí platit, protože všechno naše jest jeho od zárodku až do bohatství úrody.

Avšak Bůh je láska, láska je dávající dobrota. Aby mohl dávat i jeho dary aby nás nebolely, dal nám právo na své dary. Ne právo dělníků a vydělávajících na bláhobýt, nýbrž právo dítek v nehlubším smyslu, dítek - přátel. V tom jest obsažena podstata pojmu zásluhy, jsou totiž požadavkem přátelství s Bohem. „Jsme-li dítkami, jsme i dědici,“ řekl apoštol Pavel (Řím. 8, 17). Bůh nás upravil za vhodné pro Přátelství. Tím nás vyzdvihl do svého rodu. Svými pracemi a obětmi rosteme, stáváme se stále dokonalejšími příslušníky rodu Božího. Protože však tento vzrůst a toto zdokonalování rodové příslušnosti je nad naše síly a výkony, Bůh, aby jednal spravedlivě v důsledcích svých úmyslů, práci, výkony a oběti svých přátel — dítek nenechává osamoceny. Připojuje k nim svou božskou hodnotu a svou moc. A práce, výkony, oběti naše sestávají záslužnými. Ne v první řadě záslužnými štěstí, které blaží člověka, nýbrž záslužnými toho, že Boží výkonnost se spojí s výkonem naším, že Boží výkonnost nás vyšine výše. Čím lepší skutek, tím lepší a vydatnější je spojení Boží výkonnosti s naším výkonem. Tím více se stáváme příslušníky rodu Božího, tím hlubším se stává Přátelství, tím více milujeme. Vlastně, hlavně a napřed nabýváme zásluh proto, abychom směli Boha ještě více a ještě přátelštěji milovati, ještě „božštěji“ žítí.

V tom je krása i velikost katolické nauky o zásluhách, o možnosti a povinnosti sbírání zásluh. Přestává obchodnický povrchní názor na zásluhy jako na mrtvý kapitál, se kterým se jednou shledáme a budeme bohatými, kdežto nyní zůstáváme zatím chudáky. Zásluhy jsou výslednicí a požadavkem živého přátelství. Kdo by chtěl býti Božím přítelem a nevěnoval velikou péči zásluhám svým, velmi by se klamal.

Náš naše skutky činí zásluhy nesmrtelnými. Ovšem i tak, že na věčném životě bude tím větší blaženost, čím větší jest bohatství zásluh. Ale to jaksi nepřímé, odvozené. Hlavně jsme zásluhami nesmrtelní proto, že svými skutky záslužnými stále rosteme v lásce k Bohu, jsme stále podobnější, stále bližší jemu, Nesmrtelnému, Věčnému, Nejskvělejšímu.

Theologická spekulace potvrzuje tento rozbor již pouhým vypočítáváním podmínek, které je třeba splnit, aby skutek náš byl záslužným. Souborně vypočítávají šest vlastností člověka, má-li býti záslužným: skutek za pozemského života vykonaný — ve stavu milosti posvěcující — vykonaný svobodně — skutek nezávadný mravně — vykonaný k vůli Bohu — od Boha uznaný.

Šest podmínek záslužnosti dobrého skutku — právě tolik podmínek živé přátelské lásky a práce. Bez přátelství není zásluh. Tím větší zásluhy, čím dokonalejší přátelství. Přátelství pak je tím dokonalejší, čím pronikavěji ukazuje oněch šest vlastností. Neboť přátelství člověka s Bohem je život na zemi, v němž dítko Boží roste v lásku, milujíc a proto mocným rozmachem vůle odevzdávajíc Bohu, co jemu je milé, protože je to Bohu milé; vzájemnost lásky Boží pak se osvědčuje, vedouc k takovým činům a uznávajíc je za činy hodné pravých a dospívajících dítek Božích.

Obsah dosud naznačených myšlenek je takový: zásluha a láska patří k sobě. V tom slově máme odpověď na dvě otázky, které musí zajímati každou duši, toužící po správném životě s Přitelem: kterými skutky nabýváme zásluh — které skutky jsou nejvíce záslužné?

V první záležitosti bývá leckdy omyl u duší, jež se považují za jaksi výjimečné a odlišné od „obyčejných“ křesťanů. Mají svou „zvláštní“ cestu, svůj zvláštní způsob života, své „nemožnosti“ žíti podle pravidel jako druzí. Třeba se vypěstují v jisté zarputilé idiosynkrasii proti určitým skutkům křesťanského života — i proti svátostem, hlavně proti svátosti pokání. Ti a všichni musí věděti, že jednou podmínkou záslužnosti jest uznání, popřípadě přímé doporučení Bohem. Úkony

ctností, jež poroučí nebo radí evangelium, úkony poslušnosti církvi, úkony svátostí Kristem ustanovených nabýváme zásluh. Kdo by chtěl záslužné skutky mít a těchto by pomíjel — marně by se pachtil po zásluhách. Neboť to je cesta Bohem určená.

Natěto cestě pak nalezne duše zásluhy všude kolem, má-li opravdovou lásku. Kdosi napsal o lásce, že je to ctnost vše zasahujícího gesta. Jako lze všechno konati s láskou a z lásky, tak přátelská láska k Bohu obsáhne i nejvšednější úkony a dá jim podmínky záslužnosti. V tom smyslu napsal apoštol Pavel, že milujícím Boha všechny věci napomáhají k dobrému (Řím. 8, 28); i nejmenší lidské úkony učiní láska slavnými a nesmrtelnými činy dítek Božích.

Opětne: čím více přátelské lásky k Bohu, tím větší záslužnost. Jsou činy samy o sobě veliké, ale bez lásky jsou bez zásluh, s malou láskou jsou málo záslužné. Jsou činy malé o sobě, snad i s nádechem směřnosti v očích lidí; ale veliká láska je činí nejvíce záslužnými. Proto zděšeně volal svatý Augustin: „Povstávají neučení a uchvacují říši Boží, kdežto my učením zůstáváme v nízkosti.“ Ti neučení celým srdcem pochopili výzvu apoštolskou: „Nade všechno mějte lásku“ (Kolos. 3, 14).

Shromažďujte si poklady v nebi, jichž ani rez nekazí ani zloděj nevykopává, které však jsou pramenem naší nesmrtelnosti, osobní nesmrtelnosti dítek Božích i nesmrtelnosti všech skutků a činů dítek Božích. Poklady shromažďovati znamená pěstovati přátelství s Bohem. A máme nejen o jednu skvělost Přátelství více, máme též o jednu mocnou pohnutku více, bychom pěstovali Přátelství. Je to život nejradostnější, když víme, že neplýtváme myšlenkami a silami na jepičí malichernosti. Je to život stále mocnějšího rozmachu síly a činů, když víme, že konáme skutky nesmrtelné hodnoty a nesmrtelné plodnosti.

P. Em. Soukup, O. P.

KRISTUS SVATÉ TEREZIE

V postranní kapli chrámu kláštera dominik. v Avile mají na oltáři veliký kříž s Kristem, který se nazývá Sto. Cristo de Sta. Teresa de Jesús. V koutě po pravé straně tohoto oltáře je zpovědní okénko, u kterého sv. Terezie klečovala, a před tímto oltářem měla zjevení, o němž vypravuje ve svém životopise.

Chrám sám je skvost, skrytý v klášteře pod městem v dolině, kde asi dříve bývala samota. Šedé zdi, šedá krajina, zevně málo okázalosti a málo útěchy. Zato chrám, když se vejde do nádvoří, zjeví svou vznešenost a vážnost už se strany vchodu. Zbožnost, která jej stavěla, měla pevné základy a tíhu dobrých skutků. Vchod je setmělý jako ve všech španělských kostelích, a zdá se, že tu jest tíž vzduch, který vdechovala svatá Terezie, když sem přicházela z města. Avila jest městem mnoha chrámů a to velice krásných. A přece svatá Terezie vycházela městskou branou, kráčívala v úpalu po zaprášené cestě sem dolů do samoty, cestou téměř bez stromů a bez stínu, a hledala zde cestu k ráji svého srdce. Je třeba představit si ji jako lidskou bytost, jako pannu, která teprve hledá svůj cíl a svou lásku. Vejde branou do přítmní chrámu; hlavní oltář je zdvižen do výše jednoho poschodí a gotické oblouky se nad ním spínají jako ruce v přítmní výšek. Zabočuje k pravé straně k bočnímu oltáři s Ukřižovaným. Tam čeká, klečíc, až uslyší zaskřípnutí zpovědního okénka; tam se modlí po zpovědi. A hledí do té Tváře.

Tělo Ukřižovaného je v zápasu se smrtí nachýleno k pravé straně, poněvadž i rána kopím do srdce je zasazena s pravé strany. Tato rána poněkud zeje, a krev, která z ní spíše prýstěla než vytékala, jest již téměř zaschlá. Tvář má výraz spánku po smrtelném zápase, který v ní zanechal vážnost těžkého smutku. A má ta tvář zvláštní těžký majestát, jaký málokdy bývá vidět na obrazech Ukřižovaného. Zde — to jest ukřižovaný Král.

Na těle jsou patrný též krvavé šlehy metlami, které na údech jsou rozděleny poněkud souměrně; umělec

snad nechtěl znázornit všecku hrůzu bičování a mrs-kání s naturalistickou drastičností španělských malířů; ponechal svému dílu raději trochu chladné vážnosti, aby smutek ukřižovaného Boha nebyl příliš zastřen podívanou na řádění lidí.

Na tuto podobu tedy hledívala sv. Terezie; lze si skoro přesně vyměřit místo na stupni k oltáři, kde asi klekávala, neboť hledívala do toho obličejce a do té rány, kterou asi chtěla viděti celou a přesně jako vchod do svého ráje.

Kristus spí a svatá Terezie hledí na Něho, mluví k Němu. V denním světle jest chrám dosti jasný a zář dne se odráží od těla na kříži i od zdi. A bylo by třeba představit si bytost lidskou, pannu, která přišla z města pokleknout na stupeň před tímto křížem, která hledá lásku a vidí, že svou lásku nemůže dáti nikomu jinému než ukřižovanému Králi, který po boji se smrtí spí na kříži, velebný, přísný a smutný. Představit si to čekání, to ostýchavé šeptání a patření do tváře a do rány v srdci, pak ztichnutí bázně a naslouchání pláči vlastního srdce. A představit si pannu, krajinu, město Avilus velkými hejny vlaštovek, s vážnými domy, pevnými chrámy a hradbami, s historickou slávou a hlavně s lidskými dětmi. Pannu, jejíž láska je tak nenasytná a ctižádostivá, že nalézá své uspokojení jen v Králi a přece se její duše chvěje bázní před tímto smělym snem.

Když se smráká, vznikající šero zostřuje kontrasty světla a stínu této kaple a této podoby. Spánek Kristův se zdá hlubší, tajemnější. Tma kvílí kolem Něho a ticho je naplněno steskem a pláčem. Kristus usnul ve smrti na kříži, na loži královském. Ještě jest viděti zející ránu v pravé polovině hrudi; krev zaschla. Tmy v chrámu přibývá. Svatá Terezie již neklečí na stupni, již přes tři sta let dlí v slávě nebeské.

Jedním z nevjroucnějších přání svaté Terezie bylo to, aby aspoň jedinou duši mohla zachránit a přivést k spasení. A její láska se vyjadřovala svrchovaně krásným výkladem o poměru lásky k Bohu a lásky k člověku. Láska lidská nemiluje společnosti, chce samo-

tu, je žárlivá. Láska k Bohu však se raduje, vzkvétá a roste tím více, čím více vidí, že vzrůstá počet těch, kteří Boha také milují a hledají cestu k Němu. V tomto rozdílu jest zvláštní vystupňování rozkoše lásky, která je neznámá a skrytá lásce pozemské. Není možno, aby rozkoš lásky pozemské byla i jen podobou lásky k Bohu, poněvadž lásce lidské chybí to hlavní, totiž pochopení a smysl pro tento zákon lásky duchovní. Rozkoš lásky k Bohu je mocnější než rozkoš lásky lidské a to už i zde na zemi, neboť nic nepřevyšuje Boha a jeho účinky.

Rána v boku Ukřižovaného zeje dosud; krev zaschla, ale rána se nezavřela. Kristus se probudil ze svého spánku vyznáním lásky svaté Terezie a zjevil se jí. Pak odešla svatá Terezie do slávy nebeské. Král na svém kříži přijal ji do své rány, na kterou tak často patřila. Ale rána se nezavřela. Neboť jiná jest láska Boží než láska lidská. Kdyby to byla láska lidská, ta rána by se zavřela, jakmile by zajatá do ní vstoupila; anebo by zajatá zavřela za sebou. Ale ta rána je stále otevřena; krev sice zaschla a Kristus spí spánkem po smrtelném zápase. Jeho tvář je přímá, vznešená, smutná. Je to Král ukřižovaný, osamělý. Ticho, samota a stesk je kolem Něho. Ale ta rána je otevřena. Svatá Terezie tu ránu nezavřela za sebou.

Snad by se nechal opět vzbuditi. Ta rána nebyla otevřena jen pro svatou. Zůstala otevřena i pro nás. Mysl a duch se sice chvějí při pomyšlení na to, že by bylo možno jíti touto cestou a vyrušit svatou v její lásce s Bohem, ale co naplat, rána jest otevřena, a Kristus, ač spí, snad přece i ve spánku čeká na hlas volající u paty jeho kříže.

Jaroslav Durych.

CÍRKEVNÍ HYMNY NA SVÁTEK KRISTA KRÁLE

1. Te saeculorum principem.

Že věků všech jsi knížetem
a že jsi králem národů
i vládcem myslí, srdcí všech
to, Kriste, vyznáváme dnes!

Když křičí zástup bezbožný:
Nechcem, by Kristus vládl nám! —
my voláme zas s jásáním,
že Ty jsi králem nejvyšším!

Ó Kriste, kníže pokoje,
podrob si mysli odbojné
a v jeden uveď ovčinec
ty, co tvou láskou pohrdli!

Proto na stromě krvavém
s rozpjatou visíš náručí
a srdce ohněm planoucí
máš krutým kopím prokláno!

Proto dlíš na oltáři skryt
pod chleba, vína způsobou
a z boku otevřeného
svým synům spásu vyléváš!

Ať poctou veřejnou Tě ctí
národů hlavy, soudcové
i učitelé! Vzorem buď
všem uměním i zákonům!

Ať září králův odznaky
u tvojich nohou složené!
Mírnému žezlu vlády své
podříd' vlast, domy, občany!

Buď sláva Tobě, Ježíši,
jenž žezlem řídíš světů běh,
s Otcem i Duchem přesvatým
od věků všechny po věky!
Amen.

2. *Aeterna imago Altissimi.*

Obraze Otcův odvěčný,
Světlo, jež vyšlo ze Světla,
buď Tobě, Spasiteli, čest
a sláva i moc královská!

Ty jediný jsi od věků
všech časů střed i naděje,
jemuž dal Otec do rukou
žezlo nad všemi národy.

Ty květe Panny přechisté
a člověčenstva praotče,
Tys kámen, který zřítíl se
a celou zemi naplnil!

Náš lidský rod byl podroben
krutému pekel knížeti,
však zásluhou tvou rozlomiv
svá pouta, k nebi spěje zas.

Kněz, učitel i zákonův
jsi dárce! Krví psáno máš
na rouchu: Kníže knížat všech
a králů všech Král nejvyšší!

Ochotně hlavy skláníme
před Tebou, kterýs vládcem všech!
Vždyť blaženost to největší
být poddaným tvým zákonům.

Buď sláva Tobě, Ježíši atd.

3. *Vexilla Christus inclyta.*

Rozvíjí Kristus na zemi
v triumfu odznak vítězný:
Přistupte, národové, sem
a Králi králův holdujte!

Ne válkou, strachem, násilím
své království On založil:
na dřevě kříže vyvýšen
vše láskou k sobě přitáhl!

Blažena třikrát obec ta,
kde vládne Kristus řádem svým
a kde se plní rozkazy
vydané nebem pro zemi.

Zbraň bezbožná tam neřinčí,
mír smlouvám je tam zárukou,
radostná svornost vládne tam
a pevným je řád občanský

Tam vzkvétá věrnost manželská,
v cudnosti mládež dospívá,
domácí ctnosti s čistotou
jsou zdobou prahů domácích.

Kéž světlo ono žádoucí
nám září, Králi nejsladší!
V kýženém míru celý svět
ať klaní se Ti v pokoře!

Buď sláva Tobě, Ježíši atd.

Přeložil dr. T. Hudec.

CTNOSTNÝ ČLOVĚK ČÁSTÍ ZLADĚ- NÉHO CELKU

Člověk patří do ladného celku krás celého vesmíru, jest jeho vynikající částí. Jako se děje účelně a souladně běh přírody, tak rovněž plyne lidský svět vyšší, mravní. Podivuhodný soulad mravního života lidského se podobá souladu vesmíru, neboť vše pochází z tvorby Prvního Rozumu Božího.

Pozorovali jsme doposud morální ctnosti s tohoto stanoviska, aby se objevily před námi jako vznešené, vysoké hory, kam když člověk dospěje, nalezne posvátný klid svého nitra a zároveň blaho, neboť činnost dle rozumu u člověka jest zdrojem slasti. Vše, co je vznešené, přitahuje lidskou mysl a povznáší ji do končin vznešenosti.

Zmíníme se ještě o jedné vznešenosti ctností, aby se nám ukázaly v celé duchovní krásě.

Chce-li utvořiti umělec krásnou věc, určuje dle své umělecké sběhlosti, schopnosti, jak se musí jednati, aby povstalo zamýšlené dílo. Umělecká sběhlost udává správnost jednání, aby skutečně něco utvořilo. Jest potřeba v umění jistého řízení, aby tvořivá práce šla k cíli. Obraz v umělcově mysli jest měřítkem správnosti v díle.

Výtvarné umění jest omezeno na určitý kruh lidského jednání. Lidská činnost však je nesmírnou, neomezenou, jakého tedy umění vyžaduje, aby jí určovalo správnost v jakémkoli oboru, kamkoliv člověk obrátí svůj krok.

Možnost není vyloučena, neboť v celé té pestrosti lidského jednání může býti zjednána jistá jednota, harmonie. Správné jednání jest jednotné. U špatnosti pak je zmatek, neboť špatně jednati může člověk mnohonásobným, neomezeným způsobem.

Představme si svůj život názorně jako kruh, jenž má uprostřed bod. Nesmírné množství lidské činnosti míří, aby zasáhlo střed, aby jednalo správně, jest k tomu jen jediná možnost, totiž zasáhnouti střed, nesprávně střídání dává nekonečné možnosti, napravo,

nalevo atd. Proto správně jednati je dosti nesnadno, špatně velmi snadno.

Lidské jednání, aby bylo správným, musí směřovati k cíli, jen jediná je možnost správného jednání, zasáhnouti cíl, jinak vše jde buď napravo nebo nalevo a stává se nesprávným. Musí tedy projíti lidská činnost mezi úskalím nesprávnosti na jakoukoli stranu, na obou stranách jsou výstřednosti. Rozum lidský musí vésti. Zběhlost pak, kterou rozumné vedení zanechává v jednání lidském, jest ctností. Ctností celá nesnadná chůze lidského života se stává jistou, vedoucí k cíli, stává se střední, zlatou cestou, uprostřed výstřelků. Každé ctnostné jednání spočívá tedy v tomto středu správnosti, kterou mu vymezuje rozum.

Co však jest výstředností v lidském jednání?

Jsou jisté činy, které jsou samy v sobě zlé, na př. zabítí nevinného člověka, lháti, v takovém jednání nemůže se nalézati ctnost uprostřed mezi dvěma výstřednostmi. Jiné jednání, které není samo o sobě špatným, může míti buď správný střed, tak jak to má býti, anebo může vymeziti buď příliš anebo málo, na př. postiti se, jest ctnostným jednáním, postí-li se kdo tak, jak to má býti, jak mu to udává zdravý rozum a předpis Boží. Chtěl-li by se někdo příliš postiti, takže by se stal neschopným k vykonávání svých povinností, byl by to jeden extrém: *příliš*. Nechtěl-li by se někdo však nikdy postiti a umrtvovati *nezřízenou* žádost jídla a pití, též nejedná správně, ctnostně, neboť takový člověk upadá dříve nebo později do požitkářství, které v něm uzavírá vyšší snahy a touhy po Bohu, stává se otupělým k věcem vyšším. Tedy zlatý střed, jednati tak, jak to má býti, jak to nařizuje zdravý rozum, jest ctnostným.

To jest velmi důležité pro duše toužící po podobnosti s Bohem, následující Krista, aby ve všem se řídily rozumným vedením, aby pod záminkou dobra a ctnosti nekonaly větší zlo zanedbávající své povinnosti.

Prvním měřítkem dokonalé podobnosti s Bohem jest, posvěcovati své denní povinnosti, svůj všední život dle vůle Hospodinovy.

Střední jednání vedené rozumem zůstává zároveň nejvyšším vrcholem lidského jednání, je to nejvznešenější lidská činnost, lidské dobro, neboť vznešenost a dobro ctnosti pochází od správného rozumového vedení. Tím se stává, že rozum zjednává znenáhla své panství v rozbouřené, vášnivé části lidské, člověk jedná opravdu lidsky a nikoliv hnán choutkami jako nerozumný tvor.

Tím se zjednává soulad ve vesmíru lidského nitra zpívající čest a slávu Hospodinu. Lidské jednání směřuje k cíli, neboť jest správným, jako se otvírá polní květinka s tím účelem, aby přinesla svůj plod vedena vyšším řízením Boží prozřetelnosti. Člověk žijící ctnostně jest pak korunou přírodních krás.

Dr. Metod M. Habáň O. P.

PŘÍTELKYNĚ

Duše lidská má potřebu družnosti. Bratrství dítek Božích žene lidi sobě navzájem do náručí, a jen hříchem prvotním porušená a křesťanským úsilím nezmožená přirozenost činí z tohoto objetí náruč Molochovu.

Podstatou družnosti je láska bratrská a sesterská, a proto je podivno — když přece žena je utkána z lásky, jako muž z myšlenky, že ženská přátelství jsou vzácná.

David a Jonathas nemá ve St. zákoně ženské analogie. Ale každá bída lidská končí u Marie. Na přelomu Starého a Nového zákona ještě sestra rodná — Marta — řevní na Marii, ale křesťanství krví společného mučednictví zpečetí již jak duchovní bratrství tak sesterství, přátelství mužů i přátelství ženská.

*

Kam jíti pro vzor křesťanského přátelství žen, než k Marii!

Maria spěchá na hory se sladkým svým tajemstvím k příbuzné své Alžbětě. Vchází do domu Zachariášova a zdraví Alžbětu. Při zvuku hlasu jejího zaplesá

dítě v lůně Alžbětíně. Ta ji pak prohlašuje za požehnanou mezi ženami. Blahoslaví ji za víru její. A Maria v náručí Alžběty pje své Magnificat: Veliké věci mi učinil ten, jenž mocný a jehož jméno svaté. Shlédl na ponížení dívky své a blahoslavenou mne nazývati budou všichni národové . . .

*

Hledáme-li přítelkyni, které možno donéstí svá tajemství, musíme spěchati na hory. Křesťanská dívka a žena vybírá svou přítelkyni na výšinách ducha i srdce, na výšinách křesťanského charakteru. Vchází k ní s pozdravem pokoje a vnáší k ní Krista, kterého přijímá ve Svátosti a jehož je plno její srdce. S Kristem vnáší radost do domu. Přítelkyně vědí jedna o druhé, odkud pramení všechno požehnání, kterým je jedné přítelkyni bytost druhé: Blahoslavená je víra tvoje . .

*

Blažená a krásná setkání! S přátelskou duší jsme na horách; hlubokou pod námi, malé a nepatrné je všechno, co není Bůh. Bůh je nám nejbližší v dítěti. Dítě ještě v útrobach matčiných plesá vstříc svému Bohu. Hle, sladké tajemství, jež plní život ženy, ať má či nemá muže. Hle, jediný předmět rozmluvy mezi přítelkyněmi, hodný přátelství: Bůh a dítě. Buď budeme sloužiti Bohu a dáme se v oběť, abychom staly se duchovně matkami duší, nebo budeme sloužiti dětem pro Boha. V prvním případě budeme velebiti Boha, jenž činí, aby přebývala neplodná v domě a byla matkou dítek se veselící, ve druhém budeme velebiti Její zase, který z úst nemluvňátek našich připravil sobě chválu. Naše řeč bude: Veliké věci mi učinil . . Odstupte, malichernosti, řevnivosti! Umlkni, ješitnosti! Shlédl na pokoru . . . Zhyň, pýcho! . . Sesadil pyšné se stolice . . Ztichnětě, všední starosti! Lačné nakrmil dobrými věcmi.

Magnificat! Magnificat! — —

Tož nemáme si přítelkyni postěžovat? Nemáme s ní sdíleti strasti těla i duše?

Ó ano, jí jediné. Ale neutoňme v nich. „Vstávejte, když posedíte, vy, kteří jíte chléb bolesti.“

A potom: Maria měla svou Alžbětu a její náruč pro své Magnificat. Ale koho měla pro svou bolest pod křížem? Nad němou bolestí rozpínal náruč Bůh ukřižovaný.

Nad tvojí, křesťanská ženo, níže, lidsky a žensky rozpíná se přátelská, mateřská náruč Marie.

*

Jen mezi dvěma ženami usilujícími upřímně o křesťanskou dokonalost je možno pravé přátelství. Jinak duch nepokoje hledá skulinu, kterou by vnikl. A protože u ženy nezastavuje se, jako u muže, dříve při myšlenkách, aby rozdvojl mysli prve než srdce, ale napadá srdce přímo a brutálně, snadněji pohřbívá ženská přátelství.

A přece je ženské přátelství skoro kritériem křesťanství u ženy. Ovšem přátelství ne zevní a vnějškové, ale vnitřní organisace dvou bytostí co do horoucnosti a opravdovosti snahy, když jednota myšlenky je dána křesťanským světovým názorem. Přátelství, jež neřevní na ctnost přítelkyně, ale raduje se z ní, přátelství, jež je jako teplá ruka vedoucí a pobízející jemně vpřed; přátelství, jež považuje do slova čest přítelkyně za svou a tak s ní zachází.

Naše blahoslavená Anežka se svatou Klárou jsou nám vzory přítelkyň. Jejich písemné rozhovory jsou rozmluvy na horách. Svatá Klára jako Alžběta blahoslaví Anežku; tato panna stala se matkou mnohých vznešených i ubohých, chudšů, dívek ze vzácných rodů i křížovníků, kteří hrdě dodnes nosí na své hruď její „mateřské znamení“ (P. Bělohlávek). Svému rodu rozvaděnému přinesla pozdrav pokoje. A blahoslavenou ji nazývá národ její.

Přátelství dvou křesťanských žen má vždycky své Magnificat. A vždy z něho se šíří to, zač prosí církev jako za duchovní ovoce svátku Navštívení. Vzrůst pokoje.

Běla Dlouhá.

BUĎME PROSTÍ

Duchovní život mnohého katolíka snažícího se o to, aby dospěl hluboko v tůních svatosti, rozráží se o nevyrovnanost, o to, že se rozlétá desíti směry, že chce mnoho jednotlivostí najednou, o to, že neumí se *prostě* k Bohu přiblížiti.

Býti prostý! Především k Bohu. Všechno umělkování, veškerá neupřímnost k Bohu v duchovním životě jest neplodná, ba škodlivá. Proč se nepostaviti před Boha jako prostý žebrák, proč se neskloniti a nevylíti před ním veškerou bídu?

Jít k Bohu, prosit o něco a při tom hluboko v duši myslit na naše povznešení oním Božím darem? Jak jest neplodné chtít být svatým a při tom se již viděti na oltáři a okoušeti všech krás takové možnosti? Jak je urážlivé modliti se, zdánlivě prositi a při tom být v hloubi duše přesvědčen, že všeho dosáhneme vlastními silami! To jest dvojakost k Bohu a ošklivá dvojakost.

Bůh jest Otec, dobrota sama, prostý, protože v něm není složení. Proč tedy nejíti k němu prostě? Proč se mu prostě neodevzdati. Chceme jíti k Bohu a přece mu plně nedůvěřujeme. Stále se po něm ohlížíme a zpytujeme, zda to opravdu s námi dobře smýšlí.

Kdybychom konečně oblékli prostotu Boží a oddali se mu klidně a bez okolků, vedl by si nás jinak. Jsme v jeho ruce a nevypadneme z ní, dokud sami se nevydřeme z Boží dlaně.

Náš duchovní život tehdy stoupá, když se přibližuje životu Božímu. Bůh jest dokonale prostý a proto, aby náš duchovní život vystupoval, musí se čím dále tím více blížití prostotě. Bůh jest dokonale jeden, jednotný, nesložený. Proto i my se musíme snažiti o vnitřní jednotu. Aby jeden cíl, jeden směr úplně zvládnul celé naše nitro, naše veškeré počínání. Nesmíme se rozdvajovati ve své bytosti, nesmíme se kořiti Bohu a zároveň pošilhávati po světě. Takhle neužijeme ani světa, ani se neponoříme do Boha. Zdvojení bytosti jest zároveň rozdvojení její. Rozpoltění pak bytosti

značí peklo v nadrech. Jen jeden cíl, jen jeden Bůh!
„Nebudeš mítí žádných jiných bohů . . !“

Pod jedním zorným úhlem seřaďme veškeré své činy. Aby ve všem byl Bůh oslaven, aby nás vše Bohu přiblížilo, abych vším Bohu svou věrnost dokazoval! Aby celý můj život plynul jedním a proto mohutným tokem k ústí Božství.

Kdo vše zamíří k Bohu, kdo nekolísá mezi rozpory v ctnostech, jež bdí nad protikladnými výstřelky, nehledá palčivě cest a cestiček, jde, prostě jde. Zjednoduše svůj poměr k Bohu. Zjednoduše jej ve svém konání, ve své modlitbě. Vizme v něm jen Otce, jenž nemůže to s námi ani jinak než dobře mysliti. Tím zjednoduší se pak i náš život modlitby. Budeme méně škemrati jen o zdraví, zdar výletu, svatby, práce a pod. a více se položíme do Božího náručí, abychom v něm tiše hovořili s Otcem, klaněli se mu, odprošovali a prosili, aby především přišlo jeho království v srdcích našich i všech bratří. Pak se oddáme více vnitřnímu životu, více apoštolátu vnitřního života, modlitby, utrpení, smírných obětí.

Prostí k Bohu, budeme prostí i vůči sobě. Ničeho si nebudeme zatajovati, nic si nebudeme přikrašovati. Nebudeme si sami robiti kolem hlavy svatozář. Tak mnohá duše, protože jest dvojaká, že se vidí tak, jak by chtěla a měla býti, zakrní a stává se nakonec farižským pokrytcem, který celý svět chce oslniti leskem své svatosti. Protože pak má daleko do svatosti a nerozumí jí, skresluje ji a zesměšňuje v očích naivních a povrchních lidí tohoto světa. Ó, tyhle svěťce, jež obletují kněze, jež udivují okolí svými vzdechy, svým protivným, protože nepřirozeným a vyumělkovaným nářkem nad sebou a nad zkaženým světem! Duchovní trpaslíci, osůbky bigotní, protivnější než falešné vlasy a falešné máslo! Jen ten, kdo dovede se viděti tam, kde skutečně je, může mítí dosti pokory, aby prosil o pomoc, aby se upřímně snažil dostatí se ven z chyb a propracovati se k duchovnímu výstupu.

Jednotnost v našem celém bytí, toť prostota nejpotřebnější. Aby celá naše bytost byla usměrněna dle

jedné, velké myšlenky, aby celá bytost byla zařízena dle Boha. Abychom nekolísali mezi tisícími směry, které by nás roztříštily jako rozdrtné vlny slabé těleso.

Jednotnost touhy, aby vše směřovalo jen k uskutečnění jednoho jediného, nejpotřebnějšího, dokonalého spočinutí v Bohu.

Pak naše chování k bližnímu, k okolí bude naplněno tímto duchem jednoty, jednotnosti a prostoty. Budeme ve všech vidět spolubojovníky o jeden cíl, o Boha. Pomine v nás směšná a nedůstojná žárlivost, jež rozbíjí i svazky nejvzácnější a přátelství nejkrásnější. Budeme prostí a přímo řekneme, co považujeme za potřebné, aby bližnímu se šlo k Bohu dobře. Napomeneme, kde jest potřebí a kde jest vyhlídka na polepšení. Nebudeme si hrát s bližním, když uvidíme, že další mluvení a jednání nemá smyslu.

Když jsme jednotni v sobě a ve svém poměru k Bohu, nebudeme k jednomu, mocnému, známému shovívavější než k jiné duši, jejíž tělesná schránka není obdařena takovým mládím, bohatstvím, takovou svěžestí, mocí, krásou. . Budeme důslední, pevní, budeme vlídní a láskyplní vždy a ke všem.

Rozmar, nedůtklivost, dvojí loket, neupřímnost žalují na nedostatek prostoty, jednoty Boží v nás.

Chcete-li opravdu k Bohu, musíte se snažit i připodobnit se mu. Zkuste to v prostotě a jednotě své bytosti.

P. Silvestr M. Brait O. P.

ŽENY

Panensství pak do nebe vynáším,
ne, že je mám, ale že se mu podivuji,
nemaje ho.

Sv. Jeronym, list 49. Obrana knih
proti Jovinianovi.

Kdyby ženy věděly, jaké čisté a vznešené myšlenky nám vnuká jejich krása, možná, že by neustávaly ve snaze býti i duchovně takovými, jakými jsou tělesně. Není asi muže tak zvrhlého, který by byl od počátku myslil na ženy jen necudně.

První je snění. Potom teprve přichází poznání. Ženy se nám zdají krásnějšími, čím jsou vzdálenější, čím méně je známe a čím více si je tvoříme dle vlastního obrazu. Vznikají z boku našeho, když spíme. Jsou naším nejryzejším snem. Nebolí to, když nám Hospodin otevírá bok a vyjímá žebro. Bolest zakoušíme až později, když poznáváme, že to, co bylo stvořeno, není tím, o čem se nám zdálo. Kdyby ženy vznikaly z našeho mozku, když myslíme, zdá se, že bychom zůstali ušetřeni té bolesti. Možná, že by pak vůbec žádné ženy nevznikaly. Bylo by tak lépe pro nás a pro ně také.

Ale vznikají. Jsou tu. Usmívají se a oči jim září odleskem ráje. Šíje jejich jsou bílé a ruce jejich jsou hebké jak tělo novorozeného dítěte. Jsou tu. Zrodily se, zatím co my jsme nevěděli o sobě.

Nesmíme se na ně dívati široce rozevřenýma očima probuzených spáčů. Nesmíme od nich žádati více, než mohou nám dáti. Nesmíme chtít, aby byly, když nejsou.

A jsou-li a chtějí-li býti i ve skutečnosti takovými, jakými jsou v našich snech, to jest, chtějí-li vůbec býti, dobrořečme jim! Sklánějme se před nimi v údivu a do nebe je vynášeje s Jeronymem!

Probudili jsme se a hle, tu jest, o čem jsme snili!

Velebme za to Boha na věky!

Dominik Pecka.

KONGREGACE NEJSV. VYKUPITELE (REDEMPTORISTÉ)

Zakladatelem kongregace nejsv. Vykupitele či redemptoristů (C. SS. R.) je biskup a církevní učitel sv. Alfons Maria de Liguori. Pocházel ze starého šlechtického rodu italského a narodil se v malém záměčku Marianelle nedaleko Neapole, dne 27. září 1696. První základy zbožnosti položila do jeho srdce jeho svatá matka. Od ní se naučil milovati vroucně Ježíše svátostného a rozjímati o jeho trpkém umučení. S jejím mateřským mlékem ssál také dětinnou úctu k neposkvrněné Panně, která vane ze všech jeho spisů.

Otec s radostí pozoroval neobyčejné vlohy svého nejstaršího syna a postaral se mu o výborné učitele. Mladý Alfons studoval práva a již v šestnáctém roce dosáhl doktorátu. Po čtyři léta věnoval se praktickému soudnictví a ve dvacátém roce byl již samostatným a hledaným advokátem.

Prozřetelnost Boží určila mu jiný obor působnosti. Nešťastný proces, který jednou vedl, ukázal mu veliké nebezpečí úřadu advokátského. Svědomitý Alfons se rozhodl státi se knězem a svůj úmysl také provedl. Po důkladných studiích bohosloveckých byl vysvěcen 21. prosince 1726.

Snadšením počal hlásati evangelium a jeho kazatelnu obléhaly brzy veliké zástupy posluchačů. Ale světec nedal se zmámiti svůdným potleskem světa. Na svých apoštolských cestách nahlédl hluboko do duší prostého lidu a se slzami v očích rozjímal o jejich mravní bídě. Náboženství ulpělo u nich na povrchu a skleslo namnoze na pouhý formalismus, který se spokojoval odříkáním několika naučených modlitbiček a nedělní návštěvou kostela. Že by zásady Kristovy měly býti kvasem, který by pronikal celý jejich život, bylo jim skoro pohádkou. Proto založil roku 1732 kongregaci nejsv. Vykupitele, která byla již roku 1749 schválena papežem Benediktem XIV. Měla pokračovati ve vykupitelském díle Kristově – odtud také její jméno – a pečovati o náboženskou obnovu zanedbaného ven-

kova. Hlavním prostředkem měly býti sv. misie, pro které předepsal praktický Alfons důmyslná pravidla.

Po svém příchodu měli si misionáři získati především důvěru lidu. Proto předcházela promluva o účelu misie a o důvodech, které misionáře do osady přivedly. Teprve potom burcovali jej kázáními o posledních věcech člověka ze smrtelného spánku, do kterého upadl, a poučovali jednotlivé třídy o jejich stavovských povinnostech. Aby předešli svatokrádežím, zpovídali sami celé osady a slavili s jednotlivými stavy okazale společné sv. přijímání. Po několik následujících dní kázalo se o prostředcích, kterými si možno milost Boží zachovati a hříchu se chrániti. Zvláštní důraz měli klásti na modlitbu, častější přijímání sv. svátostí, útek před hříšnou příležitostí a dětinnou úctu k neposkvrněné Panně. Misie trvala obyčejně dvacet dní a byla zpestřena několika dojemnými slavnostmi. Největší oblibě těšil se odpros velebné Svátosti. Vrcholným bodem bývalo posvěcení misionárního kříže, který býval ve slavném průvodu donesen na určité místo a tam postaven.

Misie Alfonsovy mohly se vykázáti neobyčejnými úspěchy a mnozí je proto srovnávali s vystoupením sv. Františka. Světec ustavičně připomínal misionářům, aby svá kázání pracovali svědomitě; při tom měli však mluvit tak prostince, aby jim rozuměl i venkovský lid. Stále mu tanul na mysli vznešený příklad Kristův a jeho lidová podobenství.

Po několika měsících konala se v osadě „obnova“ misie. Byla to myšlenka Alfonsova a způsobila mnoho dobrého. Jejím účelem bylo utvrditi věřící na cestě ctnosti a získati také ty, kteří se snad misii úmyslně vyhnuli.

Sv. Alfons zemřel 1. srpna 1787, ale dílo jím založené rostlo a mohutnělo. Po Evropě rozšířil kongregaci sv. Moravan Kliment Maria Hotbauer a jeho zásluhou působí dnes redemptoristé ve všech pěti dílech světa. Na počátku r. 1925 měla kongregace 21 provincií a 17 viceprovincií se 293 kláštery a 4993 členy. Pražská provincie byla osamostatněna r. 1901. Má jede-

náct domů českých a 152 členů. Její provinciál sídlí v Praze (III.-192).

Aby kongregace mohla pracovati úspěšněji na díle unionistickém, přestoupilo mnoho členů k obřadu východnímu a koná misie mezi obyvatelstvem řeckokatolickým, které se těší veliké oblibě. Uniatští redemptoristé mají několik klášterů v Kanadě, v Haliči a jeden na Podkarpatské Rusi. V jejich hlavním kostele v Římě uctívá se zázračný obraz P. Marie Matky ustavičné Pomoci, původu východního. Její úcta se rozšířila ponejvíce v západní Evropě a v celé Americe, kam bylo posláno již několik milionů jejích obrazů. Snad přivede do pravé církve naše bratry, kteří dosud strádají ve tmách dlouhého schismatu.

Kongregace se skládá z kněží a bratří. První konají misie, druzí zastávají různé domácí práce. Svůj dorost vychovává si kongregace sama. Dnes má česká provincie na 100 juvenistů, 8 noviců kleriků a 10 bohoslovců.

Dr. Josef Miklík C. SS. R.

OBĚŤ NOVOZÁKONNÍ

Posvátnou modlitbu Kánonu vykonává kněz ovšem také jménem lidu jako jeho prostředník u Boha, ale poněvadž Kánon představuje utrpení Páně, modlí se jej kněz nejprve a hlavně ve jménu Kristovu. Kéž by si byl vždycky živě vědom tak úzkého spojení s božským Obětníkem!

V hluboké pokoře prosí kněz nebeského Otce, aby přijal podávanou oběť, již spolu s věřícími nabízí božské velebnosti za celou církev, za papeže, za diecésního biskupa, za všechny pravověrné biskupy a učitele. Ale i za ostatní věřící obětuje kněz, prose Boha, aby milostivě vzpomněl výslovně jmenovaných jakož i svaté oběti přítomných věřících, všech těch, za něž se oběť přináší nebo kteří ji přinášejí jako oběť chvály, oběť prosebnou, smírnou, oběť svých slibů. A hned po této vzpomínce na církev bojující spojuje se kněz s církví vítěznou, živě jsa proniknut myšlen-

kou na obcování svatých, jež uskutečňuje tajemné spojení všech údů mystického těla Kristova a jež dává věřícím právo uctívati oslavené bratry v nebesích a vzývati je zbožnými prosbami. Proto uctivě vzpomíná kněz s věřícími nejprve na blahoslavenou Pannu Marii a pak na svaté apoštoly a mučedníky zvláště uctívané v římské církvi. A s tímto uctěním svatých spojují obětující prosbu, aby je Bůh na přímluvu svatých a pro jejich zásluhy chránil a jim pomáhal.

Ještě jednou prosí kněz nebeského Otce, aby milostivě přijal obětní dary, jež mu přinášejí jeho zvláštní služebníci i celá rodina věřících, a aby jim poskytl klidu a míru v životě a jednou je přijal mezi vyvolené. Nato žehná chléb a víno, prose, aby se staly tělem a krví Ježíšovou.

Nastává nyní nejslavnější okamžik mše svaté, proměňování, vlastní obětní úkon. Mše svatá je obětí totožnou s obětí kříže: Týž Obětník, týž Obětovaný, který jest ovšem svátostně přítomen celý pod každou posvěcenou způsobou, poněvadž po svém zmrtvýchvstání už nemůže zemřít; ale mocí konsekračních slov proměňuje se chléb jenom v tělo Ježíšovo a víno jenom v jeho krev. Oltář se stává nekrvavou, ale výraznou Kalvarií, na které byla prolita krev Spasitelova a oddělena od těla; chrám je zahaleným nebem, kde andělé neviditelně přítomní se klaní božskému Obětníku, jenž sebe sama přináší za obět Otci, uskutečňuje tak nejdokonalejší bohopoctu, ve které se s ním mají spojit všichni jednotliví údové jeho tajemného těla. Tak je proměňování středem a vyvrcholením veškeré bohoslužby.

Modlitby při mši svaté a při jiných liturgických funkcích pronáší kněz jménem Krista a církve, konsekrační slova pronáší však výlučně jménem Kristovým, božskému Obětníku takřka jenom propůjčuje svoje ústa. Proto má obřad proměňování povahu dějepisného vypravování, nikoliv modlitby, Kristus ústy svého viditelného zástupce mluví totéž, co mluvil ve večeradla, a koná skrze něho totéž, co vykonal při poslední večeři a co apoštolům a jejich nástupcům

konati nařídil na věčnou svoji památku. Pozdvihování těla a krve Páně má za účel, aby věřící nejprve zbožně pohlédli na tělo Páně a na kalich s jeho krví a *pak* teprve se v pokorném tichu a mlčení klaněli. Nezapomínejme na to!

Kristus se obětoval nebeskému Otcí, přichází církev, aby podala jeho oběť svrchované velebnosti božské, vzpomínajíc při tom na hlavní tajemství života Spasitelova. Proto se nazývá tato část mešní v řecké liturgii anamnese (vzpomínka). A hned nato prosí kněz Boha, aby milostivě a laskavě shlédl na podávanou oběť a přijal ji se zalíbením jako kdysi oběť Abelovu, Abrahamovu a Melchisedechovu, aby ji dal rukama svého svatého anděla donést na nebeský oltář před trůn své velebnosti a bohaté požehnání vylil na ty, kteří přijetím těla a krve Páně budou mít podíl na svaté oběti. Tato modlitba či vlastně dvě modlitby *Supra quae* a *Supplices te rogamus* upomínají na epiklesi východních liturgií a někteří liturgisté v ní spatřují latinskou epiklesi; přijetí těla Páně totiž posvěcuje člověka a dílo posvěcení se připisuje Duchu svatému, proto prý možno z uvedené modlitby vyčísti aspoň tichou zmínku o Duchu svatém, kterého východní liturgie výslovně svolávají svou epiklesí. Ovšem epiklesi ve smyslu epiklesi východního obřadu zmíněná modlitba není, poněvadž epiklese východního obřadu svolává Ducha svatého na oltář k tomu, aby proměnil chléb a víno v tělo a krev Kristovu. Toho v modlitbě *Supplices te rogamus* není. „Svatým andělem“ této modlitby je kníže vojska nebeského svatý Michael, ochránce církve Boží v jejích bojích.

Nato přerušuje kněz znovu Kánon, aby se modlil za zemřelé, kteří v okamžiku smrti náleželi aspoň k duši církve a nyní dlí v očištcí. A ke vzpomínce na církve trpící připojuje hned vzpomínku na církve bojující a vítěznou, prose Boha, aby svým služebníkům, třeba shříšným, dopřál milosrdně podílu na svém dědictví a společnosti svatých, z nich význačné apoštoly a mučedníky výslovně jmenuje. Kdysi žehnal

kněz po této modlitbě obětované dary, jichž se potom použilo při agapách prvních křesťanů. Odtud pocházejí kříže, jimiž žehná kněz na tomto místě tělo a krev Páně.

P. Tomáš M. Dittl O. P.

VÝZNAM UNIONISTICKÉ OTÁZKY

Dokončení.

Úplným protikladem tohoto názoru je mezi protestanty velmi rozšířené tvrzení, že postačí k Unii jen ta okolnost, že Kristus je zakladatelem církve a proto všechna vyznání mají býti považována za stejně účynhodná a správná. Je na první pohled patrné, že tento názor není ničím jiným, než pouhým kompromisem, nevyhovujícím ani katolíkům ani pravoslavným. Podstatou sloučení všech jednotlivých církví musí býti vůle Boží, nikoliv lidská; pouhý „svaz církví“ není totéž co církev světová a všelidská, kterou si přál mítí náš Vykupitel. Základem budoucího spojení musí býti jediná všude stejná dogmatická soustava, nikoliv množství různých a navzájem se lišících věrouk. Proto právem byl papežskou encyklikou „Mortalium animos“ jako klam zavržen t. zv. „panchristianismus“; s obsahem této encykliky musí souhlasiti každý pravoslavný, i kdyby byl i tím největším nepřitelem Říma. *

Třetí názor jest méně rozšířen a má spíše filosofický, nežli bohoslovecký ráz. Je to teorie několika osamocněných myslitelů hlavně ruských, že ani v jediné ze soudobých církví není zjevena úplná pravda Boží, nýbrž tuto ovládne jen budoucí ekumenická církev. Proto ani jednu církev nemůžeme považovati za skutečně dokonalou, nýbrž pouze mystickému sloučení („třetí církev“) všech církví bude zjevena Boží přítomnost a láska. Ovšem ani tuto teorii nemůžeme uznati za vyhovující. Spasitel založil sám církev, kteréšvěřil navždy

* Viz můj výklad encykliky v ruském pařížském listu „Vozroždenie (stať „Vatikan o sojidenenii Cerkvej“)“ č. 977. Recenze o mé stati viz „West-Östlicher Weg“ č. 3 r. 1928 a „Irenikon“ tome V 1928.

tak zvaný „poklad víry“. Katolictví a částečně pravoslavi ochraňují tento poklad a proto jen ona mají práva na to, aby se domáhala názvu pravé církve. Nemyslitelným je názor, podle kterého žádná z historických církví nemohla by se považovati za skutečně vyvolenou a podle kterého celá křesťanská minulost byla by jen přípravou k zrození nové církve. V takovém případě neměl by žádného smyslu příchod Ježíšův, zbytečnými jevíly by se jeho zázraky, mučednická smrt a slavné vzkříšení. Tato teorie je pouhým paradoxem, filosofsko-bohosloveckou hrou — nikoliv skutečnou filosofií.

Máme tedy celkem tři stanoviska: První hlásá, že pouze jediná církev může býti správnou; druhé míní, že všechna vyznání ve stejné míře obsahují pravdu, a konečně třetí tvrdí, že žádná z empirických církví vyvolenou není. Pro nás je přijatelným pouze první hledisko.

Jenom jediná církev může býti správnou! To znamená, že naší povinností je přičiňovati se o to, aby církev, o jejíž pravosti jsme přesvědčeni, rozšířila se co nejvíce. Nutno poznati citem i rozumem, která církev je Bohem oblíbena, a pak snažiti se její světlo vnést do všech i těch nejvzdálenějších končin, všude tam, kde nachází se lidská duše. Dílo Unie může se uskutečniti jen cestou sloučení všech ostatních společností křesťanských, s onou církví, která je skutečnou dcerou Krista. Nutno, aby obě strany stejně horlivě přičiňovaly se ospojení. Bude-li upřímná snaha a dobrá vůle, pak zbylo by jen vědecky přesvědčiti odpůrce. Dnešnímu lidstvu je zapotřebí více horlivosti, upřímného, nikoliv nepřátelského, nýbrž snášenlivého fanatismu. Nutno vřele vítati každý, dobře míněný unionistický zápal; třeba vážiti si odpůrců, poněvadž oni jinou cestou snaží se dojiti k tomu cíli, ke kterému jde i katolík. Přesvědčíme-li je, že cesta jejich je chybnou, uznají to a budou kráčeti společně s Římem. Musí však býti oboustranná horlivost, poněvadž otázce sjednocení není nic tak nebezpečným jako lhostejnost a vlažnost. „A tak, že jsi vlažný a ani studený ani horký, vyvrhnu tě z úst svých.“ Nesmíme býti proto vlažnými!

Mnozí snad míní: zda nestačí pracovati na půdě vlastního národa a povzbuzovati pobožnost svého lidu? Neprospěje-li jednotě takováto pastýřská práce více, nežli přílišná unionistická horlivost, která zdá se někdy býti bezúčelnou, poněvadž viditelné její výsledky jsou příliš nepatrné v porovnání s obětovanou energií a námahou? Bude-li pravoslavný skutečně dobrým pravoslavným a katolík skutečně dobrým katolíkem, zda nestačí to k spojení církví? Dočkejme času a prozřetelnost Boží sama vše vykoná.

Podobný názor nezdá se nám však býti dostatečným. Ovšem, nutno pracovati ve své církvi a ve svém národě, avšak třeba též pracovati přímo ve prospěch Unie. Je třeba starati se o svůj dům, avšak možno-li klidně přihlížeti, hoří-li dům souseda? Tu nejenom bázeň, že oheň přenese se také na naši střechu, nýbrž prostý soucit k bližnímu nedovolí nám zůstatí klidnými. Pracují-li nekatolíci ve prospěch Unie — pomáhají sami sobě, katolíci však touto prací vykonávají svou povinnost pomáhati a zachraňovati své bližní. Tuto povinnost musí plniti každý a nelze pouze spoléhati na to, že „Hospodin sám zasáhne v pravý okamžik“.

Na nutnost sjednocení připomíná nás vše v církevním životě. Nemíním tím pouze každodenní modlitby, které kněz pronáší při mši svaté. Dnešní člověk chápe modlitbu čistě formálně a ona jen nepatrně vniká do jeho duše. Většina lidí jsou sobci a dokonce dosti neprozřetelnými, poněvadž hledí dosáhnouti jen zdánlivé a domnělé zájmy. Skutečného svého prospěchu často nechápe, protože není tak vábný a lesklý, jako hmotný prospěch. Ovšem za takovýchto okolností pouhá liturgie nepostačí k obrození unionistické horlivosti.

S touhou po spojení setkáváme se v každém bohoslužebném výkonu. Při uctívání svatých nemůžeme odvrátiti myšlenku od toho, že oslavujeme jich zásluby každý zvlášť, ač měli bychom činiti tak společně. Hlavně se to týká uctívání oněch svatých, kteří získali si své svatosti v době, kdy církev byla jednotná. Sv. An-

tonína Velikého, sv. Vasilije, sv. Mikuláše Mirelikij-ského, sv. Cyrila a Metoděje přisvojuje si každá z východních pravoslavných církví, ač měl by je oslavovati jenom ten, kdo v poslušnosti papežské autority snažil se kráčet v jejich šlépějích.

Největší stesk po jednotě jest viděti v kultu eucharistickém. Svátek Božího těla připomíná nám, že údy Kristovy jsou rozdrásány a ekumenická církev — mystické Tělo Kristovo nespojuje všechny údy, nýbrž že mnohé údy — jednotlivé církve — jsou oddělené. Nebolí-li láskyplné Srdce Ježíšovo, když vidí, že východané nesnaží se plniti jeho odkaz jednoty? Naše nenávist druhu vůči druhu jest trnovým hrotem, který nelitostně zasahuje do krvácejícího a přec milujícího Srdce Vykupitelova. V dnešní době rozšířily se eucharistické kongresy; na sjezdu v Chicagu byl papeži obětován milion svatých přijímání. Avšak mezi tímto množstvím věřících nebylo ani pravoslavných, ani protestantů — zda nemusíme se přičiniti o to, by i oni společně s katolíky veřejně vzdávali slavnostní hold Králi králů?

Kristus jest Králem. Ale jaké království, ve kterém podřízená knížata vzbouřila se proti svému vladaři? Přesto, že většina lidí není dosud křesťany i mezi těmito jest nesoulad a nesváry. Je tedy možno mluviti o dokonalém kralování Krista?

Ježíš byl největším tvůrcem. Pracoval neúnavně a jako tesař staví dům, tak On ve prospěch lidstva bu-
doval svou církev. My však ničíme jeho práci, neuznáváme těžké námahy a odpíráme jemu mzdy.

Rada důkazů ukazuje nám, že uskutečnění církevní jednoty jest nejvroucnějším přáním Spasitele. Chce, abychom ho oslavovali nejenom nádhrou zpěvů, nýbrž také křesťanskými činy. Ježíš musí zvítěziti a sjednocení církví bylo by tím největším vítězstvím nad prvkem světového zla, „branami pekelnými“. Jen stála práce ve prospěch Unie může dokázati, že skutečně si vážíme a plnou mírou uznáváme velikost té oběti, kterou pro nás přinesl Bohočlověk. Problém sjednocení není jedním z řady ostatních, důležitých problé-

mů, nýbrž jest problémem nejdůležitějším. Dává vysvětlení četných otázek, které nemohou býti úplně rozřešeny do té doby, dokud Východ a Západ jsou odloučeny od sebe. Vše, co podnikáme, každý náš skutek a krok musí míti zřetel ad majorem Unitatis gloriam. Množství dnešního počínání, ve kterém doufáme naléztí záchranu lidstva, ve skutečnosti má jen provisorní a relativní význam. Snažíme-li se obroditi náboženskou horlivost, bojujeme-li proti atheismu, přec nemůžeme zapuditi myšlenku, že dojdeme k dokonalému vítězství jen tehdy, spojí-li se církev. Práce pro Unii — jest následování Krista. Jen tak můžeme dokončiti dílo, které započal On. Nečiníme-li tak, znovu vedeme Ježíše na Golgotu, naši lhostejností znovu jej křižujeme a vlašnost naše jest kopím, které opět probodává bok Kristův.

Středem rozkolu jest Rusko. Ostatní pravoslavné státy nemají rozhodujícího vlivu ve věcech církevních a budou vždy kráčet ve šlépějích ruského národa. Moskva převzala tu dějinnou úlohu, kterou kdysi měl Cařihrad. Tuto okolnost správně pochopilo protestantství a dnes anglikánská církev přičiňuje se velmi o sblížení s pravoslavím. Získají-li ho a nabudou-li na ruské smýšlení převládajícího vlivu, pak dílo spojení opět bude posunuto na neurčito, poněvadž protestantští činitelé postarají se o to, aby obnovili nenávist vůči Římu.

Rusové zachovali si jistou sympatii ke sv. Stolicí. Vědí dobře, že katolictví jest jim nejbližší a katolická zbožnost i mystika nejvíce že se podobá zbožnosti ruské. Dnešní doba poskytuje větší možnosti ke sblížení a dává určitou naději na šťastné dosažení cíle. Carský absolutismus, který se bránil sblížení s Římem, více neexistuje. Pravoslavná církev, přeživši těžké pronásledování, pochopila, že křesťanský svět bude silnější, spojí-li se proti atheismu v společném odboji. Budou-li katolíci pomáhati patriarchální církvi, získají její lásky. Láska zrodí touhu po spojení.

Výsledky budou překvapující, poněvadž Východ převezme od Západu náboženskou kázeň a pevnost ve

víře. Rusko odmění se Západu horlivým, mladistvým náboženským citem, kterého jest pouze ono schopno. Moskva jest pojítkem mezi Asií a Evropou; prostřednictvím ruského národa bude se katolictví na Východě šířiti dále a dále. Protestantství zůstane osamoceno a nezbude mu nic jiného, než uvažovati o sblížení s ekumenickou církví. Jinak zahyne, poněvadž nedovede zabrániti náboženské vlažnosti a chladnému „moralisování“, které jest již patrno ve Skandinavii a Anglii.

Valerij Vilinský. (Z ruského přel. V. Žižková.)

NEJSVĚTĚJŠÍ SVÁTOST A ŽIVOT V PŘÍTOMNOSTI BOŽÍ

Zítí v přítomnosti Boží! Jaká milost! Už žalmista to zkusil, jaká je v živé přítomnosti Boží opora, ochrana proti zlu, radost a útěcha a povzbuzení k dobremu:

„Mám Pána stále na zřeteli,
maje jej po pravu, neviklám se.
I plesá srdce mé a jása jazyk můj.“

(Ž. 15, 8. 9.)

A což o tom dále psát!

Jsou o tom napsány stránky, pojednání, svazky a knihy perem — a co víc — srdcem světců.

Nám nevědomým a slabým spíše je třeba návodu a pomůcek — jak dospěti k životu tak krásnému a milostiplnému, jak dosíci daru tak vzácného.

Že je to dar — tož modlitbou: „Všecko dání dobré a každý dar dokonalý jest shůry, sestupuje od Otce světěl . . .“ (Jak. 1, 17.)

A že je to život — tož cvikem. A tu přicházejí různé školy asketické a různí učitelé duchovního života se svými názory, zkušenostmi, výsledky. Jsou různé, protože život je různotvárný, individuální a nedá se vměstnati pod matematickou formulaci. A také milost vede nás různě. A tak doporučují se nám různé prostředky a pomůcky k ožívování přítomnosti Boží.

Začátečníkům radívá se bez rozdílu, aby upnuli,

Dobrým lékem proti této nákaze, aby se nás nikdy nechytla, jest dětinná důvěra a oddanost k Bohu. Kdo se prostě k Bohu chová, kdo jej nechce jaksi kontrolovati, kdo se odevzdá jeho řízení a vedení, ten nemalomyslní chybami. Po vině opláče svůj pád, vstává a jde k Otci. Ví, že nemůže toho ani tolik napáchat, aby svými vinami předstihl Boží milosrdenství. Více ještě, než můžeme a dovedeme hřešiti, dovede a může odpouštěti a shovívati Bůh. Vždyť Bůh nechce našeho zla, nemůže nám chtíti nic jiného než dobro. Jen jedno stačí: Chtíti dobro, chtíti opravdu, jíti v této touze, prositi o milost a sílu a ten, jenž nikoho nedovede odmlnouti, zachytí nás a přitáhne si nás k sobě. *Brailo.*

Přelud.

Přelud jest pouze cosi jako špatně poznaná pravda, pravda příliš vzdálená. Učiníme si bohem bohatství. Jsme totiž stvořeni pro Boha a proto nemůžeme opravdu po něčem opravdu zatoužiti, aniž bychom si to neučinili bohem. A když pak máme již bohatství, vidíme, že není Bohem. Kdybychom se dali poučiti zkušeností, vrátili bychom se k Bohu. Ale ty malichernosti a titěrnosti nás tak okouzly, že myslíme jen na to, jak znovu prožívati onu zkušenost. „Ano, tam to není bohem, nýbrž ono . . .“ A zase jdeme dobývat světa . . . Přeludy pohlcují čas, až nás měkce přivedou ke hrobu. Tehdy poznáme, že jsme nežili, že jsme jen hledali život . . . Blízko pak tlouklo Srdce, které rozdávalo Život, protože jest *životem* a dávalo *božské* štěstí a mír a slast, protože jest srdce Bohočlověka . . . *Senex.*

Kámen úhelný.

Pro mnohé lidi se Ježíš ještě nenarodil, pro jiné ještě netrpěl a jiným ještě nevstal z mrtvých. Pro jiné ještě nevstoupil na nebesa, jiným neseslal Ducha sv. Jak se naplňuje pokora Páně v pyšném člověku? Jak stopy jeho pokory v těch, kteří ještě s celou dychtivostí lnou k pozemským bohatstvím a k počtám? Zdaž se, bratří, nezaraduje vaše svědomí, když můžete říci: Maličký se nám narodil?

Jiným ještě Kristus netrpěl. Těm totiž, kteří prchají před strastmi a ještě se bojí smrti, jako by Kristus nepřemohl strasti tím, že je vytrpěl, a smrt tím, že zemřel. Některým nevstal z mrtvých. Oněm, kteří se celý den chvějí úzkostí z různých utrpení a jež pokání skličuje, kteří nepřijali dosud duchovní útěchy. Jiným Kristus vstal, ale nevstoupil ještě na nebesa. Dlí s nimi ještě v sladké zbožnosti zde na zemi. To jsou oni lidé, kteří celý den lkají ve svých modlitbách a pobožnostech, kteří vzdychají ve svých rozjímáních. Jim je vše slavnostní a plné radosti, po všechny ony dny ustavičně pějí Aleluja. Ale musí jim býti mléko odňato a musejí zvykati na pevný pokrm a proto je pro ně třeba, aby Kristus odešel, a aby jim byla odňata tato zbožnost. Ale jak toho pochopiti? Naříkají si, že jsou opuštěni od Pána a zbaveni milosti. Ale nechť jen poněkud čekají a nechť dlí ve městě, než se přiodí silou s nebes poskytnutou a ať se jim dostane darů Ducha sv. jakož i apoštolové byli přeneseni do vyššího stavu, nastoupili lepší cestu lásky a nestarali se o chvilkový nárek, nýbrž o velké vítězství nad společným nepřítelem, o to, jak by zdrtili Satana svýma rukama.

*Sv. Bernard: De Resur.
Sermo IV.*

ŽEŇ

ABBÉ JOSEF BOUTET: *Memento de Vie Spirituelle*. (Aubanel Frères, Avignon.) Kniha pro vedení křesťanských dívek. Snaha o prohloubení nábož. vzdělání u dívek i aplikace této znalosti na praksi náboženskou. Kniha velmi důkladná hodí se zvláště pro noviciáty, pak by naše ženské kláštery nemusely se obávat hlubší duchovní četby. Zde je příprava, ostatně všem dívkám naší doby velmi žádoucí. — ou —

BO - YIN - RA: *Der Sinn des Daseins*. (Magnum Opus Verlag, Freiburg in Br., str. 175, cena 3'50 MK.) Moudrost indického filosofa. Hluboké, z velké části tak silně pravdivé meditace, učící rozuměti životu, to jest, všemu dění, přírodě, bolesti, smyslu činnosti. Stále a stále zvedá k Bohu, třebaže slovy literárně přebroušenými. S. B.

BOEGNER (Pasteur): *Le christianisme et le monde moderne*. (Fischbacher, Paris, 1928, str. 206, cena 9 frs.) Konference prot. pastora. Konstatuje pravdivý odklon světa od křesťanství, a hledá toho příčiny. V dalších konferencích ukazuje na strašné mravní následky tohoto odklonu a vyzývá k žitému a pochopenému křesťanství, aby znovu ovládlo lidi a svět celý. Naproti tomu myslím, že takto se získá jen velmi málo lidí. Hlavní příčinou nevěry jest to, že člověk nechce býti více člověkem, nýbrž že šilhá po zvířeti. Hmotářství v mozcích a srdcích, hle, příčina odkřesťanění. Vše ostatní jsou příčiny částečné a vedlejší. S. B.

HILDEGARD VON BINGEN: *Wisse die Wege*. (Augustinus-Verlag, Berlin, 1928, str. 508, 30 obrazů, cena 22 MK.) Do hlubokých tajemství uvádí duši lačnou tato kniha vidění a nauk sv. Hildegardy. Kniha jest jásavým hymnem na Krista Krále. Jasně, zřetelně a přesně vyzařuje z knihy blahodárná nauka o milosti, o všemohoucnosti Boží. Scivias, jehož překladem jest kniha, učí duši krok za krokem žítí dle Boha, aby k němu konečně jednou došla, když k němu jest určena. Překlad jest lahodný, čistý. Úprava přímo překvapuje. Němečtí benediktini vydávající ve zmíněném nakladatelství zlaté hřebíky svých světců a mystiků, obnovují opravdu veškerou starou mnišskou lásku ke krásné knize, dávajíce dobře roucho dobrému slovu.

HANDBUCH DER PHILOSOPHIE PROF. DR. OTHMAR SPANN: *Gesellschaftsphilosophie*. (I.—II. Teil, I. část č. 19. M. 3'90, II. č. 20. M. 3'75.) Význam této společné práce spočívá ve snaze čelití pozitivistům, kteří se dívají na povrch věcí a jádra si neví-mají. Ovšem dovede-li filosofie Rud. Euckena, která tvoří základ této práce, o společnosti něco jiného, jest druhá věc. Nesprávně jmenuje sv. Tomáše pod jednou skupinou s Platonem a jinými, jako by jeho názor se dal pojmenovati stejně jako Platonův — objektivním idealismem, jsou přece podstatné rozdíly mezi Tomášem a Platonem, jakým způsobem sestupuje ideální svět k reálnímu.

Filosofie Rud. Euckena, založená na Hegelovi a Schellingovi a jejíž vliv se ukazuje v tomto díle, pozoruje vývoj duchovního života (Geistesleben) ne tak v jednotlivcích, jako sám v sobě, ovšem

v jednotlivcích lze pozorovati jeho rozvoj. Rozlišuje trojí druh duchového života, náboženství, vědu a umění — náboženství, jakési tušení, dospívá ke skutečnosti ve vědě a v umění dosáhne svého vyjádření, zevnější podoby. Morálka je jakýmsi zdokonalením, obnovením ducha, čili jakousi jistotou vnitřního ve vnějším, ideálního ve skutečnosti, proto není zjevem subjektivním, nýbrž objektivního duchov. života. Staví se přísně proti subjektivnímu pojmu Kantovu a jiných povinností a dokonalostí a klade je jako ontologické pojmy, nerozlišuje však při tom pojem dokonalosti fyzické a morální. Bytí a povinnost pocházejí z objektivního požadavku věci proti subjektivním přáním.

Z čistě objektivního pojmu morálky, dokonalosti, povinnosti, který s sebou nese objektivní duchovní život, neplyne, proč má jednotlivec jednati morálně, spěti k dokonalosti, proč v jednom člověku se uplatňují šlechetné morální zásady, v jiném ne?

Celé jednání, celý vývoj duchovního života vyvíjejícího se dle této filosofie od prvního stupně až do nejvyššího jest objektivní prací všeobecného ducha, jaké je tedy postavení jednotlivce? Vždyť každý rozumný tvor cítí v morálním životě své povinnosti, má v sobě jistý zákon, dle něhož je něco morálním dobrem, jiné pak morálním zlem. Filosofie objektivního ducha upřádá závoj nových záhad, tedy novou víru a kde má pravděpodobnost?

Dr. M. H.

A. HESVARD: *La Psychanalyse: Théorie sexuelle de Freud.* (Stock, Paris, 1928.)

Kniha je vulgarisací teorie Freudovy, lékaře z Vídně, o psychoanalýs. Z teorie lékařské stala se teorie psychologická.

Ze své lékařské zkušenosti objevil Freud „Ameriku“, vliv totiž nižších tužeb a instinktů v člověku na jeho myšlení a charakter a vyvozuje z toho sofisma, že celý psychický život, mezi ním morálka a náboženství, mají svůj původ v neznámém světě instinktů, mezi nimi ovšem nejsilnější je pohlavní pud, a tento neznámý svět bývá zreformován vychováním, etikou atd.

V celé teorii se jeví nejasný pojem nižší a vyšší části člověka, poněvadž je více experimentní, než se často myslí. Jsou v člověku nižší schopnosti chůvost a prchlivost, víme to z toho, že se ženou slepě za svým předmětem smyslným dobrem, kdykoliv se naskytne, často i proti rozumovému uvažování. Tato chůvost rozkoše v člověku zůstane, i když snad potlačí její zadostučnění jednou, neb vícekrát. Nechá-li se člověk slepě vláčet, dospěje k jakémusi zatemnění a otupělosti vyšší stránky, intelektuelního života, mají tedy jistý vliv na jeho jednání. Rovněž neukojená nižší část může mít vliv na obrazotvornost a tím na myšlení. Člověk však zůstane vždy člověkem přemýšlejícím a vůli se rozhodujícím i pod vlivem pudů.

Dr. M. H.

JIRMAN F. R.: *Zjev a osobnost Jezu Krista.* (Hencel, Praha, str. 80, in 4°, cena 14 Kč, II. vydání.) Proč vůbec autor tu knihu napsal? Aby vynadal „církvevníctví a dogmatismu“? Velebí Ježíše, ale, proč stále ta nabubřelá slova o Světle, Pravdě etc.? Dílo ilumináta, ne věčího! Dílo obdivovatele gnostických tajů, ne pro-

živače křesťanství jako cesty k Bohu! Kniha stejně nebezpečná (ne-li více) jako kniha nejpustějšího materialismu, jejíž potírání, protože čpí silně zednářstvím a zednářskou frazeologií. Kritiku knihy provést, znamenalo by bít se s irrealněm. S. B.

JOLY E.: *Le poème byzantin a Venise*. (Plon, Paris 1928, str. 280, cena 20 frs.) Byzantské umění zaplavilo i západní Evropu. Velmi zřetelný jest tento vliv na mosaikách benátských chrámů. Joly s láskou studuje byzantské umění, jeho rozšíření a hlavně jeho duši. Ukazuje, že byzantské umění není ztrnulé a neživotné. Vidí v byz. umění čistou vroucnost křesťanské prostoty, již jedině se živí pravé umění. Dílo je vypraveno mnohými dobrými ilustracemi. S. B.

Kalender für kleine Leute 1929, Verlag der Schulbrüder Kirmach-Villingen, Baden. Již po páté vydává toto čilé nakladatelství kalendář pro děti v pěkné úpravě. Doporučujeme.

Schulbrüderkalender 1929, tamtéž. 8. roč. Bohatý obsah s četnými vyobrazeními. Doporučujeme.

LUTISLAV: *Život dítek Božích*. (Franci G., Praha, 1928, cena 9'50 Kč.)

Kniha, která je opravdu novinkou v naší homiletické literatuře, pojednává o „jednom potřebném“ — nadpřirozeném životě v milosti posvěcující. Nelze se nadíti obrody náboženského života u nás, dokud nebude každému katolíku zřejma nutnost i důstojnost toho, že má býti dítkem Božím. Vůdčí ideou kázání i katechesí musí býti hlásání evangelia, jakožto radostného poselství o synovství dítek Božích.

Tomu všemu chce sloužiti uvedená kniha, kterou vřele doporučuji kněžím pro kostel i školu, laikům k potřebnému sebevzdělání náboženskému. S. B.

J. C. B. MOHR (PAUL SIEBECK) TÜBINGEN: *Die Religion in Geschichte und Gegenwart*. Liefer. 37-38, Gossnersche Miss. — Grundherrschaft. Dvě monografie o bohoslužbě a víře v Boha, kromě mnoha jiných obsažně probraných hesel. — es —

NEYEN F.: *Une méthode de vie spirituelle*. (Aubanel, Avignon, 1928, str. 150.) Mnoho lidí bývá zdržováno v pokroku v duch. životě tím, že nedovedou zachovati klidu a trpělivosti se sebou, že po pádu malomyslní. Autor nové knihy učí správné metodě zachovati rovnováhu i v hořkosti, suchopáru a strastech, i po hříchu, přesně dle sv. Františka Saleského. Vřele doporučuji tuto knihu jako mírný vánek do plachet duch. života lidí úzkostlivých a přestrašených. S. B.

R. DE THOMAS DE SAINT-LAURENT: *St. Paul de la Croix*. (Aubanel-Frères, Avignon, str. 92.) Dobrý životopis dosti neznámého svěťce, zakladatele řádu passionistů. Z jeho života zachytí vás horoucí jeho láska k Ukřižovanému a soucit nad lidmi vykopenými Ukřižovaným. Heroismus ve vysokém stupni, šlechtinnost a boj lidské duše o Boha osvěží a povzbudí. Doporučuji. S. B.

ROSEAU D'OR: *Chroniques VI*. (Plon, Paris, 1928, str. 310, cena 20 frs.) Nová řada záblesků z duch. dílen franc. spisovatelů snažících se opravdu o intelektuální a umělecké zdvižení součas-

ti. Maritain podává své nádherné dialogy. Vtipně se vypořádává od. estetickým slovníkem. B. Zaitzev podává vzor ruské zbožnosti Sergia Radoněžského. Rádí se ve sbírce setkáváme s drobností menghenovou. Nová jsou jména Güiraldes, Hellens. Ze starších ihatili sborník Larbaud a Reverdy. Vřele doporučuji. S. B. R. WILHELM STEIN: *Geschichte der „Kleinen Blume“*. (Schulder, Kirnach-Villingen 1928, Baden.) Život svatě Terezie Jeťovy vypravovaný mile, poutavě a přístupně mládeži. Rozmilá žka, v níž i obrázky vroucně hovoří. THE ZENNER: *Maria Adelheid*. (Schulbrüder, Kirnach-Villingen, Baden 1928.) Životopis velkovévodkyně Luxemburské, jež etá poznává tíži koruny a žezla za světové války, dvacetčtyř. abdikuje a po pěti letech umírá po divných cestách životem o vzor svatého života. Krásný život, silný příklad.

Ó JEŽÍŠI!

Sv. Bernard: In Ramis Palm. Sermo II.

Ó, jak dobrý, jak sladký jsi, Pane Ježíši, duši Tebe dající. Kéž chválí tě, Ježíši, vše na nebi i na zemi, je, Ježíši, vykupitele ztracených, spasitele vykoupcech, naději vyhnanců, sílu strádajících, volnost tísného ducha, sladkou útěchu a slastiplné občerstvení šelkající a běžící za tebou namáhavě, jedinou odměna radost všech nebešťanů, nejhojnější zdroj všech lostí, vznešeného Syna Nejvyššího Boha, a Boha jvyššího samého! Ó, veliký jsi a velké jméno tvé!

Město Herodovo.

Opravdu, ubohé a nešťastné město, v němž vládne Herodes; poněvadž zcela jistě účastní se i Herodovy zloby vzejde světlo spasení, rovněž se bude chvíli Herodovým zchem.

Sv. Bernard: In Epiph. III.

Milosrdenství Boží.

Veřejné jest milosrdenství, všem jest podáváno, a nikdo ní z něho vyloučen, kdo je sám neodmílá.

Sv. Bernard: In Purif. B. M. V.

VZESTUP DUŠE

S. Augustinus, De interiori domo c. 6.

V ýznačné a základní zrcadlo, v němž možno vidět Boha, je rozumný duch, nalezající sám sebe. Jestliže *neviditelné vlastnosti Boží jsou poznávány z i stvořených,*¹ kde, prosím, nalezneme stopy jeho poznání výrazněji než na jeho obraze? Nechtě tedy utvořit své zrcadlo, nechtě očistuje svého ducha, kdo touží vidět svého Boha. *Blahostavení čistého srdce, neboť v něm budou viděti Boha.*²

Pravý kající neustává každodenně pohlížet do tohoto zrcadla, je čistiti, držeti, ostříhati. Pohlíží na sebe a nenalezne-li na něm něco, co by se Bohu nelíbilo. Utírá je nejen od hříšných skutků, nýbrž i myšlenek, aby na něm nic nezůstalo, co by uráželo Boha. Dívá se, aby nespadlo a láskou nepřilnulo k zemi a nezapínalo se prachem prázdných myšlenek. Ostříhá je, aby ten, jenž přebývá s lidmi, jehož rozkoš je dle sebe syny lidskými, jenž stojí u dveří a tluče, aby nebyl lezl čistý příbytek, kdykoliv se mu zachce vstoupit. Bůh totiž, jenž je milovníkem čistoty, nemůže býti v srdci znečištěném.

Když tedy člověk vyčistil zrcadlo a dlouho na něm pilně pohlížel, počne mu zasvitat jakási jasnost božského světla a duchovnímu zraku se jevit jakási nezměnný paprsek nezvyklého vidění. Duše rozžhavená tímto viděním tohoto světla počne s čistým srdcem patřit na věci vysoké i nízké, počne Boha milovat, k Bohu přilnout. Na vše časné pohlíží, jako by to nebylo, všechno vlastních citů se zříká a cele se věnuje jen lásce, vědomou, že jen ten je blažený, kdo miluje Boha.

¹ Řím. I. 20. ² 2. Mat. V. 8.

VYJDI ZE ZEMĚ SVĚ

Kdyby někdo nahlédl jen do toho všeho, co se v nás tají a co do nás Bůh vložil, oněměl by překvapením a vděčností!

Nesčetné možnosti jsou v nás, v našich schopnostech. Víří to a hemží se v našem bytí hodnotami, tím, čím se můžeme stát. Srdce naše jest odleskem všeho, co se doň dívá. Krásy velké, příšerné skutečnosti v nás volají po sdružení s krásami, pro něž jsou naše mohutnosti připraveny . . . Slast a muka básníků opíjeti se tušenou a nahlédnutou krásou . . . ! A přece zase muka, jež každého pravého umělce a hlavně básníka zatěžují bolesti, že to všechno nedrtí srdce našeho stále se chvějícího. Stále nalézají a čím dokonaleji nalézají, tím děsivěji se v nich ozývá strach, že se blíží dnu . . . Daleko, daleko jest ještě to dno, ale jest přece tušené a proto trýzní. Umělec, který si přizná příčinu svého neklidu a hledá své žízně zdroj jinde než ve věčném otáčení okovu kolem vlastní duše a v cisterně popukané a žiznivě věcí stvořených, osvětluje, posvěcuje . . . Umělec zarývající zoufale okov hloub a hloub, i tehdy, kdy tuší dno, zkalí jen čistou vodu krásy . . .

Záhada omrzelosti, vyčerpánosti, duchovní stařekosti mnohých těch, kteří myslí, že jsou dobří a zbožní, ukazuje v tento směr na řešení a porozumění.

Bůh musí kletbou stihnouti takové ubohé lidské vřetenoto točící se kolem sebe. Stále rychleji, zběsileji točí se kolem sebe jako své osy, hřidel se zadrhuje, táhne, skřípe na všech stranách, až se pomalu zastavuje. Duch lidský živoří, duch, který byl povolán, aby se rozhořel životem věčným, životem Božím.

Oni nešťastní neslitovali se nad touhou svého srdce, jež se zmítalo v poutech, a vedle dravé žádosti v lidském nitru míti vše, nechali jen téci kalný pramen jakési touhy degradované, zúžené, okleštěné na to, co se dá hned absorbovati.

Nedovedli milovat. I to je umění, neb má architektonicky, směle vybudovat jednotu všech myšlenek, činů, hodnot, skutečností a možností, aby tato jednotu

zajala pravé dobro. Milovat málo, nahodile, naslepo, neb milovat celý život, a vyčerpávajícím způsobem, co vystačí na okamžik, jest zločinem na právu srdce lidského k čistému a opravdovému štěstí.

Křesťan měl by živiti své srdce a zapalovati svou mysl sladkým ohněm lásky nejčistší, jediné postačující, lásky k Bohu. Kdyby láskou k Bohu spouštěl křesťan okov své duše do štěstí a dobra, musily by z něho téci zdroje tryskající do života věčného.

Máš takovou živou lásku? Přímo: čerpáš z Boha, nebo z vod kalných? Co získáš ve svých vodách, víš. Sebe, malého, slabého. Nepříjemně zadrhující o stěny světa, o kameny obtíží bude tvé čerpání mimo Boha.

Zalkneš se žízní, vyschne ti srdce bez jeho živé vody. Ve svém vlastním zájmu musíš spustiti do Boha okov svého srdce. Musíš uznati, že ze sebe máš jen bahno. Víš dobře, kolikrát jsi klesl, když jsi na sebe spoléhal. Zakusil jsi, jak tě brzo vše unaví, jak jsi co nejdříve znuděn sám sebou. A to jsi kolikrát ještě myslel, že miluješ Boha, žeš jeho věrným služebníkem a zatím jsi chodil kolem jako cizinec.

Abys unikl všednosti, musíš uniknouti prostřednosti, musíš uniknouti vlažnosti. Tvá láska k Bohu musí se vystupňovati, jak jen to jest možné.

Kdo chce být přetvořen, svléci ze sebe svou ubohost a bídu, musí vyjít ze sebe, musí se povznést nad vlastní slabost, sobě ponechanou přirozenost. Nutno vyjít ze sebe.

O extasi, vytržení, vyžití lásky ze sebe mluví sv. Tomáš při této příležitosti. Upřímné žití, hluboké přátelství dává nám zapomínati na sebe a zcela se vrhá do náručí toho, jemuž platí naše láska.

Nemožno zůstat v sobě pro člověka. Sv. Tomáš praví o osamocení člověka děsné slovo: „Homo solitarius aut bestia est aut angelus.“ Osamocení člověk jest buď andělem nebo zvířetem. Kdo by chtěl zůstat sám, jen ze sebe čerpat a stále do sebe zase se vraceti, kdo by chtěl celý svět zaujmouti a kolem sebe jej soustřediti, vyčerpá by se, unavil, vyprázdnil

anebo by si nevěděl nakonec rady se vším, co si pozval do duše.

Spojení, přátelství zvedne, obohatí, spojení s Životem dá, rozhojní život.

Přítel pak, aby byl dokonale spjat s přítelem, musí vyjít ze sebe, musí se takřka ponořit do svého přítele. Jinak půjdou kolem sebe, vedle sebe jako dva, kteří si nerozumí.

Zamilovali jsme si přítele. Našli jsme v něm velké dobro, vznešenou krásu. Chce nám otevřít své srdce, chce se k nám rozletět svou duší. Jest jen třeba vyjít ze sebe, opustit své zažluklé, v začarovaném, uzavřeném kruhu se točící sobectví . . .

Zamilovali jsme si Boha. Našli jsme v něm dobro největší, krásu samu. Musíme pak vzdát se jaksí sebe, zapomenouti na sebe, opakuji: vyjít ze sebe. Musí nás schvátit vytržení lásky. Nemyslím tu extasi, která je darem darmo daným některým mystikům, jako průvodní zjev. Nikdy mi nenapadlo vychovávat „mystiky“ a volat lidi tam, kde volá jedině Bůh některé své duše, aby zvláštními dary strhli ostatní a osvětili, vyzdobili církev. Vytržení lásky беру ve smyslu jeho běžného významu, jak jej podává sv. Tomáš. (1. II. q. 28. art. 3.)

Bůh — nejvyšší — vše — ! Jak nenapnouti mysl k němu, jako tetivu, a vyslati za ním své srdce — střelou ohnivou, šílící láskou k předmětu jedině celého milování hodnému.

Zvednout za ním svou mysl ! Aby náš duch stále za ním se nesl. Musíme tak si zpřítomnit Boha, abychom žili stále pod žářem myšlenky na něho. Nechť nás stále provází Bůh. Denní práce a starosti posvěťme jím. Víme, že vše směřuje k vyplnění jeho plánů, že nic, ani ti, kteří se Bohu rouhají a proti němu pracují, že se nemohou vyrvat z této nutnosti plnit vůli Boží pro vše a pro všechno. Boha budeme hledat i v nejprostším svém konání.

Krásy pořádku, jenž jest i v zdánlivém neladu a rozvratu, světa, ctností, nechť se nám jeví jako stopy Boží. Pak budeme se Bohu klanět ve všem stvoření.

Kež nám nestačí „odbyti“ at v pravém či přeneseném smyslu několik obvyklých modliteb! Co se přes den a za celý život namyslíme na sebe. Naše zájmy, práce, povolání, bolesti, radosti, zdraví si vyžaduje tolik času. Myslíme na sebe a své celé dny. Tu právě třeba přiložit ruku k posvěcení a zdokonalení sebe. Mysleme více na Boha než na sebe, to jest, vyjděme ze sebe, ze svých zájmů! Přítel myslí často na přítele. Jest u vytržení nad jeho dobrými vlastnostmi. A Bůh jest přítel nejlepší a dokonalost a svatost sama. Oč plodnější než stále pitvání sebe a věčné hořekování nad vlastní nedokonalostí bylo by nechati sebe a ponořiti se do vlastností, dokonalostí Božích! Není jinak možno pak, než, že nás uchvátí. Svatost Boží bude nám očištnou koupelí. Když jej lépe poznáme, vroucněji si ho zamilujeme.

Bude nám posilou svatost Boží, když procítíme, jak v dobrých rukou jsme!

Bůh jest vlastním prostředím křesťana, určeného k patření na Boha. Ostatní poznání jsou marnosti bez poznání Božího, jsou trýzní, běrou čas, sílu a schopnosti a dávají tak málo, když neposkvřňují a nestrhují dolů..

Zvolme si po příkladě svatých Boha za své vytoužené místočko, za svůj útulek, kam se budeme stále a stále vraceti a uchylovati. Když takto zakotvíme v Bohu, snadno budeme stále vnitřně obcovati s Bohem. Toto přemítání, nošení se myslí do Boha jest prvním krokem k vyjití ze sebe: Primam extasim pacit amor dispositive per meditationem, nam intensa meditatio unius abstrahit ab aliis (1. 2. q. 29. art. 3): „Láska připravuje počátek vytržení rozjímáním, neb úsilné rozjímáním jednoho odvádí od ostatního!“

Když mysl bude okoušeti Boha, když *naň* bude více mysliti než na sebe a jiné věci, potáhne za sebou vůli. Pak to již vůli bude snadnější nehledati v sobě a v jiných věcech pro sebe, když nalezne svého Boha, nad něhož nikde lepšího nemůže najíti.

Když poznáme, že vše na světě jest lejnem, jak praví sv. Pavel, jen po jednom touží, jako týž sv. apoštol: Býti roztržen a být již s Kristem!

Proto snažme se nenáviděti přímo vše, co nás vrací a stahuje ke hříchu, k zemi ! Chtít něco jiného znamená : vraceti se k malichernostem, ke stínům, k všem, jež nedovedou oblažiti.

Abychom vyšli ze sebe, třeba vyjít ze samolásky, jež se křečovitě drží své vlastní vůle. Víte, co je nejlepší ? Ukřížovati tuto vůli na kříž, jež ona zasadila na Kalvarii. Křesťan chtějící dojít k Bohu, přiková na Kristův kříž lásky k Otci své sobectví. Nebude hledati především sebe, nýbrž vůli Otce, jenž jest v nebesích.

Jest to boj úporný, strašný tím, že pro slabost lidského zraku, jenž jest stále pokoušen dívat se na vše přirozeně, nevidíme postupu, že se jedná o houževnatý boj na jednom zdánlivě místě po celý život.

Ale láska vycházející ze sebe nebojuje jen s nepřáteli ! Jednou rukou bojuje a druhou staví na svém srdci Chrám Božích ctností. Také trpělivě, pomalu, kámen za kamenem ! Nadšený učedník Kristův nespokojí se s varováním se těžkého hříchu. Ví, že každá, i nejmenší urážka Boha jest krvavým nevďekem a velkým zločinem. Právě proto, že jsme tak málo pochopili Boha a jeho lásku, proto pijeme hříchy, jež nazýváme lehkými, jako vodu.

Duše milující chce přijít až ke dnu Božích hlubin, chce úplně spočinouti na Srdci Božím. Proto se vynasnaž, aby se nemusil tento Bůh s někým dělit o to lidské srdce !

Bůh dává nám radosti, zdraví, prostředky, přátele, ale vše proto, aby nás to snáze k němu přivedlo. Proto nesmíme ani k těmto věcem přilnouti. Nežádá Bůh ode všech, aby se zřekli ve skutečnosti rodiny, vůle a majetku.

Ale jisto je, že kdo se stane otrokem těchto tří darů, že se zvolna ale jistě odcizuje Bohu a že o nějakém hlubším přátelství není řeči.

Ode všech žádá Bůh vnitřní oproštění od všeho. Všichni musí býti připraveni vrátiti Pánu dary, jež nám světil, abychom jimi hospodařili.

Proto křesťan si uvědomí, co jest Bůh a co jest vše

ostatní a osvobodí svého ducha od onoho ostatního. Ve svém smýšlení a hlavně, ve svém jednání.

Jen ten, kdo ničeho nemá, kdo se všeho zřekl a všechno Bohu dal, jest zralý pro něho, u toho pak Bůh neváhá utrhnouti květ duše a přesaditi do zahrady svého Srdce.

Pane, dej, abychom vyšli ze sebe, dozráli pro Tebe a teprve v Tobě našli sebe a ostatní!

P. Silvestr M. Braitó O. P.

NEROZLUČNÍ

Okusiti blaha přátelství jest okusiti mučivosti obav rozloučení. Lidské přátelství je křehká věc, přátelství s Bohem však se zdá věcí mnohem křehčí, jež se děsivě snáze rozbije, nežli přátelství lidské. Nezdá se to pouze, je to skutečností; protože přátelství Boží je věc a záležitost nekonečně drahocennější a jemnější, nežli nejhlubší a nejpevnější svazek dvou lidských duší. Proto je si třeba dobře uvědomiti správnou nauku o této nerozlučnosti přátelství s Bohem. Čím více známe jeho něžnou křehkost, čím více se o ně bojíme, tím se stává pevnějším.

Duši přemýšlející o nerozlučnosti zajímá s určitým nepokojem trojice otázek: zajistím si Přátelství tak, aby se nikdy nepřerušilo? Zajistím si jeho vzrůst, aby neochabovalo? Zajistím si setrvání v lásce až do posledního dechu?

Skutečnou nerozlučnost Přátelství by nám mohl zajistiti buď Boží slib, že nedopustí nikdy trvalého odloučení duší, které jednou s ním byly přátelsky spojeny; mohly by nám to zajistiti naše zásluhy, že v Přátelství nabytými zásluhami bychom měli u Boha právo, že by své bývalé přátele musel vynést z propasti hříchu na své srdce. Slibu Božího nemáme, naše zásluhy nemohou nám takové nerozlučnosti zajistiti. Kdyby toto druhé bylo možné, bylo by možné takto mluvíti, vlastně takto se rouhati: „Jsem duše s Tebou, Bože, přátelstvím spojená. Vím, že mi za to dáš

věčný život. Ale jestliže jednoho dne se mi zachce zraditi tvou lásku a jednati s Tebou jako s nepřitelem, pro mé nynější zásluhy budeš Ty povinen přivésti mne zpět a dáti mi celé své přátelství.“ Bylo by to rouhání. Ale — což nejsou křesťané, kteří v koutěčku srdce tak smýšlejí? Kteří nemohou přijíti na chuť úpěnlivé prosbě „Nedopuť, aby se má duše kdy od Tebe odloučila“?

Křehkost jemné drahocennosti má Přátelství. Proto nemůžeme spoléhati, proto můžeme jen celou duší denně prositi „Nedopuť...“, proto musíme usilovně konati skutky Přátelství.

Je-li vůbec záruka zajištění Přátelství, jen tato práce ji svým způsobem dává. Samo přátelství ji ukládá svým nejhlubším zákonem. Ten zákon velí stálý vzrůst, a jakmile přátelství přestane růsti, upadá; dokud roste, je zajištěno jeho trvání. Přeneseme tuto myšlenku na poměr člověka k Bohu a vidíme, jaká radostná naděje se tu usmívá. Přátelství s Bohem jest jediné přátelství, jež může růsti doslova bez mezí. Bůh není nikdy milován tolik, kolik může býti milován a kolik zasluhuje. Kdyby srdce hořelo celé plamenem lásky, ještě je možno více, protože Bůh má moc srdce lidské rozšiřovati.

Duch svatý zanítil v srdci našem oheň lásky. Lásky nesnese nečinnosti, velí skutky, úkony Přátelství. Snámi skutky konajícími pracuje Přítel, pomáhá nám výše. Jinými slovy: jako si můžeme zasloužiti život věčný, tak si můžeme zasloužiti rozmnožování, zvětšování své přátelské lásky k Bohu.

„Zůstávejte v lásce ke mně“ — „kdo zůstává ve mně, v tom zůstávám i já“. To ujištění samého Přitele je potvrzením nauky, že Přátelství pracující skutky přátelství má v této práci jedinou za obvyklých okolností možnou záruku trvání přátelství, tedy nerozlučnosti.

Není však tento postup jakýmsi samočinným mechanismem. Svatý Tomáš (II.—II. 114, 8 ad 3) učí: „Každým dobrým skutkem si člověk zasluhuje rozmnožení milosti, jakož i vyvrcholení milosti, totiž věč-

ný život. Ale jako se věčný život nedává hned, nýbrž v určenou dobu, tak také milost nestává se větší hned, nýbrž v určitou dobu, až totiž člověk bude dostatečně připraven na větší milost. Místo „milost“ řekněme „láska“ a vidíme, jaký význam i jaký účinek mají skutky přátelství, totiž dobré skutky křesťanských ctností. Živí duši, znenáhla ji sílíce, aby, nabyvši větší síly touto výživou, mohla postupně konati skutky větší lásky, větší skutky přátelství — jež ovšem vyrostly z lásky zatím vyspěvši na vyšší stupeň.

Tím se nám jasně osvětluje význam dobrých skutků v katolické nauce, z toho rozumíme boji o nutnost dobrých skutků proti naukám reformace. Jsou organickým udržováním člověka u Boha, jimi roste, dospívá dítko Boží, jsou zárukou nerozlučitelnosti přátelství s Bohem. Proto nejvíce lásky znamená nejvíce činnosti.

Ještě jiný poklad je obsažen v nauce o záruce nerozlučitelnosti Přátelství. Odpověď na nejtěžší a nejpalčivější otázky, proč, přes všechnu svou nejlepší vůli žítí křesťansky spravedlivě, člověk trpí, strádá? Proto, aby rostlo Přátelství. Neboť neúrodnější vláhou přátelství jsou slzy, nejkratší cestou do nejhlubších intimností přátelství jsou propasti bolesti. Takový je smysl hesla svatých „buď trpěti, nebo umřítí“; rozuměli mu tak: „buď milovati, nebo raději nežítí“.

Čím hojnější a krásnější je taková práce na utužení přátelství s Bohem, tím lépe je zaručena jeho nerozlučnost. A přece nemůžeme to říci bez omezení. Přátelství s Bohem není mechanismus, je křehká drahocennost. Přes všechnu zdánlivou bezpečnou jistotu o nerozlučnosti Přátelství, když duše horlivě koná skutky přátelství, zůstává přece otázkou bez odpovědi ona třetí otázka, na začátku napsaná: vytrvám až do posledního dechu, aby poslední dech života byl zvoláním lásky?

Sebedelší a sebekrásnější život v přátelství nedává záruky smrti v přátelství. Že smíme býti přáteli Boha, je z největších darů Božího čirého zalíbení, jeho čiré vůle. Ždá se nám, jako by tu chtěl Bůh až do konce

našeho života požívati největší a nejhlubší radosti přátelství, že se milovaný milovanému i po letech oddává s tímž svobodným vznětem vůle, jako v prvním začátku, že necítí pouta, nýbrž dokonale svobodnou lásku, jež zůstává u milovaného, jako by se stále oň ucházela. Proto nedal záruku smrti v Přátelství.

Snad nás toněkdy zaráží. Proč? Protože cítíme svou slabost, nebo někdy též sklon k uvolnění Přátelství. A právě tento pocit ukazuje nutnost, aby tato třetí otázka zůstala otázkou. Bůh mezi svými přáteli nechce míti nikoho z donucení, upoutaného jen jakousi nutností. Chce míti vybrané duše, uvědoměle, svobodným vznětem srdce oddané, prosící o lásku a přátelství až na konec pozemského života. A chce, aby na prahu věčnosti stanuly s touto prosbou: Pane, nesu ti lásku a prosím o dovolení milovati tebe na věky. Jen poněkud se vžítí do takového obrazu postačí, bychom děkovali Bohu, že nám nezaručil smrt v přátelství. Tím více si vážíme ceny Přátelství, tím jsme na ně opatrnější, čím je křehčí.

Co je tu napsáno o nerozlučných, je všechno psáno pod dojmem křehké něžnosti přátelství duše s Bohem a chce ten dojem také způsobiti a upevniti. Apoštol Pavel, jenž tak hluboce chápal a cítil tuto křehkou něžnost Přátelství, psal Filippským křesťanům: „Proto, miláckové moji, pracujte s bázní a třesením o své spáse“ (2, 12); proto jinde o křesťanském životě užil obrazu opatrného nesení křehké nádoby, v níž je drahocenný obsah (2 Kor. 4, 7). Neboť význačným rysem opravdového křesťana je něžná pozornost, jemná opatrnost, obezřelé pozorování na všechny strany, aby někde neutrpělo škodu Přátelství. A právě ti nejněžnější opatrní jsou nejsilnější a nejsmělejší, neboť jim svítí nebeská moudrost a jest jim po ruce nadzemská síla, plynoucí z ošetřovaného Přátelství. Něha patří k základním vlastnostem Stvořitele a Pořadatele, něha lidské duše je nejlepší zárukou nerozlučnosti Přátelství se Stvořitelem.

P. Em. Soukup, O. P.

PŘEKÁŽKY SLOVA BOŽÍHO V NAŠÍ DOBĚ

Je zajímavé sledovati, jak vše vůkol stává se Spasiteli symbolem Božích myšlenek: vinice, zběhlá ovce, světlo, hostina, sůl, perla, zem, koukol. Brával ke svým řečem obrazy z prostředí posluchačů. Co on a jeho lidé kolem viděli, slyšeli, ba i myšlenky, jež právě jimi hýbaly (Jan 7, 37), vše se stává zrcadlem tajemství Božích. Dle všeho, bylo to nedaleko Kafarnauma, hleděli všichni na pole, a přes to pole se ubíral odměřeně rolník a sel zrnka do brázd. Pán, uzřev to, počal: „Vyšel rozsevač, aby nasel dobrého semene . . .“ Pro nás lidi ve městech 20. století poslouchá se to jako pohádka, zatím co kolem hučí auta a praští brzdy elektrických drah. Jsme vskutku postaveni do tak nevykoupeného, technikou znesvěceného světa, že nemá obrazu pro slovo Boží?

Podobno je království nebeské všem, kteří přinášejí krvavé oběti, jen aby postavili a vypravili důstojně Boží dům. Na stavbu kostela, na jeho opravu, na nové zvony přispěl leckdo i „z protivného tábora“. A když bylo svěcení, sešlo se jich náramně mnoho, aby se podívali, pochválili a — odešli. Ach, má dnes toho dnešní svět tolik na srdci a starosti, tu nový výpravní film, nový tanec, operetní novotu, plesové šaty, frisy, a každý roh ulice, každý plakátový sloup, každá výkladní skříň se šperky, keramikou, romány, látkami, podává toho takou spoustu, že pomalu lidé hledí na vše očima, jež se ničemu nediví, a z něčeho dlouho neradují. Den vyplněn. Na večer pak se plní divadla, pracují horečně promítači; obrazy na ostrém transparentu jsou až děsně skutečné; z temna hlediště upírají lidé zrak na živé plátno, a odcházejí s temnými, hnusnými pocity do hluku ulic, by udělali místo druhým. Když pak je vede cesta podle kostela, připadá jim tak neosvětlen, chladný, cizí srdci.

Jak sežírá tato atmosféra klidné myšlenky nadpřirozena z duše. Aniž se obratu nadáme, nadpřirozené působí na nás slaběji, až posléz dospíváme v ony

konce, že se bez Boha a věčnosti obejdeme. Pozemskost společnosti a večery v kavárnách, divadlech, kabaretech, pohlcují nás docela. Mnohovědné skříně výkladní nutí k ukvapené vševědounosti a povýšenosti vůči věcem víry. Stero dojmů se střídajících otupí a zpovrchní člověka, že jeho pohled nepronikne až k podstatě, do věčnosti, nedostav se za elektrické světlo a tramvaj. Nesvítí žádný cíl, jenž by dal životu směr; i vůle zůstává na povrchu. Vydán vždy novým vnějším dojmům na pospas, zvyká si člověk dělati sám dojem, než dále ho nevábí nic. Nerad se proto ponořuje do hloubky.

Tu vězí hlavní příčina nehorázné nevědomosti a nesoudnosti lidí, co se týká věcí náboženských, ať již se přetřásají v novinách či parlamentních debatách, nevědomost, jež dává přesto takou jistotu na odiv, že vás to až zamrazí. V obrazu pak ušlapané cesty tají se představa, že život, zakotvený jen na zemi, ztrácí časem svůj zdravý úsudek svého jednání. Tak je možno, že kdo přijde za 10, 20 let ke zpovědi a v ní neví ale vskutku žádný hřích, z něhož by se měl vinit. Kultura země ho zvolna tak oslepila, že nepoznává své vlastní slepoty. . . . „Zrna padla vedle cesty, a byla pošlapána, a ptáci . . . zezobali je.“ (Luk 8, 5.)

2. „Jiné padlo na skálu, a vzešedši uschlo, poněvadž nemělo vláhy.“ Skála, špatná to půda pro zrno; nedostává-li se nad to vláhy, musí i to nejlepší zrno uhynouti. Rozumí se tím povrchní, u nichž „prsti“ na palec. Takoví prolévají slzy při prvním sv. přijímání svých dětí, bývají hluboce pohnuti při oddávkách v kostele, u hrobu pak hořem by uschli. Již odpoledne však je potkáš v sadech, aneb uvidíš u svaatebního veselí a ustrneš nad jejich řečmi. To jsou ti dobráčci, již přijmou slovo s radostí; „ale nemají kořene; na čas věří a v čas pokušení odpadnou.“ (Luk. 8, 13.) Kdyby nebylo těch pokušení. Kolik je ho po městech. Proč tam vše utíká. Temno je láká. Doma žili pod dozorem sousedské kontroly; v městě se lehce ztratí, zůstávající sami se svou bídou, umírající osaměle. Doma nešlo tak hladce vybočiti z kolejí; v městě

sahá ostražitost ženy jen po nejbližší roh ulice. Na sta rohů staví město sta pokušení, vábí sterými slavnostmi; při tom halí život do anonymity. Tu nutno přemoci neřest z vlastní síly; chce-li kdo do kostela, jde z vlastního popudu, ne snad k vůli nastávající tchyni. V městech stávají se dále zlé společnosti ohniskem, syndikátem, propagandou. Veškerá nízkost města je propagatorská, stavíc se na všechny rohy se svými spisy, získávajíc pro věci, jež se doma nesměly ani vysloviti. Doma přemohli vše zdravým instinktem. V městech obklíčí je debata, usilujíc všemožně o ně. Zanedbává-li se nad to modlitba, nehledá-li se náboženské osvěžení ve chrámě, musí vše zajíti.

Než probůh, kolik z těch dnešních chodí dosud do chrámu? Dělník je ochoten obětovati večery oddechu i peníze své straně v polit. místnostech; ale do kostela má daleko, jako by musel přeplavati moře. Bohatí¹ a vzdělání tam teprve se neukáží; prý se špatně káže ve chrámě. Takoví zpravidla byli na posledním kázání před lety. A i kdyby měli pravdu, nemají omluvy, jsouce na omylu. Vlastní bohoslužba není kázání, nýbrž sebranost, modlitba, klanění, oběť, odevzdání. Na kolenou mluví k Bohu, s rozpjatýma rukama. V písni a světlech svíček vznést se k němu. Přes oblouky gotické stavěti k němu mosty. Osloviti ho „otče“ a cítiti se jako jeho dítě a vlastnictví. To je bohoslužba. Kázání je jen jejím okrajem. On sám je pravým Světlem, a bohoslužba je ponoření do toho jasu a blízkosti. Toto podstatné je ve všech kostelích. Všude třpytný kalich, rozevřená kniha. Všude konfiteor, „chvalo zpěv“, sanctus. Všude tajemství vtělení, všude věčné světlo. Nejdeš do chrámu jen k vůli kázání, nýbrž chceš do záře věčné lampy, k podstatě euchar. oběti, jdeš se modliti. Kázání má tě připravit; jak odpovědný to úkol; běda, kdo může dáti a nedá; běda nedbale připravenému; běda, neshodují-li se skutky s pronášeným slovem. Přes to ale nejdeš k vůli knězi do chrámu, nýbrž k vůli Bohu. Pohled na oltář. Červené světlo hoří v závěšné lampě. Tak vzplaň i duše tvá k Bohu.

¹ Sonnenschein: Notizen I. 27.

3. „Jiné padlo mezi trní a trní spoluvzrostlé udusilo je. „Trním se rozumí tu starostí tohoto světa, klam bohatství a rozkoše života. (Marek 4, 19.) Kristus jde i dnes ulicemi a volá: „Pojďte všichni ke mně“, a lidé sotva vzhlednou. Každý vyvolavač novin udělá větší dojem. Jde do parlamentu a hlásí se o slovo, než tam nelibě nesou všeliké rušení. Stávkující proudí sem a tam, nezaměstnanci chodí po žebrotě, pracovní sdružení propočítávají mzdy, úřednické komise platové stupnice, bez bytu stopují inseráty. Pán by jim rád řekl pár slov, než odbudou ho surově: „Nech nás na pokoji, máme jiné starosti.“ I míří do paláců, vchází do salonů, než i tam ho vypudí. Chce do sálu tanečních, redutních místností, kdyžť právě nemocní potřebují lékaře (Marek 2, 17), než tam ho teprve nepřipustí. Tam znají jiné tázavé oči, než jakými jsou oči Jeho.

Kdo svět zná, ten se tomu ani nediví. Představte si, že slovo Boží prikazuje bohatci, aby ze všeho, co má, dával chudým. Dále mu hlásá, že vše je pomíjivé a že ze statků svých musí vydati Bohu počet. To raději udusí v sobě slovo Boží. Stejně se nesnesou na déle prostopášnosti života s bohoslužbou. Ani věčné starání, svírané pohanskou úzkostí, nepřeje slovu Božímu. Bohužel, že naše města stávají se víc a více prázdnými Boha. Dnes třeba loktů. „Bohu poruč“ se málo vyplácí; kdo se nehýbe, toho pohltí nevraživé město. „S poctivostí nejdál dojdeš.“ K smíchu; bylo to viděti za inflace peněžní. „Zbohatlictví prý se vymstí.“ A přece na každém rohu viděti úspěch bezohlednosti. Samy kostely novější nejsou uprostřed, nýbrž stojí *v řadě domů* na pokraji; šedé moře zdí je bravě shltne, přerve, evangelium se vůbec nedostane do domů nekonečných řad.

Světprý potřebuje kapitány průmyslu, stavěče letadel, bankéře. Svět však není pouhým hospodářstvím. Jestliže jsme dokázali, že za 10 hodin jsme v „New-Yorku“, tož zůstanou tím vlastní problémy nedotčeny a nerozřešeny, jako době poštovních povozů, aneb době pyramid. Jsou věci, jež se nedají rozřešiti

tempem. Ovšem, že má to smysl, jde-li lidstvo kupředu. Každá generace má své poslání, svou povinnost. Není správně soustředit se do 15. století, když tě Bůh chce mít ve 20. století. Tu konej svou povinnost.

Svět potřebuje právníků, lékařů, umělců, ale i kněží. To je, lidí, jímž je dbáti, aby duše *žizní nesprahly*. Jejich místo je tam, kde jiní nechtějí státi, kde duše bídou, oči rozevřeny pro samé slzy, kde veliké chvění, chvat a únava srdcí. Knězem býti je tolik, jako státi uprostřed světla, bohatství a radostí, a přece je neviděti; zasněn státi, býti srdcem jinde. Všechny vyžilce a krtky světa vraceti vždy znovu pravému obsahu života. Okna, jež tak rádi zavrou, vždy znovu rozrážeti, jejich dveře, jež tak rádi zamykají, vyraziti, jejich ploty, jimiž se chrání, strhnouti. Je kněží třeba? Když veliké věci leží na skladě u obchodníků a drobnůstky plní příbytky lidí? Což neslyšíš v hluku aut, tónech koncertů, v lomozném ruchu silnic, ve štvanicích vozů, lidí, hlasů, v babylonské směsi, Kristův pláč nad tou haldou? Rozbijte měst složení; prokvaste je; ovroubte novým životem.

4. „A jiné padlo v zemi dobrou, a když vzešlo, vydalo užitek stonásobný.“ Těm posledním, když slovo Boží slyší a v srdci uchovají, patří palma blaženosti. „Kdož slovo Boží slyší.“ Ách jak je to zatěžko při tom lomozu v městech, kol tolika výkladních skříní, při těch zábav, přednášek, sportovních, zpěvackých slavnostech, odbývajících se již ráno současně, vůbec do kostela se dostat, a při kousavé, víře nepřátelské mentalitě sousedů se vůbec do kostela odhodlati. A přece snad žádná doba nepotřebovala tolik pravidelně vracejícího se klidu a zpatování jako naše, a žádné místo nemá toho pravidelného ticha tak zapotřebí jako naše města.

„A v srdci dobrém a výborném uchovají.“ To je ještě hůře. Uprostřed v denně střídavém hluku nezapomněti na věčnost, ve zesvětštělé době zachovati si slovo Boží nezkažené, ve světě žíti a v jiném býti, všemi věcmi vládnouti jako nic nemající (11. Kor. 6, 9).

„A přinášejí užitek.“ To je to nejtěžší. Býti dobrým, kde špatnost se má a stává samozřejmostí a ode dne ke dni drzeji vystupuje, býti svatým, kde každý pohled a každý krok může býti mravním nebezpečím. Ve světě tom býti nadto hlasatelem dobra, hlasem Božím, kde sbor toho světa, půl našeho srdce s ním, fortissimo pěje hymnus na pozemské bytí. A přece musí každý z nás to, co přijal na lásce a poznání v tiché svatyni, hlásati přes střechy (Mat. 10, 27). Ať to vědí „pohané“, že nejvyšší ve světě je Bůh.

Než Kristus dodal: Přinášejí užitek *v trpělivosti*. Málem bychom to slovo přehlédli. A je v něm tolik lásky a porozumění. Jsme nervosní. Co chceme, musí se hned zdařiti. Nám vjelo tempo letadel a filmových snímků do údů. Těm lidem mluvíti o trpělivosti zdá se nemoderním, a přece jak moderním je to slovo. Musíme si vypůjčiti něco z věčnosti a ticha Božího, naše duše musí přijati z klidu a trpělivosti Páně. I naše předsevzetí, jež musí počítati s tolika překážkami, potřebují právě trpělivosti s námi a s naším okolím. V trpělivosti uchováme své duše i v tomto světě pro věčnost a pro Boha.

Vincenc Kramoliš.

ŽIVOT NA ONOM SVĚTĚ

Co se stane s námi po smrti, až tělo, odevzdané rozkladu v hrobě, dozná zánik všech přirozených sil a rozpadne se v prach? Člověk zamítá myšlenku naprostého zániku. Je si vědom své osobnosti, cítí jakoby instinktem, že smrt je pro něho jen přechodem; víra v posmrtný život je jednohlasná u starověkých národů. Než jaký je tento život? V čem spočívá? Zde lidská myšlenka vážne a zůstává nejistá. A i dnes, vyjma duše, jež osvěcuje víra, kolik duchů tápe v mnohých domněnkách, nevracejí-li se prostě k staré nauce o stěhování duší.

Víra vrhá na tento bolestný problém paprsek světla. Ujišťuje nás předně s naprostou jistotou o nesmrtelnosti duše a tím posiluje důkazy, jež se snaží podati

lidský rozum. Není člověk bytost, mající docela duchové schopnosti, rozum a vůli? Ovšem, slabá a větrem se klátící třtina, pohlížíme-li na jeho tělesnou a smyslovou podstatu, podrobená všem změnám bytostí, jež ovládají hrubé síly hmoty, ale třtina myslící, jež se pozvedá myšlenkou nad hmotný svět, jej ovládá a upoutává ve svou službu; třtina, jejíž intelligence dovede odhalovati zákony pořádající vesmír a uvažovati o řádu, jež uskutečňují; třtina konečně, jejíž pohled proniká duchovní hodnoty, kde poznání ctnosti a spravedlnosti, práva a povinnosti, ideálu a mravní ctnosti přesahuje vše ostatní, kde vzniká a se vnucuje myšlenka existence Boží, Stvořitele a pána všech věcí, je muž se člověk podobá rozumem a k němuž spěje všemi neukojitelnými tužbami milujícího srdce.

Proto člověk, povýšen svým životem nesmírně nad hmotný svět, nemůže býti na něm závislý — a zánik jeho tělesného vnějšku, nemůže způsobit, aby zanikl v něm život ducha. Duše lidská je tedy nesmrtelná.

Než je samozřejmé, že život na onom světě se velmi liší od života, který duše vede zde na zemi, kde je sdružena a spojena s tělem. V tomto životě duše potřebuje v získání poznatků; prostřednictvím vnějších smyslů se pozvedá k životu ducha a potřebuje k vyjádření svých myšlenek zcela hmotných obrazů, jež pouze vnější smysly mohou vytvořit, odhalující smyslový svět. Prvním a přímým předmětem našeho poznání zde na zemi je hmotný a organický svět. Ostatně nemůžeme se nikdy docela zbaviti obrazu, abychom nazírali na čistou krásu ducha, abychom se radovali ze svrchované velikosti Boží. Ať je jakkoliv vysoké a duchové naše poznání, zůstává přece jen poznáním duše připoutané k tělu, neschopné pozvednout se do krajin čistého světla, po němž může jen toužiti a doufati, že je užší jednoho dne.

Smrt nás milosrdně osvobozuje od této pozemské slabosti, do níž jsme vrženi od svého narození. Otvírá nám jas duchovního vesmíru, pro nějž je stvořena naše duše, uvádí nás do říší ducha. Ovšem, odcházejíce s tohoto světa na onen, neztrácíme své osobnosti a

vzpomínky na minulost. Uchováváme si vzpomínku na činy svého pozemského života, na bytosti, s nimiž jsme žili a jež jsme milovali. Neboť přestává-li činnost smyslové paměti a obrazotvornosti po zániku vlastního orgánu tělesného, zůstává přece paměť rozumová a jejím prostřednictvím se rozpomínáme na svůj život s větší určitostí a přesností než zde na zemi. Viděli jsme minule, že právě tyto vzpomínky pod světlem božského Soudce duší nám vyjevují naši nevinnost nebo hříšnost, zda jsme sloužili s radostí nebo z donucení, dobře či špatně tomu, jenž nás určil pro svou lásku.

Přemítajíce o minulém životě, účastníme se na nesmírném světě nových poznatků, vcházíme ve styk se všemi bytostmi tohoto duchovního vesmíru, s anděly a s Bohem: žijeme opravdu životem novým.

Život duše oddělené od těla možno směle přirovnati k životu andělskému v pravém slova smyslu. Andělé jsou bytosti, jejichž činnost je naprosto neodvislá od hmoty; duše od svého odchodu se světa se účastní na jejich stavu a způsobu života. Jako slunce zde na zemi rozlévá své paprsky na věci a dává nám takto možnost věci poznávat a vidět smysly, tak v onom životě Bůh je sluncem duchů, jež rozlévají na ně své podivuhodné světlo, umožňuje jim rozumovou činnost prostřednictvím ideí, jež jim uděluje. V tomto světle Božím se duše poznává až do hloubi a proniká skrz na skrz. Poznává, že Bůh je principem a původcem jejího nového života, poznává jiné duchy, s nimiž přichází ve styk. Poznává konečně v ideách, jež jí Bůh dává, způsobem více nebo méně jasným věci a události tohoto světa. Obcuje s anděly a přijímá od nich poznatky, jimiž obohacuje svůj intelektuelní život. Zkrátka: účastní se v jasu nebešťanů na veškerém světle, jež se neustále rozlévá na všechny.

Ovšem duše oddělená od těla je svou přirozeností nižší než všichni andělští duchové, její poznání je tedy ze všech nejméně dokonalé. Ale je také jisté, že toto poznání je nesmírně bohatší, hlubší a pronikavější, než jaké můžeme mít zde.

Právě tak, jde-li o vyvolené, blaživé patření zdo-

konaluje a přivádí k vrcholu jejich život duše. Kdo žil na zemi nadpřirozeným životem milosti, vidí, jak dochází tento život svého ukončení a přichází chvíle, kdy uchopí Boha, aby jej už nikdy neopustil. Odhaluje tajemství božské Podstaty, je uveden do společnosti tří božských Osob, raduje se z dokonalé a naprosté pravdy. V tomto stavu strhuje blažená duše svou láskou Boha v nevýslovné objetí. Žije v míru a lásce s anděly a s ostatními blaženci, kteří se rovněž radují z vidění Boha. Toť ona nevýslovná společnost nebeského Jerusalema, kde vše je mírem, radostí a nebeským opojením: „Urbs Jerusalem beata, dicta pacis visio. . .“ V těchto výšinách odhaluje duše jasně vše, co se jí může zde nějak týkat, neboť žije zde konajíc dobro, šíříc kol sebe božskou a nebeskou lásku: Tato láska ji vrhá k trůnu Božímu, aby prosila za všechny, které milovala a které dále miluje, o jichž zájmy a útrapy se stará, k jejichž utrpením má soucit a jimž pomáhá ve všech nesnázích, modlíc se za ně a vnukajíc jim tajemně zbožné rady a myšlenky, jichž potřebují. Smrt u křesťana neláme pouta, jež upevnila láska zde na zemi: „Až vysvobozen z tohoto žaláře, psal sv. Paulin z Noly Ansonovi, vzlétnu se země, ať mě usadí společný Otec v kterékoli krajině, budu tě pamětliv v duši. Smrt, jež mě oddělí od těla, neoddělí mne od tebe, neboť duše, která mocí svého nebeského původu přežije naše tělo, musí nutně zachovati své city a smýšlení jako svůj život. Musí žítí a nikdy nezapomínati.“ (Poe-ma XI.) A sv. Bernard píše: „Šíře nebes nezúžuje, nýbrž rozšiřuje srdce . . . nezúžuje city, nýbrž je rozpíná. Ve světě Božím se dovídáme o věcech, o nichž nevíme, a nezapomínáme to, co víme.“ (In natali S. Victoris, s. 2.)

Pouze zavržení budou zbaveni za trest útěch a radostí. Pohrdli láskou Boží a proto nepoznají rozpětí duše v poznání a v lásce. Ovšem jejich duše bude žítí životem rozumovým, společným všem duchům, ale proto, aby poznali svou hanbu a bídu, proto, aby byli vřadění do společnosti duchů zlých, do jejich nenávisti, žárlivosti, zloby, aby věčně cítili neusmiřitelnou

tíhu Boží spravedlivosti. Tento život ducha přinese duši neštěstí a věčná muka.

Co se týče duší v očištění, čas utrpení jim neodejme užívání rozumových schopností. Podrobeny Bohu, plny odevzdanosti vůči trestu, jež přijímají v lásce, touží celou silou této lásky po svém Stvořiteli. Poznávají se a milují se navzájem a bez pochyby, dovolí-li jim Bůh, vědí také, co se děje na zemi. Ale zbaveny oblažující radosti trpí v očekávání, až vyprší doba trestu. Během tohoto očekávání nepoznají jas nebeského Jerusalema, život v božském světle. Jejich láska k Bohu je pro ně příčinou utrpení. Očišťují se v této žhavé výhni božské lásky až do dne, kdy budou bez poskvrny a vrásky hodny objeviti se před tváří Nejvyššího.

To je život duší na onom světě, život, jenž nalezne svou poslední náplň na konci světa, až duše spojeny s tělem, učiní i je účastny na své blaženosti nebo na svých věčných mukách.

H. V. Heris, Ord. Praed.

DIES IRAE, . . .

*(Sekvence, pravděpodobně od Tomáše de Calano
ze XIII. stol.)*

Ó, den hněvu, ten den žhavý
spálí svět v rmut popelavý,
Sibyla tak, David praví.
 Jaký strach a děs vše zkruší,
 až pak přijde Soudce duší
 rozsoudit vše, jak se sluší.
Trouba hrůzně, nenadále
k hrobům zavzní v širé dále,
nutíc všechny před trůn krále.
 Příroda i smrt hned stane,
 stvoření až mluvit vstane
 na otázky soudcem dané.
Kniha bude přinesena,
v níž je pravda obsažena,
by z ní země rozsouzena.

Soudce tedy až si sedne,
 co zde v temnu, k světlu zvedne
 neuhne nic pomstě bědné.
 Ubožák já co mám díti,
 obhájce kde sobě vzíti?
 Vždyť se hodný bude chvítí.
 Králi hrůzné velebnosti!
 Zdarma dáváš blaženosti,
 spas mne, zdroji laskavosti.
 Jezu dobrý, vzpomeň sobě
 příčinou cest že jsem tobě —
 nezatrať mne v oně době.
 Hledals mne i přes obtíže —
 vykoupils mne mukou kříže —
 tato práce spoj nás blíže.
 Přesný soudce v potrestání,
 měj nade mnou smilování,
 než přijde den súčtování.
 Stenám hoden odsouzení,
 tvář mi hoří z obvinění,
 Bože, slyš mé žadonění!
 Marii tys hříchu zbavil,
 lotru slova těch pravil,
 ve mně tím jsi naděj vstavil.
 Nehodny mé prosby právě,
 přec však zabraň přelaskavě,
 bych byl ohni k věčné stravě.
 K ovcím rač mne zařaditi,
 od kozlů mne odděliti,
 k pravici své postaviti.
 Zavrhna ty zlořečené,
 k prudkým žárům odsouzené,
 dej mne mezi oblažené.
 Prosím skloněn přehluboce,
 srdce mé jak popel v muce —
 konec svůj v tvé skládám ruce.

Přidáno později :

Ó, den onen, plný lkání,
z popela kdy k účtování
člověk s vinou musí vstáti!
Toho nerač, Bože, dáti! —
Pane, dobrý Ježíši,
dej jim klid svůj nejvyšší. — Amen.

Přeložil Ant. Štemberg.

JAS VE VÝŠINÁCH

Vznešené výše mohutných hor jsou oděny velebností Hospodinovou.

Oko lidské povzneseno k Bohu ve svatém, důvěrném obcování, nabude téže velebné majestátnosti vysokých hor. Moře jasu svítá z upřímného oka pohrouženého v nazírání Boha.

Divil se jistý básník své staré matičce přicházející v neděli ze mše svaté, proč oko její je vždy v neděli plno sváteční vznešenosti? Pochopil to později, když cestoval po výšinách alpských hor. Blízkost Boha odívá vše svým majestátem, plní hladinu duše radostí a slabými skulinami lidských očí prozařuje na venek.

Láskou přebývá Bůh v nás. Láska nás naplňuje milovaným předmětem, naši mysl, naše city. Láska Boží nás plní předmětem nejvznešenějším, nesmírným Dobrem — Bohem. „Kdo přebývá v lásce, přebývá v Bohu a Bůh v něm.“¹ Vzdálenost milovaného předmětu nás rmoutí, přítomnost rozradostňuje. Duše se raduje z přítomnosti Boha. Jsou však lidé zasmušilí, jimž neprosvítá Bůh okem, jejich oči naopak jsou kalné, hustý mrak je zastírá. Nuda, otrávenost je plná jistotou zasmušilostí. Neproniká jimi ani svěžest mládí, ani krása dospělosti ani zralost stárí.

Jejich duše se nevznáší ve výšinách vysokých hor, není v blízkosti Boha; daleko od světla je zahalena temnotou, smutkem. Srdce jejich je uzavřeno všemu,

¹ I. Jan, hl. 4.

právě jako srdce plné radosti je všemu otevřeno. Nardarmo byste čekali, kdy se otevře taková duše a vzlétne do výšin. Nic jí tam nevábí, neboť posvátné výšiny zastírá Boží velebnost a taková duše je daleko od Boha, nemá v něm zalíbení. Hrozný stav duše: Bůh jí nechutná, má k němu odpor. Obestírá ji mlhou duševní hořkost, zasmušilost, působící smutný stav nechuti k Bohu a všemu, co jest Boží.

Takový duševní smutek jest znamením vzdálenosti od Boha, od největšího Dobra, neboť ve spojení s Ním duše plesá radostí. Taková duše ztratila lásku Boží a to mnohými hříchy, neboť jeden hřích ji neoddělí tak velice, že by se rmoutila pomyšlením na svého Boha. Nastala temnota, noc hříchu ji zahalila a proto světlo Boží jí působí zmatek. Zasmušilost, nechut k dobru jsou toho jen přirozenými následky. Praktický život je logickým závěrem duševního stavu. V tom spočívá velké tajemství ohromující tolik myslí: proč neplní křesťané své povinnosti. Nechuť k věcem Božím byla způsobena smyslným přesycením.

Jsou různé stupně duševní lenosti, nechuti a omrzelosti. Někdy totiž neumrtvené dosud žádosti těla ztěžují vzlet naší duše do výšin Božích. Omrzelost není ještě takovou, že by odstranila celou řízeň po prameni živé vody, po Bohu. Povinnost takové duše vysvítá z příčiny, proč cítí určitou omrzelost a nechut. Odstraní-li příčinu, uvede-li žádostivost těla do rozumových mezí, zasvitne zase v duši jas Boží, láska se zase zmůže v plamen přinášející radostné teplo.

Vzmohla-li se omrzelost a lenost k duchovním věcem tak dalece, že člověk cítí hrůzu před každou věcí upomínající Boha, opovrhne-li přímo vznešeností Boží, utíká-li ode všeho, co by mu mohlo vzbudit jen myšlenku na Boha, máme tu jisté znamení, praví sv. Tomáš, že tělo si zcela podmanilo ducha.

Hrozná nadvláda otroka nad pánem, nižší části nad vyšší; rozumová vznešenost se octla pošlapána nízkými pudy.

Otupělost ducha pochází nejvíce ze smyslnosti. Člověk nemůže zůstat ve vnitřním smutku, proto buď

hledá Boha, pravé, nejvyšší dobro, a nalezne radost, anebo se oddá nízkým rozkoším, aby našel náhradu. Pomalu otravuje své celé nitro, pozbývá jemnosti a citlivosti pro vznešené věci, celá jeho snaha se nese pomalu za rozkoší. Člověk umírá, ač se zdá, že žije. Temnost, otupělost, omrzelost ho zasypávají.

Mezi tímto druhým extrémem a prvním duševní leností a nechutí jsou jiné stupínky, na nichž se nalézají mnohé křesťanské duše. Znenáhla se vzdává v potok maličký pramének vnitřní nechuti a smutku pro věci Boží a vede na cestu neřestí, právě proto, že člověk nemůže zůstat sám se svým vnitřním smutkem. Proto se nazývá duchovní lenost hlavním hříchem.

Prostředkem proti duchovní lenosti a omrzelosti pro věci Boží je velká, nadšená láska stravující celou naši bytost, tvořící z ní ustavičnou oběť chvály Hospodinu.

Dr. Metoděj Habáň O. P.

VŠECH SVATÝCH

Na začátku slavnosti Všech svatých dlužno chváliti toho, jenž všechny svaté stvořil.

Nikterak pak nesmíme mysliti, že možno vyloučiti z dnešní slavnosti blaženou Boží Rodičku, svatou vždy Pannu Marii, stánek Ducha svatého, pannu před porodem, pannu při porodu a po porodu. Ta svým příkladem totiž učila lid Boží pohrdati nádherou světa a prchati před svody smrtelného života, a uctivě přechovávat v srdci stydlivost s panenskou vznešeností.

Bylo zcela správné, aby ona, královna všech ctností, byla všem plodem věčné spásy, aby ona, družka andělů, všechny vzdělávala svým příkladem. Proto též nesčíslné množství z obojího pohlaví šlo v jejích stopách a opustilo manželské svazky.

Počátek a Cíl všeho stvoření uspořádal na věky v podivuhodném řádě ke své chvále a slávě a ke cti svého jména a své velebnosti nebeskou říši andělskými duchy. Víme, že jest devět andělský řádů k vyplnění

Božích úradků a jeho poslání. Jemně a podivuhodně liší se pokynem všemohoucího Boha Knížata a Mocnosti. Od počátku života na věky již byla určena, stanovena nebeská říše rozlišením nebeských duchů. Jsme přesvědčeni, drazí bratři, že dnešní slavnost jest zasvěcena těmto tak krásným a Bohem milovaným zástupům andělským.

A nejen andělům, nýbrž i všem svatým, kteří byli stvořeni od počátku světa, platí dnešní slavnost. Z nich první byli patriarchové, otcové Proroků a Apoštolů. Byli nalezeni hodni Boha, vznešení věrou, moudří ve skutcích, obnovitelé světa, vynikající spravedlností, velkomyslní v naději, poslušní v příkázáních, hostitelé andělů.

Následuje je výběr Proroků, s nimiž mluvil Bůh a jimž ukázal svá tajemství. Z nich jedni byli posvěceni již v životě své matky, jiní v mladosti, jiní v jinosti a jiní zase ve stáří. Oplývali věrou, nanejvýš zbožní, snaživí a nadáním obdaření. Byli zkušeni ve cvičení kázně, vytrvalí v rozjímání, nezlomeni strachem smrti. Bičovali tyrany, lkali nad hříchy lidu a vynikali mnohými divy. Jde za nimi sv. Jan Křtitel, jenž byl počat se zvěstování téhož anděla jako Kristus a jenž má prvé místo křesními prvotinami.

Přichází dvanáctero Apoštolů, jež si vyvolila Prozřetelnost ze všech, jež obsahoval svět, ke zřízení základu nové víry a ke vyzdvižení útlého ještě kmene církve, aby se do celého světa roznesl jejich hlas. Ti přilnuli ke Kristu jako ratolest k pravému vinnému kmenu a jejich ovoce na věky trvajících neusychá. Jim pravil Pán: „Vy jste světlo světa“, „Nemůže se ukrýti město postavené na skále“, „Nezapalují svítilny a nekladou ji pod kbelec“ a dále: Nebudu vás již zvát služebníky, nýbrž přáteli, protože jsem vám oznámil vše, co jsem slyšel od Otce svého.

Apoštolům jest podřízeno vítězné jméno mučedníků, kteří různými způsoby mučení napodobovali Umučení Kristovo. Jiní zahynuli mečem, jiní byli plamenem sežehnuti, jiní ranami biti, jiní kůly probodeni, druzí byli ukřižováni, nebo utopeni v moři, za

živa z kůže sedřeni, jiní byli uvrženi do okovů, někteří jazyka zbaveni, zasypani kameny, trýznění mrazem, mučení hladem, jiní sůtatýma rukama neb jinými údy stali se divadlem andělům i lidem nesouce nazí potupu uprostřed národů pro jméno Boží.

Není cizí tato dnešní slavnost ani kněžím a Učitelům či vyznavačům. Ti zvlažovali srdce věřících nebeskou rosou, aby mohli přinášeti nehynoucí plody dobrých skutků. Postarali se o to, aby rozmnožili úroky svěřené jim hřivny, a to beze lsti, neboť se snažili zasíti dobro, jemuž se naučili svým přesvědčováním, zapíisaháním, káráním. Ruce jejich jsou celé zářivé a ruce plné čistoty, neboť když sloužili přesvatá Tajemství, stále podávali sebe Bohu, jako živou oběť neposkvrněnou zlým činem.

Nezakusili sice meče pronásledovatelů, ale přece pro zásluhy svého života nejsou zbaveni mučednictví.

Ani svaté Panny nejsou vyloučeny ze slavnosti dnešního dne. Odmítly plození dětí, a raději se oddaly Snoubenci, jenž ještě v nebesích, svou myslí, jednáním i činy. Byly vytrvalé v modlitbách, bdělé v postech, milovaly posvátná bdění, horlivě dávaly almužnu, těšily chudé, šatily nahé, navštěvovaly nemocné, radovaly se z protivenství, trpělivé ve slovech potupy neb pohany, zůstávající pokorné, když rostly jejich ctnosti, děkující Bohu, když pozbyly věcí časných.

Nuže, bratří, hledejme celou duší ochranu tolika přímluvců, abychom mohli dojít pro jejich zásluhy touto časnou slavností, již právě konáme, ke slavnosti věčné. Všechny pozemské, časné slavnosti pomínou. Vizte, vy, kteří jste účastni těchto slavností, abyste nebyli vyloučeni ze slavností věčných. Vždyť co by prospělo býti na slavnostech lidí, kdybychom měli chyběti na slavnosti Andělů?

Bl. Rhabanus Maurus.

OBĚŤ NOVOZÁKONNÍ

Pěti kříži, jež koná kněz svatou hostií a slovy, jež ty kříže provázejí (doxologií), končí kněz Kánon. „Skrze něho, a s ním, a v něm je tobě, Bohu Otci všemohoucímu, v jednotě Ducha svatého, všechna čest a sláva, po všechny věky věků. Amen.“ Znamení kříže, tak často opakovaná při mešní oběti, znovu připomínají, že skrze kříž, krvavou obětí chtěl Syn Boží zjednatí svému Otci v jednotě Ducha svatého dokonalou čest a slávu. Skrze Krista, nejvyššího Prostředníka, s Kristem, jako hlavou velikého tajemného těla církve, v Kristu, jenž nás všechny ve své osobě objímá a uzavírá, můžeme na věky vzdávati Bohu stejnou čest a slávu. V Kristu, s Kristem spojena je církev dokonale schopna vzdávati Bohu na zemi chválu, jeho důstojnou. Kristus a jeho církev se spojují a jedněmi ústy prozpěvují chválu Boží. Když odpovídáme vítězným „Amen“, ztotožňujeme se s Kristem a jeho církví, hlásáme věčnou slávu Boží a zároveň vítězný úspěch jeho milosrdných plánů, jež měl se světem.

Doxologií skončil kněz vlastní modlitbu eucharistickou. Následuje příprava na svaté přijímání.

S obětí bývala spojena obětní hostina. Člověk, smířený s Bohem, přisedal takřka k Božímu stolu a požíval z obětních darů, Bohem přijatých a tím posvěcených. Tak vstupoval jaksi v užší spojení, společenství s Bohem (*communio*). Také oběť kříže má svoji obětní hostinu. Je to svaté přijímání. Jím se dokonale uskutěčňuje společenství člověka s Bohem, neboť Bůh sám se tu dává člověku za pokrm. Proto zvláště latinské slovo *communio* (t. j. společenství, roz. člověka s Bohem) vystihuje podivuhodně přesně to, co se děje na konci mše svaté.

Vhodnou přípravou na svaté přijímání je modlitba Páně, kterou se modlí kněz hned po ukončení Kánonu, v němž vzpomínal na všechna tajemství našeho vykoupění. Proto má Otčenáš na tomto místě své oprávnění. Jeví se nám tu jako modlitba všech vykoupěných, jímž prolitá krev Kristova a vylitá milost Ducha svatého

dovoluje volati k Bohu sladkým jménem „Otče“. Spasitelný příkaz a Boží ustanovení jim dodávají odvahy. Zvláště čtvrtá prosba Otčenáše o chléb náš vezdejší byla odedávna vykládána o svátostném chlebu, jenž býval v prvních dobách křesťanských skutečně denním pokrmem věřících. Hodným přijímáním těla Páně také skutečně dosáhnou věřící nejúčinněji toho, zaž prosili v prvních třech prosbách Otčenáše, posvěcení Božího jména, upevnění Božího království v duších, síly k radostnému plnění Boží vůle. Ale toho všeho lze dosáti jenom hodným přijímáním, a tak po prosbě za tělo Kristovo prosí hned za odpuštění hříchů a vin, vždyť Kristova oběť, jeho vykupitelské dílo, není ničím jiným než velkým odpuštěním. Jestliže nejsvětější Svátost hodně přijali, stává se jim účinným prostředkem proti nebezpečným pokušením a k osvobození od tělesného i duchovního zla.

Jestliže se modlíme Otčenáš tímto způsobem, vzta-
hující jej na Eucharistii a její účinky, je velmi vhodnou přípravou na svaté přijímání, aniž přestával býti shrnutím všech předchozích modliteb.

Po Otčenáši se modlí kněz t. z. v. embolismus, vložku nebo přídavek, rozvádějící poslední prosbu modlitby Páně. Prosí tou modlitbou za odvrácení všeho zla minulého, přítomného i budoucího, za pokoj, aby si věřící zachovali bezhříšnost a žili v bezpečí beze strachu před vnějším i vnitřním zmatkem a neklidem.

Za této modlitby láme kněz svatou hostii na dvě poloviny, jednu polovinu klade na patěnu, z druhé ulamuje ještě částku, již činí tři kříže nad kalichem při slovech „Pax Domini sit semper vobiscum“ — Pokoj Páně budiž vždycky s vámi! A hned nato při modlitbě „Haec commixtio“ pouští tuto částčku do kalicha. Lámání má svůj původ v rituálu židovských velikonoc; vyjadřovalo smutek a strádání vyvolaného národa v egyptském zajetí. Kristus při poslední večeři lámal chléb na znamení bolesti nastávajícího utrpení. „Lámání chleba“ mělo tedy naznačovat eucharistické tajemství, památník to smrti Páně. Rozlámaný svátostný chléb měl pak také sloužiti k přijí-

mání věřících a podle starého zvyku byl znamením přátelství a bratrské lásky, jež má poutati navzájem ty, kdož požívají z jednoho chleba. Smísení obou svatých způsob upomíná na zmrtvýchvstání Páně, při němž krev Kristova byla navždy spojenas jeho tělem; vedle toho je dodnes u Řeků a v časném středověku bylo tu a tam i na západě bezprostřední přípravou pro přijímání laiků pod obojí způsobou.

Hledě na rozlomenou hostii prosí kněz Beránka Božího za slitování a za mír, jenž je ovocem milosti, spojující nás s Bohem.

Tři modlitby, jež recituje kněz po Agnus Dei jako přípravu na svoje vlastní přijímání, jsou poměrně pozdějšího data. Ustálily se teprve v misálu, vydaném svatým Piem V. V první není zmínky o svatém přijímání, nýbrž o společenství s církví, pro niž se vyprošuje pokoj a vnitřní svornost. Proto je zde na místě políbení, jež dává kněz při slavné mši svaté jáhnovi, jáhen podjáhnovi a ten zase ostatním v chóru přítomným, na znamení, že všichni jsou ve spojení s celebrantem. Celebující kněz, líbaje oltář, symbolického Krista, jako by přímo od něho dostával toto políbení pokoje. Někde líbával kněz ve středověku samu posvěcenou hostii, v dominikánském obřadě se zachoval zvyk líbatí pravý okraj kalicha s nejsvětější krví, a to i při soukromé mši svaté. — Druhá modlitba „Domine Jesu Christe, Fili Dei vivi“ (v dominikánském obřadu jediná, kterou tu kněz recituje), je vlastní přípravou na svaté přijímání. Kněz prosí vroucně svého Spasitele, aby ho skrze svoje tělo a krev osvobodil ode všech nepravostí a ode všeho zla, aby mu nikdy nedopustil přestupovati jeho přikázání a odloučiti se od něho. Ve třetí modlitbě „Perceptio corporis . . .“ jeví se tělo Páně jako ochrana a lék pro tělo i pro duši, jež hodně přijímá. A nyní s věřícím setníkem vyznává kněz svoji nehodnost; příchod Páně do ubohé duše je už tak blízko, ale pevná, živá víra a naděje v jeho všemohoucí a milosrdnou lásku, jež dává zdraví choré duši, dodává knězi odvahy a živí jeho touhu.

P. Tomáš M. Ditl O. P.

Z NEZNÁMÝCH JEŠTĚ LISTŮ SV. TEREZIE JEŽÍŠKOVY

Paní Guérinové.

Milá tetičko!

Na Karmelu 23. srpna 1888.

Obdrželi jsme včera zprávu o smrti dobrého pana N. Myslím, milá tetičko, že máme v takových chvílích velkého zármutku spíše hleděti k nebi než plakat. Všichni svatí se radují, že Pán má o jednoho vyvoleného více. Nové slunce ozařuje nebeskou oblohu svými paprsky. Všichni jsou plni zanícení a jen se diví, proč my tu nazýváme smrtí začátek života. Vždyť my jim připadáme jako prodlévající v úzkém hrobě . . . Když pozorujeme úděl spravedlivého, tu bychom mu záviděli. Vypršel mu čas vyhnanství, pro něho jest jen Bůh, Bůh sám . . .

Milá tetičko, jak mnoho by ti měla ještě tvá dce-ruška říci! Mám toho plné srdce. Dnes ráno jsem celá ponořena do myšlenek o smrti svatých . . .

Milá tetičko!

18. listopadu 1888.

Dnes ráno při svatém přijímání mnoho jsem Ježíše prosila, aby tě zahrnul svými radostmi. Ach, od jisté doby neposílá nám radostí, jen kříž nám dává k odpočinutí . . . Nic bych si z toho nedělala, kdybych jen já měla trpěti. Víím však, jakou účast máš na naší zkoušce. Ráda bych ti k tvému svátku odňala veškeren zármutek a sama nesla tvé starosti. Prosila jsem o to právě Toho, jehož Srdce s mým tlouklo . . . A tu jsem pocítila, že je posílá jen svým vyvoleným přátelům.

Milý strýčku, milá tetičko!

16. července 1897.

Jsem šťastna, že Vám mohu dokázat, že Vaše Tereška ještě neopustila pozemského vyhnanství. Neb vím, že Vám tím způsobím radost. Ale myslím si, drazí příbuzní, že se Vaše radost ještě zvětší, když ucítíte mou duši, místo abyste četli jen pár řádků, které píše třesoucí se rukou.

Ach, jsem přesvědčena, že mi dobrý Bůh dovolí roz-

sévati plným rukama milosti na Vás a na svou drahou sestřenku a jejího milého Francise. Vyberu jim nejkrásnějšího Cheruba v nebi a budu prositi Boha, aby jim ho dal. A když nebudu vyslyšena, může se má sestřenka přece jen těšiti při myšlence, že jí Bůh dá v nebi radost býti matkou mnohých dětí, jak slíbil Duch svatý, když prohlásil tato slova, jež jsem právě napsala, ústy královského proroka. Těmito dětmi budou duše, jež vzbudí k životu milosti obět Jeničkou přijatá.

Chtěla bych Vám, drazí, ještě obšírněji vyprávěti o dnešním svatém přijímání, jež jste učinili svými květinami ještě dojemnější či lépe řečeno, ještě slavnostnější. Přenechávám své drahé sestřičce Marii od Nejsvětější Svátosti (její sestřenice Marie Guérinová), aby vypravovala podrobnosti. Jen Vám řeknu, že zpívala před svatým přijímáním píseň, kterou jsem složila pro tento den. Když sestoupil Ježíš do mého srdce, zazpívala ještě jednou tu sloku písně „Žít z lásky“ :

Zemřítí láskou, jak sladká smrt obětní !

Ani Vám nemohu pověděti, jak měla čistý a krásný hlas . . . Slíbila mi, že mi udělá radost a že nebude plakat. Mé očekávání bylo předstiženo. Ježíš asi dobře porozuměl, čeho od něho doufám, a právě to jsem chtěla . . .

Sestřenky jistě Vám pověděly o mém veselí. Ano, jsem veselá jako skřivan, vyjma když mám horečku. Na štěstí dostaví se pouze jen k večeru, kdy i skřivani dřímají majíce skryté hlavičky pod křidélky. Nebyla bych tak veselá, kdyby mi Pán nedal pochopiti, že jedinou pravou radostí zde na zemi jest plniti jeho vůli. Žijte blaze, drazí. Až v nebi teprve budu Vám vyprávěti o své lásce. Má tužka ji nevyličí.

PODOBENSTVÍ SVATÉ KATEŘINY SIENSKÉ

Podobenství je svou podstatou vlastně přirovnáním. O jedné méně známé věci se mluví v obraze jiné věci známější.

Ale podobenství je rozvedeným přirovnáním. To jest, že věc známější, třeba hmotná, jest v obraze téměř vymalována. Nebo je zasazena do děje a líčení o tomto ději tvoří událost. Ten obraz či ta událost osvětlují duchovní věc méně známou; ozřejmují ji buď celkovým významem, významem jednotlivostí. A tento způsob učení u nás zdomácněl z evangelii.

Svatá Kateřina, dívka z lidu, má ráda tento způsob zhmotnění a oživení tajemných pravd duchovního života srovnáním těchto pravd nejobyčejnějšími předměty smyslového světa. Hodláme povědět i krátce i vysvětliti její jedno nejkrásnější podobenství, jež vrhá jasné světlo na hospodářství našeho nadpřirozeného života.

Čteme podobenství v jednom listu světice hraběti z Fondi, prvnímu ochránci Velikého rozkolu:

„Drahý Otče a Bratře v Kristu, sladkém Ježíši. Já, Kateřina, otrokyně sluhů Ježíše Krista, s touhou Vám píši pro jeho drahou Krev, abych Vás viděla pracovati jako dobrého dělníka na vinici Vaší duše a tak se připravovati k bohatému vinobraní chvíle smrti, kdy každá vina bude potrestaná a každý dobrý skutek bude odměněn. Vy víte, že věčná Pravda nás stvořila k svému obrazu a podobenství. Vy víte, že nás učinila svými chrámy, jež chce svou milostí obývati. Ovšem, chce-li ji dělník na vinici dobře a jak se patří obdělávati. Neboť nebyla-li by obdělávána a bujelo-li by na ní trní a bodláčí, tu by se nedalo více mluvit o obývání.

Pohledme nyní, drahý Otče, co je to za dělníka, jemuž ji božský Hospodář svěřil. Je to „svobodné rozhodování“¹ a jí svěřil celou správu vinice. Tu je

¹ Výrazu „svobodné rozhodování“ (liberum arbitrium) užíváme

brána, totiž vůle, které nikdo nemůže otevřít ani zavřít bez svolení „svobodného rozhodnutí“. A světlem je rozum, jenž dává rozeznati v příchozích, kteří chtějí projít branou, přátele od nepřátel. A hle, u brány je pes, to je svědomí, jež zaštkne hned, jakmile se někdo přiblíží, ovšem jen aby bdělo a nespalo. Světlo odkrylo a poznalo plod. Zbaví jej země, aby byl čistý. Uloží jej v paměti, jež je sýpkou, kde uchovává vzpomínku na Boží dobrodiní. Ve středu vinice je nádoba, tou je srdce naplněné Krví (Kristovou), z níž se zalévají rostliny, aby neuschly.

Tak mile je stvořena a uspořádána ta vinice, o které jsem Vám řekla, že je chrámem Božím, kde Bůh obývá svou milostí.“

Jako mnohé podobenství evangelií, tak i toto podobenství svaté Kateřiny hraničí s přeměnou v jinotaj, alegorii. Ale přece je možno vyloupnouti hmotný prvek, k němuž byla přirovnána duchovní pravda.

Je to toskánská vinice na svahu osluněného pahorku, vysazená ušlechtilou révou. Objímá ji zídka s jedinou branou v průčelí. Stará se o ni vinař, ten ji hlídá i obdělává. Nikdo tam nevstoupí leč s jeho svolením a dobrý pes, který má u brány boudu, ohlašuje mu každého, kdo se přiblíží. A v jasném sienském světle vinař snadno pozná příchozí a rozezná přátele od nepřátel, sotva je uviděl. Vinař v tom světle sleduje i vzrůst plodů. Jeho hlavní prací je zalévání rostlin, které by uschly na žhnoucím slunci; zalévá je vodou z nádrže ve středu vinice. Nad to pečlivě očisťuje dozrávající hrozny z hlíny, která se snad na ně přichytlá a mohla by je zkaziti. Když hrozny dozrají, uřízne je a schová na sýpku pro pána vinice.

Duše je takovou duchovní vinicí a rysy z tohoto obrazu na ni můžeme přenést. Bůh — její Stvořitel — ji učinil k svému obrazu. Tak totiž, že duše je jako On, duch a tím i schopna přijmouti milost posvěcující, jež je vlastní přirozeností Boží, na níž má podíl. Bůh ji jí omilostnil. Z této sdělené Boží přirozenosti pomísto v češtině obvyklého „svoboda vůle“, abychom uchovali původní vzhled podobenství.

cházejí jako její mohutnosti*) nadpřirozené ctnosti božské a mravní, posílené dary ducha sv. Sv. Kateřina má na mysli, aniž by toho ovšem výslovně pravila, duši v tomto stavu, jako duchovní vinici štípenou Bohem a jejími réвовými kři jsou nadpřirozené ctnosti. Ta nade vše drahá vinice je se všech stran ohrazena a nic do ní nemůže vniknouti leč vůlí, její jedinou branou, a po souhlase „svobodného rozhodnutí“, jež je k ní klíčem. „Svobodné rozhodnutí“ ji otvírá přátelům a má ji zavíratí před nepřáteli. Dále v listě vysvětluje sv. Kateřina, co jsou ti přátelé a nepřátelé. „Otevřme bránu vůle, abychom vpustili dobrého dělníka Krista, milého ukřižovaného Ježíše, jenž rukou „svobodného rozhodnutí rozsévá símě svého učení“: to je přítel. Tito pak jsou nepřátelé: „rozsevači zla, zlí duši viditelní i neviditelní prošli branou vůle. Neviditelní se vloudili branou špatných myšlenek, viditelní branou špatných rad, které lží, pochlebováním a špatnými příklady oddalují od pravdy.“ Je-li „svobodné rozhodnutí“ schopno zastati úkol přesného a spolehlivého vrátného, tu za to vděčí světlu rozumu rozhojněnému světlem víry. Svědomí samo, které stojí po jeho boku jako věrný pes, není nic jiného, než soudem či hlasem nadpřirozeného rozumu.

Když více nejde jen o hlídání, ale o obdělávání duchovní vinice, tu se úkol světla tekoucího z rozumu a víry stává hlavním. Sv. Kateřina byla pravou žákyní sv. Tomáše a tak přirozeně přenáší na ono světlo otce a pravidlo „svobodného rozhodování“ úkol vinaře, ač napřed jej připisovala „svobodnému rozhodování“. Sv. Kateřina předvádí světlo, jak sleduje plození, to je činnost nadpřirozených ctností a jak třídí opravdové a dobré od toho, co se jim jen podobá. To světlo zapuzuje z činnosti nadpřirozených ctností a jejich dobrých činů — tot' jejich plody — smyslnou sebelásku, „smyslnost“, jejíž činnost je zhoubná. A když dobré činy dozrají, tu je má světlo ještě zachrániti před novými návaly sebe-

*) „Milost posvěcující je ctnostem vlitým (božským i mravním) v téměř poměru, jako duše k svým mohutnostem; duše liší se od mohutností, ale působí skrze ně.“ Všeštál.

lásky. Proto je ukrývá v paměti Božích dobrodiní, neboť jen ona sama je umožnila a jenom jim má být přisouzen šťastný výsledek; ten vynese po smrti dobrému vinaři nekonečnou a vznešenou odměnu.

Světlo, totiž přirozené světlo rozumu a nadpřirozené světlo víry se spojují v „rozeznávání“, a tím je nadpřirozená moudrost, se jeví jako první základ a podstatný činitel duchovního života. Nelze být opravdovějším Tomášovcem. „Svobodné rozhodování“ je ve vůli jako „tvor rozumu“.

Avšak je ještě jeden činitel a neméně důležitý, totiž láska, božská láska. Ji představuje a opravdu i obsahuje Kristova Krev, jež je živým pramenem lásky. Jímá být naplněna nádrž našeho srdce, z něhož potom vypudí smyslnou sebelásku. Ji mají být hojně zalévány nadpřirozené ctnosti, jimž stále hrozí vypálením zlý žár smyslnosti. O tomto píše dále sv. Kateřina: „Krev je v nádrži srdce. A ne, že by jenom zavražďovala tu libou vinici, tu krásnou zahradu, nikoliv, napájí dosyta také psa svědomí. A občerstvený pes ostražitě hlídá bránu vůle. Tehdy nikdo nevstoupí, aby pes nezaštěkal. Jeho hlasem se probudí rozum a ten v duchovním světle pozří, jsou-li to přátelé či nepřátelé. Jsou-li před branou přátelé posláni milosrdenstvím Ducha svatého, totiž, jsou-li to svaté a dobré myšlenky, moudrá napomenutí a dokonalé činy, „svobodné rozhodování“ je přijme a otevře jim bránu klíčem lásky. Jsou-li to však nepřátelé, hříšné myšlenky, zahání je prutem nenávisti a pohrdání.“ Jak vidíme, láska má důležitý úkol ve svědomí a v rozumu, rozmnožuje jejich sílu a pobízí je k činnosti.

Světlo a láska, rozpoznávání a láska se u sv. Kateřiny vždy jeví jako sdružené a hlavní základy duchovního života, v němž je „svobodné rozhodování“ nepostradatelným a pracovitým dělníkem; nadpřirozené ctnosti, pramenící z milosti posvěcující, jsou přímým a úrodným zdrojem a základem žití.

To je smysl onoho podobenství o vinici, jež sv. Kateřina napsala hraběti z Fondi, prvnímu ochránci Velikého rozkolu, aby jej odvrátila se špatné cesty.

A. Lemonnyer, O. P.

SVATÁ TEREZIE JEŽÍŠOVA

Svatá Terezie Zakladatelka, tak bych mohl nazvat i tuto stať. Neboť chci v ní popatřiti na veliké dílo, které vykonala od založení prvního kláštera. Cesta, kterou světice ušla od té chvíle, ač trnitá, ač zavlažena potem, jest slavná. Jen uvědomíme-li si, že za čtrnáct let po založení prvního kláštera měla reforma 200 klášterů, pochopíme velikost práce a dobro, které bylo té práce korunou. Neboť sestry, které společně se světící tvořily prvou komunitu, byly krásné vnitřně a o sestrách, které dobrovolně přejímaly dále nové jho, lze též užíti slov, kterých užila sv. Terezie o sestrách od sv. Josefa: „Pro mne jest největší útechou, že jsem tu s dušemi, jež se zřekly všeho. Jejich snahou jest prospívati ve službě Boží. Samota jest jejich útechou a jest jim nepřijemnou již myšlenka, na něčí návštěvu, jež jim nepomůže roznítiti se v lásce k Ženichu, a to i tehdy, jde-li o blízké příbuzné. A proto nepřicházejí do našeho kláštera leč ti, kdo mluví o Ženichu, poněvadž jiný se nelíbí sestrám a sestry se nelíbí jemu. Nemluví než o Bohu, a nerozumějí tudíž nikomu a ani jim nerozumí nikdo, než kdo mluví o Bohu. Zachováváme řád Panny Marie Karmelské, jak byl dán Albertem, patriarchou jerusalemským, úplný a neumírněný, jak jej potvrdil papež Innocenc IV. r. 1248 v pátém roce svého papežství... Nejídáme nikdy masa bez potřeby, postíme se osm měsíců a konáme jiné kající skutky, jež předpisuje původní řád.“ (ibid. 320—321.)

Duch reformy sv. Terezie jest celý v těchto několika řádcích, které se zdají míti ráz čistě popisný. Přísnost, která byla zakladatelkou předepsána, jest zdůvodněna hlubokou láskou k Ježíši Kristu, s nímž jsou sestry vždy samy. Chudoba, kterou sv. Terezie vyžadovala a zdůrazňovala, měla cílem líbiti se Bohu, který „měl za stánek pustinkou jeskyni betlemskou a kříž, na kterém zemřel“, tak dí svým sestrám ve II. kap. „Cesty dokonalosti“, nabádajíc je k radostnému snášení chudoby. „Pro třináct chudých řeholnic stačí k modlitbě malý koutek. Potřebujete toho pro přísnou

klausuru, a poněvadž to usnadňuje modlitbu a zbožnost. Ale uchraň nás Bůh velikého a okrášleného domu! Uvažte, že vše v den posledního soudu zanikne, a zdaž víme, není-li blízko ten den?“

Další tři leta po založení kláštera sv. Josefa v Avile patří, jak světice sama dí, k nejšťastnější době jejího života. Bůh ji obohacoval novými a novými milostmi a blažeností a slastí a útěchou. Žila mezi sestrami, které viditelně rostly v dokonalosti, vedla četné duše k Bohu, rozmlouvala často s Bohem. Ovšem, musila též leckdy bojovati proti roztržitosti, ale tu vždy k ní opět promluvil Pán, poučil ji, potěšil a uklidnil ji. Často jí dělal Pán, projevuje jí velikou lásku: „Jsi má a já jsem tvůj!“ Není tudíž divu, že v těch čtyřech letech mohla napsati světice ten svůj krásný a hluboký životopis, který ukazuje cestu k Bohu, a vnitřní radosti plynoucí z poznání a milování Boha; že napsala i to něžné dílko pro své sestry „Cestu dokonalosti“, nádherné pojednání o modlitbě, za něž ji lze právem nazvati „mater spiritualium — matkou duchovních věcí“. Bůh, který vidí přítomná i budoucí, a který zná člověka, jehož určil k vyplnění určitého vznešeného cíle, připravoval v tom vnitřním pokoji a v té vnitřní radosti světici na příští dílo, které měla vykonati, a k němuž potřebovala mnoho síly a mnoho důvěry, neboť se mu budou v cestu stavěti nemalé překážky.

R. 1566 přijel do Avily generál karmelitánů, Jan Kř. Rubeo, muž rázný a vroucně zanícený pro čest a slávu Boží. Znal dílo, které světice konala, a dal jí plnou moc k zakládání nových klášterů. Světice byla rozradostněna, neboť tím rychleji se vyplňovala její touha, aby bylo zachráněno co nejvíce duší, které věčně hynou. I chtěla založiti hned dva kláštery bosých karmelitek. Než prvá obtíž nastávala: Kde vzíti peníze na zakoupení budov, když řád zachovával naprostou chudobu a neměl vůbec žádných prostředků? Zakladatelka důvěřovala, že Bůh vše zařídí, a obrátila se se svými sestrami ke sv. Josefu. Nedoufala marně. V Medina del Campo mohl býti založen druhý klášter.

V Medině byl karmelitánský klášter, jehož převo-

rem byl P. Antonín de Herédia. Na něho se obrátila matka Terezie a svěřila mu svůj úmysl založit klášter a zároveň mu vyznala, že nemá žádných prostředků na jeho vybudování. Převor byl též chud, ale měl ducha sv. Terezie. Bez dlouhého váhání koupil dům a ještě jeden najal. Snad by bylo lépe říci, že to bylo pár stěn rozpadávajících se, v nichž nebylo vůbec možno bydleti. A tam přivedla sv. Terezie 14. srpna večer 1567 ze sv. Josefa z Avily několik sester s prostinkým nábytkem, jehož bylo nutně třeba k obývání. V noci upravily kapli, do které 15. srpna ráno byl přenesen svátostný Spasitel. Lid nemohl pochopiti odvahu sester a divil se jí a odsuzoval ji, brzy však si je pro ni zamiloval a s jeho podporou mohl býti klášter za nějaký čas obnoven.

Cestování nebylo příjemné a sestry jím ani nepřerušovaly způsobu klášterního života. Několik venkovských vozíků vezlo sestry a věci, jichž bylo třeba do nového kláštera. Vůz, ve kterém seděly sestry, byl zatažen, aby nebyly rušeny a mohly konati všechny pobožnosti jako v klášteře. Zachovávaly mlčení, modlily se, recitovaly hodinky. I vozkové, kteří rádi pouštěli uzdu své výmluvnosti, dodržovali toto rozdělení času, takže v době mlčení bylo silencium úplné.

Klášter vyvstával za klásterem, všechny se rodily z malých počátků a všechny, možno říci, zázrakem. Nedůvěru lidí nebo nedůvěru představených zdolávala světice důvěrou v Boha a modlitbami, které byly stále vroucnější. Neboť světice se blížila rychle k dokonalosti. Po založení kláštera v Medině byl založen klášter v Malagonu, pak ve Valladolidu, v Toledě, v Segovii, Salamance, Albě, Seville a v jiných městech, městečkách i vesnicích. Téměř všude byly již kláštery, v nichž bylo hojně sester, a světice musila mnoho od nich vytrpěti, než založila klášter nový. A vedle tohoto odporu byly zde i jiné zkoušky. Vždyť světice byla od mládí churavá a její bolesti byly často nesnesitelné. V nemoci často musila jeti se svými sestrami do nového kláštera a únavy na cestě a útrapy se stále zesilovaly. Bůh, jenž si ji vyvolil, dopouštěl

na ni i útrapy vnitřní, takže někdy byla vysílena tělesnými i duševními bolestmi.

Mohutná duše! Tělo, které jako by mělo klesnouti při sebeslabším zavanutí větru, vzdoruje všem obtížím tehdejšího cestování a všem nárazům bolesti, která jakoby je chtěla sežehnouti. A to tělo, slabé, tyčí se před představenými a biskupy, kteří nepřejí jejímu svatému podnikání. Z toho těla oživeného nerozbornou věrou, vycházejí slova, jímž nelze dlouho odporovati. V Seville se proti jejímu úmyslu postavil sám arcibiskup a dlouho nechtěl povolit matce Terezii založení kláštera. Trpěla tím nevýslovně, jsouc oddanou a pokornou dcerou církve, již milovala celým srdcem a již představoval arcibiskup, nejvyšší hlava španělských katolíků. Založila klášter a nové útrapy se hned dostavily. Proti karmelitkám a bosým karmelitánům se rozzuřilo pronásledování tak mocné, že se zdálo, že úplně povalí a rozvrátí budovu dlouho a těžce stavěnou. „Mnoho jsme byly pronásledovány, praví světice, ale nikdy ne tak krutě, jako tehdy. Tehdy jsme se ocitly před úplnou zkázou. Viděly jsme tehdy, jak ďábel nenáviděl té svaté reformy, již sám náš Spasitel vyvolal v život, a v jaké míře byla dílem Božím, když nebyla zničena. Bosí karmelitáni, hlavně představení, musili mnoho vytrpěti, neboť byli nesmírně tupeni a měli proti sobě všechny karmelitány mírnějšího směru, dávaliž tito našemu ctihodnému Otcí generálu takové zprávy, že tento řeholník, tak svatý, s jehož dovolením byly zakládány všechny kláštery bosých karmelitánů mimo klášter sv. Josefa v Avile, činil vše možné, aby bosé karmelitány zahubil. S kláštery sester jednal vždycky laskavě. Nicméně popudili ho i proti mně. Tehdy jsem vytrpěla nejvíce ve svém zakládání.“ (Zaklád., kap. XXVIII.)

Tato slova světice dosvědčují, že její reforma zasahovala již, ba, že již úplně zasáhla i kláštery mužské. Bůh k ní přivedl dva muže, kterým v reformě připadl úkol tak těžký a vznešený: P. Jana ze Sv. Mateje a sv. Jana z Kříže, dva velikány, kteří se stali základem hnutí v mužských klášterech. Čteme-li životopis sv.

Jana z Kříže, vidíme hned, jaký odpor vzbuzovalo jeho počínání, a kolik vytrpěl ten sv. muž, jenž zůstal na konec ode všech opuštěn, jenž byl bit tělesně i duševně, a jemuž bylo i zakázáno sloužiti mši svatou. Ale nebylo možno zdolati reformu. Ustalo na nějakou dobu zakládání, ale neustalo navždy. R. 1580 zakládá sv. Terezie nový klášter ve Villanueva de la Jara a toto zakládání bylo tak utěšující a radostné, že se zdálo odměnou za útrapy, které musila prožiti světice, a za odpor, který vyvstával po osm let proti jejímu dílu. Bohatý jeden muž chtěl ji přivítati ve svém domě při vstupu do města a pohostiti. Svolal všechny své příbuzné, aby si vyprosili od matky Terezie požehnání. Ale světice nevystoupila z vozu, i shromáždili se u něho všichni, poklekli a dostali požehnání. Daleko před město přišly jí naproti děti, a když se blížil vůz, poklekly, pak povstaly a kráčely před sestrami až do kostela u vroucím a radostném nadšení.

Posledním jejím dílem před smrtí bylo založení kláštera v Burgos. Tehdy byly ve Španělsku veliké povodně, které činily cestování zvláště obtížným a nebezpečným. Tehdy se sv. Terezie zranila a v bolesti zvolala: „Můj Ježíši, toto utrpení po tolika bolestech jest nevýslovné.“ A obdržela odpověď: „Tak jednáme s těmi, jež jsou mými přáteli.“ „Oh, můj Bože, odvětila vesele světice, proto máš tak málo přátel.“ A při zakládání tohoto posledního kláštera se opakovalo, co jsme dříve viděli: Arcibiskup bránil světici založiti klášter. Řeholnice, které přijely s matkou Terezií, musily býti ubytovány v nemocnici, neboť odpor arcibiskupův trval velice dlouho a byl nad jiné krutý. Ale konečně zvítězila a 19. dubna 1582 bylo do nového kláštera vneseno Tělo Páně.

Svatá Terezie vykonala dílo, které jest nemyslitelným bez Nadpřirozena a bez vnitřního života světice. Zakládat s klášter přísnou reformou bylo v tehdejší době něčím nadlidským. A sv. Terezie to nadlidské vykonala. Ale nejednalo se toliko o zakládání klášterů ženských i mužských, jednalo se ještě o něco většího. O výchovu, o život těch řeholnic a řeholníků, kteří

ony nové reformované kláštery obývali. Jestliže se obdivujeme sv. Terezii jako zakladatelce klášterů, musíme se jí obdivovati ještě více jako vychovatelce duší, svatých duší. Ať s kterékoliv stránky na ni popatříme, vždy zahlédáme velikost, která udivuje Velikost, která byla ovocem nesmírné víry, vroucí lásky a života, cele žitého v Bohu a pro Boha. Proto tak plodného.

Po deset posledních let svého života žila světice v ustavičném spojení s Bohem. — *Dr. J. Krlín.*

PRACOVNA

Smrt.

Umíral novicmistr blažené pověsti v české dominikánské provincii, P. Albert Štrnad. U jeho smrtelného lůžka seděl provinciál a stíral mu pečlivě s čela studený pot. Blížila se poslední chvíle. „Nebojíte se smrti, bratře?“ zašeptal představený. „Každodenně jsem umíral,“ zněla odpověď řeholníka, který svatě žil a opravdu též svatě umřel.

Hle, umění dobré smrti! Denně umírat. Denně si připomínati, že tu nemáme trvalého bydliště, ale že jsme všichni poutníci příbytků věčných, že jsme tu jen hosty. Vše, co nám bylo svěřeno k hospodaření, bude nám jednou odňato, a to s požadavkem přísného vyúčtování. Proto dobře činí ten, kdo denně se smiřuje s myšlenkou své blízké smrti a vše tak spravuje, jako by si byl ustavičně vědom, že nejbližší chvíle bude mu z vladaření účty skládati.

Proč se báti smrti? Smrt je přece dobroditelkou! Vždyť smrt je přece těšitelkou a vysvoboditelkou! Smrt je pouze hrozná pro bezbožníky, protože jen pro ně je hrozné upadnouti do rukou Boha rozhněvaného. Smrt však spravedlivých je vzácná před tváří Hospodinovou.

Miluješ Boha a tak se děsíš k němu přijít! Víš, proč? Protože nevěříš dobře a pevně, že tě tam čeká dobrý Bůh, protože přece jen si nejsi jist, zda jest smrt jen mostem k Bohu.

Denně umíráti, to jest denně skládati si sám účty ze všech svých skutků a dle tohoto vyúčtování se pak v nejbližší době zařídit. Denně umíráti, to jest všeho se duchem zříkati, od všeho čím dále tím dokonaleji srdce své osvobozovati. Pak ti smrt nic nevezme. Smrt ztratila svůj nejhroznější osten ve smrti Ježíše Krista. Ji se nemusí více vcházeti do očekávání, daleko od tváře Páně. Jest pouze osvoboditelkou od pozemské tíže. Proto pravívala svatá Terezie, že smrt jest štěstím, proto ji přála svým nejmilejším.

Smrt jest přítelkyní. Ovšem jen z nouze. Sv. Pavel sám vzdychá, že by byl nejraději, kdyby nemusil svlékati toto tělo své, než bude oděn nesmrtelností. Chtěl by obléci nesmrtelnost a nemusiti svlékati život. Smrt jest stále ještě důsledkem hříchu. A všechno tvorstvo, celý svět, úpí pod touto ranou. Smrt jest trestem, jest přece jen neladem. My bychom nejraději chtěli k Bohu přímo, bez smrti.

Proto nutno zlomiti hřích všude, kde jest, v sobě, v bližních. Nutno potírati hřích a jeho následky budou přece jen jednou nakonec vítězně přemoženy dle slibu Písma: Nakonec pak bude přemožena nepřítelkyně smrt. *Brailo.*

Osamocení.

Jeden poutník zabloudil do Boha. Dlouho ho držel Bůh ve svém strašném zajetí, až jej zase poslal k lidem. Šel k nim, ale lidé ho neznali. Byl jim zcela cizí, protože každý, kdo je Boží, jest tulákem a trhanem na světě.

Proto se neraduj z úspěchu, nejásej, když tě oslavují a když tě vezou ve slavnostním průvodě. Jestli tě svět miluje, pak jsi jeho . . .

Málokdo se zastaví nad vlastní i cizí bídou. Lidé nerozumí tomu, že svět je opravdu k pláči, že hříchy lkají, že smrt studí a že nemoci hnilobně rozrývají štěstí. Svět jest jedna nemocnice, ale nejhorší jest to, že si nemocní libují ve svých nemocech, že nechtějí slyšeti o lepším životě, že ani necítí své nemoci, svých vnitřních zranění. Jen svatí byli drásáni bolestí, jen

ti, kteří dokonale milují Boha a chtějí, aby jeho řád a jeho láska se již konečně rozlila dle všech zaslíbení, jen ti prociťují strašné bolesti a nelad ve světě. Proto jsou tak osamocení a málokdo jim rozumí. Zvedají ruce své v noci ke svatyni v temnotách lidských, jsou sami a za druhé nesou viny a tíhu a stíny jejich. Nemají kdy na bujné veselí. Jdou vážně ti nosiči břemen, tito soumaři lásky Boží a bratrské. A právě tito vykupují svět z jeho nepravostí, vysvobozují jej z jeho odsouzení. Proto jsou sami, protože ti, kteří křepčí a jásají, nemohou jich potřebovat. Nemohou jásat s nimi, nemohou býti dokonale šťastni, dokaváde nedojdou vykoupení, dokaváde nevysvobodí všechny, kteří jsou Páně, dokud ještě jeden vůbec z bratří jest stížen bolestí.

Nehledej společenství a bratrství tam, kde se ozývá smích. Tam není Bůh! A nehledej ho ani ve chmurách přišklebené tváře. Při všem veselí plouží se duše kolem nás jako mrtvé stíny. Radostí ozývá se spodní tón beznadějného zoufalství. A jest v něm tak svorná výskající literatura, za níž se vleče umění osvobozené od radosti. Radost jest neznámou bylinou v Babyloně zmatku a neklidu.

I tam se musí duše Boží uhnouti z běžné cesty a rozsvítiti si na cestu úsměv naděje, jež ví, že Bůh jest dobrý a že obnoví tvářnost země.

Jsi osamocen v lásce, v utrpení a radostné naději? Utíkej ještě více před tím, co ti chce ďábel světem za to dáti. A všechny v této svaté samotě objímej, je všechny přitahuj, a nikdy neumdlévej, protože nikdy nezasypeš všech béd, všech hříchů a nikdy nebudeš dosti vykoupen pro své bratry, nikdy dokonale osvobozen od jejich tíže . . .

Braito.

Smutek svatých.

Všechny milovat, protože všechny vidíme v Božím náručí. Svatí, ti, kteří jsou Kristovi, vidí úzkost duše bloudící daleko od Boha, vidí zoufalství ztroskotaných a proto rozpráhují své paže šíř a šíře. Všechny by chtěli unést a pomoci jim na břeh Boží. Tíha

všech vin celého světa je duší. Tehdy cítí svou slabost. A tato slabost jest zase požehnáním. Oči jsou sice do krvava zalité, ale přece vyhlížejí dál a hledají nového úsilí, nových zápasů, jež ztichnou v nových vítězstvích.

Až bude naší duší boleti jen tento smutek, že nejsme dosti silní, protože ne dosti svatí, až břemeno bratří všech se nám zařeže hluboko do duše, pak se počneme přibližovati k těm, kteří všeho pochopili tajemný smysl, podstatu a určení, kteří soustředili sebe a vše ostatní do Boha.

Braito.

Za vzorem!

Mezi tolika svatými jistě najdeš i svou povahu, své obtíže a proto i — svou cestu. Najdi si svého svatého, dej se mu pod zvláštní ochranu a vedení. Společenství svatých uskutečňuje se i v lásce světců k těm, kteří jim připomínají jejich boje a jejich snahu.

Následuj svého vzoru, představ si jeho jednání v těžkých, hořkých chvílích a pros jej o pomoc. Svatí jsou nám vzorem, tedy modelem, jež máme reprodukovati v sobě.

Abychom nechodili jen pro ztracené klíče k sv. Antonínu, nýbrž abychom si k nim šli pro nalezené nebe.

Braito.

Pomluva, nactiutrání, donášení:

Po tom poznají, že jste moji učedníci, budete-li se milovati vespolek, praví Kristus. Láska jest vznešeným vrcholem křesťanského života, kdo chce býti Kristův, musí milovati své bližní.

Odníti někomu věc, na př. oděv atd. vším právem odsuzuje lidstvo jako nešlechtné jednání. A proč se nehrozí krádeže mnohem větší, kterou působí pomluva, nactiutrání a donášení? Vždyť odnímají člověku největší poklad, který každý má pečlivě strážiti, dobrou pověst. Proč tak lehce se váží slova odmínající pověst? Kdo pomlouvá, vykládá na jiného nepravdivé věci, anebo kdo nactiutrhá, rozhlašuje tajné chyby svého bližního, jest větším zlodějem, než kdo od-

cizí poklady, právě pro cenu, již má dobrá pověst u každého, poklady jí nenahradí.

Donášení předčí svou zlobou i své dvě sestry, neboť donášením očerňujeme člověka ještě s úmyslem, abychom rozdvojili přátelství. Dobrý přítel je neocenitelným drahokamem, přinášejícím lidskému srdci osvěžení, úlevu a radost, a kdo se opováží sáhnouti i na tento poklad lidského srdce, ukazuje zlomyslnost. A kterak chce býti takový člověk učedníkem, přítelem, bratrem Kristovým? *Habáň.*

Filosofie.

Jest opravdu potřebí rozumem si ujasniti celý život, všechny jeho přirozené záhady, vše dle rozumu zdravého a jasného zaříditi. Potřebujem bojovati proti nesprávné filosofii, která nám otrávilá inteligenci. Proto přikročí profesoři dominikánského bohoslovného studia v Olomouci k vydávání filosofického čtvrtletníku. Redaktorem bude veled. pán dr. Metoděj Habáň, který dlel za odbornými studii sedm let v Římě a půl roku ve Frýburku ve Švýcařích. Časopis bude míti vždy 64 stran velkého formátu a bude státi 35 Kč, pro studující 20 Kč. Časopis bude poučovati o všech otázkách a problémech filosofie a přinášeti vědecké posudky veškeré světové filosofické literatury. Přihlaste se včas za odběratele a sdělte administraci Filosofické Revue, Olomouc, Slovenská 14 adresy těch, kteří by se mohli zajímati o časopis.

Tajemství P. Marie.

Již jen 150 výtisků máme zvl. otisků této knihy, jež vychází jako příloha v našem časopise. Stojí 3 Kč. Pro toho, kdo si chce tuto knihu v celku opatřiti, ač může si i přílohu zvlášť dáti svázati, přihlas se co nejdříve.

Ž E Ň

MESSER: *Einführung in die Psychologie und die Psychol. Rich-
tungen der Gegenwart.* (Verlag von F. Meiner in Leipzig, 1927.)
Jasně podává kniha jevy duševního života, v nichž odvozuje nut-
nost jejich principu. Třídí duševní život do tří kategorií: 1. chťiti
něco, které může býti dobrovolné nebo nedobrovolné; (v jakém
smyslu lze rozuměti nedobrovolné chťení, dobře vysvětluje).

2. Cítiti: Při této kategorii není ovšem vše jasné. Celé svědomí,
dle něho, spočívá v citění, cítíme žalost, radost atd., především však
cítíme cenu, dovedeme oceniti člověka, věci a všechny jevy. Do
téže řady staví autor cítiti dobrý oběd a cítiti cenu člověka! (Str. 15.)

Lidé se dělí jedni od druhých dle toho, co více cení, jedni cení
více jisti a píti, jiní poznání pravdy, činnost nebo klid atd. Dle
ocenění můžeme rozlišovati povahy. Co ceníme, tím se obírají
myšlenky. Proto vlastně svědomí spočívá v ocenění, z něhož po-
chází každý zákon.

Z citění ceny porozumíme i účelu lidského jednání a života,
mysl a cíl života spočívá v dosažení nejcennějšího.

Ačkoliv tyto zásady mohou způsobiti mnoho dobra, přece zdravý
rozum se nespokojí se slepým citem, aby předpisoval morálku.
Autor sám přiznává, že nemůžeme něco oceniti, aniž bychom měli
nejdříve o tom představu, tedy rozum je zde prvním činitelem,
který rozhoduje, zda má něco cenu nebo ne.

Mimo tuto nepřesnost autor zůstává výhradně na empirickém
stanovisku. Dospěl dosti daleko ke správným názorům, však ne-
úplně. Jeho kniha je úvodem více do experimentní empirické psy-
chologie, ne do celé psychologie.

Mistrně jedná autor o závislosti poznání na fyziologickém složení
orgánů, neboť každé poznání má svůj původ ve smyslovém vní-
mání — ovšem správně podotýká, že, i když přemýšlení závisí
jistým způsobem od mozku, přece není možno vyložití celý proces
poznání z mozkového složení.

Dr. M. H.

L. BARBIER: *La Loi Morale* (fondée sur l'étude comparée des
deux natures de l'homme L'esprit et la Matière). (Avignon, Au-
banel Frères, 1928.) B. připouští trojí činný princip u člověka:
rozum, citovost a vůli, a připisuje jim činnost jasně odporující sku-
tečnosti. Z nesprávného rozdělení činnosti rozhořčuje se pak proti
křesťanskému učení o odříkání, jako by odmítala možnost dobrých
skutků a příkládala je milosti. Tím ukazuje ovšem, že nemá přes-
ného pojmu o přirozeném a napřirozeném řádě. V přirozeném
řádě člověk veden svým rozumem může konati eticky dobré skut-
ky.

Dr. — M.

DR. ALEXANDER SPESZ: *Summarium Philosophiae christianae.*
(Marietti Taurini, Italia, 1928). Podává krátký předhled celé filoso-
fie, takový však způsob filosofické učebnice již neodpovídá dnešní
době. Kniha se podobá více schematismu thesís, o nichž se jedná
ve filosofii, jednotlivé these jsou nepropracované.

Dr. H.

MIGUEL DE UNAMUNO: *Die Agonie des Christentums.* (184
str., München 1928, Meyer & Jessen, Mk 5.—.) KRISIS der RELI-

GION. (München 1928. Süddeutsche Monatshefte.) „Kriste, Kriste náš, proč jsi nás opustil,“ tak končí U. tuto svoji nejnovější knihu, kterou se stává hlasatelem onoho módního mínění naší doby, že křesťanství stojí před kapitulací. Krise náboženství! Těto otázce věnují též „Süddeutsche Monatshefte“ zvláštní číslo s cennými příspěvky představitelů různých vyznání (H. Bahr, Brunner, Schlund a j.) Znalci dějin je však jasno, že každá doha prožívá svoji náboženskou krisi. Je to ono stálé napětí mezi požadavky náboženského ideálu a mravních norem a lidskými nedostatky. Nikterak křesťanství leží v agonii, nýbrž křesťané, tak zvaní křesťané naší doby. Tedy Agonie der Christenheit a ne Agonie des Christentums! Unamuno sám to jaksi vycítuje, proto bere to slovo agonia ne ve smyslu posledního boje před zánikem, nýbrž praví, že křesťanství jest stálou agonii ex natura sua.

HUBERT JUNKER: *Prophet und Seher in Israel.* (109 stran, Trier, Paulinusdruckerei). — J. pojednává o nejstarších zjevech izraelského profetismu, zvláště o spolcích proroků. Kdo si nemůže opatřit velkou knihu Oudenrijnovu „De Prophetismo“, toho informuje J. stručně o téže otázce.

ANDREAS EBERHARTER: *Die vorexilischen Propheten und die Politik ihrer Zeit.* (48 str., Münster 1928, Aschendorff. Mk —80.) Zájímavá studie o vlivu proroků na politiku své doby.

RAPHAEL TONNEAU, *L'Ecole Biblique de Jérusalem.* (38 str., Paris 1928, Librairie dominicaine.) Cenný representační a informační spis o známé biblické škole francouzských dominikánů v Jerusalemě. Podává krátký náčrt vzniku a dějin tohoto učiliště a vědecké činnosti svých profesorů. A. Scherzer.

RÖSCH: *Das Neue Testament.* (Schöningh, Paderborn 1928, stran 588, cena 2 Mk.) Další vydání (110. až 130. tisíc) Röschova překladu N. Z. Práce překladatelova je velmi důkladná a hned poznáte, že používá všech nových biblických výzkumů. Dobré poznámky, účelná a výrazná tisková výprava vmlouvají knihu. Divím se, že soukromý nakladatel může vydávat vázanou knihu tak lacinou; či je v Německu jiný duch než v národě „písmáků“? —ca.

JOHANNES JØRGENSEN: *Pout do Svaté země.* (Lad. Kuncic v Praze, přeložil Karel Vrátný.) Oblíbený a květnatý spisovatel severu vycítil a rozkošně popsal ve svých knihách přirozené i nadpřirozené krásy Itálie, a v této nové knížce vypisuje své dojmy tak hluboce prožité. „Viděl na východě hvězdu...“ —ab—

KUČERA: *Kotva v moři.* (Ladislav Kuncic, Praha 1928.) Nové jméno a hned tolik slibující. Zachytil mne nádherný rámec děje samo o sobě dosti chudého. Venkov jest tu líčen s virtuositou překvapující. Jaké odpočinutí pro člověka uštvaného auty a aeroplány a radiem, když může na chvíli spočinouti v klidu a u duše šlechetné a hledající a nalézající právě štěstí a pravý mír. Byl jsem dojat čistotou tónu, jenž zaznívá z celého díla. Až se spisovatel oprostí od přemíry obrazů, jež ukusují vlastní z děje a to nespravedlivě, budeme bohatší o jednoho ukazatele krásy. Jedině při své mlhavosti jest proveden symbolismus jednoty tří božských ctností. Bratlo.

MANNING : *Důvěra v Boha*. (Ladislav Kuncíř, Praha.) Mnoho jsme psali o tomto tématě a nyní vychází u Kuncíře kniha, za kterou jsme mu hluboce vděční. Jest to výborná pomůcka pro všechny, kteří chtějí žít dle toho, jak je učíme v Hlubině žítí v dětiněm poměru k dobrému Bohu-Otci! Kniha jest psána jako souvislý kurs duchovního života a proto má velkou cenu jako vodítko. Řádky Manningovy dají útěchu v hořkých chvílích, ve chvilích tápání a nejistoty. *Braito.*

BENETKA-ŠTORM : *Služebníci a přátelé Boží*. (Nákladem Boř. Benetky v Jičíně, Tyršova ul.) Ohlašovaná kniha sebraných studií Boř. Benetky o svatých českých a o velkých služebnících Božích již vyšla. Vyšlo jí pouze 400 výtisků, a proto nechť si čtenáři přispíší, když si přejí mít knihu, která jest typograficky a umělecky vzorně vypravena. Svatí jsou tam podáni s vroucí láskou a hrdoostí katolíka a Čecha. Štorm vyzdobil knihu svým hlubokým a odhmotnělým uměním, jež připomíná Greca. Obvyčejná vydání stojí 35 Kč a luxusní podepsané oběma autory za 68 Kč.

SVATOHOR V. : *Svatý kníže Václav*. (F. Hezina, Humpolec, 1928, stran 48, cena?) Obětina tvořivé síly náboženské Svatohorovy k tisící ročníci. Duchovní drama o pěti jednáních má vystihnouti světcovu postavu, zasazenou v rámu nelásky a zloby až k ubití, k bratrovraždě. Dílo přístupné a působivé, jen dle mého názoru — technicky i na prostředním jevišti obtížné; snad si dobrý režisér pomůže! Nebude nespokojen s morálním úspěchem. —*ca.*

KYSĚLÝ FR. : *Matka Boží*. (Č. A. T., Praha 1927, str. 109, cena 27 Kč.) Krásně podává Kyselý život Panny Marie z bible a z legend křesťanství. Osobitý výraz a hloubka citů k Matce Boží dopřejí čtenáři zážitku uměleckého i náboženského, neboť dobré umění poetické je věrným druhem srdce hořícího živou věrou. Mariánští citatelé budou milému autorovi vděční za nové chvály Marie. —*ca.*

ADOLF DEUSTER : *Dein Reichthum*. (195 stran. M.-Gladbach 1928. Volksvereinsverlag. Mk. 4.—.) D. poukazuje dnešního člověka na jeho bohatství, na talenta, kterých si má vážit a s kterými má hospodařit.

ELZEAR SCHULTE O. F. M. : *Wanderer im Licht*. (54 stran. M.-Gladbach 1928. Volksvereinsverlag. Mk. 1'60.) Poznámky, věty a úvahy z dopisů, kázání a článků v pověsti svatosti zesnulého františkána.

ALPHONS GRATRY : *Weisheit des Glaubenskatechismus für Gebildete*. (Übersetzt von Dr. Emil Scheller, 298 stran, München 1928, Kösel-Pustet. Mk. 6'50.) Autor velmi důmyslně podává nejdůležitější základy křesťanské víry ve formě rozmluvy kněze s inteligentem. Knize, i jinak výtečné, dodává půvab a přitažlivost pro dnešní dobu vzlet Augustinův spojený s thomistickou přesností, již autor prozrazuje v neochvějné vytrvalosti a jistotě, s jakou po úporném přemýšlení v klidu a svěžesti nalézá cestu a cíl života. *F. D.*

RAYMOND-LAURENT et M. PRELOT : *Manuel politique, Le programme du Parti Démocrate Populaire*. (Spes, Paris 1928, stran

340, cena 16 frs.) Dílo dvou politiků; Raymond-Laurent praktik, Prelot teoretik. Pojednávají o státní politice více v poměru k mladé demokratické straně a k celému rázu francouzské politiky, proto lze zde najíti mnoho cenného, ať informativního o francouzských poměrech politických, ať všeobecně platných poznatků. Uvítají, kdož mají zájem o politiku a vůbec o státní život. Sám si této knihy velmi vážím. (Nebudiz odsuzováno stručné referování; „Hlubina“ by nevystačila.) —pf—

MULLER ALBERT S. I.: *Notes d'économie politique*. (Spes, Paris 1928, stran 428, cena 18 frs.) S chutí a bez únavy projde duch Mullerovým národohospodářstvím; dílo psané jistě dobrým učitelem, který ví jasně podati potřebné duševní stavivo a podává je metodicky. Oproti starším spisům národohospodářským má na víc posouzení poválečných a dnešních zjevů. Pro toto je dobrou i velmi časovou příručkou a to ne snad pouze pro sociologa či pro politika-národohospodáře, ale také pro kněze a pro každého vůdce a vychovatele, který přijde ve styk s dušemi v nejistotě názoru či praktického stanoviska. První řada „Poznámek“ (vyšlá), jedná o výrobě, rozdělení, o kapitálu a práci, druhá (vyjde později) se bude týkat majetku. Chybí jen „literatura“, či bude v druhém díle? Více snad povi odborné listy (Soc. rozhledy). —pf—

Jubiläum apoštola lásky BEDŘICHA OZANAMA. 8. září bylo tomu 75 let, co zemřel apoštol lásky Bedřich Ozanam. Jako student založil spolek sv. Vincence, který se rozšířil po celém světě a vychovává křesťany k účinné lásce. Aby příklad Ozanamův povzbudil k následování, vydal Exerciční dům v Hlučíně ve sbírce „Životem“ jeho životopis (číslo 47).

CLEMENS BAEUMKER, *Studien und Charakteristiken zur Geschichte der Philosophie insbesondere des Mittelalters. Mit einem Lebensbilde Baeumkers herausgegeben von Martin Grabmann*. (VI a 284 str. Münster i. W. 1928, Aschendorff. Mk 12'75.) B. pracoval ještě v posledních týdnech své smrtelné nemoci na dokončení svazku sebraných článků. S velikou pečlivostí přepracoval různé ze svých ve vědeckých časopisech roztroušených prací a doplnil je dle nejnovějších poznatků vědeckého badání. Zvláště pozoruhodné jsou články: „Duch a forma středověké filosofie“, „Platonismus ve středověku“, „Platonismus v renesanci“. Jsou také poučné pro znalce středověké mystiky. V celku podává toto opus posthumum dobrý pohled na nynější stav badání v středověké filosofii a na jeho metody. Vydavatel Grabmann připojil cenný obšírný životopis autora. A. Š.

VÍTĚZSTVÍ.

(*Přátelství s Bohem. — 19.*)

Přátelství doplňuje. Kdo touží po doplnění, cítí mezery. Ty mezery jsou vlastně rány, otvírané vnitřními boji. Přátelství má přinést vítězství. Přátelství s Bohem skutečně přináší vítězství úplné.

Trojí bojiště se rozkládá v duši, bojuje duch s tělem, povinnost s potěšením, ctnost s nepravostí. Když přátelství s Bohem ovládlo duši, ovládla láska všechna bojiště. O lásce bylo stejně krásně jako hluboce řečeno, že byla stvořena k vůli pokoji. Láska přátelská k Dobru Nejvyššímu ovládla duši, svědomí, vůli, nastává vítězný pokoj. Ne ovšem pokoj, který by vylučoval každý záchvěv boje; takový je vyhrazen nebešťanům. Ale pokoj hlubin, takže každá bouře jest jenom na povrchu. To je nejslavnější vítězství, nejskvělejší triumf vůle, jakého vůbec lze člověku na zemi dosáhnouti.

Blažený pokoj nebo vítězný pokoj je začátkem posledních a nejdrahocennějších darů Přátelství. Uskutečňuje silný a blažený pokoj dovnitř i ven. Je to naznačeno u sv. Tomáše (II - II. 25, 7): „Patero je vlastní přátelství: každý přítel chce, aby jeho přítel zůstal na živu, aby byl šťasten, prokazuje mu dobro, život s ním jest jeho radostí, cítí se jedno s ním, považuje za své jeho radosti i bolesti. Tím způsobem spravedliví milují svou duši, chtějíce, aby nebyla porušena, žádají duši duchovní statky, snaží se jich pro ni dosáhnouti, s radostí se uchylují do svého srdce, protože tam nalézají myšlenky na dobra přítomnosti, vzpomínky na dobra minulosti, naději na dobra budoucnosti; to působí radost. Nepocitují vnitřních rozporů ve vůli, protože celá duše se nese jediným směrem.“

Harmonicky vyladěná duše a celý člověk, návrat na cestu do rajského stavu člověka před hříchem, to je tento blažený a vítězný pokoj. Vítězný proto, že na cestu odchodu z ráje zahнала člověka porážka. Vítěz tehdejší svým vítězstvím vzal člověku přátelský svazek s Bohem. Tím roztrhl jeho bytost, zasadil jí tak zlou ránu, že peklo svou nejhorší mukou není leč do-

konalé roztržení této rány a vyvrcholením této žíravé bolesti. Nyní však Bůh učinil opět člověka vítězem, když směl navázati znova s Bohem svazky přátelství. Ty svazky jsou organickým začátkem důvěrnosti prvního ráje a nekonečně větší sjednocenosti v druhém ráji. Proto je v duši pokoj, řekněme, byť nesměle, jistota kynoucího ráje. Proto je tento pokoj vítězný a zároveň blažený.

Pokusme se chápati sladké taje vítězného pokoje. Přítel Boží ví, že jeho celá bytost je majetkem milujícího Přitele. V ochraně srdce a objetí Přitele vídají sebe. Vídají nového člověka, živého a u stromu života, neboť jest milován Bohem, jehož milování je neustávajícím proudem života; jest vykoupen krví a životem Ježíše Krista, jehož život se stává zárukou, cenou i vše posvěcující a vše překonávající silou. Miluje takový život své duše, a tu vrozená sebeláska může rozvinouti bez obav veškeru svou sílu, zcela se může poddati starostlivosti o sebe, aby takový život nebyl poškozován hříchem nebo hýčkaný mnedokonalostmi. Ví, že má život cennější všech životů a na dosah ruky se naznačuje dokonale vyvrcholení a věčné zabezpečení tohoto života. Vítězný to pokoj, tak silný, že všechno, co činí pozemský život trpkým, přestává býti rozrušující trpkostí.

Duše se naučila toužiti jen po největším. Udržeti si Boha, znáti Boha, milovati Boha, zůstávati ve službě u Boha, udržeti si touto cestou Boha navěky, toť obsah přání duše v přátelství s Bohem. Pro život na zemi se jeví toto zladění duše snahou po rozmachu lásky a po rostoucí síle ctností, aby Přátelství žilo. Vše, co je nacestě života, probouzí vždy jako rozhodující zájem zkoumání, jak toho lze využiti pro život Přátelství. Vítězný to pokoj, tak silný, že udrží v mezích všechnu dotěrnost země; duše nabývá úžasného množství malých pomocníků, ačkoli tytéž věci jiným duším jsou úžasným množstvím velkých záškodníků.

Duše pracuje každou prací, kterou život ukládá. Ví však, že to nejsou práce odstrkovaného ani opuštěného ani zbytečného. Žádná práce života jí není hlavní ani jedinou nebo pouze jednoduchou. Majíc Přitele a

žijíc s ním nerozlučně, vidí každé dílo podvojně : ať koná cokoli, jako hlavní věc vidí při tom možnost odříkání, pokání, smířování, boj proti pokušení, zrání duchovní. Duši nedosti zralé práce může otrávit život. Ale v Přátelství není otravného štvání prací. Vítězný tu pokoj, tak silný, že ani nejsilnější nápor práce není zastavujícím nebo ničícím nárazem, nýbrž vítaným a klidně zpracovaným materiálem.

Protože toto vše svatý Tomáš Akvinský znal ze své zkušenosti, napsal o duši v Přátelství, že se s radostí uchyluje do svého srdce. A když vyjde ven, jaký tu stojí jedinečný člověk prostřed společnosti lidské. Opět musíme žasnouti: vítězný to pokoj, tak silný, že dovede působiti dvě věci, k nimž se jinak hledá cesta tisíců porad, řečí, návodů a knih — řekněme to napřed cizími slovy: optimismus a socialisaci.

Optimismus je vždy upřímně přesvědčen, že to není tak zlé, že to dobře dopadne. Optimismus nezná vrásek zatřpklosti, podezřívání, skleslosti. Prý hrozivě mizí tento drahý a všemohoucí společník člověka. Musí prchati před lidmi takových základů, jimž dnes má býti společníkem. Optimismus nezvratný potřebuje nezvratných základů radostného rozumění životu. Nikdo nemůže býti větším optimistou nežli přítel svého Boha. Neboť on stojí na pevné půdě, které mu poskytlo poznání a milování Boha; toho Boha, o jehož moci psal žalmista: „V Bohu svém překročím i zeď.“ Jemu život nemá význam pouhé rvačky smečky psů o kost, jemu je život pořádkem života dítek pod obzřetným otcem. I skrze nejhustší mrak vidí slunce.

Socialisace ve všelidském smyslu je vědomí soudružnosti a vůle, přinášeti pomoc i oběti celku, jenž jde s námi touže cestou. Duše s Bohem spřátelená vidí život jako cestu poutníků za cílem, který ona chápe jako div štěstí hloubkou i trváním. Ví, že čím více rozdává, tím že se stává bohatší. Její pokoj nezná hamižnosti. Bohu budiž žalováno, že nás svět velmi nakazil, takže těžko chápeme, co znamená žiti též pro celek. Ale Bůh, přítel všech, by nás tomu brzy naučil, kdybychom se snažili upřímně po přátelství s ním.

Když býti křesťanem ještě znamenalo býti přítelem Božím v tom smyslu, jak jsme celý rok mluvili, tenkrát vítězství Přátelství se stalo tak dokonalým, že chudáci svým vítězným pokojem povalili celý svět a zařídili jej ve znamení svého vítězství. Dnes by toho svět opět potřeboval. Kde jste, přátelé Boží?

P. Em. Soukup, O. P.

RADOST DÍTEK BOŽÍCH

(Přátelství s Bohem. — 20.)

Když předmět lásky plný, dávající opravdové dobro, naplní nitro a když se naše duše oddá tomuto svěmu dobru, protože vlastností dobra jest oblažovati, zalévá štěstí bytost mající dobro, a to trvale nebo jen na chvílku, čistě nebo zmateně podle skutečnosti nebo dokonalosti dobra, jež vyplňuje duši.

Snažíme se dosáhnouti skutečného přátelství s Bohem. Od lhostejnosti, od nepřátelství k Bohu máme se probít k přátelství čistému, upřímnému. Přátelství Boží dá dobro nejlepší, dobro nemohoucí klamati. Vše ostatní jest tak ubohé! Stačí jen býti vytrženu z obvyklého způsobu požívání časného dobra a již poznáváme, jak jsme vlastně opuštěni a malí v dobru, jež jsme si zamilovali. Vše pomíjí a vše unavuje. Unavuje proto, že nedá to, co ve věcech hledáme, že nás vše brzo opustí. Nádherné červánky zalknou se temnou nocí, květy opadnou a ukáží černou, truchlivou kostru pně.

Proto nutno vyprázdniti duši ode všeho pomíjícího, od všeho, co je zdrojem umírání, zanikání a proto bolesti. Marně hledáte radosti pravé a uspokojující tam, kde je zárodek smrti a rozkladu. Pravá a jediné čistá radost je z dobra, jež nepomíjí, nemůže se měnit. Dokud tohoto dobra nemáme, stále bloudíme a stále jsme děšeni přízraky zániku, přízraky neukojené touhy, nenasyceného hladu po štěstí.

Musíme se vyprázdniti docela od všeho, co nemůže nás dokonale oblažiti, musíme se již jednou dokonale vypořádati se vším a vyvoliti si dobro jediné dokonalé. Musíme se tak vyprázdniti ode všeho, bychom, třeba

vše majíce, přece jen cítili děsnou pustotu všude tam, kde není ještě dokonale Bůh sám.

Ovšem, dlouho trvá, než se člověk dostane k této svatosti, než takřka dýchá Bohem. A přece je třeba dostati se až tam, abychom našli svou pravou radost. To znamená pálení a řezání na své bytosti, zbavovati ji všeho, co nás ještě přitahuje k tvorům.

Ale až se duše od všeho osvobodí, až přilne jen k Němu, silnému a dobrému, protože on je radostí a štěstím, protože dobrem, pak pocítí, jak sladký je Pán, a že on jedině je štěstí pravé, jež oblažuje mladost naši.

Radost milujících Boha. Radost v Bohu a z Boha.

Přátelství jása nad dobrem přítelovým a má upřímnou radost z jeho dokonalostí, má upřímnou radost nad vším, co přítel má. Čím dokonalejší je přítel, tím dokonalejší je i naše radost. Protože pak Boží dobro je naprosté a dokonalé, proto též radost z Božího dobra je dokonalá a naprostá. Vše ostatní, i přátelé nejlepší, jsou podrobeni chybám a nedostatkům. Tyto chyby, vady, nedostatky zakalují naši dokonalou radost z přátelství. Přáli bychom si, aby náš přítel byl nejdokonalejší, a zkušenost nás musí poučiti, že takového ideálního přátelství vůbec není. Vždyť přátelství lidské má právě podle možnosti zdokonalovati dobro přítelovo.

Přátelství s Bohem nezná však tohoto stínu. Přátelství s Bohem dává čistou, nezkalenou radost (2. II. q. 28. art. 2.) Jak rozhoří se naše láska k Bohu a jak se rozsvítí duše naše radostí, když se ponoříme do sladké skutečnosti, že Boží dokonalost nemůže se ani změniti ani umenšiti! Bůh je stále stejně dokonalý, stejně dobrý a spravedlivý! Stále plný dobra a darů. Kdo je jednou uchvácen Boží dokonalostí, nic jiného si nepřeje, než aby toto dobro dokonalé a nekonečné ode všech bylo milováno. Pak radost nad štěstím Božím a dokonalostí Boží zapálí v duši plamennou horlivost, jež šíří takřka duši. Duše by chtěla, aby tento Bůh byl ode všech uznán a opravdu milován. Pak trpí tato duše opravdová muka, když vidí, že Láska není milována. Tyto duše se pak rozlétají jako orlové za všemi těmi, kteří bloudí, kteří Pána neznají, vrhají se mezi ně a

tomnosti, velikosti a lásky Boží a proto v něm svítí důvěra, že vše jednou bude splněno, že všechny žádosti budou ukojeny, že bdí nad vyplněním naší tužby Ten, který ji v srdci našem zapálil! Neb věrný je Pán a těm, kteří jsou věrni jemu, bude sám nekonečnou odměnou.

Kdo vrostl do svého Boha, má v něm vše a očekává od něho vše. Rozumí jeho cestám. Nepohrdá jeho dary. Pohrdati světem, za nic jej pokládati v přirovnání s Bohem. Ale právě pro toto přirovnání dovedou užítí všeho i tohoto světa, aby se přiblížili k Bohu. Proto jest radostné jejich putování, radostné užívání tohoto světa. Dívají se na vše jako na projevy Boží lásky, ve všem Boha chválí a pak chápají i přírodu, jako ji chápali bl. Jindřich Suso a sv. František. Pak chápají umění, protože v něm vidí jako v zrcadle velikost Boží. Všechna šlechetná srdce, jež potkají na své cestě životem, mluví jim o příteli nejlepším, o tom, jehož věrnost jest nekonečná, jenž nás neochuzuje jako špatní přátelé, nýbrž proto se k nám sklání, aby nás zaplnil svými dary. Nejsou nikde sami, protože všude mají svého Boha, stále mají, kde by se občerstvili, kde by načerpali nových sil po tvrdých bojích.

Protože pak Bůh jest radostí, protože jest dobrem, snaží se, aby se mu připodobnili. A čím více se mu připodobní ctnostmi, tím také vzrůstá jejich radost, protože mají více ono dobro, jež radost dává. A tato radost zůstává i uprostřed utrpení, bojů, příkoří. Když se lidem zdá, že takový ubohý Boží služebník je již zničen, když jásají jeho nepřátelé, že jest umlčen, že již nikoho nebude volati výše a že již nebude nikoho zneklidňovati a obtěžovati svým voláním ke svatosti, právě tehdy jest nejsilnější, protože je ve výhni Boží, protože se právě očisťuje, přibližuje k Bohu a nabývá účastenství na jeho síle. Proto jsou také služebníci Boží tak klidní ve svých protivenstvích. Zkoumej, zda i ty cítíš radost Boží v takových okamžicích. Jsi-li jí vzdálen, to tím, že jsi ještě přece jen vzdálen Boha, protože jsi příliš blízký sobě, protože se ještě na vše díváš se svého hlediska a ne s hlediska Božího. Neb podmínka

radosti Boží jest opravdové spálení nás v lásce Boží. Pokud my nezmizíme, nevstoupí do našich srdcí radost Boží.

Čím více však vzrůstá naše láska k Bohu, tím více vzrůstá naše radost, neb se přibližujeme k Bohu, jenž obveseluje mladost naši. On je dárce věčného mládí. Kdo je v Bohu, ten nikdy nestárne, protože je v Bohu, jenž se nemění, jenž nikdy nechřadne. Každým tepem srdce může vzrůstati láska a s ní úměrně též radost. Zde není možné dozrání, tedy stárí, protože Bůh jest nekonečný a nikdy se mu dosti nepřiblížíme. Proto i radost naše může vzrůstati, stále se rozhořivati, až jednou zapálí celou naši bytost požárem věčného milování na hořícím srdci Božím.

*P. Silvestr M. Brailo O. P.
Řím.*

PROTIVY.

S výšin hledí poutník s posvátným nadšením na nízké údolí. Výše světí nížiny a odívá je svou vznešeností. Láska k Bohu je posvátným vrcholem. Člověk vystupující na horu lásky znenáhla otvírá své oči pod jasem výšiny, a čím výše stoupá, tím jasněji vidí.

Jeho zrak se kochá pohledem do nížiny, v níž žijí lidé, bratři. Velebnost Hospodinova je halí mrakem své lásky a milosrdenství, neboť jinak by již zanikli ve své nicotě a hříšnosti. Stoupající duše podobna vždy více svému Otci rozpíná svá křídla lásky na své bratry, na celé údolí, modlí se za všechny, miluje všechny. Bůh je jejím podnětem. Snažíc se po dokonalosti svého Otce, pohlíží naň ve vší jeho činnosti, v jeho nekonečné lásce, zahrnující všechno pod svůj plášť. Tedy vlastně Boha miluje ve svých bratřích, jeho lesk ji přitahuje, neboť se odráží na každém i nejmenším z bratří.

Ta podivuhodná jednota lásky Boží, kdo miluje Boha, miluje i své bratry, a řekl-li by kdo, že miluje Boha, a má v nenávisti svého bratra anebo nepomáhá svému bratru, jest lhářem.

Žár lásky Boží proniká až do hlubin duší našich bra-

tří, a koho nepřitahuje odlesk Boží v člověku, ten nemiluje ani Boha. Pravá, intenzivní láska k Bohu dává rozuměti přikázání lásky k bližnímu.

V pozadí Boží záře lásky poznáváme, že láska k bližnímu je vlastně dobrotivostí přející dobro svým bratrům a pomáhající dle schopností, neboť Bůh odívá dobrem vesmír a chce každému nejlepší dobro — sebe sama — nejvyšší blaho. Účinná láska k bližnímu se podobá lásce Boží. Nezůstává náš čin lásky v bližním jako v posledním cíli, proniká až k Bohu, neboť milujeme vlastně bratra svého pro Boha.

K porozumění nesmírného zla nenávisti k bližnímu staví sv. Tomáš (II-II. q. 34. a III.) jako protivu lásku. Tak špatnou je nenávist, jak dobrou je láska. Výšiny a propasti se navzájem ukazují. Závratná výše našeho bratra spočívá v oděvu Boží dobroty, zahrnující ho svou milostí a láskou a proto otvírá nesmírnou propast ve své duši, kdo nenávidí svého bratra. Ukazuje propast temnosti a nezřízenosti, kdo nenávidí svého bližního, neboť jeho vášeň není uvedena do rozumové poslušnosti, vládne v něm nepořádek, nesoulad, není schopna taková duše harmonického klidu vnitřního života, neboť se dává uchvátit proudem vášně.

Hlubší temnotu způsobuje ještě nenávist tím, že působí zlo. Vzdaluje se od podobnosti Boží, kdo nenávidí svého bratra, neboť Bůh všechny zasypává svým dobrem.

Přirozeno jest člověku milovati dobro, nejpřirozeněji nejvyšší dobro — Boha, pak své bratry pro podobnost. Kdo nenávidí svého bratra, jedná nepřirozeně a ukazuje zároveň jiné temnosti své duše, neboť nenávist jest ovocem závisti. Závist jest smutkem nad něčím dobrem. Radost nad něčím nás přivádí k lásce, smutek k nenávisti. Vidíme, že ten trn na stromě lidského života, bodající lidská srdce, nenávist, předpokládá hluboký kořen v lidské duši, vyrůstá z nezřízenosti nitra.

Dr. Metod Habáň O. P.

ALE TOLIKO RCI SLOVEM!

Slovy, jež vyjadřují nejvyšší důvěru v nejhlubší pokře, vystihuje se zároveň bezpečná cesta k spasení a vzestup lidské lásky k Bohu. Znamenají: Já ničeho nemohu, dokud toho nedáš Ty. Jen Ty můžeš učinit, abych byl hoden. A užívá se přece těchto slov před přijetím nejsvětější Svátosti, tedy ve stavu, kdy by se mohlo předpokládat, že duše se nalézá ve stavu milosti posvěcující, ve stavu, kdy jsou jí hříchy odpuštěny. A užívá jich také kněz, když slouží mši sv., užívali jich i všechny osoby ve stavu svatosti, neboť člověk na světě žijící nikdy se nemůže považovati za hodna a ani se nemůže domnívati, že by se mohl státi hoden jiným způsobem než tím, řekne-li Pán slovo, které uzdravuje duši. Přejeme si a musíme si přát, aby je vyřkl, aby nám pomohl, neboť čím byla by naše láska a byla-li by vůbec možná bez této milosti?

Slova tato vyjadřují všecku naši lidskou bídu, ale i nesmírně radostnou naději. Bohu stačí jediné slovo, aby uzdravil naši duši. Jediné slovo. A o to slovo musíme, můžeme a smíme prosit. Jinak by byl náš život zoufalý. Bez toho slova bychom nikdy nevybředli ze svých béd a láska k Bohu byla by jen stínem a přeludem.

To slovo nás může uzdravit i tenkrát, když všechna naděje nás opouští, když nám nepomáhá rozum, když nás zrazuje naše vůle, když se cítíme tak ztročeni a oloupeni o všecku sílu, že nemůžeme jíti milosti Boží vstříc jinak než úpěním o milosrdenství. Bůh nás může tímto svým jediným slovem uzdraviti a dáti nám potřebné síly k vítězství nad hříchem, zoufáním, slabostí, nad překážkami života, nade všemi neduhy, i nad těmi nejnižšími a nejošklivějšími. Ale tolikorci slovem! Taková je moc Boží. Tak můžeme prositi za sebe a za jiné. Ale především za sebe.

Tím slovem Bůh může uzdravit člověka, jehož celý život byl beznadějným zápasem s duchovní mdlobou nebo i stálým hříchem proti Duchu svatému. Tím slovem se zachraňuje duše, nad kterou již žijí se vlny za-

vírají, jen když k Bohu o to slovo vykřikne. Ale v tom zaúpení musí být i víra, že Bůh takové slovo u sebe má, že je vyřknouti může, kdykoliv je o ně prošen, a že to slovo má svrchovanou božskou moc. Jen to slovo! Pak ať přijde cokoliv! Bída, překážky, útrapy, světská hanba, a všechno, čím se peklo mstí za uniklou kořist, i čím Bůh člověka zkouší a očistuje. To slovo obsahuje v sobě i sílu, které člověk potřebuje k tomu. Nemůžeme Boha milovati více než sami sebe, jsme-li v zajetí hříchu a zoufalství. Kolik je těch lidí, kteří mohou za sebe ručit, poněvadž buď dosáhli určitého stupně duchovní dokonalosti nebo z milosti či z milosrdenství Božího bylo jim dopřáno klidu nebo poskytnuta zvláštní ochrana před nejtrvalejšími vášněmi, hříchy a neřestmi, z nichž se člověk, který v ně upadl, vlastními silami jen zřídka kdy vyprostí! Ale, tady jako poslední a nejcennější naděje, zbývá to slovo, jehož vyřčení stačí Bohu i člověku k lásce.

To slovo je zázračné, je božské. Žádný zázrak, smysly tělesnými vnímatelný, se mu nevyrovná. V něm je síla, která ze zbabělce činí hrdinu, která člověku zvrhlému otvírá brány ráje. Ať potom přijde cokoliv, každá světská útrapa je jen pobídkou k větší lásce a důvěře. Nejhorší a nestrašnější bédou je zoufalství duše. Je-li tato hrůza tímto slovem přemožena a odňata, ach, to všechno ostatní jsou jen maličkosti, to už jsou rány, které rychle se zahojí a přebolí, pakli si potom člověk vůbec takové bolesti všímá.

Tyto zázraky Bůh koná a chce je konati. Každý člověk mnohokrát v životě v různém stavu svého osudu, naděje, smutku, víry i beznadějnosti vyslovuje ta slova: Ale toliko rci slovem! Jen je třeba vysloviti je jednou opravdu v plném jejich smyslu. Ať za sebe, či za jiného. Ale především za sebe.

Jaroslav Durych.

ALTO EX OLYMPI VERTICE

Z vrcholných krajů Olympu
Syn Otce nejvyššího sám,
jak kámen trhlý od skály
padaje k zemským nížinám,
na obou rozích úhelných
spjal nadzemský i zemský chrám.

Tam onen nebešťanů byt
vždy chválou jenom jásává,
a Boha ve třech osobách
svou věčnou písní vyznává;
k ní za přeslavným Sionem
se zpěv náš družně přidává.

Chrám tento světlem laskavým
nám naplň, králi výsostí,
sem sestup dojat prosbami
a přijmi lidu stížnosti,
zde srdce naše v každý čas
prolévej nebes milostí.

Kéž vymohou zde věřící
pokornou prosbou, voláním
si dary chrámu svatého;
kéž dané přijmou s plesáním,
dokavad v sídla blažená
nevejdou těla skonáním.

Vždy vzdáván dík náš povinný
buď Otci nadpozemskému
i Synu jeho jednomu
i Těšiteli slavnému,
buď chvála, sláva jim i čest
až k věku nespočetnému.

Přeložil Ant. Štemberg.

OBĚŤ NOVOZÁKONNÍ

Svaté přijímání ukončuje a doplňuje svátostnou oběť. První přijímá sám kněz. Jemu svěřila církev konání svaté oběti, jemu také přísluší mešní oběť dokončiti. Čině kříž tělem Páně přijímá pod způsobou chleba, aby po krátkém rozjímání přijal i nejsvětější krev. Přijímáním pod způsobou vína nabývá obětní úkon své plnosti. Tělo a krev, tajemně oddělené dvojí konsekrací, jsou zase spojeny v přijímání, na znamení, že tělo a krev Páně nejsou už ve skutečnosti od sebe oddělitelné.

Také věřící lid je zván k účasti na svaté oběti, vždyť i on je spoluobětíkem. Církev si toho vroucně přeje, a modlitba, kterou se kněz po svatém přijímání modlí (postcommunio), naznačuje často svým množným číslem, že také přítomní věřící měli požívat z obětní hostiny. Ještě dlouho ve středověku bylo svaté přijímání podáváno klerikům i laikům pod obojí způsobou. Později stalo se zvykem přijímání pod jednou, aby se zabránilo rozlití a zneuctění krve Páně. Pravidlem však zůstalo přijímání mezi mší svatou hned po přijímání knězově, aby si tak zachovalo povahu obětní hostiny. I dnes mají si toho býti věřící vědomi a mají přijímati mezi mší svatou, nikoli přede mší svatou nebo po ní, nemají-li k tomu rozumné příčiny. Tak to nařizuje souhlasně s dějinným vývojem římský rituál.

V každé době pečovala církev úzkostlivě o to, aby ani nejmenší částěčka těla Páně nebyla zneuctěna. Tak předpisuje knězi sbíratí paténou částěčky, jež uvízly snad na korporálu, nařizuje mu purifikovati po přijetí krve Páně ústa vínem a omýti konsekrační prsty vínem a vodou.

Když přijal kněz tělo a krev Páně, začíná chor zpívati Communio. Jméno pochází od jeho původu; bylo totiž Communio zpíváno, když kněz podával věřícím svaté přijímání. Z někdejšího celého žalmu zbyla pouze jeho antifona, jež jako introit a offertorium vyjadřuje obyčejně myšlenku svátku nebo církevní doby.

Mystický výklad vidí ve svatém přijímání obraz

eucharistické hostiny Páně s učedníky emauzskými, ve zpěvu Communio radostné rozhovory apoštolů a učedníků o zjeveních Páně. Ti, kdož vykládají mši svatou výlučně o utrpení Páně, vidí ve smíšení obou způsob sestoupení duše Kristovy do předpekli, v přijímání knězově pohřeb Páně, když recituje kněz Communio, vzpomínají na Kristův východ z hrobu, při následujícím pozdravu „Dominus vobiscum“, kterak Spasitel po svém zmrtvýchvstání pozdravil učedníky slovy „Pokoj vám“.

Po Communio, když byl pozdravil věřící, modlí se kněz t. zv. Postcommunio, prosebnou a také děkovnou modlitbu; i když není vždy tato modlitba v souvislosti se svátkem nebo s církevní dobou, prosíc jen všeobecně o milost a nepřipomínajíc mnohdy ani předcházejícího svatého přijímání, může kněz její všeobecnou povahu specialisovati svým úmyslem.

V postě přidává kněz o feriálních dnech ještě zvláštní modlitbu za křesťanský lid, jenž právě v této době pokáním a kajícími skutky zvýšenou měrou bojuje proti ďáblu a potřebuje vytrvalosti a vyššího osvětlení.

Nadchází konec svaté oběti. Naposledy pozdravuje kněz přítomné slovy „Dominus vobiscum“, přeje jim, aby i mimo chrám po celý den byl Bůh s nimi. A nato je propouští slovy „Ite missa est“, na něž věřící ode dávna odpovídali „Deo gratias“, děkující za všechno požehnání, jehož se jim při mši svaté dostalo. Později vyzýval kněz věřící o určitých dnech slovy „Benedicamus Domino“, aby setrvali po skončení mše svaté v chrámu při následujících hodinách. Při zádušní mši svaté prosí kněz za věrné zemřelé „Requiescant in pace“. Ite missa est a následující kněžské požehnání jsou starobylého původu, kdežto modlitba „Placeat tibi . . .“ a poslední evangelium, jakož i modlitby, jež následují, byly přidány později. Kněz žehná lid s úmyslem, aby mu přivlastnil z pokladu vykonané mešní oběti všechny milosti, jichž potřebuje. Proto mají věřící při udělování této svátostiny se zbožnou důvěrou obrátiti svou touhu právě k těmto milostem. Při zádušní mši svaté požehnání odpadá, poněvadž církev by ráda přivlast-

nila požehnání této mešní oběti nikoliv přítomným věřícím, nýbrž na prvním místě a v nejhojnější míře nepřítomným zemřelým.

V posledním evangeliu rozjímají kněz i lid o hlubokém vztahu nejsvětější oběti k vtělení Syna Božího, o jehož božství tu miláček Páně tak vznešeným způsobem mluví. Syn Boží stal se synem člověka, aby všechny, kdož se mu u víře oddají, učinil syny Božími. A toto vtělení Syna Božího se v jistém smyslu obnovuje při každé mši svaté, při proměňování, zvláště však při sv. přijímání, kdy se tajemně stáváme s Kristem jedním tělem a jednou krví.

*

Člověk usiluje podati Bohu poctu, jeho důstojnou. Tomuto úsilí vyhovuje tajemná oběť mše svaté. Mše svatá má svým cílem i čest Boží i spojení duše s Bohem. Země se tu spojuje s nebem v oslavování Boha, hlas svaté oběti na oltáři ohlušuje výkřiky rouhavé bezbožnosti a svolává na zemi Boží milosrdenství. Připomíná tvorbu jeho závislost na Tvůrci a potírá lidskou pýchu. A poněvadž se jedná o oběť Bohočlověka, zastupujícího celý stvořený svět, je mše svatá nejvyšší chválou, jaká může býti Bohu na zemi vzdávána. Také žhavou touhu duše po spojení s Bohem dokonale splňuje mše svatá. Každý tu může aspoň duchovně přinášeti svou oběť na oltář. Ta oběť, složená na patěnu do rukou kněžových, promění se ve svaté tělo a krev Kristovu, bude přijata Bohem a vrátí se, plná nebeského požehnání k svému dárce, vtělí se v něj sv. přijímáním. Syn Boží uzavře každou jednotlivou oběť do své svrchované oběti.

Kéž dá nám Pán vytrvalost v účasti na nejsvětějším tajemství mešním! Kdykoli se slaví památka této věčné oběti, koná se dílo našeho vykoupení. Mše svatá zůstává středem všeho našeho křesťanského života!

P. Tomáš M. Dittl O. P.

VDOVA

Ctěte vdovy, jež opravdu jsou vdovami,“ psal sv. Pavel ve své první epištole k Timotheovi, 5, 3—10.

Která je to „pravá vdova“, jež zaslouží úcty? Ta, jež byla pravou manželkou a matkou. Žena silná dle Písma, od níž právě Král požádal krásy její.

Snad byly doby, kdy muž její byl slavný ve shromážděních, kdy zasedal se staršími země; důvěřovalo se v ni srdce jeho. Snad ji chválil, když děti ji blahoslavily, neboť mu oplácela dobrým a ne zlým po všechny dny života jeho. Vážil si jí, neb pracovala moudře rukama svýma a dbala, aby všichni její měli oděv dvojí. Byl na ni hrd, neboť síla a krása bývaly zdobou její.

Ale přišla doba, kdy bylo třeba opásati se silou duše a odvahou ruky. Manžel onemocněl. Bylo na ní, aby vztáhla ruku k silným věcem; musila na sebe strhnout autoritu mužovu ve věcech výchovy dětí i řízení domu. Její lampa neuhasínala v noci; bděla u nemocného. Milost byla rozlita na rtech jejích: neustávala těšit, konejšit, povzbuzovat k důvěře, utvrzovat v odvzdání se, být příkladem v trpělivosti.

Vedle smutného lůžka toho, s nímž byla jedno, ani ona nebyla ušetřena přístrachů smrti. Co se stane s ní i dětmi? Černá propast i na ni se zašklebila. Ale Duch Těšitel jí odpovídal: „Pro pravdu, mírnost a spravedlnost tvoji rámě tvé podivuhodně tě zachrání.“ Odhodlala se rámě to napnout.

Kruté odhodlání, pomoci tomu, koho v Bohu milovala, sestoupit do hrobu! Kruté, viděti, jak za sestupujícím upírají se zlekané, zarmoucené oči jejich dětí. Ale krutější pro ty, kdo tak nemilují. Přišla chvíle zkoušky; nutno obstáti. Pomáhá sestupovati tělu do hrobu v trpělivosti, duši pak před soud v náruč Otce. Ona to byla a nikdo jiný, kdo promluvil s mužem o útěše posledního pomazání.

A teď je sama. Její opora byla jí vzata. Nutno opřítí se cele o Boha, který, i když nám bere časnou oporu, má myšlení pokoje a ne zármutku o nás.

Vdovou. Má dítka? Má tedy úkol jasný. Musí jim být nejen matkou nesmírně něžnou, neboť děti jsou raněny ztrátou otce; musí být i otcem, musí se zocelit i pro ty případy, že by otcovské energie výchova dětí vyžadovala. Musí často zahleděti se na děti očima toho, který je dovede už lépe milovat s onoho světa, teď, kdy patří . . . Musí s nimi jednati tak, jak on by jednal, kdyby teď mohl se vrátit.

Je bezdětna? Sv. Pavel radí: ať ta, která je opravdu vdovou a opuštěna, trvá na modlitbách dnem i nocí: ať pro ty, kdo žijí v rozkošech, je mrtva . . .

K čemu také byla by jinak ta zkouška, kterou Pán seslal na ni? Proč by ji byl vedl až k hrobu, do něhož se ukládala tělesná polovice její bytosti? Proč by ji byl stavěl v tak neodbytnou blízkost soudu a věčnosti? Ten, bez jehož vůle ani vlas s hlavy naší nespadne, nebýval by měl úmyslu při tom, když dával odpadnouti od nás bytosti, kterou nám určil, aby s námi byla jedno? Co jiného může chtíti po nás všemi ranami, než naše posvěcení?

Církev dovoluje ovdovělým vstoupiti znovu v manželství. Svatý Pavel přesto mluví o vdovách „vybraných“ k pomoci v apoštolátu, od nichž žádá, aby byly vdovami po jediném muži. Dojista, na věčnosti jen ďábel ještě je schopen řevnivosti; ale pro hloubku a vznešenost křesťanského charakteru zde na zemi, pro vhodnost jeho k apoštolátu má světec svá znamení.

Další jsou. Možnost svědectví, že vdova vychovávala děti, prokazovala pohostinství, myla nohy svatých, pomáhala zarmouceným a snažila se konati dobro ustavičně. Zvláště chce od vdovy lásku spořádanou v koncentrických kruzích: napřed k „lidem domu svého“, příbuzným a stejné víry . . .

Mýti nohy svatých . . . pokorně sloužiti těm, kdo evangelisují, kdo konají cesty za dušemi, za jejich spásou. Vznešená služba, jež staví vdovy podle cest, kudy kráčí apoštolé, a otvírá jim pohostinsky domy ovdovělých . . . Je vydána posměchu a pohrdání světa a v něm vdov nepravých, vdov ne jediného muže, vdov, jež odhazují vdovský šlář po mrtvých i živých? Co to

vše může ubrati klidu duši, která se modlí s žalmistou (118, 95-96): „Porozuměla jsem, Hospodine, přikázáním tvým; viděla jsem, že i co nejdokonalejšího je na světě, se končí, tvá přikázání jsou bez mezí. (118, 75): Poznala jsem, Hospodine, že soudy tvé jsou pravé a že právem jsi mne ponížil; pronikni tělo mé bázní svou. . . Spomoziž služebnici své, jež nemá jiné opory než tebe, Hospodine; neboť víš, že pohrdám slávou hříšných. . .“

Vdova, jež zvolila si „mýti nohy svatým“ raději než slávu hříšnic, uslyší dojjista jednou jáset andělů, jež Officium uvádí v Commune svatých žen: „Blíží se (Beránek) s elitou žen, shledáte ho se spravedlivými a věřícími. Aleluja!“

B. Dlouhá.

MYSTIK SE DÍVÁ NA DOMÁCÍ ZVÍŘATA

Dobrořečte, všechna zvířata divoká
i krotká, Pánu:
chvalte a nade všechno ho vyvyšujte
na věky. (Dan. 3. 81.)

I

Mnohé by nám bylo jasnější, kdybychom uznali, že náš rozum je omezený. Nemůžeme všeho chápat. Základní vadou lidského myšlení je kolísání mezi krajnostmi: hned si myslí filosofové, že porozumí všemu, hned zase pochybují o rozumovém poznání a říkají, že v ničem není jistoty. Obojí krajnost je bludem. Člověk nejprve přecenil své schopnosti a jako titan rozpráhl ruce, aby uchvátil a pronikl vesmír. A když poznal, že zhřešil přílišnou důvěrou v sebe, klesl na mysli a oddal se naprosté skepsi. Vše — a nic, jak nesmírný krok!

Když se přecenil člověk, neuznával tajemství. Nepřipustil, že by byly pravdy, které v řádu vyšším jsou zřejmy, ale v řádu poznání přirozeného přesahují lidský rozum. Jsou-li vyšší bytosti než člověk, jest i vyšší poznání než lidské. Toto vyšší poznání převyšuje sice

rozum člověka, ale neodporuje mu. Násobilka na příklad je poznání vzdělaného člověka. Senegalec neumí násobilky. Lze říci, že násobilka odporuje rozumu, jelikož Senegalcí je tajemstvím?

Člověk neví vše. A nikdy nebude všeho vědět. Bylo by třeba, aby měl rozum naprosto dokonalý, když by chtěl vše vědět. Musil by se stát Bohem.

Myšlenky některých lidí o Bohu se podobají asi tak „myšlenkám“ kočky o člověku. Kočka, jak známo, nelze k člověku a zůstává takřka na obvodu lidského života. Je chladně netečná, povýšeně lhostejná k lidem. Dává se hladiti s milostivou shovívavostí, jako by si řekla, že už je třeba těm lidem dovoliti nějakou tu neškodnou libůstku, když jim to dělá dobře. Proto se nechává hladiti od kohokoliv, neboť je zvyklá pohlížeti na lidi jako na své otroky, kteří nemají na světě jiného úkolu než obsluhovati kočky. Hodíme-li kočce kost, myslí si asi: Jsou ti lidé sprostí — oni si myslí, že já budu jíst, co oni nechtějí žrát. Všemi lidmi pohrdá a žádného nepokládá za svého přítele nebo pána. V Egyptě ctili kočky jako božské bytosti a pohřbívali je s královskou nádherou. Před padesáti lety byly objeveny u Bastu, Beni Hassanu a Šiutu rozsáhlé kočičí hřbitovy. Chytří lidé v novověku, kteří nebyli zbožňovateli koček, počali z kočičích mumií dělati umělé hnojivo.

Tak hledí mnozí na Boha: ne jako na svého Pána, ale jako na svého služebníka, který sídlí na nebesích proto, aby plnil, co si přejí na zemi.

II

Pes nebyl nikdy zbožňován. V Asii a Indii jej pokládali za zvíře nečisté. V Číně ho zabíjejí a jedí. Maa-terlinck o něm napsal, že je nejšťastnějším tvorem, neboť nalezl svůj ideál v člověku. Miluje člověka a slouží mu. Raduje se se svým pánem a trpí s ním. Žije jen pro něho. Teskni, zemře-li pán, a steskem hyne. Rozumí slovům lidským. Chápe každé hnutí a každý pohled svého pána. Zuřivě štěká a doráží na ty, kteří

by chtěli ublížit pánovi. Rozezná přítele a nepřítele. Nezná míry v radosti ani v žalosti. Pán jest mu vším. Spokojí se s kůrkou. Je vděčný za každé slůvko a za každé pohlazení. Provází mladého Tobíaše. Líže hnisající rány Lazarovy. Trhá tělo bezbožné Jezabely. Je pomocníkem pastýřů.

Pes není pouhou tečnou lidského života. Živě se ho účastní, ač mu plně nerozumí. Miluje člověka a slouží mu, i když je chorý a chudý. Žebrákův pes hladověl. Šel mimo bohatý pán. Podal psovi pamlsek. Pes jej vzal, ale nenásledoval pána : vrátil se k žebráku.

Matka sv. Dominika měla sen, že porodí psa, nescoucího v hubě pochodeň. A syn její stal se psem Páně, hájil pravdy Boží proti kacířům a pochodní svého slova zapálil svět. Bylo by dobré, kdyby na jeho náhrobku v Bologni místo baculatých renesančních andělíčků vytesán byl z mramoru pes.

Neb větší cti nemůže dostati se žádnému člověku, než že byl věren Pánu svému.

III

Bylo zima a z celého hnízda se vylíhlo jediné kuřátko. Vzali je do kuchyně. Tam trochu oschlo a potom pištělo. Bylo mu smutno. Brzy běhalo za každým jak psík. Kuře musí mítí někoho, za kým by běhalo. Není-li kvočny, běhá za kýmkoliv. Živý to obraz duše, která ctí Boha. Člověk je tvor náboženský. Nectí-li pravého Boha, ctí nepravého. Duše věří. Atheism je prázdné slovo. Nějakého boha má každý, i kdyby to mělo být vlastního břicho. Každý něco vzývá. Každý slouží svému bohu. Každý mu přináší nejvzácnější oběti.

Ó atheisto, nač se povznášíš na křídlech pýchy a chceš se podobati orlu, když jsi jen ubohým kuřátkem, jež piští úzkostí a hladem ?

IV

Tak známý obraz : kačenky, které vyseděla kvočna. Přivedla je k rybníčku. Vběhly jí všechny do vody

a nic nedbaly jejího žalostného naříkání. Pochvalovaly si studenou vodičku, žblechtaly se zobáčky v ní, pohružovaly se hbitě.

Tak duše chovaná pod křídly tohoto světa a při vyklá teplému jeho laskání opouští jej rázem, když Bůh jí zjeví svou krásu a probudí v ní hlas pravé její přirozenosti.

V

Do dřevěné klece dali husu a třikrát denně ji nacpávali kukuřicí. V hrnku měla trochu špinavé a teplé vody — to nebylo ani k napití, neřku-li k oprání. Její krk býval kdysi lesklý, bílý: krmením zežloutl, peříčko na něm zplihlo a slepilo se. Křídla, kterými kdysi mávala vesele, když ráno vycházelo slunko, sklesla jí po stranách, jak by byla přeražena. A zobák otevřený horkem a žízni. Tamto tiché gagotání — jen těžké, přiškrčené rochtání.

Ó duše, tvůj obraz! Křídla máš a nevzlétáš. A vzletati nebudeš, dokud budeš v zajetí tohoto světa a dokud se sytiti budeš jeho požitky.

VI

V kout dvorku stékala se močůvka a kal. Za horkých dnů se tam chladíval vepř. Když vylezl z té lázně, by celý černý a smrdutý. Z dlouhé chvíle přerýpoval hnůj. Měl-li hlad, vrískal, jako by ho na nože bral. Když mu nalili nápoj s brambory a otrubami, vlezl do koryta i s nohama a vyžíral je mlaskaje a frkaje. Nečisté zvíře, pro které šel na smrt stařec Eleazar a jehož se zhrozil Petr, když je spatřil ve vidění na střeše domu Šimona koželuha.

V Benátkách vystavovali obraz: polonahá dívka se zavázanýma očima má na provázku uvázaného vepře — ten ji vede. Dole nápis; *Pornografia*. Řekl jsem si, že to není jen symbol špatného umění, ale i špatného života. Takoví jsme: jdeme životem s očima zavázanýma a vede nás vepř — požívačnost a nečistota. To je cesta, na které zahyneme.

VII

Les zazníval křikem. Panští dřevaři stahovali skácené duby se stráně. Díval jsem se, jak to dělají. Uvázali kmen na řetěz, připřáhli pár volů a potom je bili násadkami bičů nadávající a klnouce. Voli schýlili hlavy, jho se jim zakouslo v šíji, kůže na hřbetě se svráстила. Vpřed nahnuli svá mohutná těla, potácivě vykročili. Kmen ryl do země hlubokou brázdu. Hlína se nakupila a zatarasila cestu zcela. Nové rány. Nové klení. Znovu zabrali voli vší silou. Řetěz praskl a části puklého článku vylétly, jak by z ručnice byly vystřeleny. Jen to v habří zaharašilo. Voli, jak byli vychýleni, letěli vpřed, až padli mezi pařezy. Chlap přiběhl a násadkou je bil přes oči. Z kolen jim vytékala krev, z tlam bílá pěna a byli biti přes oči. A ty oči opěvoval Homér. Ani bohyně Olympu neměly očí krásnějších. Voli vstali pomalu a tiše. Řekl bys skoro, že jsou jak mučedníci křesťanští, kteří neodpírají zlému. To se snad zdá lidem hloupostí. Nazývají vola hloupým. Je pokorný a trpělivý. A proto je moudrý. Lidé mu nerozumějí. Nejsou křesťany a nechtějí jimi býti. Pán zve: Vezměte jho mé na sebe — učte se ode mne — jho mé je sladké a břímě mé jest lehké. Vůl — nosič jha — stojí s oslem u jeslí Ježíškových. Kristus přišel mezi své a svojí ho nepřijali. Svět mu neporozuměl. Svět byl pyšný. Hospodin děl:

Zná vůl hospodáře
i osel svého pána:
Izrael však mne nezná,
lid můj rozumu nemá. (Is. I. 3.)

VIII

Vidím ho uvázaného na dlouhém provaze mezi duby křemeláky. Odřená, šedivá srst, bělavé obočí, šikmé, hluboké a smutně černé oči. Neříká nic, když ho pohladím. Otrhaný kluk přiběhne s měchem trávy. Hodí oslu na hřbet, sedne si a prutem švihá, aby hodně

běžel. Po zlém s ním nesvedou mnoho. Zalíbí-li se mu, zastaví se u kamenné zídky, aby si ukousl vyčnívající trs žebříčku. Říkají, že je umíněný. Sami dělají někdy horší věci, jen že je dovedou krásněji jmenovati. Co je u osla umíněnost, nazývá se u člověka třeba láskou k vnitřní svobodě. Takovým ho učinili, poněvadž ho bili bez příčiny. Bili ho, i když jim sloužil. Málokdo ho politoval. Leda nějaká dáma z lázeňského domu. A když se ptala rozcitlivěle, proč toho ubohého oslíčka tak bijí, řekli: Však to není křesťan!

A v té zemi žil světec, který ho nazýval bratrem. Ten světec zkoušel sám na sobě všechny ty zlé věci, které trpěti musí neboží oslové. Trápil své tělo ukrutnými posty a přísnou kázní. Myslil, že tělo jest jen jakýsi bratr osel, který nesmí mnoho žrát, aby nezbujněl, a kterého neškodí občas švihnout prutem, aby nezlenivěl. Avšak když umíral slepý a zesláblý, více lékaři než nemocí zmořený, litoval, že bratra osla tuze trápil. Nelitoval zajisté již pro sebe, an již nic nemohl napravit, ale pro jiné, aby se klamně nedomnívali, že dobře slouží Bohu, kdo ničí přirozenost a pustoší tělo, které má býti pomocníkem duše.

IX

Běhával jsi volně po stepi. Lidé tě chytili a ochočili. Stal jsi se jim dobrým druhem, účastníkem jejich slávy i utrpení. Rytíře v železném brnění jsi nosil do dalekých zemí. Po širokých silnicích jsi tahal těžké formanské vozy. Kráčel brázdou za zpěvu skřivánčího. Nosil jsi krále ke korunovacím a vozil jsi kočovné komedianty v dešti a psotě. Běhal jsi v nádherných hipodromech a vlácel jsi v podzemí uhelné vozy. Nahradili tě páchnoucími a hrčícími stroji. Tím lépe, neboť jsi přestal býti otrokem běhajícím od rána do noci po dlažbě velkých měst. Před padesáti lety se říkalo, že Paříž je rájem žen, očištěm mužů a peklem koní. Zůstal jsi u těch, kteří mají rádi tvé ržání. Zůstal jsi u dobrých lidí. Život lidský by neměl poesie, kdyby v něm nebylo tebe. Srostl jsi s člověkem. Když

lidožrouti v Peru po prvé tě spatřili, jak neseš misio-
náře, pokládali tě i s jezdcem za jedinou tajemnou
bytosť. Bez tebe svatý Jiří nebyl by vítězem nad kru-
tým drakem, bez tebe svatý Martin nebyl by hrdi-
nou lásky, bez tebe svatý Václav nebyl by ochráncem
svého lidu. Ty pomáháš pracovat, trpět, vítězit. Tys
nejen poesie, tys přeblahý příslib, že člověk není sám.
Tys věčný znak božské milosti, síly, jež pomáhá pře-
máhat zlo. Koníčku milý!

Dominik Pecka.

MODLITBA.

Dítko mluví se svou matičkou, s otcem; sdílí s ni-
mi své potřeby. Podává své zážitky, s úsměvem
vykládá o svém štěstí, s trpkostí si stěžuje na bolest a
hledá pochopení v radosti i hořkosti. Tím dostupují
ony zážitky vrcholu a dítě zapomíná. Duše je uklid-
něna, uschopněna dalšího zdárného vnímání. Aniž je
si toho dítě vědomo, je mu sdílení s nejbližšími pří-
buznými nutností. Načerpává jím nových sil.

Člověk žije ve změnách materiálních, majících vliv
na jeho ucelení. Prožívá divoké honby vášní všelikých
druhů ve svém srdci, je utrmácen, zklamán světem —
přáteli, s nimiž v úzkém spojení prožíval chvíle tiché
radosti — a nenalézá útěchy. Hluběji a hlouběji se
zarývá do duše tíseň, to vše, co býti sděleno přineslo
by klid, mír a vzpruhu.

V tísní, duševní trýzni, třeba neviditelné, ale hlubo-
ce a trvale působící v podvědomí, hledá něco, co by
zmírnilo palčivost, utlumilo a zdusilo krutost zákona
zklamání, jež je příčinou odvratu od lidí po stránce
vnitřní a cestou k hledání Věrnosti. Hledání Věrnosti,
trvalého přimknutí k Ní celou silou a věrou v útěchu
Její je naplněno nitro. Již je naplněno. Ba více; přepl-
ňuje se! Tlak na stěny, tlak na dno i vztlak roste úměr-
ně s délkou dne. Už nesnese těsnění. Výkřik! — Vše-
chen bol, stísněnost, tesknota, odlétá tímto výkřikem
a vyplňuje zvolenou ideu. Cítí se vracející klid, vypl-
něná mezera, znovu nabytá síla.

Dynamitem se trhá skála. Skrytý dynamit v duši roztrhal pouta její, uvolnil ji, vrátil jí život.

Modlitba. Hled vzhůru k ideí Věrnosti, Útěchy, Klidu a Síly. Modlitba vytryskla z potřeby duše, bez ní se člověk neobejde; jako voda narazivši na neprostupnou vrstvu se hromadí, až si najde cestičku a jí pak teče, třeba pomalu, ale vytrvale. Modlitba prýští z duše. Zvlažuje pustá místa, skrytá, nepřístupná a obrací je v úrodná pole. Přetvořuje světy! Ze slabého činí hrdinu, bolest obrací v sílu.

Modlitbou vroucí, silnou, vrací se klid ztracený na periferii světa, přichází požehnání trvalé působnosti! Modlitbou žijeme!

J. Dohnal.

ŽHÁŘI BOŽÍ

Letíme světem — psanci my země,
za námi řítí se šilenců dav;
planoucí Pochodně hořící Lásky
do srdcí vrháme, do vyschlých hlav!

Světem jsme štváni a zhrdaní bratry,
s posvátných Oltářů vůle my Boží
vzali jsme Oheň, teď nesem jej světem;
zběsile hází dav v cestu nám Hloží.

Světlo jim neseme, proto nás bijí,
divoké vášně vztek šlehá jim z tváří;
nechápu, jinak že nemůžem žíti:
Oheň to Pána v nás — Boží my Žháři!!

Rozžihat Pravdu — toť úděl nám daný.
Stráveni Láskou, když Duch námi vane,
v Oheň vše měníme, k čemu se blížíme:
Ustanem? Ano! Až svět celý vzplane!!!

Vlast. Ronet.

ZŮSTAŇ S NÁMI, NEB SE PŘIPOZDÍVÁ

Když nás zahalují úzkosti protivenství, začíná se stmívat. Když zármutek nás schvacuje, již se připozdívá. A poněvadž jsme se utekli k Tobě, jenž jediný patříš na bolest a strast, zůstaň s námi, hle, již se připozdívá. Tys občerstvení ztýraných srdcí, tys útočiště a útěcha, neb ty máš moc a tvá jest vláda. Oči všech nás upírají se k tobě, jen po tobě touží žíznící duše, zůstaň s námi, neb se připozdívá. Jen ty dáš píseň veselí v noci, tys věží síly před těmi, kdož nás utiskují. Oko tvé lásky patří na vše, co je ve světě, ó zůstaň s námi, neb se připozdívá! Tebou vzplane nám k večeru polední zář a když se domníváme, že jsme zničeni, jako jitřenka nám vzejde. Kdo v tebe doufá, nikdy není zahanben. Zůstaň s námi, neb se připozdívá! Již se nachýlil den a večery se dlouží, neboť čím více se blíží konec světa, vzrůstá nepravost a chladne láska. Aby nezasly v noci naše svítlny, zůstaň s námi, Pane, neb se připozdívá. Sklání se večer nad světem, zapadá i slunce spravedlnosti a mráz nepravosti zebe lidské pokolení. Noc nevěrnosti všechny halí a hasne světlo pravdy. Abychom neklesli s klesajícími, zůstaň s námi, neb se připozdívá. Již nastává večer mého života a nemoc šíří mé tělo. Již mi kyne krutá smrt. Strach a děs otřásají svědomím, jež se hrozí strašného výroku soudcova. Ale ty, Pane, jemuž dal Otec veškerý soud, zůstaň s námi, neb se připozdívá. Do tvých rukou poroučím svého ducha. Nevydávej duše, jež tebe poznává, mocností temna. V tobě jediném jest naše spása, k tobě obracíme své zraky, abychom nezahynuli. Z velikosti tvého milosrdenství čerpám svou důvěru. Zůstaň s námi, neb se připozdívá!

Sv. Bernard.

Můj Pane a můj Bože, hledá-li tě někdo čistou a nezištnou láskou, dej, aby tě našel podle své vroucí touhy. Vždyť nejsi-li to ty, jenž se nám první ukazuješ a předcházíš ty, kdož po tobě touží?

Sv. Jan od Kříže.

PŘIJÍMEJME PŘI MŠI SV.

Eucharistie má tu zvláštnost, že je svátostí, která trvá. Ostatní svátosti jsou jen ve chvíli přísluhy, kdežto vytvoření a přísluha Eucharistie jsou rozdílné kony a mohou býti od sebe odděleny dlouhou dobu.

Důvod tohoto rozdílu je známý. Svátosti jsou viditelné prostředky, jichž Bůh a Bohočlověk Ježíš Kristus užívají na vlití milosti do našich vykoupených duší. Tuto schopnost mají svátosti z Boží moci, která jimi prochází v krátké chvíli, kdy bývají přísluhovány. Zcela jinak je tomu v Eucharistii. Prvek svátosti zvaný látkou je v ní předmětem posvěcení — konsekrace. A jakého posvěcení! Zcela jiného, než jakého se dostává látce každé jiné svátosti. A opravdu, není to nic méně než úplná proměna podstaty chleba v podstatu těla a podstaty vína v podstatu krve Ježíše Krista, i když způsoby či případy chleba a vína zůstávají takové, jak byly. Místo druhotné výkonné moci — jako v ostatních svátostech — je tedy v Eucharistii člověčenství Ježíše Krista, jež je spojeno s Bohem a prvotním nástrojem vlití veškeré milosti. Místo přechodné moci jako v ostatních svátostech je tedy v Eucharistii trvale a skutečně člověčenství Ježíše Krista; jeho přítomnost a svátostná účinnost duchovního pokrmu trvá tak dlouho, jako svátostné způsoby.

Odtud ta možnost přísluhovati svátost Eucharistie dlouho po tom, když byla připravena. Odtud také s možností uchovávatí nejsvětější Svátost zákonitá oprávněnost podružných způsobů úcty nejsvět. Svátosti. Nelze připustit, aby někdo tyto dva body popíral.

Avšak neméně nepřipustnou by byla nevšímavost vůči posvěcení, konsekraci, jemuž děkujeme za Eucharistii. Neméně nepřipustným by bylo zapomínati na přirozené spojení přijímání Svátosti s konsekrací. Mám v úmyslu vám povědět proč. Je toho opravdu třeba? Pro jednoho snad ne, pro druhého snad ano; ale pro nikoho to nebude bez užitku. Bohumilý zvyk častého sv. přijímání je na některých místech provázen

nepěknou netečností právě k tomuto spojení přijímání Svátosti s konsekrací (totiž přistupují k sv. přijímání bez účasti na mši svaté — p. red.). Chvalitelná zbožnost v druhotných projevech (sv. požehnání a t. p.) eucharistické úcty je na některých místech provázena nedostatečnou vážností k vlastní hodnotě k eucharistickému posvěcení, konsekraci.

✱

Povězme si napřed něco o vlastní hodnotě eucharistické konsekrace — (proměňování, jak říkáme v češtině). Bylo by nepřípustno ji pokládati za pouhý prostředek na přípravu svátosti a na umožnění přijímání. Vždyť to eucharistické posvěcení látky Eucharistie není nic menšího než oběť mše svaté. A oběť mše sv. je stejnou s obětí na Kříži, ovšem v jiné podobě.

V jiné podobě a na jiném místě. Totiž již ne více v plánu vlastního Vykoupení; to je dokončeno. Ale v plánu přivlastnění plodů Vykoupení všem vykoupeným duším. Opravdu je mše svatá jedním z nejvýznačnějších prostředků, jimiž nám Bůh sdílí milost, kterou nám Vykupitel zasloužil na Kříži.

Nemůžeme o všem pojednat, tož nechme stranou bohocnou cenu oběti mše sv., její výsostnou cenu jako náboženského a bohocného úkonu. Všimneme si její ceny jakoby svátostné, kterou jsme jí právě přiznali. Oběť mše sv. byla jako ostatní svátosti ustanovena Ježíšem Kristem a jako ostatní svátosti má, pokud se týče udílení milostí onu zvláštní účinnost nazývanou bohoslovci „ex opere operato“, t. j. z úkonu samého, nezávisle na osobě připravující či přisluhující svátost. Chci tím říci, že má vlastní a vnitřní účinnost zřejmě nezávislou na stavu toho, který ji přináší nebo za které se přináší. Po pravdě se tato vnitřní účinnost mše sv. neprojevuje přímým vzbuzením milosti jako u ostatních svátostí. Není z řádu fysického, nýbrž normálního. Neboť ostatní svátosti jsou nám přímo udíleny a působí přímo v nás, kdežto mše sv. je přinášena Bohu a na něj působí, aby jej účinně pohnula, aby on nám udělil milost. Ne tak jako modlitba; ale působí jako

zlatá mince s obrazem Vykupitelovým a té Bůh nemůže zamítnouti. Avšak jsou-li svátosti přímou, fysickou¹ příčinou vzbuzení milosti, přece jsou v rukou Božích jen nástrojem, prostřední příčinou. Mše svatá nabývá povahy hlavní příčiny ač je příčinou pouze morální¹ a z nemynlé zásluhy.

Zbývá ještě vytknouti poslední bod, abychom dokončili porovnání mše sv. se svátostmi; promluvím o obojím jako o prostředcích, jimiž se nám přivlastňuje ovoce Vykoupení. Svátostmi nabýváme milost trvalou, přímo ospravedlňující a posvěcující. Kdežto ze mše sv. máme přímo jen hojnost milostí pomáhajících. Pravím „přímo“, neboť pro „nepřímo“ je tomu jinak. A tak nás toto přivádí k druhé věci, totiž ke spojitosti sv. přijímání s eucharistickým posvěcením, t. j. s obětí mše sv.

*

Tato spojitost pochází z jasné vůle Ježíše Krista.

Vezměme Eucharistii, jak byla ustanovena. Ježíš Kristus se nám chtěl dáti za pokrm pro nadpřirozený život. A tu bylo podle zákona svátostného symbolismu vhodné, aby za látku této nové svátosti, kterou chtěl ustanoviti, vyvolil některou z obvyklých částí naší tělesné potravy. Chléb se vmlouval sám sebou. Zbývalo jen jej proměnit v lidskou podstatu; ničeho jiného nebylo třeba.

Nicméně Ježíš Kristus připojil k chlebu víno, které změnil v podstatu své krve (všimněme si, že napřed proměnil chléb samotný ve své tělo). Proč to? Řeknete, že chtěl zúplniti náznak, symbol potravy — Eucharistie tím, že na přípravu Eucharistie užil podstatných částí úplného jídla. Ničeho proti tomu nemám. Než pomněte, že užívání eucharistického vína působí v přisluhování přijímání tolik obtíží, že církev v latinském západě uznala vhodným od toho upustiti. Církev se tím jistě nijak nedotkla Eucharistie jako svátosti k naší nadpřirozené obživě, ani podstatného náznaku potra-

¹ K pochopení rozdílu příčiny morální od příčiny fysické bud uveden příklad: otec poručí synovi, aby napsal dopis. Otec je příčinou morální, syn je příčinou fysickou, že dopis byl napsán.

vy. Toto nás vybízí přesvědčit se, zda Ježíš Kristus neměl při užití chleba a vína na přípravu Eucharistie jiného úmyslu, než vyhovět podmínkám svátostného ustanovení. Svátá Večeře touto dvojí odlišnou proměnou chleba v tělo a vína v krev Ježíše Krista představovala a předem uskutečňovala ve svátostném způsobu odloučení těla Vykupitelova od krve; to se mělo vkrátku uskutečnit v oběti Kříže. Pouhá shoda! Nikoliv. Je-li Večeře svátostným „předběhnutím“ oběti na Kříži, pak je to z moci výslovné vůle Ježíše Krista. Jen se podívejme na slova eucharistického posvěcení na příklad u sv. Lukáše (22, 19): „Toto jest tělo mé, které se za vás vydává . . . Tento kalich jest nová úmluva (potvrzená) mou krví, která se za vás vylévá.“ Eucharistické tělo je tělem Ježíše Krista obětovaným za naše Vykoupení. Eucharistická krev je krví Ježíše Krista vylitou za naše Vykoupení.

Možná, že řeknete: „To je konečně přirozené. Což není eucharistické přijímání obětní hostinou obdobnou posvátným obětním hostinám mojžíšského zákona?“ Nezdá se, že by sv. Pavel byl stejného názoru. Píšeť v listě Židům (13, 10 nn): „Máme oltář, z něhož jísti nemají moci ti, kteří slouží stánku (totiž mojžíšskému, starozákonnímu). Neboť těla zvířat, jejichžto krev za hříchy vnáší velekněz do velesvatyně, spalují se vně ležení. Proto vně brány trpěl i Ježíš, aby posvětil lid svou krví.“ Oběť Kříže patří k tomu druhu obětí, které podle mojžíšských obřadních předpisů neměly společné obětní hostiny.

Nahlížíme-li na Eucharistii pouze jako na svátost naší duchovní obživy, tu také není třeba, aby byla svátostným představením oběti Kříže; vždyť i tato oběť, která jest obětí za hřích, nevyžadovala za přirozené zakončení eucharistické hody. Neprospělo by valně dovolávat se oběti velikonočního beránka, po níž býval beránek celý sněžen. Je to jen předobraz Ježíše Krista obětovaného na Kříži a dávajícího se v Eucharistii za duchovní potravu.

Konečně jsme přivedeni k tomu, abychom podali toto vysvětlení: Spojiti Eucharistii s obětí Kříže se Je-

žíši Kristu zamlouvalo z dvojího důvodu. Byla to totiž vznešenost Eucharistie a její postavení vůči ostatním svátostem. Eucharistií dochází naše účast na ovoci Vykoupení svého vrcholu. A na druhé straně je Eucharistie korunou celého svátostného řádu. Zdaž nebylo vhodné, aby v křesťanském hospodářství spásy, kde všechna milost pochází z výkupné oběti Kříže, nebyly průtoky milosti — a těmi jsou svátosti — mezi sebou spojeny? Nebylo vhodné, aby Eucharistie, v níž se toto spojení dovršuje a jež nám sama přináší nejvyšší dar Vykupitele, byla pamětním obrazem a obnovením oné oběti?

*

Tak jsme dlouhou cestou došli k našemu pravému názoru. A ten jest: přijímejme při mši sv. Prozatím mi postačí položit vám tuto otázku: Myslíte opravdu, že při podávání a přijímání Eucharistie můžeme jenom tak lehce rušiti to úzké a vhodné pouto, jímž ji Ježíš Kristus chtěl již při samém ustanovení spojití s výkupnou obětí?

Abych pravdu řekl, i kdybychom tomu chtěli, tak toho přece úplně nemůžeme. Dnes jako při Večeři v sobě obsahuje příprava svátosti Eucharistie obět Kříže, která se stala obětí mše sv. Přijímání pod obojí mohlo býti v latinské církvi beze všeho zrušeno, ale proto církev nezmenšila povinnost proměňovati pod obojí způsobou. A to stačí, aby úmysl Ježíše Krista byl v podstatě zachován.

Avšak právě tato věrnost církve nás upozorňuje a doléhá na nás. Jako pořízení svátosti Eucharistie nutně vyžaduje přinesení oběti mše sv., právě tak užívání Eucharistie ve sv. přijímání žádá nejvýš vhodné účast na mši sv. Je třeba, aby před účastí na ovoci Vykoupení svátostným požíváním těla a krve Spasitele bylo Bohu obnoveno obětování vznešeného projevu nábožnosti a lásky, v čemž tkví obět Kříže, a abychom se k němu v činné účasti přidružili.

Spraktického stanoviska je to zřejmé. Kdo by chtěl přijímati, aniž by se připravil? Přihlížíme-li k svátostné účinnosti sv. přijímání, tu příprava je důležitější nežli

díkůčinění. Neboť příprava a ne díkůčinění je přímým měřítkem svátostného účinku sv. přijímání a to tím, že ovlivňuje uzpůsobení duše ve chvíli eucharistické hostiny. Tak je účast na mši sv. řádnou přípravou na sv. přijímání. K tomu je mše sv. V tomto smyslu je účinnost mše sv. zvláštního druhu, skoro svátostného. Hojné pomocné milosti, které nám mše sv. nemylně zasluhuje, se nesou právě k této přípravě, kterou mše sv. dovršuje tím, že rozdmýchává v duši oheň lásky a tak nás očistuje z všedních chyb.

*

Tož choďme na mši sv. a při ní choďme k sv. přijímání. A ještě více! Pokud lze, přijímejme ty svaté Hostie, které byly proměněny při slyšené mši svaté. Svátá věda o Eucharistii nás vskutku vede až sem.

Oběť mše sv. obnovuje oběť Kříže, aby nám přivlastnila ovoce Kříže, což se děje zvláště ve sv. přijímání. Oběť mše sv. je v podstatě stejnou s obětí Kříže a právě zmíněným novým učením se navzájem liší. Za prvním rozdílem jde druhý, prakticky velmi pozoruhodný rozdíl. Oběť Kříže přinesl Ježíš Kristus sám. Oběť mše sv. přináší Ježíš Kristus a jeho církve. V oběti mše sv. se církve, tajemné tělo Kristovo, spojuje se svou Hlavou v jednu oběť a v jednoho obětníka. Za těchto podmínek se má obnovovati oběť Kříže, aby byla hlavním pramenem přivlastnění ovoce Vykoupení a aby otevřela cestu k sv. přijímání.

Při každé mši sv. je církev Ježíše Krista v této veliké roli zastoupena knězem a ostatními účastníky. Takto vzato je každá mše sv. čímsi samostatným. Není pochyby, že mše svatá je vždy společnou obětí Ježíše Krista a celé jeho církve. Ale stejným dílem je na základě zvláštního nároku mši sloužícího kněze a přítomných účastníků. Co jsem právě řekl o církvi, spojující a sjednocující své obětní dary a oběť s dary a obětí Kristovou, platí tím více o tomto knězi a o těchto účastnících.

Nás nyní zajímá role účastníků; tož ji prohlédněme zblízka. Účastníci jsou farní či řeholní společnost, v tý-

dnu je to skupina křesťanů a křesťanek. Nepředpokládám, že by mše sv. byla sloužena na jejich úmysl, toho není třeba. Beru účastníky jako pouhé účastníky, ale poučené o vznešeném tajemství mše sv. i o svém činném úkolu při mši sv. Opakuji slovo „činný úkol“. Jistě účastníci neposvěcující Eucharistii neslouží v pravém slova smyslu mše sv., to je věc kněze samotného. Ale ve spojení s knězem a odvisle na něm opravdu spolupracují na oběti. „Obec“ přítomných věřících je na to vybavena vlastností, kterou můžeme v širším slova smyslu nazvat kněžstvím. Zdaž každý z nich nemá v křestním znamení jistý podíl na jediném kněžství Kristově? Rozumí se samo sebou, že v poměru ke svátostem je to jen schopnost trpná, totiž přijímati je, ale ve mši sv. je cosi víc než pouhé pořízení svátosti. S pořízením Eucharistie nutně souvisí oběť, to jest nejvyšší úkon křesťanské úcty k Bohu. A jde-li o úkon křesťanského kultu, tu křestní znamení představuje činnou schopnost, nedokonalou sice, avšak skutečnou. A obec přítomných přináší z moci této schopnosti s knězem eucharistickou oběť. Nekřtění toho nemohou, i kdyby byli věřícími, i kdyby byli katechumeny, i kdyby byli ve stavu milosti.

Pokřtění účastníci a zároveň údy církve, zvláště jsou-li milostí živými údy, mají ještě více, jsou schopni býti obětováni knězem a jako oběti se mohou i sami s Kristem a v Kristu obětovati. Rozumějte slovu oběti, že se totiž s Kristem dávají a obětují Bohu v upřímném klanění a úplném odevzdání. Pokud se jich osobně týče, druží se k tomu vznešenému bohocnému projevu, jímž se Ježíš Kristus sám dává svému Otci, v čemž skutečně spočívá oběť Kříže.

Opravdu je tato mše sv. mší účastníků. Hostie, jichž posvěcení tvoří jádro mše sv., jim patří. V nich již nastává první mystické spojení účastníků s Ježíšem Kristem, jenž se s nimi dává Bohu v jedině oběti. Tyto hostie jsou zvláště schopny je duchovně živiti. Úplným zachováním řádu stanoveného od Ježíše Krista jsou účastníci dokonale připraveni, aby požíváním sv. Hostií měli hojný podíl na ovoci Vykoupení.

Sv. přijímání mimo mši sv. je ochuzeným přijímáním. Je to věru soukromé a laické přijímání. Přijímání při mši sv. a Hostií posvěcených na téže mši sv. je dokonalým přijímáním. Je to přijímání, kde křesťan vystupuje jako člen a představitel církve, přijímání skoro kněžské. Jest opravdu cele tím, čím má býti: účastí na ovoci výkupné oběti obnovované, aby řečeným křesťanům účastným na mši sv. bylo ono ovoce přivlastněno.

Nyní se obracím na vás, drazí spolubratři v kněžství. Vám patří pořizovati a podávati Eucharistii. Ve vašich rukou je krásná a spravedlivá věc sv. přijímání při mši sv. a z Hostií posvěcených při mši sv., které se komunikanti zúčastnili.

Na vás je v první řadě, abyste křesťanský lid poučili o ceně mše sv. a o přirozeném vztahu sv. přijímání ke mši sv. V některých moderních theologických příručkách je staroslavný traktát o Eucharistii obyčejně oddělen od traktátů o mši sv. a o přijímání. Kéž nás toto rozdělení, které vůbec není šťastné, neuvede v omyl a nezkrví až v našem duchu správnou teologii o Eucharistii. Vezměme na příklad sv. Tomáše. Ten neznal o Eucharistii více traktátů než jeden: o svátosti, jíž pořízení tvoří oběť mše sv. a jíž požívání zcela přirozeně předpokládá účast na mši sv.

Na vás záleží, abyste přísluhu svátosti Eucharistie a způsob sv. přijímání zavedli podle zákonů a obřadných předpisů církve v souhlase s jejím učením a s jejím duchem. Tento krásný způsob sv. přijímání při mši sv. a z Hostií posvěcených v téže mši sv. zasluhuje, abyste jej horlivě a moudře rozšiřovali. Je to možné, je to praktické? Sice ne vždy, ale hodně často. V uzavřených celcích, seminářích, kolejích, pensionátech, to obyčejně lze. Ve farních kostelích je to možno při větším sv. přijímání, velmi často je to možno i v týdnu.

Končím, obraceje se ke všem. Přijímejme při mši sv., toho-li nelze, tož aspoň hned po mši sv., na které jsme byli přítomni. A po každé, kdy je jen možno, přijímejme ze sv. Hostií z té samé mše sv. Tak to vyžaduje či doporučuje ustanovení Ježíše Krista a náš vlastní prospěch.

A. Lemonnyer, O. P.

VĚNEC CTNOSTÍ

O pokoře.

Jak jest pokora základnou ctností? Pokora je nízké smýšlení o sobě, jest vnitřním skloněním, vnitřním snížením srdce a mysli před Boží vznešeností. Tak toho vyžaduje spravedlnost a milující srdce ani nemůže jinak jednati. Když si pokorný, milující člověk vzpomene, jak mu Bůh pokorně sloužil, jak věrně a láskyplně, a jak přece je Bůh velebný a vznešený a člověk naproti tomu chudý, tak malý a nízký, tu tryská v pokorném srdci největší úcta k Bohu. Nejvyšší totiž a nejsladší dílo pokory jest právě vzdávání úcty Bohu všemi vnitřními a vnějšími činy. To jest nejblaženější čin lásky a to, co má nejlepšího dáti spravedlnost.

Neb milující, pokorné srdce nemůže vzdáti Bohu dostatečnou úctu ani se dostatečně, jak by si přálo, pokoriti. Proto se zdá pokornému, že nikdy nečiní dosti, kde se jedná o Boží čest neb službu pokory. Takový člověk jest pokorný a proto ctí církev a její svátosti. Jest střdmý v jídle a pití, skromný ve svých slovech a ve svých odpovědích, právě tak jako ve svém obcování. Spokojí se i chudým šatem a nejnižšími pracemi, jest pokorný ve svém jednání bez přetvářky a pokrytectví. Je pokorný ve svých zbožných úkonech vnitřních i vnějších a to před Bohem i před lidmi, takže nikdy nikoho nepohoršuje.

Tak přemáhá a zahání pýchu, jež je počátek a příčina všech hříchů. Pokora trhá léčky nepřítelů, hříchů a světa. Člověk jest pak sám v řádě a jest postaven do vlasti všech ctností. Otevřelo se mu nebe. Bůh je ochoten teď jej slyšeti. Bude naplněn milostmi. Kristus pak, pevná skála, bude jeho základem. Kdo na něm své ctnosti v pokoře postaví, ten nemůže zblouditi.

O poslušnosti.

Z této pokory vychází poslušnost, neboť nikdo než opravdu pokorný dovede býti vnitřně poslušný. Poslušnost pak jest pokorné, oddané smýšlení a ochotná pohotovost ke všem dobrým věcem. Podrobuje člo-

věka Božím přikázáním, Božím zákazům a jeho přáním, podrobujeme smysly a smyslové schopnosti nejvyššímu rozumu, takže člověk opravdu patřičně a rozumně žije. Podrobujeme též člověka, poslušným jej činí svatě církvi, jejím svátostem a představeným, jejímu učení, jejím přikázům a radám a všem dobrým návykům, jež jsou vžity ve svatém křesťanstvu. Poslušnost činí také člověka ochotným přispívat svým bližním radou, činem, hmotným či duchovním posloužením, jak toho jeden každý potřebuje a jak mu moudrost právě velí.

Zapuzuje neposlušnost, jež jest dítětem pýchy a jíž se má více varovati jak jedu. Poslušnost ve skutečích i ve vůli kráslí, zdokonaluje a projevuje pokoru lidí. Poslušnost zasévá mír ve společnostech. Když přebývá v představeném, pak přitahuje i jeho poddané a zachovává jednotu a mír mezi rovnými. Mimo to je poslušný milován těmi, kteří rozkazují a nad ním stojí. Bůh pak jej vyvyšuje a obohacuje svými dary.

O zapření vlastní vůle.

Z této poslušnosti vychází zapření vlastní vůle a vlastního dobrozdání, neboť nikdo jiný nedovede ve všech věcech podříditi svou vůli vůli jiného, než ten, kdo jest poslušný, neboť je možno konati i zevní úkony a při tom přece si podržeti vlastní vůli. Zapření vlastní vůle způsobí, že člověk se nedopustí výstředností, neb toho, co by bylo cizí naukám a životu svatých. Působí, že člověk stále koná vše ke cti Boží, že jedná dle jeho přikázání a dle vůle svých představených. Šetří pokoje všech ostatních, s nimiž žije, jak to spravedlnost a moudrost vyžadují. Takový člověk již svlekl starého člověka a oblekl nového, jenž jest obnoven dle nejlepší vůle Boží. O něm praví Kristus: Blahoslavení chudí duchem, to znamená, ti, kteří zapřeli vlastní vůli — neb jejich je království nebeské.

O trpělivosti.

Ze zřeknutí vůle vychází trpělivost, neboť nikdo není ve všem trpělivý než ten, kdo svou vůli dokonale podrobil vůli Boží jakož i vůli lidí, kde jest to

vhodno a spasitelné. Trpělivost znamená klidné snášení všeho, co může na člověka přijíti z ruky Boží neb od lidí. Trpělivého nic nerozčilí. Žádná ztráta pozemských statků, přátel, příbuzných, žádná nemoc ani hanba, ani život ani smrt, ani očištec, ani ďábel ani peklo, neb se opravdu v pravé lásce oddal vůli Boží. Protože jej netíží těžké hříchy, připadá mu lehkým vše, co mu Bůh určí na zemi či na věčnosti. Tato trpělivost krásí člověka, ozbrojuje jej proti hněvu a vybuchující povaze, proti netrpělivosti v strastech, jimiž bývá často člověk zneklidňován vně i uvnitř a jimiž se připravuje půda pro mnohá pokušení.

O tichosti.

Z trpělivosti vycházejí tichost a mírnost. Neb nikdo nemůže býti opravdu tichý v protivenstvích než skutečně trpělivý. Tichý dovede snášeti strašná slova, hrozby a všechno bezpráví, jehož se dostane jemu či jeho přátelům a ještě při tom zůstane spokojen. Neb tichost jest : trpěti v pokoji.

Tichostí zůstává v klidu síla naše, jež dovede odporovati, dychtivá síla jest převychována ctnostmi. Rozumová síla jásá radostí nad tím. Vědomí pak takového člověka, jenž toto procítí, zůstává v klidu, neboť hněv, tento jeden z hlavních hříchů, byl z něho vymýcen i se zlostí a vztekem. Neb v tichém, pokorném člověku přebývá Duch Boží a Kristus pravil: Blahoslavení tiší, neboť zemí vládnouti budou. To jest, ovládnou svou vlastní přirozenost a pozemské věci ve své tichosti a proto mají pak zemi živých ve věčnosti.

O mírnosti.

Z téhož pramene jako tichost vyvěrá také mírnost, neb nikdo nemůže býti mírný než tichý. Mírnost působí, že člověk se přívětivě tváří i na lidi, kteří proti nám soptí, že jim dá láskyplnou odpověď a prokazuje jim různé drobné projevy lásky tak dlouho, pokud může doufati, že přijdou k poznání a že se polepší.

Shovívavostí a mírností zůstává v nás láska živou a plodnou. Srdce totiž plné dobroty podobá se lampě

naplněné olejem. Olej dobrotivosti září zbloudilým hříšníkům, předchází je svým dobrým příkladem, ob-
vazuje, pomazává a léčí útěchuplným slovem a činem
ty, kteří jdou se srdcem zraněným neb zarmouceným
či rozhořčeným. Jasným ohněm lásky vzplane tento
olej dobrotivosti. To jest u těch, kteří ctnostně žijí a
na něž v tom ohledu již ani nechut osobní ani odpor
nemají více vlivu.

*Bl. Jan van Ruysbroeck Podivuhodný
Ozdoba k duchovní svatbě.*

P R A C O V N A

Cena nepřítelé.

Nepřítel ti připraví slast. Kdy? Když se za něj mod-
líš. Kdybys věděl, jak tu lehko, sladko u srdce. Jak se
hned žal v radost mění. Zkus to! Jakmile poznáš toto
tajemství, už si z nepřítelé nic nebudeš dělat. Trošku
zla hned si změníš na slast, jak se začneš modlit.

Nepřítel je tvým největším přítelem. Připravuje ti
nebe svým příkořím, sám se tolik obětuje, že se vydá-
vá v nebezpečí pekla. Je třeba mu za to vděčným býti.
Vždyť kdo je tak hodným, aby tobě dal nebe a sobě
peklo? Jen nepřítel.

Jak se za to nepříteli odměníš? Nebe si ponechej,
ale od pekla mu pomoz! Odpusť mu, modli se za něj,
milost obrácení vypros! Pak se budete oba milovati,
oba nebe míti. A když nebude chtít? Sobě ponecháš
nebe a jemu peklo. Budeš ho však při tom litovati.

Není to krásné a vděčné nepřítelé milovati?

Chápeš už velikost slov: Milujte nepřátele své, dob-
ře činite . . , modlete se . . ?

*

Kdo tě spíš napraví? Přítel či nepřítel? Rozhodně
přítel, řekneš mi. Možná, odpovídám, ale někdy je to
naopak.

Zijeme v době zbabělosti. Nepříteli dovedeme vy-
nadati, ale přítelé bojíme se pokárati. Brzy nebudeme
vědět, co je to „bratrské napomenutí“.

Když pak přítel zapomíná na své povinnosti k nám, nezapomene nepřítel. Nepřítel nám přítele v téhle věci výtečně nahradí.

Kdo nás více pozoruje, každé vady naší si všimne, kdo nás lépe zná a jadrněji nám to dovede povědět, nežli nepřítel?

Četl jsem ve staroříšských Kursech, jak kdesi sesadili krále. Ale vládce, který na jeho místo nastoupil, nechtěl ani slyšeti, aby král ze země odešel. Chtěl, aby se stal vůdcem oposice, aby kritisoval poměry, upozorňoval na chyby. Proč to ale chtěl? Inu, nebyl ve vladaření chytrý, ale v této věci chytrý byl. „Král bude kritisovati a já budu vědět, co mám dělati,“ pravil. „Oposice je k tomu, aby ukazovala cesty.“

Tak i nepřítel je k tomu, by cestu ukázal. Jen ho klidně vyslechni! Vidí ti až na dno duše. Co ti přítel nepoví, on ti poví. Jak často potřebuješ rady! On ti ji dá s největší důrazností.

Bůh ti takového nepřítele dal, který by ti stále hříchy vyčítal. Dal ti tvé svědomí. Ale tys s ním snad uzavřel kamarádství, uspals je. Nepřítel ale nespí, dále bdí.

Ó, jaký dobrák je ten tvůj nepřítel. Jak se stará, abys o kámen své nohy neurazil. Jak pečuje, abys do nebe přišel.

Pomodli se za něj!

P. Mansuet O. M. Cap.

Matka Neposkvrněná.

Bolí to každého, kdo rozumí zlu, že jsme mu tolik podrobeni, že se nedovedeme dokonale vymaniti z jeho vlády. Proto toužíme se osvoboditi, proto se přemáháme, proto pracujeme, modlíme se, aby si nás Bůh očistil ve svaté Krvi Ježíšově. A stále hledíme vzhůru, abychom neviděli tolik vlastní ubohosti, abychom svou ubohost výšinami udusili. Proto vzýváme svaté, čisté kajícíky, protože oni přemohli zlé.

A nade všemi těmi, kteří z nás vyšli, mezi všemi, kteří šli těžce po zemi, jedna se vždy vznášela, jednu nikdy země nemohla strhnouti k sobě, jedna jí nikdy nepatřila v tom, co má prokletého. Maria bez poskvrny hříchu prvotného počatá.

Nebudu tu vysvětlovati jak a proč. Víme to a naše víra nás blaží. Nechápeme, jak se může tím někdo pohoršovati. Ježíš, její syn, měl přemoci svět a proto stín již jeho příchodu na svět tak ozářil Marii, že se jí vůbec nedotkla vina prarodičů.

Toužíme po čisté, velké matce, která by nám rozuměla i tehdy, kdy matka tělesná není dosti čistá, dosti osvobozená od hříchu, od vin, od vin pozemskosti, aby nám dostatečně rozuměla, dovedla naplniti duši tak, jak toho potřebujem. Sníme o ženě velké, nedotčené, o ženě, k níž bychom se mohli blížiti bez jakéhokoliv nebezpečí, že nás srazí malichernost, příliš lidský cit, bez obavy, že budeme zotročeni její láskou, její věrností, jež potom uchvátí duši a chce ji míti jediné pro sebe.

Žena touží po zvednutí své bytosti, jež od časů Evi-
ných je pro muže jakousi výčitkou, třebaže pokryteč-
kou a nesprávnou. Touží žena po povýšení svého po-
slání, po nějaké velké sestře, jež by ukázala, že pravá
cena ženy není v muži a pro muže, že její cena jest vý-
še, v Bohu.

Maria zvedla ženu. Není to obvyklá fráze apologetických příruček. Myslím to jinak. Maria zvedla ženu, protože jí ukázala, že nad očekáváním mužovým jest očekávání Boží, jímž se má osvoboditi od muže a tím zvednouti i jeho. Bůh očekává od vás, ženy, že vy ten svět svou touhou, svou snahou a svou prací zkypříte, že jej svými slzami zalijete, že jej hledáním a rozseváním Boha znovu oživíte. Očekává od vás, že muže naučíte přes vás hleděti výše. Právě to jest strašná, tragická úloha ženy. Žena by ráda pro sebe uchvátíla muže a Bůh žádá, aby jej vracela Bohu. Svou povahou a svými dary máte muži ukázati stopy lásky nejčistší a věsti jej k němu. Vaše láska nemá býti omamným kořením, nýbrž žebříkem, cestou k výšinám.

Máte vzor v Marii nejčistší. Jí se hřích vůbec nepřiblížil. Od vás pak se má hřích čím dále tím více vzdalovati. Čím více pak se přiblížíte Marii, tím více prospějete mužům, kteří sní o ženě světici, o ženě velké a čisté, protože jim pak budete více jak družkami, budete jim vůdkyněmi, pomocnicemi spásy. *Brailo.*

Výstražné znamení.

Zapadnete někam, aniž byste o tom dříve měli vůbec tušení. Jste daleko od domova. Nemáte nikoho, s kým byste mohli si pohovořiti, s kým si vyměnití názory. Nemáte svých knih, nemáte svých novin, ani na vás nečeká zrána vaše obvyklá pošta. Nemáte nic kolem sebe. A tu vás pojednou uchvátí takový divoký smutek. Zdá se vám, že jste dokonale opuštěni, že o vás nikdo nestojí, že jste sami ve světě, že jste žili nadarmo až dosud. Jest vám pusto a smutno v duši. Dětem se stýská. A velkým dětem také. Velké děti. Stýská se jim. Ale nemělo by se jim stýskati. Proč jsou jako vyhození z osy? Proč jsou tak opuštěni až k rozervanosti. Často říkali, že chtějí jen Boha, že jen u něho nalézají útěchy a teď, když jsou konečně sami a kdy by se mohli vrhnouti tomuto svému Bohu do náručí, najednou jest jim smutno, najednou selhávají.

Jak bylo povrchní, nepravdivé a prázdné to povídání, že jen Bůh sám jim dostačí, že jen Boha chtějí. Ten Bůh patřil jen k vnější dokoraci. Jinak byli dokonale lidmi tohoto světa, jinak úplně přilnuli k tomuto světu, třeba pod formou knih, snad i knih nábožných a svatých. Přestal jim Bůh mluvit slovem živým, svou přítomností. Takový stav dokazuje, že duše jest ještě daleko od Boha, že neumí ještě do něho se hroužiti, že není ještě vůbec řeči o nějakém životě vnitřní modlitby, intimního obcování duše s Bohem.

A takový objev jest zvláštní milostí Boží. Ukazuje nám v děsných, přísných barvách, jaký jest stav naší duše, v jakém nebezpečí odcizení se Bohu se nalézáme, ukazuje nám, jak jsme si dosud jen vlastně hráli s duchovním životem. A v takové chvíli jest nejlepší zřící se mužně všeho toho, k čemu jsme přirostli, zřící se i svých knih a přátel a toho pohodlného života, jak jsme si jej vyšlapali, a začítí opravdu vážně obcovati s Bohem, obléci jej ve vši prostotě bez velkých a krásných slov, obléci jej na svou ubohou nahotu. Nutno přiznati si tento ubohý svůj stav i to, že to není správné a že se řítíme do velkolepě šosáckého přijímání duchovní-

ho života, jenž má býti stálým svlékáním starého člověka, stálým odřikáním sebe. Život tiché, nehybné duchovní spokojenosti jest zbahněním, jest mrtvolným klidem, a ne klidem Božím, jenž jest klidem v pohybu věčně hořící Lásky, Lásky stále vzrůstající, vše, co není Bůh, odkládající a jen k němu spěchající. *Brailo.*

Ovládati věci, neb býti od nich ovládán.

Bohatství, krása, pozemské štěstí tě obklopuje se všech stran. Vidíš, jak druzí mají dary, jak jich užívají, jak přímo tonou v požitcích. Sám máš snad také nějaký majetek, něco, co máš rád. A když nemáš, aspoň toužíš. Toužíš, anebo přísně střežíš. Stále vyhlídáš, co má druhý, proč má a proč ty nemáš. Myslíš na to, jak bys též měl a co bys vše dělal, kdybys měl to, po čem toužíš. A máš-li, přemýšlíš, co uděláš, neb co jsi raději měl dělati s tím, co máš. Sedíš na svém ranečku, aby ti jej nikdo nesebral, a hlídáš si jej jako psík kůstku. Tak plyne tvůj život, a třeba hlídáš a hledáš takhle mnoho věcí. Je jich tak mnoho, že zaujímají pro sebe celý život. Nemáš ani času, abys v klidu jich užil, abys je postavil na pravé místo. Jak jsi politováním hodný. Vždyť ty nemáš ty věci, ony mají tebe. Jsi jimi ovládnut, jsi jimi zotročen. Když jsou ti odňaty, odnímá se ti část tebe.

Proto však ti Bůh nedal neb neukázal dobra tohoto světa. Máš jimi vládnouti. Tak poručil Pán již v ráji, aby člověk ovládal věci, a ne, aby byl jimi ovládán, zotročován. Kdy se již pracuješ ku pravé svobodě ducha, kdy již nebudeš tak žalostně záviseti svým štěstím, jež chce býti nesmírné, na ubohých troskách ráje s jeho bohatstvím? Osvobod se od všeho stvořeného. Jak? Tím, že budeš hledati, jaký mají účel v tvém nadpřirozeném životě, jak mají tebe dovésti k Bohu. Viz v nich jen prostředky, viz v nich jen ubohé záblesky onoho dobra, jež ti Bůh chce dáti v sobě. Chtěj jen to, co nutně potřebuješ, abys mohl plniti úkol, který ti Bůh dal, a užívej jich jen tak, jak toho potřebuje tvá cesta. Nežádej si více ani méně, viz v nich stopy Boží lásky, jeho Prozřetelnosti. Hlavně pak vládni jim. Jsou stvořena dobra pro to, abys jimi došel k svému Bohu. Proto

jen tak jich užívej. Pak bude všechno tvé. Bude ti vše majetkem Božím a ty budeš ve všech Božích darech, i v jich rozdělení viděti Boží vůli, a protože jest tvoje Boží vůle, bude pak i všechno též tvoje. Budeš všem věcem vládnouti ve svém srdci. Ano, pokojní zemí vládnouti budou. Vše rozdělí, vše dají všem, každé věci v Boží vůli dají své místo, místo, jež jim určila Láska a Prozřetelnost. Vše bude tvoje, ticho hor i vůně lesů, krása lidská i lesknoucí se zlato. Vše bude tvé, a ty je budeš rozděleti velkodušně, znovu a znova s Bohem svým je budeš jednomu každému dávati a přát i amodliti se, bys jich dobře užíval. To ty budeš jich dárce a na tvou přímľuvu Bůh bude mající opatrovati a chrániti. Dáš všechno šlechetně, protože víš, že všechny statky světa jsou jen ubohým pískem proti daru Božímu, proti Bohu samému, po němž budeš jedině dychtiti a v němž najdeš vše. Ovšem ale, až se osvobodíš od věcí, až nebudou tebou vlásti, nýbrž až je budeš rozdávatí.

Braito.

O VERNALIS ROSULA!

Tys libá jarní růžička,
již vlaší první rosička,
noci sžíhá mráz.
Však žárem slunce v ráz,
rozvíjí tvé lístky.
Lesk pak jasný na tě skane.
Jak je to neslýchané!

Hymna antif. Alma Redemptoris mater. Z XII. století.

Ž E Ň

DENZINGER-BANNWART: „*Enchiridion Symbolorum, definitionum et declarationum de rebus fidei et morum.*“ (80, XXX a 612, 28* a [58] str.) Herder-Freiburg 1928, Mk 6.—. Toto nové vyd. 16. a 17. upravené P. Umberg-em S. J. mohu vhodně doporučiti jen slovy kard. Gibbons-e, že po Písmě sv. není důležitější knihy než „Denzinger“. „Enchiridion“ jest vedle „Summy“ sv. Tomáše Akv. nejbezpečnějším vůdcem při řešení starých i nejmodernějších náb. otázek a to jak pro každého kněze tak pro laika, jenž se zajímá o dokumenty pro nauku církve. Toto vyd. obsahuje vědecké doplňky a pohodlné užívání jest zajištěno tiskem na tenkém papíře. —

PAUL FELDKELLER: *Verständigung als philosophisches Problem.* (Verlag Kurt Stenger, Erfurt 1928.)

Autor chce naléztii teorii bídý a duševní pustiny zaviněné revolucionářskou demagogií poslední doby.

Zájem je klíčem k životu, poněvadž je něčím tajemným, co působí zálibu a dává směr snahám. Teorie jeho chce určití poměr mezi zájmem a myšlením a oceniti je morálně.

Svým nadindividuálním zájmem však těžko rozluští problém, neboť ve skutečnosti odnímá jednotlivcům možnost dospěti k vyplnění zájmu. — Dr. M. —

DUPERRAY: *Le Christ dans la Vie chrétienne.* (Gabalda, Paris, 1928, str. 294, cena 16 frs.) Kdo chce poznati, jak sv. Pavel učí zaříditi křesť. život dle Mistra J. Krista, nechť klidně sáhne po této vzácné novince. Kniha vyšla ze studia, i z bohaté praxe kněze horlivého a nadšeného. Celý život křesťanův od křtu sv. až do nejvyšších vrcholů duchovního života jest popsán v souvislosti se zdrojem vnitřního života, J. Krista. Pro duchovní život každého chtějícího víc milovati Boha a stále se mu více připodobňovati není lepšího vzoru než J. Kristus a není lepší učitele nad sv. apoštolů, tedy zde nad sv. Pavla. Braito.

LEMMONYER: *Théologie du N. Testament.* (Blond et Gay, Paříž, 1928 cena 10 frs, str. 208.) Lemmonyer dobře synthetisoval theologii knih Nového zákona. Uspořádal učení J. Krista v kázání Království Božího, ustanovení nového života a v nauku o J. Kristu samém. Tyto tři hlavní myšlenky ovládají evangelia i epištoly. Podání a uspořádání jsou opravdovou novinkou. Sloh jest skromný, ustupující úplně nejsvětějšímu Slovu. Vřele doporučuji. Braito.

KARRER: „*Liturgisches Gebetbuch.*“ (160, 304 str., 19 mědr.) V plátě Mk 4.—, v kůži Mk 6'60 — „Ars sacra“ J. Müller, München 23. — O. Karrer podává nám novou umělecky vypravenou modlitební knihu. K. zde shromáždil a krásně do němčiny přeložil liturgické modlitby pro všechny náb. úkony, jež nás potkají v celém našem životě. Co praví K. v úvodě o církvi a údech, o liturgické a osobní modlitbě, o liturgické jednotě a mnohotvárnosti, o liturg. řeči, o mezeře mezi liturgií a věřícími, praví jak opravdově a hluboce, tak též jemně. —

LIPPERT, S. J.: *Credo* — 1. sv. — „Gott“ 9. vyd. (VI, 130 str. Mk 1'80). Známy spisovatel podává v této knížce výběr pěkného dogmatic. čtení o Bohu, o víře v Boha, o Jméně Božím atd. — Psáno živě, poeticky. Doporučuji laikům. —

I. DE MARTRIN-DONOS: *Heures Saintes*. (Aubanel Filsaine, Avignon, 15, place des Études 1928, stran 142, cena 8'40 fr.)

Rada krátkých rozjímání pro hodinky klanění nejsv. Svátosti. Živá a přístupná rozjímání budou dobrou pomocí kazatelů a věbec každému, kdo rád prodlí před svatostánkem. — a.

A. DE MEESTER: „*Juris Can. et juris can.-civilis Compendium*“. Tom. III. pars II., Brugis, Desclée de Bronwer. & soc. 1928. Cena

Tímto svazkem končí známý kanonista své *Compendium*. Probírá v něm 4. a 5. knihu nového kodexu církv. práva. V církv. trestním právu se u nás málokdo dobře vyzná; rovněž v otázce o procesu blaho- a svatořečení. Autor zde dává všem dostatečné vysvětlení. Celé dílo prokáže opravdu dobré služby všem kněžím hlavně v duchovní správě. — V. Sch.

J. C. B. MOHR (PAUL SIEBECK) TÜBINGEN: *Die Religion in Geschichte und Gegenwart*. Lief. 39. 42. Grundherrschaft — Hilfsschule. Obsahuje pozoruhodné staté o Gustavu Adolfovi, hereticích, křesťanech z pohanů, bohaté vypravování hesel okolo pojmu svatosti, čarování, domácí výchově atd.

MOLIN A.: *La prière pour les défunts* (Aubanel Fils ainé, Avignon 15, place des Études, 1928, stran 195, cena 13'20 frs.

Ze sbírky „*La prière et la vie liturgique*“. Není jednoho člověka, aby nestál u rakve, u hrobu. Církev vyprovází každého věřícího až k Božímu trůnu modlitbou, až do hrobu svými obřady. Rozumíme vždy všemu? Dosud jsem neměl v rukou tak dobré a přístupné knihy o pohřební a zádušní liturgii. Autor zrovna maluje vzrůst nádherného květu života církve v lásce a úctě k zemřelým. Jak se tu naučíme modlit a rozjímat při pohřbu, při vzpomínce na zemřelé, při zádušní mši sv. — I. P.

DIE ASZETISCHE THEOLOGIE: *Ein systematischer Grundriss von Dr. theol. Friedrich Muravski*. (80, 504 Seiten, Preis brosch. Mk 7'—, in Leinen geb. Mk 9'50, Kösel & Pustet, München.) Dr. theol. Muravski, známý již několika svými cennými spisy, podává v této knize takřka jako v systematickém schematu praktický návod k dosažení křesťanské dokonalosti. Řešení problému poměru těla a duše k sobě tak, jak on je zde projednává na základě moderního badání v oboru individuální psychologie, pedagogiky atd., stává se zde jasným, uceleným systémem. Proniknutí do záhad duše a života, jich poznání, pokud člověku možno, jest zde prohloubeno a rozšířeno vědeckým odůvodněním. Je to něco nového, poněvadž dříve člověk vnikal v tyto problémy buď nazíraním, nebo po dlouholeté zkušenosti.

J. H. KARD. NEWMAN: *Briefe und Tagebücher, bis zum Übertritt zur Kirche* (herausgeg. P. E. Przywara S. J. Theatiner Verlag, München).

I typograficky i obsahem krásná knížka ukazuje velikého muže, jenž hledal a našel pravdu, kard. Newmana, z jeho vlastních

náčrtů. „Jak je patrna v mém obrácení moudrost a dobrota Boží,“ napsal kardinál, „jsem přesvědčen o svém vnitřním převratě, jenž se udál, více než o tom, že mám ruce a nohy.“ Kolik výmluvných důkazů podává knížka o tajemném působení Boží milosti!
P. M. H. O. P.

A. FERDINAND RENAUD: *Sur les pas de S. Thérèse de l'enfant Jésus Le vie d'amour*. (Paris, Édit. Spes).

Knížčka je novou upomínkou a povzbuzením naší doby, aby se pustila snadnou cestou lásky k Bohu, aby v něm našla svůj pokoj.
— al —

SIERP, S. J.: *„Ein Apostel des innern Lebens, Wilhelm Eberschweiler S. J.“* (7 obr., 2. vyd. 8° XX, 302 str. Mk 5'50, Herder-Freiburg 1928. — „To byl člověk plný Boha“ — jest první dojem při čtení životopisu moderního mystika P. Eberschweilera. Poučná četba pro všechny, kteří opravdu touží po dokonalém duch. životě. —

TŘEBÍZSKÝ VÁCLAV BENEŠ: *Levohradecké pomněnky*. (Dědictví svatojanské, Praha; vybral V. Bitnar; podíl č. 3. na r. 1927, stran 165, cena 5 Kč. Vybrány jsou působivé povídky, obrázky, chcete-li, od začátku Čechů po r. 1460. Dobrá knížka svého druhu. Práce Dědictví zasluhuje podpory.
J.

B. WÖHRMÜLLER O. S. B.: *„Frohe Botschaft, Ein Büchlein vom guten Willen.“* (8°, 35 str., 8 mědiryt., Mk 1'25) „Ars sacra“, J. Müller, München 23. — Ve čtyřech kapitolách jest obsaženo vše o podstatě, o známkách, o vzniku a zániku, o odměně dobré vůle, jež jest spočinutí v náručí Dobrého Pastýře. Nejkrásnější dárek pod vánoční stromek pro každého. —

EXERCICIÍ DŮM (PROF. P. RUD. SCHIKORA), HLUČÍN: *„Životem“* — řada brožur určených pro apoštolát tisku Antonín Cyril Stojan; Velmoc tisk; „... lásky kdybych však neměl...“; Šťastná rodina; „Anděle Boží, strážce můj...“; Exercicie; Pomáhej duším v očištění; Utěcha pro nemocné; Nač se ještě modlit?; Žena a křesťanství; Neděle; Do života (pro chlapce); Do života (pro dívky); V bouřích mládí; Tak ne! (O chybách ve výchově); Hříchy papežů; O manželství; Manželé mezi sebou; Výchova dítěte; Svatý růženec; Nedej se! (O sebevýchově mládeže); Měsíční duchovní obnova; Příprava na sv. misie; Maria, útočiště; Cesty k Bohu. Sešity o 32 str., 50 hal. sešit.

Ráz sešitů má v sobě hodně praktického — proniká vhodnou metodou, když učí prožitým příběhem, není to obsáhlý traktát, který by odstrašil šíří a učeností, a jsou to laciné prostředky propagační.
— a.

REVUE-REVUI: „Argus“ poví vám, co je ve světě nového v oboru techniky, věd přírodních, lékařství, zemědělství, školství atd. Je to nezbytná pomůcka pro toho, kdo nemá kdy pročitati spoustu různých novin a časopisů. Předplatte si proto časopis „Argus“, který vám přinese výtahy zajímavých a populárně vědeckých článků z různých oborů. Vychází jednou měsíčně na Smíchově, Smetanova 2. Čtvrtletní předplatné Kč 9'—. Je to nezbytná pomůcka pro každého inteligenta.

SCHOLASTIK: *Vierteljahresschrift für Theologie und Philosophie*. Herausgegeben von den Professoren des Ignatiuskollegs in Valkenburg. III. Jahrgang. Heft 4. gr. 8° (VIII u. S. 481—632) Freiburg im Breisgau 1928, Herder. 5 M. Durch Post und Buchhandel beziehbar.

Inhalt: Die „aequalitas iustitiae“ in ihrer Beziehung zur „aequalitas obiectorum“ bei strengen Rechtsverbindlichkeiten. Von Franz Hürth S. J. — Zur Frage des Ursprungs der griechischen Philosophie. Von Prof. Dr. Wenzel Pohl, Wien. — Roger Marston O. F. M. († 1303), ein englischer Vertreter des Augustinismus. Von Franz Felster S. J. — Die neueren Eckehart-Forschungen. Von Peter Browe S. J. — Lehräusserungen der Kirche. Die Enzyklika „Miserentissimis Redemptor“ (vom 8. Mai 1928): „De communi expiatione sacratissimo Cordi Iesu debita“. — Besprechungen — Aufsätze und Bücher.

HYNEK DR.: *Živý obraz Ukřižovaného*. (Praha II., Spálená 15, cena 14 Kč.) Jsem hluboce vděčný p. dr. Hynkovi, že vydal toto zcela nově zpracované vydání své knihy o velké stigmatované Terezii z Konnersreuthu. Po časovém odstupu mohl zdokonaliti, lékařsky odborně zhodnotiti a obhájití zjev z Konnersreuthu. Kniha jest psána tak teple a přesvědčivě, jest vědecky odborně tak pevně stavěna, že na ni můžeme býti skutečně hrdi. Teprve Francouzi nám řeknou, až kniha francouzsky vyjde, co máme. Doporučuji každému čtenáři Hlubiny bez rozdílu. Stane se jistě lepším, zbožnějším po přečtení této knihy, zamiluje si více Krista ukřižovaného.

S. Brailo.

EVELYN NUDERHILL: *Mystik*. (Verlag Ernst Rainhart, München 1928, str. 682.) Anglikánská spisovatelka, hojně theosofii prosycená, pokouší se ve svém spise podati jakousi neutrální a přirozenou mystiku, silně pantheisticky zabarvenou. Nemá látku ani nábožensky ani hloubkově psychologicky ujasněnou, aniž je na výši svého tématu. Přesto kniha její stojí za přečtení, a to pro hojnost citátů, zvláště katolických mystiků, jichž nádherně a plnost tím skvěleji se odráží od protestantských směrů — ba dokonce září!

—ek.

OBSAH

- Benetka B.*, Arnošt z Pardubic 130, Bl. Mlada 243
Bruno J. M., Karmel 41, 144, 185
Cella J., Sv. Athanáš Veliký 239
Dürl T., Obět novozákonní 74, 140, 188, 236, 265, 346, 391, 438, 474
Dohnal J., Modlitba 485
Durych J., O osmeru 2, Ale toliko rci slovem 113, K májovým slavnostem 209, Pěšina lásky 309, Kristus sv. Terezie 374, Ale toliko rci slovem 471
Dlouhá B., Mluv, Bože můj 35, Žena zvedající 83, Vyved' pramen, Bože 129, Žena manželka 191, Matka 281, Přítelkyně 382, Vdova 477
Garrigon-Lagrange, Kněžství Kristovo 247, 271, 342
Habán M., Klid v duši 16, Vznešenost 64, 125, Vznešenost mravních ctností 174, 233, Blahoslavení čistého srdce 826, Ctnostný člověk částí zladeného celku 380, Jas ve výšinách 433, Protivy 460
Héris Ch. V., Poslední soud 36, Peklo 136, Život na onom světě 427
Hejčl J. dr., Umělecká skladba 24, Miserere 88
Hudec T. dr., Prolog čtvrtého evangelia 168, 227
Kramolís V., Překážky slova Božího v naší době 422
Krlín J., Svatá Terezie Ježíšova 94, 179, 290
Lemmonyer A., Mystický život 195, Podobenství sv. Kateřiny Sienské 443, Přijímejme při mši sv. 488
Merell J., Půst 135
Maritain J., Radost z umění 279, León Bloy 323
Maurus Rh bl., Všech svatých 435
Melka A., Nejsvětější Svátost a život v přítomnosti Boží 399
Miklík J. dr., Kongregace nejsv. Vykupitele 389
Noble H. D., Základy křesťanského svědomí 284, 329
Novák Fr. dr., Pokora 19, 67
Odvalil Fr., Slunce na štítech 29
Papica J., Kartusiáni 296
Pecka D., Zrození Boha 25, Smutek 177, Sen života 222, Ženy 388, Mystik se dívá na domácí zvířata 479
Ronet V., Žháři Boží 486
Ruysbroeck Podivuhodný J. bl., Věnc ctností 496
Scherzer A., Malíř-mystik 99
Terezie sv., Listy 268, 441

Tichý O. A., Zjevení Páně 31

Vašica J., Z Gogolova „Rozjímání o mši sv.“ 78, Modlitba a čisté svědomí 289, Z církevně slovanských hodinek k sv. Václavu 337

Vilinský V., Význam unionistické otázky 353, 394

PŘÁTELSTVÍ S BOHEM: *Soukup E.* - *Bráto S.*, 6, 11, 57, 60, 116, 120, 161, 164, 212, 216, 257, 260, 314, 318, 365, 370, 413, 418, 461, 464

HYMNY: *Babler O. F.* Vánoční hymna 15, *Hudec T. dr.* Církevní hymny na svátek Krista Krále 377, *Štemberg A.* Veni creator spiritus 1, Jam sol recedit igneus 83, Inviolata 125, Hominus superne conditor 173, Ave Maris Stella 221, Dies irae 431, Alto ex Olympi vertice 473, O vernalis rosula 504

DROBNOSTI: Smutek 56, *Bernardus sv.*, O činnosti 160, Ó Ježíši 411, Zůstaň s námi 487, Modlitba sv. Alberta k nejsv. Trojici 208, Hledal jsem Ježíše 256, *Blosius*, Smysl života 352, *Augustinus*, Vzestup duše 412

PŘÍLOHA: *Jordani R.*, Rozjímání o lásce Boží 1 — 52, *Grignon L. bl.*, Tajemství Mariino 1 — 24

PRACOVNA: 48, 102, 150, 199, 250, 303, 349, 402, 452, 499

ŽEŇ: 50, 105, 153, 202, 252, 305, 356, 408, 427, 505

FILOSOFIE: 155, 358

Z RŮZNÝCH POLÍ: 108, 156, 204, 306, 360

KULTURNÍ PROBLÉMY: 52

ČASOPISY: 358
